

Chulalongkorn University

Chula Digital Collections

Chulalongkorn University Theses and Dissertations (Chula ETD)

2018

การสร้างสรรคณาณยศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ

วิทวัส กรมณีโรจน์
คณะศิลปกรรมศาสตร์

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd>



Part of the [Fine Arts Commons](#)

Recommended Citation

กรมณีโรจน์, วิทวัส, "การสร้างสรรคณาณยศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ" (2018). *Chulalongkorn University Theses and Dissertations (Chula ETD)*. 3495.
<https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd/3495>

This Thesis is brought to you for free and open access by Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Chulalongkorn University Theses and Dissertations (Chula ETD) by an authorized administrator of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ



วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์
คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2561
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE CREATION OF A DANCE FROM GENDER CONTROVERSY



A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Fine and Applied Arts in Fine and Applied Arts

Faculty of Fine and Applied Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2018

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ
โดย	นายวิฑูรย์ กรมณีโรจน์
สาขาวิชา	ศิลปกรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ศาสตราจารย์ ดร.นราพงษ์ จรัสศรี

คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต

.....	คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.บุษกร ปิณฑสันต์)	
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	
.....	ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ดวงใจ ทิวทอง)	
.....	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ศาสตราจารย์ ดร.นราพงษ์ จรัสศรี)	
.....	กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรประพิตร เผ่าสวัสดิ์)	
.....	กรรมการ
(อาจารย์ ดร.สิริธร ศรีชลาคม)	
.....	กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(อาจารย์ ดร.ธรากร จันทนะสาโร)	

วิทวัส กรมณีโรจน์ : การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ. (THE CREATION OF A DANCE FROM GENDER CONTROVERSY) อ.ที่ปรึกษาหลัก : ศ. ดร.นราพงษ์ จรัสศรี

งานวิจัยเรื่อง “การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ” มีรูปแบบในลักษณะการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบและแนวคิดหลังการสร้างสรรคนาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ โดยศึกษาปรากฏการณ์ของข้อถกเถียงเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ นาฏศิลป์สร้างสรรค์ในปัจจุบัน ศิลปะแบบสมัยใหม่ และแบบหลังสมัยใหม่ที่ส่งผลต่องานนาฏศิลป์ เพื่อเป็นพื้นฐานประกอบในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงเอกสาร สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย สื่อสารสนเทศอื่น ๆ ตลอดจนวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผล และนำเสนอผลงานวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า การสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์เป็นการนำเสนอเรื่องราวของข้อถกเถียงเรื่องเพศมาสร้างสรรค์เป็นงานนาฏศิลป์เพื่อสังคมลักษณะหนึ่ง ซึ่งเป็นการแสดงข้อถกเถียงเรื่องเพศทางด้านเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ ตามทฤษฎีของวิทยาศาสตร์ มานุษยวิทยาและสังคมวิทยา สามารถจำแนกตามองค์ประกอบของการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ทั้งหมด 8 ประการ ได้แก่ 1) บทการแสดง สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ภายใต้ลักษณะของข้อถกเถียงเรื่องเพศทางด้านเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ตามทฤษฎีของวิทยาศาสตร์ มานุษยวิทยาและสังคมวิทยา แบ่งออกได้ทั้งหมด 4 องค์ ได้แก่ องค์ 1 เพศกำหนด (Sex Determination) องค์ 2 จิตวิญญาณ (Soul) องค์ 3 พื้นที่การแสดงออก (Space) และองค์ 4 การเคลื่อนไหวของเพศวิถี (Sexuality Movement) 2) นักแสดง มีความรู้ ความเข้าใจและความสามารถทางด้านนาฏศิลป์ รวมถึงมีประสบการณ์เกี่ยวกับเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ 3) ลีลานาฏศิลป์ นำเสนอผ่านรูปแบบนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ โดยการนำแนวคิดของมาธา เกรแฮม (Matha Graham) ดอริส ฮัมเฟรย์ (Doris Humphrey) พอล เทย์เลอร์ (Paul Taylor) และพินา บาซ์ (Pina Bausch) ในการเคลื่อนไหวการเต้นสด การใช้ท่าทางในชีวิตประจำวัน และการแสดงอารมณ์ทางการเคลื่อนไหว 4) เสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง ได้รับการสร้างสรรค์และประพันธ์เพลงขึ้นใหม่ สามารถสื่อความหมายและสื่อสารอารมณ์ 5) เครื่องแต่งกาย ใช้การออกแบบจาก 3 แนวคิด คือ หลักศิลปะมินิมอลลิสม์ (Minimalism) หลักทฤษฎีน้อยดีกว่ามาก (Less is more) และแนวคิดแบบอวองการ์ด (Avant-garde) 6) พื้นที่การแสดง นำเสนอการแสดงบนพื้นที่อื่นที่ไม่ใช่ลักษณะโรงละคร โดยจัดแสดงบริเวณพื้นที่แบบเปิด และมีมุมมองรอบด้านลักษณะวงกลม 7) แสง ใช้แนวคิดทฤษฎีของสีในการนำเสนอเรื่องราวอารมณ์ และความรู้สึก 8) อุปกรณ์ประกอบการแสดง ใช้แนวคิดสัญลักษณ์ เน้นความเรียบง่าย และสื่อสารได้ง่าย อีกทั้งมีแนวคิดหลังการสร้างสรรคผลงาน 7 ประการ ได้แก่ 1) แนวคิดเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ 2) แนวคิดข้อถกเถียงเรื่องเพศในปัจจุบัน 3) แนวคิดความคิดสร้างสรรค์ในผลงานนาฏศิลป์ 4) แนวคิดการใช้สัญลักษณ์ในการแสดงนาฏศิลป์ 5) แนวคิดทฤษฎีทางด้านนาฏศิลป์ ดริยางคศิลป์ และทัศนศิลป์ 6) แนวคิดของนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ 7) แนวคิดการสะท้อนสภาพสังคมผ่านการสร้างสรรค์นาฏศิลป์เพื่อสังคม ซึ่งผลการวิจัยทั้งหมดนี้มีความสอดคล้องและตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยทุกประการ

สาขาวิชา ศิลปกรรมศาสตร์

ปีการศึกษา 2561

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

5986835135 : MAJOR FINE AND APPLIED ARTS

KEYWORD: THE CREATION OF A DANCE, DANCE, GENDER, CONTROVERSY, GENDER CONTROVERSY

VITAVAT KORNMANEEROJ : THE CREATION OF A DANCE FROM GENDER CONTROVERSY. ADVISOR:
PROF. NARAPHONG CHARASSRI, PH.D.

The research "The Creation of a Dance from Gender Controversy" is a research conducted through qualitative and creative research method aimed to study the form of the creation of a dance from gender controversy and to study the concept after the creation of a dance from gender controversy. This study has explored the situation of sexuality and human equality rights, the controversy of sexuality and human equality rights, current creation of a dance, modern dance and postmodern dance that has an effect on dancing. The result of this study has provided the information to use as the knowledge basis for the creation of the dance. The data is collected from documents, interviews, media. Then analyzed, synthesized, summarized and presented in the creation of a dance.

The study has found that the creative process of dance which is an interpretation of gender controversy is one of a form of dancing for society. Representing the gender controversy in sexuality and human equality rights according to the viewpoint of science, anthropology, and sociology. The creation of the dance from this research can be classified into 8 forms of performance which is 1. The play; creating from scratch in the form of the gender controversy in sexuality and human equality rights according to science, anthropology, and sociology. There are 4 acts including (1.1) Act 1: 'Sex determination' (1.2) Act 2: 'Soul' (1.3) Act 3: 'Space' and (1.4) Act 4: 'Sexuality Movement' 2. The performers; knowledgeable, understandable and talented in dancing. Experienced in sexuality and human equality rights. 3. The movement presenting in the form of postmodern dance using the concept of Martha Graham, Doris Humphrey, Paul Taylor and Pina Bausch in movement of improvisation, everyday movement, and emotion. 4. The sound and music for the performance; creating and composing to interpret the meaning and emotion 5. The costumes; design using 3 concepts which is Minimalism, Less is more and Avant-Garde 6. The space; using the space other than the theatre. Perform in an opening space and has arena theatre. 7. The lighting; using color theory to tell a story emotion and feeling. 8. The performing equipment; using simple concept and easy to communicate. Furthermore, there are 6 concepts after the creation of the dance 1. Sexuality and human equality rights 2. Gender controversy in current affairs 3. Creativity in the creation of a dance 4. Symbolism in dance performance 5. Theory of dance, musical and visual arts 6. The concept of postmodern dance 7. Reflection on the state of society through the dance for the society. The results of this study are related to all the purpose of this study. This study is the collection of data and knowledge to develop a creation of dance including the integration of various science on the gender controversy. In addition, it can be used for the concept and inspiration to create the dance and for the concept of the further study of dance.

Field of Study: Fine and Applied Arts

Student's Signature

Academic Year: 2018

Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต เรื่อง “การสร้างสรรคานาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ” สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจาก ศาสตราจารย์ ดร.นราพงษ์ จรัสศรี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ที่เอาใจใส่ดูแลให้คำปรึกษาตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง ให้คำแนะนำและคอยช่วยเหลือเป็นอย่างดี ตลอดจนทุ่มเททั้งแรงกายแรงใจและเสียสละเวลาอันมีค่า อีกทั้งเปิดโลกทัศน์ในการพัฒนาการสร้างสรรคานาฏศิลป์ได้อย่างมีเหตุผลและเป็นระบบ ซึ่งผู้วิจัยสามารถนำเอาองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่ได้ไปต่อยอดทั้งในด้านวิชาการและวิชาชีพอีกด้วย ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดวงใจ ทิวทอง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พรประพิตร เผ่าสวัสดิ์ อาจารย์ ดร.สิริธร ศรีชลาคม และอาจารย์ ดร.ธรากร จันทนะสาโร ที่ให้ความช่วยเหลือในการให้คำแนะนำ แนวคิด ข้อเสนอแนะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.ดาริณี ชำนาญหมอ อาจารย์ ดร.ปรารภนา คงสำราญ และอาจารย์ชิตพล เปลี่ยนศิริ อาจารย์ประจำสาขาวิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ให้คำแนะนำ ความช่วยเหลือและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยอยู่เสมอ

ขอขอบพระคุณทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์สำหรับนิสิต จากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่สนับสนุนทุนอุดหนุนการวิจัยแก่ผู้วิจัย

ท้ายที่สุดผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ครอบครัว กรมณีโรจน์ ที่เข้าใจและเป็นกำลังใจด้วยดีเสมอมา และขอขอบพระคุณ นางสาวธัญพร โรจน์สังวร นักวิจัยของสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ นายนพตชนธณ์ เลิศธีรพงษ์ นายสมพงษ์ เลิศวิมลเกษม นายพัฒนา เกิดเพ็ง นางสาวกนกวรรณ ปริญญาศาสตร์ นางสาววันวิสา ชังช่างเรือ นายอัปดุลมาตีฟ สะมะแอ นายวีระศิลป์ มาลี นายกิตติศักดิ์ สาระแสน และนายอภิวัฒน์ เลื่อมไธสง ที่ได้รับความช่วยเหลือผู้วิจัยในทุกสถานการณ์ รวมไปถึงขอขอบคุณ นายนรากร พิมสามสี นางสาวมารีสา จุลสมบุญ และนางสาวสุษภาดา เนตรประชา ที่คอยให้กำลังใจ ช่วยเหลือและเป็นกำลังใจด้วยดีเสมอมา คุณค่าและประโยชน์ในการศึกษาครั้งนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา-มารดา ตลอดจนทั้งครูบาอาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนให้มีความพยายามจนทำให้ประสบความสำเร็จ

วิวัฒน์ กรมณีโรจน์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพ	ฐ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 คำถามในการวิจัย.....	2
1.3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
1.4. ขอบเขตของการวิจัย.....	3
1.5. กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	3
1.6. ข้อตกลงเบื้องต้น.....	3
1.7. เครื่องมือในการวิจัย.....	3
1.8. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
1.9. การรายงานผลการวิจัย	4
1.10. สรุปบท	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
2.1. อารัมภบท.....	6
2.2. นิยามศัพท์เฉพาะ	6
2.2.1 นาฏยศิลป์	6

2.2.2 นาฏยศิลป์ร่วมสมัย	7
2.2.3 นาฏยศิลป์หลังสมัยใหม่	8
2.2.4 ความคิดสร้างสรรค์	9
2.2.5 นาฏยศิลป์สร้างสรรค์	10
2.2.6 ข้อถกเถียง	11
2.2.7 เพศวิถีและความเท่าเทียม	12
2.2.8 ข้อถกเถียงเรื่องเพศ	13
2.3 ปรากฏการณ์เรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์	14
2.3.1 ความหมายและที่มาของแนวคิดเรื่องเพศวิถี	14
2.3.2 ความหมายและความสำคัญของความเท่าเทียมกันในมนุษย์	15
2.3.3 เพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ตามทฤษฎีของวิทยาศาสตร์	17
2.3.4 เพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ตามทฤษฎีของมานุษยวิทยาและสังคมวิทยา	19
2.3.5 เพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ตามทฤษฎีของอักษรศาสตร์และศิลปกรรม ศาสตร์	23
2.4 ข้อถกเถียงเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์	43
2.4.1 ข้อถกเถียงเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ตามทฤษฎีของจิตวิทยา	43
2.4.2 ข้อถกเถียงเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ตามทฤษฎีของจิตวิทยา	49
2.5 นาฏยศิลป์สร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้องานวิจัย	53
2.5.1 บทบาทและความสำคัญของนาฏยศิลป์สร้างสรรค์	53
2.5.2 ผลงานนาฏยศิลป์สร้างสรรค์ในศตวรรษที่ 20 จนถึงปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อ งานวิจัย	55
2.5.3 นราพงษ์ จรัสศรี กับปรากฏการณ์นาฏยศิลป์สร้างสรรค์ในประเทศไทย	61
2.6 เกณฑ์มาตรฐานศิลปินที่มีต่องานวิจัย	69
2.7 ความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องกับการวิจัย	71

2.8 สรุปบท	73
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	74
3.1 อารัมภบท.....	74
3.2 รูปแบบของการวิจัย	74
3.2.1 การวิจัยเชิงสร้างสรรค์	74
3.2.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ.....	76
3.3 การออกแบบงานวิจัยแบบสร้างสรรค์.....	77
3.3.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	77
3.3.2 คำถามในการวิจัย	77
3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	95
3.4.1 การสำรวจข้อมูลเชิงเอกสาร	95
3.4.2 การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย.....	96
3.4.3 สื่อบรรณคดีอื่น ๆ	96
3.4.4 การสังเกตการณ์.....	97
3.4.5 เกณฑ์มาตรฐานศิลปิน	107
3.4.6 ประสิทธิภาพส่วนตัวของผู้วิจัย	110
3.5 ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย.....	117
3.6 ผู้เกี่ยวข้องกับงานวิจัย.....	118
3.6.1 เกณฑ์การคัดเลือกผู้ที่เกี่ยวข้อง.....	118
3.6.2 รายชื่อผู้เกี่ยวข้องกับงานวิจัย.....	118
3.6.3 คำถามสำหรับผู้เกี่ยวข้องกับงานวิจัย	126
3.7 สรุปบท	126
บทที่ 4 กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลและการสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์.....	128
4.1 อารัมภบท.....	128

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์	128
4.2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหารูปแบบของผลงานทางด้านนาฏศิลป์เรื่อง การสร้างสรรค์ นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ	128
4.2.1.1 การปฏิบัติการเพื่อค้นหาแนวทางก่อนการดำเนินการทดลองปฏิบัติการ สร้างสรรค์ผลงานโดยกำหนดให้นักแสดงเครื่องไหวร่างกายโดยใช้วิธีการด้นสด (Improvise)	129
4.2.1.2 การปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 1.....	130
4.2.1.3 สรุปการปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 1.....	136
4.2.1.4 การปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 2.....	141
4.2.1.5 สรุปการปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 2.....	150
4.2.1.6 การปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 3.....	156
4.2.1.7 การปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 4.....	187
4.2.1.8 สรุปการปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 4.....	209
4.2.1.9 ปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 5.....	229
4.2.2 การวิเคราะห์แนวคิดที่ได้หลังจากการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์.....	253
4.2.2.1 การคำนึงถึงประเด็นเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์	253
4.2.2.2 การคำนึงถึงข้อถกเถียงเรื่องเพศในปัจจุบัน.....	256
4.2.2.3 การคำนึงถึงความคิดสร้างสรรค์ในผลงานนาฏศิลป์	259
4.2.2.4 การคำนึงถึงการใช้สัญลักษณ์ในการแสดงนาฏศิลป์.....	262
4.2.2.5 การคำนึงถึงทฤษฎีทางด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ และทัศนศิลป์	265
4.2.2.6 การคำนึงถึงแนวคิดของนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่.....	269
4.2.2.7 การคำนึงถึงการสะท้อนสภาพสังคมผ่านการสร้างสรรค์นาฏศิลป์เพื่อสังคม	271
4.3 อภิปรายผล.....	275
4.3.1 รูปแบบของการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ	275

4.3.2 แนวคิดที่ได้หลังจากการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ	282
4.4 สรุปบท	290
บทที่ 5 บทสรุป	291
5.1 อารัมภบท.....	291
5.2 ผลที่ได้จากการวิจัยเรื่อง “การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ”	291
5.2.1 รูปแบบของการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ	291
5.2.2 แนวคิดที่ได้หลังการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่อง	311
5.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาค้นคว้าการทำวิจัยต่อไปในอนาคต.....	312
บรรณานุกรม.....	314
ภาคผนวก.....	322
ภาคผนวก ก สื่อบัตร กำหนดการ และนิทรรศการข้อมูลการแสดงผลงานดุซนินพนธ์ทางด้าน นาฏศิลป์ เรื่อง การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ	323
ภาคผนวก ข ตัวอย่างแบบประเมินผลงาน.....	326
ภาคผนวก ค การสำรวจความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่อง เพศ	331
ภาคผนวก ง บรรยายาการแสดงผลงานดุซนินพนธ์ทางด้านนาฏศิลป์ เรื่อง “การสร้างสรรค์ นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ” วันที่ 6 มกราคม 2562	338
ประวัติผู้เขียน.....	341

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 3.1 ตารางกำหนดการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย.....	121
ตารางที่ 4.1 ตารางประวัติและรายชื่อนักแสดง.....	133
ตารางที่ 4.2 ตารางการออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดงครั้งที่ 1.....	136
ตารางที่ 4.3 ตารางสรุปการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 1.....	137
ตารางที่ 4.4 ตารางสรุปปัญหาและแนวทางการปรับปรุง	140
ตารางที่ 4.5 ตารางประวัติและรายชื่อนักแสดง.....	144
ตารางที่ 4.6 ตารางสรุปการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 2.....	150
ตารางที่ 4.7 ตารางสรุปปัญหาและแนวทางการปรับปรุง	155
ตารางที่ 4.8 ตารางประวัติและรายชื่อนักแสดง.....	158
ตารางที่ 4.9 ตารางการออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดงครั้งที่ 3.....	170
ตารางที่ 4.10 ตารางสรุปการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 3.....	174
ตารางที่ 4.11 ตารางสรุปปัญหาและแนวทางการปรับปรุง	185
ตารางที่ 4.12 ตารางประวัติและรายชื่อนักแสดง.....	188
ตารางที่ 4.13 ตารางประมวลภาพผลงานทางด้านทัศนศิลป์ของ สุดาภรณ์ เตจา	190
ตารางที่ 4.14 ตารางสรุปการประพันธ์เพลง.....	196
ตารางที่ 4.15 ตารางประมวลภาพผลงานทางด้านสถาปัตยกรรม ที่ใช้ในการออกแบบเครื่องแต่งกาย ในการแสดงองค์ 3.....	199
ตารางที่ 4.16 ตารางการออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดงครั้งที่ 4.....	207
ตารางที่ 4.17 ตารางสรุปการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 4.....	209
ตารางที่ 4.18 ตารางสรุปปัญหาและแนวทางการปรับปรุง	227
ตารางที่ 4.19 ตารางปรับปรุงและพัฒนาการออกแบบลีลานาฏศิลป์ ครั้งที่ 5.....	231

ตารางที่ 4.20 ตารางสรุปการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 5.....	240
ตารางที่ 4.21 ตารางสรุปปัญหาและแนวทางการปรับปรุง	252
ตารางที่ 5.1 ประมวลภาพการแสดงผลงานการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ	294



สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 ความรักชนะทุกสิ่ง (Love Conquer All) ในปีค.ศ. 1602	33
ภาพที่ 2.2 นักดนตรี (The Musicians) ในปีค.ศ. 1594-1595.....	33
ภาพที่ 2.3 ผลงานทางด้านศิลปะจากการประกวดวาดภาพ ภายใต้หัวข้อ “ความหลากหลายและความเท่าเทียมทางเพศในความเข้าใจของฉัน” จากเด็กและเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 10-18 ปี ทั่วประเทศไทย โดยกลุ่มโรงเรียนน้ำชา.....	34
ภาพที่ 2.4 ภาพประกอบการบรรยายเรื่อง บุพเพชญ์สนธิวาส	37
ภาพที่ 2.5 ภาพประกอบการบรรยายเรื่อง บุพเพชญ์สนธิวาส	38
ภาพที่ 2.6 ภาพผลงานชื่อว่า ทรุศ คอลเลคชั่น (Truth Collections) ออกแบบและสร้างสรรค์ผลงาน: วรวิทย์ ไชยะอื้อ.....	39
ภาพที่ 2.7 ภาพการแสดงเครื่องแต่งกายที่ใช้ธงสัญลักษณ์ของความหลากหลายทางเพศ เป็นแนวคิดและแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานโดย ศิริศักดิ์ ไชยเทศ	40
ภาพที่ 2.8 ป้ายโฆษณาภาพยนตร์เรื่อง ฝันนี้เพื่อเป็นเกิร์ล (Girl).....	42
ภาพที่ 2.9 ศรวณีย์ ธนะนิต	59
ภาพที่ 2.10 นาฏยศิลป์ร่วมสมัยชุด ดันซ์ อินทู เดอะ โลค (Dance into the light).....	60
ภาพที่ 2.11 ศาสตราจารย์ ดร.นราพงษ์ จรัสศรี	61
ภาพที่ 2.12 การแสดงชุด ปารีส (Parfum).....	64
ภาพที่ 2.13 การแสดงชุด Ballerina: The pathetic creature นางระบำปลายเท้าผู้นำเวทนา กำกับและออกแบบท่าเต้นโดย นราพงษ์ จรัสศรี.....	65
ภาพที่ 2.14 การแสดงชุด Salome ซาลอม: นางผู้เต้นระบำเพื่อขอหัว (Salome Dancing for the Head) กำกับและออกแบบท่าเต้นโดย นราพงษ์ จรัสศรี.....	67
ภาพที่ 3.1 ภาพผู้วิจัยร่วมงานวันยุติความเกลียดกลัวคนรักเพศเดียวกัน คนข้ามเพศ และคนรักมากกว่าสองเพศ.....	97

ภาพที่ 3.2 ภาพผู้วิจัยร่วมเสวนาเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการเท่าเทียมกันทางเพศ พระราชบัญญัติกฎหมายคู่ชีวิต และรณรงค์เรื่องสิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพในสังคม	98
ภาพที่ 3.3 ภาพผู้วิจัยร่วมงานนิทรรศการชาย หญิง สิ่งสมมุติ	99
ภาพที่ 3.4 ภาพประชาสัมพันธ์นิทรรศการอาร์ตฟิส ฟอรัม (Artist Forum) ครั้งที่สอง “เพศกำหนดงานศิลปะ หรืองานศิลปะกำหนดเพศ”	100
ภาพที่ 3.5 ภาพประชาสัมพันธ์การสัมมนาเรื่อง “มุมมองเรื่องเพศในวัฒนธรรมดนตรี”	101
ภาพที่ 3.6 ภาพการแสดงในงานสัมมนาเรื่อง แนวคิดและการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย ออกแบบท่าเต้นและกำกับการแสดงโดย นราพงษ์ จรัสศรี	102
ภาพที่ 3.7 ภาพการแสดงนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ชุด เมื่อพรุ่งนี้ไม่มีแสงอาทิตย์ (Tomorrow without sun) ออกแบบท่าเต้นและนำแสดงโดย ธรากร จันทะสาโร	103
ภาพที่ 3.8 ภาพประชาสัมพันธ์โครงการนาฏศิลป์สร้างสรรค์เพื่อสังคมชุด วีมี (WEME) ออกแบบท่าเต้นและกำกับการแสดงโดย ดาริณี ชำนาญหมอ	104
ภาพที่ 3.9 ภาพการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุด แดนนิส เกิร์ล (Danish girl) ออกแบบท่าเต้นและกำกับการแสดงโดย ดาริณี ชำนาญหมอ	105
ภาพที่ 3.10 ภาพการสร้างสรรค์นาฏศิลป์เพื่อผู้หญิงกับการยุติความรุนแรง	106
ภาพที่ 3.11 ภาพการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุด โลเกีย (Like you) ออกแบบท่าเต้นและนำแสดงโดย วิทวัส กรมณีโรจน์	112
ภาพที่ 3.12 ภาพการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดสต็อป บูลลี่ (Stop Bullying) ออกแบบท่าเต้นและกำกับการแสดงโดย วิทวัส กรมณีโรจน์	113
ภาพที่ 3.13 ภาพการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุด ไดเวอร์สซิติ (Diversity) ออกแบบท่าเต้นและกำกับการแสดงโดย วิทวัส กรมณีโรจน์	113
ภาพที่ 3.14 ภาพการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุด โฮโม (HOMO) ออกแบบท่าเต้นและกำกับการแสดงโดย วิทวัส กรมณีโรจน์	114
ภาพที่ 3.15 ภาพการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุด ฮิวแมน บีอิง (Human being) ออกแบบท่าเต้นและกำกับการแสดงโดย วิทวัส กรมณีโรจน์	115
ภาพที่ 3.16 ภาพการแสดงนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ชุด อันเดอร์ ดิกเทชั่น (Under dictation) ออกแบบท่าเต้นและกำกับการแสดงโดย วิทวัส กรมณีโรจน์	116

ภาพที่ 3.17 ภาพการแสดงนาฏศิลป์ชุด ทรานซ์ฟิสิกูเรชั่น วิช โฮปฟูล (Transfiguration with hopeful) ออกแบบทำต้นและกำกับการแสดงโดย วิทวัส กรมณีโรจน์	116
ภาพที่ 4.1 ป้ายโฆษณาภาพยนตร์เรื่อง เพลงสุดท้าย (พ.ศ. 2549)	142
ภาพที่ 4.2 ป้ายโฆษณาภาพยนตร์เรื่อง ผจญภัยแดนคำสาปราชินีหิมะ (Frozen).....	142
ภาพที่ 4.3 เครื่องแต่งกายของนักแสดงการทดลองปฏิบัติ	146
ภาพที่ 4.4 ตัวอย่างการออกแบบเครื่องแต่งกายจากการแสดงชุด ไดเวอร์สซิติ (Diversity)	147
ภาพที่ 4.5 นักแสดงร้องเพลงประกอบภาพยนตร์เรื่อง เพลงสุดท้าย.....	148
ภาพที่ 4.6 นักแสดงร้องเพลงประกอบภาพยนตร์การ์ตูนอะนิเมชันเรื่อง โฟรเซน (Frozen)	149
ภาพที่ 4.7 ภาพการแสดงประกอบการเสวนาวิชาการ	163
ภาพที่ 4.8 ภาพการทดลองออกแบบลีลานาฏศิลป์ครั้งที่ 3	164
ภาพที่ 4.9 การออกแบบเครื่องแต่งกายนักแสดงชายและหญิงสำหรับการแสดงองค์ 1.....	167
ภาพที่ 4.10 การออกแบบเครื่องแต่งกายนักแสดงชายและหญิงสำหรับการแสดงองค์ 2.....	168
ภาพที่ 4.11 ภาพการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุด ฮิวแมน บีอิง (Human being) ออกแบบทำต้นและกำกับการแสดงโดย วิทวัส กรมณีโรจน์	169
ภาพที่ 4.12 การแสดงชุด จิตวิญญาณบูรพา	171
ภาพที่ 4.13 ภาพการแสดงนาฏศิลป์แบบหลังสมัยใหม่ชุด มฤตยู, นาฏกรรมและความตาย (MRTYA, Dance and Death) ออกแบบทำต้นและกำกับการแสดงโดย ธรากร จันทนะสาโร	172
ภาพที่ 4.14 ภาพการทดลองปฏิบัติออกแบบลีลานาฏศิลป์จากสัญลักษณ์อนันต์ (∞)	192
ภาพที่ 4.15 ภาพการทดลองออกแบบลีลานาฏศิลป์ครั้งที่ 4.....	193
ภาพที่ 4.16 การออกแบบเครื่องแต่งกายนักแสดงชายและหญิงสำหรับการแสดงองค์ 3.....	201
ภาพที่ 4.17 ประติมากรรม ณ วิกเกอร์แลนด์ พาร์ค (Vigeland park) ประเทศนอร์เวย์.....	202
ภาพที่ 4.18 การออกแบบเครื่องแต่งกายนักแสดงชายและหญิงสำหรับการแสดงองค์ 4.....	203
ภาพที่ 4.19 สนามกีฬาโคลอสเซียม (Colosseum).....	204
ภาพที่ 4.20 เวทีการแข่งขันมวย.....	204
ภาพที่ 4.21 ภาพการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุด เอนีติง แคน เบรก (Anything Can Break)	206

ภาพที่ 4.22 การทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 4	208
ภาพที่ 4.23 ภาพนักแสดงทดลองเคลื่อนไหวและสวมใส่เครื่องแต่งกาย	235
ภาพที่ 4.24 ลักษณะและพื้นที่ของโรงอาครคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	236
ภาพที่ 4.25 การจัดเตรียมพื้นที่แสดง ณ โรงอาครคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	236
ภาพที่ 4.26 ภาพการนำเสนอผลงานและร่วมแสดง.....	237
ภาพที่ 4.27 อุปกรณ์และวิธีการออกแบบแสงในการสร้างสรรค์งานจากข้อถกเถียงเรื่องเพศ	238
ภาพที่ 4.28 ภาพนักแสดงทดลองเคลื่อนไหวกับอุปกรณ์ประกอบการแสดง	239
ภาพที่ 4.29 การสร้างสรรค์นาฏศิลป์เพื่อผู้หญิงกับการยุติความรุนแรง	254
ภาพที่ 4.30 การนำเสนอผลงานระดับดัชนีพนธ์	255
ภาพที่ 4.31 การสร้างสรรค์นาฏศิลป์ร่วมสมัยที่มีการออกแบบเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศ ออกแบบให้กับนักศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.....	256
ภาพที่ 4.32 การสร้างสรรค์นาฏศิลป์เพื่อผู้หญิงกับการยุติความรุนแรง	257
ภาพที่ 4.33 การนำเสนอผลงานระดับดัชนีพนธ์	258
ภาพที่ 4.34 การสร้างสรรค์นาฏศิลป์ร่วมสมัยเรื่อง เบื้องหน้า เบื้องหลัง การเต้นระบำ (Dance Laboratory).....	260
ภาพที่ 4.35 ภาพการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุด โฮโม (HOMO) ออกแบบท่าเต้นและกำกับ แสดงโดย วิทวัส กรมณีโรจน์.....	261
ภาพที่ 4.36 การนำเสนอผลงานระดับดัชนีพนธ์ เรื่อง “การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียง เรื่องเพศ”	262
ภาพที่ 4.37 ภาพการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุด ฮิวแมน บีอิง (Human being) ออกแบบท่าเต้น และกำกับแสดงโดย วิทวัส กรมณีโรจน์.....	264
ภาพที่ 4.38 การนำเสนอผลงานระดับดัชนีพนธ์ เรื่อง “การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียง เรื่องเพศ”	265
ภาพที่ 4.39 การสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์	266
ภาพที่ 4.40 ภาพการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุด โฮโม (HOMO)	267

ภาพที่ 4.41 การนำเสนอผลงานระดับคุณนิพนธ์	268
ภาพที่ 4.42 ภาพการแสดงนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ชุด อันเดอร์ ดิกเทชั่น (Under dictation) ออกแบบท่าเต้นและกำกับการแสดงโดย วิทวัส กรมณีโรจน์.....	270
ภาพที่ 4.43 การนำเสนอผลงานระดับคุณนิพนธ์ เรื่อง “การสร้างสรรค่นาฏศิลป์จากข้อถกเถียง เรื่องเพศ”	271
ภาพที่ 4.44 การสร้างสรรค่นาฏศิลป์ร่วมสมัยเรื่อง โนสทาเจีย (Nostalgia).....	272
ภาพที่ 4.45 การนำเสนอผลงานระดับคุณนิพนธ์ เรื่อง “การสร้างสรรค่นาฏศิลป์จากข้อถกเถียง เรื่องเพศ”	274



บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปรากฏการณ์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ ถือเป็นประเด็นที่มีความน่าสนใจ โดยเฉพาะในมุมมองทางด้านวิทยาศาสตร์ ในการกำหนดว่าผู้ที่มีเพศทางสรีระ (Sex) แบบหนึ่งจะต้องเป็นชาย และผู้ใดที่มีรูปร่างลักษณะอีกรูปแบบหนึ่งจะต้องเป็นหญิง ผนวกกับความรู้ ความคิดและความจริงทางมานุษยวิทยา สังคมวิทยาที่ถูกส่งผ่านกระบวนการทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งกระบวนการต่าง ๆ นั้นล้วนถูกขับเคลื่อนผ่านกลไกโดยสถาบันทางสังคมจนยากที่จะหลีกเลี่ยง ทำให้บุคคลผู้นั้นกลายสภาพถูกนิยามให้อยู่ในสภาพหรือตัวตนของความเป็นอื่น อย่างที่สังคมวัฒนธรรมไม่ต้องการที่จะให้เป็น ซึ่งการนิยามตัวตนของบุคคลในสังคมให้เป็นเพศหญิงและเพศชายถูกสะท้อนผ่านรูปลักษณ์ เรือนร่าง กลายเป็นสิ่งที่ถูกจ้องมองหรือนิยามจากผู้คนและสถาบันต่าง ๆ ทางสังคม กระทั่งสถาบันทางวิทยาศาสตร์ได้กลายเป็นสถาบันหลักของอำนาจแห่งความเป็นจริงในการอธิบายปรากฏการณ์และความเป็นไปให้กับผู้คนในสังคมที่ได้ดำเนินรอยตามอย่างไรซึ่งคำถามและข้อสงสัยใด ๆ ในความหมายของข้อถกเถียงเรื่องเพศที่ได้ถูกแปลออกมาเป็นชุดของคำอธิบายให้กับตัวตนของความเป็นหญิงและความเป็นชาย ว่าจะต้องมีเพศวิถีในลักษณะและรูปแบบใด ที่สังคมและวัฒนธรรมเป็นผู้กำหนดขึ้น ถ้าไม่ปฏิบัติตามหรือกระทำตัวให้มีความแตกต่างไป จะถูกลงโทษในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งสถานเบาและหนักสุดแต่กรณีและความแตกต่างกันออกไปในแต่ละสังคม

ปัญหาเรื่องเพศในสังคมเป็นประเด็นที่ทำให้มีการเรียกร้องเพื่อความเท่าเทียมทางเพศในประเด็นปัญหาต่าง ๆ ด้วยวิธีที่หลากหลาย ทั้งในรูปแบบของรูปธรรมและนามธรรม เช่น การวิจัยการจัดตั้งองค์กรเพื่อเรียกร้องสิทธิ การจัดกิจกรรม การแก้กฎหมาย สื่อต่าง ๆ งานศิลปะ รวมไปถึงผลงานการสร้างสรรค์นาฏยศิลป์ที่สะท้อนให้เห็นถึงข้อถกเถียงเรื่องเพศ ในประเด็นที่เกี่ยวกับความไม่เท่าเทียมกันทางเพศ การต่อสู้เพื่อสิทธิและเสรีภาพทางเพศ ความไม่ยุติธรรม ซึ่งที่ผ่านมาได้มีศิลปินนำเรื่องเพศมาสร้างสรรค์เป็นงานนาฏยศิลป์แล้ว แต่ขาดความลึกซึ้งในประเด็นเกี่ยวกับ “ข้อถกเถียงเรื่องเพศ” อีกทั้งการสะท้อนสภาพปัญหาข้อถกเถียงเรื่องเพศในประเด็นต่าง ๆ ในสังคมยังไม่ได้มีการนำมาสร้างสรรค์เป็นงานนาฏยศิลป์มาก่อน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะสร้างสรรค์นาฏยศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศขึ้น นอกจากนี้ผู้วิจัยยังสังเกตได้ว่า ผลงานนาฏยศิลป์ในอดีตยังขาดความเข้าใจในเรื่องของการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อสังคมอย่างมีเหตุผล และไม่ได้ถูกนำมาต่อยอดเพื่อก่อให้เกิดเป็นการพัฒนาการของผลงานสร้างสรรค์ในประเทศไทยอย่างเพียงพอ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผลงานทางด้านนาฏยศิลป์มีพื้นที่ในการเผยแพร่และได้รับการสนับสนุนน้อย ตลอดจนการเสพผลงานทางด้าน

นาฏศิลป์ไม่ได้รับความนิยมมากเพียงพอ ส่งผลทำให้ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ขาดการส่งเสริมและผลักดันในการพัฒนาการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์เพื่อสังคม

ด้วยประสบการณ์ของผู้วิจัยเกี่ยวกับหัวข้องานวิจัยนี้ ทั้งในด้านสังคมที่ผู้วิจัยได้รับผลกระทบจากความไม่เข้าใจเกี่ยวกับอัตลักษณ์ทางเพศ การเหยียดเพศและตีตราทางเพศ รวมไปถึงประสบการณ์การสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ของผู้วิจัย ในการออกแบบและสร้างสรรค์นาฏศิลป์เกี่ยวกับเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์มาโดยตลอด เช่น การลดความเกลียดกลัวกะเทยในสังคม มุมมองของสังคมในมิติเรื่องเพศสรีระ การกำเนิดและความเป็นอื่นของเพศในสังคม การเรียกร้องสิทธิเพื่อความเท่าเทียมทางเพศในสังคม เป็นต้น

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นผู้สร้างสรรค์ผลงานได้มีแนวคิดและแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ เพื่อหารูปแบบและแนวคิดที่ได้หลังจากการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงมุมมองของการมองผู้คนในสังคม โดยนำแนวคิดเรื่องข้อถกเถียงเรื่องเพศตามทฤษฎีของวิทยาศาสตร์ มานุษยวิทยาและสังคมวิทยา มาสร้างสรรค์เป็นผลงานทางด้านนาฏศิลป์ที่มีกระบวนการสร้างงานที่จะเป็นประโยชน์ทางการศึกษาในการพัฒนางานสร้างสรรค์ในอนาคต อีกทั้งยังประโยชน์เพื่อให้สังคมได้เข้าใจถึงความเท่าเทียมทางเพศ และยอมรับในตัวตนซึ่งกันและกันของความเป็นอื่นทางด้านอัตลักษณ์ทางเพศอีกด้วย

1.2. คำถามในการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ” นี้ ผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะทำการศึกษาเพื่อการออกแบบนาฏศิลป์สร้างสรรค์ที่ได้แรงบันดาลใจมาจากข้อถกเถียงเรื่องเพศ ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งประเด็นคำถามเพื่อศึกษาหาคำตอบงานวิจัยไว้ดังนี้

1.2.1 รูปแบบการแสดงจากงานวิจัยสร้างสรรค์เรื่อง “การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ” เป็นอย่างไร ซึ่งสามารถแบ่งคำถามถึงองค์ประกอบของการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์

1.2.2 แนวคิดที่ได้หลังจากการสร้างสร้งงาน “การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ” เป็นอย่างไร

1.3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ต้องการศึกษาเพื่อสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ ดังนั้นจึงมีวัตถุประสงค์เพื่อหาสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1.3.1 รูปแบบการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ

1.3.2 แนวคิดที่ได้หลังการสร้างสร้งผลงานทางด้านนาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ

1.4. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การสร้างสรรคงานนาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ” จะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยทั้งในด้านเอกสาร ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ และการสัมภาษณ์ โดยดำเนินการอยู่ในช่วงเดือน มกราคม พ.ศ. 2560 ถึง เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562 เท่านั้น

1.5. กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดสำหรับการวิจัยเรื่อง การสร้างสรรคงานนาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสังเคราะห์โดยให้ความสำคัญกับ ทฤษฎีสังคมวิทยาเกี่ยวกับข้อถกเถียงเรื่องเพศ เช่น เพศวิถี สิทธิและเสรีภาพทางเพศ เป็นต้น นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีทางด้านวิทยาศาสตร์ ด้านมานุษยวิทยา และนำมาบูรณาการกับองค์ความรู้ทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ อาทิ ทัศนศิลป์ ดุริยางคศิลป์ โดยให้ความสำคัญกับทฤษฎีทางนาฏศิลป์ เช่น การออกแบบลีลานาฏศิลป์ และการเคลื่อนไหวร่างกาย การจัดวางองค์ประกอบลีลานาฏศิลป์ เป็นต้น รวมถึงนาฏศิลป์ร่วมสมัย นาฏศิลป์สมัยใหม่ และ นาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ ความรู้ที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนศึกษาผลงานนาฏศิลป์ การสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ และความคิดเห็นจากบุคคลทั่วไป เหล่านี้นำมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

1.6. ข้อตกลงเบื้องต้น

งานวิจัยเรื่อง “การสร้างสรรคงานนาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ” เป็นการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์เพื่อศิลปะบริสุทธิ์ ไม่ได้มีความต้องการสื่อสารในเรื่องของการสอนหรือเป็นบทสรุปของชุดความคิดเกี่ยวกับข้อถกเถียงเรื่องเพศในสังคม หากแต่การสร้างสรรคผลงานทางด้านนาฏศิลป์นี้ เป็นภาพตัวแทนของความอิสระในการสื่อสารและเสมือนเป็นสื่อกลาง เพื่อก่อให้เกิดการสร้างความรู้ ความเข้าใจเรื่องเพศในสังคม

1.7. เครื่องมือในการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การสร้างสรรคงานนาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ” ผู้วิจัยได้เลือกเครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

1.7.1 การสำรวจข้อมูลเชิงเอกสาร

ศึกษาข้อมูลเอกสารจากหนังสือ ตำราและบทความวิชาการต่าง ๆ ในประเด็นที่เกี่ยวข้อง ความหมายและความสำคัญของข้อถกเถียงเรื่องเพศ ข้อถกเถียงเรื่องเพศในทฤษฎีของทฤษฎี

ทางด้านวิทยาศาสตร์ ทฤษฎีทางด้านมานุษยวิทยาและสังคมวิทยา นาฏยศิลป์ร่วมสมัย นาฏยศิลป์สร้างสรรค์ นาฏยศิลป์หลังสมัยใหม่

1.7.2 การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

เนื่องจากเอกสารในเรื่อง “การสร้างสรรคนาฏยศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ” มีน้อยมาก ผู้วิจัยจึงได้หาข้อมูลเพิ่มเติมด้วยวิธีอื่น เช่น สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยซึ่งมีอยู่หลากหลายสาขา ทั้งในด้านวิชาการที่เกี่ยวข้องกับข้อถกเถียงเรื่องเพศ และศิลปะการแสดงในแต่ละด้าน ข้อมูลที่ได้มาจากการดำเนินการสัมภาษณ์ทั้งในเชิงลึกแบบเดี่ยว และการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม

1.7.3 สื่อสารสารสนเทศอื่น ๆ

ศึกษาสื่อสารสนเทศอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ “การสร้างสรรคนาฏยศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ” และการแสดงนาฏยศิลป์ร่วมสมัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ อาทิ ภาพยนตร์ วิทยุทัศน์ เพื่อหาแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏยศิลป์

1.7.4 การสำรวจข้อมูลภาคสนาม

ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างงานจากข้อถกเถียงเรื่องเพศ โดยการลงพื้นที่สำรวจข้อมูลกับสถาบันต่าง ๆ เช่น สมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย เครือข่ายเพื่อนกะเทยไทย (Thai Transgender Alliance-ThaiTGA) กลุ่มศิลปะการแสดงนาฏยศิลป์ เป็นต้น

1.7.5 เกณฑ์มาตรฐานศิลปิน

ผู้วิจัยศึกษาเกณฑ์มาตรฐานศิลปิน เพื่อให้เกณฑ์ในการสร้างมาตรฐานทางด้านคุณภาพในผลงานสร้างสรรค์ของผู้วิจัย

1.8. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.8.1 การสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏยศิลป์ชิ้นนี้ เป็นการริเริ่มสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏยศิลป์ในลักษณะงานเกี่ยวกับข้อถกเถียงเรื่องเพศที่ไม่เคยปรากฏที่ใดมาก่อน

1.8.2 การสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏยศิลป์ชิ้นนี้ ได้กระบวนการสร้างงาน เพื่อเป็นแนวทางในสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏยศิลป์อื่น ๆต่อไป

1.8.3. การสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏยศิลป์ชิ้นนี้ ได้สร้างความเข้าใจในสาระของมิติเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์มากยิ่งขึ้น

1.9. การรายงานผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การสร้างสรรค์งานนาฏยศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ ผู้วิจัยได้รายงานผลการวิจัยโดยจำแนกรายละเอียดออกเป็น 5 บท ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ ซึ่งประกอบไปด้วย ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา คำถามในการวิจัย วัตถุประสงค์ในการวิจัย ขอบเขตในการวิจัย กรอบแนวคิดในการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ข้อตกลงเบื้องต้น และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบไปด้วย ปรากฏการณ์เรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ ข้อถกเถียงเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ นาฏยศิลป์สร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้องานวิจัย เกณฑ์มาตรฐานศิลปปินที่มีต่องานวิจัย ความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์นาฏยศิลป์

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย ซึ่งประกอบไปด้วย รูปแบบงานวิจัย การออกแบบงานวิจัยเชิงสร้างสรรค์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย และการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในงานวิจัย

บทที่ 4 การสร้างสรรค์นาฏยศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ ซึ่งประกอบไปด้วย รูปแบบของการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏยศิลป์ทั้ง 8 องค์ประกอบ และแนวคิดที่ได้หลังจากการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏยศิลป์

บทที่ 5 สรุปและอภิปรายผล ซึ่งประกอบไปด้วย ผลที่ได้จากการวิจัยเรื่อง การสร้างสรรค์นาฏยศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ และผลงานสร้างสรรค์ทางด้านนาฏยศิลป์ รวมทั้งปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการทำงานวิจัยต่อไปในอนาคต

1.10. สรุปบท

ในบทที่ 1 ที่ผ่านมาผู้วิจัยได้นำเสนอที่มาและความสำคัญของปัญหา คำถามในการวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย เครื่องมือของการวิจัย และเอกสารของการวิจัย สำหรับเนื้อหาบทที่ 2 ผู้วิจัยจะนำเสนอนิยามศัพท์เฉพาะ ปรากฏการณ์เรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ ข้อถกเถียงเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ นาฏยศิลป์สร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้องานวิจัย เกณฑ์มาตรฐานศิลปปินที่มีต่องานวิจัย และความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์นาฏยศิลป์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1. อารัมภบท

จากบทที่ 1 ของวิทยานิพนธ์เรื่อง “การสร้างสรรคานาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ” ผู้วิจัยได้กล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา คำถามในการวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย กรอบแนวคิดในการวิจัย ข้อตกลงเบื้องต้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและประโยชน์ที่จะได้รับจากงานวิจัย การรายงานผลการวิจัย สำหรับบทที่ 2 ผู้วิจัยจะกล่าวถึงเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งประกอบไปด้วย นิยามศัพท์เฉพาะ ปรากฏการณ์เรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ ข้อถกเถียงเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ นาฏศิลป์สร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย เกณฑ์มาตรฐานศิลปินที่มีต่องานวิจัย ความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ ดังจะกล่าวต่อไปนี้

2.2. นิยามศัพท์เฉพาะ

งานวิจัยครั้งนี้มีคำศัพท์ทางด้านเพศวิถีและด้านนาฏศิลป์ที่จะต้องทำความเข้าใจให้ตรงกัน เพื่อให้เกิดความชัดเจนในความหมายและความสำคัญต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในเนื้อหาของงานวิจัย ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำเสนอคำศัพท์เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยดังต่อไปนี้

2.2.1 นาฏศิลป์

คำว่า “นาฏศิลป์” ในที่นี้หมายถึง การแสดงลีลาการเคลื่อนไหวร่างกายที่ถ่ายทอดเรื่องราวและอารมณ์ความรู้สึก ซึ่งมีผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญและศิลปินได้กล่าวถึงอย่างหลากหลาย ดังที่ นราพงษ์ จรัสศรี ได้ให้คำนิยามคำว่า “นาฏศิลป์” โดยกล่าวไว้ว่า

นาฏศิลป์ คือ การใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย รวมไปถึงการแสดงอารมณ์และความรู้สึกจากผู้แสดง ทั้งนี้การแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกอาจเกิดขึ้นจริงหรือถูกสร้างขึ้นจากผู้แสดง ซึ่งในปัจจุบันผลงานทางด้านนาฏศิลป์ได้ให้ความสำคัญกับลีลาการเคลื่อนไหวร่างกายของนักแสดง (นราพงษ์ จรัสศรี, สัมภาษณ์, 4 พฤษภาคม 61)

ส่วน ธารากร จันทนะสาโร ได้อธิบายเพิ่มเติม คำว่า “นาฏยศิลป์” ไว้ว่า

นาฏยศิลป์ เป็นศิลปะอย่างหนึ่งของมนุษย์ ที่ใช้ร่างกายเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอด โดยท่าทางนั้นต้องมีการคิดหรือประดิษฐ์ให้แตกต่างไปจากอาภักิริยาตามปกติ ธรรมชาติ เนื้อหาของนาฏยศิลป์อาจเชื่อมโยงให้เข้ากับสภาพสังคม ศาสนา ความเชื่อ วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง ฯลฯ จุดที่น่าเน้นคือ นาฏยศิลป์เป็นเครื่องมือของการสื่อสารรูปแบบหนึ่งที่ไม่อาศัยคำพูด แต่ต้องให้ความสำคัญกับความหมายอย่างเลี่ยงไม่ได้ หมายความว่า สำหรับงานนาฏยศิลป์นั้น เมื่อมีผู้ส่งสาร นั่นคือนาฏยศิลปิน ก็จำเป็นต้องมี ผู้รับสาร นั่นคือผู้ชม อย่างไรก็ตาม ความหมายที่อยู่ภายใต้งานนาฏยศิลป์ อาจไม่จำเป็น สำหรับฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด หรือมุ่งเน้นสำหรับฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดก็ได้ (ธารากร จันทนะสาโร, สัมภาษณ์, 8 พฤษภาคม 2561)

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า นาฏยศิลป์ คือ การเคลื่อนไหวร่างกายตามอารมณ์และความรู้สึกของมนุษย์ อีกทั้งนาฏยศิลป์ยังเป็นศิลปะแขนงหนึ่ง ซึ่งสามารถเชื่อมโยงให้เข้ากับสภาพสังคม ศาสนา ความเชื่อ วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง ฯลฯ

2.2.2 นาฏยศิลป์ร่วมสมัย

นาฏยศิลป์ร่วมสมัย (contemporary dance) คือ นาฏยศิลป์รูปแบบหนึ่ง ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับคำนิยามคำว่า นาฏยศิลป์ร่วมสมัย จากผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ ศิลปิน ทางด้านนาฏยศิลป์ ดังที่ ธารากร จันทนะสาโร ได้ให้นิยามคำว่า “นาฏยศิลป์ร่วมสมัย” โดยกล่าวว่า

นาฏยศิลป์ร่วมสมัย เป็นรูปแบบหนึ่งของงานนาฏยศิลป์ ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า คอนเท็มโพรารีแดนซ์ (Contemporary dance) ถูกพัฒนาขึ้นมาช่วง ศตวรรษที่ 20 เป็นสกุลของนาฏยศิลป์ที่ได้รับความนิยมจากศิลปินสำหรับฝึกฝน นาฏยศิลป์สกุลนี้ โดยเฉพาะในประเทศสหรัฐอเมริกาและในทวีปยุโรป ในด้านของทักษะ ปฏิบัติ นาฏยศิลป์ร่วมสมัยอาศัยรูปแบบหรือลักษณะเฉพาะของนาฏยศิลป์จากหลากหลายสกุลเป็นส่วนผสม ไม่เฉพาะเจาะจงไปที่สกุลใดเป็นพิเศษ ส่วนที่น่าเน้นคือนาฏยศิลป์ร่วมสมัยมักให้ความสำคัญกับแนวคิด วิธีการ และการนำเสนอ โดยตีแผ่เรื่องราวของจิตวิญญาณ มนุษย์ สังคม เรื่องเล่าจากวรรณกรรม หรือแม้แต่ความเป็นนามธรรม ทั้งนี้ นาฏยศิลป์ร่วมสมัยสามารถปรากฏตัวขึ้น ณ ยุคใดยุคหนึ่งก็ได้ แต่ให้ความหมายของการสื่อสารที่ชัดเจน (ธารากร จันทนะสาโร, สัมภาษณ์, 8 พฤษภาคม

2561)

อีกทั้ง ภัทราพร เจริญรัตน์ นิยามคำว่า นาฏยศิลป์ร่วมสมัย โดยกล่าวไว้ว่า

นาฏยศิลป์ร่วมสมัย หมายถึง การแสดงท่าทางการร่ายรำ การเคลื่อนไหวร่างกาย ด้วยการท่าทางที่ผสมผสานรูปแบบ แนวคิด วิธีการ เข้าด้วยกันอย่างผสมกลมกลืนเหมาะสม แนวคิดที่ได้มาอาจได้มาจากนาฏยศิลป์ประเภทใดประเภทหนึ่งหรือจากยุคใดยุคสมัยหนึ่ง หรืออาจเป็นการนำเอางานเก่าที่เคยมีการสร้างงานไว้แล้วมาสร้างสรรค์ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้มีความทันสมัย สดใหม่ แต่ยังคงไว้ซึ่งเนื้อหาสาระสำคัญเดิม (ภัทราพร เจริญรัตน์, 2559: 12)

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า นาฏยศิลป์ร่วมสมัย คือ ศิลปะการแสดงที่เกิดขึ้นจากการออกแบบและสร้างสรรค์ในการนำเสนอการแสดงรูปแบบใหม่ อีกทั้งเป็นการแสดงลีลาการเคลื่อนไหวร่างกาย และการสร้างสรรค์ผลงานให้มีความทันสมัยและมีความสดใหม่ในเนื้อหาที่ต้องการนำเสนอ

2.2.3 นาฏยศิลป์หลังสมัยใหม่

นาฏยศิลป์หลังสมัยใหม่ หมายถึง นาฏยศิลป์ที่มีลักษณะเฉพาะและความแตกต่างตามแนวคิดของศิลปิน ซึ่งนราพงษ์ จรัสศรี ได้อธิบายเกี่ยวกับ นาฏยศิลป์หลังสมัยใหม่ โดยกล่าวไว้ว่า

ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1960 เป็นยุคของนาฏยศิลป์ที่ได้รับการขนานนามโดยทั่วไปว่า โฟสต์โมเดิร์นแดนซ์ (Postmodern Dance) ซึ่งเป็นคำที่ค่อนข้างจะคลุมเครือ แนวคิดของศิลปินนักสร้างสรรค์ในยุคนี้มีอยู่บนพื้นฐานของการปฏิเสธความคิดเก่าของนาฏยศิลป์ในอดีต จะเป็นเช่นเดียวกับแนวคิดของนักสร้างสรรค์ในสมัยโมเดิร์นแดนซ์ ที่ครั้งหนึ่งเคยมีแนวคิดขัดแย้งกับการแสดงในรูปแบบเก่า นอกจากนี้แนวคิดของโฟสต์โมเดิร์นแดนซ์ จะสามารถจัดแสดงได้โดยไม่เลือกสถานที่แม้แต่โรงละครแล้ว แนวคิดของศิลปินในยุคโฟสต์โมเดิร์นแดนซ์ยังนำเสนอเรื่องของชีวิตประจำวัน โดยให้ความสำคัญกับคำถามที่ว่า “จะเต้นอย่างไร ทำไมและที่ไหน” (นราพงษ์ จรัสศรี, 2548: 137-138)

ธรากร จันทะสาโร ได้แสดงทรรศนะเกี่ยวกับคำนิยาม นาฏยศิลป์หลังสมัยใหม่ โดยกล่าวไว้ว่า

ผลงานนาฏยศิลป์ที่ไม่ได้ยึดเอากรอบหรือจารีตของนาฏยศิลป์สกุลใดสกุลหนึ่งเป็นที่ตั้ง แต่เป็นนาฏยศิลป์ที่มีลักษณะเฉพาะและความแตกต่างตามแต่ความถนัดของ

นาฏยศิลป์ โดยปราศจากรูปแบบที่แน่นอนตายตัว องค์ประกอบในนาฏยศิลป์หลังสมัยใหม่จะขัดแย้งไปจากคติความเชื่อนาฏยศิลป์แบบดั้งเดิมอย่างสิ้นเชิง ทั้งในด้านลีลาการเคลื่อนไหว เพลงดนตรี เครื่องแต่งกาย สถานที่จัดแสดง ฯลฯ เหล่านี้จึงสามารถแยกออกจากกันได้โดยเด็ดขาดและมีความเป็นอิสระที่สุด โดยเฉพาะในแง่ของการออกแบบ ลีลานาฏยศิลป์ สามารถนำท่าทางจากกิจวัตรประจำวันโดยทั่วไปมาใช้ ละทิ้งความงดงามตามคติของนาฏยศิลป์หรือเป็นการแสดงทักษะปฏิบัติขั้นสูง และในด้านการถ่ายทอดสาระสำคัญก็มีการแสดงออกอย่างตรงไปตรงมา มักมีการทำภาพเคลื่อนไหวที่เข้าไปเข้ามาด้วย (ธรากร จันทะสาโร, 2557: 20)

จากคำนิยามดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า นาฏยศิลป์หลังสมัยใหม่ คือ นาฏยศิลป์ที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของศิลปิน อีกทั้งมีความแตกต่างและแปลกใหม่โดยไม่มีรูปแบบที่ตายตัว อีกทั้งองค์ประกอบในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏยศิลป์สามารถทำได้อย่างอิสระ และถ่ายทอดเนื้อหาของการแสดงอย่างตรงไปตรงมา

2.2.4 ความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง การสร้างสรรค์ประเด็นใหม่ให้เกิดกับผลงานทางด้านศิลปะ ดังที่ วิรุณ ตั้งเจริญ กล่าวไว้ว่า

ความคิดสร้างสรรค์ มีสภาพแตกต่างไปจากสภาพปกติ อยู่นอกเหนือสิ่งที่เป็นนิสัย มากกว่าพฤติกรรมอันเป็นนิสัย บางคนยืนยันกรานว่า การแสดงออกในเรื่องของความคิดสร้างสรรค์จะต้องเป็นเรื่องของความจริง มีความโดดเด่นบนสภาพที่เป็นอยู่นักวิชาการบางคนก็ได้เถียงว่า การสร้างสรรค์หมายถึงเพียงความสามารถพิเศษที่หายากยิ่ง บางคนก็ขยายความหมายไปถึงการสร้างสรรค์แบบดาดๆ ทั่วไป และบางคนก็เสนอแนะระดับความแตกต่างของความคิดสร้างสรรค์จากสภาพที่เรียบง่าย ความคิดสร้างสรรค์ในการแสดงออก ซึ่งเป็นทักษะที่ไม่มีความจำเป็น เช่น การขีดเขียนของเด็กเลยไปจนถึงแบบของความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งได้ประกาศถึงสิ่งใหม่อันสมบูรณ์ หรือสิ่งใหม่ที่พัฒนาขึ้นอย่างเด่นชัด (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2553: 75)

ส่วน ชลูด นิ่มเสมอ ได้อธิบายคำว่า การสร้างสรรค์ ว่า

การสร้างสรรค์ คือ การทำให้เกิดสิ่งใหม่ขึ้นในโลกด้วยปัญญาของมนุษย์ สิ่งที่สร้างสรรค์ขึ้นนั้นต้องมีลักษณะเป็นต้นแบบในทางใดทางหนึ่ง ไม่ซ้ำกับสิ่งที่เคยมีอยู่แล้ว การสร้างสรรค์เป็นกระบวนการอิสระ ไม่เป็นทาสของสิ่งใด ไม่ว่าจะเป็นอารมณ์ ปัญญา หรือลัทธิ หรือแบบอย่าง (style) การสร้างสรรค์ต้องมีเสรีภาพ มีความนึกคิดอย่างอิสระ มีความริเริ่มและก้าวหน้า (ชลูด นิ่มเสมอ, 2557: 412)

ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ หรือการสร้างสรรค์เป็นกระบวนการที่เกิดจากความคิด วิเคราะห์ ที่ผ่านความรู้ ความเข้าใจและประสบการณ์ในการแยกแยะ แก้ปัญหาได้ ตลอดจนการสร้างสิ่งใหม่ ๆ จากมุมมอง ประเด็นที่แตกต่างไปจากเดิม

2.2.5 นาฏยศิลป์สร้างสรรค์

นาฏยศิลป์สร้างสรรค์ ในที่นี้ หมายถึง นาฏยศิลป์ที่มีความคิดสร้างสรรค์และถูกสร้างขึ้นให้แตกต่างไปจากสิ่งที่มีอยู่เดิม ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาข้อมูลและสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ และศิลปิน เกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของคำว่า นาฏยศิลป์สร้างสรรค์ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ธรากร จันทนะสาโร ได้อธิบายเกี่ยวกับนาฏยศิลป์สร้างสรรค์ไว้ว่า

นาฏยศิลป์สร้างสรรค์ เป็นกระบวนการหนึ่งของงานนาฏยศิลป์ที่ค้นหาแรงบันดาลใจมาจากสิ่งเร้ารอบ ๆ ตัว แล้วนำมาพัฒนาหรือต่อยอดให้อยู่ภายใต้กระบวนการของงานนาฏยศิลป์ ซึ่งสามารถเป็นได้ทั้งนาฏยศิลป์แบบราชภัฏหรือนาฏยศิลป์แบบหลวง จุดที่ทำให้นาฏยศิลป์สร้างสรรค์ มีความแตกต่างไปจากสกุลอื่น ๆ ของงานนาฏยศิลป์ คือ นาฏยศิลป์สร้างสรรค์ เน้นที่กระบวนการคิดหรือวิธีการคิดให้มีความแตกต่างไปจากงานนาฏยศิลป์ในอดีตในแง่มุมใดแง่มุมหนึ่ง ความมีอิสระจึงเป็นแหล่งพลังงานสำคัญของนาฏยศิลป์ผู้สร้างงานนาฏยศิลป์สร้างสรรค์ อย่างไรก็ตามงานนาฏยศิลป์สร้างสรรค์ควรคำนึงถึงกรอบประเพณี สังคม วัฒนธรรม โดยไม่เบียดเบียน ละเมิด หรือสร้างความแตกแยกขัดแย้งให้กับสังคม (ธรากร จันทนะสาโร, สัมภาษณ์, 21 มิถุนายน 2561)

อีกทั้ง ชิตพล เปลี่ยนศิริ ได้แสดงทรรศนะเกี่ยวกับนาฏศิลป์สร้างสรรค์ โดยอธิบายไว้ว่า

การแสวงหาความคิดใหม่ที่ต้องการสื่อสารในรูปแบบที่แตกต่างตามความต้องการของกลุ่มคน สังคม อีกทั้งผู้สร้างนำความรู้ดั้งเดิมมาประยุกต์ มาทำลาย หรือ ผสมผสาน เพื่อค้นหาคำตอบใหม่ ซึ่งอาจเป็นด้านดีหรือไม่ดีได้ การออกแบบของความคิดทางนาฏศิลป์ ที่สร้างความหมายใหม่ ภายใต้กรอบทางความคิดในโครงสร้างเก่าและใหม่ เพื่อการค้นหาริบทที่ส่งผลกระทบ ส่งผลการสื่อสารที่มีนัยยะทางตรงและทางอ้อมแก่ผู้ชม ซึ่งเราจะไม่วัดมาตรฐานของคุณค่านั้นจากความพึงพอใจทางการมองเห็นหรือเนื้อหา แต่ผลงานนั้นควรวัดคุณค่าขาดความรู้สึกลึกที่เป็นพลังส่งมาถึงผู้รับอย่างแท้จริง (ชิตพล เปลี่ยนศิริ, สัมภาษณ์, 4 กันยายน 2561)

จากคำนิยามดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงสรุปคำว่า นาฏศิลป์สร้างสรรค์ คือ การแสดงนาฏศิลป์ที่เกิดจากแนวคิดและแรงบันดาลใจของศิลปินที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับกระบวนการความคิดสร้างสรรค์ในแต่ละองค์ประกอบของการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ โดยผ่านการพัฒนา ทดลอง ผสมผสาน ประยุกต์ พัฒนา ต่อยอดหรือทำลาย เพื่อก่อให้เกิดผลงานรูปแบบใหม่ที่มีความแตกต่างไปจากของเดิมที่มีอยู่

2.2.6 ข้อถกเถียง

ข้อถกเถียง ในงานวิจัยชิ้นนี้ หมายถึง พุดได้ พุดแย้ง หรือพุดโต้แย้ง สอดคล้องกับทรรศนะของนราพงษ์ จรัสศรี ได้สรุปคำนิยามเกี่ยวกับข้อถกเถียงเอาไว้โดยกล่าวว่า

ประเด็นหรือ โจทย์คำถามต่าง ๆ ระหว่างบุคคล ที่ใช้ในการวิพากษ์ วิจัย เพื่อหาข้อเท็จจริง ตามความรู้ ความเข้าใจของแต่ละฝ่ายในการถกเถียง ในการหาข้อสรุป หรือบางครั้งอาจไม่สามารถหาข้อสรุปในประเด็นต่าง ๆ ที่ได้แสดงทรรศนะ และความเชื่อของแต่ละกลุ่ม (นราพงษ์ จรัสศรี, สัมภาษณ์, 22 พฤษภาคม 2561)

ส่วน เขาวนมนัส ประภักดี ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคำว่า “ข้อถกเถียง” ไว้ว่า

ประเด็น เรื่อง หรือหัวข้อ ที่ถูกนำมาใช้ในการวิพากษ์วิจารณ์กันระหว่างปัจเจกหรือกลุ่มคนกลุ่มต่าง ๆ ที่มีความคิดเห็น ทศนคติที่แตกต่างกัน ตามกรอบความรู้ความคิด

ความเชื่อและตรรกะของแต่ละฝ่ายที่มีอยู่ อันจะนำไปสู่แนวทางในการสรุปหรือไม่สามารถสรุปก็ได้ ซึ่งข้อถกเถียงนั้นจะต้องเกิดขึ้นจากการกระทำ เป็นเหตุการณ์ หรือปรากฏการณ์บางอย่างที่ไม่สามารถหาข้อสรุปหรือบทสรุปได้โดยง่าย (เชาวน์มนัส ประภักดี, สัมภาษณ์, 4 มกราคม 2561)

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ข้อถกเถียง คือ การพูด การเขียน หรือการกระทำที่แสดงออกถึงความคิดเห็นของบุคคลตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไป โดยนำเรื่องราว ประเด็นหรือมุมมองต่าง ๆ ที่ใช้ความคิด ทักษะคิด ความรู้ ประสบการณ์ มาเป็นองค์ประกอบของข้อถกเถียงเพื่อหาข้อสรุป ซึ่งการถกเถียงอาจจะมี ฝ่ายถูกและฝ่ายผิด หรืออาจจะมีฝ่ายใดถูกและฝ่ายใดผิดเลยก็ว่าได้ อีกทั้งข้อถกเถียงหรือการถกเถียงบางเรื่องก็ไม่สามารถหาข้อสรุปได้

2.2.7 เพศวิถีและความเท่าเทียม

เพศวิถีและความเท่าเทียม เป็นประเด็นการเคลื่อนไหวทางสังคมในระดับสากล และพัฒนาการด้านสิทธิ เสรีภาพ ความเท่าเทียมทางเพศที่ทั่วโลกกำลังให้ความสำคัญและความสนใจในความหลากหลายทางเพศ ได้แก่ ชาย หญิง ชายรักชาย หญิงรักหญิง คนรักสองเพศและคนข้ามเพศ ดังที่ ชูมาภรณ์ ฝาชัยภูมิ ได้กล่าวถึงเพศวิถีไว้ว่า “เพศวิถี (Sexuality) หมายถึง ระบบความคิดความเชื่อเรื่องเพศ การแสดงออกเกี่ยวกับรสนิยมทางเพศ การแต่งกาย ความพึงพอใจในเรื่องเพศ และการออกกฎเกณฑ์ และระเบียบกฎหมายต่าง ๆ ที่มาควบคุมหรือกำกับดูแลเรื่องเพศของคนในสังคม” (ชูมาภรณ์ ฝาชัยภูมิ, 2559: 202) สอดคล้องกับบรรณานุกรมในการนิยามคำว่า เพศวิถีและความเท่าเทียมของ ดนัย ลินจงรัตน์ ได้กล่าวว่า

“เพศวิถี” คือ วิถีทางเพศที่ครอบคลุมทุกมิติไม่ว่าจะเป็นเรื่องภายในใจที่แม้กระทั่งตัวเองก็ไม่สามารถปฏิเสธได้อย่างความรู้สึกที่ตนอยากเป็นเพศใดและรู้สึกพิศวาสทางเพศกับเพศใด หรือ สิ่งที่แสดงต่อสาธารณะ เช่น ผมสั้น ผมยาว ใส่กางเกง ใส่กระโปรง รวมไปถึงสิทธิรสนิยมทางเพศ โดยเพศวิถีสามารถเปลี่ยนแปลงไปได้ตามวัฒนธรรม ตามช่วงเวลาของค่านิยมต่าง ๆ (ดนัย ลินจงรัตน์, สัมภาษณ์, 17 ธันวาคม 2560)

จากการค้นคว้าหาข้อมูลและพิจารณาบรรณานุกรมต่าง ๆ ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า เพศวิถีและความเท่าเทียม หมายถึง ค่านิยม บรรทัดฐาน และระบบวิธีคิดและปฏิบัติที่เกี่ยวกับการสร้างความหมายทางสังคม การแสดงออกทางเพศ รสนิยมทางเพศในอุดมคติ ซึ่งไม่ใช่พฤติกรรมตามธรรมชาติ รวมไปถึงสิทธิและความเท่าเทียมกันในบริบทหรือบทบาท หน้าที่ทางสังคม กฎหมาย

ระเบียบ ข้อบังคับ ประเพณี เพศวิถีจึงมีความเชื่อมโยงในมิติทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่กำหนดและสร้างความหมายให้กับเรื่องเพศทุกแง่มุมในสังคมปัจจุบัน

2.2.8 ข้อถกเถียงเรื่องเพศ

ข้อถกเถียงเรื่องเพศในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง การโต้แย้งกันในเรื่องเพศ ดังที่เชาวน์มนัส ประภักดี ได้สรุปคำนิยามเกี่ยวกับข้อถกเถียงเอาไว้โดยกล่าวว่า

ประเด็น เรื่อง หัวข้อ ที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องเพศที่ถูกนำมาใช้ในการเป็นวัตถุที่ถูกพิจารณา วิพากษ์ วิจารณ์ หรือทดลองทางวิทยาศาสตร์ตามรูปแบบของแต่ละสถาบัน ที่มีบทบาทและหน้าที่ในการเพ่งพินิจในประเด็นเรื่องเพศที่มีความแตกต่างกันออกไป อันจะนำไปสู่การปะทะกันของข้อมูล ความรู้ ความจริง (ชุดวาทกรรม) ชุดต่าง ๆ ที่ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการปะทะตอบโต้ในประเด็นเรื่องเพศ ซึ่งประเด็นเรื่องเพศนั้นจะต้องมีลักษณะของการแตกต่างหรือขัดแย้งหรือไม่มีความเป็นธรรมชาติ กระทบต่อรูปแบบทางวัฒนธรรมที่สังคมและวัฒนธรรมกำหนดไว้ จึงต้องนำไปสู่การถกเถียงเพื่อหาข้อสรุปหรือไม่หาข้อสรุปก็ตาม (เชาวน์มนัส ประภักดี, สัมภาษณ์, 4 มกราคม 2561)

เช่นเดียวกับ ศิริศักดิ์ ไชยเทศ ได้แสดงทรรศนะต่อความหมายของข้อถกเถียงเรื่องเพศ โดยกล่าวไว้ว่า

ข้อถกเถียงเรื่องเพศ เป็นประเด็นหรือหัวข้อหนึ่งในสังคม ที่ถูกหยิบยกขึ้นมาพูดถกเถียงกัน เพียงเพราะความเข้าใจที่ถูกสอน บ่มเพาะ หรือความเชื่อที่มาจากอดีต เมื่อมนุษย์เกิดการเรียนรู้ รับรู้ เข้าใจในสิ่งที่แตกต่างจากหรือเข้าใจหลากหลายมากขึ้น มีประสบการณ์มากขึ้น หรือแม้กระทั่งเกิดคำถามขึ้นกับ ซึ่งข้อถกเถียงเรื่องเพศนั้น มากมายหลายมิติ อาทิ มิติศีลระ ชีวะ มิติการนิยามตัวตน มิตรสนิยมชอบ มิติการแสดงออก มิติด้านสังคม และอีกมากมาย เพราะทุกคนมีทัศนคติ มุมมอง ที่ต่างกัน ฉะนั้นแต่ละคนก็มีสิทธิที่จะถกเถียงเรื่องเพศ ในมุมมอง และมิติ ที่ตนเองเข้าใจหรือสนใจได้เช่นกัน (ศิริศักดิ์ ไชยเทศ, สัมภาษณ์, 12 มกราคม 2561)

จากข้อความดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ข้อถกเถียงเรื่องเพศ เป็นการถกเถียงถึงมิติความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับเรื่องเพศตามทรรศนะต่าง ๆ ที่ประกอบสร้างขึ้นจากชุดวาทกรรมทางวิทยาศาสตร์ มานุษยวิทยาและสังคมวิทยา ที่สะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างและความขัดแย้ง

ของประเด็นปัญหาต่าง ๆ หรือมุมมองเรื่องเพศในการสร้างอัตลักษณ์ทางเพศ สิทธิและเสรีภาพทางเพศ ตลอดจนการเคลื่อนไหวทางสังคมเรื่องเพศอีกด้วย

2.3 ปรากฏการณ์เรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์

จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเชิงเอกสาร หนังสือ ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับปรากฏการณ์เรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ ผู้วิจัยพบว่า เพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์มีความละเอียดอ่อนเป็นอย่างมาก เนื่องจากประเด็น มุมมองเรื่องเพศเป็นเรื่องของทัศนคติเชิงบุคคล ทำให้มีผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการได้ทำการศึกษา วิพากษ์อย่างมากมายและหลากหลายมุมมอง ผู้วิจัยจึงสรุปได้พอสังเขปโดยแบ่งตามหัวข้อ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.3.1 ความหมายและที่มาของแนวคิดเรื่องเพศวิถี

เพศวิถี เป็นแง่มุมทางวัฒนธรรมมากกว่าแง่มุมทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีความหมายเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศ ความปรารถนา ความพึงพอใจ รสนิยมทางเพศ ตลอดจนการแสดงออกทางอัตลักษณ์ทางเพศและรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างเพศในรูปแบบต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงศึกษาค้นคว้าความหมายและที่มาของแนวคิดเรื่องเพศวิถีไว้ ดังที่ สุธาดา เมฆรุ่งเรืองกุล กล่าวไว้ว่า “เพศวิถี (sexuality) หมายถึงการที่บุคคลหนึ่งจะมีความรู้สึกประทับใจ สนใจ รัก มีความรู้สึกทางเพศ และมีความสัมพันธ์ทางเพศกับบุคคลซึ่งมีเพศภาวะ (gender) เดียวกันกับหรือแตกต่างจากตนเองหรือเหมือนกันกับตนเอง” (สุธาดา เมฆรุ่งเรืองกุล, 2554: 20) ส่วน ดนัย ลินจงรัตน์ ได้ให้สัมภาษณ์และแสดงทรรศนะเกี่ยวกับเพศวิถีไว้ว่า

เพศวิถี คือ วิถีทางเพศที่ครอบคลุมทุกมิติของมนุษย์ทั้งที่เป็นเรื่องความรู้สึกภายในและการแสดงออกต่อสาธารณะ ที่ถูกควบคุมด้วยอำนาจจากค่านิยม กฎหมาย จารีตประเพณี ศาสนา หรือกรอบคิดที่เป็นสิ่งปลูกสร้างทางสังคมของมนุษย์ ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามช่วงเวลา ตามวัฒนธรรม โดยที่มาของการพัฒนาแนวคิดก็เพื่ออธิบายว่าทำไมวิถีทางเพศของมนุษย์ทุกคนถึงมีความแตกต่างกันทั้งในเพศในกระแสจารีต (ดนัย ลินจงรัตน์, สัมภาษณ์, 17 ธันวาคม 2560)

จากความหมายและความสำคัญของแนวคิดเรื่องเพศวิธิดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า แนวคิดเรื่องเพศวิถีเป็นแนวคิดที่มีความสัมพันธ์กับโครงสร้างทางสังคม อาทิ สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และสถาบันทางสังคมต่าง ๆ ในเรื่องพฤติกรรมทางเพศ และวิถีทางเพศของมนุษย์ที่มีความแตกต่างกันในแง่ของเพศสภาพ เพศสรีระ ตลอดจนอัตลักษณ์ทางเพศ

ส่วน ศิริศักดิ์ ไชยเทศ ได้อธิบายถึงเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ไว้ว่า

เพศวิถี หรือ วิถีทางเพศ คือ การดำเนินชีวิตตามเพศที่เราเลือกเอง ซึ่งแต่ละคนจะกำหนดหรือไม่กำหนดเพศของตนเองแตกต่างกันออกไป และการดำเนินชีวิตมีรูปแบบที่หลากหลายเช่นกัน โดยที่ไม่จำเป็นต้องดำเนินชีวิตตามที่สังคม หรือกลุ่มความหลากหลายเองได้เข้าใจก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด ความชอบ รสนิยม สถานการณ์ แต่ละช่วงชีวิตที่เจอ และอีกหลายปัจจัยของแต่ละคนที่บางทีก็อธิบายยาก ที่ทำให้ เพศวิถีวิถีเพศนั้น สามารถเลื่อนไหล ได้ตลอดในทุกช่วงชีวิตที่ยังคงมีการดำเนินชีวิตอยู่ (ศิริศักดิ์ ไชยเทศ, สัมภาษณ์, 12 มกราคม 2561)

อย่างไรก็ตาม จากคำอธิบายต่าง ๆ เกี่ยวกับเพศวิถีจากผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า แนวคิดเรื่องเพศวิถี เป็นแนวคิดที่นำเสนอถึงรูปแบบการดำเนินชีวิตทางพฤติกรรมทางเพศ วิถีทางเพศ และการแสดงออกทางเพศ ที่มีความแตกต่างกันตามแต่ละบุคคลในสังคม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ อารมณ์ ความรู้สึก ความปรารถนา ความชอบ รสนิยม สถานการณ์แต่ละช่วงชีวิต ซึ่งมีความอิสระ และมีความเลื่อนไหลได้ตลอดเวลาตามแนวทางการดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคล ทั้งนี้ผู้วิจัยคาดว่าจะนำคำอธิบายต่าง ๆ ดังกล่าวเกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของแนวคิดเรื่องเพศวิถีนำไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบบทการแสดง การคัดเลือกนักแสดง และการออกแบบลีลานาฏศิลป์สำหรับการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ ตลอดจนการคิดวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางการจัดวางองค์ประกอบในการแสดงเพื่อสนับสนุนให้การแสดงมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.3.2 ความหมายและความสำคัญของความเท่าเทียมกันในมนุษย์

บทบาทของชายและหญิงได้มีสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคเท่าเทียมกัน มีการเปิดกว้างและยอมรับค่านิยมการแสดงออกทางเพศมากขึ้น ทำให้บทบาททางเพศระหว่างชายและหญิงในสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม จึงส่งผลทำให้ค่านิยมในหลายด้านได้ถูกปรับให้สอดคล้องกับความเป็นสากล ทั้งนี้เรื่องสิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคทางเพศเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่มีการวิพากษ์วิจารณ์ ถกเถียงและเรียกร้อง ให้มีการพัฒนา ปรับปรุงแก้ไขในอีกหลายประเด็น ดังที่ ดนัย ลินจงรัตน์ กล่าวว่า

มนุษย์เกิดมามีความแตกต่างกันทางเพศ เชื้อชาติ สีผิว รูปร่าง ความเชื่อ ฐานะ ฯลฯ แต่คุณค่าของความเป็นมนุษย์เหมือนกัน เราจึงต้องการอธิบายความต่างนั้นว่ามี

ความสัมพันธ์กับความเท่าเทียมอย่างไร และ ทำอย่างไรที่จะให้มนุษย์สามารถอยู่ร่วมกัน ได้อย่างเท่าเทียม (दनัย लिनजर्तन, सम्पादन, 17 जनवम् 2560)

เช่นเดียวกับ เซาว์มนัส ประภักดี ได้แสดงทรรศนะเกี่ยวกับความเท่าเทียมกันไว้ว่า

ความเท่าเทียม คือ การประเมิณสรรพสิ่งให้อยู่ในสภาวะที่มีความเป็นปกติ ไร้ซึ่ง การตั้งคำถาม อยู่นอกกรอบของความคิดหรือชุดของคำอธิบายของการเปิดโอกาสหรือ มอบโอกาส มอบสิทธิให้กับบางสิ่งหรือบางกลุ่ม แต่เป็นสภาวะของการนิยามและให้ ความหมายของทุกสรรพสิ่งเป็นสิ่งที่ปกติ (เซาว์มนัส ประภักดี, सम्पादन, 8 มกราคม 2561)

จากข้อความดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ความเท่าเทียมหรือความเสมอภาคเป็นแนวคิดที่มีความสำคัญและความสัมพันธ์ต่อสังคม เนื่องจากมนุษย์ในสังคมมีความแตกต่าง และมีความหลากหลายทั้งทางด้านกายภาพ สังคม วัฒนธรรม ทำให้ในการจัดระเบียบทางสังคมมี บทบาท หน้าที่ และสิทธิที่มีความเท่าเทียมกัน ก่อให้เกิดความเสมอภาคในสังคมของบทบาททาง กระบวนการยุติธรรม กฎหมาย และการแบ่งปันความรับผิดชอบทางสังคมทั้งต่อตนเองและผู้อื่น เพื่อให้การดำรงชีวิตของคนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

อย่างไรก็ตามพระราชบัญญัติความเท่าเทียมกันระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 ได้กล่าวไว้ว่า การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ หมายความว่า การกระทำหรือไม่กระทำการใด อัน เป็นการแบ่งแยก กีดกัน หรือจำกัดสิทธิประโยชน์ใด ๆ ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม โดยปราศจาก ความชอบธรรมเพราะเหตุที่บุคคลนั้นเป็นเพศชายหรือเพศหญิง หรือมีการแสดงออกที่แตกต่างจาก เพศโดยกำเนิด (ราชกิจจานุเบกษา, 2558: 17) สอดคล้องกับ ศิริศักดิ์ ไชยเทศ ได้อธิบายเกี่ยวกับ ความเท่าเทียมกันในมนุษย์ไว้ว่า

ความเท่าเทียมกัน ในมนุษย์ คือ คุณค่า และศักดิ์ศรี ในฐานะมนุษย์ แต่ทุกวันนี้ คุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ นั้นถูกลดทอน และถูกเลือกปฏิบัติ ด้วยการนำปัจจัย ด้านความแตกต่างหลากหลายมาวัดคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์แทน เช่น เรื่องฐานะ รูปร่างหน้าตา หน้าที่การงาน อำนาจ ฯลฯ ซึ่งแน่นอน รวมถึงเรื่องเพศทางสรีระ ด้วย (ศิริศักดิ์ ไชยเทศ, सम्पादन, 12 มกราคม 2561)

สรุปได้ว่า ความเสมอภาคทางเพศ หมายถึง การที่เพศชายและเพศหญิงมีสิทธิเสรีภาพในบทบาทหน้าที่ของตนเองในสังคมได้อย่างเท่าเทียมกัน ทำให้ความเสมอภาคทางเพศจึงขึ้นอยู่กับความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่เหมาะสม แต่ต้องอยู่ภายใต้กรอบของกฎระเบียบ บทบาทหน้าที่และวัฒนธรรมของสังคม ทำให้ในปัจจุบันสังคมให้ความสำคัญเรื่องความเสมอภาคทางเพศมีมากขึ้น โดยมองบทบาท การแสดงออกด้านสิทธิ เสรีภาพของเพศชายและเพศหญิงว่ามีระดับเท่าเทียมกัน ทั้งนี้ผู้วิจัยคาดว่าจะนำความเสมอภาคทางเพศมาเป็นแนวทางและพื้นฐานในการออกแบบตามองค์ประกอบของการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ ได้แก่ การออกแบบบทบาทการแสดง การคัดเลือกนักแสดง การออกแบบลีลานาฏศิลป์ และการออกแบบเครื่องแต่งกาย เป็นต้น เพื่อก่อให้เกิดงานสร้างสรรค์ที่มีรูปแบบน่าสนใจและมีความแปลกใหม่เพิ่มมากขึ้น

2.3.3 เพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ตามทฤษฎีของวิทยาศาสตร์

การกำหนดบทบาททางสังคมของชายและหญิง หรือความหลากหลายทางเพศ ตามกรอบแนวคิดเรื่อง เพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ตามทฤษฎีของวิทยาศาสตร์กลุ่มชีวภาพหรือกายภาพ มากำหนดบทบาท หน้าที่และแบ่งแยกประเภท รูปแบบหรือลักษณะความเป็นชายและความเป็นหญิง จากศึกษาค้นคว้าและสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยจะขอนำเสนอต่อไปนี้

ต้นศตวรรษที่ 19 เป็นช่วงเวลาที่มีการถกเถียงและตรวจสอบความคิด ความเชื่อที่กระทำผ่านชุดความรู้ทางด้านศาสนาอย่างมาก ดาร์วิน (Darwin) บุคคลสำคัญทางด้านวิทยาศาสตร์ ได้มีแนวคิดเกี่ยวกับมนุษย์ในเรื่องเกี่ยวกับตัวมนุษย์เอง ซึ่งผลงานชิ้นสำคัญที่ทำให้มนุษย์เปลี่ยนความคิดจากความเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติ มาสู่ความเป็นธรรมชาติที่แท้จริง คือ ออริจิน ออฟ สปีชีส์ (Origin of Species) (Darwin, 2558: 20) สอดคล้องกับทศพร มณีศรีขำ กล่าวว่า “การศึกษากำเนิดมนุษย์ตามแนวทางเชิงธรรมชาตินี้ ได้ทำให้มีคำอธิบายต่าง ๆ ในการแบ่งแยกมนุษย์เป็นสองเพศว่าเป็น เพศชาย และเพศหญิง ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นชุดวาทกรรมที่สำคัญที่ถูกสร้างขึ้นด้วยการสังเกตและใช้เกณฑ์ในการตัดสินความแตกต่างตามลักษณะทางกายวิภาค และทางสรีระวิทยาเป็นตัวกำหนดตลอดจนเชื่อมโยงเรื่องธรรมชาติของร่างกายมนุษย์” (ทศพร มณีศรีขำ, 2545: 24) โดยเฉพาะอวัยวะเพศชายและอวัยวะเพศหญิงให้เป็นที่คู่กัน และสามารถกำหนดความเป็นมนุษย์ได้ตั้งแต่กำเนิด ดำรงชีวิตและสืบเผ่าพันธุ์ต่อไป

องค์ความรู้และชุดวาทกรรมทางวิทยาศาสตร์ที่มีต่อพฤติกรรมของบุคคลทางการแสดงออกไม่เป็นไปตามหลักการของความเป็นชายและหญิง ซึ่งในแต่ละสังคมย่อมมีการสร้างบรรทัดฐานทางสังคมและกำหนดตามอุดมการณ์ที่มีความแตกต่างกันออกไป ทำให้การจัดแบ่งเพศในมนุษย์ได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิดทางวิทยาศาสตร์แบบตะวันตก โดยใช้หลักเกณฑ์ทางวิทยาศาสตร์ชีวภาพกายภาพและสรีระวิทยา มาเป็นเครื่องมือการตัดสินความเป็นชายและหญิง นอกจากนี้หลักสำคัญจาก

แนวคิดเรื่องเพศทางวิทยาศาสตร์แบบตะวันตกในเรื่องของความเป็นชายและหญิงจะอยู่ที่เพศสรีระ ส่งผลทำให้องค์รู้และชุดวาทกรรมทางวิทยาศาสตร์นำไปสู่การสร้างอัตลักษณ์ทางเพศในมนุษย์อีกด้วย เช่นเดียวกับพุนศักดิ์ ประถมบุตร ได้อธิบายเกี่ยวกับการเกิดเป็นเพศหญิงหรือเพศชายไว้ว่า

มนุษย์มีโครโมโซมจำนวน 46 โครโมโซม แยกเป็นโครโมโซมของอวัยวะร่างกายต่าง ๆ จำนวน 44 โครโมโซม และเป็นโครโมโซมเพศ จำนวน 2 โครโมโซม คือ โครโมโซม X และ โครโมโซม Y การเกิดเป็นเพศหญิงหรือเพศชาย จึงขึ้นอยู่กับเซลล์สุจิของเพศชายตัวใดที่ได้เข้าผสมกับไข่ของเพศหญิงได้ก่อน (พุนศักดิ์ ประถมบุตร, 2532: 140-141)

นอกจากนี้ เขาวินมณัส ประภักดี ได้แสดงทรรศนะเกี่ยวกับมุมมองเรื่องเพศตามทรรศนะวิทยาศาสตร์ ไว้ว่า

มุมมองทางด้านวิทยาศาสตร์ ในการกำหนดว่าผู้ที่มีเพศทางสรีระ (Sex) แบบหนึ่งจะต้องเป็นชาย และผู้ใดที่มีรูปร่างลักษณะอีกรูปแบบหนึ่งจะต้องเป็นหญิง กระทั่งสถาบันทางวิทยาศาสตร์ได้กลายเป็นสถาบันหลักในการอธิบายปรากฏการณ์และความ เป็นไปในสังคม ให้กับผู้คนในสังคมได้ดำเนินรอยตามอย่างไว้ซึ่งคำถามและข้อสงสัยใด ๆ ผนวกกับความรู้ ความคิดและความจริงที่ถูกส่งผ่านกระบวนการทางสังคมและวัฒนธรรม ที่สอดแทรกเนื้อหาสาระ และถูกแปลงออกมาเป็นคำอธิบายให้กับตัวตนของความเป็นหญิงและความเป็นชาย ว่าจะต้องมีการดำเนินวิถีชีวิตในลักษณะและรูปแบบต่าง ๆ ที่ สังคมและวัฒนธรรมกำหนดขึ้น (เขาวินมณัส ประภักดี, สัมภาษณ์, 14 ธันวาคม 2560)

จากมุมมองดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยพบว่า เพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ตามทรรศนะของวิทยาศาสตร์ จะมุ่งประเด็นไปที่เพศที่เกิดขึ้นตามกำหนดตามลักษณะของอวัยวะเพศที่เรา มี ซึ่งแบ่งตามวิทยาศาสตร์แบบชีววิทยาเมื่อแรกเกิด ซึ่งทำให้มนุษย์ระบุเพศเป็นเพศชายหรือเพศหญิงตลอดชีวิต ซึ่งไม่สามารถที่จะเปลี่ยนคำนำหน้านามได้อีกต่อไป

สรุปได้ว่า การดำเนินชีวิตต่าง ๆ ของเพศแต่ละเพศส่วนมากในปัจจุบัน เปิดกว้างที่จะยอมรับเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์มากขึ้น อาจจะเป็นเพราะการให้ความสำคัญกับความสามารถ มากกว่าเรื่องเพศ หากแต่ยังเหลือความรู้ทางวิทยาศาสตร์ หรือชุดวาทกรรมต่าง ๆ ที่มีอำนาจ สร้างมายาคติเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ให้มีข้อถกเถียงที่แตกต่างกันออกไป ในแต่ละบริบททางสังคม ทั้งนี้การศึกษาเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ตามทรรศนะของ

วิทยาศาสตร์ ผู้วิจัยจะนำไปใช้เป็นพื้นฐานการพิจารณาองค์ประกอบของการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ในการออกแบบบทการแสดง และการแบ่งองค์การแสดงของการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศต่อไป

2.3.4 เพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ตามทฤษฎีของมานุษยวิทยาและสังคมวิทยา

การกำหนดบทบาท หน้าที่และการใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีวิถีที่เป็นสุข ซึ่งเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ตามทฤษฎีของมานุษยวิทยาและสังคมวิทยา มีองค์ความรู้ คำอธิบาย และชุดวาทกรรมว่าด้วยเรื่องของเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ที่อธิบายไว้อย่างมาก ซึ่งผู้วิจัยจะขอนำเสนอดังต่อไปนี้

2.3.4.1 การศึกษาเรื่องเพศเชิงประวัติศาสตร์ (History of sex)

การศึกษาเรื่องเพศเชิงประวัติศาสตร์ ได้สร้างองค์ความรู้ พร้อมทั้งแสดงให้เห็นถึงปรากฏการณ์ ความเปลี่ยนแปลงและวิวัฒนาการต่าง ๆ เรื่องเพศที่เป็นผลผลิตทางสังคม ทั้งนี้ได้มีนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญเรื่องเพศทางด้านมานุษยวิทยาและสังคมวิทยาอย่างมาก ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมและยกตัวอย่างผลงานการศึกษา ผลงานวิจัยเรื่องเกี่ยวกับเพศเชิงประวัติศาสตร์ไว้ดังนี้

วีคส์, โฮแลนด์ และเวตส์ (Weeks, Holand and Waites) ได้ทำการศึกษาการทบทวนประวัติศาสตร์เรื่องเพศของมนุษย์ โดยกล่าวไว้ว่า

ทำการศึกษาการทบทวนประวัติศาสตร์เรื่องเพศของมนุษย์ฟุโก่ได้แสดงทฤษฎีและแสดงให้เห็นถึงบริบททางสังคมทางตะวันตกตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 19 ซึ่งเป็นยุคความทันสมัยที่เชื่อในระบบเหตุผล ชุดความรู้ทางวิทยาศาสตร์ แนวคิดแบบทุนนิยม ซึ่งสิ่งเหล่านี้ส่งผลทำให้เกิดการจัดระเบียบ และควบคุมเรื่องเพศให้มีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละบริบททางสังคม จึงทำให้เกิดแนวคิดเรื่อง เพศวิถี กลายเป็นสิ่งสำคัญในการแสดงออกทางอัตลักษณ์ทางเพศของบุคคลในสังคม (Weeks, Holand and Waites, 2003: 7)

เช่นเดียวกับงานของ เฟลสกี (Felski) ได้อธิบายเกี่ยวกับเพศในยุคความทันสมัย ไว้ว่า

รักต่างเพศ รักเพศเดียวกัน เป็นชุดวาทกรรมของสังคมที่ถูกสร้างขึ้น ผลิตซ้ำ และส่งผ่านโดยอำนาจ ค่านิยมโดยสถาบันต่าง ๆ ทางสังคม ไม่ว่าจะเป็น การเมืองการ

ปกครอง การแพทย์ กฎหมาย จิตวิทยา ศาสนา รวมไปถึงวัฒนธรรม กระทั่งได้กลายเป็น
มายาคติฝังลึกอยู่ในมโนทัศน์ และทำหน้าที่ในการจำกัดขอบเขตการแสดงออกทาง
อัตลักษณ์ทางเพศของบุคคลในสังคม (Felski, 1994: 1-2)

จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้
ว่า การศึกษาเรื่องเพศได้แบ่งแยกเรื่องเกี่ยวกับรักต่างเพศให้ออกจากรักเพศเดียวกัน อีกทั้งยังสร้าง
ความรู้ ความเข้าใจในการจัดประเภทและสร้างนิยามเรื่องเพศในมนุษย์ ทำให้เห็นว่าการแสดงออก
และพฤติกรรมทางเพศในสังคมวัฒนธรรมอื่น ๆ ได้ถูกนิยาม สร้างความหมายที่แตกต่างกันออกไป
และการผลิตคำที่สามารถสร้างเป็นภาพตัวแทนให้กับเรื่องเพศในกลุ่มต่าง ๆ ก็มีความหลากหลาย
ตามแต่ละท้องถิ่น

2.3.4.2 การศึกษาเรื่องเพศแนวสตรีนิยม (Feminism)

การศึกษาเรื่องเพศแนวสตรีนิยม เป็นการโต้ตอบต่อความรู้เชิง
เพศศึกษาในการต่อรองทางอำนาจกับผู้ชาย โดยการสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเพศที่สะท้อน
สังคมที่ให้อำนาจกับผู้ชาย ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมและยกตัวอย่างผลงานการศึกษา ผลงานวิจัยเรื่อง
เกี่ยวกับเพศแนวสตรีนิยมไว้ดังนี้

ฮอล (Hall) ได้แสดงทรรศนะถึงชุดวาทกรรมของวิทยาศาสตร์ทาง
การแพทย์และเพศศึกษาไว้ว่า

ชุดวาทกรรมและองค์ความรู้นี้ควรถูกตรวจสอบว่าอะไรคือ ธรรมชาติ เพื่อที่จะ
ทำให้ผู้หญิงต้องกลับมาทบทวนตนเองว่า เพศหญิงไม่ใช่เป็นเพียงเพศที่อ่อนแอ
เจ้าอารมณ์ และไร้เหตุผลตามที่ธรรมชาติกำหนด และสนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้หญิงสามารถ
เรียกร้องสิทธิทางสังคมต่อตนเองได้ (Hall, 1994: 136)

เกตัน (Gaton) ได้อธิบายเกี่ยวกับการเรียกร้องสิทธิและความเท่า
เทียมของผู้หญิงตามแนวคิดแบบสตรีนิยมไว้ว่า

ความรู้จากเพศศึกษาและจิตวิทยาส่งผลทำให้ผู้หญิงมีจิตสำนึกใหม่ที่มีความ
ต้องการแสดงตัวตนทางเพศ และค้นหาความพึงพอใจทางเพศมากยิ่งขึ้น อาจจะกล่าวได้ว่า
เป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีความสำคัญส่งผลทำให้ผู้หญิงไม่ถูกมองว่าเป็นเพศที่ถูกกระทำอีก
ต่อไป หากแต่การเปลี่ยนแปลงนี้ทำให้เกิดข้อถกเถียงเรื่องเพศเกี่ยวกับเพศสภาพและเพศ

วิธีตามมา เช่น การหาความสุขทางเพศ การมีครอบครัว การปกป้องผู้หญิงทางกฎหมาย และการส่งเสริมการศึกษาในผู้หญิง และเสรีภาพทางเพศของผู้หญิง เป็นต้น (Gaton, 2004: 163)

จากการศึกษาข้างต้นผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า การศึกษาเรื่องเพศแนวสตรีนิยม เป็นวิธีคิดของสตรีนิยมที่มีความเปลี่ยนแปลงและมีความหลากหลายไปตามยุคสมัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแบ่งแยกชุดวาทกรรมความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่ว่าด้วยเรื่องกฎของธรรมชาติ ออกจากแนวคิดเรื่องเพศทางวัฒนธรรม เพื่อแสดงให้เห็นว่ารสนิยมทางเพศเป็นสิ่งที่มีความแตกต่างไปจากการแสดงบทบาทของผู้หญิงและผู้ชายในสังคม รวมไปถึงการแตกต่างในเชิงของชนชั้น คุณวุฒิ วัยวุฒิ และชาติพันธุ์แบบตายตัว อีกทั้งยังสะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าของความเป็นชาย และความเป็นหญิง ที่มีความเกี่ยวข้องเชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันในสังคม และเพศวิถี ที่ไม่สามารถบ่งบอกถึงความเป็นชายและความเป็นหญิง เนื่องจากเรื่องเพศเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับอารมณ์และความรู้สึกทางเพศที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา

2.3.4.3 การศึกษาเรื่องความหลากหลายทางเพศ (Queer Theory)

การศึกษาเรื่องความหลากหลายทางเพศ เป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเพศที่สะท้อนสังคมในประเด็น มุมมองและปัญหาของความหลากหลายทางเพศ ผู้วิจัยยกตัวอย่างผลงานการศึกษาและวิจัยเรื่องเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศพอสังเขปไว้ดังนี้

นฤพล ด้วงวิเศษ ได้ทำการศึกษาเรื่อง เกย์และเลสเบี้ยนศึกษาในวิชามานุษยวิทยาโดยได้อธิบายเกี่ยวความหลากหลายทางเพศ ไว้ว่า

เมื่ออธิบายว่าเพศของมนุษย์เป็น “ความหลากหลาย” มนุษย์ก็จะนึกถึงพฤติกรรมทางเพศที่ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง โดยที่จะไม่มีเพศใดดีกว่าหรืออยู่เหนือกว่าเพศอื่น ๆ การเดินทางสู่ความคิดเรื่องความหลากหลายทางเพศนี้มีมูลเหตุสำคัญมาจากความพยายามต่อสู้จากกลุ่มคนที่ถูกมองว่า “ผิดปกติทางเพศ” ไม่ว่าจะเป็นเกย์ กะเทย เลสเบี้ยน ไบเซ็กชวล ฯลฯ การต่อสู้ของคนเหล่านี้พยายามจะนำความคิดแบบ “พหุลักษณะ” มาใช้อธิบายสิทธิของตนเองในฐานะเป็นมนุษย์คนหนึ่งคนหนึ่งในสังคม ซึ่งพวกเขาจะอธิบายว่าตนเองคือ “คนกลุ่มน้อยทางเพศ” (Sexual Minority) ที่ถูกคนกลุ่มใหญ่กดขี่ข่มเหงและเลือกปฏิบัติ (นฤพล ด้วงวิเศษ, 2553: 21)

อีกทั้งวีคส์ (Weeks) ได้นำเสนอเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศ โดยกล่าวไว้ว่า

การแสดงให้เห็นถึงความแตกต่าง เป็นเรื่องของคุณค่าและการเมืองที่มีความเชื่อมโยงกับบริบททางสังคม ที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ทำให้เพศวิถีเป็นเรื่องของการให้คุณค่ากับพฤติกรรม การกล่าวถึงเรื่องความหลากหลายทางเพศเป็นอีกวิธีการหนึ่งในการสร้างคุณค่า ซึ่งอาจจะแสดงให้เห็นถึงข้อจำกัดของความหมายแบบเดิมๆ ในการตั้งคำถาม การต่อรอง และการใกล้ชิดที่มนุษย์เป็นผู้เลือกเองได้ (Weeks, 2003: 19)

นอกจากนั้นนฤพล ตัวงวิเศษ ยังได้อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศ โดยกล่าวว่า

การทำความเข้าใจเรื่องความหลากหลายทางเพศ คือการทำความเข้าใจบริบทของความสัมพันธ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การมองเรื่อง “เพศ” จะต้องทำความเข้าใจระบบความหมายที่เกิดขึ้นภายใต้บริบทความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนเพื่อที่จะแยกแยะสิ่งที่เป็น “เงื่อนไข” ออกจากสิ่งที่เป็น “พฤติกรรม” การชีวิต ตัดสิน จัดประเภท และตีตราให้มนุษย์อยู่ในช่วงนั้นทางเพศที่ต่างกันเป็นเรื่องของทางสังคมและวัฒนธรรมซึ่งช่วงชั้นเหล่านั้นล้วนถูกสร้างมาจาก “ความรู้” ที่สถาปนาตัวเองภายใต้ความสัมพันธ์เชิงอำนาจสำหรับสถานการณ์ปัจจุบันเรื่องเพศคลี่คลายตัวเองมาอยู่ในสถานะที่มีหลายเฉดสี เฉดสีที่สำคัญสองประการ คือ ความคิดเรื่องความแตกต่าง กับความคิดเรื่องความหลากหลาย ความคิดทั้งสองนี้มีอิทธิพลต่อคนจำนวนมากในการชีวิตตัดสินว่าเพศแบบไหนดี หรือไม่ดี แบบไหนเหมาะสม หรือไม่เหมาะสม (นฤพล ตัวงวิเศษ, 2553: 22)

จากการศึกษาข้างต้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า การศึกษาเรื่องความหลากหลายทางเพศ เป็นวิธีคิดเรื่องเพศที่มีความหลากหลายและมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมทางเพศ และรสนิยมทางเพศที่ความไม่นิ่ง ทำให้สังคมที่มีวิธีคนแบบรักต่างเพศ ทำให้ชีวิต ตัดสิน จัดประเภท และตีตรา ตลอดจนการกดขี่ข่มเหงที่มีต่อผู้ที่มีพฤติกรรมแบบความหลากหลายทางเพศ ซึ่งเกิดขึ้นเพราะการขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ ทำให้เกิดการตั้งคำถามและข้อถกเถียงเรื่องเพศบนพื้นฐานของความแตกต่างระหว่างเพศที่มีความหลากหลายในปัจจุบันได้ ทั้งนี้การศึกษาเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ตามทฤษฎีของมานุษยวิทยา และสังคมวิทยา ผู้วิจัยจะนำไปเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาองค์ประกอบของการสร้างสรรค์

ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ในการออกแบบบทการแสดง การแบ่งองค์การแสดง การออกแบบลีลานาฏศิลป์ของการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศต่อไป

2.3.5 เพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ตามทฤษฎีของอักษรศาสตร์และศิลปกรรมศาสตร์

จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลผู้วิจัยพบว่า อักษรศาสตร์และศิลปกรรมศาสตร์ สามารถสะท้อนให้เห็นถึงเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ได้ อีกทั้งยังเป็นส่วนหนึ่งในการนำเสนอถึงมิติทางเพศโดยผ่านผลงานต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงนำเสนอโดยแบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

2.3.5.1 เพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ตามทฤษฎีของอักษรศาสตร์

ผลงานทางด้านอักษรศาสตร์ที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเชิงเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า หลักฐานอ้างอิงประวัติศาสตร์ วรรณกรรม ภาษา บทละคร บทประพันธ์ บทเพลงพื้นบ้าน ทั้งร้อยแก้ว และร้อยกลองในรูปแบบต่าง ๆ มีความเนื้อหาที่แสดงให้เห็นถึงความเคลื่อนไหวทางเพศของเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์เป็นอย่างมาก ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

1) บทการแสดงโขน ละครใน และละครนอกของประเทศไทย ที่ปรากฏเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมของมนุษย์เป็นจำนวนมาก โดยส่วนใหญ่แสดงให้เห็นถึงการชมโฉมตัวละคร การปลางกายหรือแปลงกายข้ามเพศ การต้องคำสาป และการหลงใหลในการข้ามเพศของตัวละคร ซึ่งผู้วิจัยจะยกตัวอย่างดังต่อไปนี้

ตัวอย่างการแปลงกายจากชายเป็นหญิง ในบทโขน เรื่องรามเกียรติ์ ชุดนารายณ์ปราบหนทก โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการอวตารของพระนารายณ์ในปางหนึ่ง ซึ่งพระนารายณ์แปลงกายเป็นนางอัปสร เพื่อปราบหนทกตามที่กล่าวไว้ในบทประพันธ์ ดังนี้

เมื่อนั้น
มาถึงเชิงบรรพตด้วยทันใด
- ปี่พาทย์ทำเพลงตระนิมิต, ริ้ว -
- พระนารายณ์รำแปลงกายแล้วเข้าเวที -
- ร้องเพลงสีนวล -
เป็นโฉมนางเทพอัปสร
กรายกรยางค์เอื้องจรัส

องค์พระนารายณ์เป็นใหญ่
ทรงร้ายเวทย์แปลงไปด้วยฤทธิ์
- ร้องเพลงสีนวล -
อันอันนอร์ชรเฉลิมศรี
ไปสู่ที่นั่นทุกจะครรไล

(สำนักการสังคีต กรมศิลปากร, 2549: 3)

ตัวอย่างการแปลงกายจากหญิงเป็นชาย จากบทละครนอก เรื่องสุวรรณหงส์ ตอน “นางเกศสุริยงพบพระอินทร์ – รบยักษ์กุมภคณฑ์” เพื่อปลางตัวและสร้างความปลอดภัยของตัวละครนางเกศสุริยง ตามที่บทประพันธ์กล่าวไว้ดังนี้

เมื่อนั้น
เราจะช่วยโถมงามทรมวย

อัมรินทร์ตรัสว่าอย่าหมั่นไหม้
อรไทย่าหวันพรันวิญญูญาณ

- พุด -

แต่เป็นหญิงรูปร่างอย่างนี้
ทางกันดารมารยักซ์ลั่นศักดา
จึงจะสมจินดาเจ้าปารภ

เห็นเต็มทีที่จะไปในกลางป่า
ต้องจำแลงกายให้เป็นชาย
คงพานพบผัวขวัญเหมือนมันหมาย

- ร้องรำ -

(สำนักการสังคีต กรมศิลปากร, 2548: 2)

ตัวอย่างการเปรียบเป็นกะเทย สืบให้เห็นถึงการที่ไม่สามารถสืบพันธุ์ได้อีกตามบทละครนอกเรื่องพระอภัยมณี ตอนสุดสาครจับม้ามังกร ซึ่งคำว่ากะเทยในบทประพันธ์นี้ ผู้วิจัยได้สะกดตามตัวอักษรที่ปรากฏในบทประพันธ์ แต่คำเดียวกันนี้ในพจนานุกรมจะสะกดว่า “กะเทย”

พระทรงศีลยินสุดสาครบอก
จึงเล็งญาณฉานชิตด้วยฤทธา
ครันลูกมีศีรชะมันเหมือนพ่อ
หางเป็นนาคผิตพ่อช่างต่อพันธุ์
แล้วนี้กว่าม้านี้มันมีฤทธิ์
ได้ตามติดปีตรุงค์พวงศัวาน
ม้าตัวนี้ดีจ้านเจียวหลานเอ๋ย
จับไว้ขี่มีสง่ากล้าสงคราม

นึกไม่ออกบอกไม่ชัดหรือมีจฉา
รู้ว่าม้ากับมังกรสมจรกัน
ตัวดินต่อเหมือนแม่ช่างแปรผัน
พระนักรรรมแจ้กระจ่างด้วยทางฉาน
จำจะคิดจับไว้ให้พระหลาน
สิทธิจารย์ดีใจจึงไขความ
เป็นกะเทยเขียวเพชรไม่เข็ดขาม
จะได้ตามปีตุเรศไปเขตคั่น

(สำนักการสังคีต กรมศิลปากร, 2547: 2)

ตัวอย่างการแปลงกายแบบอื่น ๆ บทละครเบิกโรง เรื่อง นาฎราช หรือตำนานท่ารำ ตอนป่าตาระกา โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการแปลงกายของพระอิศวร และพระนารายณ์เปลี่ยนเป็นฤาษีหนุ่ม และฤาษีสาว ตามที่กล่าวไว้ในบทประพันธ์ดังนี้

ครั้นถึง แดนป่า ตระกะ จึ่งสอง เทวะ มหาศาล
 สำแดง ฤทธิไกร ชัยชาญ โอมอ่าน พระเวท จำแลงองค์

- ปี่พาทย์ทำเพลงตระนิมิต, รั้ว -

(พระอิศวร พระนารายณ์รำแปลงตัว ท้ายเพลงรั้ว พระอิศวร

พระนารายณ์เข้าโรง เปลี่ยนเป็นฤๅษีหนุ่มสาวรำออก)

- ร้องเพลงฉุยฉาย -

ฉุยฉายเอ๋ย	สองเทพนิมิตแสนวิจิตรบรรจง
หญิงยลโฉมหนุ่มจะลุ่มจะหลง	ชายยลโฉมยงจะหลงจะลุ่ม
ใครยลสองโฉมจะโลมตะลึง	แรงเสน่ห์ร้อนรึงดั่งเพลิงรุ่ม

- ร้องเพลงแม่ศรี -

แม่ศรีเอ๋ย	สองศรีสองสวย
เจ้างามดั่งพระทศพร	ร่ายงามแลงาม
ใครเห็นใครหลง	หลงแลชะเง้อตาม
รักงามหลงงาม	สุดจะห้ามหักเอ๋ย

(สำนักการสังคีต กรมศิลปากร, 2553: 2)

จากตัวอย่างบทโขน ละครใน ละครนอก และละครเบิกโรงข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความเคลื่อนไหวทางเพศในแง่มุมที่หลากหลาย เช่น การชมโฉมที่เกินกว่าเพศสภาพที่แท้จริงของตัวละคร การแปลงกายข้ามเพศ การต้องคำสาปและการเปรียบเทียบของเพศที่สาม เป็นต้น ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษาไทย ในแง่มุมของการถอดความและการแปลคำประพันธ์ โดย สุพิชฌาย์ นพวงศ์ ณ อยุธยา พบว่า

จากบทโขน ละครใน ละครนอก และละครเบิกโรงต่าง ๆ แสดงให้เห็นว่า บทบาททางเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ทางด้านบทประพันธ์นั้น เป็นการตีความและจินตนาการของผู้ประพันธ์ที่มีมุมมอง และทัศนคติต่อเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์อย่างไร อีกทั้งยังเป็นการนำเสนอถึงการแพ้นระหว่างเพศ เช่น ชายจะต้องม้วนด้วยหญิง ในขณะที่หญิงอ่อนแอกว่าชาย และการเปรียบเทียบเพศที่ 3 เป็นสิ่งที่เหนือธรรมชาติ เป็นต้น จะเห็นได้ว่าเรื่องบทบาททางเพศในบทประพันธ์ต่าง ๆ ผู้ประพันธ์แต่ละท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องเพศที่แตกต่างกันและมีความหลากหลายเรื่องเพศอีกด้วย (สุพิชฌาย์ นพวงศ์ ณ อยุธยา, สัมภาษณ์, 5 มกราคม 2561)

รวมไปถึง อภิวรรณ สุธรรมดี ที่ได้แสดงทรรศนะเกี่ยวกับบทประพันธ์ที่แสดงออกถึง บทบาททางเพศ โดยกล่าวไว้ว่า

บทบาททางเพศของ ชาย หญิง และความหลากหลายทางเพศ กับการแสดงออก ทางอักษรศาสตร์และงานนาฏศิลป์ มีมาตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันที่ได้มีพัฒนาการและมีความแพร่หลายมากขึ้น โดยมุ่งเน้นการประกอบสร้างภาพรวมถึงบทบาทการแสดงอัตลักษณ์ของตัวละครผ่านบทประพันธ์ และผ่านผลงานทางด้านนาฏศิลป์ ทั้งในเรื่องของวิถีชีวิต คติ ความเชื่อ หรือการครองตนทางด้านสังคมต่าง ๆ ที่แสดงให้เห็นถึงการกำหนด บทบาท สิทธิทางเท่าเทียมทางเพศของ ชาย หญิง และความหลากหลายทางเพศ ที่มีความเชื่อมโยงกับเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์อย่างสิ้นเชิง (อภิวรรณ สุธรรมดี, สัมภาษณ์, 5 มกราคม 2561)

จากข้อความดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า เพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์จากบทประพันธ์ต่าง ๆ ได้สะท้อนให้เห็นถึงมุมมองวิถีการดำเนินชีวิต และการแสดงออกทางเพศที่มีความเคลื่อนไหวระหว่างตัวละครได้ตลอดเวลา รวมไปถึงการกำหนด หน้าที่ บทบาททางเพศ ไม่ว่าจะเป็น ชาย หญิง และความหลากหลายทางเพศ ที่มีความซับซ้อนและเป็นการนำเสนอประเด็น มุมมอง เรื่องเพศในแต่ละบริบททางสังคมที่มีความแตกต่างกัน และมีความสัมพันธ์เชิงอำนาจซึ่งกันและกันอีกด้วย ทั้งนี้ผู้วิจัยจะนำความแตกต่าง ความขัดแย้งจากที่ได้ทำการศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบบทการแสดงในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศต่อไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

www.ojs.cru.ac.th

2.3.5.2 เพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ตามทรรศนะของศิลปกรรมศาสตร์

ผลงานทางด้านศิลปกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมกันของมนุษย์ จากการศึกษาพบว่า เพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ตามทรรศนะของศิลปกรรมศาสตร์ มีอยู่เป็นจำนวนมาก ทั้งที่ถูกสร้างขึ้นจากความตั้งใจจากกลุ่มคนกลุ่มต่าง ๆ ที่พยายามเรียกร้องหรือสร้างตัวตนให้กับกลุ่มของบุคคลที่มีความแตกต่างทางเพศวิถีที่แตกต่างออกไปจากกลุ่มคนกลุ่มใหญ่ที่ถูกสังคมวัฒนธรรมกำหนดไว้ และผลงานอื่น ๆ ที่ไม่ได้เรียกร้องความเท่าเทียมทางเพศโดยตรง ซึ่งผลงานต่าง ๆ เหล่านี้ต่างได้ถูกวิพากษ์วิจารณ์เรื่อยมาโดยตลอด ซึ่ง เขาวรรณนัส ประภักดี กล่าวว่า

ในช่วงระยะแรกของการปรากฏตัวในสื่อสาธารณะ ก็จะได้รับ การตอบรับหรือ การวิพากษ์วิจารณ์ที่รุนแรง หรือถือเป็นภัยต่อผู้คนและสังคม แต่ปัจจุบันผลงานต่าง ๆ ที่ ถูกผลิตขึ้นกลับได้รับการยอมรับมากยิ่งขึ้นตามลำดับ ซึ่งตามทัศนะของผู้เขียนอยากจะให้ พิจารณาไปถึงรูปแบบทางวัฒนธรรม ค่านิยม และมุมมองของผู้คนในยุคสมัยปัจจุบันที่มี ความแตกต่างหลากหลายกันออกไป การได้รับการศึกษา การสร้างคุณค่าของบุคคล และ กลุ่มบุคคลที่มีความแตกต่างจากเพศทางธรรมชาติ การมีบทบาทและหน้าที่ที่ได้รับการ ยอมรับ หรือการปรับเปลี่ยนมาตรฐาน หรือกฎระเบียบแบบแผนบางประการของสถาบัน หลักทางสังคมต่าง ๆ ได้ล้วนเป็นสิ่งที่สะท้อนและแสดงให้เห็นถึงกระบวนการของการ ยอมรับความเป็นอื่นหรือความแตกต่างของบุคคลมากยิ่งขึ้น (เชาวน์มนัส ประภักดิ์, สัมภาษณ์, 5 มกราคม 2561)

ธีรเนตร วิโรจน์สกุล ได้แสดงทรรศนะเกี่ยวกับเพศวิถีและความเท่าเทียมใน มนุษย์ตามทรรศนะของศิลปกรรมศาสตร์ โดยกล่าวว่า

สำหรับในสังคมไทย แม้ประเด็นเรื่องของเพศวิถีจะได้รับการยอมรับมากขึ้นกว่า แต่ก่อน เพศทางเลือกมีสิทธิมีเสียงบ้างในสังคม แต่ก็ไม่ได้มีสิทธิความเป็นมนุษย์ได้อย่าง สมบูรณ์ ซึ่งเป็นเหตุผลหลักที่ทำให้เราพบเห็นงานเขียน งานวิจารณ์ เช่น หนังสือเรื่อง “นายใน สมัยรัชกาลที่ ๖” ผู้แต่งคือ ชานันท์ ยอดหงษ์ ก็ว่าด้วยเรื่องลับ ๆ ของเพศวิถีที่ เกิดขึ้นในสังคมมานานาน รวมถึงผลงานสร้างสรรค์มากมาย เช่น งานละคร งานเต้น และ การแสดงรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งทำให้เห็นว่าในสังคมไทย ยังคงมีปัญหาบางประการที่กระทบ กับเรื่องของเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ บ้างก็เพื่อเป็นกระบอกเสียงให้เห็น คุณค่าและแสดงถึงปัญหาที่เกิดขึ้น บ้างก็แสดงให้เห็นมุมมองของอีกกลุ่มคนที่ถูกมอง ต่างบ้างก็ขอร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการระบายความรู้สึกของตนให้ส่วนร่วมได้ทราบผ่าน รูปแบบการแสดงในศาสตร์ที่ตนเองถนัด จึงทำให้ผู้สร้างสรรค์ผลงานยังคงมีการทดลอง การวิจัย และการแสดงความคิด สื่อสารผ่านรูปแบบการแสดงต่าง ๆ (ธีรเนตร วิโรจน์สกุล, สัมภาษณ์, 4 มกราคม 2561)

สำหรับผลงานทางด้านศิลปกรรมตามแขนงต่าง ๆ อาทิ นาฏยศิลป์ ทัศนศิลป์ นฤมิตศิลป์ ดุริยางค์ศิลป์ และศิลปะการแสดงอื่น ๆ นั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า รวบรวม ข้อมูลพบว่า ผลงานทางด้านศิลปกรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์

ปรากฏอยู่ในผลงานทางด้านศิลปกรรมตามแขนงต่าง ๆ มากมาย ดังผู้วิจัยจะขอนำเสนอและยกตัวอย่างต่อไปนี้

1) เพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ตามทฤษฎีของนาฏศิลป์

ในเขตพื้นที่ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีประเด็นที่มีความน่าสนใจ และสะท้อนให้เห็นถึงเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ในหลายแง่มุม อีกทั้งนาฏศิลป์ในเขตพื้นที่ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ผู้วิจัยจึงขอนำเสนอและยกตัวอย่างไว้ดังนี้

คมชัชวาล พสุริจันทร์แดง ได้กล่าวถึง ละครใน และละครนอก ที่แสดงให้เห็นถึงเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ โดยกล่าวไว้ว่า

ละครใน เป็นละครในเป็นศิลปะการแสดงในเขตราชฐานชั้นใน ซึ่งจัดการแสดงโดยนางในของกษัตริย์ซึ่งเป็นหญิงล้วน เป็นละครที่มีระเบียบแบบแผน งดงามตามธรรมเนียมประเพณีของสถาบันกษัตริย์ ซึ่งเป็นอีกหนึ่งเครื่องราชูปโภคแก่พระมหากษัตริย์ รวมไปถึงมีการออกแบบลีลานาฏศิลป์ ท่ารำ บทร้องเจรจาดำเนินไปอย่างอ่อนช้อย เพื่อให้นักแสดงได้อวดท่ารำได้อย่างสวยงามของตัวละครและเครื่องแต่งกาย ซึ่งมีความแตกต่างไปจากละครนอก ที่มีตัวละครแสดงเป็นชายล้วน รูปแบบการดำเนินเรื่องราวเป็นไปอย่างรวดเร็ว ตลกขบขัน และนิยมเลียนแบบล้อเลียนละครในวัง จากวิวัฒนาการของละครนอกทำให้ละครนอกเปลี่ยนแปลงมาสู่ศิลปะการแสดงที่ใช้นักแสดงชาย แต่งกายเป็นหญิงในปัจจุบันที่มีความหลากหลายมากขึ้น เช่น คาบาเรต์ ทิฟฟานี อัลคาซา เป็นต้น (คมชัชวาล พสุริจันทร์แดง, สัมภาษณ์, 19 เมษายน 2561)

นอกจากนี้ ถาวร สีโกศล (2557: 50) ได้อธิบายเกี่ยวกับอุปรากรจีน หรือ จิ้วของประเทศจีน ซึ่งเป็นศิลปะการแสดงประเภทสุณานุกรมและโศกนาฏกรรมที่ได้รับการยกย่องให้เป็นศิลปะการแสดงที่เก่าแก่ที่สุดในโลก จิ้วจีนพัฒนาการยาวนาน ซึ่งได้รับการบูรณาการระหว่างศาสตร์ทางด้านศิลปะการแสดงแขนงต่าง ๆ เช่น ฟ้อนรำ ขับร้อง ดนตรี เป็นต้น ผสมผสานการแสดงกายกรรม วิทยายุทธ์ และวรรณกรรม เข้าด้วยกัน อีกทั้งยังเป็นการแสดงที่มีแบบแผนจองการขับร้องเจรจา ลีลาท่าทาง และการต่อสู้ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของจีนอีกด้วย ทั้งนี้นักแสดงอุปรากรจีนในอดีต จะเป็นผู้ชายแสดงเนื่องจากการแสดงของจิ้วในยุคแรกจะเป็นการเล่นกายหลังจากการล่าสัตว์และการเดินทางในป่า

รวมไปถึงผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับเพศวิถีในงานนาฏยศิลป์และศิลปะการแสดง โดย นราพงษ์ จรัสศรี ที่ได้แสดงทรรศนะ อธิบายงานนาฏยศิลป์และศิลปะการแสดงในแง่มุมของเพศวิถีและการสับเปลี่ยนเพศในการแสดงไว้ว่า

ผลงานนาฏยศิลป์และศิลปะการแสดง สะท้อนให้เห็นถึงเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์นั้น ในเชิงของประวัติศาสตร์มีมุมมองที่หลากหลาย เช่น จีนในประเทศจีน ในยุคก่อนจะต้องใช้ผู้ชายเป็นผู้แสดงทุกบทบาท เนื่องจากจะต้องเดินทางแสดงบ่อยครั้ง และในการเดินทางจะต้องเดินทางผ่านป่า ซึ่งอาจจะไม่เหมาะสมและส่งผลกระทบกับเพศวิถีของผู้หญิง และการแสดงคาบูกิของประเทศญี่ปุ่น ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการพาดพิงเชิงศาสนา และความหยาบคายในบทบาทการแสดงทำให้ต้องใช้ผู้ชายเป็นผู้แสดง รวมไปถึงนิยายเรื่องอามะเงะเหมือนกับนายริด ที่แสดงให้เห็นถึงความทับซ้อนของอำนาจทางด้านสิทธิระหว่างเพศชายและเพศหญิงในสถาบันครอบครัว เป็นต้น (นราพงษ์ จรัสศรี, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2561)

จากคำสัมภาษณ์ในเรื่องของอุปรากรจีน ผู้วิจัยพบว่า ขนบประเพณีของการแสดงอุปรากรจีน มีความสัมพันธ์กับขนบประเพณีของสังคมและวัฒนธรรมจีนว่าด้วยการให้ผู้หญิงเป็นผู้ที่ต้องเคร่งครัดในเรื่องของกิริยามารยาท ต้องเก็บเนื้อเก็บตัว ต้องมีความสำรวมในสถานที่ที่เปิดเผย ทำให้สามารถอธิบายได้ว่า ผู้ชายจึงต้องแสดงบทบาทของผู้หญิงในการแสดงละครสมัยโบราณของจีนมาโดยตลอด จนถึงสมัยราชวงศ์ชิงด้วยขนบประเพณีดังกล่าวจึงเป็นโอกาสให้ผู้ชายได้แสดงบทบาทของนางเอกสืบมา

ส่วนประวัติศาสตร์เกี่ยวกับบัลเลต์ นราพงษ์ จรัสศรี ได้กล่าวถึงมุมมองเรื่องข้อถกเถียงเรื่องเพศในการแสดงบัลเลต์ไว้ว่า

จากประวัติศาสตร์การแสดงบัลเลต์ มีข้อถกเถียงเรื่องเพศปรากฏอยู่ในหลากหลายแง่มุม เช่น เพศสภาพ เพศสรีระ กฎหมาย สังคมและวัฒนธรรม เป็นต้น ซึ่งจุดกำเนิดบัลเลต์เกิดจากเพศชายซึ่งมีบทบาทเป็นผู้อุปถัมภ์ นักออกแบบท่าเต้น ทั้งนี้ข้อถกเถียงเรื่องเพศในยุคบัลเลต์โรแมนติก ผู้หญิงได้รับการยกย่อง และได้รับความนิยมมากกว่าผู้ชายในการแสดงบัลเลต์ หากแต่ผู้กำกับการแสดงและนักออกแบบท่าเต้นก็ยังคงเป็นผู้ชายที่ทำหน้าที่ควบคุมนักแสดงหญิง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงสภาพความสัมพันธ์เชิงซ้อนของอำนาจ และบทบาททางสังคมระหว่างชายและหญิงอีกด้วย (นราพงษ์ จรัสศรี, สัมภาษณ์, 28 กันยายน 2561)

จากการสัมภาษณ์ ธารากร จันทนะสาโร ที่ได้แสดงทรรศนะเกี่ยวกับ
 ทรรศนะ บทบาททางเพศในฐานะนักเต้น ผู้อุปถัมภ์ ของการแสดงบัลเลต์ นาฏยศิลป์ตะวันตก ใน
 มุมมองของเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ โดยกล่าวไว้ว่า

ศิลปะหลายแขนงในอดีต มีบุรุษเพศเป็นผู้ขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนา ทั้งนี้อาจ
 เป็นผลสืบเนื่องมาจากระบบการเมืองการปกครอง ที่ให้อำนาจชายเป็นใหญ่ เห็นได้จาก
 นาฏยศิลป์ราชสำนักในวัฒนธรรมต่าง ๆ ก็ล้วนแต่ได้รับการอุปถัมภ์โดยชนชั้นสูงที่เป็น
 ผู้ชาย แม้แต่ในการแสดงบัลเลต์ของราชสำนักฝรั่งเศส พระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ก็ยังทรงมี
 บทบาทในฐานะนักแสดง และผู้อุปถัมภ์เรื่อยมา จุดนี้สังเกตได้เพิ่มเติมคือ ใน
 ประวัติศาสตร์ของการแสดงบัลเลต์ ส่วนใหญ่เป็นนักออกแบบท่าเต้นผู้ชาย ที่ทำหน้าที่
 สร้างสรรค์ท่าเต้นรำ แล้วให้สตรีเป็นผู้อยู่เบื้องหน้าแทน อาจเรียกได้ว่า ความสำเร็จของ
 นักเต้นบัลเลต์หญิง แท้ที่จริงก็คือศิลปินผู้ออกแบบท่าเต้นที่เป็นผู้ชายนั่นเอง อย่างไรก็ตาม
 ในปัจจุบันนี้ ผู้หญิงมีความสามารถมากขึ้น เพราะได้รับโอกาส และวัฒนธรรมทาง
 นาฏยศิลป์ก็เปิดโอกาสให้ผู้หญิงได้เข้ามามีบทบาทอย่างชัดเจน นาฏยศิลป์แม้จะมีการแบ่ง
 วรรณะของผู้แสดง ผู้ชม เอาไว้อย่างเลียงไม่ได้ หากแต่ "งานสร้างสรรค์ทางศิลปะ" มิได้
 จำกัดเขตแดนของการรับรู้ ทุกอย่างในงานศิลปะจึงถือว่าเป็นความเท่าเทียม ศิลปะที่
 แท้จริงจะไม่แบ่งแยกสิ่งใด ไม่ว่าจะเป็นคน สัตว์ หรือสิ่งของ แต่มุ่งหมายในการทำหน้าที่
 "การสื่อสาร" นั้นให้เกิดขึ้นกับผู้เสพงานศิลปะ จากที่กล่าวมานี้ นาฏยศิลป์สร้างสรรค์ก็เป็น
 ลักษณะเช่นนั้น (ธารากร จันทนะสาโร, สัมภาษณ์, 8 กรกฎาคม 2561)

ส่วน อรรถพล ปะมะโช ได้ยกตัวอย่างและแสดงทรรศนะเกี่ยวนาฏยกรรม
 ชุด ดิ แอลโล (The Arrow) โดยกล่าวไว้ว่า

“Arrow” หรือลูกศรที่เป็นชื่อเพลงและชื่อการแสดงจึงหมายถึงความเกลียดชัง
 การตีตรา และการดูถูกเหยียดหยามจากคนรอบข้างที่คอยตีแท่งทำร้ายกลุ่มคนชาว
 ชุมชนผู้มีความหลากหลายทางเพศ ไม่ต่างจาก “มรณสักขี” (Martyrs) ที่ถูกทรมานและ
 สังหารโดยชาวโรมันในอดีตด้วยข้อหาอันถือศาสนานอกรีต อย่างไรก็ตาม แม้จะต้องทน
 ทุกข์ทรมานเพียงใด “มรณสักขี” ก็ยังคงรักษาความศรัทธาที่มีต่อพระเจ้าไว้ได้อย่างเหนียว
 แน่น จนภายหลังพวกเขาก็ได้รับการประกาศให้เป็นนักบุญ (Saint) ในทำนองเดียวกัน
 เพลงนี้ก็สื่อไปถึงคนฟังด้วยว่าให้อดทนต่อลูกศรที่ตีแท่งพวกเขาอยู่ และอย่าละทิ้งความ

ภาคภูมิใจในตัวเอง เพราะสิ่งนี้จะทำให้พวกเขาเป็นเหมือนเทวทูต (angel) ในอีกมุมหนึ่ง การรับเอาลูกศรเข้ามาแล้วกลายเป็นเทวทูต ก็คือมโนทัศน์เรื่อง “Queer Negativity” หรือการโอบรับเอาคำเหยียดหยามดูถูกของคนอื่นมาเป็นอัตลักษณ์ตนเอง เพื่อเสริมสร้างความภูมิใจในชุมชน และทำลายความละเอียดจากการตีตราจากสังคม เช่นคำว่า “queer” ซึ่งเคยเป็นคำดูหมิ่นชาวชุมชนหลากหลายทางเพศมาก่อน แต่ปัจจุบันกลายเป็นคำที่มีความหมายทางทฤษฎีและกลายเป็นอัตลักษณ์หนึ่งของชาวชุมชน ทำให้ความหมายในเชิงลบอ่อนแรงลงไป สุดท้ายแล้วเพลงนี้จบลงด้วยการเฉลิมฉลองความรักแบบชายรักชายและการต่อยอดถึงความสำคัญในการเป็นตัวของตัวเองอย่างแท้จริง (อรรถพล ปะมะโช, สัมภาษณ์, 12 มีนาคม 2561)

สรุปได้ว่า ศิลปะการแสดงและนาฏยศิลป์เป็นส่วนหนึ่งของการกำหนดบทบาททางเพศ การบูรณาการเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์เข้าสู่ระบบบริการสังคมและสาธารณะ โดยการแสดงออกในหน้าที่ อัตลักษณ์ทางเพศ ตลอดจนถึงบทบาทหน้าที่ในการทำงานทางด้านศิลปะการแสดง ในงานมุมมองของพื้นที่การแสดงออกทางด้านความรู้ ความเข้าใจและความสามารถในการในตัวบุคคล ตลอดจนการเคารพสิทธิความเท่าเทียมของมนุษย์ที่สะท้อนผ่านผลงานทางด้านนาฏยศิลป์ นอกจากนี้ผู้วิจัยพบว่า ศิลปะการแสดงและนาฏยศิลป์ มีความสัมพันธ์กับเรื่องเพศเชิงอำนาจที่แอบซ่อนอยู่ อีกทั้งยังเป็นปัญหาของข้อถกเถียงเรื่องเพศทั้งทางตรงและทางอ้อม ในการนำเสนอมุมมองเรื่องเพศผ่านศิลปะการแสดงและนาฏยศิลป์ อาทิ การเหยียดเพศ การจำกัดความสามารถ ความไม่เท่าเทียมทางเพศ และผิดหลักสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์และคาดว่าจะนำข้อมูลเหล่านี้ไปใช้กำหนดรูปแบบตามองค์ประกอบของการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏยศิลป์ เช่น การออกแบบบทการแสดง การคัดเลือกนักแสดง การออกแบบลีลานาฏยศิลป์ การออกแบบเครื่องแต่งกาย เป็นต้น

2) เพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ตามทฤษฎีของทัศนศิลป์

จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ที่ปรากฏอยู่ในผลงานทางด้านทัศนศิลป์ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับเพศสภาพ รสนิยมทางเพศ รวมไปถึงความเปลี่ยนแปลงและความเคลื่อนไหวของเพศวิถี เป็นต้น ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอพอสังเขปไว้ดังนี้

กฤษฎี ชัยศิลป์บุญ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านศิลปะแบบล้านนา ได้แสดงทฤษฎีถึงผลงานด้านทัศนศิลป์ที่แสดงให้เห็นถึงเพศวิถีและเพศสภาพที่ปรากฏอยู่บนภาพจิตรกรรมฝาผนัง

ภาพจิตรกรรมฝาผนังที่แสดงให้เห็นถึงเพศวิถีและเพศสภาพของวัดหนองโน เหนือนั้น เรียกว่า ภาพกนก ซึ่งเป็นการนำเสนอเรื่องราว วิถีและการดำเนินชีวิตจริงมา ถ่ายทอดหรือล้อเลียนอย่างเอิกเกริก อีกทั้งยังสะท้อนให้เห็นถึงความจริงเรื่องเพศวิถีและ เพศสภาพในปัจจุบัน และได้อธิบายเพิ่มเติมอีกว่า ภาพกนกก็น่าจะเป็นภาพที่ผิดจากจารีต ประเพณี การผิดกาลเทศะ แต่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นและมีปรากฏการณ์อยู่ในสังคมจริง (กฤษฎี ชัยศิลป์บุญ, สัมภาษณ์, 14 ธันวาคม 2560)

ส่วน คมขวัชร พสุริจันทร์แดง ได้แสดงทรรศนะถึงผลงานจิตรกรรมฝาผนัง ในวัดพระศรีรัตนศาสดารามไว้ว่า

จิตรกรรมฝาผนังเรื่องรามเกียรติ์ ได้มีการสอดแทรกภาพการเสพสังวาสระหว่าง ชาย-หญิง, ชาย-ชาย, หญิง-หญิง หรือลึงก์บักย์ฯ แสดงให้เห็นถึงความหลากหลายในเพศ วิถีและเพศสภาพ ซึ่งในทางปรัชญาว่าด้วยเรื่องของประเวณี หรือเรื่องเพศสัมพันธ์ในงาน จิตรกรรมไทยถือเป็นเรื่องธรรมดา (คมขวัชร พสุริจันทร์แดง, สัมภาษณ์, 13 ธันวาคม 2560)

ภาพจิตรกรรมฝาผนังของคาราวังใจ ได้วาดภาพผลงานชื่อ ความรักชนะ ทุกสิ่ง (Love Conquer All) ที่ได้นำเสนอถึงมุมมองเรื่องสัญลักษณ์แฝงของอวัยเพศเด็กชายใน ผลงาน ที่ถูกจัดแสดง ณ พิพิธภัณฑ์ชตาทอิสเซอร์ หอศิลป์เกแมลเดอร์ เมืองเบอร์ลิน ซึ่งได้อธิบายไว้ ว่า ภาพความรักชนะทุกสิ่ง วาดด้วยกามเทพของคาราวังใจ ซึ่งกามเทพติดปีก ถือธนูในมือดูท่าทาง กล้าหาญและหยิ่งทะนง สันนิษฐานว่าคิวปิดในภาพคือ เชกโก นักเรียนและนายแบบของคาราวังใจ อายุ 12-13 ปี ที่เท้าของเด็กหนุ่ม (อวัยวะเพศของเขาอยู่ตรงกลางของภาพ เป็นทั้งการอุปมาอุปมัย และมีสัญลักษณ์แฝง) เป็นความไร้สาระ ต่อสิ่งที่กามเทพไม่สนใจ ได้แก่ เครื่องดนตรี ศิลปะ วิทยาศาสตร์ อาวุธ มงกุฎและพวงดอกไม้แห่งชัยชนะทางโลก



ภาพที่ 2.1 ความรักชนะทุกสิ่ง (Love Conquer All) ในปีค.ศ. 1602

ศิลปินผู้สร้างสรรค์ผลงาน: คาราวัจโจ (Caravaggio)

ที่มา: นิทรรศการ Caravaggio OPERA OMNIA ณ หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

อีกทั้งภาพนักดนตรีชายที่มีลักษณะทางกายภาพคล้ายผู้หญิง ที่ได้จัดแสดง ณ พิพิธภัณฑ์เมโทรโพลิทัน เมืองนิวยอร์ก ซึ่งคาราวัจโจถ่ายทอดภาพเด็กหนุ่มมารวมกันเพื่อเล่นดนตรี ด้วยใบหน้าของนักดนตรีดูเหมือนผู้หญิง จึงทำให้เกิดข้อสงสัยเกี่ยวกับความเป็นไปได้ที่คาราวัจโจและลูกค้ำของเขาจะเป็นคนรักร่วมเพศ



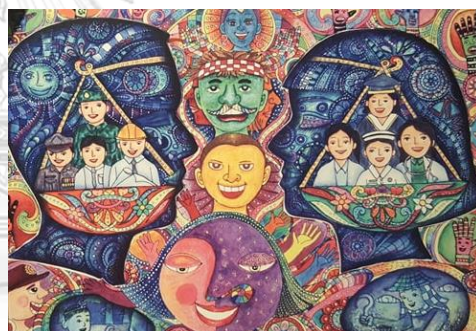
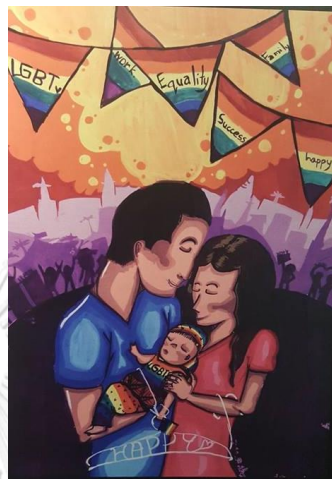
ภาพที่ 2.2 นักดนตรี (The Musicians) ในปีค.ศ. 1594-1595

ศิลปินผู้สร้างสรรค์ผลงาน: คาราวัจโจ (Caravaggio)

ที่มา: นิทรรศการ Caravaggio OPERA OMNIA ณ หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

รวมไปถึงผลงานทางด้านศิลปะจากการประกวดวาดภาพ ภายใต้หัวข้อ “ความหลากหลายและความเท่าเทียมทางเพศในความเข้าใจของฉัน” จากเด็กและเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 10-18 ปี ทั่วประเทศไทย โดยกลุ่มโรงเรียนฯ ที่ถูกจัดแสดงในงานนิทรรศการชาย หญิง สิ่ง

สมมุติ ณ สถาบันพิพิธภัณฑการเรียนรู้แห่งชาติ ที่ได้แสดงให้เห็นถึงมุมมองเรื่องความหลากหลายทางเพศของเด็กและเยาวชน ที่มีทัศนคติต่อเรื่องความหลากหลายทางเพศทางด้านเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ได้อย่างหลากหลาย



ภาพที่ 2.3 ผลงานทางด้านศิลปะจากการประกวดวาดภาพ

ภายใต้หัวข้อ “ความหลากหลายและความเท่าเทียมทางเพศในความเข้าใจของฉัน”
จากเด็กและเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 10-18 ปี ทั่วประเทศไทย โดยกลุ่มโรงเรียน
ที่มา: นิทรรศการชาย หญิง สิ่งสมมุติ ณ สถาบันพิพิธภัณฑการเรียนรู้แห่งชาติ

จากการวิเคราะห์ผลงานทางด้านศิลปะทางด้านทัศนศิลป์ ผู้วิจัยพบว่าการสะท้อนบทบาททางด้านเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ผ่านผลงานทางด้านทัศนศิลป์มีหลากหลายมุมมอง ไม่ว่าจะเป็น วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ หรือกระทั่งสะท้อนตัวตน และทัศนคติต่อเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ได้ รวมไปถึงแง่มุมการเรียกร้องสิทธิความเท่าเทียมกันทางเพศ การทำความเข้าใจ ความเคารพในความแตกต่างระหว่างเพศผ่านผลงานทางด้านทัศนศิลป์ เพื่อเป็นสื่อสารในการทำความเข้าใจและการสร้างทัศนคติที่ดีต่อเรื่องเพศในสังคมได้อีกด้วย ซึ่งจากที่กล่าวมา

ผู้วิจัยจะนำข้อมูลของข้อถกเถียงเรื่องเพศในมุมมองของทัศนศิลป์ไปสร้างสรรค์ในการออกแบบลีลานาฏศิลป์ การจัดวางองค์ประกอบในการแสดง เพื่อให้งานวิจัยเชิงสร้างสรรค์เรื่อง การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

3) เพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ตามทฤษฎีของดริยางคศิลป์

จากการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเชิงเอกสารจากหนังสือ ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านดริยางคศิลป์ทางด้านดนตรีไทยและดนตรีตะวันตก ผู้วิจัยพบว่า ผลงานทางด้านดริยางคศิลป์ มีมิติความสัมพันธ์กับเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ในหลาย ๆ มิติ อาทิ ประวัติศาสตร์วัฒนธรรมดนตรี ด้านศาสนา ด้านเครื่องดนตรี โดยผู้วิจัยจะนำเสนอประเด็นและมุมมองความเคลื่อนไหวของเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ทางด้านดริยางคศิลป์ไว้พอสังเขป ดังนี้

ด้านประวัติศาสตร์วัฒนธรรมดนตรี จะพบว่า ราชทินนามทั้งหมดที่ถูกแต่งตั้งโดยชนชั้นปกครองสยามในยุคก่อนเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครอง ล้วนเป็นราชทินนามที่ถูกแต่งตั้งให้กับเพศชายที่มีความสามารถทางด้านดนตรีทั้งสิ้น แม้ว่าเพศหญิงบางคนจะมีความสามารถด้านดนตรี แต่ไม่ได้รับการแต่งตั้งหรือปรากฏราชทินนามสำหรับมอบให้กับเพศหญิงแต่อย่างใด นอกจากนั้นแล้วจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า มีการกล่าวถึงบทบาทของเพศหญิงและเพศชายกับการบรรเลงดนตรีสำหรับประกอบพิธีกรรมในยุคบรรพกาล พบว่า เพศชายจะทำหน้าที่ในการบรรเลงดนตรี และเพศหญิงจะทำหน้าที่เป็นผู้ติดต่อ (ร่างทรง) ให้กับอำนาจเหนือธรรมชาติ เข้าสิงสู่ โดยมีความเชื่อว่าเพศหญิงนั้น มีความใกล้ชิดหรือเป็นส่วนหนึ่งกับธรรมชาติ เช่น การมีประจำเดือน การตั้งครรภ์ ฯ ซึ่งอาการหรือคุณสมบัติดังกล่าวเป็นสิ่งที่เพศหญิงไม่สามารถที่จะแยกออกหรือตัดขาดจากการถูกกำกับหรือกำหนดโดยธรรมชาติได้ ซึ่งแตกต่างจากเพศชาย ดังนั้นจึงทำให้เพศหญิงจึงจำเป็นต้องมีบทบาทและหน้าที่ดังกล่าว

ด้านศาสนา พบว่า วัฒนธรรมดนตรีไทย แม้จะประกอบด้วยศาสนาที่มีความหลากหลาย ได้แก่ ผี ฮินดู (พราหมณ์) พุทธ โดยเฉพาะจะพบเห็นได้ในงานพิธีกรรมการไหว้ครู แต่หากสังเกตจะพบว่า ศาสนาต่าง ๆ นั้น ต่างล้วนมีพื้นฐานของความเป็นเพศชายเป็นใหญ่หรือมีอำนาจเหนือเพศหญิง โดยเฉพาะกับศาสนาพุทธที่มีศาสดาเป็นเพศชาย ดังนั้น ด้วยอิทธิพลทางศาสนาพุทธที่มีบทบาทโดยตรงในการสถาปนาอำนาจของเพศชายให้มีอำนาจหรือมีพื้นที่ในการแสดงตัวตนและอำนาจเหนือเพศหญิง จึงส่งผลให้อิทธิพลทางความคิดดังกล่าวมีผลกระทบต่อการกำหนดบทบาทของเพศหญิงในวัฒนธรรมดนตรีไทย ยกตัวอย่างเช่นในการบรรเลงบทเพลงต่าง ๆ ถึงแม้เพศหญิงจะสามารถบรรเลงบทเพลงต่าง ๆ ได้เสมอกับเพศชาย แต่เมื่อถึงในตอนท้ายที่สุดในบางบทเพลงที่ถือเป็นบทเพลงสูงสุดในวัฒนธรรมดนตรีไทย ในการที่จะก้าวเข้าสู่พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ของการที่จะได้มา

ซึ่งบทเพลงดังกล่าวได้นั้น ในวัฒนธรรมดนตรีไทยก็ได้มีกฎ ระเบียบบางประการที่จำกัดพื้นที่เฉพาะเพศชาย ที่จะต้องผ่านกระบวนการบวชเรียนมาก่อน หรือในกรณีของการได้รับการสถาปนาให้เป็นผู้ประกอบพิธีกรรม (ร่างทรง) ในวัฒนธรรมดนตรีไทย ผู้ที่จะทำหน้าที่ดังกล่าวได้นั้น ก็จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องผ่านกระบวนการเปลี่ยนผ่านในการเข้าสู่การบวชมาแล้วทั้งสิ้น ซึ่งจากประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาพบว่า ได้ปรากฏเพศหญิงที่ทำหน้าที่ในการประกอบพิธีกรรมดังกล่าวเช่นกัน แต่ในการดำเนินการดังกล่าวได้นั้น ก็ต้องได้รับการสถาปนาอำนาจหรือมอบอำนาจสิทธิ์โดยบิดาที่เป็นเพศชายเช่นเดียวกัน

นอกจากนี้มุมมองวัฒนธรรมดนตรีตะวันตก ผู้วิจัยพบว่า วัฒนธรรมดนตรีตะวันตกที่มีความสัมพันธ์ทางศาสนานั้น คือการร้องเพลงในโบสถ์ มีความเป็นมาตั้งแต่ยุคกลาง หรือ 500 กว่าปีมาแล้ว ซึ่งการขับร้องประสานเสียงจะมีความเกี่ยวข้องกับศาสนา หรือเป็นการร้องเพลงในโบสถ์ เด็กชายเท่านั้นในสมัยก่อนจะร้องเพลงในโบสถ์ที่เป็นอารามหลวง (Imperial Chapel) ซึ่งจะมีผู้ประพันธ์ชื่อดัง ๆ ตัวอย่างเช่น โมซาร์ท (Mozart) มาเป็นวาทยกร รวมไปถึงศิลปินเอกทางด้านดนตรีสากลนั้น ต่างก็เป็นเพศชายทั้งสิ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแนวคิดแบบชายเป็นใหญ่ในสมัยก่อนที่ทำให้เพศชายได้รับการศึกษา โอกาสทางการเรียนในสาขาวิชาและศิลปะแขนงต่าง ๆ มีมากกว่าเพศหญิง รวมไปถึงการจารึก บันทึกหลักฐานทางประวัติศาสตร์ล้วนแล้วแต่เป็นเพศชายที่เป็นผู้เขียนทั้งสิ้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ทางด้านมิติความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมดนตรีและศาสนาทั้งดนตรีไทยและดนตรีตะวันตก ต่างก็มีความไม่ยุติธรรม ไม่เท่าเทียมกันทางเพศตลอดจนการมีอคติทางเพศเช่นกัน

ด้านเครื่องดนตรี พบว่า มีการตั้งข้อสังเกตในการนิยามเครื่องดนตรีต่าง ๆ ให้มีความผูกโยงกับมิติในเรื่องเพศและความไม่มีเพศ เช่น การนิยามว่าระนาดเอก คือ พระเอก ระนาดทุ้ม คือ ตัวตลก ข้องวงใหญ่ คือ ครูใหญ่ของวง ทำหน้าที่เป็นหลัก สำหรับตัวของนักดนตรีนั้น ความนิยมในการบรรเลงเครื่องดนตรีชนิดต่าง ๆ ได้ทำให้เกิดการตีตราในเรื่องเพศให้กับกลุ่มเพศอื่นที่มีใช้เพศหญิงและเพศชาย เช่น การนิยามว่า คนที่ดีจะเข้าส่วนใหญ่จะต้องเป็นเพศที่สาม กระทั่งการนิยามนี้ได้กลายเป็นชุดวาทกรรมในการนิยามความเป็นเพศอื่น (ที่แตกต่างจากเพศชายและเพศหญิง) ให้กับบุคคลที่บรรเลงจะเข้า และก็พบว่าคนที่บรรเลงจะเข้าส่วนใหญ่ก็เป็นกลุ่มของคนประเภทดังกล่าวจริง หรือหากไม่เป็นกลุ่มเพศดังกล่าว จากการสังเกตพบว่า ด้วยโครงสร้างของเครื่องดนตรีประกอบกับท่วงทีในการบรรเลงเครื่องดนตรีดังกล่าว ก็เป็นสิ่งที่ทำให้คนพบเห็นสามารถนิยามว่าจะต้องมีความกริดกรายไปในทางเพศหญิงหรือมีลักษณะของความเป็นเพศอื่นที่มีใช้เพศชาย



ภาพที่ 2.4 ภาพประกอบการบรรยายเรื่อง บุปเกย์สันนิวาส

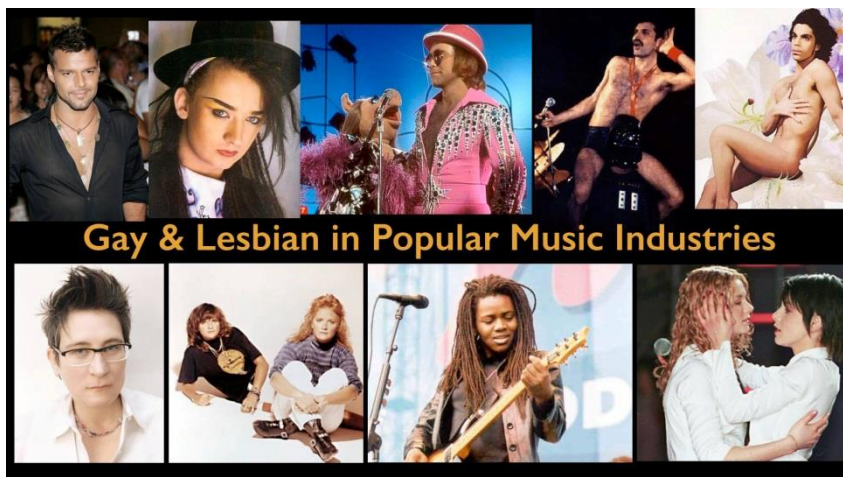
ที่มา: อานันต์ นาคคง

อีกทั้ง สหรัฐ จันทรเฉลิม ที่ได้อธิบายถึงเครื่องดนตรีจะเข้าไปมุ่มมองทางด้านเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ไว้ว่า

จะเข้าไปเป็นเครื่องดนตรีที่มีเสียง มีความละเอียดและมีความถี่ รวมไปถึงความละเอียดในการไต่ตรง ความละเอียดในการพิจารณา ความละเอียดในกระบวนการความคิดในอารมณ์ต่าง ๆ เครื่องดนตรีจะเข้าไปเหมือนจะหนักแน่นแต่จริงๆ แล้วเสียงมันจากหายไปเร็วมาก เสียงจะเข้าไปเป็นเสียงผู้หญิง แต่การติดเป็นผู้ชาย ต้องใช้กำลังก็เลยกลายเป็นเครื่องดนตรีทั้งสองเพศ (สหรัฐ จันทรเฉลิม, 2546: 21-22)

นอกจากนี้ ปริญญา ปานนพภา ได้แสดงทรรศนะเกี่ยวกับเครื่องดนตรีตะวันตกในมุมมองทางด้านเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ไว้ว่า

เครื่องดนตรีตะวันตก ได้มีความสัมพันธ์เกี่ยวกับเพศวิถีและความเท่าเทียมกันมนุษย์เช่นเดียวกับเครื่องดนตรีไทย ยกตัวอย่างเช่น เซลโล (Cello) เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสายที่มีเสียงทุ้ม นุ่มนวล เปรียบเหมือนเสียงของผู้ชาย และฟลูต (Flute) และปิคโคโล (Piccolo) เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่า ซึ่งมีทั้งเสียงที่เล็ก แหลม เปรียบเหมือนเสียงของผู้หญิง เป็นต้น (ปริญญา ปานนพภา, สัมภาษณ์, 19 มิถุนายน 2561)



ภาพที่ 2.5 ภาพประกอบการบรรยายเรื่อง บุพเกย์สันนิบาต

ที่มา: อานันต์ นาคคง

ทั้งนี้การศึกษาเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ตามทฤษฎีของศิลปกรรมศาสตร์ทางด้านดุริยางค์ศิลป์ จะเป็นพื้นฐานการพิจารณาองค์ประกอบของการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ในการคัดเลือกเครื่องดนตรี การออกแบบเสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงของการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศต่อไป

4) เพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ตามทฤษฎีของนาฏศิลป์

จากการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ผู้วิจัยพบว่า ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ มีมิติความสัมพันธ์กับเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์หลาย ๆ ประเภท โดยผู้วิจัยจะนำเสนอประเด็นและมุมมองความเคลื่อนไหวของเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ทางด้านแฟชั่นไวพอสเซป ดังนี้

วรุฒิ โต๊ะอี ผู้เชี่ยวชาญและนักออกแบบอิสระทางด้านเครื่องแต่งกายสำหรับการแสดง เป็นผู้สร้างสรรค์ผลงานชื่อว่า ความจริง (Truth Collections by Last cost) เป็นผลงานที่แสดงให้เห็นถึงการตัดสินใจการใช้ชีวิตคู่ในความหลากหลายทางเพศ และสะท้อนให้เห็นถึงบริบทของเพศสภาพที่หลากหลายทางสังคมผ่านชุดแต่งงาน ได้แสดงทฤษฎีว่า

ในปัจจุบันสังคมได้เปิดกว้างและการใช้ชีวิตคู่ในความหลากหลายทางเพศมากขึ้น หากแต่ยังขาดความเข้าใจและความเคารพสิทธิความเท่าเทียมกันในรสนิยมและความชอบแตกต่างหลากหลาย เช่น ชาย-หญิง, ชาย-ชาย, หญิง-หญิง, และอื่น ๆ เป็นต้น พร้อมทั้งได้อธิบายเพิ่มเติมอีกว่า การสนับสนุนเรื่องการเปิดกว้างและการดำเนินชีวิตของกลุ่มความหลากหลายทางเพศ เป็นเรื่องที่จะต้องสนับสนุนไม่ใช่การตีตรา เพื่อแสดงให้เห็น

ว่าสังคมมีความเข้าใจและการยอมรับความหลากหลายทางเพศในความจริงที่ธรรมชาติสร้างมาไว้เพื่อสร้างสรรค์สังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขมากยิ่งขึ้น (วรวุฒิ โต๊ะอี๋, สัมภาษณ์, 26 มกราคม 2561)



ภาพที่ 2.6 ภาพผลงานชื่อว่า ทรุธ คอลเลคชั่น (Truth Collections)

ออกแบบและสร้างสรรค์ผลงาน: วรวุฒิ โต๊ะอี๋

ที่มา: วรวุฒิ โต๊ะอี๋

ประเด็นเกี่ยวกับเครื่องแต่งกายที่ใช้ธงสัญลักษณ์ของความหลากหลายทางเพศมาเป็นแนวคิดและแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งเป็นผลงานของ ศิริศักดิ์ ไชยเทศ นักกิจกรรมรณรงค์สิทธิมนุษยชนเพื่อคนที่มีความหลากหลายทางเพศ และเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจทางด้านเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ ที่ถูกจัดแสดงในงานนิทรรศการชาย หญิง สิ่งสมมุติ ณ สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ ที่แสดงให้เห็นถึงการเรียกร้องสิทธิและเสรีภาพทางด้านเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ โดยผ่านการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนฤมิตศิลป์



ภาพที่ 2.7 ภาพการแสดงเครื่องแต่งกายที่ใช้สัญลักษณ์ของความหลากหลายทางเพศ

เป็นแนวคิดและแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานโดย ศิริศักดิ์ ไชยเทศ

ที่มา: งาน นิทรรศการชาย หญิง สิ่งสมมุติ ณ สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

ทั้งนี้การศึกษาเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ตามธรรมชาติของศิลปกรรมศาสตร์ทางด้านนิเทศศิลป์ ผู้วิจัยคาดว่าจะจะเป็นพื้นฐานการพิจารณาองค์ประกอบของการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ในการออกแบบเครื่องแต่งกายของการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศต่อไป

5) เพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ตามธรรมชาติของภาพยนตร์

ผลงานทางศิลปกรรมศาสตร์ว่าด้วยเรื่องเกี่ยวกับเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์นั้น นับว่าในปัจจุบันจะเห็นได้ว่า มีละคร ซีรีส์ ภาพยนตร์ มากมายที่น่าประเด็นเรื่องดังกล่าวมานำเสนอ เกิดปรากฏการณ์ คู่จิ้น สาววายที่เห็นขึ้นชอบให้ศิลปิน นักแสดงที่ตนเองชื่นชอบ และเป็นเพศเดียวกัน แสดงความสัมพันธ์และพฤติกรรมต่าง ๆ ตามที่ตนเองปรารถนา ซึ่งในความเป็นจริงแล้วเราจะเห็นภาพยนตร์ที่น่าเรื่องของเพศสภาพหรือเพศวิถีมาใช้ในสื่อต่าง ๆ มากมาย ดังที่ธีรเนตร วิโรจน์สกุล ได้แสดงธรรมชาติไว้ว่า

ในปัจจุบันสื่อสารสนเทศ ละคร ซีรีส์ ภาพยนตร์ นำประเด็นเรื่องรักเพศเดียวกันมานำเสนออย่างแพร่หลายในช่วงหลายปีที่ผ่านมา เช่น ภาพยนตร์ เรื่อง สตรีเหล็ก เพลงสุดท้าย หัวใจทะนง บิวตี้ฟูลบ็อกเซอร์ รักแห่งสยาม เพื่อนกูรักมึงวะ หอแก้วแตก เป็นต้น และยังเห็นได้ชัดจากการนำงานเขียน หรือนวนิยายที่เกี่ยวกับเรื่องของเพศวิถีมาทำเป็นซีรีส์ทางโทรทัศน์ ยังมีทีวีดิจิตอลที่เพิ่มช่องฟรีทีวี ก็ยังมีละครอิสระ

เกิดขึ้นมากมาย และพบกระแส ‘วาย’ จะมาแรงเป็นพิเศษ ในช่วง 3-4 ปีที่ผ่านมา (ธีรเนตร วิโรจน์สกุล, สัมภาษณ์, 4 มกราคม 2561)

นอกจากนี้ สหพร ยี่ตันสี ได้แสดงทรรศนะเกี่ยวกับเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ทางภาพยนตร์ไว้ว่า

ละคร ซีรีส์ที่ได้รับความนิยมในปัจจุบัน มีเนื้อหาเกี่ยวกับกลุ่มรักเพศเดียวกันนั้น คือ ไดอารี่ ตุ๊ดซี่ ถือเป็นเรื่อง ที่เป็นปรากฏการณ์ใหม่ ที่ก่อให้เกิดถึงความพยายามเท่าเทียมของเพศที่สามผ่านสื่อ จนเห็นถึงการเปิดรับเพศที่สามในสังคมไทยว่า 30 ปีที่ผ่านมา มุมมองของสังคมไทยที่มีต่อเพศที่สามนั้นดีขึ้นกว่าในอดีตมาก ได้เห็นอะไรที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น สังคมเปิดใจยอมรับเพศที่สามมากขึ้น สังเกตได้จากคนรู้จักและคนใกล้ชิด สาเหตุหลักคิดว่า ส่วนหนึ่งเกิดจากการวางตัวที่ดีของเพศที่สาม และการได้ออกสื่อ ทำให้สังคมได้เห็นว่า จริง ๆ แล้วเพศที่สามก็มีความสามารถไม่ต่างจากเพศหญิงหรือชายเลย ซึ่งสื่อโทรทัศน์เป็นช่องทางที่ทำให้สังคมได้เห็นมุมมอง รวมถึงทัศนคติของเพศที่สามมากขึ้น อีกทั้ง ในปัจจุบันสื่อได้นำเสนอเรื่องราวของเพศที่สามในทางที่ดี ทำให้เห็นว่าการเป็นเพศที่สามไม่ใช่ความผิด แม้สื่อจะเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้สังคมมองเพศที่สามในแง่บวกมากขึ้น แต่ในบางครั้งก็เป็นดาบสองคมได้เหมือนกัน (สหพร ยี่ตันสี, สัมภาษณ์, 5 มกราคม 2561)

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากงานวิจัยของ อรุพงศ์ แพทย์क्षा และ สุรกิจ ปรางสร ที่ได้นำเสนอบทความเกี่ยวกับ การนำเสนอความเป็นเพศวิถีผ่านสื่อภาพยนตร์ไทย: ในมิติความเป็นจริงของสังคมไทย โดยกล่าวไว้ว่า

ภาพยนตร์เป็นสื่อมวลชนแขนงหนึ่งที่เกิดจากการรวมศิลปะหลายแขนงเข้าด้วยกัน ทั้งยังเป็นสื่อบันเทิงที่มีบทบาทและมีอิทธิพล อย่างยิ่งต่อชีวิตประจำวันของผู้คน ทั้งนี้จึงย่อมมีการนำเสนอเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริงและเรื่องราวที่แต่งเติมขึ้นเพื่อสะท้อนให้เห็นสภาพสังคม ในปัจจุบัน มิใช่เพียงมีไว้เพื่อความบันเทิงเท่านั้น แต่มีการสอดแทรกข้อคิดที่มาในรูปแบบต่าง ๆ แล้วแต่ผู้สร้างจะนำเสนอในรูปแบบใด นอกจากนี้ยังมีการดัดแปลงเรื่องของเพศเข้ามาทั้งเพศหญิง เพศชาย และเพศวิถีทั้งนี้เพื่อให้เกิดความบันเทิงและให้ตรงกลุ่มเป้าหมายต่อผู้รับชมมากที่สุด ซึ่งจะทำให้ผู้ชมเข้าใจเรื่องเพศและสามารถแยกประเภทของเพศได้อย่างชัดเจน รวมไปถึงเข้าใจความรู้สึกนึกคิดของกลุ่ม บุคคลเหล่านั้นได้ (อรุพงศ์ แพทย์क्षा และ สุรกิจ ปรางสร, 2555: 147)

ตัวอย่างภาพยนตร์เกี่ยวกับเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์

ภาพยนตร์เรื่อง ฝืนนี้เพื่อเป็นเกิร์ล (Girl) มีรูปแบบการเล่าเรื่องแบบยุโรป ทั้งการให้ข้อมูลตัวละครเท่าที่จำเป็น โดยนำเสนอเกี่ยวกับลาฮา กะเทยเยาวชน ที่ได้รับการตอบรับการเรียนบัลเลต์ในโรงเรียนระดับประเทศแล้ว โดยมุ่งหวังเพียงจะได้เป็นผู้หญิงอย่างสมบูรณ์ และยังต้องหาพื้นที่ยืนในโรงเรียนสอนบัลเลต์ที่มีเพศเพียง 2 ในสังคม หากแต่กระบวนการต่าง ๆ ในการเรียกร้องขอสิทธิในการแปลงเพศเป็นไปด้วยความยากลำบาก ซึ่งจะต้องยื่นขอให้รัฐอนุมัติให้แปลงเพศ สถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้สร้างความเจ็บปวดทั้งทางกายและจิตใจของลาฮา ภาพยนตร์เรื่องนี้ นำเสนอเนื้อหามุ่งประเด็นไปที่การแบ่งแยกในเรื่องเพศ ลาฮา ได้แสดงออกชัดเจนว่าไม่สบายใจกับการมองเห็นอวัยวะตัวเอง เพราะมันเป็นอุปสรรคเดียวที่กีดกันเธอจากการเป็นผู้หญิง ซึ่งผลจากกฎเกณฑ์และอุปสรรคสำคัญนั้นคือ สังคมและกฎหมาย ที่มักบีบบังคับไม่ให้ มนุษย์ที่นอกเหนือเพศ หญิง ชาย ได้มีสิทธิเลือกเพศของตัวเอง ซึ่งบางช่วงของภาพยนตร์ได้นำเสนอการแสดงออกถึงความแปลกแยกแตกต่างท่ามกลางผู้หญิง ด้วยว่าตัวเองยังไม่ใช่ พวกเดียวกันอย่างสมบูรณ์ ซึ่งทำให้ผู้ชมรู้สึกเข้าใจถึงความเจ็บปวดในการสร้างความยอมรับ



ภาพที่ 2.8 ป้ายโฆษณาภาพยนตร์เรื่อง ฝืนนี้เพื่อเป็นเกิร์ล (Girl)

ที่มา: สหมงคลฟิล์ม

จากการศึกษาเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ตามทฤษฎีของศิลปกรรมศาสตร์ ผู้วิจัยจะนำไปเป็นพื้นฐานการพิจารณาองค์ประกอบของการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ในการออกแบบบทการแสดง การออกแบบลีลานาฏศิลป์ การออกแบบเสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง การออกแบบเครื่องแต่งกาย การออกแบบแสงของการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศต่อไป

2.4 ข้อถกเถียงเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์

จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูล รวบรวมเอกสารและผลงานวิจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับข้อถกเถียงเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ ซึ่งเป็นประเด็น มุมมองและปัญหาที่จะเห็นได้จากอำนาจทางสถาบันของโครงสร้างทางสังคมต่าง ๆ ในการประกอบสร้างชุดวาทกรรมเรื่องเพศซึ่งก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมทางเพศในสังคม ทั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อถกเถียงเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ซึ่งสามารถแบ่งออกได้ 2 หัวข้อ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.4.1 ข้อถกเถียงเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ตามทรรศนะของโลกตะวันออก

จากการศึกษาค้นคว้า รวบรวมเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับข้อถกเถียงเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ตามทรรศนะของโลกตะวันออก ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อถกเถียงเรื่องเพศตามแนวคิดของโครงสร้างทางสังคม โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.4.1.1 สถาบันครอบครัว

สถาบันครอบครัว เป็นสถาบันมีเรื่องเพศสภาวะและเพศสภาพเชื่อมโยงกับบทบาททางสังคมเป็นอย่างมาก ทำให้เป็นแนวคิดที่มีลักษณะเชิงสัมพันธ์และมีนัยถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ชายกับผู้หญิง อีกทั้งมีเงื่อนไขทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง เป็นสิ่งที่กำหนดบทบาทความรับผิดชอบที่หลากหลาย ข้อจำกัด และโอกาสต่าง ๆ ของทั้งผู้หญิงและผู้ชาย เงื่อนไขเหล่านี้จึงมีความเกี่ยวข้องกับสถาบันทางสังคมต่าง ๆ อีกด้วย

หนึ่งในข้อถกเถียงเรื่องเพศที่ผู้วิจัยมีความสนใจ คือ ปัญหาของบุตรหรือทารกที่มีภาวะเพศกำกวม สองเพศ หรือ อินเทอร์เซ็กซ์ มีความหมายว่า บุคคลที่เกิดมาโดยมีบุคลิกลักษณะทางเพศ เช่น อวัยวะเพศ อวัยวะสืบพันธุ์รวมถึงโครโมโซมเพศไม่ชัดเจน เช่น เกิดมา มีทั้งอวัยวะเพศชายหญิง เกิดมารีંગไข่และอัณฑะ รวมถึงกรณีที่มีโครโมโซม XXY XYY ฯลฯ ก็ถูกจัดประเภทเป็นคนอินเทอร์เซ็กซ์ ดังที่ พงศธร สโรจนาวุฒิ ได้กล่าวถึงปัญหาของ ทารกหรือบุตรที่มีภาวะอินเทอร์เซ็กซ์ โดยกล่าวไว้ว่า

การผ่าตัดนิยมนกระทำเมื่อทารกอินเทอร์เซ็กซ์เกิดมาแล้วมีอวัยวะเพศของทั้งสองเพศ โดยแพทย์จะให้พ่อแม่ต้องเลือกเพศใดเพศหนึ่งให้กับลูก ส่วนจะเลือกเพศใดนั้นมักจะขึ้นกับดุลยพินิจของแพทย์ซึ่งจะพิจารณาเป็นกรณี เช่น อวัยวะเพศชายพัฒนามากกว่าอวัยวะเพศหญิง แพทย์ก็จะแจ้งพ่อแม่ว่าลูกมีแนวโน้มเป็นผู้ชายมากกว่า เป็นต้น หากแต่ก็มีบางรายที่มีความอยากมากในการตัดสินใจ ดังนั้นการตัดสินใจเลือกเพศให้บุตรก็จะตกเป็นภาระของพ่อแม่ หลังผ่าตัดให้กับทารกที่มีภาวะเพศกำกวม เพื่อให้มีเพศตามการตัดสินใจของพ่อแม่ ปัญหาและผลแทรกซ้อนอาจเกิดขึ้นได้ อาทิ การผ่าตัดใหญ่ในทารกมี

ความเสี่ยงที่จะทำลายระบบประสาท สร้างรอยแผล ซึ่งอาจฉีกขาดเมื่อร่างกายเจริญเติบโตได้ ปัญหาใหญ่ที่สำคัญที่สุด คือ เพศที่แพทย์และพ่อแม่ช่วยกันเลือกให้มัน อาจไม่ตรงกับเพศที่แท้จริงของบุตร ประเทศไทย มีกฎหมายกำหนดในเด็กทารกแรกเกิดต้องระบุชัดเจนว่าเป็นเพศหญิงหรือชายเท่านั้น ห้ามเว้นว่างไว้ รวมทั้งห้ามแก้ไขเปลี่ยนแปลงในภายหลัง ดังนั้น เราจึงเห็นคนอินเทอร์เซ็กซีในไทยหลายต่อหลายคน ที่พบว่า เพศในใบเกิดและอวัยวะเพศที่ถูกเลือกให้มัน ไม่ตรงกับเพศที่แท้จริงของตน (พงศธร สโรจนาวุฒิ, 2560: 7)

จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับข้อถกเถียงเรื่องเพศในสถาบันครอบครัว ผู้วิจัยพบว่า ส่วนใหญ่บทบาทของผู้ชายและผู้หญิงที่มีความเท่าเทียมกัน และความสัมพันธ์เชิงอำนาจในการคิด การตัดสินใจ รวมไปถึงความรุนแรงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสถาบันครอบครัวที่ไม่ถูกเปิดเผยหรือแจ้งความ นอกจากนั้นบทบาทตามเพศเป็นงาน กิจกรรม และตำแหน่งแห่งที่ในสังคมของผู้ชายและผู้หญิงที่ถูกกำหนดไว้เรียบร้อยแล้ว บทบาทเหล่านี้ถูกสร้างขึ้นผ่านปัจจัยต่าง ๆ เช่น วัฒนธรรม ประเพณี ระบบทางการเมือง และบรรทัดฐานทางสังคมที่มีความแตกต่างกันในแต่ละสังคมวัฒนธรรม หากแต่ในปัจจุบันปัญหาข้อถกเถียงเรื่องเพศกำลังถูกเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับการกำหนดเพศและการคาดหวังเกี่ยวกับเพศบุตรทั้งในเชิงของวิทยาศาสตร์ มานุษยวิทยาและสังคมวิทยา

2.4.1.2 สถาบันการเมืองการปกครอง

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับพื้นที่ วิถีชีวิต และการสร้างอัตลักษณ์ทางเพศ พบว่า ในปัจจุบันหลาย ๆ ประเทศให้สิทธิและเสรีภาพทุกเพศเท่าเทียมกัน ดังจะเห็นได้จากพระราชบัญญัติความเท่าเทียมกันระหว่างเพศ นอกจากนี้เพศที่สามหรือกลุ่มที่มีความหลากหลายทางเพศ ซึ่งบางประเทศได้ปิดกั้นทางสังคม ถูกกลั่นแกล้ง ถูกกดขี่ รวมไปถึงการแสดงออกถึงความไม่ยุติธรรมและการรังเกียจต่อเพศที่สาม หรือกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศอีกด้วย ผู้วิจัยจะนำเสนอเกี่ยวกับความรุนแรง การตีตรา และละเมิดสิทธิมนุษยชน ดังที่ พงศ์ธร จันทรเลื่อน ได้แสดงทรรศนะถึงพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 ของประเทศไทย ที่ผ่านการพิจารณาและมีผลบังคับใช้แล้ว โดยกล่าวไว้ว่า

พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 เป็นกฎหมายที่สมสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงแนวคิดเรื่องเพศที่มีจำกัดเฉพาะหญิงกับชายเท่านั้น หากแต่ขยายมุมมองเรื่องเพศในมิติที่หลากหลายและเคารพในตัวตนของผู้มีเพศสภาพที่ต่างไปจากหญิงและชาย แบบความเข้าใจเดิม ๆ โดยมีเนื้อหาบางอย่างที่ชวนให้ถกเถียงและแลกเปลี่ยน

อีกมาก ด้วยสภาพปัญหาที่มองไม่เห็นอันแฝงด้วยอคติทางเพศ ยังปรากฏขึ้นเพียงในมุมมืด และมุมเล็ก ๆ ทางสังคม โดยถ้าไม่เดินเข้าไปหากก็จะไม่รู้ถึงปรากฏการณ์ดังกล่าว ซึ่งความไม่รู้และความเฉื่อยชา คือผลผลิตทางตรงของสถานการณ์ทั้งหมดแห่งการครอบงำด้วยการอบวัฒนธรรมทางเพศที่สั่งสมมานานจนเป็นเรื่องปกติ (พงศธร จันทรเลื่อน, 2559: ง-จ)

นอกจากนี้ปัจจุบันความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการยอมรับการสมรสระหว่างเพศเดียวกันในสังคมโลกปัจจุบัน บางประเทศมีการออกกฎหมายรองรับการสมรสระหว่างบุคคลเพศเดียวกันแล้ว หากแต่ความคิดเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ตามทฤษฎีของสังคมโลกตะวันออก ยังเป็นไม่เปิดกว้างในการสมรสระหว่างเพศเดียวกัน ดังที่ ศูนย์สิทธิมนุษยชน ได้แสดงทฤษฎีถึงการสมรสระหว่างเพศเดียวกัน โดยกล่าวไว้ว่า

ในสังคมไทย บุคคลรักร่วมเพศจำนวนหนึ่งตัดสินใจใช้ชีวิตคู่ร่วมกัน แต่ในทางกฎหมาย ประเทศไทยไม่ได้มีบทบัญญัติรองรับการสมรสระหว่างเพศเดียวกัน มีเพียงการสมรสระหว่างชายและหญิงเท่านั้น สิ่งที่ควรจะต้องพิจารณาเป็นอันดับต้น ๆ ได้แก่ ความพร้อมของสังคมไทยต่อการสมรสระหว่างเพศเดียวกัน โดยจะขอกกล่าวในรายละเอียดแต่ละด้าน ได้แก่ 1) ทศนคติ ดังที่ได้กล่าวไปแล้วว่าวัฒนธรรม ค่านิยม และความเชื่อของสังคมไทย มีทศนคติในลักษณะที่ไม่เห็นด้วยการรักร่วมเพศอยู่แต่เดิมแล้ว หากจะต้องมีการออกกฎหมายรองรับการสมรสระหว่างบุคคลรักร่วมเพศน่าจะก่อให้เกิดความขัดแย้งในทางสังคมอยู่พอสมควร 2) ความเป็นครอบครัวของบุคคลรักร่วมเพศ เมื่อบุคคลรักร่วมเพศตัดสินใจใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน ความคาดหวังที่จะมีครอบครัวที่สมบูรณ์เพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สังคมไทยจะต้องคำนึงถึง 3) การจัดการทรัพย์สินของบุคคลรักร่วมเพศและคู่ของตน บุคคลใช้ชีวิตอยู่ในสังคม ใช้ชีวิตก็เป็นทรัพย์สิน ทรัพย์สินนั้นก็ตกเป็นสินสมรส รวมถึงข้อสันนิษฐานทางกฎหมายที่ว่า สามีภรรยาถือเสมือนว่าเป็นบุคคลคนเดียวกัน ดังนั้น การจัดการทรัพย์สินระหว่างสามีภรรยาก็จะมีข้อบังคับบางประการที่ต้องถือปฏิบัติร่วมกัน เพื่อดูแลและรักษาทรัพย์สินที่มาหาได้มาร่วมกันระหว่างที่เป็นสามีภรรยากันอยู่ (ศูนย์สิทธิมนุษยชน, 2557: 1-8)

ส่วน กนกวรรณ ธราวรรณ ได้ทำการศึกษาเพศวิถีและอัตลักษณ์ทางเพศ: ขบวนการเคลื่อนไหวสิทธิทางเพศในประเทศไทย พบว่า

ในภูมิภาคอาเซียน บุคคลเพศนอกขนบ เช่น เกย์ ทอม สตรี/บุรุษข้ามเพศ เปรียบเสมือนเป็นพลเมืองชั้นสอง เป็นอาชญากร เป็นพวกจิตวิปริต และบางครั้งไม่ถือว่าเป็น “มนุษย์” ที่สมบูรณ์ บุคคลเพศนอกขนบในภูมิภาคอาเซียน จึงถูกหล่อหลอมโดย สัญชาตญาณว่าต้องเป็นคนสองหน้าจึงจะอยู่รอดได้ หนึ่งหน้าต้องเสแสร้งว่าเป็น “คนปกติ” ตามเพศกำเนิด และที่น่าตกใจเป็นอย่างยิ่ง คือ เกย์ ทอม สตรี/บุรุษข้ามเพศใน ภูมิภาคอาเซียนมักจะอับอายที่จะยอมรับความเป็นคนเพศนอกขนบของตนเอง ในปัจจุบัน ประเทศบรูไน เมียนมาร์ มาเลเซีย และสิงคโปร์ ยังคงใช้กฎหมายโบราณที่เลือกปฏิบัติต่อ เพศวิถี และอัตลักษณ์ทางเพศของบุคคล เฉพาะในประเทศบรูไน เมียนมาร์ และมาเลเซีย เจ้าหน้าที่รัฐใช้กฎหมายเหล่านี้คุกคามข่มขู่และ “รีดไถเงิน” จากบุคคลเพศนอกขนบ หลายครั้งเจ้าหน้าที่ใช้กฎหมายเหล่านี้เป็นเครื่องมือในการบังคับขืนใจ ล่วงละเมิดทางเพศ จับกุม และดำเนินคดีกับบุคคลเพศนอกขนบ (กนกวรรณ ธราวรรณ, 2556: 173-174)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าปัญหาทางด้านเพศวิถี และความเท่าเทียมในมนุษย์ ส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพทางอัตลักษณ์ทางเพศที่ถูกละเมิด ตีตรา กดขี่ข่มเหง การเลือกปฏิบัติ ทั้งนี้เกิดขึ้นจากการขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเพศวิถี วิธีทางเพศ พฤติกรรมทางเพศ และอัตลักษณ์ทางเพศทั้งในเชิงของความสัมพันธ์และอำนาจทางสังคม ก่อให้เกิดข้อถกเถียงเรื่องเพศที่ไม่สามารถหาข้อยุติลงได้ หากขาดความรู้ ความเข้าใจ และการเคารพในสิทธิมนุษยชนทางเพศทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

2.4.1.3 สถาบันการศึกษา

สถาบันการศึกษา คือ สถาบันที่จะส่งเสริมความเจริญงอกงามของบุคคล ทั้งในทางร่างกาย สติปัญญา ความประพฤติและสังคม เพื่อก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจทางด้าน วิชาการและวิชาชีพ ตลอดจนมีความสามารถปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม สิ่งแวดล้อมและ ดำรงอยู่ในสังคมได้ด้วยดี การศึกษาจึงไม่ได้มีความหมายรวมถึงเฉพาะการจัดการเรียนการสอนจาก โรงเรียนสถาบัน หรือมหาวิทยาลัยเท่านั้น หากแต่มีความหมายที่กว้างขวาง ครอบคลุมไปถึงการแก้ไข ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในชีวิต เพื่อให้บุคคลได้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

การจัดการเรียนการสอนเรื่องเพศในสถาบันการศึกษา ส่วนใหญ่มุ่งเน้น ประเด็นให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสุขภาวะทางเพศและเพศศึกษา ซึ่งปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลง ทางด้านเพศวิถีและพฤติกรรมทางเพศเป็นอย่างมาก ทำให้สถาบันการศึกษาต้องให้ความสำคัญในการ

สร้างความรู้ ความเข้าใจเรื่องเพศให้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ๆ เช่น อัตลักษณ์ทางเพศ ความหลากหลายทางเพศ เพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ เป็นต้น

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับข้อถกเถียงเรื่องเพศ ทางด้านเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ พบว่า การจัดการเรียนการสอน สิทธิและเสรีภาพ ทางอัตลักษณ์เพศ ยังคงประสบปัญหาในการทำทำความเข้าใจและเคารพซึ่งกันและกัน ผู้วิจัยจะขอ นำเสนอพอสังเขปไว้ดังนี้

พงศ์ธร จันทรเลื่อน ได้รวบรวมประเด็นปัญหาในสถาบันการศึกษาในการ ละเมิดสิทธิและเสรีภาพทางอัตลักษณ์ทางเพศ ผ่านการสัมภาษณ์ของผู้ที่ประสบปัญหา ก่อให้เกิดข้อ ถกเถียงเรื่องเพศทางด้านเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ โดยกล่าวถึงเรื่องเล่าของบุษย์ กะเทยถูก ปฏิเสธการรับเข้าเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย โดยกล่าวไว้ว่า

“บุษย์” นักวิจัยอิสระ และนักรณรงค์สิทธิของคนข้ามเพศ ผู้นิยามตนเองว่าเป็น กะเทยได้สมัครเข้าเป็นอาจารย์ประจำคณะของมหาวิทยาลัยภาครัฐแห่งหนึ่ง โดยสอบผ่าน การคัดเลือกทุกขั้นตอนทั้งข้อเขียนและการสัมภาษณ์ เหลือแค่รอการบรรจุจ้าง แต่ความ พลิกผันก็เกิดขึ้น เมื่อมหาวิทยาลัยกลับมีคณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัยจำนวนหนึ่ง ปฏิเสธการรับเข้าเป็นอาจารย์ โดยอ้างว่าบุษย์มีพฤติกรรมการแสดงออกผ่านสื่อสังคม ออนไลน์ที่ไม่เหมาะสม และขัดต่อภาพลักษณ์ของการเป็นอาจารย์ ทั้งที่หลักเกณฑ์ เดียวกันนั้นไม่เคยถูกนำมาพิจารณากับอาจารย์และผู้สมัครคนอื่น ๆ เลย บุษย์ได้ ดำเนินการเรียกร้องความเป็นธรรมให้ตนเองผ่านช่องทางต่าง ๆ รวมถึงกระบวนการ ยุติธรรม มหาวิทยาลัยก็เลือกที่จะใช้การตอบโต้ด้วยการนำเรื่องของบุษย์เผยแพร่ผ่าน สังคมออนไลน์ต่าง ๆ มาลดทอนคุณค่าของบุษย์อย่างต่อเนื่อง หากแต่ทุกวันนี้แม้คดียังไม่ สิ้นสุด ซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลแต่บุษย์ก็ยังคงยืนหยัดในการต่อสู้คดี รวมทั้ง รณรงค์ร่วมกับองค์กรภาคเอกชนเพื่อสร้างความเข้าใจให้กับสังคมอย่างต่อเนื่อง (พงศ์ธร จันทรเลื่อน, 2559: 15)

จากข้อความดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าสถาบันการศึกษาถือเป็นจุดเริ่มต้นที่ความหมายและความสำคัญในการอบรม สั่งสอน หล่อหลอม เลี้ยงดูให้เด็ก เยาวชน หรือบุคคลในสังคมยอมรับความแตกต่าง และเห็นคุณค่าซึ่งกันและกันของมนุษย์ทุกคนบนโลกอย่าง เท่าเทียมกัน เพื่อที่จะให้เด็ก เยาวชน หรือบุคคลในสังคมได้เติบโตอย่างมีความรู้ ความเข้าใจในการ

เคารพสิทธิ เสรีภาพและความหลากหลาย ทั้งในเรื่องร่างกาย เชื้อชาติ ศาสนา สืบเชื้อสาย วัฒนธรรมทางเพศ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม เป็นต้น

2.4.1.4 สถาบันศาสนา

สถาบันศาสนา คือ สถาบันที่ทำหน้าที่ช่วยเหลือ และตอบสนองความต้องการทางด้านการส่งเสริมกำลังใจให้แก่สังคม เพื่อก่อให้เกิดการใช้ชีวิตอยู่ในสังคมด้วยความสงบสุขโดยปฏิบัติตามหลักคิด คติและความเชื่อ ทั้งนี้สถาบันศาสนาเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม ก่อให้เกิดแบบแผนหรือแนวทางในการปฏิบัติต่อบุคคลในสังคม ซึ่งประกอบด้วย ความเชื่อ ความศรัทธา มีพฤติกรรมที่แสดงออกอย่างถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งสถาบันศาสนามีความเชื่อมโยงในความสัมพันธ์เชิงอำนาจกับเรื่องเพศ ในการจัดการระบบความคิดจากหลักธรรม คำสอนที่ทำให้พฤติกรรมแบบรักเพศเดียวกันเป็นเรื่องที่ผิดหลักคุณธรรมและจริยธรรม อาจกล่าวได้ว่าสถาบันที่มีอำนาจในการกำหนด ตีตรา หรือการเลือกปฏิบัติทางเพศทั้งทางตรงและทางอ้อม

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเชิงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ที่มีความเชื่อมโยงกับสถาบันศาสนา ผู้วิจัยจะขอเสนอและสรุปพอสังเขปไว้ดังนี้

นฤพล ดั่งวิเศษ ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับเพศและความเป็นชายในพุทธศาสนา กับการควบคุมภิกษุ สามเณร และบัณฑิต โดยกล่าวไว้ว่า

พุทธศาสนาในภูมิภาคต่าง ๆ ของเอเชีย มีธรรมเนียมปฏิบัติที่แตกต่างกันตามนิกายและลัทธิ พุทธศาสนา นิกายมหายานที่แพร่หลายทางตะวันออกของเอเชีย ในเขตของทิเบต จีน มองโกเลีย และญี่ปุ่น จะมีทัศนะเชิงบวกต่อเรื่องเพศและกามารมณ์ต่างไปจากนิกายหินยาน (เถรวาท) ที่แพร่หลายในเอเชียใต้และตะวันออกเฉียงใต้ ในสมัยพระเวทหรือยุคมหากาพย์ ประมาณ 600-1,500 ปีก่อนคริสต์ศักราช ก่อนพุทธศาสนาเถรวาทจะเป็นที่รู้จักแพร่หลายในอินเดีย ชาวอินโดอารยันท้องถิ่นในเขตลุ่มน้ำคงคาและสินธุจะนับถือศาสนาพราหมณ์และฮินดู ซึ่งจะให้คุณค่าและยอมรับความหลากหลายทางเพศ เช็กและกามารมณ์ ผู้ที่ไม่ใช่ชายไม่ใช่หญิง (กะเทย) และผู้ที่มีพฤติกรรมรักเพศเดียวกันจะได้รับการยอมรับชนชั้นปกครองและเศรษฐกิจมีเพศสัมพันธ์กับเพศชายหรือเพศหญิงโดยไม่ถูกตำหนิหรือถูกลงโทษ แต่พุทธศาสนานิกายเถรวาทค่อนข้างมีทัศนะเชิงลบต่อเช็กและกามารมณ์ เพราะมองว่าเป็นกิเลสตัณหา และเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติตามหลักศีลธรรม (นฤพล ดั่งวิเศษ, 2559: 9)

สอดคล้องกับสุชาติา ทวีสิทธิ์ ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับผู้หญิง ผู้ชาย และ เพศวิถี: เพศภาวะศึกษาในงานมานุษยวิทยา ซึ่งนำเสนอเรื่องเพศวิถีในวิถีพุทธศาสนา โดยกล่าวไว้ว่า

ศาสนาพุทธในสังคมไทย มีสถานะเป็นทั้งความรู้ ผู้สร้างความรู้ เป็นเครื่องมือของอำนาจ และผู้สร้างอำนาจ ที่มีความศักดิ์สิทธิ์ และความศรัทธาในระดับทางจิตวิญญาณรองรับอย่างมั่นคง ศาสนาพุทธจึงมีพลังในการปลูกฝังอุดมการณ์ทางสังคมให้กับผู้คนได้อย่างแนบเนียนและละมุนละม่อมที่สุดโดยที่ผู้คนไม่ตั้งคำถาม ด้วยไม่อาจรู้ตัวเสียด้วยซ้ำว่าตนเองกำลังใช้ชีวิตอยู่ในระบบความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ทั้งในฐานะผู้ที่กำลังใช้อำนาจกับผู้อื่น และในฐานะผู้ที่อยู่ใต้อำนาจของผู้อื่น จึงมีความเห็นว่าการปลูกฝังอุดมการณ์ความเป็นแม่ (Motherhood Ideology) รวมทั้งการปลูกฝังให้ผู้หญิงภาคภูมิใจในความเป็นแม่ผ่านชุดวาทกรรมทางศาสนา เป็นลักษณะเฉพาะของวัฒนธรรมไทย-ลาว ไทย-ยวน หรือแม้กระทั่งไทย-สยาม ที่มีวัตถุประสงค์เพียงประการเดียว คือ เพื่อรักษาสถานภาพที่มั่นคงและอภิสิทธิ์ของผู้ชายไว้ โดยทำให้ผู้หญิงไม่อาจรู้ตัวด้วยซ้ำว่าตนเองกำลังมีส่วนร่วมสร้างระบบสังคมวัฒนธรรมที่กดขี่ตนเองอยู่ (สุชาติา ทวีสิทธิ์, 2550: 338-339)

จากข้อความดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า มุมมอง ประเด็นและปัญหาของข้อถกเถียงเรื่องเพศในปัจจุบัน มีความสัมพันธ์เชิงอำนาจจากโครงสร้างทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นสถาบันครอบครัว สถาบันการเมืองการปกครอง และสถาบันศาสนา ล้วนแล้วแต่มีการคาดหวัง ติตรา สร้างความเป็นอื่นในการผลิตชุดวาทกรรมที่เป็นมายาคติของเรื่องเพศสืบทอดต่อกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้ผู้วิจัยจะนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการศึกษาไปใช้ในการออกแบบบทการแสดง การออกแบบลีลา นาฏยศิลป์ การออกแบบเครื่องแต่งกาย การออกแบบเสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง และการออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง สำหรับการสร้างสรรค์นาฏยศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศต่อไป

2.4.2 ข้อถกเถียงเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ตามทฤษฎีของโลกตะวันตก

จากการศึกษาค้นคว้า รวบรวมเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับข้อถกเถียงเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ตามทฤษฎีของโลกตะวันตก ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อถกเถียงเรื่องเพศตามแนวคิดของโครงสร้างทางสังคม พบว่า สถาบันต่าง ๆ ตามโครงสร้างของสังคมในโลกตะวันตกนั้น ไม่มีความแตกต่างไปจากโลกตะวันออก หากแต่ประเด็น มุมมอง และปัญหาของข้อถกเถียงเรื่องเพศ

ทางด้านเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ มีลักษณะคล้ายคลึงกับโลกตะวันออก และมีบางปรากฏการณ์ที่แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของความคิดแบบโลกตะวันตกและโลกตะวันออก ทั้งนี้ผู้วิจัยได้สรุป รวบรวมปรากฏการณ์ต่าง ๆ ของประเด็น มุมมอง และปัญหาของข้อถกเถียงเรื่องเพศทางด้านเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ตามทฤษฎีของโลกตะวันตก โดยสรุปพอสังเขปมีดังต่อไปนี้

โกธ เวย์แมน แอนเดอร์สัน บัตเลอร์ และสโตน (Gough, Weyman, Alderson, Butler & Stone) ทำการศึกษาค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับ การสืบเสาะของผู้ปกครองเพื่อค้นหา 'เพศที่แท้จริง' สำหรับเด็กเพศกำกวม หรือเด็กสองเพศ พบว่า

ด้วยความขัดสนทางข้อมูลในการศึกษาถึงประเด็นนี้ เป้าหมายหลักของการศึกษานี้เพื่อศึกษาผู้ปกครองของเด็กทารกที่เกิดมาโดยมีเพศไม่ชัดเจน หรือเรียกว่าเป็น ภาวะเพศกำกวม (Intersex) วิจัยเชิงคุณภาพถูกนำมาใช้ (การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปรากฏการณ์วิทยา) โดยศึกษา 10 ครอบครัวเพื่อสร้างกรอบที่ตรงประเด็น และสร้างกรอบแนวคิดสำหรับการวิจัยในอนาคต การวิเคราะห์ให้ความสำคัญกับอาการช็อกที่เกินจากความไม่แน่นอนในเพศของเด็ก ผลการศึกษาถกเถียงถึงการลดความเข้มงวดของระบบสองเพศซึ่งครอบคลุมถึงการแพทย์และการใช้ชีวิตประจำวัน และการถกเถียงถึงความซับซ้อนของเพศ สถานะเพศ ความต้องการในบทบาทที่ดีขึ้น และสำคัญที่สุดคือการให้การยินยอมและการเข้าร่วมตัดสินใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับสถานะทางเพศของเด็ก (Gough, Weyman, Alderson, Butler & Stone, 2008: 493-507)

ส่วน ไพเซอร์ และคูล (Pizer & Kuehl) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับประมวลร่างกฎหมายแต่งงาน โดยนำเสนอและอธิบายเกี่ยวกับมาตรา 104 การปฏิบัติอย่างเท่าเทียมต่อทุกการสมรสและผู้สมรสทุกคน ดังนี้

- 1) การสมรสทั้งที่สมบูรณ์แบบและไม่สมบูรณ์แบบ ให้นับเป็นการสมรสที่สมบูรณ์แบบ โดยไม่เกี่ยวข้องกับเพศหรือรสนิยมทางเพศของคู่สมรสทั้งสองฝ่าย
- 2) ไม่มีการปฏิบัติทางกฎหมายหรือสถานภาพทางกฎหมาย ที่จะส่งผล คู่ครองให้ประโยชน์ รับผิดชอบ หรือ มีภาระผูกพันต่อการสมรส คู่สมรสทั้งสองฝ่าย เด็กที่มาจากการสมรส ไม่ว่าจะมาจากพระราชบัญญัติ ระเบียบการบริหาร หรือ ข้อกำหนดศาลนโยบายสาธารณะ ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ หรือระบบกฎหมายจากแหล่งใดก็ตาม

จะแตกต่างต่อคู่สมรสทั้งสองฝ่ายเพียงเพราะมีเพศเดียวกัน ไม่ใช่เพศตรงข้าม หรือเป็นเพศตรงข้ามไม่ใช่เพศเดียวกัน

3) การคุ้มครองด้านการตีตราต่อสถานะ การสมรส ควรได้รับการนำไปปฏิบัติโดยไม่คำนึงถึงเพศและรสนิยมทางเพศของบุคคลนั้นและบุคคลที่ร้องขอการคุ้มครอง และการคุ้มครองนี้จะรวมถึงการตีตราต่อบุคคลที่มีสามี ภรรยาเพศเดียวกัน และคู่สมรสเพศเดียวกัน หรือบุคคลที่มีสามี ภรรยาเพศตรงข้าม และคู่สมรสเพศตรงข้าม (Pizer & Kuehl, 2012: 67)

ดาลี (Daly) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การเลือกปฏิบัติในศาลอาญา: ครอบครัวเพศและปัญหาเรื่องการรักษาความเสมอภาค โดยพบว่า

“ปรากฏการณ์ทางเพศ” การเลือกปฏิบัติกับผู้หญิง เป็นเรื่องปกติที่พบในศาลอาญา เช่น การปล่อยตัวก่อนการพิจารณาคดีและผลการพิพากษา ยังไม่ได้รับการอธิบายอย่างน่าพอใจนัก การศึกษาจากการสังเกตการณ์ และการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ศาลโดยผู้วิจัยและบุคคลอื่น นำเสนอข้อคิดว่ามีค่าใช้จ่ายทางสังคมต่อการลงโทษ สมมติฐานได้ทำการทดสอบต่อสถานะครอบครัวของจำเลยและปฏิสัมพันธ์ที่ของเพศและครอบครัวที่มีต่อ 5 ผลลัพธ์ของศาล ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยสำคัญที่ผลมาจากเพศสามารถอธิบายได้จากสถานะครอบครัวของจำเลย นัยยะสำคัญในการศึกษาต่อไปสำหรับประเด็นนี้ควรเป็นการศึกษาหรือการตีตราทางเพศในศาลอาญาและปัญหาของการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมต่อกลุ่มคนและบุคคลได้ก็ตามก่อนกฎหมาย (Daly, 1987: 152-175)

รวมไปถึงฮัน (Hunt) ได้อธิบายเกี่ยวกับศาสนาคริสต์ร่วมสมัยและความหลากหลายทางเพศ โดยกล่าวไว้ว่า

การแนะนำนี้นำเสนอภาพรวมของหลักสำคัญในการถกเถียงถึงคริสเตียนโดยเนื้อแท้ และแรงกระตุ้นจากปัจจัยทางโลก ที่บังคับให้โบสถ์เล็งเห็นประเด็นจัดการปัญหาเพศ เลสเบี้ยน เกย์ ไบเซ็กชวล และผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศอื่น ๆ ดังเช่นการมีรสนิยมทางเพศของเกย์สามารถลดได้โดยพยาธิวิทยา ซึ่งวิธีดังกล่าวได้ปฏิบัติโดยศาสนจักรคาทอลิกและสมาพันธ์การแพทย์คาทอลิก กล่าวว่า ความสนใจต่อเพศเดียวกันสามารถป้องกันได้โดยอาการดังกล่าวมีสาเหตุมาจากจิตวิทยา สำหรับบุคคลมีประสบการณ์ในความสนใจต่อเพศเดียวกัน และกำลังมีปัญหาลิขิตเปลี่ยนแปลงรสนิยมทางเพศดังกล่าว ทาง

โบสถ์พร้อมที่จะให้คำปรึกษา ตรงกันข้ามอย่างสิ้นเชิงกับมุมมองของกลุ่มคริสเตียนที่มีแนวคิดแบบเสรีนิยม พวกเขาถือว่าเพศเกย์เป็นสิ่งที่เป็นตัวตนของบุคคลนั้น ๆ ไม่ใช่สิ่งที่เลือกจากระสนิยม นอกจากนี้การถกเถียงถึงประเด็นเรื่องโบสถ์และเกย์ยังขาดความสำคัญสำหรับของมุมมองวัฒนธรรมแบบเหมารวมเรื่องเพศสภาพ การต่อต้านเรื่องเพศ และการโต้ว่าที่ในขอบเขตที่ขยายไปในวงกว้างมากขึ้น (Hunt, S. 2009: 22)

นอกจากนี้สิราจ (Siraj) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของศาสนาต่อชีวิตชาวมุสลิมเลสเบียน โดยกล่าวไว้ว่า

อิสลามถูกตีตราว่าเป็นศาสนาที่กลัวกลุ่มรักร่วมเพศ ซึ่งมีข้อห้ามอย่างเข้มงวดในการสมรสกันของเพศเดียวกัน ความเชื่อดังกล่าวสร้างความสะท้อนใจจนไม่สามารถวัดได้และความตึงเครียดสำหรับเลสเบียนเพราะความรู้สึก ความต้องการ และอารมณ์ของพวกเขาเข้าถูกเรียกว่า “ผิดธรรมชาติ” และผิดปกติ โมเดลความกลัวกลุ่มรักร่วมเพศของอิสลามส่งผลให้เกิดการโฆษณาชวนเชื่อให้คิดว่าความสัมพันธ์แบบ ชาย-หญิง เป็นความสัมพันธ์แบบปกติ ตามเพศและเพศสภาพ จากข้อมูลรวบรวมจากการสัมภาษณ์เลสเบียนชาวมุสลิมผ่านช่องทางออนไลน์ บทความฉบับนี้พิจารณาว่าผู้หญิงจะสามารถสร้างเอกลักษณ์ของเลสเบียนภายในบทสนทนาที่ขัดแย้งต่อสนิยมทางเพศของพวกเขาได้หรือไม่ ชีวิตของพวกเธอในฐานะชาวมุสลิมและเลสเบียนเป็นที่ขัดแย้งกันของศาสนาและเพศอย่างสิ้นเชิง ซึ่งพวกเขาถูกแยกออกจากกันจากความกลัวกลุ่มรักร่วมเพศ ทำให้พวกเขาไม่สามารถค้นหาและแสดงถึงเพศวิถี (Siraj, 2012: Abstract)

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าข้อถกเถียงเรื่องเพศในปัจจุบัน มีประเด็นสำคัญเกี่ยวกับความไม่เท่าเทียมกันทางเพศ การต่อสู้เพื่อสิทธิและเสรีภาพทางเพศ ความไม่ยุติธรรมทางเพศที่เกิดขึ้นจากสถาบันและโครงสร้างทางสังคม ซึ่งประเด็นเหล่านี้ยังไม่สามารถหาข้อยุติหรือหาข้อสรุปได้ ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงพิจารณาข้อถกเถียงเรื่องเพศในปัจจุบันเป็นสำคัญ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดรูปแบบการสร้างสรรคานาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศตามองค์ประกอบของการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ทั้ง 8 ประการ ได้แก่ การออกแบบบทการแสดง การคัดเลือกนักแสดง การออกแบบลีลานาฏศิลป์ กรออกแบบเสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง การออกแบบเครื่องแต่งกาย การออกแบบพื้นที่แสดง การออกแบบแสง และการออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง เพื่อทำให้ผลงานสร้างสรรค์ชิ้นนี้มีคุณภาพและมีพื้นฐานมาจาก

มุมมอง ประเด็นและปัญหาของข้อถกเถียงเรื่องเพศที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบัน เพื่อสร้างเอกลักษณ์เฉพาะในผลงานและยังเป็นการนำเสนอมุมมองใหม่ ๆ ให้กับการแสดงได้อีกด้วย

2.5 นาฏยศิลป์สร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้องานวิจัย

ปัจจุบันการสร้างสรรคผลงานทางด้านนาฏยศิลป์หรือนาฏยศิลป์สร้างสรรค์มีพัฒนาการและถูกผลิตขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงจุดประสงค์ทางการแสดงที่มีความแตกต่างกันออกไปตามความต้องการของผู้สร้างสรรค์ผลงาน ไม่ว่าจะเป็นเพื่อเป็นผลผลิตทางวิชาการ การศึกษา การวิจัย การแข่งขัน กิจกรรมทางสังคม จรรโลงสังคม และความบันเทิง เป็นต้น ทั้งนี้ผู้วิจัยจะขอนำเสนอนาฏยศิลป์สร้างสรรค์ในปัจจุบันตามแง่มุม และแนวคิดต่าง ๆ ของปรากฏการณ์และผลงานของนาฏยศิลป์พอสังเขป โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.5.1 บทบาทและความสำคัญของนาฏยศิลป์สร้างสรรค์

จากในอดีตมาจนถึงปัจจุบัน นาฏยศิลป์ เป็นศิลปะการแสดงประเภทหนึ่งที่มีบทบาทและความสำคัญกับมนุษย์ที่นำเอานาฏยศิลป์ไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบที่หลากหลาย อีกทั้งยังมีนาฏยศิลป์เกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง เพื่ออนุรักษ์และสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏยศิลป์ให้ดำรงอยู่และพัฒนาไปพร้อมกับสถานการณ์ และการเปลี่ยนแปลงของสังคมอีกด้วย ดังที่ จุติกา โกศลเหมณี ได้กล่าวไว้ว่า

นาฏยศิลป์เป็นศิลปะเก่าแก่ประเภทหนึ่ง ซึ่งในปัจจุบันมนุษย์ใช้ประโยชน์จากนาฏยศิลป์หลายด้าน ซึ่งการสร้างสรรคผลงานนาฏยศิลป์เปรียบเสมือนงานช่างฝีมืออย่างหนึ่ง ซึ่งการทำงานใดก็ตามย่อมมีลำดับขั้นตอนการทำงานจนเกิดเป็นผลงาน จึงกล่าวได้ว่าการสร้างสรรค์ผลงานนาฏยศิลป์มีลักษณะเป็นกระบวนการเช่นเดียวกับงานศิลปะอื่น ๆ (จุติกา โกศลเหมณี, 2556: 64)

นราพงษ์ จรัสศรี ที่ได้อธิบายถึงคุณค่าและความสำคัญของผลงานทางด้านนาฏยศิลป์ ไว้ว่า

นาฏยศิลป์สามารถทำหน้าที่ได้หลายทาง เช่น การทำหน้าที่ในการเล่าเรื่องราวโดยตรงซึ่งอาจจะถ่ายทอดออกมาในรูปแบบของระบำบัลเลต์ที่มีเรื่องราว บางทีนาฏยศิลป์อาจใช้หน้าที่บรรยายหรือพรรณนา โดยใช้ลีลาท่าทาง เช่น ระบำสลัษฉาละครนาฏยศิลป์ เป็นการแสดงลีลาที่ถ่ายทอดมาจากอารมณ์ ความรู้สึกภายใน เช่นเดียวกับการเต้นรำแบบแอฟริกา และนอกจากนี้นาฏยศิลป์ยังใช้เพื่อการแสดงในรูปของการแสดง

(Pattern) เช่น การแสดงในพิธีเปิด-ปิด การแข่งขันกีฬาหรือการสวนสนามของทหาร (นราพงษ์ จรัสศรี, 2548: 3)

ฐาปนีย์ สังสิทธิวิงศ์ ได้แสดงทรรศนะถึงนาฏศิลป์สร้างสรรค์ โดยกล่าวไว้ว่า

นาฏศิลป์สร้างสรรค์ คือ การสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์โดยผ่านกระบวนการทางความคิด การบูรณาการศาสตร์และศิลป์แขนงต่าง ๆ ประกอบกับการพัฒนาองค์ประกอบทางด้านนาฏศิลป์ให้เกิดสิ่งใหม่ เกิดความแตกต่าง และเกิดเป็นผลงานที่มีลักษณะเฉพาะ โดยไร้ซึ่งกรอบกำหนด หรือไร้การยึดติดใด ๆ ซึ่งในปัจจุบันมนุษย์ใช้ประโยชน์จากนาฏศิลป์ในหลายด้าน จึงทำให้ศิลปินผู้สร้างสรรค์ผลงานเกิดขึ้นมากมาย และส่งผลให้ปรากฏ ผลงานสร้างสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์อย่างแพร่หลายจำนวนมากยิ่งขึ้น (ฐาปนีย์ สังสิทธิวิงศ์, 2558: 33-34)

ทั้งนี้ในปัจจุบันมีนาฏศิลป์หลากหลายสกุลและรูปแบบมากขึ้น หรือเป็นการนำนาฏศิลป์ผสมผสานกับศาสตร์อื่น ๆ เข้าด้วยกันอย่างกลมกลืน ทำให้ศิลปินมีแนวคิดและแรงบันดาลใจในการสร้างผลงานทางด้านนาฏศิลป์สร้างสรรค์มีความเคลื่อนไหวทางความคิดอยู่เสมอ ตลอดจนการพัฒนาปรับปรุงการแสดงนาฏศิลป์ต่าง ๆ ไม่ให้เกิดความซ้ำซากจำเจหรือยึดติดกับวิธีการเดิม ๆ อีกต่อไป กล่าวคือ การพัฒนาเรื่องเครื่องแต่งกาย อุปกรณ์ประกอบการแสดง ฉาก เวที และเทคนิคพิเศษที่มีความทันสมัย รวมไปถึงเรื่องแสง สี เสียงต่าง ๆ ซึ่งมีส่งผลต่อการรับรู้ของผู้ชมได้ และจากวิวัฒนาการของการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม ก่อให้เกิดนาฏศิลป์สร้างสรรค์ที่มีส่วนในการบริการรับใช้สังคมเพิ่มขึ้น เช่น นาฏศิลป์เพื่อการแข่งขัน นาฏศิลป์เพื่อสุขภาพ นาฏศิลป์บำบัด เป็นต้น ดังที่ ศรวณีย์ ธนะธนิต ได้แสดงทรรศนะเกี่ยวกับนาฏศิลป์สร้างสรรค์ ไว้ว่า

นาฏศิลป์สร้างสรรค์มีบทบาทและความสำคัญมาตั้งแต่ในอดีต ซึ่งผลงานทางด้านนาฏศิลป์ที่ผ่านมาในทุก ๆ ผลงาน และทุก ๆ สกุลผ่านการใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบและประดิษฐ์ทำขึ้นทั้งหมด รวมไปถึงหน้าที่ของนาฏศิลป์ที่มีบทบาทและบริบทที่มีความแตกต่างกันออกไปตามความเหมาะสม หากแต่เราต้องเคารพและอนุรักษ์ในผลงานทางด้านนาฏศิลป์ที่มีแบบแผน มาตรฐาน หรือดั้งเดิมเอาไว้ ซึ่งในปัจจุบันผลงานทางด้านนาฏศิลป์มีการใช้ความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น และต่อยอดจากของเดิมที่มีมา โดยผ่านการปรับปรุง ประยุกต์ และพัฒนาเพื่อให้ได้ผลงานการแสดงที่

สร้างสรรค์ มีความแปลกใหม่ และมีความน่าสนใจมากขึ้น พร้อมทั้งในการสร้างสรรค์ จะต้องควบคู่กับการส่งเสริม และการอนุรักษ์ เพื่อให้วงการนาฏศิลป์และผลงาน ทางด้านนาฏศิลป์มีคุณค่า และพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน (ศรวณีย์ ธนะธินิต, สัมภาษณ์, 4 ตุลาคม 2561)

จากการศึกษาข้อมูล ผู้วิจัยสรุปได้ว่า บทบาทและความสำคัญของนาฏศิลป์ สร้างสรรค์นั้นขึ้นอยู่กับความเคลื่อนไหวและความเปลี่ยนแปลงของสังคม ประกอบกับเกิดจาก ความคิดสร้างสรรค์ของศิลปินหรือผู้สร้างสรรค์ผลงานที่ต้องการสร้างงานที่สามารถตอบสนองต่อ ความต้องการทางสังคมได้ ทั้งในด้านของวิชาการและวิชาชีพ ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าองค์ความรู้ดังกล่าว ข้างต้นจะเป็นแนวทางการพัฒนารูปแบบของนาฏศิลป์สร้างสรรค์อยู่เสมอ และจะต้องเคารพอยู่บน พื้นฐานของความดีและมีคุณภาพ เพื่อก่อให้เกิดความเป็นแม่แบบและความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของ ผลงานสร้างสรรค์

2.5.2 ผลงานนาฏศิลป์สร้างสรรค์ในศตวรรษที่ 20 จนถึงปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อ งานวิจัย

การศึกษาผลงานนาฏศิลป์สร้างสรรค์ในศตวรรษที่ 20 จนถึงปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับ งานวิจัยนั้น ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากผลงานของนาฏศิลป์นักแสดง และตัวนอก เพื่อศึกษาแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ ทั้งนี้ นาฏศิลป์ นักแสดงตัวนอกผู้มีผลงานโดดเด่นในศตวรรษที่ 20 ถึงปัจจุบันมีอยู่มากมาย ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

มาร์ธา เกรแฮม (Martha Graham) แนวคิดการออกแบบลีลานาฏศิลป์ที่เป็น เอกลักษณ์เฉพาะ คือ การยืดและการหดกล้ามเนื้อ (Contraction and Release) เป็นลีลานาฏศิลป์ และการเคลื่อนไหวร่างกายที่มีความแปลกใหม่และน่าสนใจ โดยการเคลื่อนไหวร่างกายแสดงอาการ กระตุก สะดุ้ง ที่สร้างความแตกต่างไปจากนาฏศิลป์ที่มีแบบแผน ซึ่งผลงานของมาร์ธา เกรแฮม ที่มีความเกี่ยวข้องกับเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ ดังที่นราพงษ์ จรัสศรี ได้กล่าวไว้ว่า “การแสดง ชุด ฟรอนต์เยียร์ (frontier) เรื่องของหญิงที่มีความกล้าหาญและความมั่นใจในตนเอง พยายามเข้าต่อสู้ กับอุปสรรคและความปวดร้าวที่ไม่มีวันที่จะสิ้นสุด” (นราพงษ์ จรัสศรี, 2548: 118) ทั้งนี้ผู้วิจัยคาดว่า จะนำเนื้อหาของการแสดงชุดนี้ไปเป็นแนวทางในการออกแบบบทการแสดงสำหรับการสร้างสรรค์ นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศต่อไป

ดอริส ฮัมเฟรย์ (Doris Humphrey) แนวคิดการออกแบบลีลานาฏศิลป์ที่มี ลักษณะเฉพาะของดอริส ฮัมเฟรย์ นราพงษ์ จรัสศรีได้อธิบายไว้ว่า “เป็นผู้พัฒนาเทคนิคการเต้นที่มี แบบฉบับที่ชัดเจนในเรื่องของการล้มลงสู่พื้น การพุงตัวลุกขึ้น (Fall & Recovery) การหยุดนิ่ง

(Motionless) และกฎของแรงโน้มถ่วงของโลก (Law of Gravity) และการสร้างสรรค์งานที่มีหลักการที่เรียบง่าย อีกทั้งจะให้ความสนใจในความเป็นมนุษย์และปัญหาของมนุษย์เอง” (นราพงษ์ จรัสศรี, 2548: 119-120) ผลงานของดอริส ฮัมเฟรย์ ที่มีความเกี่ยวข้องกับเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ ดังที่ นราพงษ์ จรัสศรี ได้กล่าวไว้ว่า การแสดงชุด นิว ดานซ์ ไทโรโลจี (New Dance Trilogy) ค.ศ. 1935-1936 เป็นงานชิ้นที่มีความมุ่งมั่นมากในเรื่องของการทดสอบความสัมพันธ์ของมนุษย์กับมนุษย์เองแบ่งเป็น 3 ช่วง ได้แก่ ช่วงที่ 1 ชื่อว่า เธียเตอร์ พีซ (Theatre Piece) มีเนื้อหาที่เป็นการเปรียบเทียบกันในเรื่องคุณภาพของชีวิต ช่วงที่ 2 ชื่อว่า วิธมายเรดไฟร์ส (With My Red Fires) แสดงให้เห็นถึงผลเสียที่ได้มาจากความโลภเรื่องของความรัก และช่วงที่ 3 ชื่อว่า นิว ดานซ์ (New Dance) ความสนุกสนานเพื่อตัวเองและสังคมที่สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสมดุล (นราพงษ์ จรัสศรี, 2548: 120) ทั้งนี้ผู้วิจัยคาดว่าจะนำเนื้อหาของการแสดงชุดนี้ไปแนวทางในการออกแบบบทการแสดงสำหรับการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ในลำดับต่อไป

พอล เทย์เลอร์ (Paul Taylor) ผลงานของพอล เทย์เลอร์ที่มีใช้ทำทางในชีวิตประจำวันในการออกแบบท่าเต้น ดังที่ นราพงษ์ จรัสศรี ได้กล่าวถึงผลงานของพอล เทย์เลอร์ ไว้ว่า “การแสดงชุด เอสปลานาด (Esplanade) เป็นงานที่สนุกสนานด้วยลีลาท่าเต้นที่ใช้ความเร็วสูง เร่งเร้าด้วยเพลงของบาค (Bach) ถือเป็นงานชิ้นเอกของคอนเทมโพรารีแดนซ์ ลีลาท่าเต้นจะประกอบไปด้วยการวิ่ง กระโดด เดิน มาใช้อย่างสร้างสรรค์” (นราพงษ์ จรัสศรี, 2548: 129) ทั้งนี้ผู้วิจัยคาดว่าจะนำเนื้อหาของการแสดงชุดนี้ไปแนวทางในการออกแบบบทการแสดงและการออกแบบลีลานาฏศิลป์ในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ต่อไป

เดวิด กอร์ดอน (David Gordon) เป็นอีกหนึ่งนาฏศิลป์ในยุคสมัยที่นาฏศิลป์ได้รับการเรียกโดยทั่วไปว่านาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ (Postmodern dance) ซึ่งเดวิด กอร์ดอน คือผู้ที่เก่งกาจในการถ่ายทอดเรื่องราวผ่านท่วงท่า ภาพแสดง และถ้อยคำต่าง ๆ เขาต้องการที่จะเรียกตัวเองว่า “นักสร้าง” มากกว่าที่จะเป็น “นักออกแบบท่าเต้น” ผลงานสร้างสรรค์ของเดวิด กอร์ดอน ได้แก่ การแสดงชุด ฟิลด์ สตั๊ดดี (Field Study) ซึ่งนราพงษ์ จรัสศรี เคยได้ร่วมงานเมื่อครั้งที่ยังเป็นนักเต้นของคณะเอกเทมโพรารีแดนซ์เธียเตอร์ (Extemporary Dance Theatre) ในปีค.ศ. 1984-1987 โดยอธิบายเกี่ยวกับการแสดงชุดนี้ ไว้ว่า

การแสดงชุดฟิลด์ สตั๊ดดี (Field Study) เป็นการแสดงที่เกิดจากการทดลองหรือเรียกว่า เอกเพอริเมนทัลแดนซ์ (Experimental Dance) ที่มีอุปกรณ์ประกอบการแสดงคือ แก้วน้ำ ตลอดจนบทการแสดงและการออกแบบลีลาของเดวิด กอร์ดอน ได้มีแนวคิดมาจากการเคลื่อนไหวร่างกายโดยใช้ท่าทางในชีวิตประจำวัน อีกทั้งยังได้ออกแบบลีลาที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่มีความหลากหลายทางเพศ เช่น การเต้นคู่แบบ

ชาย-หญิง การเต้นคู่แบบชาย-ชาย และการเต้นคู่แบบหญิง-หญิง เป็นต้น (นราพงษ์ จรัสศรี, สัมภาษณ์, 28 กันยายน 2561)

จากผลงานดังกล่าวข้างต้นของการแสดงชุดฟิลด์ สัตตติ (Field Study) แสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญเกี่ยวกับประเด็นทางเพศในการออกแบบบทการแสดง การคัดเลือกนักแสดงที่มีข้อจำกัดเรื่องเพศ และการออกแบบลีลานาฏศิลป์ที่ได้ถูกออกแบบโดยใช้วิธีการเต้นคู่แบบชาย-หญิง การเต้นคู่แบบชาย-ชาย และการเต้นคู่แบบหญิง-หญิง อาจกล่าวได้ว่าเป็นการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างเพศของสังคม รวมไปถึงนำเสนอความเท่าเทียมกันทางเพศในมนุษย์ผ่านผลงานทางศิลปะได้อย่างแยบยลอีกด้วย ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้แนวคิดในการออกแบบบทการแสดง การออกแบบลีลานาฏศิลป์และการเคลื่อนไหวร่างกายโดยใช้ท่าทางในชีวิตประจำวัน อีกทั้งการใช้อุปกรณ์ประกอบการแสดง ตลอดจนการออกแบบเสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงจากผลงานของเดวิด กอร์ดอน มาประยุกต์ใช้ในการวิจัยเชิงสร้างสรรค์เรื่อง “การสร้างสรรคานาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ” ในขั้นตอนของการทดลองและปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ในลำดับต่อไป

พินา เบาซ์ (Pina Bausch) ผลงานของพินา เบาซ์ บางชิ้นนั้นได้สะท้อนให้เห็นถึงแบบแผนพฤติกรรมของเพศชาย มีบางฉากที่ผู้ชายตีผู้หญิงคนเดิมอยู่ตลอด สัมผัสตัวเธอ วางท่าข่มเธอ ดังที่ เบรมเซอร์ (Bremser) ได้กล่าวถึง พินา เบาซ์ ไว้ว่า

ผลงานของพินา เบาซ์ แสดงออกถึงความเป็นสตรีนิยมในตัวเธอออกมาอย่างชัดเจน โดยต่อต้านระบอบชายเป็นใหญ่ แต่ก็ไม่ได้ประณามผู้ชายแต่อย่างใด เธอวางลักษณะตัวละครให้ผู้ชายใส่เสื้อผ้าผู้หญิง ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ที่พินา เบาซ์ คิดว่ามันเป็นความอ่อนไหวในแบบเดียวกับผู้หญิงในทุก ๆ ฉากของเธอ ไม่ว่าจะเป็นฉากเสียดสี เศร้าโศก ตลกขบขัน หรือเจ็บงั้น จะมีอารมณ์เพียงหนึ่งเดียวที่ปรากฏออกมาอย่างชัดเจนคือ ความปรารถนาที่จะถูกรัก (Bremser, 1999: 27)

ทั้งนี้จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้แนวคิดในการออกแบบบทการแสดง การออกแบบลีลานาฏศิลป์ และการออกแบบเครื่องแต่งกายที่สะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์จากผลงานของพินา เบาซ์ มาประยุกต์ใช้ในการวิจัยเชิงสร้างสรรค์เรื่อง “การสร้างสรรคานาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ” ในขั้นตอนของการทดลองและปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ในลำดับต่อไป

จากการศึกษาผลงานของศิลปินทั้งหมดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยพบว่า ผลงานของศิลปินต่างมีแนวคิดและแรงบันดาลใจตามแนวคิดของศิลปะหลังสมัยใหม่อย่างเห็นได้ชัด ซึ่งเป็นองค์ความรู้ ความเข้าใจทางการพัฒนาทางศิลปะวิทยาการ อีกทั้งมีอุดมการณ์ในการสร้างสรรค์ผลงาน

ที่มีความน่าสนใจและแปลกใหม่ รวมไปถึงการสร้างเอกลักษณ์เฉพาะให้กับผลงานทางด้านนาฏศิลป์ เพื่อก่อให้เกิดความงามของศิลปะที่น่าเสนอตัวตนของศิลปินได้อย่างแท้จริง ดังที่ กำจร สุ่มพงศ์ศรี ได้สรุปเกี่ยวกับความคิดแบบหลังสมัยใหม่ ไว้ว่า

ก. พัฒนาการทางศิลปะของสมัยใหม่ ได้มาถึงจุดสุดท้ายในงานของมินิ มอล อาร์ท ที่สร้างงานน้อยเพื่อให้ได้ผลมาก (Less is More) จนไม่สามารถสร้างแนวคิดใหม่ได้

ข. มีแนวคิดไม่ทำตามอุดมการณ์ของสมัยใหม่ ที่ให้คุณค่าในเรื่องการสร้างสรรค์สิ่งใหม่เป็นส่งมีคุณค่าสูงสุด โดยหันย้อนกลับไปนิยมการลอกเลียนแบบ

ค. งานศิลปะทั่วไปมีลักษณะผสมปนเป ขาดเอกลักษณ์ มีลักษณะเป็นงานศิลปะลูกผสม

ง. ผลงานศิลปะมีลักษณะไม่เป็นภาวะที่แนบเนียน ไม่อยู่กับร่องกับรอย ไม่สอดคล้องต่อเนื่อง (Discontinuity) ไม่สนใจในเรื่องของควมมีอัตลักษณ์

จ. ไม่ให้ความสำคัญของคุณค่าของความเป็นต้นแบบ ต้นคิด (Unoriginality)

ฉ. เกิดคตินิยมในการนำสิ่งดั้งเดิม หยิบยืมมาจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้สร้างงานของตน ซึ่งแนวคิดนี้ ในงานศิลปะสมัยใหม่ไม่นิยมทำ เช่น รูปแบบเรโทร (Retro-Style) หรือกระบวนแบบที่ถอยกลับไปสู่อดีต หรือการนำกระบวนแบบเก่ากลับมาใช้ใหม่ (Recycling Old Style) รวมทั้งการคตินิยมสรรพผสาน (Eclecticism) หรือการนำสิ่งและแนวคิดของผู้อื่นหรือแหล่งอื่นมาใช้

ช. มีการกลับนำมาใช้ลวดลายต่าง ๆ ทั้งที่นำมาจากของเก่าหรือสร้างใหม่มาใช้ในการตกแต่งและงานศิลปะทั่วไป

ซ. นิยมความยุ่งเหยิง (Complexity) ความขัดแย้ง (Contradiction) มีความเคลือบคลุม ไม่ชัดเจน ชอบแสดงนัยในความหมายหลายอย่าง (Ambiguity)

ญ. ไม่ให้ความสนใจการจัดระดับศิลปะ ชมชอบศิลปะแนวประชานิยมกับพาณิชย์ศิลป์ (กำจร สุ่มพงศ์ศรี, 2556: 199-201)

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาผลงานของนาฏศิลป์ป็นชาวตะวันออกผู้มีผลงานโดดเด่นในศตวรรษที่ 20 ถึงปัจจุบัน ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดและแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ของนาฏศิลป์ป็นชาวตะวันออก ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาผลงานของสรวิทย์ ธนะนิต พอสังเขป ดังต่อไปนี้



ภาพที่ 2.9 ศรวณีย์ ณะนิต

ที่มา: ภาพถ่ายส่วนตัวของศรวณีย์ ณะนิต

ศรวณีย์ ณะนิต การออกแบบท่าเต้นและรูปแบบของการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ของ ศรวณีย์ ณะนิต ที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นและมีความหลากหลายทางด้านองค์ประกอบของการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ รวมไปถึงแนวคิดและแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ ซึ่งศรวณีย์ ณะนิต ได้กล่าวไว้ว่า

การออกแบบท่าเต้นของ ศรวณีย์ ณะนิต เกิดขึ้นจากแรงบันดาลใจไม่ว่าจะเป็นบทเพลง นักแสดง ทัศนศิลป์ ฯลฯ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับนักแสดงที่ได้รับคัดเลือก เนื่องจากนักแสดงมีความสามารถและประสบการณ์ที่มีความแตกต่างกัน ทำให้ต้องทำงานร่วมกับนักแสดงมากขึ้น เพื่อนำเอาเอกลักษณ์เฉพาะตนของนักแสดงมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน ตลอดจนพัฒนานักแสดงในทุก ๆ ครั้งที่พักซ้อมการแสดง นักแสดงมีศักยภาพในการแสดงมากขึ้น รวมไปถึงแนวทางการออกแบบท่าเต้นมาจากพื้นฐานของยิมนาสติกของตัวเอง ซึ่งจะเห็นได้จากการฝึกฝนแบบนักกีฬา การใช้กล้ามเนื้อ พลังในการเต้น รวมไปถึงการเต้นบัลเลต์ที่ได้ถูกฝึกฝนมาตั้งแต่เด็กจนถึงปัจจุบัน อีกทั้งปัจจุบันได้พัฒนามาสู่การเต้นในรูปแบบนาฏศิลป์ร่วมสมัย ตลอดจนนำเอาเทคนิคของฮิพฮอป (Hiphop) และสตรีทแดนซ์ (Street Dance) มาผสมผสานในการออกแบบท่าเต้น ทำให้แนวทางการออกแบบท่าเต้นมีรูปแบบที่หลากหลาย มีความน่าสนใจ และเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน (ศรวณีย์ ณะนิต, สัมภาษณ์, 4 ตุลาคม 2561)

สอดคล้องกับรสิกา ไฟขาว ศิลปินักเต้นที่เคยได้ร่วมแสดงในการแสดงชุด ด้านซ์ อินทู เดอะ ไลท์ (Dance into the light) ซึ่งออกแบบท่าเต้นโดย ศรวณีย์ ณะธนิต โดยได้แสดง ทรรศนะถึงศรวณีย์ ณะธนิต ไว้ว่า

การแสดงชุด ด้านซ์ อินทู เดอะ ไลท์ (Dance into the light) เป็นการแสดงผลงานนาฏยศิลป์ในรูปแบบนาฏยศิลป์ร่วมสมัย โดยเริ่มจากการวางโครงเรื่อง ออกแบบบทการแสดง จากนั้นการทดลองการเคลื่อนไหวร่างกายของนักแสดง จากการออกแบบท่าสำหรับการเต้นเดี่ยว แล้วจึงเข้าสู่กระบวนการรวมการแสดงจากนักแสดงทุกคน อีกทั้งศรวณีย์จะวิเคราะห์และไตร่ตรองในการปรับปรุงลีลานาฏยศิลป์และการเคลื่อนไหวร่างกายของนักแสดง ซึ่งการออกแบบลีลานาฏยศิลป์ในการแสดงนี้ ศรวณีย์จะไม่บังคับการแสดงออกของนักแสดง ทั้งการเคลื่อนไหวร่างกายและการแสดงออกทางอารมณ์ ปลอ่ยให้นักแสดงมีความเป็นอิสระในการเคลื่อนไหวและการแสดงความรู้สึกในการแสดง (รสิกา ไฟขาว, สัมภาษณ์, 3 ตุลาคม 2561)



ภาพที่ 2.10 นาฏยศิลป์ร่วมสมัยชุด ด้านซ์ อินทู เดอะ ไลท์ (Dance into the light)

กำกับและออกแบบท่าเต้นโดย ศรวณีย์ ณะธนิต

ที่มา: บางกอกซิตีบัลเลต คอมพานี (Bangkok City Ballet Company)

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเชิงสร้างสรรค์เรื่อง การสร้างสรรค์นาฏยศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ ผู้วิจัยได้แนวคิดและวิธีการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏยศิลป์ของศรวณีย์ ณะธนิต ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าจะนำเอาปรับปรุง พัฒนา และประยุกต์ใช้ในกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานทางด้าน

นาฏศิลป์ในด้านการออกแบบลีลานาฏศิลป์ การออกแบบแสง การออกแบบพื้นที่การแสดงในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศในลำดับต่อไป

2.5.3 นราพงษ์ จรัสศรี กับปรากฏการณ์นาฏศิลป์สร้างสรรค์ในประเทศไทย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลของ นราพงษ์ จรัสศรี ศิลปินผู้บุกเบิกนาฏศิลป์ร่วมสมัยคนแรกของประเทศไทย อีกทั้งยังเป็นศิลปินต้นแบบของการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมไปถึงมีประสบการณ์ทั้งในด้านวิชาการและวิชาชีพอันโดดเด่น ผู้วิจัยขอนำเสนอถึงเกียรติประวัติและผลงานของ นราพงษ์ จรัสศรี พอสังเขป โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้



ภาพที่ 2.11 ศาสตราจารย์ ดร.นราพงษ์ จรัสศรี

ที่มา: ภาพถ่ายส่วนตัวของศาสตราจารย์ ดร. นราพงษ์ จรัสศรี

นราพงษ์ จรัสศรี เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทั้งในด้านวิชาการและวิชาชีพ ซึ่งอาจกล่าวได้เป็นผู้ที่ผลงานการแสดงสร้างสรรค์ที่โดดเด่นและประสบการณ์สูงสุด นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2516 มาจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ นราพงษ์ จรัสศรี ยังเป็นผู้กำกับและออกแบบท่าเต้นในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์อย่างต่อเนื่อง มีผลงานมากกว่า 150 ชิ้น ตลอดจนยังมีประสบการณ์การทำงานร่วมกับศิลปินทางด้านนาฏศิลป์และการแสดงทั่วโลก รวมไปถึงการเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทางด้านวิชาการ ในการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก อีกทั้งยังเป็นผู้ที่มีคุณูปการในการถ่ายทอดและมอบโอกาสต่าง ๆ ให้กับศิษย์และประเทศชาติอีกด้วย

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเชิงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ของ นราพงษ์ จรัสศรี ซึ่งผู้วิจัยจะขอเสนอพอสังเขปดังต่อไปนี้

ฐานีย์ สังสิทธิวงศ์ ได้ทำการศึกษาวิทยานิพนธ์ ศิลปกรรมศาสตร์ดุริยางค์บัณฑิต เรื่อง การสร้างสรรค์ละครเพลงร่วมสมัย เรื่องศิลปินผู้บุกเบิกนาฏศิลป์ร่วมสมัยในประเทศไทย โดยกล่าวถึงนราพงษ์ จรัสศรี ไว้ว่า

นราพงษ์ จรัสศรี ซึ่งเป็นบุคคลที่มีผลงานทางด้านนาฏศิลป์เป็นที่ประจักษ์ชัดทั้งในประเทศและต่างประเทศมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานและต่อเนื่อง เป็นบุคคลที่สร้างสรรค์ผลงานมากกว่า 150 ชิ้น รวมทั้งได้ร่วมงานกับศิลปินโมเดิร์นแดนซ์และศิลปินโพสโมเดิร์นแดนซ์ระดับโลกมากกว่า 20 คน นอกจากนราพงษ์ จรัสศรี จะเป็นผู้สร้างสรรค์ผลงานแล้ว ยังเป็นทั้งศิลปินและเป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ จนได้รับการยกย่องให้เป็นศิลปินต้นแบบทางด้านนาฏศิลป์ในฐานะผู้สร้างสรรค์ผลงานสู่แวดวงนาฏศิลป์ในประเทศไทย (ฐานีย์ สังสิทธิวงศ์, 2558: 4)

ส่วน จิรายุทธ พนมรักษ ได้ทำการศึกษาวิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต เรื่อง การถ่ายทอดแนวความคิดด้านการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยประเภทศิลปะการแสดงเด่นรำเฉพาะพื้นที่ของนราพงษ์ จรัสศรี โดยกล่าวถึงนราพงษ์ จรัสศรี ไว้ว่า

ศาสตราจารย์ ดร.นราพงษ์ จรัสศรี ศิลปินที่ได้เป็นผู้นำและบุกเบิกทางด้านนาฏศิลป์ร่วมสมัยอย่างแท้จริง และมีผลงานการสร้างสรรค์อีกมากมาย เช่น นาฏศิลป์เพื่อลีลาการเคลื่อนไหวนาฏศิลป์เพื่อสตรีเพศและบริบททางสังคม นาฏศิลป์เพื่อตามวัตถุประสงค์เฉพาะด้าน นาฏศิลป์บนแผ่นฟิล์ม นาฏศิลป์เพื่อการแข่งขันกีฬาระดับชาติและนานาชาติ นาฏศิลป์ที่แสดงเรื่องราวความหมายของวรรณกรรมไทยและนานาชาติ การแสดงแบบโพสโมเดิร์นแดนซ์ ปัจจุบันศาสตราจารย์ ดร. นราพงษ์ จรัสศรี ได้นำความรู้และประสบการณ์ในการสร้างสรรค์การแสดงประเภทวิชาการให้กับนิสิตในมหาวิทยาลัยระดับบัณฑิต มหาบัณฑิต และดุษฎีบัณฑิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทำให้การสร้างสรรค์งานด้านนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยพัฒนาสามารถนำไปใช้และมีอิทธิพลต่อนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยในปัจจุบันและอนาคต (จิรายุทธ พนมรักษ, 2559: 2)

จะเห็นได้ว่า นราพงษ์ จรัสศรี เป็นนาฏยศิลปินผู้บุกเบิกนาฏยศิลป์ร่วมสมัย คนแรกในประเทศไทยอย่างแท้จริง อีกทั้งยังเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถทางด้านการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏยศิลป์ ดังจะเห็นได้จากเกียรติประวัติและผลงานเชิงประจักษ์ตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า นราพงษ์ จรัสศรี คือ ศิลปินผู้ที่มีคุณสมบัติและคุณลักษณะทางด้านนาฏยศิลป์ ที่ควรแก่การประกาศคุณูปการไว้เป็นบุคคลที่อาจกล่าวได้ว่าเป็นสมบัติของชาติทางด้านนาฏยศิลป์

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาการวิจัยเชิงสร้างสรรค์เรื่อง “การสร้างสรรคนาฏยศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ” ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาผลงานของนราพงษ์ จรัสศรี ที่มีความเกี่ยวข้องกับเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ ซึ่งประกอบไปด้วย 3 ชุดการแสดง ได้แก่ 1) การแสดงชุด ปาร์ฟุม (Parfum) 2) การแสดงชุด Ballerina: The pathetic creature นางระบำปลายเท้าผู้น่าเวทนา 3) การแสดงชุด “Salome” ซาโลเม: นางผู้เต้นระบำเพื่อขอหัว (Salome Dancing for the Head) โดยผู้วิจัยจะนำเสนอพอสังเขป ดังต่อไปนี้

1) การแสดงชุด ปาร์ฟุม (Parfum)

การแสดงชุด ปาร์ฟุม (Parfum) เป็นการแสดงผลงานทางด้านนาฏยศิลป์ร่วมสมัย โดยนราพงษ์ จรัสศรี เป็นผู้กำกับและออกแบบท่าเต้น รวมทั้งเป็นนักแสดง ซึ่งมีแนวคิดและแรงบันดาลใจมาจาก ปาร์ฟุม (Parfum) หมายถึง น้ำหอมในภาษาฝรั่งเศส ใช้เป็นชื่อเรื่องของการแสดง ซึ่งการแสดงชุดปาร์ฟุม เป็นการแสดงที่นำเสนอบทบาทของสตรีในสังคม ดังที่ ดาริณี ชำนาญหมอ ได้กล่าวไว้ว่า

การแสดงชุดปาร์ฟุม มีนักแสดงที่เชี่ยวชาญทางด้านนาฏยศิลป์ซึ่งในเทคนิคขั้นสูง 8 ท่าน ชื่อเรื่องได้ถูกคัดเลือกเพราะสามารถใช้เป็นสัญลักษณ์ของผู้หญิงได้ อีกทั้งมุ่งเน้นแสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิต ประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตของผู้หญิงและการผสมผสานดนตรีไทย ผ่านการเรียบเรียงโดย นิโน โรต้า (Nino Rota) และดนตรีพื้นบ้านของกรีซ การแสดงชุดนี้สะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างที่หลากหลายของบทบาทตัวละครหญิงที่มีบทบาทเป็นแม่ ลูกสาว น้องสาว ภรรยา คนและโสเภณี (ดาริณี ชำนาญหมอ, 2557: 35-39)

นอกจากนี้ ธรชญา ภูมิจิโรจ ได้กล่าวถึงแนวคิดการสร้างสรรค์การแสดงชุด ปารีสไวว่า

สำหรับปารีส (Parfum) ความคิดสำคัญ คือ ร่างกายมนุษย์เสมือนประติมากรรมที่สร้างการเคลื่อนไหวได้หลากหลาย โดยได้แรงบันดาลใจจากต้นไม้ มีความสัมพันธ์กับผู้หญิง โดยอุปมาเหมือนแม่ของธรรมชาติ ซึ่งง่ายกว่ามนุษย์ทั่วไป ต้นไม้มีโครงสร้างที่สวยงามซึ่งสามารถสร้างความสัมพันธ์กับอารมณ์ของมนุษย์ ถ้ากิ่งก้านของต้นไม้โน้มลงต่ำ สามารถสื่อถึงความรู้สึกเศร้า พลาดหวัง ในทางกลับกัน กิ่งก้านที่ชูสูงบานรับแสงตะวัน ชวนให้เกิดความรู้สึกทำทนาย และมีความสุขเหมือนร่างกายของเราซึ่งแสดงความยืดตรง กาดและโค้งรูป ต้นไม้ยังคงเติบโตเปลี่ยนแปลงตามวัฏจักรของธรรมชาติ เช่นเดียวกับมนุษย์ แรงกระตุ้นจากธรรมชาติมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อชิ้นงาน โดยเฉพาะในกลุ่มงานที่เสนอเรื่องราวสังคมทั่วไป (ธรชญา ภูมิจิโรจ, 2556: 72-73)



ภาพที่ 2.12 การแสดงชุด ปารีส (Parfum)

กำกับและออกแบบท่าเต้นโดย นราพงษ์ จรัสศรี

ที่มา: ภาพถ่ายส่วนตัวของนราพงษ์ จรัสศรี

2) การแสดงชุด Ballerina: The pathetic creature นางระบำปลายเท้าผู้น่า

เวทนา

การแสดงชุด Ballerina: The pathetic creature นางระบำปลายเท้าผู้น่าเวทนา เป็นการแสดงเดี่ยวทางด้านนาฏยศิลป์ร่วมสมัย โดยนราพงษ์ จรัสศรี ในการจัดแสดงงาน The Repertoire 2013 ณ BU Theater Company ณ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ซึ่งจัดแสดงระหว่างวันที่ 24 ตุลาคม ถึง 2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2556 ซึ่ง สทาศัย พงศ์หิรัญ ได้กล่าวถึงการแสดงชุดนี้ไว้ว่า

“บัลเลรีนา” เป็นคำนิยมที่สังคมให้ไว้กับนักเต้นบัลเลต์หญิงที่สามารถดำรงไว้ซึ่งคุณภาพ เป็นเวลาที่ยาวนาน ในช่วงเวลาที่มีการเปลี่ยนผ่านจากสมัยกลางสู่โลกสมัยใหม่ สังคมไม่ยอมรับที่จะให้สตรีสูงศักดิ์ปรากฏตัวบนเวทีสาธารณะ ผู้ชายจึงรับหน้าที่ในการแสดงบทเด่นแทน ครั้นเข้าสู่ยุคของการเปลี่ยนแปลงทางด้านความคิดในโลกตะวันตก สตรีนักเต้นบัลเลต์ก็เริ่มแย่งพื้นที่เวทีของนักเต้นชายจนได้เข้าครอบครอง ความนิยมสูงสุดในยุค “โรแมนติก บัลเลต์” และก็สืบทอดความนิยมในตัวสตรีนักเต้นบัลเลต์ ต่อมาจนถึงปัจจุบัน ทั้งๆที่ฝ่ายชายเป็นผู้ที่มีบทบาทออกแบบและสร้างสรรค์บัลเลต์ที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของนักแสดงหญิงมาโดยตลอด อย่างไรก็ตามภาพวาดในอดีตเป็นเพียงสิ่งเดียวที่ทำให้คนในยุคต่อมาสามารถจินตนาการได้ถึงบัลเลรีนาในอดีต (สหทัย พงศ์ศิริ, 2557: 43-44)

นอกจากนี้ฐาปนีย์ สังสิทธิวิงศ์ ได้กล่าวถึงลักษณะของตัวละครในการแสดงชุด บัลเลรีนา โดยกล่าวไว้ว่า

ลักษณะเด่นของตัวละครตัวเดียว ทำให้ผู้ชมได้ดีความ วิเคราะห์ตัวละคร ลักษณะนิสัย แรงบันดาลใจได้หลากหลายตามพื้นฐานของผู้ชมแต่ละคน การเล่าเรื่องราวผ่านตัวละครบัลเลรีนาจองนราพงษ์ จรัสศรี มีลักษณะบอกเล่าเรื่องราวอารมณ์และความรู้สึกผ่านสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่มีในเรื่องพร้อมกับดนตรีประกอบที่ช่วยส่งเสริมอารมณ์ของบรรยากาศไปในทิศทางเดียวกันกับเนื้อเรื่อง (ฐาปนีย์ สังสิทธิวิงศ์, 2558: 37)



ภาพที่ 2.13 การแสดงชุด Ballerina: The pathetic creature นางระบำปลายเท้าผู้น่าเวทนา
กำกับและออกแบบท่าเต้นโดย นราพงษ์ จรัสศรี
ที่มา: BU Theatre Company

3) การแสดงชุด “Salome” ซาโลเม: นางผู้เต้นระบำเพื่อขอหัว (Salome Dancing for the Head)

การแสดงชุด Salome ซาโลเม: นางผู้เต้นระบำเพื่อขอหัว (Salome Dancing for the Head) เป็นการแสดงเดี่ยวทางด้านนาฏศิลป์ร่วมสมัย โดยนราพงษ์ จรัสศรี ในการจัดแสดงงาน The Repertoire 2013 ณ BU Theater Company ณ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ซึ่งจัดแสดงระหว่างวันที่ 24 ตุลาคม ถึง 2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2556 ทั้งนี้รัชสิณี อัครศวะเมฆ ได้กล่าวถึงการแสดงชุด ซาโลเม ว่า

ซาโลเม ได้รับแรงบันดาลใจมาจากแนวคิดในคัมภีร์ไบเบิล ผ่านรูปแบบการแสดงแดนซ์ เธียเตอร์ (Dance Theatre) ที่ใช้ท่วงท่าลีลาโดยแฝงนัยยะเกี่ยวกับสัญลักษณ์และละครถึงเรื่องราวของหญิงสาวที่เต้นระบำจนทำให้พ่อเลี้ยงพอในพร้อมที่จะยกทุกอย่างทุกอย่างให้เป็นรางวัลกับเธอ แต่เธอกลับเรียกร้องขอเพียงสิ่งเดียว คือ ศรีษะของนักบุญจอห์น เดอะ แบพทิสต์ ซึ่งการแสดงชุดนี้มีการนำเสนอที่โดดเด่นโดยการใช้ความเงิบงันของบรรยากาศผ่านลีลาการแสดงของนราพงษ์ จรัสศรี (รัชสิณี อัครศวะเมฆ, 2557: 27)

เช่นเดียวกันกับฐาปนีย์ สังสิทธิวิธศ์ ได้แสดงทรรศนะเกี่ยวกับการแสดงซาโลเม ไว้ว่า

การแสดงชิ้นนี้เปรียบเสมือนงานศิลปะชิ้นสูงที่ทรงคุณค่า ผู้ชมจะอยู่ในความเงิบงของบรรยากาศ อีกทั้งมีลีลาการเต้นที่สวยงาม และมีชั้นเชิงโดยที่ลีลาต่าง ๆ จะเปลี่ยนไปตามหัวที่เปลี่ยนไปของตัวละคร ทำให้น่าติดตามตลอดการแสดง อีกทั้งยังเป็นการแสดงเดี่ยวที่สามารถสะกดผู้ชมให้ตราตรึงอยู่กับการแสดง ซึ่งการแสดงชิ้นนี้เป็นการแสดงโดยไม่ใช้เสียงดนตรีหรือเสียงประกอบใด ๆ ผู้ชมจะได้ยินแต่เสียงร่างกาย ฝีเท้าการเคลื่อนไหวของผู้แสดงเท่านั้น ทำให้ผู้ชมมุ่งความสนใจไปที่ตัวนักแสดงทำให้เห็นถึงพลังการแสดงได้อย่างชัดเจน (ฐาปนีย์ สังสิทธิวิธศ์, 2558: 36)

นอกจากนี้นราพงษ์ จรัสศรี ได้อธิบายถึง ซาโลเมกับการสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ ว่า

ความเป็นนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ จะปรากฏในส่วนที่มีเรื่องราวของซาโลเม ซึ่งเกิดขึ้นในซีกโลกตะวันตก คือ คัมภีร์ไบเบิล แต่การออกแบบเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย

ศิลปินได้ใช้รูปแบบของนาฏยศิลป์เขมร จะเห็นได้ว่าเป็นแนวคิดมีความขัดแย้งกับนาฏยศิลป์สมัยใหม่ อีกทั้งยังต่อต้านแนวคิดในด้านความกลมกลืน ในขณะที่นาฏยศิลป์สมัยใหม่จะนิยมชมชอบกับความกลมกลืน ฉะนั้นจึงเห็นภาพของความขัดแย้งระหว่าง 2 วัฒนธรรมเกิดขึ้นในการแสดง (นราพงษ์ จรัสศรี,สัมภาษณ์ 10 มีนาคม 2562)



ภาพที่ 2.14 การแสดงชุด Salome ชาโลเม: นางผู้เต้นระบำเพื่อขอหัว
(Salome Dancing for the Head) กำกับและออกแบบท่าเต้นโดย นราพงษ์ จรัสศรี
ที่มา: BU Theatre Company

จากการวิเคราะห์ผลงานของนราพงษ์ จรัสศรี ทั้ง 3 เรื่องดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยพบว่า การกำกับและออกแบบท่าเต้น รวมไปถึงแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน สะท้อนให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับแนวคิดของนาฏยศิลป์หลังสมัยเป็นอย่างมาก ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาแนวคิดของนาฏยศิลป์หลังสมัยใหม่ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏยศิลป์ของผู้วิจัยเพิ่มเติม ดังที่ แอมโบรซิโอ (Ambrosio) ได้อธิบายเกี่ยวกับ นาฏยศิลป์สมัยใหม่โดยกล่าวไว้ว่า

นักออกแบบท่าเต้นและนักเต้นสมัยใหม่ไม่ได้คำนึงถึงแค่การพัฒนารูปแบบการเคลื่อนไหวที่มีความแตกต่าง แต่ยังรวมไปถึงการสร้างสรรค์แก่นเรื่องและแนวคิดสำหรับการเต้นที่แตกต่างอีกด้วย ซึ่งตรงกันข้ามกับเรื่องเทพนิยายของบัลเลต์คลาสสิก นักออกแบบท่าเต้นสมัยใหม่ต่างให้ความสำคัญกับเงื่อนไขของความเป็นมนุษย์ สถานการณ์ในชีวิตจริงและอารมณ์ ยกตัวอย่างเช่น การออกแบบท่าเต้นของมาธา เกรแฮม ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาทางจิตวิทยา เธอใช้แก่นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตแบบอเมริกัน ชนพื้นเมืองชาวอเมริกัน เทพปกรณัมกรีก ในการริเริ่มการออกแบบท่าเต้นของเธอ หนึ่งในนาฏยศิลป์ที่โด่งดังที่สุดที่เธอได้ออกแบบท่าเต้นคือ แอปพาราเชียน สปริงส์ (Appalachian Spring) ในปี ค.ศ. 1994 ที่เป็นการสรรเสริญคุณค่าของครอบครัวโดยการพรรณนาถึงชีวิตสมรสของคู่หนุ่มสาวคู่นี้ (Ambrosio, 1997: 64)

นอกจากนี้ นราพงษ์ จรัสศรี ได้อธิบายเกี่ยวกับนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ไว้ดังนี้

นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1960 เป็นยุคของนาฏศิลป์ที่ได้รับการขนานนามโดยทั่วไปว่า โปสโมเดิร์นแดนซ์ (Postmodern dance) ซึ่งเป็นคำที่ค่อนข้างจะคลุมเครือ แนวคิดของศิลปินนักสร้างสรรค์ในยุคนี้อยู่บนพื้นฐานของการปฏิบัติความคิดเก่าของนาฏศิลป์ในอดีต จะเป็นเช่นเดียวกับแนวคิดของนักสร้างสรรค์สมัยโมเดิร์นแดนซ์ ที่ครั้งหนึ่งเคยมีความคิดขัดแย้งกับการแสดงในรูปแบบเก่า เช่น บัลเลต์ จึงเป็นเรื่องธรรมดาของศิลปินนักสร้างสรรค์นาฏศิลป์รุ่นใหม่ (นราพงษ์ จรัสศรี, 2548: 137)

ส่วน โคปแลนด์ (Copeland) ได้แสดงทรรศนะเกี่ยวกับนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ไว้ว่า

บริบทของนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ได้สร้างโครงสร้างใหม่เป็นประเภหลักที่สามของนาฏศิลป์และการละครตะวันตก (เช่นเดียวกับบัลเลต์และนาฏศิลป์สมัยใหม่) ประเภทย่อยจะต้องใช้การแบ่งแยกกิจกรรมที่ใกล้เคียงพอที่จะจัดประเภทให้เป็นนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ ในปัจจุบันกลายเป็นธรรมเนียมทั่วไปในการยกให้ ดันแคน และ ฟูลเลอร์ เป็นผู้นำวงการ และเพื่อระบุถึงการเริ่มต้นของนาฏศิลป์สมัยใหม่อย่างแน่ชัด ผลงานที่ใช้ประโยชน์จากการเดินเท้า ไม่มีสไตล์ หรือพื้นฐานของการเคลื่อนไหว ผลงานที่สามารถแสดงแล้วประสบความสำเร็จได้โดยใช้บุคคลที่ไม่มีพื้นฐานการเต้นอย่างเป็นทางการ ผลงานที่มาจากการออกแบบท่าเต้นในฐานะ ‘ภาระกิจ’ ที่ต่อต้านแนวคิดแบบภาพลวงตาอย่างเข้มงวด และผลงานที่คลี่คลายมาเป็นวัตถุและเวลาตามจริง แตกต่างจากความเข้มข้นของการละครและละครเพลงที่ใช้เวลาแบบนามธรรม (Copeland, 1983: 30-33)

ทั้งนี้ผลงานการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ของนราพงษ์ จรัสศรี ที่มีความเกี่ยวข้องกับเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ ได้แก่ การแสดงชุด 1) บาร์ฟุ่ม 2) การแสดงชุด นางระบำปลายเท้าผู้นำเวทนา 3) การแสดงชุด ซาโลเม: นางผู้เต้นระบำเพื่อขอหัว ผู้วิจัยพบว่า นราพงษ์ จรัสศรี ได้มีแนวคิดและแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ที่มีความเกี่ยวข้องกับเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ ผ่านการเคลื่อนไหวลีลานาฏศิลป์เพื่อสตรีเพศในบริบททางสังคมที่มีความแตกต่างกันออกไป อีกทั้งยังสะท้อนให้เห็นมุมมองของเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ที่มีความหลากหลายในสังคม โดยผ่านการสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ทุกเรื่อง นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงองค์ประกอบของการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ในผลงานของ

นราพงษ์ จรัสศรี ทั้ง 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การออกแบบบทการแสดง สะท้อนให้เห็นถึงบริบททางสังคมของสตรีในประเด็นต่าง ๆ 2) การคัดเลือกนักแสดง นักแสดงต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทางด้านศิลปิน 3) การออกแบบลีลานาฏศิลป์ มีแนวความคิดเคลื่อนไหวลีลานาฏศิลป์ตามรูปแบบของนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ 4) การออกแบบเสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง มีแนวคิดจากผสมผสานทฤษฎีทางด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ และทัศนศิลป์ 5) การออกแบบเครื่องแต่งกาย มีแนวคิดเรียบง่ายตามรูปแบบของนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ 6) การออกแบบสถานที่ มุ่งเน้นการสร้างพื้นที่ให้มีความเหมาะสมกับการแสดง และสร้างพื้นผิวเพื่อให้พื้นที่ที่ใช้ในการแสดงเกิดมิติที่หลากหลายมากขึ้น 7) การออกแบบแสง มุ่งเน้นความเรียบง่าย และสร้างบรรยากาศให้การแสดงได้อย่างเหมาะสม และ 8) การออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง มีแนวความคิดการใช้สัญลักษณ์ผ่านอุปกรณ์ประกอบการแสดง เพื่อให้เกิดการตีความและการสื่อสารกับผู้ชม

2.6 เกณฑ์มาตรฐานศิลปินที่มีต่องานวิจัย

ผู้วิจัยได้พิจารณาเกณฑ์มาตรฐานศิลปินจากคุณสมบัติและคุณลักษณะพึงประสงค์สำหรับนาฏศิลป์ เพราะจะเป็นตัวชี้วัดมาตรฐานของศิลปินและผลงานในอนาคต ซึ่งคุณสมบัติและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเกณฑ์มาตรฐานศิลปินซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 11 ประการ (วิชชุดา วุฑาติศย์, สัมภาษณ์, 19 มกราคม 2561) ดังนี้

1) จิตวิญญาณ คือ ศิลปินจะต้องมีจิตวิญญาณของผู้สร้างสรรค์ เข้าใจลึกซึ้งเกี่ยวกับงานสร้างสรรค์ และถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึกในการแสดงได้

2) รสนิยม คือ ศิลปินควรมีรสนิยมส่วนตัว เพราะรสนิยมเป็นเครื่องกำหนดแนวทางและรูปแบบของผลงานที่มีลักษณะเฉพาะของศิลปิน

3) ประสบการณ์ คือ ศิลปินมีประสบการณ์ในการแสดงและการสร้างสรรค์ผลงานมากเพียงใด ก็จะทำให้แสดงให้เห็นถึงศักยภาพและทักษะที่นำไปสู่การพัฒนา ความชำนาญ ความเชี่ยวชาญในศาสตร์มากขึ้น

4) ปรชญา คือ ศิลปินควรมีปรัชญาในการทำงาน ซึ่งจะส่งผลในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์มีแบบแผนมากขึ้น และจะเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์เพื่อให้เกิดเอกลักษณ์เฉพาะของศิลปิน ซึ่งจะทำให้งานสร้างสรรค์ของศิลปินมีคุณภาพและคุณค่าต่อสังคมอีกด้วย

5) ความสามารถหลากหลาย คือ ศิลปินควรเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจและความสามารถที่หลากหลาย เพื่อนำมาปรับใช้หรือบูรณาการ ประยุกต์ในการสร้างสรรค์ผลงานของตนให้มีความสมบูรณ์แบบมากยิ่งขึ้น

6) การสร้างสรรค์ คือ ศิลปินควรมีหลักคิดในการสร้างสรรค์ผลงานที่ชัดเจนและมีเอกลักษณ์เฉพาะตน เพื่อสร้างสรรค์ผลงานให้มีความสมบูรณ์ในแต่ละชุดการแสดง โดยคำนึงถึงบริบทต่าง ๆ และองค์ประกอบต่าง ๆ ในการสร้างสรรค์ผลงาน

7) ผู้นำและบุกเบิก คือ ศิลปินจะต้องสรรหาหลักการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ใหม่ ๆ เพื่อให้เกิดรูปแบบของงานที่มีความหลากหลายมากขึ้น อีกทั้งศิลปินไม่ควรหยุดนิ่งในการแสวงหาความรู้ ความเข้าใจในด้านต่าง ๆ ควบคู่ไปด้วย เพื่อนำมาสร้างสรรค์ผลงานที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน และสามารถคิดวิเคราะห์รูปแบบการแสดงใหม่ ๆ ได้อยู่ตลอดเวลา

8) การถ่ายทอด คือ ศิลปินควรมีกระบวนการถ่ายทอดผลงานทางด้านนาฏศิลป์ที่มีความชัดเจน เนื่องจากกระบวนการถ่ายทอดเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ให้มีความสมบูรณ์แบบ รวมไปถึงการเอาใจใส่ในรายละเอียดต่าง ๆ ของศิลปิน การเสียสละ ความทุ่มเท เพื่อพัฒนาและฝึกฝนนักแสดงให้มีทักษะและศักยภาพในการแสดงอีกด้วย

9) จรรยาบรรณ คือ ทำเพื่งตนเป็นศิลปินผู้ใหญ่ อยู่ในศีลธรรมจรรยา มีทัศนคติและจุดยืนที่ชัดเจนว่าด้วยศีลธรรมเพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณชื่อเสียงและฐานะของศิลปินทั้งนี้ต้องตระหนักคุณค่าและมีจิตสำนึกของความเป็นศิลปินเป็นแบบอย่างศิลปินทั้งหลายและคนทั่วไปในสังคม

10) ผู้หายาก คือ ประชาชนที่รอบรู้ หาบุคคลใดจะมาเทียบเคียงได้ยากและไม่สามารถหาผู้ใดเทียบเทียมไม่ได้แล้ว

11) ความหลงใหล คือ มีความอยาก สร้างสรรค์ผลงานด้วยความหลงใหล และตอบสนองความต้องการของตัวเองในการสร้างสรรค์ผลงานนั้นๆ

สรุปได้ว่า เกณฑ์มาตรฐานศิลปินเป็นส่วนสำคัญที่สามารถบ่งบอกถึงคุณสมบัติและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของการเป็นศิลปินที่ดี มีอุดมการณ์ของสังคม อีกทั้งยังจะนำไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณภาพ และมีเอกลักษณ์เฉพาะของศิลปินอีกด้วย ซึ่งทั้ง 11 ประการของเกณฑ์มาตรฐานศิลปินจะเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการเป็นศิลปินที่ดี มีคุณภาพ ตลอดจนการเป็นผู้สร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ที่มีคุณสมบัติและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ต่อไป ทั้งนี้การสร้างสรรคนาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ ผู้วิจัยสามารถนำผลการศึกษาเรื่องเกณฑ์มาตรฐานศิลปินที่มีต่องานวิจัย มาเป็นแนวทางในการสร้างสรรคนาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ ทั้งในทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติ อีกทั้งยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ เพื่อเป็นการวัดผล ประเมินผล และบ่งบอกถึงคุณสมบัติและคุณลักษณะของศิลปิน รวมไปถึงถึงคุณภาพของผลงานการสร้างสรรคนาฏศิลป์ของการวิจัยในครั้งนี้อีกด้วย

2.7 ความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

วิทยานิพนธ์เรื่อง “การสร้างสรรคานาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ” ฉบับนี้ได้ให้ความสำคัญกับหลักการ แนวคิดและความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ ตลอดจนผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจ ทั้งในด้านการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์และด้านเพศวิถี ความเท่าเทียมกันในมนุษย์ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และสรุปประเด็นที่มีความน่าสนใจดังนี้

ข้อมูลทางด้านบทการแสดงและการออกแบบลีลานาฏศิลป์โดย นราพงษ์ จรัสศรี ได้แสดงทรรศนะการสร้างสรรคผลงานทางด้านนาฏศิลป์เกี่ยวกับ ความเท่าเทียมกันในมนุษย์ และข้อถกเถียงเรื่องเพศ ไว้ว่า

สิ่งแรกในการสร้างสรรค์ผลงานจะต้องหาประเด็นที่เกี่ยวกับข้อถกเถียงเรื่องเพศ ในประเด็นใหม่ที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน รวมไปถึงการออกแบบบทการแสดงและการกำกับลีลา ควรให้มีการแบบออกเป็น 2 ฝ่าย เช่น การได้วาที การยื้อแย่งระหว่างนักแสดง และการมีปฏิสัมพันธ์กับคนดูในลักษณะคู่ตรงข้าม เป็นต้น ทั้งนี้จะทำให้การสร้างสรรคผลงานมีรูปแบบที่หลากหลายและมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น (นราพงษ์ จรัสศรี, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2561)

อีกทั้งเนื้อหาและแนวทางการออกแบบบทการแสดง วิชชุตา วุธาติตย์ ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์เกี่ยวกับเพศวิถีไว้ว่า

การแสดงควรจะนำเสนอให้เห็นสถานการณ์ หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสังคมที่เกี่ยวกับเพศวิถี เช่น ข้อถกเถียงเรื่องเพศทางด้านสังคม ประเด็นเรื่องเพศทางด้านศาสนา และความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับเพศวิถี เป็นต้น อีกทั้งต้องระมัดระวังในการสร้างสรรค์ผลงาน ไม่ให้เกิดกรณีพิพาท พาดพิง หรือกระทบกลุ่มคนในสังคมโดยเฉพาะ (วิชชุตา วุธาติตย์, สัมภาษณ์, 19 มกราคม 2561)

นอกจากนี้การออกแบบบทการแสดง การออกแบบเครื่องแต่งกาย และการออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง ธารกร จันทนะสาโร ให้ความคิดเห็นในการสร้างสรรค์ผลงานว่า

การแสดงควรแสดงให้เห็นถึงข้อถกเถียงเรื่องเพศที่เกิดขึ้นจริงในสังคม เพื่อสะท้อนมุมมองเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ ซึ่งในกระบวนการสร้างสรรค์

นาฏยศิลป์อาจจะนำเสนอในรูปแบบที่หลากหลายตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ มานุษยวิทยา และสังคมวิทยาในแต่ละช่วงการแสดง อีกทั้งผู้วิจัยสามารถนำไปต่อยอดในการสร้างสรรค์ผลงานออกแบบเครื่องกายสำหรับการแสดง หรืออุปกรณ์ประกอบการแสดงได้อย่างเหมาะสม (ธรากร จันทรสารโร, สัมภาษณ์: 12 มกราคม 2561)

ส่วน เขาวนมนัส ประภักดี แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการการออกแบบลีลานาฏยศิลป์ และการออกแบบเสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงสำหรับการสร้างสรรค์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศไว้ว่า

เน้นการใช้ท่วงท่า ลีลาของการแสดง โดยไม่จำเป็นต้องใช้เสียงของผู้แสดง ใช้ท่าทางเป็นสื่อในการแสดงถึงข้อถกเถียงจากตัวตนของตนเอง จากสถาบันหลักในสังคม และใช้ท่วงท่าลีลาเป็นสื่อที่ใช้ในการสะท้อนปรากฏการณ์ทางสังคมที่กำลังเกิดขึ้น รวมไปถึงเสียงและดนตรีที่ให้ประกอบการแสดงควรมุ่งเน้นให้ผู้ชมตีความ ตั้งคำถาม หาข้อสรุป (หรืออาจจะไม่มีข้อสรุป) ตามประสบการณ์ ความรู้ ทัศนคติที่แตกต่างของแต่ละบุคคล อันจะนำไปสู่กระบวนการถกเถียงเพื่อให้เกิดปัญญาต่อไป (เขาวนมนัส ประภักดี, สัมภาษณ์, 10 มกราคม 2561)

อีกทั้ง ดนัย ลินจงรัตน์ ให้มุมมองของภาพการแสดงเกี่ยวกับข้อถกเถียงเรื่องเพศทางด้านการออกแบบแสง และเสียงดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงไว้ว่า

อยากเห็นภาพการแสดงที่ใช้สัญลักษณ์ทางเพศ โดยได้รับการกำหนดบทบาทหน้าที่ของสถาบันทางสังคม รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงของอำนาจทางเพศในสังคม ตลอดจนการใช้แสง และเสียงดนตรีประกอบการแสดงที่ให้ความรู้สึกถึงความวุ่นวายของข้อถกเถียงเรื่องเพศในสังคม (ดนัย ลินจงรัตน์, สัมภาษณ์, 24 มกราคม 2561)

จากคำสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องกับการงานวิจัย ผู้วิจัยสรุปได้ว่า แนวทางการสร้างสรรค์นาฏยศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ จะต้องนำเสนอข้อถกเถียงเรื่องเพศในประเด็นที่มีความแปลกใหม่ เพื่อสะท้อนมุมมองเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ โดยผ่านกระบวนการสร้างสรรค์ ทั้งนี้ผู้วิจัยจะนำเอาความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการงานวิจัยไปเป็นแนวทางในการวางโครงเรื่อง รูปแบบการแสดง ตลอดจนการสร้างสรรค์ผลงานตามองค์ประกอบทั้ง 8 ประการของการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏยศิลป์ต่อไป

2.8 สรุปบท

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเชิงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ อีกทั้งยังดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ และศิลปินทางด้านต่าง ๆ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ความสำคัญ มุมมอง และประเด็นที่มีความน่าสนใจ มาประยุกต์ใช้เป็นแนวคิดในการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ โดยแบ่งออกเป็น 6 หัวข้อ ได้แก่ นิยามศัพท์เฉพาะ ปรากฏการณ์เรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ ข้อถกเถียงเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ นาฏศิลป์สร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้องานวิจัย เกณฑ์มาตรฐานศิลปินที่มีต่องานวิจัย และความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ ส่วนในบทต่อไป ผู้วิจัยจะกล่าวถึงวิธีการดำเนินการวิจัย ประกอบไปด้วย รูปแบบของการศึกษาวิจัย การออกแบบงานวิจัยซึ่งประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของการวิจัย คำถามในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขั้นตอนดำเนินการวิจัย ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย รวมไปถึงตัวอย่างคำถามในแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม



บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 อารัมภบท

จากบทที่ 2 ของวิทยานิพนธ์เรื่อง “การสร้างสรรคานาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ” นี้ ผู้วิจัยได้กล่าวถึงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งประกอบไปด้วย นิยามศัพท์เฉพาะ ปรากฏการณ์ เรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ ข้อถกเถียงเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ นาฏศิลป์สร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย เกณฑ์มาตรฐานศิลปิน และความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรคานาฏศิลป์ ซึ่งในบทนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึง รูปแบบของการศึกษาวิจัย การออกแบบงานวิจัยซึ่งประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของการวิจัย คำถามในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขั้นตอนดำเนินการวิจัย ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย รวมไปถึงตัวอย่างคำถามในแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม

3.2 รูปแบบของการวิจัย

วิทยานิพนธ์เรื่อง “การสร้างสรรคานาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ” เป็นงานวิจัยทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ โดยได้รับแรงบันดาลใจจากข้อถกเถียงในเรื่องเพศวิถีซึ่งงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลเพื่อหารูปแบบและแนวคิดในการสร้างสรรคานาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ โดยพิจารณาใช้รูปแบบของการวิจัยดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.2.1 การวิจัยเชิงสร้างสรรค์

เนื่องด้วยผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ พบว่า ยังไม่มีนักวิชาการ หรือผู้เชี่ยวชาญให้คำนิยามและความหมายของการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์อย่างแน่ชัดมาก่อน ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงทำการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ เพื่อสรุปเป็นคำนิยามและความหมายของการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์ ดังต่อไปนี้

นราพงษ์ จรัสศรี ได้แสดงทรรศนะและอธิบายเกี่ยวกับการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ผลงานทางนาฏศิลป์ไว้ว่า

การวิจัยเชิงสร้างสรรค์เหมาะสมกับงานทางด้านศิลปกรรม เช่น สถาปัตยกรรม จิตรกรรม โดยเฉพาะนาฏศิลป์ ซึ่งเป็นศิลปะของการใช้ร่างกายมนุษย์เป็นปัจจัยที่สำคัญ โดยที่แต่ละคนก็จะมีร่างกายและคุณสมบัติในการเคลื่อนไหวไม่เหมือนกัน นอกจากนี้ยังมี

ปัจจัยในด้านอื่นอีกมาก ซึ่งต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์เพื่อแก้ปัญหาในแต่ละปัจจัยด้วยกระบวนการที่มีความหลากหลาย เช่น การวิพากษ์ วิจารณ์ วิเคราะห์อย่างมีเหตุผลที่จะนำไปสู่การทดลอง ปฏิบัติ หลักทฤษฎีเกณฑ์เดิม ๆ กล้าคิดกล้าทำในสิ่งใหม่ เพื่อเป้าหมายของงานที่จะนำไปสู่ประเด็นใหม่ของการสร้างสรรค์ผลงานทางนาฏศิลป์และศิลปะการแสดง (นราพงษ์ จรัสศรี, สัมภาษณ์, 4 พฤษภาคม 2561)

ส่วน ธรากร จันทนะสาโร ได้อธิบายเกี่ยวกับการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ โดยกล่าวไว้ว่า

การวิจัยเชิงสร้างสรรค์ เป็นอีกหนึ่งกระบวนการทางการศึกษา มุ่งเน้นผลผลิตหรือผลงานวิจัยที่เป็นชิ้นงาน ซึ่งสามารถจับต้องได้ด้วยประสาทสัมผัสของมนุษย์ มีลำดับการค้นคว้าข้อมูลอย่างเป็นระบบ สามารถอ้างอิง พิสูจน์ และตรวจสอบความถูกต้องได้ เหมือนกับการวิจัยเชิงคุณภาพหรือเชิงปริมาณ อีกทั้งในลักษณะของการอธิบายกระบวนการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ก็ได้ยึดติดไปกับลักษณะของการวิจัยประเภทใดเป็นพิเศษ หากแต่ผู้วิจัยต้องมีความรู้ ความสามารถในการอธิบายกระบวนการหรือขั้นตอนในการผลิตผลงานได้ตามกระบวนการของประเภทการวิจัยหนึ่ง ๆ ได้ ในลักษณะของการวิจัยเชิงสร้างสรรค์มีความครอบคลุมศิลปวิทยาการหลายแขนงด้วยกัน เช่น อักษรศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ สถาปัตยกรรมศาสตร์ นิเทศศาสตร์ ศิลปกรรมศาสตร์ เป็นต้น (ธรากร จันทนะสาโร, สัมภาษณ์, 8 พฤษภาคม 2561)

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า การวิจัยเชิงสร้างสรรค์เป็นกระบวนการทางการศึกษาค้นคว้า ทดลอง ปฏิบัติ และหลักทฤษฎีจากกฎเกณฑ์เดิม ๆ โดยสามารถตรวจสอบ ประเมิน เพื่อหาแนวทางการปรับปรุงและพัฒนางานได้ ซึ่งเหมาะสมกับการนำไปใช้ในงานวิจัยทางศิลปกรรมอย่างยิ่ง รวมไปถึงการนำเอาองค์ความรู้ในศิลปวิทยาการหลาย ๆ แขนงมาประยุกต์และพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ๆ เช่น อักษรศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ สถาปัตยกรรมศาสตร์ นิเทศศาสตร์ เป็นต้น นอกจากนี้การวิจัยเชิงสร้างสรรค์เป็นกระบวนการศึกษาและสร้างสรรค์ที่มีลำดับขั้นตอนในการค้นคว้าอย่างมีระบบ เพื่อให้ได้ผลงานที่มีคุณภาพและสร้างแนวทางการสร้างสรรค์ผลงานรูปแบบใหม่ ๆ โดยเฉพาะการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ที่ต้องสร้างสรรค์ขึ้นทริยะใหม่ ๆ ที่มีความแตกต่าง ๆ รวมไปถึงสามารถนำเอาไปอ้างอิงในลักษณะของงานวิชาการเพื่อพัฒนาและต่อยอดให้กับสายงานวิชาการทางด้านนาฏศิลป์ได้อีกด้วย

3.2.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยหลักการและความเข้าใจทั่วไปกล่าวได้ว่าเป็นกระบวนการวิจัยที่มุ่งเน้นการวิจัยตามแนวทางของมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ทั้งนี้องค์ความรู้ทางศิลปกรรมศาสตร์ยังเป็นส่วนหนึ่งที่เชื่อมโยงกับองค์ความรู้ทางมนุษยศาสตร์อีกด้วย ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเชิงเอกสารและสัมภาษณ์ทรศนะของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ของการวิจัยเชิงคุณภาพ ดังที่ สุภางค์ จันทวานิช ได้แสดงทรศนะเกี่ยวกับการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยกล่าวว่า

การวิจัยเชิงคุณภาพ คือ การแสวงหาความรู้โดยพิจารณาปรากฏการณ์ทางสังคม จากสภาพแวดล้อมตามความเป็นจริงในทุกมิติ เพื่อหาความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์กับสภาพแวดล้อมนั้น วิธีการนี้จะสนใจข้อมูลด้านความรู้สึกนึกคิด ความหมาย ค่านิยมหรืออุดมการณ์ของบุคคล นอกเหนือไปจากข้อมูลเชิงปริมาณ มักใช้เวลานานในการศึกษาติดตามระยะยาว ใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการเป็นวิธีการหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูล และเน้นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (สุภางค์ จันทวานิช, 2556: 13)

นอกจากนี้ ธารกร จันทนะสาโร ได้อธิบายถึงการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยกล่าวไว้ว่า

การวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นกระบวนการพิสูจน์องค์ความรู้ที่มักใช้กับศาสตร์ด้านสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา อันส่งผลต่อปรากฏการณ์ของมนุษย์ด้านต่าง ๆ มีระเบียบวิธีในการรวบรวมข้อมูลที่เป็นระบบชัดเจน เช่น การศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์ การลงพื้นที่ ฯลฯ ตลอดจนการตรวจสอบว่าผลที่ได้มานั้นมีความถูกต้องหรือคลาดเคลื่อนไปมากน้อยเพียงใด ที่สำคัญคือการพิสูจน์หรือตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จะต้องมีความมาตรฐานและมีความชัดเจน มีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง และต่อต้านการใช้ความรู้สึกส่วนตัว เช่น การมีอคติ การเข้าข้างตนเอง ฯลฯ มาอธิบายปรากฏการณ์ของการวิจัยเชิงคุณภาพ (ธารกร จันทนะสาโร, สัมภาษณ์, 8 พฤษภาคม 2561)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยสามารถสรุปเกี่ยวกับการวิจัยเชิงคุณภาพได้ว่า การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นกระบวนการศึกษาค้นคว้าทางมานุษยวิทยาและสังคมวิทยาได้ให้ความสำคัญไว้ ซึ่งข้อมูลที่ได้จะมุ่งเน้นการวิจัยจากเหตุการณ์ สภาพการณ์และสภาพแวดล้อม ด้วยวิธีการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ด้วยวิธีการศึกษาเอกสาร สัมภาษณ์ สังเกตการณ์ การลงพื้นที่และอื่น ๆ แล้วจึงนำข้อมูลที่ได้มาคิด

วิเคราะห์อย่างถ่องแท้และมีเหตุผล เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเชิงคุณภาพที่มีความถูกไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

3.3 การออกแบบงานวิจัยแบบสร้างสรรค์

วิทยานิพนธ์เรื่อง การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ อ้างอิงถึงทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์ มานุษยวิทยาและสังคมวิทยาทางด้านเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ ที่กล่าวถึงมุมมอง ประเด็นต่าง ๆ ของความเคลื่อนไหวของปัญหาข้อถกเถียงเรื่องเพศทางด้านเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ โดยนำมาเชื่อมโยงกับแนวความคิดการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ เพื่อให้เกิดผลงานการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ ผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบงานวิจัยในรูปแบบการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ โดยให้ความสำคัญและคำนึงถึงวัตถุประสงค์และคำถามที่ใช้ในการวิจัย ตามลำดับดังต่อไปนี้

3.3.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยที่บูรณาการกระบวนการวิจัย 2 ลักษณะ คือ วิจัยเชิงสร้างสรรค์ และการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังนี้

3.3.1.1 รูปแบบการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ

3.3.1.2 แนวคิดที่ได้หลังการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ

3.3.2 คำถามในการวิจัย

การวิจัยเชิงสร้างสรรค์เรื่อง “การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ” นี้ มีขั้นตอนการวิจัยโดยเริ่มจากการตั้งประเด็นคำถามในงานวิจัย เพื่อค้นหาแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งประเด็นคำถามในการวิจัย ได้แก่ 1) รูปแบบของการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ และ 2) แนวคิดที่ได้หลังจากการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่อง โดยมียรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.3.2.1 รูปแบบของการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ ผู้วิจัยได้

ทำการตั้งคำถามถึงรูปแบบของการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยและการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ ดังที่ นราพงษ์ จรัสศรี กล่าวไว้ว่า “การตั้งประเด็นคำถามในการวิจัยมีความสำคัญต่อการเริ่มต้นในการวิจัยและการสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้และแนวทางของการวิจัยให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้” (นราพงษ์ จรัสศรี, สัมภาษณ์,

17 สิงหาคม 2561) โดยผู้วิจัยได้จำแนกคำถามย่อยออกตามองค์ประกอบของการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ดังนี้

1) การออกแบบบทการแสดง การออกแบบบทการแสดงมีความสำคัญมากที่สุดในการบวนการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ เพราะจะเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานและมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบอื่น ๆ ที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานเช่นกัน ทั้งนี้บทการแสดงเป็นสิ่งที่กำหนดเรื่องราว ลำดับเหตุการณ์ และเนื้อหาสาระของการแสดงนั้น ๆ อีกด้วย ซึ่งการตั้งคำถามในการออกแบบบทการแสดงว่าจะเป็นอย่างไรนั้น นราพงษ์ จรัสศรี ได้อธิบายว่า

การออกแบบบทการแสดงจะเป็นอย่างไรนั้น ผู้สร้างสรรค์ผลงานสามารถตีความบทการแสดงได้ในหลายแง่มุม ซึ่งในแต่ละมุมมองนั้นจะต้องมีพื้นฐานมาจากแก่นของเรื่องที่จะเป็นเสมือนโครงสร้างของผลงานสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ในหัวข้อนั้น ๆ ก่อนที่จะลงรายละเอียดในแต่ละองค์ประกอบอื่น ๆ ของการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ต่อไป ซึ่งการตั้งคำถามในการออกแบบบทการแสดงว่าจะเป็นอย่างไรนั้นจะนำไปสู่องค์ประกอบแรกที่เป็นเสมือนโครงสร้างของรูปแบบของผลงานทางนาฏศิลป์ขึ้นนั้น (นราพงษ์ จรัสศรี, สัมภาษณ์, 1 มิถุนายน 2561)

อีกทั้งการออกแบบบทการแสดงของวิทยานิพนธ์เรื่อง “การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ” นราพงษ์ จรัสศรี แสดงทรรศนะเพิ่มเติมไว้ดังนี้

การออกแบบบทการแสดงสำหรับการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ สามารถตีความได้ในหลายมุมมอง เช่น การเลือกสรรในประเด็นที่สำคัญของข้อถกเถียงเรื่องเพศซึ่งอาจจะเป็นการตีความบนพื้นฐานของจินตนาการของผู้วิจัยเอง หรือตีความบนพื้นฐานของความเป็นจริง จากการศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์ หรือสภาพการณ์ของการถกเถียงระหว่างคน 2 กลุ่ม หรือ 2 บุคคลขึ้นไป เพื่อนำไปสู่การออกแบบบทการแสดงที่สื่อถึงข้อถกเถียงได้อย่างเหมาะสม ซึ่งก็มีความจำเป็นที่จะต้องตั้งคำถามถึงการออกแบบบทการแสดงจากข้อถกเถียงเรื่องเพศในมุมมองนั้น ๆ (นราพงษ์ จรัสศรี, สัมภาษณ์, 1 มิถุนายน 2561)

ดังนั้นการตั้งคำถามเกี่ยวกับการออกแบบบทการแสดงในการวิจัยครั้งนี้ จึงมีความสำคัญ เพื่อผู้วิจัยจะได้ศึกษาและค้นหาคำตอบเพื่อหามุมมองหรือแนวทางที่ชัดเจนที่จะนำไปสู่

การลำดับโครงสร้างของเหตุการณ์หรือการกำหนดส่วนหรือองค์ของการแสดง ที่สื่อถึงข้อถกเถียงเรื่องเพศได้อย่างเหมาะสมในการวิจัยครั้งนี้อีกด้วย

2) การคัดเลือกนักแสดง ผู้วิจัยได้ตั้งประเด็นคำถามเกี่ยวกับการคัดเลือกนักแสดงในงานวิจัย เนื่องจากนักแสดงเป็นองค์ประกอบที่มีส่วนสำคัญในการแสดงนาฏยศิลป์ เพราะนาฏยศิลป์เป็นศิลปะที่ใช้ร่างกาย อารมณ์ และความรู้สึกเป็นสื่อกลางของบทบาทในการแสดงจึงถูกถ่ายทอดโดยผ่านลีลาการเคลื่อนไหวร่างกายเป็นสำคัญ เนื่องจากนักแสดงในการแสดงนาฏยศิลป์เป็นสื่อที่ส่งต่อเรื่องราว อารมณ์และความรู้สึกต่าง ๆ ได้อย่างตรงไปตรงมา และยังมีความชัดเจนมากกว่าองค์ประกอบอื่น ๆ ดังที่อภิโชติ เกตุแก้ว ได้แสดงทรรศนะเกี่ยวกับการคัดเลือกนักแสดง โดยกล่าวไว้ว่า

การคัดเลือกนักแสดงในการสร้างสรรค์ผลงานควรมีลักษณะอย่างไรวินั้น จะต้องให้ความสำคัญกับนักแสดงที่ต้องมีความรู้ ความเข้าใจและความสามารถที่สนับสนุนกับการแสดง โดยคัดเลือกให้เหมาะสมกับบทบาท ทักษะ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการแสดง ด้วยอารมณ์ ความรู้สึกและการเคลื่อนไหวลีลานาฏยศิลป์ไปในทิศทางเดียวกัน และตรงกับวัตถุประสงค์ของการแสดง ซึ่งในบางครั้งการคัดเลือกนักแสดงไม่จำเป็นต้องกำหนดเพศสภาพ เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ทุกเพศได้แสดงศักยภาพ และเสรีภาพในการแสดงความสามารถ (อภิโชติ เกตุแก้ว, สัมภาษณ์, 8 มิถุนายน 2561)

ส่วน ญัณฐ์พัฒน์ ผลพิกุล ได้ให้ความคิดเห็นการคัดเลือกนักแสดงไว้ว่า

การคัดเลือกนักแสดง จะต้องคัดเลือกนักแสดงให้เหมาะสมกับบทบาทการแสดงหรือวัตถุประสงค์ของการแสดงที่ได้กำหนดไว้ โดยวิเคราะห์จากบทบาทและทักษะทางการแสดงของนักแสดง รวมไปถึงความมีวินัย ไหวพริบ พรสวรรค์ และความรับผิดชอบของนักแสดงที่เป็นส่วนสำคัญอีกประเด็นหนึ่งในการคัดเลือกนักแสดง เพื่อให้สะดวกและสนับสนุนในการสร้างสรรค์ผลงาน อีกทั้งประสบการณ์ของนักแสดงเป็นอีกหนึ่งประเด็นสำคัญที่จะมีส่วนช่วยในการออกแบบลีลาและการเคลื่อนไหวร่างกายได้ดียิ่งขึ้นอีกด้วย (ญัณฐ์พัฒน์ ผลพิกุล, สัมภาษณ์, 8 มิถุนายน 2561)

ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงตั้งประเด็นคำถามเกี่ยวกับการคัดเลือกนักแสดง โดยผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญในเรื่องของการคัดเลือกนักแสดงจากผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจและความสามารถทางด้านนาฏยศิลป์ ตลอดจนเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทางด้านเพศวิถีและความ

เท่าเทียมกันในมนุษย์ อีกทั้งการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ ในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงตั้งประเด็นคำถามถึงการคัดเลือกนักแสดงในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อค้นหาคำตอบและใช้ประกอบในการคัดเลือกนักแสดงให้มีสอดคล้องและเหมาะสมในการสร้างสรรค์ผลงานอีกด้วย

3) การออกแบบลีลานาฏศิลป์ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีหน้าที่สำคัญในการออกแบบลีลานาฏศิลป์ หรือการเคลื่อนไหวร่างกายของผู้แสดง ซึ่งผู้วิจัยหรือผู้สร้างสรรค์ผลงานจะต้องมีคุณสมบัติและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในเรื่องความรู้ ความเข้าใจและความสามารถทางด้านนาฏศิลป์ ตลอดจนมีประสบการณ์การออกแบบลีลานาฏศิลป์ เพื่อนำเอาองค์ความรู้ทักษะต่าง ๆ มาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน เนื่องจากการออกแบบลีลานาฏศิลป์ของวิทยานิพนธ์เรื่อง “การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ” ต้องใช้ทักษะทางด้านนาฏศิลป์กับประสบการณ์ ความรู้ ความเข้าใจทางด้านเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ เพื่อให้นักแสดงสื่อสารและแสดงออกผ่านทางลีลานาฏศิลป์อย่างเป็นธรรมชาติ ซึ่งการตั้งคำถามในการออกแบบลีลานาฏศิลป์ว่าจะเป็นอย่างนั้น นราพงษ์ จรัสศรี ได้แสดงทรรศนะการออกแบบลีลานาฏศิลป์ ไว้ว่า

การออกแบบลีลานาฏศิลป์ของวิทยานิพนธ์เรื่อง การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ จะมีลีลาและการเคลื่อนไหวอย่างนั้น สามารถทำได้โดยการนำรูปแบบของ นาฏศิลป์หลังใหม่ (Post Modern Dance) และออกแบบลีลานาฏศิลป์รูปแบบการเคลื่อนไหวร่างกายในชีวิตประจำวัน (Every Movement) รวมไปถึงการออกแบบลีลาแบบไม่คาดคิด เรียกได้ว่า อันเอ็กซ์สเปค อาร์ต (Unexpected Art) เพื่อที่จะได้การเคลื่อนไหวและการออกแบบลีลานาฏศิลป์แบบใหม่เกิดขึ้น (นราพงษ์ จรัสศรี, สัมภาษณ์, 1 มิถุนายน 2561)

นอกจากนี้ ธรากร จันทนะสาโร ได้แสดงทรรศนะเกี่ยวกับการออกแบบลีลานาฏศิลป์ โดยกล่าวไว้ว่า

การออกแบบการเคลื่อนไหวร่างกายที่มีแนวคิดหรือแรงบันดาลใจมาจากเรื่องมนุษย์ ความเท่าเทียม เพศวิถี หรือที่เข้าใจว่าเป็นแบบยูนิเซ็ก (Unisex) นั้น ควรคำนึงปัจจัย 2 ประการ ประการแรก คือ ความแปลกใหม่ ซึ่งอาจหมายถึงความคิดสร้างสรรค์ที่ผู้ออกแบบได้คิดและประดิษฐ์หรือกำหนดเอาไว้ ส่วนประการที่สองคือ การสื่อสาร มินัยถึงประเด็นและสาระที่ผู้ออกแบบต้องการส่งไปยังผู้ชม การออกแบบการเคลื่อนไหวสามารถปฏิบัติได้หลากหลายแนวทาง เช่น การเต้นสด การใช้ทักษะจากนาฏศิลป์สกุลต่าง ๆ หรือการนำท่าทางการเคลื่อนไหวในชีวิตประจำวัน ตลอดจนการเคลื่อนไหวในแบบนามธรรม

มาเป็นส่วนประกอบในการออกแบบการเคลื่อนไหว นอกจากนี้สาระสำคัญที่ผู้ออกแบบต้องการเล่าไปยังผู้ชมนั้น อาจสื่อสารผ่านท่าทางโดยตรงก็ได้ หรืออาจสื่อสารผ่านองค์ประกอบอื่น ๆ ในการสร้างงานนาฏศิลป์ก็ได้เช่นกัน เป็นต้นว่าดนตรี อุปกรณ์การแสดง หรือเครื่องแต่งกาย อย่างไรก็ตามการออกแบบการเคลื่อนไหวร่างกายที่นำแนวคิดมาจากเรื่องมนุษย์ ความเท่าเทียม เพศวิถีอีกด้วย (ธรากร จันทะนสาโร, สัมภาษณ์, 20 มิถุนายน 2561)

ดังนั้น การออกแบบลีลานาฏศิลป์ ในการวิจัยครั้งนี้มีความสำคัญอย่างมากต่อการนำมาประยุกต์ใช้เป็นประเด็นในการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์ ที่ใช้ลีลาการเคลื่อนไหวร่างกายด้วยลีลานาฏศิลป์ในการสื่อความหมายทางการแสดง อีกทั้งการออกแบบลีลานาฏศิลป์ให้มีความสอดคล้องกับทการแสดง เนื้อหา และแก่นของการแสดง เพื่อให้ผู้ชมได้รับรู้ รับข้อมูล รวมไปถึงเข้าใจความหมายเชิงสัญลักษณ์ผ่านลีลานาฏศิลป์และการเคลื่อนไหวร่างกาย ซึ่งในวิทยานิพนธ์เรื่อง “การสร้างสรุคนาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ” จึงมีความจำเป็นอย่างเท่าในการพิจารณาการ ตั้งประเด็นคำถามถึงการออกแบบลีลานาฏศิลป์ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อใช้ประกอบในการคิด วิเคราะห์และสร้างสรรค์ลีลานาฏศิลป์ให้มีความเหมาะสมในการสร้างสรรค์ผลงานอีกด้วย

4) การออกแบบเสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งประเด็นคำถามในการออกแบบเสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง เนื่องจากเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญในการแสดงนาฏศิลป์ ซึ่งมีความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีและลีลาการเคลื่อนไหวร่างกายในการแสดงนาฏศิลป์ อีกทั้งยังสื่อสารถึงเรื่องราว อารมณ์และความรู้สึกตามบทบาท ตัวละครและสถานการณ์ของการแสดงได้อย่างมีสุนทริยะ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งประเด็นคำถามถึงการออกแบบเสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อค้นหาแนวทางการออกแบบเสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง โดยคูเปอร์ (Cooper) ได้กล่าวไว้ว่า

ดนตรีและเสียงเพลงสำหรับนักออกแบบท่าเต้น ตามวิธีการทำงานของนักออกแบบท่าเต้น ดนตรีและเสียงมีความต้องการแตกต่างกันอย่างมาก นักออกแบบท่าเต้นบางคนได้รับแรงบันดาลใจมาจากองค์ประกอบเฉพาะหรือบางส่วน มีแนวคิดสำหรับการทำงานที่มีความเหมาะสม พื้นผิวของเสียงเป็นตัวกระตุ้นสำหรับการเคลื่อนไหวร่างกายและการแสดงลีลานาฏศิลป์ นักออกแบบท่าเต้นหลายคนร่วมมือกับนักประพันธ์เพลงในการสร้างเพลงใหม่ ๆ ปัจจัยหนึ่งที่เพลงส่วนใหญ่เหมาะสมสำหรับการเต้นที่มีเหมือนกันคือ ไม่มีความยาวมากจนเกินไป การเคลื่อนไหวจะถูกจับและดูดซึมได้เร็วกว่าเสียง ทั้งนี้ความกังวลหลักของนักออกแบบท่าเต้นคือ 1) หาเพลงที่เหมาะสมได้ที่ไหน 2) สิ่งที่ต้องมองหา

ของเสียงและดนตรี 3) ดนตรีและเสียงจะถูกใช้อย่างไรกับการเคลื่อนไหว (Cooper, 1998: 35)

ส่วน อภิธรรม กำแพงแก้ว ที่ได้อธิบายเกี่ยวกับเสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง โดยได้กล่าวไว้ว่า

เพลงหรือจังหวะ เป็นสิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งที่นำมาประกอบกับงานออกแบบท่าเต้น นักออกแบบท่าเต้นแม้จะไม่สามารถเล่นดนตรีได้ แต่อย่างน้อยก็ต้องมีความรู้ทางด้านดนตรีอยู่บ้างก็จะได้ดี ส่วนใหญ่จะเป็นการประพันธ์ขึ้นมาก่อนแล้วจึงออกแบบท่าเต้นให้เข้ากับเพลงนั้น ๆ เพลงที่ประพันธ์เพลงขึ้นมาใหม่ หรือเพลงที่มีอยู่แล้ว การตีความของนักออกแบบท่าเต้น ผู้เต้น และนักดนตรี อาจตีความไม่ตรงกัน สิ่งนี้นักออกแบบท่าเต้นต้องเข้าใจให้ได้มากที่สุดที่สุดในดนตรี คือ บรรยากาศ อารมณ์ที่ซ่อนอยู่ จินตนาการต่อเพลง เนื่องจากในเพลงต่าง ๆ นั้นจะมีความชัดเจนในบางสิ่งบางอย่างที่นักออกแบบท่าเต้นไม่สามารถละเลยได้ ดังนั้นเพลงจึงกลายเป็นกรอบในการสร้างสรรค์งานได้ สิ่งสำคัญที่สุดคือนักออกแบบท่าเต้นควรเป็นนักฟังเพลงที่ดี (อภิธรรม กำแพงแก้ว, 2544: 23)

ดังนั้น การออกแบบเสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง ผู้วิจัยจึงตั้งเป็นคำถามในการวิจัยครั้งนี้ จึงมีความสำคัญเพื่อหารูปแบบและแนวทางการออกแบบเสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง ตลอดจนการค้นหาคำตอบในการออกแบบเสียงและดนตรีเชิงสัญลักษณ์ในการออกแบบเพื่อให้สื่อถึงข้อถกเถียงเรื่องเพศ โดยใช้เสียงและเครื่องดนตรีที่มีข้อถกเถียงเพศแอบแฝงอยู่เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดของการแสดง

5) การออกแบบเครื่องแต่งกาย เครื่องแต่งกายเป็นอีกหนึ่งองค์ประกอบที่จะส่งเสริมให้การแสดงมีอรรถรสและสุนทรีย์มากขึ้น ซึ่งเครื่องแต่งกายจะมีความแตกต่างไปตามแนวคิดและวัตถุประสงค์ของผู้สร้างสรรค์ผลงาน และต้องคำนึงถึงความกลมกลืนและสอดคล้องกับบทการแสดง และสะดวกต่อการเคลื่อนไหวร่างกายและลีลานาฏศิลป์ด้วย ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้ตั้งประเด็นคำถามเกี่ยวกับการออกแบบเครื่องแต่งกายในการวิจัยครั้งนี้ ดังที่ลักขณา แสงแดง ได้อธิบายเกี่ยวกับการออกแบบเครื่องแต่งกาย ไว้ว่า

การออกแบบเครื่องแต่งกายสำหรับการสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ ควรมีลักษณะอย่างไรวินั้น จะต้องคำนึงถึงการคัดเลือกจุดเด่นของสิ่งที่ต้องการสื่อสารในแต่ละองค์การแสดงเพียงเท่านั้น เพื่อเอื้อต่อการแสดง และไม่สร้างความจุดเด่นจนเกินท่าทาง

เรื่องราวที่ผู้ออกแบบลีลาต้องการนำเสนอ ซึ่งสีที่นำมาใช้ในการออกแบบเครื่องแต่งกายสามารถสื่อความหมายในแต่ละองค์ของการแสดงได้ โดยคำนึงถึงความเป็นเอกภาพ (Unity) หรือการใช้สีคู่ตรงข้าม (Contrast) ก็สามารถสร้างความน่าสนใจให้กับการแสดงได้เช่นกัน หากแต่ในการเลือกใช้สีนั้นจะต้องคำนึงถึงระดับสีและความเหมาะสมเรื่องการใช้สีในการออกแบบเครื่องแต่งกาย (ลักขณา แสงแดง, สัมภาษณ์, 21 มิถุนายน 2561)

นอกจากนั้นนริรัตน์ พินิจนสาร แสดงทรรศนะเกี่ยวกับการออกแบบเครื่องแต่งกาย โดยกล่าวไว้ว่า

เครื่องแต่งกายสำหรับการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศจนต้องให้ความสำคัญกับประเด็นหลักของเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ สื่อสารทางด้านการแสดงได้ชัดเจน เข้าใจได้โดยง่ายและไม่เป็นอุปสรรคต่อการเคลื่อนไหวร่างกาย ยกตัวอย่างเช่น ผู้แสดงทั้งชายและหญิงใส่ชุดรูปสีเนื้อ คล้ายร่างกายที่เปลือย เพื่อแสดงถึงความเท่าเทียมทางด้านร่างกายที่สื่อถึงความเป็นมนุษย์เหมือนกัน (นริรัตน์ พินิจนสาร, สัมภาษณ์, 25 พฤษภาคม 2561)

ดังนั้นการตั้งประเด็นคำถามเกี่ยวกับการออกแบบเครื่องแต่งกายในการวิจัยครั้งนี้จึงให้ความสำคัญในการสร้างสรรค์และออกแบบเครื่องแต่งกายให้มีความเรียบง่ายและเหมาะสมกับการแสดง รวมไปถึงเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ ออกแบบและหาคำตอบเกี่ยวกับรูปแบบการออกแบบเครื่องแต่งกายให้สอดคล้องกับแนวคิดของการแสดงที่สร้างสรรค์อีกด้วย

6) การออกแบบพื้นที่แสดง ผู้วิจัยได้ตั้งประเด็นคำถามในการออกแบบพื้นที่แสดง ซึ่งการเลือกใช้พื้นที่หรือสถานที่การแสดงเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์อีกองค์ประกอบหนึ่ง เพื่อให้ผู้แสดงได้แสดงลีลานาฏศิลป์และการเคลื่อนไหวร่างกายได้อย่างสะดวก ซึ่งการเลือกใช้พื้นที่หรือสถานที่การแสดงจะต้องมีความเหมาะสมกับการแสดง อีกทั้งยังจะต้องสนับสนุนกับองค์ประกอบในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์อื่น ๆ ด้วย อาทิ การออกแบบแสง เสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง ทั้งนี้ในปัจจุบันการจัดแสดงนาฏศิลป์ไม่มีความจำเป็นต้องจัดแสดงในโรงละครเสมอไป เนื่องจากการแสดงนาฏศิลป์สามารถจัดการแสดงในพื้นที่ใดก็ได้ หรือมีลักษณะพื้นผิวอย่างไรก็ได้ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการออกแบบพื้นที่แสดงตามทรรศนะของนราพงษ์ จรัสศรี เรื่องการออกแบบพื้นที่การแสดงไว้ว่า

การออกแบบพื้นที่แสดงให้เหมาะกับการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ ควรมีรูปแบบอย่างไรนั้น ต้องคำนึงถึงการสร้างพื้นที่ในการแสดง ซึ่งบางครั้งอาจจะไม่จำเป็นต้องแสดงบนเวทีหรือโรงละครเสมอไป ยกตัวอย่างเช่น อีสตอรา ดันแคน ที่สร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ในร้านเสริมสวย และในงานเลี้ยงสังสรรค์ของเพื่อน เป็นต้น รวมไปถึงการจัดสถานที่ให้มีความน่าสนใจและแปลกใหม่ ที่มีความเหมาะสมกับแก่นของผลงานสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดการสร้างสรรค์การแสดงรูปแบบใหม่ได้ (นราพงษ์ จรัสศรี, สัมภาษณ์, 1 มิถุนายน 2561)

นอกจากนี้ นริรัตน์ พินิจนสาร ที่ได้แสดงทรรศนะเกี่ยวกับการออกแบบพื้นที่แสดง โดยกล่าวไว้ว่า

การออกแบบพื้นที่แสดงสำหรับการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ ไม่จำเป็นต้องให้ผู้ชมดูการแสดงจากด้านหน้าเสมอไป หากแต่การจัดสถานที่สามารถออกแบบการจัดสถานที่และสำหรับผู้ชมให้มีลักษณะวงกลม สามารถชมการแสดงในลักษณะวงกลมได้ เพื่อให้มีลักษณะของการจัดประชุม เสวนาหรือการถกเถียงกันระหว่างบุคคลได้ (นริรัตน์ พินิจนสาร, สัมภาษณ์, 1 มิถุนายน 2561)

ดังนั้นการออกแบบพื้นที่แสดงในการวิจัยครั้งนี้ จึงให้ความสำคัญในการสร้างสรรค์และออกแบบสถานที่แสดงให้มีบรรยากาศและการจัดสภาพแวดล้อมที่มีความแตกต่างไปจากการแสดงทั่วไป ทั้งนี้วิทยานิพนธ์เรื่อง “การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ” ผู้วิจัยตั้งประเด็นคำถามถึงการออกแบบพื้นที่แสดงในการวิจัยครั้งนี้ จึงมีความสำคัญเพื่อใช้ประกอบในการกำหนดและการออกแบบพื้นที่แสดงเป็นส่วนหนึ่งของการวิเคราะห์การหารูปแบบการออกแบบพื้นที่แสดงและการจัดสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับแนวคิดของการแสดงที่มีการสร้างความแตกต่างหรือมิติการจัดสภาพแวดล้อมในการแสดงสำหรับผู้ชม

7) การออกแบบแสง ผู้วิจัยตั้งประเด็นคำถามต่อการออกแบบแสงในการวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากแสงเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญสำหรับการแสดงนาฏศิลป์ เพื่อสร้างภาพหรือบรรยากาศของการแสดงเป็นอย่างยิ่ง อีกทั้งยังสามารถสร้างความน่าสนใจให้ระหว่างการแสดงกับผู้ชมได้ เนื่องจากการออกแบบแสง สีสําหรับการแสดงนาฏศิลป์ สามารถเป็นสัญลักษณ์สะท้อนความหมาย อารมณ์และความรู้สึกของการแสดงได้อีกด้วย ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการออกแบบแสงโดย ลักษณะ แสงแดง ได้อธิบายและแสดงทรรศนะเกี่ยวกับการออกแบบแสง โดยกล่าวไว้ว่า

แนวทางการออกแบบแสงสำหรับการแสดงควรมีลักษณะอย่างไรนั้น จะต้องให้ความสำคัญของการตีความจากบทการแสดง เพื่อหาแนวทางในการออกแบบแสงของภาพรวมทั้งหมดของการแสดง การกำหนดบรรยากาศ อารมณ์และพื้นที่ที่ใช้ในการแสดงหลัก การเข้าและออกของนักแสดง และความรู้สึกของผู้สร้างสรรค์ผลงานที่ต้องการนำเสนอ ซึ่งในแต่ละส่วนขององค์ประกอบการแสดง ผู้สร้างสรรค์ผลงานจะต้องออกแบบจะต้องอาศัยแนวคิดหลักที่ต้องการสื่อสาร ซึ่งการออกแบบแสงจะต้องช่วยสนับสนุนลีลาการเคลื่อนไหวของนักแสดง โดยมุ่งเน้นสรีระ รูปร่างของนักแสดง อีกทั้งเน้นทิศทางตำแหน่งแสงที่มาจากด้านข้าง และจากด้านหลัง เพื่อช่วยส่งเสริมให้มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น (ลักขณา แสงแดง, สัมภาษณ์, 21 มิถุนายน 2561)

นอกจากนี้คูเปอร์ (Cooper) ได้อธิบายเกี่ยวกับการออกแบบแสงสำหรับการแสดง โดยกล่าวไว้ว่า

แสงสำหรับการเต้นรำแตกต่างจากแสงสำหรับละคร ทั้งในด้านของชนิดและตำแหน่งของแสง ในการเต้นการมองเห็นและความคมชัดของการเคลื่อนไหวเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งในการแสดงละคร ใบหน้ามีความสำคัญมากกว่า ทั้งนี้การแสดงนาฏยศิลป์จำเป็นต้องออกแบบแสงแบบสามมิติเพื่อสนับสนุนต่อการเคลื่อนไหวให้มีความโดดเด่นมากขึ้นจากสภาพแวดล้อมและร่างกายของนักเต้น เปรียบกับเหมือนนักเต้นเป็นงานประติมากรรม แสดงด้านข้างใช้ในการจำลองร่างกายโดยใช้แสงด้านบนหรือที่มุมเล็กน้อย แสงด้านหลังใช้สำหรับสีเข้ม และแสงด้านหน้ามีแนวโน้มที่จะราบเรียบไปกับร่างกายซึ่งให้แสงสว่างแก่ใบหน้า (Cooper, 1998: 81)

ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งประเด็นคำถามในการออกแบบแสง เพื่อหารูปแบบการออกแบบแสงที่ใช้ประกอบการแสดง ให้มีบรรยากาศและสื่อความหมายเรื่องเพศในการแสดงที่มีความแตกต่างไปจากการแสดงอื่น ๆ ทั่วไป อีกทั้งการออกแบบแสงจะต้องสอดคล้องกับแนวคิดของการแสดงอีกด้วย

8) การออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง การวิจัยครั้งนี้ได้ตั้งประเด็นถามเกี่ยวกับการออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง เนื่องจากอุปกรณ์ประกอบการแสดงเป็นสัญลักษณ์ หรือสื่อสารสาระสำคัญของการแสดงได้ รวมถึงการอธิบายคุณลักษณะของตัวละคร สร้างบรรยากาศตามสถานที่ในบทการแสดง ซึ่งอุปกรณ์ประกอบการแสดงจะเป็นประโยชน์และสนับสนุนการแสดงให้ลักษณะเชิงสัญลักษณ์ในการแสดงนั้นได้อีกด้วย ซึ่งอุปกรณ์ประกอบการแสดงจะเป็น

ประโยชน์และสนับสนุนการแสดงจะต้องมีรูปแบบและลักษณะใดนั้น นริรัตน์ พินิจนสาร ได้แสดงทรรศนะเกี่ยวกับการออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง โดยกล่าวไว้ว่า

อุปกรณ์ประกอบการแสดง ควรมีลักษณะหรือรูปแบบอย่างใดนั้น เป็นสิ่งหนึ่งที่จะทำให้การตีความ ขยายความ และการสื่อสารทางการแสดงมีความเข้าใจ ชัดเจนมากขึ้น สำหรับการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ มีความคิดเห็นว่า อุปกรณ์ประกอบการแสดงควรเป็นสัญลักษณ์ ที่มีความเกี่ยวข้องกับประเด็นและเนื้อหาของงานสร้างสรรค์ ซึ่งจะมีส่วนช่วยในการสื่อสารบางอย่างที่ไม่สามารถสื่อสารโดยตรงได้ หรือเสี่ยงที่จะเกิดปัญหา โดยใช้อุปกรณ์ประกอบการแสดงเพื่อสื่อความหมายแทน (นริรัตน์ พินิจนสาร, สัมภาษณ์, 25 พฤษภาคม 2561)

ส่วน อภิโชติ เกตุแก้ว ได้อธิบายเกี่ยวกับการออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง ไว้ว่า

การออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง จะต้องสอดคล้องกับความหมายและวัตถุประสงค์ของการแสดง เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจ ทิศทางในการสร้างสรรค์ผลงานมากขึ้น สำหรับการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ มีความคิดเห็นว่า อุปกรณ์ประกอบการแสดงอาจใช้สี เครื่องหมายเพศทางทัศนศิลป์ หรือเครื่องมือ ที่สื่อความหมายถึงข้อถกเถียงเรื่องเพศให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น (อภิโชติ เกตุแก้ว, สัมภาษณ์, 8 มิถุนายน 2561)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งประเด็นคำถามต่อการออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดงในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้ความสำคัญเกี่ยวกับการคัดเลือกและหารูปแบบของอุปกรณ์ประกอบการแสดง ที่มีลักษณะเป็นสัญลักษณ์ การตีความ ขยายความและการสื่อสารทางการแสดง มากกว่าการใช้อุปกรณ์ประกอบการแสดงตามความพึงพอใจส่วนตัวของผู้วิจัย อีกทั้งเพื่อหาแนวทางในการออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดงให้มีความสอดคล้องกับองค์ประกอบการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ เช่น บทการแสดง ลีลานาฏศิลป์ และแสงที่ใช้ในการแสดง เป็นต้น

3.3.2.2 แนวคิดในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ ผู้วิจัยได้

ทำการศึกษาเพื่อตั้งประเด็นคำถามของงานวิจัยเพื่อหาแนวคิดในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายในการกำหนดองค์รวมทั้งหมดในการแสดง เพื่อให้ปรากฏอยู่ในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ครั้งนี้ ซึ่งประกอบไปด้วยแนวคิดดังต่อไปนี้

1) การคำนึงถึงประเด็นเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ เมื่อกล่าวถึงเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ ผู้วิจัยจึงตั้งประเด็นคำถามเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ทางด้านอัตลักษณ์ทางเพศของแต่ละบุคคล ซึ่งจะมีความแตกต่างและซับซ้อนเป็นอย่างมาก ซึ่งการสร้างสรรค์งานวิจัยนี้ จะต้องมีความคำนึงถึงงานวิจัยที่ต้องการค้นหาคำตอบที่เกี่ยวกับเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ และให้ความสำคัญที่จะทำให้งานชิ้นนี้มีความแตกต่างจากผลงานศิลปะที่เกี่ยวกับเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์โดยทั่ว ๆ ไป ซึ่งศิริศักดิ์ ไชยเทศ ได้กล่าวถึงการคำนึงถึงประเด็นเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ ไว้ว่า

ประเด็นเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ได้มีความเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา หากแต่ส่วนใหญ่จะมุ่งประเด็นไปที่การตั้งคำถามกับ สิทธิและเสรีภาพทางเพศของกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ ที่ยังคงประสบปัญหาเรื่องสิทธิมนุษยชนให้มีความเท่าเทียมกับชายและหญิง ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการทำทำความเข้าใจแก่สังคมว่า เรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์นั้น จะต้องมีความเข้าใจและทำความเข้าใจกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมและวัฒนธรรมเรื่องเพศอยู่เสมอ ๆ (ศิริศักดิ์ ไชยเทศ, สัมภาษณ์, 6 สิงหาคม 2561)

นอกจากนี้ เปรมปรีดา ปราโมช ณ อยุธยา ได้แสดงทรรศนะเกี่ยวกับการคำนึงถึงประเด็นเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ โดยกล่าวไว้ว่า

การคำนึงถึงประเด็นเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์จะต้องไม่เป็นการตีกรอบเรื่องเพศ เนื่องจากประเด็นหรือมุมมองที่เกี่ยวกับเรื่องเพศ เป็นเรื่องที่มีความซับซ้อน ละเอียดอ่อน รวมถึงมีความเคลื่อนไหวอยู่เสมอ ซึ่งต้องศึกษา ค้นคว้า หาข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นเรื่องเพศต่าง ๆ แล้วทำความเข้าใจ หรือหามุมมองใหม่ ๆ เพื่อวิเคราะห์ สังเคราะห์ และหามุมมองใหม่ ๆ ในการอธิบายให้สังคมได้รับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ (เปรมปรีดา ปราโมช ณ อยุธยา, สัมภาษณ์, 6 สิงหาคม 2561)

ดังนั้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า การคำนึงถึงประเด็นเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องทำการศึกษา ค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาเป็นความรู้ และสร้างความเข้าใจเพื่อประกอบเป็นองค์ความรู้ ความเข้าใจเพื่อถ่ายทอดออกมาในรูปแบบของการสร้างสรรค์นาฏศิลป์เพื่อสังคมได้ ทั้งนี้แนวคิดที่ได้จากการคำนึงถึงประเด็นเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์มาเป็นประเด็นตั้งคำถาม ซึ่งจะทำให้ผู้วิจัยนำเอาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ได้อย่างมีคุณภาพและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

2) การคำนึงถึงข้อถกเถียงเรื่องเพศในปัจจุบัน ข้อถกเถียงเรื่องเพศในปัจจุบันมีความเคลื่อนไหวและเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ซึ่งเกิดจากการขาดความรู้ ความเข้าใจ และการเคารพสิทธิและเสรีภาพทางด้านอัตลักษณ์ทางเพศ ทำให้เกิดการแบ่งแยก ตีตรา สร้างความแตกต่าง การใช้ความรุนแรง รวมไปถึงการละเมิดสิทธิและเสรีภาพทางเพศ ซึ่งส่งผลทำให้ประเด็นปัญหาข้อถกเถียงเรื่องเพศในปัจจุบันเกิดขึ้นอยู่เสมอ ซึ่งการสร้างสรรคงานวิจัยนี้ จะต้องมีคำถามที่งานวิจัยที่ต้องการค้นหาคำตอบที่เกี่ยวกับข้อถกเถียงเรื่องเพศในปัจจุบัน จึงเป็นประเด็นสำคัญที่จะทำให้งานชิ้นนี้ เพื่อสร้างเอกลักษณ์และความแตกต่างไปจากผลงานอื่น ๆ ดังที่ เปรมปรีดา ปราโมช ณ อยุธยา ได้กล่าวไว้ว่า

ข้อถกเถียงเรื่องเพศในปัจจุบัน คือ ทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเพศทั้งหมด เพราะประเด็น มุมมอง หรือทัศนคติเรื่องเพศต่าง ๆ ได้มีการเคลื่อนไหวตลอด ซึ่งมีความสัมพันธ์กับเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ ทำให้การคำนึงถึงข้อถกเถียงเรื่องเพศในปัจจุบันอาจจะทำได้ในหลากหลายมุมมอง ซึ่งจะต้องเป็นการเอาความจริงมาพูด และไม่เป็นการผลิตซ้ำหรือตอกย้ำความรู้ ความเข้าใจขององค์ความรู้ หรือชุดวาทกรรมเรื่องเพศแบบเก่า เพื่อให้เกิดความเคลื่อนไหวและการเปลี่ยนแปลงเรื่องเพศในสังคมให้มีทิศทางที่ดีขึ้น (เปรมปรีดา ปราโมช ณ อยุธยา, สัมภาษณ์, 6 สิงหาคม 2561)

ศิริศักดิ์ ไชยเทศ ได้นำเสนอเกี่ยวกับข้อถกเถียงเรื่องเพศ ในอีกประเด็นที่น่าสนใจ โดยกล่าวไว้ว่า

จากสถานการณ์ปัจจุบันได้มีความเปลี่ยนแปลงและการเคลื่อนไหวทางการเรียกร้องสิทธิและเสรีภาพทางเพศเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศได้พยายามสร้างองค์ความรู้ ความเข้าใจให้กับคนในสังคม โดยนำเสนอตัวตนและอัตลักษณ์ทางเพศ เพื่อสร้างชุดวาทกรรมหรือความคิดเรื่องเพศใหม่ ๆ เพื่อให้สังคมได้

เกิดการยอมรับและเคารพสิทธิมนุษยชน และไม่เลือกปฏิบัติซึ่งกันและกัน ทั้งนี้ข้อถกเถียงเรื่องเพศในปัจจุบันยังคงหาข้อสรุปหรือข้อยุติไม่ได้ หากแต่จะเป็นการค่อยๆช่วยกันแก้ปัญหากันไปทีละประเด็นๆ เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในอนาคต (ศิริศักดิ์ ไชยเทศ, สัมภาษณ์, 6 สิงหาคม 2561)

ดังนั้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า ข้อถกเถียงเรื่องเพศในปัจจุบันได้มีความเคลื่อนไหวและการเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอยู่เสมอ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ทางด้านสิทธิและเสรีภาพทางเพศ ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงมีความจำเป็นในการนำแนวคิดที่ได้จากการคำนึงถึงเรื่องข้อถกเถียงเรื่องเพศในปัจจุบันมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานทางนาฏศิลป์เพื่อแสดงให้เห็นถึงข้อถกเถียงเรื่องเพศที่มีความการเปลี่ยนแปลงและการเคลื่อนไหวอยู่เสมอ

3) การคำนึงถึงความคิดสร้างสรรค์ในผลงานนาฏศิลป์ ความคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการหนึ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งผู้ออกแบบผลงานที่ดีจะต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ กล่าวคือ การเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์ทั้งในงานวิชาการและวิชาชีพทางด้านศิลปะ ตลอดจนการใช้ชีวิตประจำวันอีกด้วย ซึ่งการตั้งคำถามเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ในผลงานนาฏศิลป์ ผู้วิจัยจะต้องหาคำตอบเพื่อเป็นแนวทางในการประยุกต์และปรับใช้กับการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ เพื่อให้เกิดผลงานที่มีความน่าสนใจและแปลกใหม่เชิงผลงานสร้างสรรค์ ดังที่ นราพงษ์ จรัสศรี ได้อธิบายเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า “ความคิดสร้างสรรค์เป็นส่วนสำคัญในการสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ หากแต่ความคิดสร้างสรรค์ไม่จำเป็นต้องสร้างความเข้าใจเสมอไป เพื่อให้รูปแบบของการสร้างสรรค์ผลงานดำเนินไปอย่างอิสระ” (นราพงษ์ จรัสศรี, สัมภาษณ์, 8 มิถุนายน 2561) สอดคล้องกับ อภิโชติ เกตุแก้ว ได้แสดงทรรศนะเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า

ความคิดสร้างสรรค์ในผลงานนาฏศิลป์ จะต้องเป็นความคิดสร้างสรรค์ผลงานที่แปลกใหม่และมีความน่าสนใจ ทั้งนี้ความคิดสร้างสรรค์นี้จะต้องเกิดคุณค่ามากกว่าความสวยงามในผลงาน รวมไปถึงเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่ โดยไม่มีผลงานใดใช้แนวคิดความคิดสร้างสรรค์แบบนี้มาก่อน (อภิโชติ เกตุแก้ว, สัมภาษณ์, 8 มิถุนายน 2561)

ดังนั้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ เป็นทักษะ องค์ความรู้ และกระบวนการที่มีความสำคัญอย่างมากในการออกแบบผลงานต่าง ๆ ซึ่งในการออกแบบผลงานทางด้านนาฏศิลป์จะต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์เป็นส่วนสำคัญในการออกแบบตามองค์ประกอบของการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงมีความจำเป็นจะต้องคำนึงถึงความคิดสร้างสรรค์

ในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศครั้งนี้ เพื่อก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เหมาะสม และนำเสนอมุมมองความคิดเรื่องเพศผ่านการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ต่อสาธารณชนได้

4) การคำนึงถึงการใช้สัญลักษณ์ในการแสดงนาฏศิลป์ สัญลักษณ์ คือ สิ่งที่มีความสัมพันธ์กับชีวิตและวัฒนธรรมของมนุษย์ ดังจะเห็นได้จากผลงานทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ ที่มีสัญลักษณ์แฝงอยู่ในผลงานอยู่เสมอ โดยเฉพาะผลงานทางด้านนาฏศิลป์มีการใช้สัญลักษณ์ในการสร้างสรรค์ผลงานหรือการเคลื่อนไหวร่างกายเป็นสัญลักษณ์แทนการแสดงอารมณ์และความรู้สึก เพื่อถ่ายทอดหรือสื่อความหมาย ดังจะเห็นได้จากผลงานของนราพงษ์ จรัสศรี ที่ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ทั้ง 3 ชุดการแสดง ได้แก่ 1) การแสดงชุด พาร์ฟุม (Parfum) 2) การแสดงชุด Ballerina: The pathetic creature นางระบำปลายเท้าผู้นำเวทนา 3) การแสดงชุด “Salome” ซาโลเม: นางผู้เต้นระบำเพื่อขอหัว (Salome Dancing for the Head) ซึ่งทั้ง 3 ชุดการแสดงนี้มีความสัมพันธ์และแอบแฝงอยู่ของสัญลักษณ์ในการแสดงนาฏศิลป์หลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็น สัญลักษณ์ทางลีลาการเคลื่อนไหว สัญลักษณ์ทางเครื่องแต่งกาย และสัญลักษณ์ทางอุปกรณ์ประกอบการแสดง เป็นต้น โดยนราพงษ์ จรัสศรี ที่ได้อธิบายเกี่ยวกับการใช้สัญลักษณ์ในการแสดงนาฏศิลป์ ไว้ว่า

การใช้สัญลักษณ์ในการแสดงนาฏศิลป์ ผู้สร้างสรรค์ผลงานจะต้องคำนึงถึงความจำเป็นและการใช้ประโยชน์ในการแสดง เพื่อให้ผลงานสร้างสรรค์นาฏศิลป์มีความแปลกใหม่และมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น รวมไปถึงการระมัดระวังในการใช้สัญลักษณ์ในการแสดงนาฏศิลป์ที่เยอะมากเกินไปจนความจำเป็น เพื่อไม่ให้คุณค่าของสัญลักษณ์ที่เลือกใช้ในงานไม่มีคุณภาพ (นราพงษ์ จรัสศรี, สัมภาษณ์, 1 มิถุนายน 2561)

จากคำอธิบายดังกล่าวข้างต้นสอดคล้องกับ ธารากร จันทนะสาโร ได้อธิบายเกี่ยวกับการใช้สัญลักษณ์ในการแสดงนาฏศิลป์ โดยกล่าวว่า

สัญลักษณ์เป็นสิ่งที่พบเห็นได้ในชีวิตประจำวันของมนุษย์ เรารู้จักการใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ มากมาย โดยเฉพาะงานนาฏศิลป์ เรียกได้ว่าสัญลักษณ์นั้น นำเสนอผ่านกระบวนการฟ้อนรำ เป็นสัญลักษณ์แบบตรงไปตรงมา และสัญลักษณ์แบบทางอ้อม การรู้จักใช้สัญลักษณ์ในนาฏศิลป์สร้างสรรค์ มักกระทำได้หลายลักษณะ เช่น ผ่านท่าร่ายรำ ดนตรี อุปกรณ์การแสดง ฉากเวที เสื้อผ้า การแต่งหน้าทำผม ฯลฯ หรือแม้แต่การใช้

สัญลักษณ์ที่ปรากฏในวัฒนธรรมหนึ่ง ๆ มาใช้เป็นส่วนประกอบในงานนาฏศิลป์สร้างสรรค์ ก็อาจสร้างความน่าสนใจให้กับงานนั้นได้ ยกตัวอย่างเช่น การแสดงผีตาโขน ก็อาจนำหน้ากากผีตาโขนมาใช้ การแสดงบัลเลต์ ก็เอาชุดเทพูมาใช้ การแสดงถึงการแต่งงาน ก็เอาชุดแต่งงานหรือแหวนแต่งงานมาใช้ การแสดงถึงเพศทางเลือก ก็อาจใช้ธงสีรุ้ง หรือสีที่กำหนดไว้ให้เฉพาะชายหรือหญิง เป็นต้น เห็นได้ว่า สัญลักษณ์ ในการแสดงนาฏศิลป์สร้างสรรค์สามารถกระทำ นึกคิด และใช้สอยได้อย่างหลากหลาย แต่ศิลปินต้องคำนึงถึงความแปลกใหม่และคาดไม่ถึงถึงด้วยเช่นกัน (ธรากร จันทนะสาโร, สัมภาษณ์, 6 สิงหาคม 2561)

ดังนั้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า การคำนึงถึงการใช้สัญลักษณ์ในการแสดงนาฏศิลป์ผู้สร้างสรรค์ผลงานมีความจำเป็นจะต้องคำนึงถึงเรื่องของการสื่อความหมายและการใช้ประโยชน์ในการสร้างสรรค์ผลงาน เพื่อสนับสนุนให้การแสดงมีความแปลกใหม่และมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้สัญลักษณ์เป็นสิ่งที่สามารถหาหรือพบเห็นได้ในชีวิตประจำวัน หรือเป็นนามธรรมก็ได้ หากแต่ให้การใช้สัญลักษณ์ในการแสดงนาฏศิลป์นั้นจะได้สอดคล้องกับรูปแบบและเนื้อเรื่องของการแสดงให้ไปในทิศทางเดียวกันอีกด้วย

5) การคำนึงถึงทฤษฎีทางด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ และทัศนศิลป์

เป็นประเด็นสำคัญในการตั้งคำถาม เพื่อหาแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ที่มีส่วนประกอบสำคัญทางด้านทฤษฎีทั้ง 3 ดังกล่าว เพื่อให้การสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์มีความสมบูรณ์และสร้างสุนทรีภาพทางการแสดงได้อีกด้วย ดังที่ ธรากร จันทนะสาโร ได้กล่าวไว้ว่า

การสร้างงานนาฏศิลป์นั้น อาศัยองค์ประกอบหลายส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำส่วนที่มาจากงานดนตรีและงานศิลปะ นาฏศิลป์จะเคลื่อนไหวประกอบเสียงร้องหรือเพลงดนตรี ทำให้เกิดการสื่อสารที่เพิ่มมากขึ้นอีกระดับ ขณะที่หากมีการจัดองค์ประกอบของนาฏศิลป์ในเชิงทัศนศิลป์ด้วยแล้ว ก็ยังทำให้การสื่อสารในงานนาฏศิลป์สร้างสรรค์นั้นประสบผลสำเร็จมากขึ้นเป็นลำดับ ทั้งนี้ได้หมายความว่า ในงานนาฏศิลป์หนึ่ง ๆ จำเป็นต้องใช้ทั้งทฤษฎีทางดนตรีและทฤษฎีทางศิลปะควบคู่กัน อาจเลือกอย่างใดอย่างหนึ่งที่เหมาะสมกับผลงานสร้างสรรค์นั้น ๆ (ธรากร จันทนะสาโร, สัมภาษณ์, 6 สิงหาคม 2561)

นอกจากนี้ ศุภฤกษ์ พุฒสโร ได้อธิบายถึงการคำนึงถึงทฤษฎีทางด้านดุริยางคศิลป์ที่มีต่อการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ไว้ว่า

การสร้างสรรค์เพลงประกอบในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ สิ่งที่ต้องคำนึงถึง คือ การเน้นไปที่การสร้างพื้นผิว (Texture) ของเพลงให้เหมาะสมกับส่วนต่าง ๆ ในแต่ละช่วงการแสดง ทั้งนี้ภาพรวมของการแสดงทั้งหมดจะใช้อัตราส่วนของเพลงที่ส่งเสริมอารมณ์และความรู้สึกที่ต้องการนำเสนอ ในเรื่องของโครงสร้างทางด้านเสียงประสานและทางเดินคอร์ดเพลงก็จะส่งเสริมความรู้สึกลักษณะคล้ายกัน ทำให้เกิดสุนทรียะทางดนตรีและทำให้การสร้างสรรค์นาฏศิลป์มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น (ศุภฤกษ์ พุฒสโร, สัมภาษณ์, 29 สิงหาคม 2561)

ดังนั้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ มีความจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงทฤษฎีทางด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ และทัศนศิลป์ในการสร้างสรรค์ผลงานนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ซึ่งส่วนประกอบทั้ง 3 ด้านนี้ จะมีส่วนช่วยในการสร้างสุนทรีภาพให้การแสดง อีกทั้งการนำเอาทฤษฎีทางด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ และทัศนศิลป์ มาปรับใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานอย่างเหมาะสมกับโครงสร้าง หรือรูปแบบของการแสดง ก็จะทำให้การสร้างสรรค์ผลงานมีความสมบูรณ์มากขึ้นอีกด้วย

6) การคำนึงถึงแนวคิดของนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ นาฏศิลป์หลังสมัยใหม่เป็นอีกหนึ่งสกุลของนาฏศิลป์ ที่มีแนวคิดมาจากการต่อต้านความกลมกลืนและสมบูรณ์แบบ ซึ่งการแสดงนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่นี้จะนำเสนอความเรียบง่าย และสามารถทำให้ผู้ชมได้เกิดความรู้ ความเข้าใจในผลงานทางด้านนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่มากขึ้นอีกด้วย ดังที่ นราพงษ์ จรัสศรี ได้อธิบายนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ ไว้ว่า

การสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ภายใต้แนวคิดแบบหลังสมัยใหม่ หรือ โปสโมเดิร์นแดนซ์ (Postmodern Dance) เป็นแนวคิดแบบนามธรรม กล่าวคือ การเอาเรื่องราวหรือนำเสนอสิ่งที่สามารถผสมผสานเข้ากันได้มารวมกัน จนกระทั่งเกิดผลงานที่มีความสร้างสรรค์ หรือการสร้างสรรค์ใหม่แบบที่ไม่ปรากฏที่ใดมาก่อน โดยการนำเอาเรื่องราวหรือวัฒนธรรมที่ผู้สร้างสรรค์ผลงานต้องการนำเสนอเข้าไปอยู่ในผลงานได้ ซึ่งจะมี ความแตกต่างและขัดแย้งกับ นาฏศิลป์สมัยใหม่ (Modern dance) ที่นำเสนอเรื่องราว

ของความสมบูรณ์แบบและความกลมกลืน (นราพงษ์ จรัสศรี, สัมภาษณ์, 24 สิงหาคม 2561)

ส่วน ธารากร จันทนะสาโร ที่ได้อธิบายและแสดงทรรศนะเกี่ยวกับ นาฏยศิลป์หลังสมัยใหม่ โดยกล่าวว่า

นาฏยศิลป์สมัยใหม่ ไม่มุ่งเน้นการเล่าเรื่อง แต่จะเล่าหรืออธิบายความเป็นนามธรรม นามธรรมในที่นี้ก็คือ สิ่งที่ยากแก่การอธิบายหรือเป็นความเข้าใจที่ไม่มีคำตอบที่แน่นอนตายตัว หรือหากมีคำตอบเพียงหนึ่งเดียว คำตอบนั้นก็อาจตีความได้หลากหลายแบบตามมุมมองของศิลปิน นามธรรมมักเกี่ยวข้องกับอารมณ์ ความรู้สึก จิตใต้สำนึก สภาวะอารมณ์ เพศธรรมชาติ เพศทางเลือก ปรัชญาการณ วิทยาศาสตร์ ฯลฯ การสร้างงานนาฏยศิลป์ที่ให้ความสนใจไปที่แนวคิดเชิงนามธรรม มันสะท้อนทัศนคติสองด้าน ด้านหนึ่งจากศิลปิน และอีกด้านจากผู้ชม ทั้งสองด้านอาจเห็นพ้องต้องกัน หรือขัดแย้งกัน แต่มิได้หาสรุปเฉกเช่นงานวิทยาศาสตร์ ดังนั้นเสน่ห์ของงานนาฏยศิลป์สร้างสรรค์ในเชิงนามธรรมก็คือ ความเข้าใจในนามธรรมนั้นแตกต่างกันไป หากแต่ตั้งอยู่บนพื้นฐานงานศิลปะเชิงนาฏยศิลป์ (ธารากร จันทนะสาโร, สัมภาษณ์, 6 สิงหาคม 2561)

ดังนั้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า การคำนึงถึงแนวคิดของนาฏยศิลป์หลังสมัยใหม่ในการสร้างสรรค์ผลงานนั้นจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจและความสามารถในการนำแนวคิดนี้มาบูรณาการในการสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งการวางโครงการ บทการแสดงและรูปแบบการแสดงนั้นจะต้องมีความสอดคล้องกับแนวคิดของนาฏยศิลป์หลังสมัยใหม่ กล่าวคือ นาฏยศิลป์หลังสมัยใหม่นั้น ไม่มุ่งเน้นการเล่าเรื่องอย่างตรงไปตรงมา แต่จะเป็นการเล่าเรื่องอย่างนามธรรม หรือการตีความจากความหลากหลายตามแบบมุมมองของศิลปิน ทั้งนี้การสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏยศิลป์ครั้งนี้ มีความจำเป็นต้องคำนึงถึงแนวคิดนาฏยศิลป์หลังสมัยใหม่ เพื่อสร้างสรรค์ผลงานที่มีรูปแบบการแสดงที่แปลกใหม่ มุมมองใหม่และมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้นอีกด้วย

7) การคำนึงถึงการสะท้อนสภาพสังคมผ่านนาฏยศิลป์
เพื่อสังคม ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญในการตั้งคำถามเกี่ยวกับการคำนึงถึงการสะท้อนสภาพสังคมผ่านนาฏยศิลป์เพื่อสังคม ซึ่งการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏยศิลป์สามารถเป็นสื่อกลางในการสะท้อนสภาพสังคมต่าง ๆ ได้ อาทิ การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ ความเชื่อ ประเพณีและวัฒนธรรม เป็นต้น ดังที่ ธารากร จันทนะสาโร ได้กล่าวถึงการสะท้อนสภาพสังคมผ่านนาฏยศิลป์เพื่อสังคม โดยกล่าวไว้ว่า

สังคมเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต และชีวิตก็เป็นส่วนหนึ่งของสังคม การใช้งานศิลปะ กลุ่มเกลาและกระตุ้นเตือนจิตสำนึกของสังคม ก็เป็นอีกหนึ่งบทบาทสำคัญของงานศิลปะ โดยเฉพาะการใช้ศิลปะการเคลื่อนไหวร่างกายเป็นสื่อแสดงออก ย่อมสร้างเสริมจินตนาการ ความรู้สึกนึกคิด และอารมณ์ที่เหนือจินตนาการให้แก่ผู้ชมงานนาฏศิลป์นั้น ๆ นาฏศิลป์พัฒนามาจากสังคมและชุมชนมนุษย์ ดังนั้นหากจะสร้างงานนาฏศิลป์ที่สะท้อนกลับความนึกคิด ความผันแปร ความเห็นต่าง ภายใต้กรอบความคิดหลักแนวกระแสนิยมที่สังคมเป็นอยู่ ก็น่าตั้งข้อสังเกตว่า คนในสังคมจะประเมินค่าของงานนาฏศิลป์นั้นในลักษณะใด ขึ้นกับมุมมองร่วมกันของศิลปินและผู้ชม (ธรากร จันทนะสาโร, สัมภาษณ์, 6 สิงหาคม 2561)

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ นราพงษ์ จรัสศรี ซึ่งได้ยกตัวอย่างผลงานสร้างสรรค์ และอธิบายเกี่ยวกับการคำนึงถึงการสะท้อนภาพสังคมผ่านการสร้างสรรค์นาฏศิลป์เพื่อสังคม ไว้ว่า

ผลงานสร้างสรรค์ครั้งนี้นำเสนอ เรื่อง เงาะป่า วัตถุประสงค์เนื่องจากเป็นวันสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ และเผยแพร่ในสถานีโทรทัศน์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่มีการสร้างสรรค์ใส่ชุดสีแดงแบบดั้งเดิม ปรับมาเป็นสีชมพูเพื่อสื่อถึงความเป็นจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สิ่งสำคัญของงานชิ้นนี้เป็นการสร้างคุณประโยชน์ สถานที่ถ่ายทำที่ป่าวนาลัยเป็นป่าที่อนุรักษ์ตามธรรมชาติอยู่บริเวณคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นสถานที่ที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ อุทิศให้เป็นสถานที่แหล่งการศึกษาในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้สร้างสรรค์งานได้แทรกข้อคิดประเด็นเรื่องของสังคมและสภาวะแวดล้อมโดยผ่านงานเรื่องเงาะป่าในครั้งนี้ ซึ่งก็นำมาเป็นประเด็นต้องการสอดแทรกต้องมีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกับเรื่องราวของเรื่องนั้น งานวิจัยสร้างสรรค์ที่ดีจะต้องสร้างประเด็น จุดประกายให้ผู้ชมได้พิจารณาว่าสิ่งที่สร้างสรรค์ที่ทำถูกต้องหรือไม่ ผู้สร้างสรรค์งานจะต้องกล้าแสดงออก เนื้อหาการสร้างสรรค์การแสดง ใช้องค์ประกอบด้วยวิธีการสลับที่ ผู้สร้างสรรค์มีความประทับใจตอนนางลำหับพูดถึงผีเสื้อ ฉากนี้จึงเปรียบเหมือนเป็นครูที่มาสอนเด็กและเป็นการสื่อสารถึงคนดูไปด้วยในขณะที่นางลำหับพูดถึงผีเสื้อ (นราพงษ์ จรัสศรี, สัมภาษณ์, 24 สิงหาคม 2561)

ดังนั้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า การคำนึงถึงการสะท้อนภาพสังคมผ่านการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการสร้างสรรค์ผลงาน เพื่อสื่อกลางในการสะท้อนภาพ

หรือมุมมองต่าง ๆ ในสังคมผ่านการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ ซึ่งผู้ชมที่ได้เสพผลงานย่อมได้รับการสร้างเสริมประสบการณ์หรือความรู้สึกผ่านการแสดง ทั้งนี้การสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ที่สะท้อนสภาพสังคมจะสอดแทรกประเด็น และจุดประกายให้ผู้ชมได้พิจารณาว่าสิ่งที่สร้างสรรค์ที่เผยแพร่ นั้นถูกต้องหรือไม่ หากแต่ผลงานทางด้านการสร้างสรรค์นาฏศิลป์นั้นเป็นมุมมองร่วมกันระหว่างผู้สร้างสรรค์ผลงานและผู้ชมจึงไม่มีถูกหรือผิด ทั้งนี้แนวคิดที่ได้จากการคำนึงถึงการสะท้อนสภาพสังคมผ่านการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ มาเป็นประเด็นตั้งคำถาม ซึ่งจะทำให้ผู้วิจัยนำเอาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยเชิงสร้างสรรค์เรื่อง “การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ” ผู้วิจัยพิจารณาคัดเลือกใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยหลากหลายรูปแบบ เพื่อให้การศึกษาค้นคว้า เก็บรวบรวมข้อมูล รวมถึงการคิดวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเหมาะสม ทั้งนี้ผู้วิจัยสามารถแบ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นหลายประเภท ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

3.4.1 การสำรวจข้อมูลเชิงเอกสาร

การสำรวจข้อมูลเชิงเอกสารในการทำวิจัยเชิงสร้างสรรค์ครั้งนี้ มีความสำคัญและสอดคล้องกับการวิจัยเชิงคุณภาพ มีข้อมูลที่มีรูปแบบที่หลากหลาย เช่น เอกสาร ตำรา บทความ ข่าว และเหตุการณ์ในปัจจุบัน เป็นต้น ผู้วิจัยพิจารณาและสำรวจข้อมูลเชิงเอกสารที่มีความเกี่ยวข้องกับเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ เพื่อให้สอดคล้องกับการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์หรือการศึกษาเชิงประวัติศาสตร์ เพิ่มเติมจากข้อมูลเชิงเอกสารอีกด้วย ทั้งนี้ผู้วิจัยได้จำแนกประเด็นที่ได้ทำการศึกษาไว้ดังนี้

3.4.1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อถกเถียงเรื่องเพศ ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงความเป็นมาและความสำคัญของข้อถกเถียงเรื่องเพศ ที่ว่าด้วยเรื่องของเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ตามทฤษฎีของวิทยาศาสตร์ มานุษยวิทยา สังคมวิทยา อักษรศาสตร์และศิลปกรรมศาสตร์ ซึ่งการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับข้อถกเถียงเรื่องเพศนี้ มีความซับซ้อนและมีความเคลื่อนไหวทางสังคมตลอดเวลา หากแต่ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการศึกษาข้อถกเถียงเรื่องเพศที่จะนำข้อมูลและความเคลื่อนไหวทางสังคมเรื่องเพศไปสู่การพัฒนาการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ในครั้งนี้เป็นอย่างดี

3.4.1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ การสร้างสรรค์นาฏศิลป์เป็นข้อมูลสำคัญในการศึกษาค้นคว้าข้อมูลในการวิจัยเชิงสร้างสรรค์เป็นอย่างมาก ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงขั้นตอน วิธีคิด การนำเสนอ การอธิบายและอธิบายความหมาย โดยบูรณาการแนวคิดและทฤษฎี

ทางด้านนาฏศิลป์ ทัศนศิลป์ และดุริยางคศิลป์มาใช้เป็นแนวคิดในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศในครั้งนี้ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากนาฏศิลป์ตะวันออกและนาฏศิลป์ตะวันตกที่มีความเกี่ยวข้องกับเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาเรียงลำดับความสำคัญ จัดประเภท และนำไปใช้ในการพัฒนากระบวนการออกแบบและการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ในการวิจัยครั้งนี้

3.4.1.3 ข้อมูลเกี่ยวกับนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ ส่วนใหญ่เป็นเอกสารที่เรียงเรียบขึ้นเป็นภาษาต่างประเทศ ทำให้ผู้วิจัยจะต้องอาศัยการศึกษาจากเอกสาร ตำราและหนังสือหลากหลายชนิดด้วยกัน รวมไปถึงข้อมูลเกี่ยวกับนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ที่เป็นภาษาไทยมีในจำนวนจำกัดอีกด้วย ทั้งนี้ผู้วิจัยได้พิจารณานาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ในเรื่องรูปแบบ แนวคิด การนำเสนอ สีสันการเคลื่อนไหว การตีความ การจัดองค์ประกอบศิลป์ เพื่อให้ได้แนวคิดและแรงบันดาลใจในการพัฒนาผลงานสร้างสรรค์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศได้อย่างเหมาะสม

3.4.1.4 ข้อมูลเกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัย ผลงานการวิจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์มีให้ศึกษาอย่างกว้างขวาง หลากหลายรูปแบบและมุมมอง ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าเกี่ยวกับข้อถกเถียงเรื่องเพศ พบว่า มีให้ศึกษาอย่างจำกัด ดังนั้นผู้วิจัยจึงพิจารณา ศึกษา ค้นคว้าจากงานวิจัยที่มีประเด็นและมุมมองที่เกี่ยวข้องกับข้อถกเถียงเรื่องเพศ นาฏศิลป์สร้างสรรค์ และการศึกษาความรู้ ความเข้าใจจากนาฏศิลป์เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการเรียบเรียงข้อมูล ซึ่งจะนำไปสู่การวิเคราะห์และอภิปรายผลต่อไป

3.4.2 การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

การสัมภาษณ์เป็นรูปแบบของกระบวนการศึกษาค้นคว้าข้อมูลรูปแบบหนึ่งที่นิยมใช้ในการศึกษาทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ซึ่งมีรูปแบบของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ในการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการสัมภาษณ์หลากหลายรูปแบบ เช่น การสัมภาษณ์รายบุคคล การสัมภาษณ์แบบกลุ่ม และการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง โดยมีการใช้คำถามในการวิจัยแบบปลายเปิดและปลายปิด เช่น ด้านเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ ด้านข้อถกเถียงเรื่องเพศในปัจจุบัน และด้านองค์ประกอบกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ เป็นต้น

3.4.3 สื่อสารสนเทศอื่น ๆ

ผู้วิจัยพิจารณาศึกษาผลงานจากสื่อสารสนเทศในรูปแบบที่หลากหลายและมีความเกี่ยวข้องกับเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ เช่น ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ ผลงานทาง

ด้านภาพยนตร์ ผลงานทางด้านอักษรศาสตร์ ผลงานนิทรรศการศิลปะและแขนงอื่น ๆ เป็นต้น ทั้งในประเทศและต่างประเทศ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูลที่ได้ในการค้นหาแนวทางการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์อย่างเหมาะสม อีกทั้งผู้วิจัยได้คำนึงถึงจรรยาบรรณทางศิลปกรรมศาสตร์ โดยไม่นำลอกเลียนแบบ หรือนำเอาผลงานของศิลปินอื่น ๆ มาเป็นผลงานของตนเอง

3.4.4 การสังเกตการณ์

การสังเกตการณ์ของผู้วิจัยในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การสังเกตการณ์จากการสำรวจข้อมูลด้านสังคม และการสังเกตการณ์จากผลงานสร้างสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลแบบปฐมภูมิ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.4.3.1 การสำรวจข้อมูลด้านสังคม

ผู้วิจัยได้เข้าร่วมอบรมและสัมมนาที่เกี่ยวข้องกับเพศวิถี ความเท่าเทียมกันในมนุษย์ และการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ในประเด็นมุมมองเรื่องเพศ ผู้วิจัยได้อธิบายพอสังเขป ดังนี้

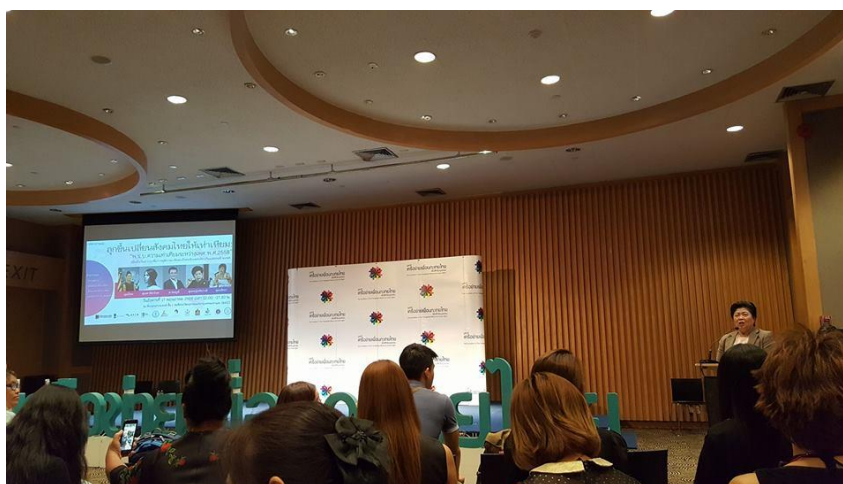


ภาพที่ 3.1 ภาพผู้วิจัยร่วมงานวันยุติความเกลียดกลัวคนรักร่วมเพศเดียวกัน

คนข้ามเพศ และคนรักร่วมเพศ

ที่มา: ผู้วิจัย

1) วันยุติความเกลียดกลัว คนรักเพศเดียวกัน คนข้ามเพศ และคนรักมากกว่าสองเพศ ในวันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2559 ณ หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร ซึ่งในงานมุ่งเน้นที่จะสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศกับสังคม ภายในงานมีการจัดเวทีประชุม เสวนาและวิพากษ์ในประเด็นเรื่องเพศ อีกทั้งผู้วิจัยได้แสดงผลงานการสร้างสรรค์นาฏยศิลป์ชุด โลค์ยู (Like you) โดยผู้วิจัยเป็นผู้ออกแบบท่าเต้นและร่วมแสดงในครั้งนี้ รวมไปถึงมีการจัดนิทรรศการศิลปะตามแขนงต่าง ๆ ในมุมมองเรื่องเพศอีกด้วย



ภาพที่ 3.2 ภาพผู้วิจัยร่วมเสวนาเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการเท่าเทียมกันทางเพศ
พระราชบัญญัติกฎหมายคู่ชีวิต และรณรงค์เรื่องสิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพในสังคม
ที่มา: ผู้วิจัย

2) วันยุติความเกลียดกลัว คนรักเพศเดียวกัน คนข้ามเพศ และคนรักมากกว่าสองเพศ ในวันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2560 ณ หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร ซึ่งภายในงานมีการจัดประชุม เสวนาและวิพากษ์เกี่ยวกับพระราชบัญญัติความเสมอภาคทางเพศ พระราชบัญญัติกฎหมายคู่ชีวิต (การแต่งงานเพศเดียวกัน) และรณรงค์เรื่องสิทธิและเสรีภาพการประกอบอาชีพในสังคม อีกทั้งยังมีการจัดนิทรรศการผลงานเขียนหนังสือ วิจัย และงานศิลปะตามแขนงต่าง ๆ ในมุมมองเรื่องเพศอีกด้วย

อย่างไรก็ดี ผู้วิจัยได้รับฟังและแสดงทรรศนะจากผู้เข้าร่วมการบรรยาย ทั้งที่เป็นอาจารย์ นักวิชาการ และศิลปินในสาขาวิชาต่าง ๆ ได้แลกเปลี่ยน เรียนรู้ รับฟังความคิดเห็นต่าง ๆ ในมุมมองเรื่องความเสมอภาคทางเพศ กฎหมายคู่ชีวิต และสิทธิ เสรีภาพการประกอบอาชีพในสังคมของกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ ซึ่งทำให้ผู้วิจัยความรู้ ความเข้าใจที่ได้จากการฟังบรรยายในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แนวคิดและแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏยศิลป์ รวมถึงนำไป

ใช้ในการพัฒนาผลงานวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การสร้างสรรคานาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ ได้อย่างมีลึกซึ้ง

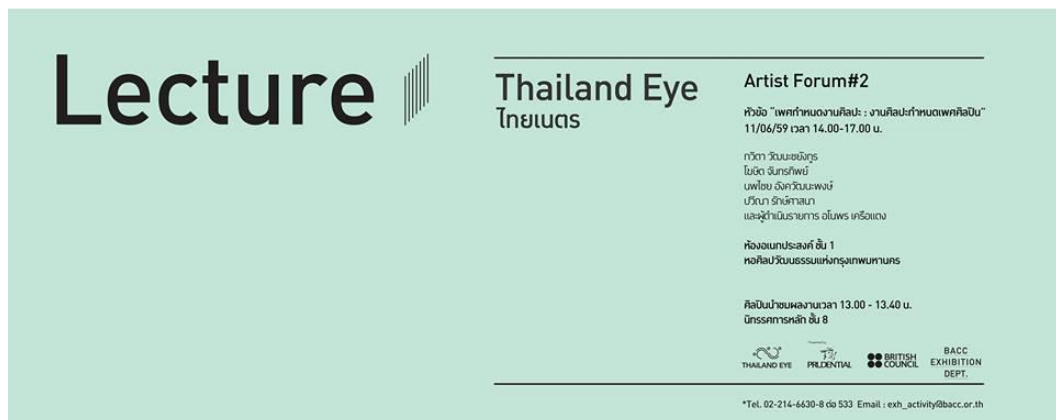


ภาพที่ 3.3 ภาพผู้วิจัยร่วมงานนิทรรศการชาย หญิง สิ่งสมมุติ

ที่มา: ผู้วิจัย

3) วันยุติความเกลียดกลัว คนรักเพศเดียวกัน คนข้ามเพศ และคนรักมากกว่าสองเพศ ในวันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2561 ณ สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ ซึ่งภายในงานมีการจัดประชุม เสวนาและวิพากษ์เกี่ยวกับเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ตามประเด็นต่าง ๆ เช่น จากข้อค้นพบงานวิจัยสู่การเคลื่อนไหวทางสังคม ภาครัฐกับการจ้างงานคนหลากหลายเพศ สื่อกับความหลากหลายทางเพศ รักสองเพศปะทะนอน-ไบนารี การละเมิดสิทธิด้วยเหตุแห่งเพศ และการร้องเรียน เป็นต้น อีกทั้งยังได้มีการจัดนิทรรศการชาย หญิง สิ่งสมมุติ ซึ่งภายในนิทรรศการเป็นการจัดแสดงผลงานที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นหรือมุมมองเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ทางด้านอัตลักษณ์ทางเพศของกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศอีกด้วย

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้รับฟังและแสดงทรรศนะจากผู้เข้าร่วมการบรรยาย ทั้งที่เป็นอาจารย์ นิสิตนักศึกษา นักเรียนและศิลปินในสาขาวิชาต่าง ๆ ได้แลกเปลี่ยน เรียนรู้ รับฟังความคิดเห็นต่าง ๆ ในมุมมองเรื่องเพศ ซึ่งทำให้ผู้วิจัยความรู้ ความเข้าใจที่ได้จากการฟังบรรยายในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำเอาไปใช้ในการพัฒนาผลงานวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การสร้างสรรคานาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ



ภาพที่ 3.4 ภาพประชาสัมพันธ์นิทรรศการอาร์ตทิส ฟอรัม (Artist Forum) ครั้งที่สอง
“เพศกำหนดงานศิลปะ หรืองานศิลปะกำหนดเพศ”



4) นิทรรศการอาร์ตทิส ฟอรัม (Artist Forum) ครั้งที่สอง “เพศกำหนดงานศิลปะ หรืองานศิลปะกำหนดเพศ” นิทรรศการศิลปะไทยร่วมสมัย ไทยเนตร จาก 23 โดยมีศิลปินหญิง ทั้งหมด 5 คน แต่ละคนมีลักษณะงานและการใช้สื่อที่แตกต่างกัน โดยกิจกรรมการศึกษานิทรรศการ Artist Forum ครั้งที่สอง “เพศกำหนดงานศิลปะ หรืองานศิลปะกำหนดเพศ” มีศิลปินในนิทรรศการ ทั้งชายและหญิง ซึ่งมีนิทรรศการทางศิลปะที่น่าสนใจ อาทิ 1) การวัดสมรรถภาพร่างกายตัวเองกับ กิจกรรมงานบ้าน เช่น กวาดบ้าน คั้นน้ำส้ม หรือยกของหนัก 2) ผลงานแสดงความสัมพันธ์ระหว่างชาย และหญิงในการแต่งงาน โดยมีทะเบียนสมรส ตุ๊กตายาง และถุงยางอนามัยเป็นศิลปะรูปแบบจัดวาง 3) ผลงาน Modern Love 1 ศิลปะจัดวางของหม้อหุงข้าวหลากหลายขนาด 4) มุสลิมผู้หญิง ที่ใช้ เทคนิคการปักเย็บรูปเก๋อี้ หรือประกอบผ้าหลายชิ้นเป็นพื้นหลัง นอกจากนี้ยังได้มีการจัดประชุม เสวนา สนทนากับกลุ่มหลากหลายทางเพศอาชีพอื่น ๆ เช่น นักข่าว นักศิลปะบำบัด และช่างภาพ พุดคุย แลกเปลี่ยนประสบการณ์และความคิด โดยมีผู้เข้าร่วมฟังนั่งในวงนอกอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม จากการเข้าร่วมการประชุม เสวนา เรื่อง “เพศกำหนดงานศิลปะ หรือ งานศิลปะกำหนดเพศ” ได้นำความรู้ ความเข้าใจที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ มาใช้ในการ พัฒนาผลงานสร้างสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์ได้อย่างลึกซึ้ง



ภาพที่ 3.5 ภาพประชาสัมพันธ์การสัมมนาเรื่อง “มุมมองเรื่องเพศในวัฒนธรรมดนตรี”

ที่มา: ผู้วิจัย

5) มุมมองเรื่องเพศในวัฒนธรรมดนตรี จัดขึ้นโดยวิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ซึ่งมีอาจารย์อานันท์ นาคคง คณะดุริยางค์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นวิทยากรบรรยายเกี่ยวกับมุมมองเรื่องเพศในวัฒนธรรมดนตรี ทั้งในด้านของประวัติศาสตร์ มานุษยวิทยา สังคมวิทยา และมานุษยาดุริยางค์ นอกจากนี้ยังได้รับฟังทรรศนะจากผู้เข้าร่วมการบรรยาย ทั้งที่เป็นอาจารย์ นิสิตและศิลปินในสาขาวิชาต่าง ๆ ซึ่งความรู้ ความเข้าใจที่ได้จากการฟังบรรยายในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำไปใช้ในการพัฒนาผลงานสร้างสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์ด้านการออกแบบเสียงและดนตรีประกอบการแสดงได้อย่างเหมาะสม งานเสวนานี้จัดขึ้นในวันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2561 ห้องมินิเธียเตอร์ ชั้น 3 อาคาร 11 มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

CHULALONGKORN UNIVERSITY

3.4.4.2 การสังเกตจากผลงานสร้างสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์

ผู้วิจัยได้เข้าร่วมสัมมนา และศึกษาการแสดงผลงานสร้างสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์ที่เกี่ยวข้องกับเพศวิถี ความเท่าเทียมกันในมนุษย์ และการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ในประเด็นมุมมองเรื่องเพศ ผู้วิจัยได้อธิบายพอสังเขป ดังนี้



ภาพที่ 3.6 ภาพการแสดงในงานสัมมนาเรื่อง แนวคิดและการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย
ออกแบบท่าเต้นและกำกับการแสดงโดย นราพงษ์ จรัสศรี
ที่มา: ผู้วิจัย

1) การศึกษาและร่วมการสัมมนาเชิงวิชาการ เรื่อง แนวคิดและการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย จัดขึ้นในโครงการเสวนาวิชาการ “แนวคิดและการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย” จัดขึ้นโดยสาขาวิชาการละคร (นาฏยศาสตร์ไทย) คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ณ ห้องกิจกรรม (Theatre Room) หอสมุดป๋วย อึ๊งภากรณ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ในวันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2561 ซึ่งบรรยายโดย ศาสตราจารย์

ดร.นราพงษ์ จรัสศรี ผู้บุกเบิกและบุคคลสำคัญของประเทศไทย ที่เป็นนาฏศิลป์ที่มีความรู้ ความเข้าใจและความสามารถในการออกแบบและการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์

ผู้วิจัยจึงขอสรุปได้ว่า แนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์นั้น จะต้องให้ความสำคัญกับการสร้างสรรค์ใหม่ การสร้างสรรค์ผลงานในลักษณะที่มีความหลากหลาย รวมไปถึงการสร้างสรรค์ผลงานโดยใช้สัญลักษณ์เพื่อสื่อสารทางการแสดงกับผู้ชมได้ง่าย อีกทั้งการใช้ทฤษฎีนาฏศิลป์และทัศนศิลป์ ซึ่งผู้วิจัยจะนำแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานที่ได้จากการบรรยายในครั้งนี้ไปปรับใช้และพัฒนาผลงานวิทยานิพนธ์เรื่อง การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศในลำดับต่อไป

2) แนวคิดของการสร้างสรรค์ผลงาน การแสดงชุด เมื่อพรุ่งนี้ไม่มีแสงอาทิตย์ (Tomorrow without sun) จากความสำคัญของดวงอาทิตย์ที่ให้ความส่องสว่างแก่โลกที่มนุษย์อยู่อาศัย จึงเกิดเป็นแนวคิดของนาฏศิลป์สร้างสรรค์ที่ว่า “เมื่อพรุ่งนี้ไม่มีแสงอาทิตย์” เพื่อแสดงคุณสมบัติสำคัญของแสงอาทิตย์ในเชิงปรัชญา คือ ความเป็นอมตะ ความเที่ยงแท้ ความกว้างขวางไม่มีขอบเขตจำกัด ความมีอิสระเสรี ความมั่นคง ความเจริญก้าวหน้า ความมีอำนาจ ความเสมอภาค ความสามารถ ความเป็นสัพพัญญู (ความหยั่งรู้ถึงความเป็นไปของสกลจักรวาล) กฎอันเที่ยงแท้ของจักรวาล ความบริสุทธิ์ความปลอดภัย ความเมตตากรุณา ความโอบอ้อมอารีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ความสุข และความปิติยินดีซึ่งหากวันพรุ่งนี้ที่มนุษย์ลืมตาตื่นขึ้นมาแล้วพบว่า โลกไม่มีแสงสว่างจากดวงอาทิตย์อีกต่อไป จะเป็นอย่างไร โดยนำเสนอผ่านรูปแบบนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ (ธรากร จันทนะสาโร: บทคัดย่อ) ซึ่งจัดแสดงขึ้นในงานมหกรรมศิลปะ ดนตรีและการแสดง ครั้งที่ 7 ระหว่างวันที่ 16-17 มิถุนายน พ.ศ. 2560 ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



ภาพที่ 3.7 ภาพการแสดงนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ชุด
เมื่อพรุ่งนี้ไม่มีแสงอาทิตย์ (Tomorrow without sun)
ออกแบบท่าเต้นและนำเสนอแสดงโดย ธรากร จันทนะสาโร
ที่มา: ผู้วิจัย

จากการศึกษาและการสังเกตผลงานการสร้างสรรคนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ ชุด เมื่อพรุ่งนี้ไม่มีแสงอาทิตย์ (Tomorrow without sun) ซึ่งออกแบบท่าเต้นและนำเสนอแสดงโดย ธารากร จันทนะสาโร ผู้วิจัยได้มีโอกาสในการสังเกตการณ์การแสดงชุดนี้ ทำให้ได้เห็นกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานที่เป็นประโยชน์ด้านนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ มุมมองเรื่องเพศสภาพกับเครื่องแต่งกายของนักแสดง และสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติการทดลองเพื่อออกแบบองค์ประกอบในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศได้

3) แนวคิดของการสร้างสรรค์ผลงาน การแสดงชุด วีมี (WEME) ผู้สร้างสรรค์ผลงานได้รับแรงบันดาลใจและแนวคิดปัญหาความรุนแรงในผู้หญิง และสะท้อนให้เห็นถึงสังคมไทยในปัจจุบันที่มีต่อเพศหญิงในทุกอาชีพทุกชนชั้น ภายใต้แนวคิดที่ว่า “ปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิง...เรา...ช่วยกันได้” โดยผ่านสร้างสรรคผลงานทางด้านนาฏศิลป์ในรูปแบบนาฏศิลป์การละคร (Dance Theater Contemporary) ในวันที่ 10-11 กรกฎาคม พ.ศ. 2556 ณ หอดดนตรีและการแสดงอโศกมนตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในโครงการนาฏศิลป์สร้างสรรค์เพื่อสังคม



ภาพที่ 3.8 ภาพประชาสัมพันธ์โครงการนาฏศิลป์สร้างสรรค์เพื่อสังคมชุด วีมี (WEME)

ออกแบบท่าเต้นและกำกับการแสดงโดย ดาริณี ชำนาญหมอ

ที่มา: สุนิจิภัทรโครงการนาฏศิลป์สร้างสรรค์เพื่อสังคม

จากการศึกษาและการสังเกตผลงานการสร้างสรรคนาฏศิลป์เพื่อสังคม ชุด วีมี (WEME) ซึ่งออกแบบท่าเต้นและกำกับการแสดงโดย ดาริณี ชำนาญหมอ ผู้วิจัยได้มีโอกาสในการสังเกตการณ์ การแสดงชุด วีมี (WEME) จากการสังเกตการณ์ในครั้งนี้ ทำให้ได้เห็นกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานที่เป็นประโยชน์ มุมมองเรื่องความเสมอภาคทางเพศ และสามารถนำมาใช้เป็น

แนวทางในการปฏิบัติการทดลองเพื่อออกแบบองค์ประกอบในการสร้างสรรค์นาฏยศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศได้

4) แนวคิดของการสร้างสรรค์ผลงาน การแสดงชุด แดนีส เกิร์ล (Danish girl)

ผู้สร้างสรรค์ผลงานได้รับแรงบันดาลใจและแนวคิดมาจากภาพยนตร์เรื่อง แดนีส เกิร์ล (Danish girl) ซึ่งนำเสนอถึงทุกคนบนโลกล้วนต้องการความรักที่สมบูรณ์แบบ แต่ความรักที่สมบูรณ์แบบจะดับสลายเหลือไว้ซึ่งความรักอันทมิฬภาพ อีกทั้งความรักที่ยั่งยืนของคู่รักและเราจะได้เรียนรู้ว่าความเสนาหา (Sex) ไม่ใช่สิ่งที่สำคัญที่สุดที่ทำให้ชีวิตคู่ยั่งยืน โดยผ่านการสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบของนาฏยศิลป์ร่วมสมัย ซึ่งจัดแสดงขึ้นในงานมหกรรมศิลปะ ดนตรีและการแสดง ครั้งที่ 7 ระหว่างวันที่ 16-17 มิถุนายน พ.ศ. 2560 ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ



ภาพที่ 3.9 ภาพการแสดงนาฏยศิลป์ร่วมสมัยชุด แดนีส เกิร์ล (Danish girl)

ออกแบบท่าเต้นและกำกับการแสดงโดย ดาริณี ชำนาญหมอ

ที่มา: ผู้วิจัย

จากการศึกษาและการสังเกตผลงานการสร้างสรรค์นาฏยศิลป์ร่วมสมัย ชุด แดนีส เกิร์ล (Danish girl) ซึ่งออกแบบท่าเต้นและกำกับการแสดงโดย ดาริณี ชำนาญหมอ ผู้วิจัยได้มีโอกาสในการสังเกตการณ์ การแสดงชุด แดนีส เกิร์ล (Danish girl) จากการสังเกตการณ์ในครั้งนี้ ทำให้ได้เห็นกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานที่เป็นประโยชน์ มุมมองเรื่องเพศวิถี และสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติการทดลองเพื่อออกแบบองค์ประกอบในการสร้างสรรค์นาฏยศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศได้

5) แนวคิดของการสร้างสรรค์ผลงาน การสร้างสรรค์นาฏศิลป์เพื่อผู้หญิงกับการยุติความรุนแรง เป็นการวิจัยสร้างสรรค์ มีวัตถุประสงค์เพื่อหารูปแบบและแนวคิดในการสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์เพื่อผู้หญิงกับการยุติความรุนแรง ภายใต้มุมมองที่ว่าผู้หญิงมีสิทธิเรียกร้องหรือต่อสู้เพื่อปกป้องตนเองจากความรุนแรง ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย สื่อสารสนเทศ การสำรวจข้อมูลภาคสนาม การสัมมนา เถกเถียงมาตรฐานศิลปินและประสบการณ์ของผู้วิจัย รวมถึงการศึกษาแนวความคิดในการสร้างผลงานนาฏศิลป์สร้างสรรค์ของนราพงษ์ จรัสศรี จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล สรุปผลและนำเสนอเป็นผลงานวิจัย อีกทั้งได้ศึกษาผลงานการแสดงนาฏศิลป์สร้างสรรค์เพื่อผู้หญิงกับการยุติความรุนแรง ซึ่งอธิบายตามองค์ประกอบทางด้านนาฏศิลป์ ดังนี้ บทการแสดง แบ่งตามองค์ประกอบที่สำคัญทางนาฏศิลป์ คือ ลีลา เครื่องแต่งกายและเสียงประกอบการแสดงลีลา ใช้เทคนิคที่โดดเด่นของ อีสตอรา ดันแคน มาร์ธา เกรแฮม ดอริส ฮัมเฟรย์ และท่าทางในชีวิตประจำวันมาสร้างสรรค์ใหม่ เครื่องแต่งกายและอุปกรณ์ประกอบการแสดง เน้นความเรียบง่าย ลดทอนจากความจริงเหลือเพียงโครงสร้างหรือสัญลักษณ์ที่สำคัญเท่านั้น เสียงประกอบการแสดง สร้างสรรค์จากภายในความคิดคำนึงและกิจกรรมในชีวิตประจำวันของผู้หญิง นักแสดงสามารถสื่อสารอารมณ์ของการแสดงสู่ผู้ชมได้ การจัดแสดงไม่ใช่ลีลาฉากจนลดความสำคัญของลีลาการเคลื่อนไหว และการออกแบบพื้นที่ที่จัดการแสดงให้เป็นส่วนหนึ่งตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในบทการแสดง ส่วนแนวคิดของการสร้างสรรค์นั้น เรียงลำดับตามความสำคัญดังนี้ แนวคิดสตรีนิยม แนวคิดความเสมอภาคทางเพศ แนวคิดด้านสัญญาะการบูรณาการความหลากหลายทางวัฒนธรรม การคำนึงถึงการสื่อสารทางการแสดง การคำนึงถึงความคิดสร้างสรรค์ และการสร้างสรรค์นาฏศิลป์เพื่อสังคม (ดาริณี ชำนาญหมอ: บทคัดย่อ)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



ภาพที่ 3.10 ภาพการสร้างสรรค์นาฏศิลป์เพื่อผู้หญิงกับการยุติความรุนแรง

ที่มา: ดาริณี ชำนาญหมอ

จากการศึกษาและการสังเกตผลงานทางด้านการสร้างสรรค์นาฏศิลป์เพื่อผู้หญิงกับการยุดีความรุนแรง ซึ่งออกแบบท่าเต้นและกำกับการแสดงโดย ดาริณี ชำนาญหมอ ผู้วิจัยได้มีโอกาสในการสังเกตการณ์ การแสดงชุด การสร้างสรรค์นาฏศิลป์เพื่อผู้หญิงกับการยุดีความรุนแรง จากการสังเกตการณ์ในครั้งนี้ ทำให้ได้เห็นกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานที่เป็นประโยชน์ มุมมองเรื่องการยุดีความรุนแรงทางเพศ ความเสมอภาคทางเพศ และสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติการทดลองเพื่อออกแบบองค์ประกอบในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศได้

6) แนวคิดของการสร้างสรรค์ผลงานการแสดงชุด จอย (Joy) ผู้ออกแบบและกำกับการแสดง คือ อเล็กซานเดอร์ เอกแมน (Alexander Ekman) ที่มีแนวคิดและแรงบันดาลใจมาจากความรู้ ความเข้าใจ ความหลงใหลกับร่างกายที่มีความสมบูรณ์ รวมถึงการบอกเล่าเรื่องราวและการล้อเลียนเกี่ยวกับธรรมชาติของความสุข ซึ่งในการแสดงชุด จอย (Joy) นี้ ผู้ออกแบบท่าเต้นได้ให้นักแสดงสวมใส่เครื่องแต่งกายที่มีลักษณะเปลือย วางรองเท้าบัลเลต์ และให้นักแสดงชายใส่รองเท้าส้นสูง พร้อมทั้งออกแบบลีลานาฏศิลป์ให้มีความสุขสนุกสนานเพื่อปลดปล่อยจิตวิญญาณและทักษะของนักแสดงได้อย่างลึกซึ้ง โดยผ่านการสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบนาฏศิลป์ร่วมสมัยผสมผสานการเต้นบัลเลต์ จากการศึกษาและการสังเกตผลงานการแสดงชุด จอย (Joy) ซึ่งออกแบบท่าเต้นและกำกับการแสดงโดย อเล็กซานเดอร์ เอกแมน (Alexander Ekman) จากการสังเกตการณ์ในครั้งนี้ ทำให้ได้เห็นกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานที่เป็นประโยชน์ มุมมองเรื่องธรรมชาติของความสุข ที่สะท้อนภาพประเด็นเรื่องเพศของนักแสดง ซึ่งไม่มีขีดจำกัดในเรื่องของลีลานาฏศิลป์ เครื่องแต่งกาย และอุปกรณ์ประกอบการแสดง อีกทั้งสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติการทดลองเพื่อออกแบบองค์ประกอบในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศได้

3.4.5 เกณฑ์มาตรฐานศิลปิน

เกณฑ์มาตรฐานศิลปินทางด้านนาฏศิลป์ คือ การคัดสรรศิลปินและผลงานการสร้างสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์ ที่มีคุณสมบัติ คุณลักษณะและคุณภาพ โดยมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณา ซึ่งแบ่งออกเป็น 11 ประการ ประกอบไปด้วย 1) จิตวิญญาณ 2) รสนิยม 3) ประสบการณ์ 4) ปรัชญา 5) ความสามารถหลากหลาย 6) การสร้างสรรค์ 7) ผู้นำและบุกเบิก 8) การถ่ายทอด 9) จรรยาบรรณ 10) ผู้หายาก และ 11) ความหลงใหล ผู้วิจัยศึกษาเกณฑ์มาตรฐานศิลปินดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์งานวิจัย ซึ่งผู้วิจัยพบว่า มีคุณสมบัติและคุณลักษณะของเกณฑ์มาตรฐานศิลปินบางข้อที่มีความสอดคล้องกับกระบวนการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ นักวิชาการ และศิลปินต่าง ๆ เกี่ยวกับเกณฑ์มาตรฐานศิลปินที่มีต่อการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ ซึ่งผู้วิจัยสามารถสรุปได้พอสังเขป ดังนี้

นราพงษ์ จรัสศรี ได้แสดงทรรศนะเกี่ยวกับเกณฑ์มาตรฐานศิลปินที่มีต่อการ
สร้างสรรค์นาฏยศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ โดยกล่าวไว้ว่า

การสร้างสรรค์นาฏยศิลป์จากข้อถกเถียงทางเพศ มีความคิดเห็นว่าเป็นประกอบไป
ด้วยเกณฑ์มาตรฐานศิลปิน 3 ประการ 1) การสร้างสรรค์ เนื่องจากเป็นการสร้างสรรค์
ผลงานทางด้านนาฏยศิลป์ โดยนำประเด็นเกี่ยวกับเรื่องเพศในสังคมที่มีความแตกต่างไป
จากการแสดงอื่น ๆ มาสร้างสรรค์ 2) จริยธรรม เนื่องจากการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ในครั้งนี้
ได้ทำการวิจัยโดยผ่านการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจริงและไม่ได้คัดลอกงานวิจัยมาจากที่ใด
และ 3) รสนิยม เนื่องจากผู้สร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏยศิลป์มีความสนใจ และมี
ประสบการณ์เกี่ยวกับเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ จึงทำให้มีความสนใจในการ
สร้างสรรค์นาฏยศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศได้อย่างเหมาะสม (นราพงษ์ จรัสศรี,
สัมภาษณ์, 25 กุมภาพันธ์ 2562)

ธรากร จันทนะสาโร ได้กล่าวถึงเกี่ยวกับเกณฑ์มาตรฐานศิลปินที่มีต่อการสร้างสรรค์
นาฏยศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ ไว้ว่า

การสร้างสรรค์นาฏยศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ มีความคิดเห็นว่าการ
ประกอบไปด้วยเกณฑ์มาตรฐานศิลปิน 3 ประการ ได้แก่ 1) จิตวิญญาณ เพราะเป็นผลงาน
สร้างสรรค์มีแรงบันดาลใจมาจากเรื่องความเท่าเทียมกันของมนุษย์ เป็นประเด็นที่สะท้อน
ความเป็นตัวตนของมนุษย์อย่างแท้จริง เป็นจิตวิญญาณที่ไม่ว่าคนนั้นจะเป็นหญิง ชาย
หรือเพศใด ๆ ก็ตามที่สังคมยุคใหม่ได้กำหนดขึ้น 2) การสร้างสรรค์ เพราะเชื่อว่าการแสดง
นี้จะสะท้อนผ่านการใช้ท่าทางการเคลื่อนไหว การสร้างสรรค์ทางนาฏยศิลป์มักจะมุ่งไปที่
การใช้ลีลาที่สร้างสรรค์ แต่การสร้างสรรค์นั้นไม่ใช่ว่าไม่เคยปรากฏเลยบนโลกนี้ แต่เป็น
การสร้างสรรค์ที่ผ่านกระบวนการคิด การค้นคว้าในรูปแบบของงานวิจัย 3) ปรัชญา
เพราะปรัชญาเป็นเรื่องของความจริง ดังนั้นการนำเสนอความเท่าเทียม การไม่มีเพศใด ๆ
ในมนุษย์ก็เป็นอีกหนึ่งทางเลือกของศิลปินที่จะนำเสนอปรัชญาที่เป็นกึ่งข้อถกเถียงทาง
สังคมได้ (ธรากร จันทนะสาโร, สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2561)

ในทำนองเดียวกันกับอภิโชติ เกตุแก้ว ได้แสดงทรรศนะเกี่ยวกับเกณฑ์มาตรฐานศิลปินที่มีความสอดคล้องกับกระบวนการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ โดยกล่าวไว้ว่า

การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงทางเพศ มีความคิดเห็นว่าประกอบไปด้วยเกณฑ์มาตรฐานศิลปิน 3 ประการ ได้แก่ 1) ประสพการณ์ เนื่องจากผู้วิจัยมีประสพการณ์โดยตรงในการสร้างสรรค์งานที่เกี่ยวข้องทางด้านเรื่องเพศเป็นอย่างดี ทำให้ผู้วิจัยสามารถใช้ประสพการณ์ที่มีในการถ่ายทอดเรื่องราวเรื่องข้อถกเถียงทางเพศผ่านงานนาฏศิลป์สร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี 2) การสร้างสรรค์ เนื่องจากเรื่องข้อถกเถียงทางเพศหรือ เรื่องเพศทางเลือก ถือเป็นกระแสต่อเรื่องสิทธิมนุษยชนในยุคปัจจุบันเป็นอย่างมาก และเชื่อว่าการสร้างสรรค์ในครั้งนี้จะทำให้เกิดภาพ หรือการเคลื่อนไหวร่างกายที่สะท้อนแนวคิดความเสมอเป็นมนุษย์ และข้อคิดเกี่ยวกับกระแสเรื่องเพศในปัจจุบัน ให้ผู้ชมที่รับชมได้ข้อคิดกลับไป 3) ปรัชญา เนื่องจากการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงทางเพศเป็นปัญหาไม่จบสิ้นในปัจจุบัน ยังขาดการยอมรับของสังคมในปัจจุบันอยู่ ดังนั้นการแสดงครั้งนี้มีอิทธิพลทางความคิดให้แก่สังคมได้ตระหนักถึงคุณค่าความเป็นมนุษย์ และนำไปแก้ปัญหาเรื่องเพศในสังคมต่อไป (อภิโชติ เกตุแก้ว, สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2561)

ส่วนทรรศนะของณัฏฐพัฒน์ ผลพิกุล ที่ได้กล่าวถึงเกณฑ์มาตรฐานศิลปินที่มีต่อการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ ไว้ว่า

มีความคิดเห็นว่าเกณฑ์มาตรฐานศิลปินในด้าน 1) รสนิยม 2) ประสพการณ์ 3) ความสามารถหลากหลาย และ 4) การสร้างสรรค์ ทั้งหมดนี้สอดคล้องกับการวิจัยเชิงสร้างสรรค์เรื่อง “การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ” ทั้งในเรื่องรสนิยม ความชื่นชอบหรือรสนิยมทางเพศนั้นมีอิสระมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็น ชายรักหญิง ชายรักชาย หญิงรักหญิง ฯลฯ อีกทั้งยังสอดคล้องในเรื่องของความหลากหลายจากการสร้างสรรค์ผลงานของนราพงษ์ จรัสศรี ก็มีผลงานที่ชี้ชัดเรื่องเพศอย่างเห็นได้ชัด และเชื่อมโยงกับงานของผู้วิจัยได้เป็นอย่างดี รวมถึงประสพการณ์ของผู้วิจัยทางด้านการงาน วิถีชีวิตก็มีความชัดเจนทางเรื่องของการสร้างสรรค์ผลงานที่มีความเกี่ยวข้องกับเพศวิถีอีกด้วย ทั้งหมดนี้สามารถสรุปได้ว่า การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ เป็นผลงานสร้างสรรค์และมีเอกลักษณ์เฉพาะของผู้วิจัย (ณัฏฐพัฒน์ ผลพิกุล, สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2561)

ส่วนนริรัตน์ พินิจนสาร ได้แสดงทรรศนะเกี่ยวกับเกณฑ์มาตรฐานศิลปินที่มีต่อการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ โดยกล่าวไว้ว่า

มีความคิดเห็นว่าเกณฑ์มาตรฐานศิลปินที่มีต่อการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ ประกอบไปด้วย 1) จิตวิญญาณ 2) รสนิยม 3) ประสบการณ์ 4) ความสามารถหลากหลาย 6) การสร้างสรรค์ 7) จรรยาบรรณ 8) ความหลงใหล ซึ่งการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ เป็นเรื่องเกี่ยวกับการสะท้อนสภาพทางสังคมเกี่ยวกับเรื่องเพศ จึงต้องอาศัยความรู้ ความเข้าใจและความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์จากการสร้างสรรค์ ประสบการณ์ และความสามารถที่หลากหลายของศิลปิน ตลอดจนความหลงใหลในการสร้างสรรค์ผลงานที่ตอบสนองทางด้านรสนิยมของศิลปินเกี่ยวกับเรื่องเพศในสังคม รวมไปถึงจรรยาบรรณทางด้านนาฏศิลป์ในการสร้างสรรค์ผลงานที่เป็นแบบอย่างที่ดีและให้แง่คิดหรือมุมมองต่อสังคมได้อีกด้วย (นริรัตน์ พินิจนสาร, สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2561)

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นเกี่ยวกับเกณฑ์มาตรฐานศิลปินที่มีผลต่อการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ และศิลปิน โดยส่วนใหญ่จะเล็งเห็นถึงความสำคัญเกณฑ์มาตรฐานศิลปิน 5 ประการ ได้แก่ 1) จิตวิญญาณ 2) รสนิยม 3) ประสบการณ์ 4) การสร้างสรรค์ 5) ปรัชญา ซึ่งเกณฑ์มาตรฐานศิลปินทั้ง 5 ดังกล่าวจะเป็นแนวทางพัฒนากระบวนการวิจัยเชิงสร้างสรรค์เรื่อง การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ ทั้งในภาคทฤษฎีและปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ในลำดับต่อไป เพื่อให้ได้ผลงานการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ที่ดี มีคุณภาพสู่สาธารณชนและสังคม

3.4.6 ประสบการณ์ส่วนตัวของผู้วิจัย

การสร้างสรรค์ผลงานทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ แสดงให้เห็นถึงความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ และประสบการณ์ส่วนตัวของผู้สร้างสรรค์ผลงานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน หรือการคาดคะเนเหตุการณ์ล่วงหน้าในอนาคต ซึ่งจะเห็นได้จากสร้างสรรค์ผลงานทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ในแขนงต่าง ๆ เช่น ศิลปะการแสดง นาฏศิลป์ ประติมากรรม จิตรกรรม สถาปัตยกรรม เป็นต้น รวมไปถึงการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ยังเป็นสิ่งที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ทางด้านศิลปิน ตลอดจนคุณสมบัติและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ได้อีกด้วย ทั้งนี้ได้สอดคล้องกับทรรศนะของ ธารากร จันทนะสาโร ที่ได้กล่าวไว้ว่ามีความน่าสนใจว่า

ประสบการณ์ส่วนตัว เป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งในการออกแบบและการสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมทุกแขนง แสดงออกถึงบุคลิก ลักษณะ และตัวตนของศิลปิน อย่างถ่องแท้ โดยเฉพาะเมื่อปรากฏในศิลปะแบบนาฏศิลป์ก็จะมีนาฏยลักษณะเกิดขึ้น และทำให้จำแนกได้ว่านาฏศิลป์อย่างหนึ่งแตกต่างจากนาฏศิลป์อีกอย่างหนึ่งอย่างไร ทำให้ผลงานนาฏศิลป์เหล่านั้นสะท้อนภาพและแสดงสัญลักษณ์ หรือเรียกว่าลายเซ็น (signature) ของศิลปินให้ปรากฏอยู่ในทุก ๆ ผลงาน (ธรากร จันทนะสาโร, 2557: 98)

จากข้อความดังกล่าวข้างต้น ประสบการณ์ส่วนตัว เป็นอีกหนึ่งองค์ประกอบสำคัญในการเป็นศิลปินผู้สร้างสรรค์ผลงานทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ตามคุณสมบัติและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในการนี้ผู้วิจัยเป็นนาฏยศิลปินคนหนึ่ง ที่ได้มีส่วนในการแสดง และเป็นผู้สร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์หลายชุดการแสดง ดังจะเห็นได้จากงานเทศกาลศิลปะต่าง ๆ ทั้งในระดับชาติและนานาชาติ อีกทั้งในวันสำคัญต่าง ๆ อีกด้วย ทั้งนี้ผู้วิจัยถึงนำประสบการณ์ทางด้านนาฏศิลป์ในอดีตมาเป็นแนวทางในการวิจัยและการสร้างสรรค์ผลงานครั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยแบ่งออกได้พอสังเขปดังนี้

3.4.6.1 ประสบการณ์ส่วนตัวของผู้วิจัยด้านงานสอนและการแสดง

ผู้วิจัยมีประสบการณ์ทางด้านงานสอนนาฏศิลป์ตะวันตกตามสถาบัน โรงเรียนสอนนาฏศิลป์ตะวันตกในจังหวัดกรุงเทพมหานคร และจังหวัดชลบุรี อีกทั้งผู้วิจัยได้จบการศึกษาเกียรตินิยมบัณฑิตวิชาชีพครูทางการเต้นบัลเลต์ และแจ๊สแดนซ์ จากออสเตรเลีย แดนซ์ แอสโซซิเอชัน (Australasian Dance Association) ประเทศออสเตรเลีย ซึ่งเคยได้รับเกียรติให้เป็นกรรมการตัดสิน South Pacific Theatre Dance Championships 2012 จาก The Federal Association of Teachers of Dancing (F.A.T.D.) ณ เมืองซิดนีย์ ประเทศออสเตรเลีย รวมถึงเป็นนักเต้นบัลเลต์นักแสดง สมาชิกสังกัด บางกอกซิตีบัลเลต์ คอมพานี (Bangkok City Ballet Company) ตลอดจนเป็นอาจารย์พิเศษระดับอุดมศึกษาในสถาบันและมหาวิทยาลัยต่าง ๆ อีกด้วย

นอกจากนี้ผู้วิจัยเคยเป็นอาจารย์ประจำสาขาวิชานาฏศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา และเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์นิพนธ์ การแสดงชุดเจนเดอร์ อีควอลิตี้ (Gender Equality) กำกับและออกแบบท่าเต้นโดย อภิวัฒน์ เลื่อมไธสง โดยมีแรงบันดาลใจและแนวคิดมาจากเพศสภาพ ซึ่งปัจจุบันในสังคมเต็มไปด้วยเพศต่าง ๆ มีความหลากหลายทางเพศมากขึ้น ทำให้เกิดการยอมรับและเปิดรับการแสดงออกทางเพศ ซึ่งได้รับคัดเลือกให้แสดงในโครงการเครือข่ายศิลปกรรม มหกรรมศิลปะการออกแบบ ดนตรีและศิลปะการแสดงนิพนธ์ ระดับอุดมศึกษา ในวันที่ 18 สิงหาคม พ.ศ. 2560 ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3.4.5.2 ประสบการณ์ส่วนตัวของผู้วิจัยด้านการสร้างสรรค์นาฏศิลป์

ผู้วิจัยมีประสบการณ์การสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ ทั้งในระดับชาติและนานาชาติ ช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2558-2561 โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) แนวคิดของการสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุด โลเคีย (Like you)

นำเสนอในรูปแบบของการแสดงเดี่ยว (Solo Performance) ผ่านบทเพลงซัมวัน โลเกีย ยู (Someone Like you) ของ อะเดลล์ (Adele) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงเรื่องของความรักที่บางครั้งมีความสุข และบางครั้งมีความเจ็บปวด เปรียบเหมือนอัตลักษณ์และวิถีดำเนินชีวิตของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ ที่มีทั้งความสุขและความเจ็บปวดทางสิทธิและเสรีภาพทางเพศ ซึ่งจัดแสดงเมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2558 ณ หอศิลป์วัฒนธรรม กรุงเทพมหานคร ในงานวันสากลยุติความเกลียดกลัวคนรักเพศเดียวกัน คนข้ามเพศ และคนรักสองเพศ



ภาพที่ 3.11 ภาพการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุด โลเคีย ยู (Like you)

ออกแบบท่าเต้นและนำเสนอแสดงโดย วิทวัส กรมณีโรจน์

ที่มา: ผู้วิจัย

2) แนวคิดของการสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ชุด สต๊อป บูลลี่อิง (Stop Bulling)

นำเสนอในรูปแบบนาฏศิลป์ร่วมสมัย สะท้อนให้เห็นถึงการตีแผ่สังคมในแง่มุมของการเรียกร้องสิทธิและเสรีภาพทางเพศของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ เช่น สิทธิในการประกอบอาชีพ การสมรสระหว่างเพศเดียวกัน ห้องน้ำของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ เป็นต้น ซึ่งจัดแสดงเมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2558 ณ หอศิลป์วัฒนธรรม กรุงเทพมหานคร ในงานวันสากลยุติความเกลียดกลัวคนรักเพศเดียวกัน คนข้ามเพศ และคนรักสองเพศ



ภาพที่ 3.12 ภาพการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดสต็อป บูลลี่อิง (Stop Bullying)

ออกแบบท่าเต้นและกำกับการแสดงโดย วิทวัส กรมณีโรจน์

ที่มา: ผู้วิจัย

3) แนวคิดของการสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุด ไตเวอร์สซิติ (Diversity) นำเสนอในรูปแบบนาฏศิลป์ร่วมสมัย โดยได้รับแรงบันดาลใจและแนวคิดมาจากธงสีรุ้ง ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ การแสดงสะท้อนให้เห็นถึงการเรียกร้องสิทธิและเสรีภาพทางด้านเพศวิถี รวมไปถึงความเท่าเทียมของอัตลักษณ์ทางเพศ ซึ่งจัดแสดงเมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน พ.ศ. 2559 ณ หอศิลป์วัฒนธรรม กรุงเทพมหานคร ในการจัดประชุมเพื่อสิทธิความหลากหลายทางเพศ ครั้งที่ 28 (The XXVIII ILGA World Conference 2016)



ภาพที่ 3.13 ภาพการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุด ไตเวอร์สซิติ (Diversity)

ออกแบบท่าเต้นและกำกับการแสดงโดย วิทวัส กรมณีโรจน์

ที่มา: ผู้วิจัย

4) แนวคิดของสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุด โฮโม (HOMO) ได้รับแรงบันดาลใจในการนำเสนอเพื่อแสดงให้เห็นถึงการกำเนิดและความเป็นอื่นของกะเทยในสังคม ที่ว่าด้วยการโต้แย้งกันระหว่างความเป็นเพศที่ถูกกำหนดโดยวิทยาศาสตร์ และการเป็นเพศที่อยู่นอกเหนือกรอบของคำอธิบายทางวิทยาศาสตร์ และการปะทะ ตอโต้ ต่อรองระหว่างจิตใจของเจ้าของร่างกายกับสรีระที่ถูกกำกับหรือกำหนดโดยสังคมวัฒนธรรม เพื่อนำไปสู่การตระหนักถึงความเท่าเทียมในกะเทย และให้แง่คิดด้านความหลากหลายทางเพศแก่สังคม อีกทั้งความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นอื่นของกะเทยต่อไป โดยผ่านสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบนาฏศิลป์ร่วมสมัย ซึ่งจัดแสดงขึ้นในงานมหกรรมศิลปะ ดนตรีและการแสดง ครั้งที่ 6 ระหว่างวันที่ 29-30 มิถุนายน พ.ศ. 2559 ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ



ภาพที่ 3.14 ภาพการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุด โฮโม (HOMO)

ออกแบบท่าเต้นและกำกับการแสดงโดย วิทวัส กรมณีโรจน์

ที่มา: ผู้วิจัย

5) แนวคิดของสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุด ฮิวแมน บีอิง (Human being) ได้มีแนวคิดและแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ เพื่อแสดงให้เห็นถึงมุมมองของการมองผู้คนในสังคม โดยนำแนวคิดในเรื่องการตีความเชิงสัญลักษณ์ (sign) และชุดวาทกรรมสถาบันทางสังคมและวิทยาศาสตร์ในมิติเรื่องเพศสรีระ อีกทั้งยังประโยชน์เพื่อให้สังคมได้เข้าใจถึงความเท่าเทียม และยอมรับในตัวตนซึ่งกันและกันของความเป็นอื่น โดยผ่านการสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบนาฏศิลป์ร่วมสมัย ซึ่งจัดแสดงขึ้นในงานมหกรรมศิลปะ ดนตรีและการแสดง ครั้งที่ 7 ระหว่างวันที่ 16-17 มิถุนายน พ.ศ. 2560 ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ



ภาพที่ 3.15 ภาพการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุด ฮิวแมน บีอิง (Human being)

ออกแบบท่าเต้นและกำกับการแสดงโดย วิทวัส กรมณีโรจน์

ที่มา: ผู้วิจัย

6) แนวคิดของสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ชุด อันเดอร์ ดิกเทชั่น

(Under dictation) โดยมีแนวคิดแบบหลังใหม่มาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานทั้งในส่วนของการแสดง เสียงดนตรี และนำมาใช้ในการตีความปรากฏการณ์ทางสังคมวัฒนธรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ โดยแสดงให้เห็นถึงประเด็นเรื่องเพศที่ถูกปฏิบัติอยู่ภายใต้อำนาจได้รับการสถาปนาและขับเคลื่อนโดยสถาบันต่าง ๆ ทางสังคมนั้น ต่างล้วนมีบทบาทในการกำกับ กำหนดหรือนิยามคุณค่า ความหมาย ให้กับทุกสรรพสิ่งในสังคม เพื่อให้ผู้คนในสังคมต่าง ๆ ได้ประพฤติปฏิบัติตามครรลองที่สถาบันเหล่านั้นต้องการ แต่ในทางตรงกันข้าม วลีแห่งวาทกรรมที่ถูกผลิตขึ้นเหล่านี้ได้กลายเป็นส่วนสำคัญในการจำกัดความหลากหลายทางวัฒนธรรมและวิถีการดำเนินชีวิตของผู้คน โดยเฉพาะในที่นี้คือความหลากหลายทางเพศ โดยผ่านการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ในรูปแบบนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ ซึ่งจัดแสดงขึ้นในโครงการเสวนาวิชาการ “แนวคิดและการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย” จัดขึ้นโดยสาขาวิชาการละคร (นาฏยศาสตร์ไทย) คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ณ ห้องกิจกรรม (Theatre Room) หอสมุดป๋วย อึ๊งภากรณ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ในวันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2561



ภาพที่ 3.16 ภาพการแสดงนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ชุด อันเดอร์ ดิกเทชั่น (Under dictation)

ออกแบบท่าเต้นและกำกับการแสดงโดย วิทวัส กรมณีโรจน์

ที่มา: ผู้วิจัย

7) แนวคิดของการสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ชุด ทรานซ์ฟิกกูเรชั่น (Transfiguration with hopeful) เป็นการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ร่วมสมัย ที่มีแรงบันดาลใจมาจากบทเพลงเดอะ วิน ปีนรีท มาย วิง (The Wind Beneath My Wings) ของไรอันแดน (RyanDan) โดยนำเสนอถึงจิตวิญญาณของนักสู้ ผู้ไม่เคยย่อท้อและความหวังเปรียบเหมือนกระแสน้ำที่โอบพุงได้ปีกในการก้าวและข้ามผ่านอำนาจของสถาบันทางสังคม เพื่อปลดปล่อยจิตวิญญาณอันเป็นอิสระที่แสดงออกถึงอัตลักษณ์ทางเพลงของตนเองอย่างภาคภูมิใจ ซึ่งจัดแสดงขึ้นในวันตระหนักรู้ การมีตัวตนของคนข้ามเพศสากล ในวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2561 ณ สถาบันพิพิธภัณฑสถานการเรียนรู้แห่งชาติ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



ภาพที่ 3.17 ภาพการแสดงนาฏศิลป์ชุด ทรานซ์ฟิกกูเรชั่น วิช โฮปฟูล

(Transfiguration with hopeful) ออกแบบท่าเต้นและกำกับการแสดงโดย วิทวัส กรมณีโรจน์

ที่มา: ผู้วิจัย

3.5 ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การสร้างสรรค์นาฏยศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ“ ผู้วิจัยได้กำหนดและมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.5.1 ศึกษา ค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลเชิงเอกสารจาก ตำรา หนังสือ และเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ รวมไปถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ อีกทั้งศึกษาจากผลงานสร้างสรรค์ทางด้านนาฏยศิลป์ที่ผ่านมา

3.5.2 ออกแบบคำถามงานวิจัย ดังที่ผู้วิจัยนำเสนอไว้ในบทที่ 1 หัวข้อวิธีดำเนินการวิจัย

3.5.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.5.4 การลงพื้นที่ด้วยการสังเกตการณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาผลงานสร้างสรรค์ทางด้านนาฏยศิลป์และศิลปะแขนงอื่น ๆ

3.5.5 การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย

3.5.6 ดำเนินการทดลองด้วยวิธีการปฏิบัติออกแบบสร้างสรรค์นาฏยศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศตามความสำคัญในแต่ละองค์ประกอบของการสร้างสรรค์ผลงานนาฏยศิลป์

3.5.7 พัฒนาการออกแบบและการสร้างสรรค์นาฏยศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยดำเนินการนำเสนอผลงานการทดลองและออกแบบต่อผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านนาฏยศิลป์ตรวจสอบ เพื่อนำแนวทาง คำปรึกษา และข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาแบบการสร้างสรรค์ผลงาน ให้มีความสมบูรณ์และมีความเหมาะสมต่อการนำเสนอผลงานสร้างสรรค์สู่สาธารณชนต่อไป นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ปรับปรุงและแก้ไขรูปแบบวิทยานิพนธ์ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้เชี่ยวชาญและคณะกรรมการควบคุมไปกับการทดลองและออกแบบการสร้างสรรค์นาฏยศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศอีกด้วย

3.5.8 จัดนิทรรศการและจัดการแสดงการสร้างสรรค์นาฏยศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ โดยมีการเปิดกว้างในการวิพากษ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นของสาธารณชนภายหลังจากจบการแสดง อีกทั้งมีการตอบแบบสอบถาม การประเมินผลการแสดง ซึ่งนำข้อมูลที่ได้ทำการวิเคราะห์และรายงานผลข้อมูลที่ได้อีกด้วย

3.5.9 รวบรวมข้อมูล เนื้อหา การสรุปผลงานวิจัย และข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อจัดพิมพ์รูปแบบวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์

3.6 ผู้เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

3.6.1 เกณฑ์การคัดเลือกผู้ที่เกี่ยวข้อง

3.6.1.1 ผู้เกี่ยวข้องที่มีประสบการณ์ทางด้านนาฏศิลป์ ผู้วิจัยกำหนดคุณสมบัติและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีประสบการณ์ทางด้านนาฏศิลป์กับการวิจัยครั้งนี้ โดยจะต้องเป็นผู้ที่เคยสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์หรือศิลปะการแสดงอื่น ๆ ผ่านมาแล้วไม่น้อยกว่า 10 ปี และผลงานจะต้องถูกเผยแพร่ทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลจากการศึกษาในประเด็นและมุมมองของการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์อันจะเป็นประโยชน์ ซึ่งผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญขององค์ความรู้ที่จะได้จากผู้เกี่ยวข้องดังกล่าว

3.6.1.2 ผู้เกี่ยวข้องด้านวิชาการทางด้านนาฏศิลป์ ผู้วิจัยกำหนดคุณสมบัติและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้ที่เกี่ยวข้องด้านวิชาการทางด้านนาฏศิลป์ โดยจะต้องเป็นผู้ที่เคยผ่านการจัดการเรียนการสอนนาฏศิลป์ไม่น้อยกว่า 10 ปี มีเอกสาร ผลงานวิชาการและเอกสารเชิงประจักษ์ทั้งในแวดวงการศึกษาและแวดวงวิชาการ ตลอดจนการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์หรือศิลปะการแสดงอื่น ๆ อีกด้วย

3.6.1.3 ผู้เกี่ยวข้องที่มีประสบการณ์ทางด้านเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ ผู้วิจัยกำหนดคุณสมบัติและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้ที่เกี่ยวข้องด้านเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ โดยจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจทางด้านเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์เป็นอย่างดี อีกทั้งยังต้องเป็นนักวิชาการ นักกิจกรรมเกี่ยวกับประเด็นหรือมุมมองเรื่องเพศ เช่น อัตลักษณ์ทางเพศ รณรงค์การยุติความเกลียดกลัวทางเพศ สิทธิและความเสมอภาคทางเพศ เป็นต้น

3.6.1.4 ผู้เกี่ยวข้องที่มีประสบการณ์ทางด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ผู้วิจัยกำหนดคุณสมบัติและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีประสบการณ์ทางด้านอื่น ๆ โดยจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ตามทฤษฎีของวิทยาศาสตร์ มานุษยวิทยา สังคมวิทยา อักษรศาสตร์และศิลปกรรมศาสตร์ ซึ่งผู้วิจัยจะนำองค์ความรู้ที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศต่อไป

3.6.2 รายชื่อผู้เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

3.6.2.1 ผู้เกี่ยวข้องที่มีประสบการณ์ทางด้านนาฏศิลป์ มีดังต่อไปนี้

1) ศาสตราจารย์ ดร.นราพงษ์ จรัสศรี ปัจจุบันดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์วิจัย แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นผู้บุกเบิกนาฏศิลป์ร่วมสมัยคนแรกของประเทศไทย และเป็นผู้ก่อตั้งสาขาวิชานาฏศิลป์ตะวันตก ภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2) อาจารย์ ดร.วิชุดา วุธาพิทย์ ข้าราชการบำนาญ อดีตดำรงตำแหน่งหัวหน้าภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านประวัติศาสตร์และการวิจัยทางด้านนาฏศิลป์

3) อาจารย์ ดร.ธรากร จันทะสาโร ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการศูนย์การเรียนรู้ศิลปกรรมเพื่อความยั่งยืน และเป็นอาจารย์ประจำสาขาวิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ รวมทั้งเป็นผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการทางด้านการจัดการเรียนการสอนนาฏศิลป์ตะวันตก มีประสบการณ์การสอน การวิจัยและการแสดงทางด้านนาฏศิลป์ตะวันตก

3.6.2.2 ผู้เกี่ยวข้องด้านวิชาการทางด้านนาฏศิลป์ มีดังต่อไปนี้

1) อาจารย์ ดร.ดาริณี ชำนาญหม่อ ปัจจุบันดำรงตำแหน่งหัวหน้าสาขาวิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ อีกทั้งมีความรู้ ความเข้าใจและความสามารถทางด้านการจัดการเรียนการสอนทางด้านนาฏศิลป์สากล การสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ร่วมสมัย

2) อาจารย์ ดร.ธรากร จันทะสาโร ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการศูนย์การเรียนรู้ศิลปกรรมเพื่อความยั่งยืน และเป็นอาจารย์ประจำสาขาวิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ รวมทั้งเป็นผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการทางด้านการจัดการเรียนการสอนนาฏศิลป์สากล มีประสบการณ์การสอน การวิจัยและการแสดงทางด้านนาฏศิลป์สากล

3) อาจารย์ชิตพล เปลียนศิริ ปัจจุบันดำรงตำแหน่งอาจารย์ประจำสาขาวิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์สากล มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอน การวิจัยและการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์สากล

4) อาจารย์ ดร.คมชัชวร์ พสุริจันทร์แดง ปัจจุบันดำรงตำแหน่งอาจารย์ประจำสาขาวิชานาฏศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ไทย มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอน การวิจัยและการแสดงทางด้านนาฏศิลป์ไทย นอกจากนี้ยังเป็นผู้ถ่ายทอดทำรำให้กับนิสิต นักศึกษาจากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ อีกด้วย

5) อาจารย์นริรัตน์ พินิจธนสาร ปัจจุบันดำรงตำแหน่งอาจารย์ประจำสาขาวิชาการละคร คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ไทยและศิลปะการแสดง มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอน การวิจัยและการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ไทย และการบริหารงานทางด้านศิลปะ

3.6.2.3 ผู้เกี่ยวข้องที่มีประสบการณ์ทางด้านเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ มีดังต่อไปนี้

- 1) นายเปรมปรีดา ปราโมช ณ อยุธยา ปัจจุบันดำรงตำแหน่งอุปนายก สมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์
- 2) นายดนัย ลินจรัตน์ ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ สมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์
- 3) นายศิริศักดิ์ ไชยเทศ ปัจจุบันเป็นนักกิจกรรมรณรงค์สิทธิมนุษยชนเพื่อ คนที่มีความหลากหลายทางเพศ และเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจทางด้านเพศวิถีและความเท่าเทียม ในมนุษย์

3.6.2.4 ผู้เกี่ยวข้องที่มีประสบการณ์ทางด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย มีดังต่อไปนี้

- 1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิวัดน์ สุธรรมดี ปัจจุบันดำรงตำแหน่งอาจารย์ ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เป็นผู้ที่มีเชี่ยวชาญทางด้านภาษาไทย และมีความรู้ ความเข้าใจทางด้านคติชน วรรณกรรม เพลงพื้นบ้าน และมีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอน การวิจัยทางด้านภาษาไทย อีกด้วย
- 2) อาจารย์สุพิชฌาย์ นพวงศ์ ณ อยุธยา ปัจจุบันดำรงตำแหน่งประธาน สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษาไทย อาทิ ประวัติศาสตร์วรรณกรรมไทย บทประพันธ์ไทยทั้งร้อยแก้ว และร้อยกรอง รวมถึงเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทางด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียน การสอนทางด้านภาษาไทย
- 3) อาจารย์เชาวมนัส ประภักดี ปัจจุบันดำรงตำแหน่งประธานสาขาวิชา ดนตรีไทย วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้าน ดนตรีไทย และการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านดนตรีไทย นอกจากนี้ยังเป็นผู้ประสบการณ์ทางด้านการวิจัย และมีความรู้ ความเข้าใจและความสามารถทางด้านมานุษยดุริยางค์ มานุษยวิทยาและ สังคมวิทยาอีกด้วย
- 4) อาจารย์ ดร.สุรินทร์ เมทะนี ปัจจุบันดำรงตำแหน่งอาจารย์ประจำ สาขาวิชาศิลปะการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้าน นาฏศิลป์ตะวันตกและศิลปะการแสดง อีกทั้งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจและความสามารถทางด้าน บริหารการศึกษา หลักสูตรและการสอนวิชานาฏศิลป์ รวมไปถึงมีประสบการณ์ในการจัดการเรียน การสอนทางด้านนาฏศิลป์และศิลปะการแสดง

5) อาจารย์อรรถพล ปะมะโข ปัจจุบันดำรงตำแหน่งอาจารย์ประจำภาควิชาภาษาอังกฤษและภาษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษาอังกฤษและภาษาศาสตร์ นอกจากนี้ยังมีความเชี่ยวชาญทางด้านภาษา วัฒนธรรม วรรณกรรมและวรรณคดีในต่างประเทศอีกด้วย

6) อาจารย์ธีรเนตร วิโรจน์สกุล ปัจจุบันดำรงตำแหน่งอาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปะการแสดง คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม บางเขน เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านศิลปะการแสดง การสร้างสรรค์ผลงาน และมีประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนทางด้านศิลปะการแสดง

7) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธโนทัย มงคลศิลป์ ปัจจุบันดำรงตำแหน่งอาจารย์ประจำสาขาวิชาออกแบบแฟชั่นและสิ่งทอ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการออกแบบแฟชั่นและสิ่งทอ รวมไปถึงการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านการออกแบบแฟชั่นและสิ่งทอ

ตารางที่ 3.1 ตารางกำหนดการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

ที่มา: ผู้วิจัย

ผู้ให้สัมภาษณ์	วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์	ประเด็นที่สัมภาษณ์
ศาสตราจารย์ ดร.นราพงษ์ จรัสศรี	2 กุมภาพันธ์ 2561	นาฏยศิลป์และศิลปะการแสดง ในแง่มุมมองของเพศวิถีและความ เท่าเทียมกันในมนุษย์
		การสร้างสรรค์ผลงานทางด้าน นาฏยศิลป์เกี่ยวกับ ความเท่า เทียมกันในมนุษย์ และข้อ ถกเถียงเรื่องเพศ
	4 พฤษภาคม 2561	นิยามศัพท์นาฏยศิลป์
		การวิจัยเชิงสร้างสรรค์
	22 พฤษภาคม 2561	นิยามศัพท์ข้อถกเถียง
	1 มิถุนายน 2561	การออกแบบบทการแสดง
		การออกแบบลีลานาฏยศิลป์ การออกแบบสถานที่แสดง

ตารางที่ 3.1 ตารางกำหนดการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย (ต่อ)

ที่มา: ผู้วิจัย

ผู้ให้สัมภาษณ์	วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์	ประเด็นที่สัมภาษณ์
		การใช้สัญลักษณ์ ในการแสดงนาฏยศิลป์
	8 มิถุนายน 2561	ความคิดสร้างสรรค์ ในผลงานนาฏยศิลป์
	28 กันยายน 2561	นาฏยศิลป์และศิลปะการแสดง ในแง่มุมของเพศวิถีและความ เท่าเทียมกันในมนุษย์
		การแสดงชุดฟิลด์ สดุดี (Field Study)
	24 สิงหาคม 2561	แนวคิดของ นาฏยศิลป์หลังสมัยใหม่
		การสะท้อนสภาพสังคมผ่าน การสร้างสรรค์นาฏยศิลป์ เพื่อสังคม
	25 กุมภาพันธ์ 2562	เกณฑ์มาตรฐานศิลปิน
อาจารย์ ดร.วิษุตา วุธาติย์	31 สิงหาคม 2560	ความคิดเห็นเกี่ยวกับงานวิจัย
	19 มกราคม 2561	เกณฑ์มาตรฐานศิลปิน
อาจารย์ ดร.ธรากร จันทะสาโร	8 พฤษภาคม 2560	นิยามศัพท์ นาฏยศิลป์ นิยามศัพท์นาฏยศิลป์ร่วมสมัย
	14 ธันวาคม 2560	นาฏยศิลป์สร้างสรรค์
	4 มกราคม 2561	การวิจัยเชิงสร้างสรรค์
	8 พฤษภาคม 2561	การวิจัยเชิงคุณภาพ
	20 มิถุนายน 2561	การออกแบบลีลานาฏยศิลป์

ตารางที่ 3.1 ตารางกำหนดการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย (ต่อ)

ที่มา: ผู้วิจัย

ผู้ให้สัมภาษณ์	วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์	ประเด็นที่สัมภาษณ์
	8 กรกฎาคม 2561	นาฏยศิลป์และศิลปะการแสดง ในแง่มุมมองของเพศวิถีและความ เท่าเทียมกันในมนุษย์
	6 สิงหาคม 2561	การใช้สัญลักษณ์ ในการแสดงนาฏยศิลป์
		ทฤษฎีทางด้านนาฏยศิลป์ ดุริยางคศิลป์ และทัศนศิลป์
		แนวคิดของ นาฏยศิลป์หลังสมัยใหม่
		การสะท้อนสภาพสังคมผ่าน การสร้างสรรคนาฏยศิลป์ เพื่อสังคม
	24 ตุลาคม 2561	เกณฑ์มาตรฐานศิลปิน
อาจารย์ ดร.สุรินทร์ เมทะนี	21 มิถุนายน 2560	นาฏยศิลป์สร้างสรรค์
	14 ธันวาคม 2560	นิยามศัพท์นาฏยศิลป์
อาจารย์จิตพล เปลียนศิริ	4 กันยายน 2561	นาฏยศิลป์สร้างสรรค์
อาจารย์เชาวนมนัส ประภักดี	14 ธันวาคม 2560	เพศวิถีและความเท่าเทียมกัน ในมุมมองของวิทยาศาสตร์
	4 มกราคม 2561	นิยามศัพท์ข้อถกเถียง
		นิยามศัพท์ข้อถกเถียงเรื่องเพศ เพศวิถี

ตารางที่ 3.1 ตารางกำหนดการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย (ต่อ)

ที่มา: ผู้วิจัย

ผู้ให้สัมภาษณ์	วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์	ประเด็นที่สัมภาษณ์
	5 มกราคม 2561	เพศวิถีและความเท่าเทียมกัน ในมนุษย์ตามทฤษฎีของ ศิลปกรรมศาสตร์
	8 มกราคม 2561	ความเท่าเทียมกันในมนุษย์
อาจารย์ธีรเนตร วิโรจน์สกุล	4 มกราคม 2561	เพศวิถีและความเท่าเทียมกัน ในมนุษย์ตามทฤษฎีของ ศิลปกรรมศาสตร์
	6 มกราคม 2561	เพศวิถี
อาจารย์สุพิชฌาย์ นพวงศ์ ณ อยุธยา	5 มกราคม 2561	เพศวิถีและความเท่าเทียมกัน ในมนุษย์ตามทฤษฎีของ อักษรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิวัฒน์ สุธรรมดี	5 มกราคม 2561	เพศวิถีและความเท่าเทียมกัน ในมนุษย์ตามทฤษฎีของ อักษรศาสตร์
อาจารย์อรรถพล ปะมะโช	12 มีนาคม 2561	เพศวิถีและความเท่าเทียมกัน ในมนุษย์ตามทฤษฎีของ อักษรศาสตร์
		นาฏศิลป์และศิลปะการแสดง ในแง่มุมของเพศวิถีและความ เท่าเทียมกันในมนุษย์
อาจารย์ ดร.คมชวัชร พสุริจันทร์แดง	13 ธันวาคม 2560	ทัศนศิลป์ในแง่มุมของเพศวิถี และความเท่าเทียมกันใน มนุษย์

ตารางที่ 3.1 ตารางกำหนดการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย (ต่อ)

ที่มา: ผู้วิจัย

ผู้ให้สัมภาษณ์	วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์	ประเด็นที่สัมภาษณ์
	19 เมษายน 2561	เพศวิถีและความเท่าเทียมกัน ในมนุษย์ตามทฤษฎีของ ศิลปกรรมศาสตร์
อาจารย์กฤษฎี ชัยศิลป์บุญ	14 ธันวาคม 2560	ทัศนศิลป์ในแง่ของ เพศวิถีและความเท่าเทียมกัน ในมนุษย์
อาจารย์อภิชาติ เกตุแก้ว	8 มิถุนายน 2561	การคัดเลือกนักแสดง
		ความคิดสร้างสรรค์ ในผลงานนาฏศิลป์
	21 มิถุนายน 2561	การออกแบบแสง
		การใช้สัญลักษณ์ ในการแสดงนาฏศิลป์
อาจารย์ณัฐพัฒน์ ผลพิกุล	24 ตุลาคม 2561	เกณฑ์มาตรฐานศิลปิน
	8 มิถุนายน 2561	การคัดเลือกนักแสดง
		การออกแบบอุปกรณ์ ประกอบการแสดง
อาจารย์ณัฐพัฒน์ ผลพิกุล	24 ตุลาคม 2561	เกณฑ์มาตรฐานศิลปิน
	25 พฤษภาคม 2561	การออกแบบเครื่องแต่งกาย
		การออกแบบอุปกรณ์ ประกอบการแสดง
อาจารย์ณัฐพัฒน์ ผลพิกุล	1 มิถุนายน 2561	การออกแบบสถานที่แสดง
	24 ตุลาคม 2561	เกณฑ์มาตรฐานศิลปิน

ตารางที่ 3.1 ตารางกำหนดการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย (ต่อ)

ที่มา: ผู้วิจัย

ผู้ให้สัมภาษณ์	วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์	ประเด็นที่สัมภาษณ์
อาจารย์ลักขณา แสงแดง	21 มิถุนายน 2561	การออกแบบเครื่องแต่งกาย
		การออกแบบแสง
อาจารย์ศรียา หงส์สีบเ็ดด	8 มิถุนายน 2561	ความคิดสร้างสรรค์ ในผลงานนาฏศิลป์
อาจารย์สุนันทา เกตุเหล็ก	24 ตุลาคม 2561	เกณฑ์มาตรฐานศิลปิน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธนัทย์ มงคลสินธุ์	10 มิถุนายน 2561	การออกแบบเครื่องแต่งกาย

3.6.3 คำถามสำหรับผู้เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามและเลือกคำถามสามารถแบ่งออกตามหัวข้อดังต่อไปนี้

3.6.3.1 ประเด็นเกี่ยวกับรูปแบบการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ

3.6.3.2 ประเด็นเกี่ยวกับเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์

3.6.3.3 ประเด็นเกี่ยวกับข้อถกเถียงเรื่องเพศในปัจจุบัน

3.6.3.3 ประเด็นเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ในผลงานนาฏศิลป์

3.6.3.4 ประเด็นเกี่ยวกับการใช้สัญลักษณ์ในการแสดงนาฏศิลป์

3.6.3.5 ประเด็นเกี่ยวกับทฤษฎีทางด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ และทัศนศิลป์

3.6.3.6 ประเด็นเกี่ยวกับนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่

3.6.3.7 ประเด็นเกี่ยวกับการสะท้อนสภาพสังคมผ่านการสร้างสรรค์นาฏศิลป์เพื่อ

สังคม

3.6.3.8 คำถามด้านแนวคิดทางด้านนาฏศิลป์

3.6.3.9 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

3.7 สรุปบท

บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัยของวิทยานิพนธ์เรื่อง “การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ” ผู้วิจัยได้นำเสนอถึง รูปแบบของการศึกษาวิจัย การออกแบบงานวิจัยเชิงสร้างสรรค์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย และ

คำถามสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ซึ่งบทต่อไปในบทที่ 4 การสร้างสรรค์นาฏศิลป์ ผู้วิจัยจะนำเสนอถึง ขั้นตอนในการปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงาน การพัฒนาผลงานนาฏศิลป์ รูปแบบของการสร้างสรรค์ผลงานและแนวคิดที่ได้หลังจากการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์



บทที่ 4

กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลและการสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์

4.1 อารัมภบท

บทที่ 3 ที่ผ่านมาของวิทยานิพนธ์เรื่อง “การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ” ได้อธิบายถึงวิธีดำเนินการวิจัย ซึ่งประกอบไปด้วย รูปแบบของการศึกษาวิจัย การออกแบบงานวิจัย สร้างสรรค์ เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการศึกษาวิจัย ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย และผู้เกี่ยวข้อง กับงานวิจัย ส่วนในเนื้อหาของบทที่ 4 นี้ ผู้วิจัยนำเสนอและอธิบายถึงกระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน ทางด้านนาฏศิลป์ ประกอบไปด้วย ขั้นตอนในการปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงาน การพัฒนาผลงาน นาฏศิลป์ รูปแบบของการสร้างสรรค์ผลงานและแนวคิดที่ได้หลังจากการสร้างสรรค์ผลงานทางด้าน นาฏศิลป์ ซึ่งมีเนื้อหาและรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์

วิทยานิพนธ์เรื่อง “การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ” นี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาและ ได้ตั้งคำถามของงานวิจัยเพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในการค้นหาคำตอบของการศึกษาวิจัย โดย สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเด็นหลัก คือ 1) รูปแบบของการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ ที่เกี่ยวกับองค์ประกอบทั้ง 8 ประการสำคัญในการสร้างสรรค์ผลงาน 2) แนวคิดที่ได้หลังจากการ สร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้องานวิจัยเรื่อง “การสร้างสรรค์นาฏศิลป์ จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ” ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอและอธิบายตามลำดับต่อไปนี้

4.2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหารูปแบบของผลงานทางด้านนาฏศิลป์เรื่อง การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ

การดำเนินงานการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหารูปแบบผลงานทางด้านนาฏศิลป์เรื่อง การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศนี้ ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการทดลองปฏิบัติการ ตามลำดับขั้นตอน โดยแบ่งการพัฒนาการผลงานออกเป็น 5 ครั้ง ในแต่ละครั้งผู้วิจัยจะพิจารณาใช้ องค์ประกอบของการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ทั้ง 8 ประการ ตามความจำเป็นซึ่งได้แก่ การทดลองปฏิบัติการ 1) การออกแบบบทการแสดง 2) การคัดเลือกนักแสดง 3) การออกแบบลีลา นาฏศิลป์ 4) การออกแบบเครื่องแต่งกาย 5) การออกแบบเสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง 6) การออกแบบพื้นที่แสดง 7) การออกแบบแสง และ 8) การออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

4.2.1.1 การปฏิบัติการเพื่อค้นหาแนวทางก่อนการดำเนินการทดลองปฏิบัติการ สร้างสรรค์ผลงานโดยกำหนดให้นักแสดงเครื่องไหวร่างกายโดยใช้วิธีการด้นสด (Improvise)

จากการศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูล และประสบการณ์จากเรื่องข้อ
ถกเถียงเรื่องเพศในสังคม ผู้วิจัยจึงกำหนดให้นักแสดงทดลองการด้นสด (Improvise) ซึ่งเป็นหนึ่งใน
ขั้นตอนของการค้นหาแนวทางก่อนที่จะดำเนินการปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์
ดังนี้ นราพงษ์ จรัสศรี ที่ได้อธิบายเรื่องการเคลื่อนไหวร่างกายโดยใช้วิธีการด้นสดไว้ว่า

การเคลื่อนไหวร่างกายโดยใช้วิธีการด้นสด ผู้ปฏิบัติจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ
ตลอดจนทักษะและความสามารถในการเคลื่อนไหวร่างกายเป็นอย่างดี ซึ่งการด้นสดนั้น
จะเกิดจากการกำหนดโจทย์หรือสถานการณ์ในการเคลื่อนไหวร่างกาย ทั้งนี้การด้นสดที่มี
คุณภาพจะต้องผ่านการฝึกปฏิบัติ อบรม เพื่อให้เกิดความชำนาญในการด้นสด เนื่องจาก
การด้นสดจะต้องอาศัยจินตนาการและประสบการณ์ในการด้นสด โดยผ่านการคิดและ
เคลื่อนไหวไปพร้อมกัน (นราพงษ์ จรัสศรี, สัมภาษณ์, 21 มิถุนายน 2561)

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นได้มีความสอดคล้องกับทฤษฎีของ ดาริณี ชำนาญหมอ
ที่ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทดลองการเคลื่อนไหวร่างกายโดยใช้วิธีการด้นสด ไว้ว่า

การด้นสด (Improvise) คือกระบวนการที่เป็นส่วนช่วยสำคัญในการสร้างงาน
โดยสามารถทำได้ทั้งผู้กำกับลีลาและนักแสดง ด้วยวิธีการตั้งโจทย์และทดลองปลดปล่อย
ความคิดกับร่างกายให้มีความสอดคล้องกับดนตรีหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ไม่ได้กำหนด
เตรียมตัวไว้ก่อน ทั้งนี้นักแสดงจะต้องมีความสามารถและไหวพริบในการเคลื่อนไหว
ร่างกายและการสร้างสรรค์ลีลา (ดาริณี ชำนาญหมอ, 2545: 63)

ทั้งนี้ผู้วิจัยเริ่มปฏิบัติการเคลื่อนไหวร่างกายด้วยวิธีการด้นสด ในโจทย์และ
สถานการณ์ของข้อถกเถียงเรื่องเพศในสังคม ผู้วิจัยได้แสดงออกทางด้านอารมณ์และความรู้สึกผ่าน
การเคลื่อนไหวร่างกาย สื่อให้เห็นถึงปัญหาข้อถกเถียงเรื่องเพศในแง่มุมต่าง ๆ ของสังคมหรือประเด็น
ข้อถกเถียงเรื่องเพศที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ตรงของผู้วิจัย โดยทำการด้นสดลีลานาฏศิลป์และ
การเคลื่อนไหวร่างกายในการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์เบื้องต้นก่อน
เพื่อค้นหาแนวทางการสร้างสรรค์ผลงานตามองค์ประกอบของการสร้างสรรค์ผลงานทางด้าน
นาฏศิลป์ เช่น การออกแบบบทการแสดง การออกแบบลีลานาฏศิลป์ และการคัดเลือกนักแสดง
เป็นต้น

4.2.1.2 การปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 1

จากการดำเนินการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานโดยกำหนดให้นักแสดงเครื่องไหวร่างกายโดยใช้วิธีการต้นสด ทำให้ผู้วิจัยได้แนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ โดยเรียบเรียง ลำดับขั้นตอนการออกแบบและอธิบายถึงกระบวนการในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) การออกแบบบทการแสดงครั้งที่ 1

ผู้วิจัยเริ่มทำการทดลองและปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านบทการแสดงซึ่งมีลำดับขั้นตอนดังนี้

1.1 แรงบันดาลใจ จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผ่านเรื่องเล่า และประสบการณ์ของผู้วิจัย ในประเด็นข้อถกเถียงเรื่องเพศทางสถาบันครอบครัว อาทิ ความคาดหวังของสถาบันครอบครัว การขาดความรู้เรื่องเพศวิถี และการไม่เข้าใจเกี่ยวกับความเท่าเทียมกันทางเพศ ซึ่งประเด็นดังกล่าวผู้วิจัยจึงเกิดแนวคิดและแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงาน ดังที่ สุตาภรณ์ เตจา ได้กล่าวถึง แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานไว้ว่า

การสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะในแต่ละผลงาน ศิลปินจะต้องมีแรงบันดาลใจ เป็นหลักสำคัญในการสร้างสรรค์ผลงาน จะทำให้การสร้างสรรค์ผลงานมีความน่าสนใจ และแตกต่างไปจากผลงานอื่น ๆ ตามแรงบันดาลใจของผู้สร้างสรรค์ผลงาน อีกทั้งผลงานสร้างสรรค์นั้นจะสะท้อนหรือแสดงให้เห็นถึงความรู้สึกและอัตลักษณ์ของศิลปินที่มีต่อผลงานนั้นๆอีกด้วย (สุตาภรณ์ เตจา, สัมภาษณ์, 15 สิงหาคม 2561)

เมื่อผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาเพื่อคิด วิเคราะห์ และตีความหมายของข้อถกเถียงเรื่องเพศ พบว่า ความสำคัญของปัญหาของข้อถกเถียงเรื่องเพศมีประเด็นที่หลากหลาย และมีความเคลื่อนไหวอยู่เสมอ อีกทั้งการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์เกี่ยวกับเพศ มีศิลปินและนักออกแบบท่าเต้นได้สร้างสรรค์ผลงานออกมาหลากหลายแนวทาง ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์ประเด็นของข้อถกเถียงเรื่องเพศที่ยังไม่เคยถูกนำไปสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ เพื่อก่อให้เกิดผลงานสร้างสรรค์ที่มีความแปลกใหม่ ผู้วิจัยจึงหารูปแบบการนำเสนอของการสร้างสรรค์ผลงาน วิธีการนำเสนอในรูปแบบใด จึงจะทำให้ผลงานการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยตามแนวทางของผู้วิจัยที่ได้คาดหวังไว้

1.2 การวางโครงเรื่องของการแสดง การออกแบบบทและการกำหนดโครงเรื่องการแสดงในการนำมาใช้ในการปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 1 ผู้วิจัยได้กำหนดและวางโครงสร้างการแสดงมาจากประเด็นเกี่ยวกับเพศวิถีและความ

เท่าเทียมในมนุษย์จากสถานการณ์และประสบการณ์ของผู้วิจัย มาตีความและออกแบบเป็นบทการแสดง ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้แบ่งองค์การแสดงของการสร้างสรรค์นาฏยศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ โดยสังเขปเป็น 4 องค์ ดังนี้

องค์ 1 ข้อถกเถียง (Controversy) นำเสนอรูปแบบของข้อถกเถียงเรื่องเพศในประเด็นต่าง ๆ เช่น เพศวิถี ความเท่าเทียมกันในมนุษย์ การกำหนดสิทธิและเสรีภาพทางการแสดงออกทางเพศ เป็นต้น

องค์ 2 ปรากฏ (Appearance) นำเสนอรูปแบบของข้อถกเถียงเรื่องเพศในประเด็นต่าง ๆ จากแนวคิดเรื่องเพศในมุมมองของการมองผู้คนในสังคมเกี่ยวกับเรื่องเพศสรีระ

องค์ 3 ตัดสิน (Decide) นำเสนอรูปแบบของข้อถกเถียงเรื่องเพศในประเด็นต่าง ๆ จากแนวคิดเรื่องเพศเกี่ยวกับสถาบันทางสังคมในมิติเรื่องข้อถกเถียงเรื่องเพศ ที่มนุษย์หรือบุคคลได้ถูกกำหนดและสร้างความเป็นอื่นด้วยอำนาจแห่งสถาบันทางสังคม ซึ่งนำไปสู่การก่อให้เกิดปัญหาและข้อถกเถียงเรื่องเพศในสังคม

องค์ 4 มนุษย์ (Human) นำเสนอรูปแบบจากแนวคิดมาจากข้อถกเถียงเรื่องเพศ เพื่อให้สังคมได้เข้าใจถึงความเท่าเทียมและยอมรับในตัวตนซึ่งกันและกันของความเป็นอื่นเรื่องเพศในสังคมปัจจุบัน

จากการวางโครงเรื่องของการแสดงดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงนำเอาไปทดลองกับนักแสดง โดยให้นักแสดงทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องของข้อถกเถียงเรื่องเพศ พบว่านักแสดงเกิดความเข้าใจในข้อถกเถียงเรื่องเพศ อีกทั้งนักแสดงตีความการแสดงจากข้อถกเถียงเรื่องเพศไปในแนวทางของความเข้าใจเรื่องความไม่เท่าเทียมกันในมนุษย์ ซึ่งเป็นประเด็นที่มีความชัดเจนไม่เพียงพอ และไม่มีความแตกต่างไปจากเดิม ซึ่งผู้วิจัยจะนำเอาไปพัฒนาในการทดลองและปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏยศิลป์ครั้งต่อไป

2) การคัดเลือกนักแสดงครั้งที่ 1

การคัดเลือกนักแสดงสำหรับวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การสร้างสรรค์นาฏยศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ” ผู้วิจัยพิจารณาจากรูปแบบการแสดง และข้อถกเถียงเรื่องเพศในประเด็นต่าง ๆ ทางสังคมเป็นหลัก โดยนักแสดงที่ได้รับการคัดเลือก เป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจและความสามารถในการปฏิบัติการทางด้านนาฏยศิลป์และเคลื่อนไหวร่างกายได้เป็นอย่างดี ซึ่งการคัดเลือกนักแสดงในการทดลองครั้งนี้ ผู้วิจัยคัดเลือกจากคุณสมบัติและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งนักแสดงต้องฝึกฝน พัฒนาทักษะ และศักยภาพตามรูปแบบของผู้วิจัยที่ได้กำหนดให้ได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ รวมไปถึงการเปิดใจในการยอมรับและมีทัศนคติที่ดีต่อเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ได้ ดังที่ นราพงษ์ จรัสศรี ได้กล่าวถึงการคัดเลือกนักแสดง ไว้ว่า

การคัดเลือกนักแสดงสำหรับการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์นั้น จะต้องคัดเลือกนักแสดงที่มีความรู้ ความเข้าใจและความสามารถทางด้านนาฏศิลป์และการเคลื่อนไหวร่างกายเพื่อสนับสนุนการสร้างสรรค์ผลงานเป็นไปตามแผนที่ผู้สร้างงานได้วางไว้ อีกทั้งนักแสดงจะต้องมีวินัยและความรับผิดชอบต่อตนเอง ทีมงานและผู้สร้างสรรค์ผลงานอีกด้วย นอกจากนี้การสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์อาจคัดเลือกนักแสดงที่มีทักษะทางด้านนาฏศิลป์น้อย หรือมีทักษะทางการละคร เพื่อให้ได้มุมมองหรือลีลาที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติของนักแสดง รวมไปถึงการได้ลีลาที่แปลกใหม่และมีความคิดสร้างสรรค์มากเพียงพอ (นราพงษ์ จรัสศรี, สัมภาษณ์, 21 มิถุนายน 2561)

สอดคล้องกับธรากร จันทะสาโร กล่าวถึงวิธีการคัดเลือกนักแสดงไว้ว่า

ด้านการคัดเลือกนักแสดงใช้วิธีการที่เรียกว่าทรายเอาท์ (tryout) โดยคัดเลือกนักแสดงที่มีทักษะปฏิบัติทางด้านนาฏศิลป์ มีระเบียบวินัย ชยัน อดทน ใฝ่รู้และมีมนุษยสัมพันธ์ นอกจากนี้ยังคำนึงในเรื่องประสบการณ์ในการแสดงนาฏศิลป์หรือศิลปะการแสดงรูปแบบอื่น ๆ ประกอบไปด้วย (ธรากร จันทะสาโร, 2557: 259)

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ต่อเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ ผู้วิจัยจึงดำเนินการคัดเลือกนักแสดงจากการผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจ และมีประสบการณ์ในข้อถกเถียงเรื่องเพศ เพื่อเป็นการสนับสนุนต่อบทการแสดง การเคลื่อนไหวร่างกาย ตลอดจนการแสดงอารมณ์และความรู้สึกทางการสื่อสารการแสดงได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยคัดเลือกจากนักแสดงที่มีความรู้ ความเข้าใจเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ ตลอดจนการมีทักษะ ความสามารถทางด้านนาฏศิลป์ ศิลปะการแสดงและมีอัตลักษณ์ทางเพศที่โดดเด่น 2 คน

ตารางที่ 4.1 ตารางประวัติและรายชื่อนักแสดง

ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

ภาพนักแสดง	ชื่อ-สกุล อาชีพ สังกัด	การศึกษาและความสามารถ
	พรนัชชา สวัสดิ์มงคล นักศึกษา สาขาวิชาศิลปการแสดง คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ	กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาศิลปการแสดง คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ศิลปการแสดง นาฏศิลป์ร่วมสมัย
	วีรพันธ์ คนรู้ นักศึกษา สาขาวิชาศิลปการแสดง คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ	กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาศิลปการแสดง คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ศิลปการแสดง นาฏศิลป์ร่วมสมัย

3) การออกแบบลีลานาฏศิลป์ครั้งที่ 1

การออกแบบลีลานาฏศิลป์ครั้งที่ 1 สำหรับวิทยานิพนธ์เรื่อง “การสร้างสรุคนาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ” ผู้วิจัยมุ่งประเด็นสำหรับการออกแบบลีลานาฏศิลป์ครั้งที่ 1 ในส่วนการแสดงองค์ 1 ซึ่งการออกแบบลีลานาฏศิลป์นี้ได้แรงบันดาลใจมาจากข้อถกเถียงเรื่องเพศในประเด็นต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในบทบาทการแสดง เช่น เพศวิถี ความเท่าเทียมกันในมนุษย์ การกำหนดสิทธิและเสรีภาพทางการแสดงออกทางเพศ เป็นต้น โดยนำมาออกแบบลีลาและจัดวางองค์ประกอบทางการแสดง รวมไปถึงแนวคิดที่ได้มาจากการประสบการณ์ตรงจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นข้อถกเถียงเรื่องเพศ จากนั้นคัดเลือกสถานการณ์และพฤติกรรมของเพศวิถีและความ

เท่าเทียมในมนุษย์มาใช้ในการออกแบบลีลานาฏศิลป์ทางด้านการแสดงอารมณ์และความรู้สึกในการสื่อสารการแสดง

ผู้วิจัยได้สร้างและเลือกประเด็นสำคัญจากข้อถกเถียงเรื่องเพศในประเด็นต่าง ๆ จากแนวคิดเรื่องเพศตามทฤษฎีของมานุษยวิทยาและสังคมวิทยาในการออกแบบลีลาการเคลื่อนไหวไว้เบื้องต้น เพื่อให้นักแสดงนำไปพัฒนาและสร้างลีลาการเคลื่อนไหวเพื่อสื่อให้เห็นถึงข้อถกเถียงเรื่องสิทธิและเสรีภาพทางการแสดงออกทางเพศ โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับวิธีการดำเนินชีวิตประจำวันและหน้าที่ ความรับผิดชอบ บนพื้นฐานของความแตกต่างระหว่างเพศ

การออกแบบลีลานาฏศิลป์ครั้งที่ 1 นำเสนอถึงเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ระหว่างเพศชายและเพศหญิง โดยเป็นการนำเสนอถึงข้อถกเถียงเรื่องเพศที่เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกและการดำเนินชีวิตประจำวันของเพศชายและเพศหญิง ที่ความแตกต่างตามคติความเชื่อแบบเก่า เช่น เพศชายมีความแข็งแรง มีความรับผิดชอบและมีหน้าที่ให้การเลี้ยงดูเพศหญิง ส่วนเพศหญิงมีความอ่อนโยน มีพลังกำลังและมีสิทธิหน้าที่น้อยกว่าเพศชาย เป็นต้น ซึ่งการออกแบบลีลานาฏศิลป์ครั้งที่ 1 นี้ นำเสนอการแสดงโดย พรณชชา สวัสดิมมงคล และ วีรพันธ์ คนรู้ ได้ใช้การออกแบบลีลาบนพื้นฐานของทักษะทางด้านศิลปะการแสดงเป็นหลักสำคัญ เนื่องจากศิลปะการแสดงสามารถสื่อสารได้ง่ายกับผู้ชมโดยตรงไปตรงมา อาทิ การพูด การเคลื่อนไหว การแสดงอารมณ์ ซึ่งมีความใกล้เคียงกับชีวิตประจำวันของผู้คน

จากการทดลองดังกล่าวการแสดงองค์ 1 ผู้วิจัยนำเอาการเคลื่อนไหวร่างกายในชีวิตประจำวันมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบลีลานาฏศิลป์และการแสดง เช่น การนั่ง การยืน การสนทนา เป็นต้น เนื่องจากการเคลื่อนไหวในชีวิตประจำวันมีความสอดคล้องกับพื้นฐานทางด้านศิลปะการแสดงของนักแสดง และการสื่อสารการแสดงสามารถสื่อสารและทำความเข้าใจให้กับผู้ชมได้ง่าย ดังที่ นราพงษ์ จรัสศรี ได้แสดงทฤษฎีเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวร่างกายในชีวิตประจำวัน ที่นำมาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ โดยกล่าวว่า

การเคลื่อนไหวร่างกายในชีวิตประจำวัน เป็นการนำเอาอิริยาบถในชีวิตประจำวัน และสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน รวมถึงต้องเกิดจากความรู้สึกโดยตรงไปตรงมา ซึ่งเป็นท่าทางที่คุ้นเคย โดยปราศจากการทักตะและลีลาทางด้านนาฏศิลป์ อีกทั้งจะต้องไม่มีการผสมผสานระหว่างท่าทางในกิจวัตรประจำวันกับการประดิษฐ์ลีลาอื่น ๆ หากแต่การเคลื่อนไหวร่างกายในชีวิตประจำวันนั้นจะต้องมีความระมัดระวังในการเคลื่อนไหว เนื่องด้วยอาจจะคล้ายกับการแสดงละคร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้สร้างสรรค์ผลงานและผู้แสดงที่ต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ และประสบการณ์ทางการแสดงลีลา

การเคลื่อนไหวร่างกายในชีวิตประจำวันอีกด้วย (นราพงษ์ จรัสศรี, สัมภาษณ์, 21 มิถุนายน 2561)

จากการออกแบบลีลานาฏศิลป์ครั้งที่ 1 ในองค์ 1 ผู้วิจัยสรุปได้ว่าการออกแบบลีลานาฏศิลป์ครั้งนี้ ได้นำเสนอถึงข้อถกเถียงเรื่องเพศ ด้านสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกและการดำเนินชีวิตระหว่างเพศชายและเพศหญิง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์โดยผ่านการแสดง บทพูดและการเคลื่อนไหวร่างกายในชีวิตประจำวัน ส่งผลให้การสื่อสารทางการแสดงสามารถสื่อสารกับผู้ชมอย่างตรงไปตรงมา

4) การออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดงครั้งที่ 1

การออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดงสำหรับการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พิจารณาถึงเรื่องราวการใช้สัญลักษณ์ในงานนาฏศิลป์เป็นหลักฐานสำคัญในการออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง ซึ่งการใช้สัญลักษณ์ในงานนาฏศิลป์นี้เป็นส่วนหนึ่งที่จะสนับสนุนทางด้านการสื่อสารการแสดงในการสื่อสารและสร้างความเข้าใจให้กับผู้ชม โดยผู้วิจัยเลือกใช้เก้าอี้ เนื่องจากเก้าอี้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างหลากหลายนอกจากการนั่งหรือยืน ซึ่งเก้าอี้สามารถตีความจากนัยยะที่แอบแฝงอยู่ทางสื่อความหมายให้เห็นถึงการถกเถียง สนทนาหรือเจรจาระหว่างเพศชายและเพศหญิงได้ รวมไปถึงการแสดงอำนาจ ความขัดแย้งและสร้างความไม่เท่าเทียมกันได้ สอดคล้องกับคูเปอร์ (Cooper) ในการเลือกใช้อุปกรณ์ประกอบการแสดง โดยกล่าวไว้ว่า

เก้าอี้ สามารถนำมาเป็นอุปกรณ์ประกอบการแสดงได้ตามจินตนาการของนักออกแบบท่าเต้นได้อย่างหลากหลาย โดยมาจะใช้เก้าอี้ในการนั่งหรือยืน หากแต่แท้ที่จริงแล้วเก้าอี้สามารถนำมาออกแบบท่าเต้นได้อย่างสร้างสรรค์ทุกประการ เช่น การกำหนดตำแหน่ง อาวุธ เตียง ถ้ำ เป็นต้น อีกทั้งเก้าอี้ยังสามารถใช้ประโยชน์ได้หลายรูปแบบ อาทิ พลิกคว่ำ โยน อิงแอบ ตามแต่ละชนิดต่าง ๆ ของเก้าอี้ ซึ่งจะให้ผลลัพธ์ทางการแสดงแตกต่างกัน ผู้สร้างสรรค์หรือนักออกแบบท่าเต้นสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับการแสดงได้ เช่น เก้าอี้พับ เก้าอี้แบบมีแขน เก้าอี้หมุน เก้าอี้ผู้กำกับ เก้าอี้ผ้าใบ เก้าอี้แบบบัลลังก์ และเก้าอี้รถเข็น เป็นต้น (Cooper, 1988: 46)

สอดคล้องกับความคิดเห็นของ พรนัชชา สวัสดิมมงคล หนึ่งในนักแสดงที่ทำการทดลองในครั้งนี้ โดยกล่าวว่า

แก้อี้ สามารถสื่อความหมายได้ในหลาย ๆ มุมมอง อาทิ พักผ่อน ที่พัก รอคอย กอดกัน ฯลฯ ซึ่งในการทดลองครั้งนี้ได้ให้ผู้หญิงนั่งบนเก้าอี้ และผู้ชายไต่ยืนสูงกว่า ทำให้สื่อให้เห็นถึงการแสดงออกทางอำนาจของเพศชาย และมีความเป็นผู้มีอำนาจกว่าเพศหญิง อีกทั้งยังสะท้อนให้เห็นถึงสิทธิของผู้หญิงที่มีอำนาจการต่อรอง ที่น้อยกว่าเพศชายได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับการออกแบบบทการแสดงและการออกแบบลีลานาฏศิลป์ในการสื่อสารความหมายเพิ่มมากยิ่งขึ้นด้วย (พรนัชชา สวัสดิมงคล, สัมภาษณ์, 26 เมษายน 2561)

ตารางที่ 4.2 ตารางการออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดงครั้งที่ 1

ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

ภาพอุปกรณ์ประกอบการแสดง	อุปกรณ์ประกอบการแสดง	คำอธิบาย
	เก้าอี้	ผู้หญิงนั่งบนเก้าอี้ และผู้ชายไต่ยืนลงต่ำความผู้หญิง โดยใช้วิธีการตีความเรื่องความไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศ และแสดงให้เห็นถึงการแสดงเชิงอำนาจของเพศชายและเพศหญิง

อย่างไรก็ตามการออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดงในการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะต้องศึกษาและหาข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อหาข้อสรุปในการออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดงในการสื่อความหมายให้ได้มากที่สุด เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศต่อไป

4.2.1.3 สรุปการปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 1

จากการปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 1 ผู้วิจัยได้ทำการทดลองตามองค์ประกอบของการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การออกแบบบทการแสดง การคัดเลือกนักแสดง การออกแบบลีลานาฏศิลป์ ซึ่งผู้วิจัยจึงขออธิบายข้อสรุปตามโครงสร้างของการปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 1 องค์ 1 ไว้ตามตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.3 ตารางสรุปการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏยศิลป์ครั้งที่ 1
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

บทการแสดง	ภาพประกอบ	คำอธิบายเพิ่มเติม
องค์ 1	 <p>นักแสดงหญิงนั่งเก้าอี้ ส่วนนักแสดงชายนั่งในตำแหน่งที่ต่ำกว่า</p>	การสนทนาระหว่างผู้ชายและผู้หญิง ว่าด้วยเรื่องของการทำหน้าที่ในการใช้ชีวิตคู่
องค์ 1	 <p>CHULALONGKORN UNIVERSITY</p>	ผู้หญิงตั้งคำถามเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพในการดำเนินชีวิตของตนเองตามบริบทของสังคม
องค์ 1		ผู้ชายเกิดข้อถกเถียงเรื่องเพศในประเด็นและมุมมองต่าง ๆ ของการใช้ชีวิตคู่ตามแนวทางของบริบททางสังคม ว่าด้วยเรื่องของอำนาจ

ตารางที่ 4.3 ตารางสรุปการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 1 (ต่อ)
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

บทการแสดง	ภาพประกอบ	คำอธิบายเพิ่มเติม
องค์ 1	 <p>นักแสดงชายยืนสูงกว่านักแสดงหญิง และนักแสดงหญิงนั่งเก้าอี้ไว้ในระดับต่ำกว่านักแสดงชาย</p>	ผู้ชายพยายามแสดงภาวะความเป็นผู้นำ และใช้การระดับที่อยู่สูงกว่าผู้หญิงเพื่อแสดงให้เห็นถึงการกดทับเชิงอำนาจที่ผู้ชายกระทำต่อผู้หญิง ตามคติความเชื่อแบบเก่า
องค์ 1	 <p>จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CHULALONGKORN UNIVERSITY</p>	ผู้หญิงพยายามความคิดเห็นที่ต้องตกอยู่ภายใต้ของข้อถกเถียงเรื่องเพศที่เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพในการดำเนินชีวิตตามบริบทเรื่องเพศในสังคม โดยการใช้การเคลื่อนไหวร่างกายในชีวิตประจำวัน ที่สื่อให้เห็นถึงการขัดแย้ง การโต้เถียง
องค์ 1		ทั้งผู้ชายและผู้หญิงไม่สามารถหาข้อสรุปในเรื่องของข้อถกเถียงเรื่องเพศที่เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพในการดำเนินชีวิตตามบริบทเรื่องเพศของสังคมได้

จากตารางและภาพการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 1 ผู้วิจัยพิจารณาและสรุปได้ว่า ผู้วิจัยเริ่มทำการศึกษาค้นคว้าและหาข้อมูลเกี่ยวกับข้อถกเถียงเรื่องเพศในสังคม จากนั้นผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการออกแบบบทการแสดงให้มีเนื้อหาที่ตรงตามประเด็นและมุมมองต่าง ๆ และการคัดเลือกนักแสดงที่มุ่งเน้นให้มีทักษะ ความสามารถทางด้านนาฏศิลป์และการแสดง รวมไปถึงจะต้องคัดเลือกนักแสดงที่มีความรู้ ความเข้าใจและประสบการณ์ที่เกี่ยวกับข้อถกเถียงเรื่องเพศอีกด้วย นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทำการทดลองการออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดงที่สามารถสื่อความหมายและสร้างเสริมให้การสร้างสรรค์นาฏศิลป์ครั้งนี้มีความสมบูรณ์ในการฝึกซ้อม ทั้งนี้การทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 1 สามารถหาข้อสรุปและเป็นแนวทางสำคัญในการวิเคราะห์และนำไปปรับใช้กับการออกแบบตามองค์ประกอบการแสดงอื่น ๆ ได้ อีกทั้งผู้วิจัยจึงศึกษาค้นคว้า หาข้อมูลเชิงเอกสารและสัมภาษณ์บรรณานุกรมของผู้เชี่ยวชาญเพิ่มเติม เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศในครั้งต่อไป



ตารางที่ 4.4 ตารางสรุปปัญหาและแนวทางการปรับปรุง

การสร้างสรรค์ผลงานทางดำนานาฏศิลป์ครั้งที่ 1

ที่มา: ผู้วิจัย

องค์ประกอบการ สร้างสรรค์ผลงาน ทางดำนานาฏศิลป์	ปัญหาที่พบ	แนวทางการปรับปรุง
การออกแบบ บทการแสดง	เนื่องจากข้อมูลที่ได้จากการศึกษา ค้นคว้า มีความหลากหลาย ทำให้เกิด ความยากและซับซ้อน ส่งผลทำให้การ ออกแบบบทการแสดงมีความไม่ชัดเจน	ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของ ข้อถกเถียงเรื่องเพศให้ชัดเจน เพื่อเรียบเรียงและแก้ไขบทการ แสดงให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น
การคัดเลือกนักแสดง	นักแสดงขาดความเข้าใจทางด้าน ข้อถกเถียงเรื่องเพศ ทำให้ผู้วิจัยต้อง แลกเปลี่ยนทรรศนะกับนักแสดง เพื่อให้ เกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น	ผู้วิจัยจะต้องให้ข้อมูล เกี่ยวกับข้อถกเถียงเรื่องเพศ มากขึ้นครั้งต่อไป
การออกแบบ ลีลานาฏศิลป์	เนื่องจากนักแสดงมีทักษะทางด้าน ศิลปะการแสดงมากกว่านาฏศิลป์ ทำ ให้ขาดความหลากหลายของการ เคลื่อนไหวร่างกายในรูปแบบนาฏศิลป์	ผู้วิจัยจะต้องออกแบบลีลา นาฏศิลป์ให้เหมาะสมกับ ทักษะของนักแสดง
การออกแบบอุปกรณ์ ประกอบการแสดง	อุปกรณ์ประกอบการแสดงที่ผู้วิจัย เลือกใช้ ไม่สามารถสื่อความหมายที่ ชัดเจนมากเพียงพอ	ผู้วิจัยจะต้องคัดเลือก อุปกรณ์ที่สื่อความหมายได้ ชัดเจนมากขึ้น

4.2.1.4 การปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 2

จากการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงการพัฒนา ปรับปรุง และแก้ไขปัญหาค้นพบจากการทดลองเบื้องต้น ทั้งนี้การปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 2 นี้ ผู้วิจัยได้พิจารณาตามองค์ประกอบของการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ 5 องค์ประกอบ คือ การออกแบบบทการแสดง การคัดเลือกนักแสดง การออกแบบลีลานาฏศิลป์ การออกแบบเสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง และการออกแบบเครื่องแต่งกาย

1) การออกแบบบทการแสดงครั้งที่ 2

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และประสบการณ์ของผู้วิจัยเกี่ยวกับเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ตามทฤษฎีของศิลปกรรมศาสตร์ (ดูหัวข้อ 2.3.5.2 เพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ตามทฤษฎีของศิลปกรรมศาสตร์ หน้า 26) มาพัฒนาผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 2 นี้ ซึ่งการออกแบบบทและการกำหนดโครงเรื่องการแสดง ผู้วิจัยได้กำหนดและวางโครงสร้างการแสดงโดยให้บทแก่ผู้แสดงให้มีแนวคิดและแรงบันดาลใจมาจากวรรณกรรมภาพยนตร์การ์ตูน และบทภาพยนตร์ ที่มีเนื้อหาหรือสื่อสารการแสดงเกี่ยวกับเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้แบ่งการแสดงออกเป็น 2 ชุดการแสดงในการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 2 ไว้ดังนี้

การทดลองออกแบบบทการแสดงที่ได้จากนักแสดงชุดที่ 1 มีแนวคิดและแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานมาจากภาพยนตร์ เรื่อง เพลงสุดท้าย โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับสาวประเภทสองที่มีหน้าตาทำทาง กิริยามารยาทที่เป็นกุลสตรีทุกด้าน รวมถึงลีลาการแสดงในรูปแบบต่าง ๆ ที่ออกมาจากจิตวิญญาณอย่างแท้จริง และมีความคิดฝังแน่นว่า “ไม่มีรักแท้สำหรับเพศสีม่วง” จากการผิดหวังจากความรัก ความไว้วางใจของสาวประเภทสองที่มีต่อชายหนุ่มอันเป็นที่รักของเธอ ทำให้เธอได้ฆ่าตัวตายในที่สุด



ภาพที่ 4.1 ป้ายโฆษณาภาพยนตร์เรื่อง เพลงสุดท้าย (พ.ศ. 2549)

ที่มา: สหมงคลฟิล์ม

การทดลองออกแบบบทการแสดงที่ได้จากนักแสดงชุดที่ 2 มีแนวคิดและแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานมาจากภาพยนตร์การ์ตูนอนิเมชั่น เรื่อง “ผจญภัยแดนคำสาปราชินีหิมะ” (Frozen) โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการปลดปล่อยความเป็นตนเอง และให้ความสำคัญกับอัตลักษณ์ของตนเองใช้การดำเนินชีวิตในสังคม



ภาพที่ 4.2 ป้ายโฆษณาภาพยนตร์เรื่อง ผจญภัยแดนคำสาปราชินีหิมะ (Frozen)

ที่มา: วอลต์ ดิสนีย์ พิกเจอร์ โมชั่น พิกเจอร์ (Walt Disney Picture Motion Picture)

2) การคัดเลือกนักแสดงครั้งที่ 2

การคัดเลือกนักแสดงสำหรับวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การสร้างสรรค่านาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ” ในการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางดำนานาฏศิลป์ครั้งที่ 2 นี้ ผู้วิจัยพิจารณาถึงการพัฒนา ปรับปรุงรูปแบบการแสดง โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกนักแสดงใหม่จำนวน 2 คน ทั้งนี้นักแสดงที่ได้รับการคัดเลือกเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจและความสามารถในการปฏิบัติการทางดำนานาฏศิลป์ไทย นาฏศิลป์ร่วมสมัย และเคลื่อนไหวร่างกายได้เป็นอย่างดี รวมไปถึงการมีความรู้ ความเข้าใจเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผลการการคัดเลือกนักแสดงครั้งที่ 2 นี้ นำเสนอการแสดงเดี่ยวออกเป็น 2 การทดลองการแสดง แบ่งออกได้ดังนี้

การทดลองด้วยวิธีการต้นสด การแสดงชุดที่ 1 นำแสดงโดย จิราพัชร ศรีวิจิตร ซึ่งมีทักษะและความสามารถทางดำนานาฏศิลป์ไทยและนาฏศิลป์ร่วมสมัย ตลอดจนมีความรู้ ความเข้าใจเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ โดยแสดงความคิดเห็นส่วนตัวที่มีต่อการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางดำนานาฏศิลป์ครั้งที่ 2 นี้ไว้ว่า ในปัจจุบันมีการแบ่งแยกเรื่องเพศอย่างหลากหลาย อาทิ ผู้ชาย ผู้หญิง และกลุ่มเพศที่ 3 เกย์ กะเทย ทอม เลสเบี้ยน หากแต่บางกลุ่มคนในสังคมยังคงกดขี่ผู้หญิง และมีความรังเกียจกลุ่มเพศที่ 3 แม้ว่าทุกเพศมีความแตกต่างกันเพียงร่างกาย แต่สิ่งที่ทุกคนมีเหมือนกัน คือ จิตใจ ทั้งนี้จึงไม่ควรมีการแบ่งบรรทัดฐานเรื่องเพศ ไม่ว่าจะเป็นการทำงานหรือการใช้ชีวิตประจำวัน

การทดลองด้วยวิธีการต้นสด การแสดงชุดที่ 2 นำแสดงโดย ณัฐธริกร ณ วิบูลย์จันทร์ ซึ่งมีทักษะและความสามารถทางดำนานาฏศิลป์ตะวันตกและนาฏศิลป์ร่วมสมัย ตลอดจนมีความรู้ ความเข้าใจเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ โดยแสดงความคิดเห็นส่วนตัวที่มีต่อการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางดำนานาฏศิลป์ครั้งที่ 2 นี้ไว้ว่า การตั้งคำถามเรื่องเพศเป็นประเด็นสำคัญในการดำเนินชีวิตของสังคมปัจจุบันเป็นอย่างมาก เช่น 1) ทำไมเพศที่ 3 ถึงถูกจำกัดในการประกอบอาชีพ 2) ทำไมผู้หญิงถึงประกอบอาชีพบางอาชีพไม่ได้ 3) ทำไมเพศที่ 3 ถึงเป็นตัวอย่างที่ไม่ดีต่อสังคม 4) ทำไมถึงมีการเหยียดเพศเกิดขึ้นในสังคม เป็นต้น จากการตั้งคำถามข้างต้นแสดงให้เห็นประเด็นปัญหาของข้อถกเถียงเรื่องเพศที่ปรากฏอยู่ในสังคม ซึ่งไม่สามารถหาข้อสรุปได้ด้วยวิถีชีวิตหรือชุดความรู้ของคนในสังคม ยังมีอคติทางเพศ ในการแบ่งแยกและไม่ยอมรับความเท่าเทียมกันในเรื่องเพศของมนุษย์ได้

ตารางที่ 4.5 ตารางประวัติและรายชื่อนักแสดง

ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

ภาพนักแสดง	ชื่อ-สกุล อาชีพ สังกัด	การศึกษาและความสามารถ
	<p>จิราพัชร ศรีวิจิตร</p> <p>นิสิต สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย</p>	<p>กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย</p> <p>นาฏศิลป์ไทย นาฏศิลป์ร่วมสมัย</p>
	<p>ณัฐริกรณ์ วิบูลย์จันทร์</p> <p>นิสิต สาขาวิชานาฏศิลป์ตะวันตก ภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย</p>	<p>กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย</p> <p>นาฏศิลป์ตะวันตก นาฏศิลป์ร่วมสมัย</p>

3) การออกแบบลีลานาฏศิลป์ครั้งที่ 2

การออกแบบลีลานาฏศิลป์ครั้งที่ 2 ผู้วิจัยมุ่งประเด็นสำหรับการออกแบบลีลานาฏศิลป์ในส่วนของการแสดงองค์ 3 ซึ่งมีแนวคิดและแรงบันดาลใจมาจากข้อถกเถียงเรื่องเพศในประเด็นต่าง ๆ จากข้อถกเถียงเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ที่ตกอยู่ภายใต้อำนาจของชุดวาทกรรมและอำนาจแห่งสถาบันทางสังคม รวมไปถึงแนวคิดที่ได้มาจากประสบการณ์ตรงจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นข้อถกเถียงเรื่องเพศ จากนั้นคัดเลือกสถานการณ์และพฤติกรรมของเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์จากแนวคิดเรื่องเพศตามทฤษฎีของสังคมวิทยาามาใช้ในการออกแบบลีลานาฏศิลป์

ผู้วิจัยสร้างและเลือกประเด็นสำคัญจากข้อถกเถียงเรื่องเพศในประเด็นต่าง ๆ จากแนวคิดเรื่องเพศในการออกแบบลีลาการเคลื่อนไหวไว้เบื้องต้น เช่น เพศสภาพ อัตลักษณ์ทางเพศ และพื้นที่การแสดงออกทางเพศ เป็นต้น เพื่อให้ให้นักแสดงนำไปพัฒนาและสร้างลีลาการเคลื่อนไหวเพื่อสื่อให้เห็นถึงข้อถกเถียงเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ที่ตกอยู่ภายใต้อำนาจของชุดวาทกรรมและอำนาจแห่งสถาบันทางสังคม

การออกแบบลีลานาฏศิลป์ครั้งที่ 2 แบ่งออกเป็น 2 ชุดการทดลองการแสดง นำเสนอการแสดงโดย จิราพัชร ศรีวิจิตร และ ณัฐธริกรณ์ วิบูลย์จันทร์ ได้ใช้การออกแบบลีลาบนพื้นฐานของทักษะทางด้านนาฏศิลป์และศิลปะการแสดงเป็นหลักสำคัญในการออกแบบลีลาการเคลื่อนไหวร่างกาย จากการออกแบบลีลานาฏศิลป์ให้นักแสดงได้ทดลองปฏิบัติการเคลื่อนไหวในครั้งนี้ ผลจากการทดลองพบว่า นักแสดงสามารถปฏิบัติการเคลื่อนไหวลีลาทางด้านนาฏศิลป์และศิลปะการแสดงได้ดี หากแต่ยังขาดการแสดงออกและการสื่อสารทางด้านอารมณ์และความรู้สึกต่อการแสดง เนื่องจากนักแสดงมีความกังวลกับบทการแสดงและลีลานาฏศิลป์ที่ได้กำหนดไว้

4) การออกแบบเครื่องแต่งกายครั้งที่ 2

การออกแบบเครื่องแต่งกายสำหรับการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ของวิทยานิพนธ์เรื่อง “การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ” ผู้วิจัยมุ่งประเด็นสำหรับการออกแบบเครื่องแต่งกาย ซึ่งมีแนวคิดและแรงบันดาลใจมาจากข้อถกเถียงเรื่องเพศในประเด็นต่าง ๆ จากแนวคิดเรื่องเพศเกี่ยวกับเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ที่ตกอยู่ภายใต้อำนาจของชุดวาทกรรมและอำนาจแห่งสถาบันทางสังคม โดยใช้ธงสัญลักษณ์ของความหลากหลายทางเพศ (LGBT Flag or Rainbow Flag) ที่มีทั้งหมด 7 สี เช่น สีม่วง สีฟ้า สีน้ำเงิน สีเหลือง สีเขียว สีส้ม และสีแดง เป็นต้น ซึ่งในปัจจุบันธงสีรุ้งกลายเป็นสัญลักษณ์ที่สำคัญต่อการเคลื่อนไหวของกลุ่มที่มีความหลากหลายทางเพศ เพื่อแสดงออกถึงการเรียกร้องสิทธิความเท่าเทียมกันของความเป็นมนุษย์และสันติภาพในระดับนานาชาติ

ผู้วิจัยพิจารณาความเหมาะสมเรื่องเพศสภาพ และสะดวกในการเคลื่อนไหวร่างกาย อีกทั้งผู้วิจัยได้คำนึงถึงการประยุกต์ใช้ธงสัญลักษณ์ของความหลากหลายทางเพศ มาสร้างสรรค์และออกแบบเครื่องแต่งกายให้มีความสอดคล้องกับการแสดง



ภาพที่ 4.3 เครื่องแต่งกายของนักแสดงการทดลองปฏิบัติ
การสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 2
ที่มา: ผู้วิจัย

ทั้งนี้ผู้วิจัยเคยมีประสบการณ์การกำกับลีลาและออกแบบการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ชุด ไตเวอร์สซิติ (Diversity) ที่ได้นำร่วมเผยแพร่และนำเสนอผลงานการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ชุดนี้ในงานการประชุมระดับนานาชาติเกี่ยวกับสิทธิของความหลากหลายทางเพศ (ILGA World Conference 2016) ซึ่งนำมีแนวคิดและแรงบันดาลใจมากจาก การเรียกร้องสิทธิและเสรีภาพทางอัตลักษณ์ทางเพศของกลุ่มที่มีความหลากหลายทางเพศ โดยผู้วิจัยออกแบบเครื่องแต่งกายสำหรับการแสดงมาจากธงสัญลักษณ์สีรุ้ง ที่เป็นสัญลักษณ์ในการรณรงค์เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพทางเพศอีกด้วย



ภาพที่ 4.4 ตัวอย่างการออกแบบเครื่องแต่งกายจากการแสดงชุด ไตเวอร์ซิตี (Diversity)

ที่มา: ผู้วิจัย

จากการออกแบบเครื่องแต่งกายสำหรับการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ของวิทยานิพนธ์เรื่อง “การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ” ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของความเหมาะสมเรื่องเพศสภาพ การสวมใส่ที่มีความสะดวกต่อการเคลื่อนไหวของร่างกายในการแสดง รวมไปถึงการคำนึงถึงการออกแบบเครื่องแต่งกายที่สามารถสื่อความหมายด้วยสีของเครื่องแต่งกาย โดยมีแนวคิดและแรงบันดาลใจมาจากธงสัญลักษณ์ของความหลากหลายทางเพศ

5) การออกแบบเสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงครั้งที่ 2

การออกแบบเสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงในการทดลองครั้งที่ 2 องค์ 3 ผู้วิจัยเลือกที่จะไม่ใช้ดนตรีประกอบการแสดงทดลองครั้งนี้ หากแต่ผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญกับการใช้เสียงร้องของนักแสดงในการร้องเพลงประกอบภาพยนตร์เรื่อง เพลงสุดท้าย และภาพยนตร์การ์ตูนอนิเมชัน เรื่อง โฟรเซน (Frozen) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงประเด็น ปัญหา ข้อโต้แย้ง ทศนคติและความคิดเห็นเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ตามทฤษฎีของสังคมวิทยา ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์และตีความจากเพลงประกอบภาพยนตร์ทั้ง 2 เรื่อง ไว้ดังนี้

การทดลองการออกเสียงร้องเพลงในการแสดงชุดที่ 1 ได้ใช้เพลงประกอบภาพยนตร์เรื่อง เพลงสุดท้าย ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการผิดหวังจากความรัก ความไว้วางใจของสาวประเภทสองที่มีต่อชายหนุ่มอันเป็นที่รักของเธอ ทำให้เธอได้ฆ่าตัวตายในที่สุด

แสงตะวัน แสงจันทร์ แสงดาว
แต่ตัวฉัน เป็นเพียงแสงไฟ
เจ็บปวดทั้ง กายและใจ
ทั้งความเศร้า ไว้ให้กับฉัน

อยาก ให้ เขารู้
ตอบ ฉันได้ไหม

จริงซิฉัน มันเป็นสิ่งปลอม
จะโทษเขา ไปทำไม
แม้ว่ากายฉัน มันจะปลอม
ชีวิตฉัน ก็จะทำให้สิ่งสุดท้าย

อยาก ให้ เขารู้
ตอบ ฉันได้ไหม

พร่างพราว เป็นประกาย
ใกล้ริบหรี่ อยู่ในแสงเทียน
เป็นเพราะชาย คนนั้น
ดึงใจฉัน ใกล้ดับพร้อมกับแสงเทียน
ว่า มันเจ็บ เจ็บ เพียงไหน
ว่า ฉันผิด ผิดอย่างไร
ใครจะยอม จริงใจ
ทำไมไม่โทษ ตัวเอง
แต่ฉันไม่ยอม ปลอมใจ
ที่เหลือไว้ เหลือไว้ เหลือไว้ทำไม
ว่า มันเจ็บ เจ็บ เพียงไหน
ว่า ฉันผิด ผิดอย่างไร

ขับร้อง: สุดา ชื่นบาน

ประพันธ์เพลง: จิตนาถ วัชรเสถียร

จากการวิเคราะห์และสรุปข้อมูลของผู้วิจัย เนื้อเพลงประกอบภาพยนตร์
จากเรื่อง เพลงสุดท้าย ได้แสดงให้เห็นถึงมุมมองการตีตราและอคติทางเพศของสังคมที่มีต่อสาว
ประเภทเพศสองว่า ไม่ได้เป็นเพศที่แท้จริง ไม่มีความจริงใจ รวมไปถึงการสะท้อนถึงปัญหาที่สังคมได้
กำหนดให้สาวประเภทสองเป็นกลุ่มที่มีเพศสภาพไม่ตรงกับเพศกำเนิด และมองว่าสาวประเภทสอง
เป็นสิ่งปลอม



ภาพที่ 4.5 นักแสดงร้องเพลงประกอบภาพยนตร์เรื่อง เพลงสุดท้าย

ที่มา: ผู้วิจัย

การทดลองการออกเสียงร้องเพลงในการแสดงชุดที่ 2 ใช้เพลงประกอบภาพยนตร์การ์ตูนอนิเมชันเรื่อง ผจญภัยแดนคำสาปราชินีหิมะ (Frozen) ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการปลดปล่อยตัวตนของตัวละครที่ถูกกดขี่และปิดกั้นเอาไว้ การปลดความกลัวออกไปจากชีวิต อีกทั้งยังสื่อให้เห็นถึงการกล้าคิด กล้าทำและกล้าแสดงออกในสิ่งที่ตัวละครปรารถนาอย่างเป็นอิสระ

ปล่อยมันไป อย่างที่เป็น	ไม่อาจจะเก็บอีกต่อไป
ปล่อยออกมา เลิกซ่อนเร้น	เดินกลับหลัง หมดสิ้นเยื่อใย
ฉันไม่กลัว ปล่อยให้เขาพูดไป	พัดให้ไหมกระหน่ำ
ความหนาวไม่ทำให้เดือดร้อนซักเท่าไร	

ขับร้อง: วิชญานิ เปียกลิ่น



ภาพที่ 4.6 นักแสดงร้องเพลงประกอบภาพยนตร์การ์ตูนอนิเมชันเรื่อง โฟรเซน (Frozen)

ที่มา: ผู้วิจัย

จากการวิเคราะห์และสรุปข้อมูลของผู้วิจัย เนื้อเพลงประกอบภาพยนตร์จากเรื่อง ผจญภัยแดนคำสาปราชินีหิมะ (Frozen) ในบทเพลง ปล่อยมันไป ได้แสดงให้เห็นถึงการปลดปล่อยความเป็นตัวตนและปลดปล่อยจิตวิญญาณอันเป็นอิสระ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทางด้านสิทธิและเสรีภาพทางการแสดงออกทางเพศในสังคม ที่ต้องการความยอมรับและความเท่าเทียมในมนุษย์

ทั้งนี้จากการทดลองการปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ ครั้งที่ 2 องค์ 3 ผู้วิจัยเลือกไม่ใช้ดนตรีประกอบการแสดง และใช้เสียงของนักแสดงในการร้องเพลงจากเพลงประกอบภาพยนตร์จากเรื่อง เพลงสุดท้าย และภาพยนตร์การ์ตูนอนิเมชันเรื่อง ผจญภัยแดนคำสาปราชินีหิมะ (Frozen) แทนบทพูด ซึ่งเนื้อหาเกี่ยวกับประเด็น ปัญหา ทศนคติและความคิดเห็น

เรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ โดยมีประเด็นต่าง ๆ ที่สามารถสื่อสารภาพบทเพลงได้ เช่น การตีตรา อคติทางเพศที่มีต่อกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ และการปลดปล่อยความเป็นตัวตน ออกจากกรอบคิดของสังคม เป็นต้น

4.2.1.5 สรุปการปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 2

จากการปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 2 ผู้วิจัยได้ทำการทดลองตามองค์ประกอบของการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การออกแบบบทการแสดง การคัดเลือกนักแสดง การออกแบบลีลา การออกแบบเสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง และการออกแบบเครื่องแต่งกาย โดยผู้วิจัยจึงขออธิบายข้อสรุปตามโครงสร้างของการปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 2 องค์ 3 ไว้ตามตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.6 ตารางสรุปการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 2

ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

บทการแสดง	ภาพประกอบ	คำอธิบายเพิ่มเติม
องค์ 3	 <p>นักแสดงยืนขึ้นและร้องเพลง</p>	เพลงประกอบภาพยนตร์ เรื่อง เพลงสุดท้าย ซึ่งสื่อให้เห็นถึงโกรธและเสียใจเป็นอย่างมาก
องค์ 3	 <p>นักแสดงดึงกระดาดชำระออกจากหน้าอก</p>	นำเสนอถึงสิ่งปลอมหรือหน้าอกปลอม ซึ่งเป็นวิธีที่สาวประเภทสองใช้ในการเสริมหน้าอก

ตารางที่ 4.6 ตารางสรุปการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 2 (ต่อ)
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

บทการแสดง	ภาพประกอบ	คำอธิบายเพิ่มเติม
องค์ 3	 <p>นักแสดงทรุดตัวลงกับพื้น พร้อมใช้กรรไกรตัดผลของตนเอง</p>	แสดงให้เห็นถึงการละทิ้ง หรือการตัดทิ้งจากความทุกข์ที่เกิดจากความรัก ความผิดหวัง และความเสียใจของตนเอง
องค์ 3		นักแสดงเคลื่อนไหวร่างกาย และอารมณ์ ที่แสดงออกถึงความผิดหวังจากความรัก และจบลงด้วยการฆ่าตัวตาย ตามแบบบทภาพยนตร์เรื่อง เพลงสุดท้าย

ตารางที่ 4.6 ตารางสรุปการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 2 (ต่อ)
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

บทการแสดง	ภาพประกอบ	คำอธิบายเพิ่มเติม
องค์ 3	 <p>นักแสดงกล่าวบทการแสดง</p>	นักแสดงกล่าวบทการแสดงในทรรคนะและประสบการณ์ของตนเองเกี่ยวกับเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์
องค์ 3	 <p>นักแสดงเคลื่อนไหวร่างกายประกอบกับเพลงประกอบภาพยนตร์</p>	แสดงให้เห็นถึงการเรียกร้องการยอมรับอัตลักษณ์ทางเพศของสังคม
องค์ 3	 <p>นักแสดงผายมือทั้ง 2 ข้าง</p>	แสดงให้เห็นถึงความกล้าคิด กล้าทำและกล้าแสดงออกเกี่ยวกับเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์

ตารางที่ 4.6 ตารางสรุปการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏยศิลป์ครั้งที่ 2 (ต่อ)
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

บทการแสดง	ภาพประกอบ	คำอธิบายเพิ่มเติม
องค์ 3	 <p>นักแสดงกล่าวบทการแสดง</p>	นักแสดงกล่าวบทการแสดงในทรรคนะและประสบการณ์ของตนเองเกี่ยวกับเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ตามทรรคนะของสังคมวิทยา
องค์ 3	 <p>นักแสดงเคลื่อนไหวร่างกายและแสดงลีลานาฏยศิลป์ โดยสลัดผ้าสีขาวออกจากร่างกาย</p>	แสดงให้เห็นถึงการปลดปล่อยความเป็นตัวของตัวเองออกจากกรอบคิดเรื่องเพศในสังคม
องค์ 3	 <p>นักแสดงเคลื่อนไหวร่างกายและแสดงลีลานาฏยศิลป์ที่มีความเป็นอิสระ และปลดปล่อยจิตวิญญาณอันเป็นอิสระมากขึ้น</p>	นำเสนอถึงการยอมรับเรื่องเพศของสังคม

จากตารางและภาพการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 2 ผู้วิจัยสามารถพิจารณาและสรุปได้ว่า ผู้วิจัยทำการศึกษา ค้นคว้าและหาข้อมูลเกี่ยวกับข้อถกเถียงเรื่องเพศในสังคมเพิ่มเติม โดยนำเอาภาพยนตร์และเพลงประกอบภาพยนตร์เรื่อง เพลงสุดท้าย และภาพยนตร์การ์ตูนอนิเมชันเรื่อง ผจญภัยแดนคำสาปราชินีหิมะ (Frozen) มาประยุกต์ใช้ในการทดลองสร้างสรรค์ผลงาน จากนั้นผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการออกแบบการแสดงให้มีเนื้อหาที่ตรงตามประเด็นและมุมมองต่าง ๆ และการคัดเลือกนักแสดงที่มุ่งเน้นให้มีทักษะความสามารถทางด้านนาฏศิลป์ไทย นาฏศิลป์ร่วมสมัย รวมไปถึงจะต้องคัดเลือกนักแสดงที่มีความรู้ ความเข้าใจและประสบการณ์ที่เกี่ยวกับข้อถกเถียงเรื่องเพศอีกด้วย เพื่อให้เกิดความหลากหลายทางด้านการเคลื่อนไหวมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทำการทดลองการออกแบบเสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงที่แสดงให้เห็นถึงเพศวิถีที่แตกต่างกันของทั้ง 2 ภาพยนตร์ที่ผู้วิจัยได้คัดเลือกมาใช้เป็นบทการแสดง และการออกแบบเครื่องแต่งกาย ซึ่งส่งเสริมให้การสร้างสรรค์นาฏศิลป์ครั้งนี้มีความสมบูรณ์ หากแต่การทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 2 ยังสามารถได้ข้อสรุปเป็นแนวทางสำคัญในการวิเคราะห์และนำไปปรับใช้กับการออกแบบตามองค์ประกอบการแสดงอื่น ๆ ในการค้นคว้าข้อมูลและสัมภาษณ์ทรศนะของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศในครั้งต่อไป

ตารางที่ 4.7 ตารางสรุปปัญหาและแนวทางการปรับปรุง

การสร้างสรรค์ผลงานทางดำนานาฏศิลป์ครั้งที่ 2

ที่มา: ผู้วิจัย

องค์ประกอบการ สร้างสรรค์ผลงาน ทางดำนานาฏศิลป์	ปัญหาที่พบ	แนวทางการปรับปรุง
การออกแบบ บทการแสดง	เนื่องจากข้อมูลที่ได้มาจากบท ภาพยนตร์ที่เกี่ยวกับความหลากหลาย ทางเพศ ซึ่งจะต้องใช้การตีความอย่าง ระมัดระวัง	ผู้วิจัยต้องคัดเลือกข้อ ถกเถียงเรื่องเพศให้ชัดเจน เพื่อ พัฒนาบทการแสดงให้สมบูรณ์ มากขึ้น
การคัดเลือกนักแสดง	นักแสดงขาดความเข้าใจเรื่องเพศ ทำให้ผู้วิจัยต้องฝึกซ้อมและอธิบายให้ นักแสดงมีความเข้าใจในการแสดงมากขึ้น	ผู้วิจัยจะต้องแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อถกเถียง เรื่องเพศกว่านี้
การออกแบบ ลีลานาฏศิลป์	เนื่องจากนักแสดงมีทักษะทางด้าน นาฏศิลป์เป็นอย่างมาก ทำให้การ แสดงออกทางด้านอารมณ์และความรู้สึก มีไม่มากเพียงพอ	ผู้วิจัยจะต้องออกแบบ ลีลาและการเคลื่อนไหวที่ สามารถสื่อสารด้านอารมณ์และ ความรู้สึกให้แก่นักแสดง
การออกแบบ เครื่องแต่งกาย	เครื่องแต่งกายประกอบทดลองครั้งนี้ มีความไม่ชัดเจนทางด้านการสื่อสาร ทางด้านสัญลักษณ์มากเพียงพอ	ผู้วิจัย จะต้องคัดเลือก เครื่องแต่งกายที่สื่อความหมาย ได้ชัดเจนมากกว่านี้
การออกแบบ เสียงและดนตรี ที่ใช้ประกอบการ แสดง	เนื่องด้วยผู้วิจัยได้นำเอาเพลง ประกอบภาพยนตร์ และเพลงประกอบ ภาพยนตร์การ์ตูนอนิเมชั่น ทำให้การ ทดลองครั้งนี้มีแนวทางตามแบบละคร มากกว่านาฏศิลป์	ผู้วิจัย ต้องใช้ ด น ต ร ประกอบการแสดง เพื่อให้การ แสดงมีสมบูรณ์มากขึ้น

4.2.1.6 การปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 3

จากการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงการพัฒนา ปรับปรุง ตลอดจนการวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนในการสร้างสรรค์ผลงานในเรื่องขององค์ประกอบของการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ การปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 3 นี้ ผู้วิจัยได้พิจารณาตามองค์ประกอบของการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ 6 องค์ประกอบ คือ 1) การออกแบบบทการแสดง 2) การคัดเลือกนักแสดง 3) การออกแบบลีลานาฏศิลป์ 4) การออกแบบเสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง 5) การออกแบบเครื่องแต่งกาย 6) การออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง โดยมีรายละเอียดของการทดลองการปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 3 ดังต่อไปนี้

1) การออกแบบบทการแสดงครั้งที่ 3

1.1 แรงแบบบาลใจ ผู้วิจัยได้ศึกษาและมีแรงบันดาลใจเพิ่มเติมจากงานนิทรรศการชาย หญิง สิ่งสมมุติ ณ สถาบันพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ดูหัวข้อ 3.4.4 การสังเกตการณ์ หน้า 97) ซึ่งได้อธิบายถึงเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ในประเด็นใหม่ ๆ เช่น การกำหนดและการตีตราเพศ การสมรสเพศเดียวกัน สิทธิเสรีภาพทางการจ้างงานของความหลากหลายทางเพศ เป็นต้น ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการทดลองวางโครงให้สอดคล้องกับแนวคิดและแรงบันดาลใจเบื้องต้นของผู้วิจัย โดยออกแบบบทการแสดงเกี่ยวกับข้อถกเถียงเรื่องเพศในประเด็นและมุมมองใหม่ ๆ ดังกล่าวข้างต้น โดยให้มีความเชื่อมโยงกับเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ตามทฤษฎีวิทยาศาสตร์ มานุษยวิทยาและสังคมวิทยา

1.2 โครงสร้างบทการแสดง ผู้วิจัยทำการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ จากข้อถกเถียงเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ ซึ่งสามารถจำแนกออกได้ตามทฤษฎีทั้ง 3 ศาสตร์ ได้แก่ วิทยาศาสตร์ มานุษยวิทยาและสังคมวิทยา (ดูจากหัวข้อ 2.4 ข้อถกเถียงเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ หน้า 43) โดยผู้วิจัยได้ทำการแบ่งออกเป็น 4 องค์ ดังนี้

องค์ 1 กำหนดเพศ (Sex determination) นำเสนอรูปแบบของข้อถกเถียงเรื่องเพศในประเด็นต่าง ๆ จากแนวคิดเรื่องเพศตามทฤษฎีของวิทยาศาสตร์ โดยมีโครงสร้างบทการแสดงมาจากการกำหนดและคัดเลือกเพศที่เป็นข้อถกเถียงเรื่องเพศที่มีความสัมพันธ์ระหว่างเพศวิถี ความเท่าเทียมกันในมนุษย์และสิทธิมนุษยชน

องค์ 2 จิตวิญญาณ (Soul) นำเสนอรูปแบบของข้อถกเถียงเรื่องเพศในประเด็นต่าง ๆ จากแนวคิดเรื่องเพศตามทฤษฎีของมานุษยวิทยาในมุมมองของการมองผู้คนในสังคม โดยผู้วิจัยมีโครงสร้างบทการแสดงมาจากประเด็นปัญหาของกฎหมายพระราชบัญญัติคู่ชีวิตหรือการสมรสระหว่างเพศเดียวกัน อีกทั้งผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสื่อสารทางการแสดงในการนำเสนอภาพ

ตัวแทนของอัตลักษณ์ทางเพศ โดยนำแนวคิดในเรื่องการตีความเชิงสัญลักษณ์ (sign) เรื่องเพศสรีระมาใช้ ในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์

องค์ 3 พื้นที่การแสดงออก (Space) นำเสนอรูปแบบของข้อถกเถียงเรื่องเพศในประเด็นต่าง ๆ จากแนวคิดเรื่องเพศตามทฤษฎีของสังคมวิทยา โดยผู้วิจัยมีโครงสร้างบทการแสดงมาจากสิทธิและเสรีภาพทางการดำเนินชีวิต จ้างงานของความหลากหลายทางเพศ และพื้นที่ในการแสดงออกทางด้านอัตลักษณ์ทางเพศในสังคมของกลุ่มที่มีความหลากหลายทางเพศ ทั้งนี้ผู้วิจัยนำแนวคิดของชุดวาทกรรมสถาบันทางสังคมในมิติเรื่องข้อถกเถียงเรื่องเพศ ที่มนุษย์หรือบุคคลได้ถูกกำหนดและสร้างความเป็นอื่นด้วยอำนาจแห่งสถาบันทางสังคม ซึ่งนำไปสู่การก่อให้เกิดปัญหาและข้อถกเถียงเรื่องเพศในสังคม

องค์ 4 การเคลื่อนไหวของเพศวิถี (Sexuality movement) นำเสนอรูปแบบของข้อถกเถียงเรื่องเพศในประเด็นต่าง ๆ จากแนวคิดเรื่องเพศตามทฤษฎีของมานุษยวิทยาและสังคมวิทยา เพื่อเป็นการตั้งคำถามต่อสังคมในความเข้าใจเรื่องความเท่าเทียม และยอมรับในตัวตนซึ่งกันและกันของความเป็นอื่นเรื่องเพศในสังคมปัจจุบัน อีกทั้งเพื่อให้สังคมได้ตระหนักและตั้งคำถามถึงความคิดเรื่องเพศในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ที่เป็นแรงขับเคลื่อนของสังคมอย่างหนึ่งต่อไป

ทั้งนี้ในการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 3 ได้เลือกใช้แนวคิดจากการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ ผสมกับประเด็น มุมมองของข้อถกเถียงเรื่องเพศที่เกิดขึ้นในสังคมตามทฤษฎีของวิทยาศาสตร์ มานุษยวิทยาและสังคมวิทยา มาเป็นพื้นฐานร่วมกับการออกแบบบทการแสดงจากการทดลองครั้งที่ 1-2 เพิ่มเติม กล่าวคือ การวิเคราะห์ประเด็นที่น่าสนใจและการค้นพบที่ได้จากการทดลองนำมาบูรณาการซึ่งผลลัพธ์ที่ได้จากการทดลองสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 องค์ ได้แก่ 1) กำหนดเพศ (Sex determination) ข้อถกเถียงเรื่องเพศตามทฤษฎีของวิทยาศาสตร์ 2) จิตวิญญาณ (Soul) ข้อถกเถียงเรื่องเพศตามทฤษฎีของมานุษยวิทยา 3) องค์ 3 พื้นที่การแสดงออก (Space) ข้อถกเถียงเรื่องเพศตามทฤษฎีของสังคมวิทยา 4) การเคลื่อนไหวของเพศวิถี (Sexuality movement) ข้อถกเถียงเรื่องเพศตามทฤษฎีของมานุษยวิทยาและสังคมวิทยา นอกจากนี้ผู้วิจัยได้กำหนดโจทย์ในการออกแบบลีลานาฏศิลป์และการเคลื่อนไหวของร่างกายเพิ่มเติม และลดทอนการดันสดทางด้านนาฏศิลป์ลง เพื่อให้การเคลื่อนไหวทางร่างกายมีความสอดคล้องกับการออกแบบลีลานาฏศิลป์มากยิ่งขึ้น

2) การคัดเลือกนักแสดงครั้งที่ 3

การคัดเลือกนักแสดงสำหรับวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ” ในการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 3 นี้

ผู้วิจัยพิจารณาถึงการพัฒนา ปรับปรุงรูปแบบการแสดง โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกนักแสดงใหม่จำนวน 7 คน ซึ่งผลการคัดเลือกนักแสดงครั้งที่ 3 นี้ นำเสนอการแสดงโดยแบ่งนักแสดงออกตามการออกแบบบทการแสดงทั้ง 4 องค์กร ซึ่งผู้วิจัยแบ่งออกได้ดังนี้

ตารางที่ 4.8 ตารางประวัติและรายชื่อนักแสดง
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

ภาพนักแสดง	ชื่อ-สกุล อาชีพ สังกัด	การศึกษาและความสามารถ
	พัฒนา เกิดเพ็ง	จบการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปการแสดง ศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
		จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชานาฏศิลป์ วิชาเอกนาฏศิลป์สากล คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
	อาจารย์พิเศษด้านนาฏศิลป์ ในระดับอุดมศึกษา และนัก เต้น นักแสดงอิสระ	นาฏศิลป์ตะวันตก นาฏศิลป์ร่วมสมัย

ตารางที่ 4.8 ตารางประวัติและรายชื่อนักแสดง (ต่อ)

ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

ภาพนักแสดง	ชื่อ-สกุล อาชีพ สังกัด	การศึกษาและความสามารถ
	<p>กนกวรรณ ปริญญาศาสตร์</p> <p>นักออกแบบท่าเต้น สถาบันครีเอทีฟแดนซ์สตูดิโอ (Creative Dance Studio) และนักเต้น นักแสดงอิสระ</p>	<p>จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชานาฏศิลป์ วิชาเอกนาฏศิลป์สากล คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ</p> <p>นาฏศิลป์ตะวันตก นาฏศิลป์ร่วมสมัย</p>
	<p>วันวิสา ช้างช้างเรือ</p> <p>อาจารย์ผู้สอน วิชานาฏศิลป์สากล สังกัดคริสตัล สตูดิโอ (Crystal Studio)</p>	<p>จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชานาฏศิลป์ วิชาเอกนาฏศิลป์สากล มหาวิทยาลัยราชภัฏ บ้านสมเด็จเจ้าพระยา</p> <p>นาฏศิลป์ตะวันตก นาฏศิลป์ร่วมสมัย</p>

ตารางที่ 4.8 ตารางประวัติและรายชื่อนักแสดง (ต่อ)

ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

ภาพนักแสดง	ชื่อ-สกุล อาชีพ สังกัด	การศึกษาและความสามารถ
	<p>อับดุลมาตีฟ สะมะแอ</p> <p>อาจารย์ผู้สอน วิชานาฏศิลป์สากล สังกัดคริสตัล สตูดิโอ (Crystal Studio)</p>	<p>จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชานาฏศิลป์ วิชาเอกนาฏศิลป์สากล มหาวิทยาลัยราชภัฏ บ้านสมเด็จเจ้าพระยา</p> <p>นาฏศิลป์ตะวันตก นาฏศิลป์ร่วมสมัย</p>
	<p>อภิวัฒน์ เลื่อมไธสง</p> <p>อาจารย์ผู้สอน วิชานาฏศิลป์สากล สังกัดคริสตัล สตูดิโอ (Crystal Studio)</p>	<p>จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชานาฏศิลป์ วิชาเอกนาฏศิลป์สากล มหาวิทยาลัยราชภัฏ บ้านสมเด็จเจ้าพระยา</p> <p>นาฏศิลป์ตะวันตก นาฏศิลป์ร่วมสมัย</p>

ตารางที่ 4.8 ตารางประวัติและรายชื่อนักแสดง (ต่อ)

ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

ภาพนักแสดง	ชื่อ-สกุล อาชีพ สังกัด	การศึกษาและความสามารถ
	วีระศิลป์ มาลี อาจารย์ผู้สอน วิชานาฏศิลป์สากล สังกัดคริสตัล สตูดิโอ (Crystal Studio)	จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชานาฏศิลป์ วิชาเอกนาฏศิลป์สากล มหาวิทยาลัยราชภัฏ บ้านสมเด็จเจ้าพระยา นาฏศิลป์ตะวันตก นาฏศิลป์ร่วมสมัย
	นพตชนธรรณ เลิศธีรพงษ์ นักเต้นสมาชิก สังกัดบริษัทบางกอกซิตีบัลเลต์ (Bangkok City Ballet) และนักเต้น นักแสดงอิสระ	จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชานาฏศิลป์ วิชาเอกนาฏศิลป์สากล มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ นาฏศิลป์ตะวันตก นาฏศิลป์ร่วมสมัย

ทั้งนี้นักแสดงที่ได้รับการคัดเลือกเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจและความสามารถในการปฏิบัติการทางด้านนาฏศิลป์ตะวันตก และเคลื่อนไหวร่างกายได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้การคัดเลือกนักแสดงที่ปฏิบัติการทดลอง ผู้วิจัยคัดเลือกจากคุณสมบัติและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ รวมไปถึงการมีความรู้ ความเข้าใจเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ได้อย่าง

มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ธารากร จันทนะสาโร ได้กล่าวถึงการคัดเลือกนักแสดงในมุมมองของการสร้างภาพลักษณ์ให้กับนักแสดง โดยกล่าวไว้ว่า

ผู้ออกแบบต้องไม่ละเลยการสร้างภาพลักษณ์ของนักแสดง ต้องไม่เอนเอียงไปในบทบาทของบุรุษหรือสตรีมากเกินไป เปรียบเสมือนกับนักแสดงบัลเลต์ในอดีต ที่มีคตินักเต้นผู้หญิงจะต้องดูไม่ออกกว่าเป็นผู้ชายหรือผู้หญิง กล่าวคือใช้นักเต้นที่รูปร่างกะทัดรัด ไม่ค่อยมีส่วนโค้งเว้าตามสรีระในแบบแผนของความงามสตรี (ธารากร จันทนะสาโร, สัมภาษณ์, 21 มิถุนายน 2561)

อย่างไรก็ตาม เกณฑ์การคัดเลือกนักแสดงในการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 3 นี้ ผู้วิจัยได้พิจารณานักแสดงที่มีประสบการณ์เรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์เป็นสำคัญ โดยผู้วิจัยไม่ได้ให้ความสำคัญกับเพศ รูปร่าง ความสามารถ และประสบการณ์ของนักแสดงแต่อย่างใด หากแต่เป็นการเปิดโอกาส และให้ความสำคัญกับการแสดงเอกลักษณ์เฉพาะตนของนักแสดงทุกคนที่มีอย่างหลากหลายเท่ากันทั้งหมด ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการสร้างความเท่าเทียมกันทางเพศที่มีความหลากหลายในสังคม โดยผ่านการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์

3) การออกแบบลีลานาฏศิลป์ครั้งที่ 3

การออกแบบลีลานาฏศิลป์ครั้งที่ 3 ผู้วิจัยมุ่งประเด็นสำหรับการออกแบบลีลาครั้งที่ 3 ในส่วนของการแสดงองค์ 1 และองค์ 2 ซึ่งการออกแบบลีลานาฏศิลป์นี้ได้แนวคิดและแรงบันดาลใจมาจากข้อถกเถียงเรื่องเพศในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ องค์ 1 แนวคิดเรื่องเพศตามทฤษฎีของวิทยาศาสตร์เรื่องกำหนดเพศ 2) องค์ 2 แนวคิดเรื่องเพศตามทฤษฎีของมานุษยวิทยาเรื่องเพศสรีระและการสมรมเพศเดียวกัน รวมไปถึงแนวคิดที่ได้มาจากการประสบการณ์ตรงจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นข้อถกเถียงเรื่องเพศ จากนั้นคัดเลือกสถานการณ์ และพฤติกรรมของเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์จากแนวคิดเรื่องเพศตามทฤษฎีของวิทยาศาสตร์และมานุษยวิทยาใช้ในการออกแบบลีลานาฏศิลป์

ผู้วิจัยสร้างและเลือกประเด็นสำคัญจากข้อถกเถียงเรื่องเพศในประเด็นต่าง ๆ จากแนวคิดเรื่องเพศตามทฤษฎีของวิทยาศาสตร์และมานุษยวิทยาในการออกแบบลีลาการเคลื่อนไหวไว้เบื้องต้น เพื่อให้ให้นักแสดงนำไปพัฒนาและสร้างลีลาการเคลื่อนไหวเพื่อสื่อให้เห็นถึงข้อถกเถียงเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ โดยผู้วิจัยได้ใช้หลัก แนวคิดของการเคลื่อนไหวร่างกายในชีวิตประจำวัน และลีลาการเคลื่อนไหวนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ อีกทั้งผู้วิจัยได้นำผลการ

ทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ครั้งที่ 1-2 มาพัฒนาและปรับใช้ในการออกแบบลีลานาฏศิลป์ครั้งที่ 3 อีกด้วย

อย่างไรก็ตามการออกแบบลีลานาฏศิลป์ครั้งที่ 3 นี้ ผู้วิจัยได้แนวคิดและแรงบันดาลใจมาจากการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์และการออกแบบท่าเต้นของนราพงษ์ จรัสศรี ผู้บุกเบิกและบุคคลสำคัญของประเทศไทย ที่ได้นำเสนอการแสดงในโครงการเสวนาวิชาการ “แนวคิดและการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย” ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งผู้วิจัยได้เป็นนักแสดงที่ร่วมแสดงในการสร้างสรรค์ผลงานครั้งนี้อีกด้วย



ภาพที่ 4.7 ภาพการแสดงประกอบการเสวนาวิชาการ

“แนวคิดและการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย” ออกแบบท่าเต้นโดย นราพงษ์ จรัสศรี

ที่มา: ผู้วิจัย

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำลีลานาฏศิลป์และท่าทางการเคลื่อนไหวในการแสดงประกอบการเสวนาวิชาการ “แนวคิดและการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย” ซึ่งสร้างสรรค์ผลงานของ นราพงษ์ จรัสศรี มาเป็นแรงบันดาลใจในการออกแบบลีลานาฏศิลป์ครั้งที่ 3 ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอการพัฒนาและการออกแบบลีลานาฏศิลป์พอสังเขปดังนี้



ภาพที่ 4.8 ภาพการทดลองออกแบบลีลานาฏศิลป์ครั้งที่ 3

ที่มา: ผู้วิจัย

การออกแบบลีลานาฏศิลป์ครั้งที่ 3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 3 จะแบ่งออกเป็น 2 องค์ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

องค์ 1 กำหนดเพศ (Sex determination) นำเสนอถึงเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ตามทฤษฎีของวิทยาศาสตร์ โดยการออกแบบลีลานาฏศิลป์ครั้งที่ 3 นี้

แสดงโดย กนกวรรณ ปริญญาศาสตร์ และพัฒนา เกิดเพ็ง ได้ใช้การออกแบบลีลาบนพื้นฐานของทักษะทางด้านนาฏศิลป์และศิลปะการแสดงเป็นหลักสำคัญในการออกแบบลีลาการเคลื่อนไหวร่างกาย โดยการออกแบบลีลานาฏศิลป์ ผู้วิจัยได้ใช้หลักและแนวคิดจากการเคลื่อนไหวในชีวิตประจำวันมาใช้ในการแสดงองค์ 1 ผลจากการทดลองผู้วิจัยพบว่า นักแสดงสามารถปฏิบัติการเคลื่อนไหวลีลาทางด้านนาฏศิลป์และศิลปะการแสดงได้ดี หากแต่ยังขาดความแม่นยำและความเป็นธรรมชาติในการแสดง เพื่อไม่ให้ขัดแย้งกับหลักการเคลื่อนไหวในชีวิตประจำวัน (Everyday Movement)

องค์ 2 จิตวิญญาณ (Soul) นำเสนอถึงเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ตามทฤษฎีของมานุษยวิทยาเรื่องเพศสรีระ และการสมรสในเพศเดียวกัน โดยการออกแบบลีลานาฏศิลป์ครั้งที่ 3 นี้ แสดงโดย วันวิสา ชิงช่างเรือ, อับดุลมาตีฟ สะมะแอ, วีระศิลป์ มาลี และ อภิวัฒน์ เลื่อมไธสง ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้การออกแบบลีลาบนพื้นฐานของทักษะทางด้านนาฏศิลป์และศิลปะการแสดงเป็นหลักสำคัญในการออกแบบลีลาการเคลื่อนไหวร่างกาย โดยการออกแบบลีลานาฏศิลป์ ผู้วิจัยได้ใช้หลักและแนวคิดจากการเคลื่อนไหวในชีวิตประจำวัน และแนวคิดการเคลื่อนไหวร่างกายแบบนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่มาใช้ในการแสดงองค์ 2 ผลจากการทดลองผู้วิจัยพบว่า นักแสดงสามารถปฏิบัติการเคลื่อนไหวลีลาทางด้านนาฏศิลป์และศิลปะการแสดงได้ดี หากแต่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการเคลื่อนไหวร่างกายแบบนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ ซึ่งผู้วิจัยจะต้องดำเนินการฝึกซ้อม ฝึกปฏิบัติให้นักแสดงเพื่อเตรียมความพร้อมในการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานในครั้งต่อไป เพื่อเป็นการพัฒนา ปรับปรุงและแก้ไขการสร้างสรรค์ผลงานให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

4) การออกแบบเสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงครั้งที่ 3

การออกแบบเสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงในการทดลองครั้งที่ 3 ในการแสดงองค์ 1 และองค์ 2 ผู้วิจัยได้ทำการทดลองและความร่วมมือกับศิลปิน นักดนตรี ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านการประพันธ์เพลง โดยเลือกใช้วิธีการสร้างสรรค์ดนตรีแบบวิธีการดันสด เพื่อให้ศิลปินมีอิสระและสามารถถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึกลงไปในการดันสดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในการดันสดผู้วิจัยได้กำหนดหัวข้อให้แก่ศิลปินเกี่ยวกับเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์

อย่างไรก็ตามผู้วิจัยได้ทำการทดลอง บันทึกและวิเคราะห์หาแนวทางการสร้างสรรค์ดนตรีทั้งหมด 3 ครั้ง จากนั้นผู้วิจัยและศิลปินจึงหาข้อสรุปสร้างสรรค์เสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์โดยมีแนวคิดข้อถกเถียงเรื่องเพศเป็นสำคัญ ซึ่งเครื่องดนตรีที่ใช้ในการทดลองการสร้างสรรค์เสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงนี้ ผู้วิจัยนำเอาหลักการบูรณาการความ

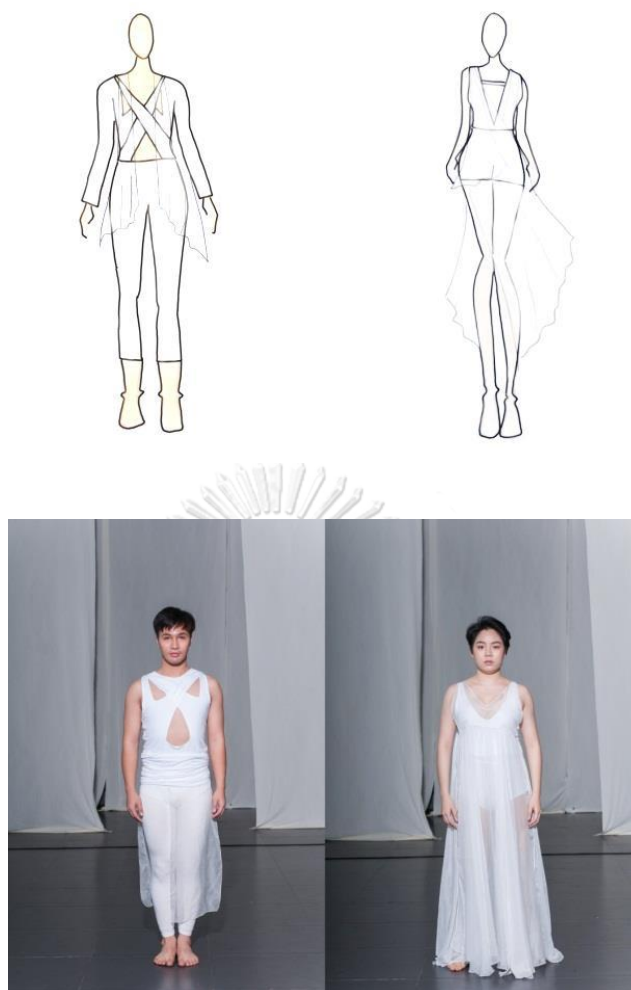
หลากหลายทางวัฒนธรรมมาใช้ในการสร้างสรรค์ดนตรีโดยใช้เครื่องดนตรีไทยและเครื่องดนตรีตะวันตกมาผสมผสานกันเพื่อให้เกิดการสร้างสรรค์ดนตรีรูปแบบใหม่ อีกทั้งผู้วิจัยได้คัดเลือกเครื่องดนตรีไทยและเครื่องดนตรีสากลมีนัยยะหรือสัญลักษณ์ทางเพศแอบแฝงอยู่ เช่น กรับ ข้องวง เปียโน กีต้าไฟฟ้าและอิเล็กโทน เป็นต้น ดังที่ จารุณี หงส์จาร์ ได้กล่าวถึงบทบาททางดนตรี ไว้ดังนี้

บทบาทของดนตรีในฐานะส่วนประกอบในละคร มี 6 ประการ คือ 1) การสร้างบรรยากาศ 2) เน้นหรือทำให้เกิดอารมณ์คล้อยตาม 3) นำเข้าเรื่อง 4) เชื่อมจากฉากหนึ่งไปสู่อีกฉากหนึ่ง หรือจากเวลาหนึ่งไปสู่อีกเวลาหนึ่ง 5) เน้นสุนทรีย์ในละคร 6) ประกอบการเดินรำ (จารุณี หงส์จาร์, 2550: 123)

ทั้งนี้การออกแบบเสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศมีความสมบูรณ์ โดยเฉพาะประเด็นที่ต้องการนำเสนอในองค์ 1 และองค์ 2 เกี่ยวกับเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ตามทฤษฎีของวิทยาศาสตร์และมานุษยวิทยา อาทิ ความขัดแย้งในครอบครัว การหมิ่นประมาท การเหยียดเพศ การตั้งคำถามต่อรูปลักษณ์ภายนอก ซึ่งเสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงสามารถสื่อถึงอารมณ์และสร้างบรรยากาศต่าง ๆ เช่น วิตกกังวล สงสัย ขัดแย้งและถกเถียง เป็นต้น และผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการใช้เสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงให้มีความเชื่อมโยง ต่อเนื่องกันเพื่อให้เสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงมีความกลมกลืนไปในทิศทางเดียวกัน

5) การออกแบบเครื่องแต่งกายครั้งที่ 3

การออกแบบเครื่องแต่งกายสำหรับการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ของวิทยานิพนธ์เรื่อง “การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ” ผู้วิจัยมุ่งประเด็นสำหรับการออกแบบเครื่องแต่งกาย ในส่วนของการแสดงองค์ 1 และองค์ 2 ซึ่งการออกแบบเครื่องแต่งกายนี้ได้แนวคิดและแรงบันดาลใจมาจากข้อถกเถียงเรื่องเพศในประเด็นต่าง ๆ จากแนวคิดเรื่องเพศตามทฤษฎีของวิทยาศาสตร์และมานุษยวิทยาเกี่ยวกับเพศวิถี ความเท่าเทียมกันในมนุษย์ โดยผู้วิจัยพิจารณาความเหมาะสมเรื่องเพศสภาพ และการสวมใส่ใช้ประโยชน์ที่ส่งผลต่อการเคลื่อนไหวที่สะดวกในการแสดง อีกทั้งผู้วิจัยได้คำนึงถึงการประยุกต์ใช้สัญลักษณ์ทางเพศหลักศิลปะมินิมอลลิสม์ (Minimalism) และหลักทฤษฎีเลส อีส มอร์ (Less is more) มาบูรณาการในการออกแบบเครื่องแต่งกายให้มีความสอดคล้องกับการแสดง โดยการลดทอน สร้างรูปร่าง รูปทรงสัญลักษณ์ รวมถึงวิธีการใส่เครื่องแต่งกายต่าง ๆ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการออกแบบเครื่องแต่งกายของนักแสดงดังนี้



ภาพที่ 4.9 การออกแบบเครื่องแต่งกายนักแสดงชายและหญิงสำหรับการแสดงองค์ 1

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

การออกแบบเครื่องแต่งกายในองค์ 1 ผู้วิจัยมีแนวคิดที่ต้องการนำเสนอให้เห็นถึงสัญลักษณ์ทางเพศผ่านการออกแบบเครื่องแต่งกายสำหรับนักแสดง โดยมีแนวคิดและแรงบันดาลใจมาจากรูปสามเหลี่ยมหน้าจั่วและรูปสามเหลี่ยมด้านเท่าที่เป็นสัญลักษณ์และสื่อความหมายถึงเพศชายและเพศหญิง สอดคล้องกับ ปุณณดา สายยศ ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการใช้สัญลักษณ์ภาพแทนร่างกายในงานศิลปกรรมของพินรี สันต์พิทักษ์ และวัชรพร อยู่ดี โดยกล่าวไว้ว่า

การใช้สัญลักษณ์ ภาพแทนร่างกายในงานศิลปกรรมของพินรี สันต์พิทักษ์ และวัชรพร อยู่ดี ในการนำสัญลักษณ์เกี่ยวกับร่างกาย หรือสิ่งอื่นมาใช้ในการสร้างสรรค์และความหมายของสัญลักษณ์ดังกล่าว มีความเกี่ยวข้องกับกระบวนการสร้างตัวตน (The Subject) และสะท้อนให้เห็นถึงความปรารถนา (Desire) เมื่อเข้าสู่ระบบภาษา และ

สัญลักษณ์ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการหล่อหลอมปัจเจกบุคคล ให้เป็นไปตามคุณค่าตามความคาดหวัง ค่านิยม จารีต ขนบธรรมเนียม และประเพณีอันพึงประสงค์ของสังคม (ปยุตดา สายศ, 2557: 1395)

อย่างไรก็ตามผู้วิจัยได้คำนึงถึงการออกแบบเครื่องแต่งกายได้แนวคิดมาจากข้อถกเถียงเรื่องเพศทางวิทยาศาสตร์ ในประเด็นเกี่ยวกับการกำหนดเพศ การคัดเลือกเพศ ซึ่งผู้วิจัยได้ออกแบบให้มีความเหมาะสมกับเพศสภาพ รวมไปถึงผู้วิจัยออกแบบให้เครื่องแต่งกายมีสีขาว ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ความว่างเปล่า และรูปทรงของชุดในชีวิตประจำวันที่มีความเรียบง่ายเป็นกลาง อีกทั้งยังคำนึงถึงความสะดวก ยืดหยุ่นของเครื่องแต่งกายสำหรับนักแสดงเพื่อสนับสนุนและเอื้อต่อการแสดงลีลานาฏศิลป์ให้มีความคล่องตัวอีกด้วย



ภาพที่ 4.10 การออกแบบเครื่องแต่งกายนักแสดงชายและหญิงสำหรับการแสดงองค์ 2

ที่มา: ผู้วิจัย

การออกแบบเครื่องแต่งกายในองค์ 2 ผู้วิจัยมีแนวคิดที่ต้องการนำเสนอให้เห็นถึงร่างกายตามกายภาพและรูปลักษณ์ภายนอก โดยเครื่องแต่งกายสำหรับนักแสดงมีแนวคิดและแรงบันดาลใจมาจากแนวคิดเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ตามทฤษฎีของมานุษยวิทยาเกี่ยวกับประเด็นเพศสรีระ เพศสภาพ และเพศวิถี ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของสรีระและกายวิภาคภายใต้แนวคิดในการออกแบบที่ว่า ความงามที่แท้จริงคือสรีระ ผู้วิจัยจึงออกแบบเครื่องแต่งกายให้มีลักษณะร่างกายที่เปลือยเปล่า ปราศจากเครื่องแต่งกาย หากแต่ผู้วิจัยจะคำนึงถึงความเหมาะสมและกาลเทศะด้วย ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ออกแบบเครื่องแต่งกายสำหรับนักแสดงองค์ 2 นี้ ใส่เสื้อรัดรูปสีเนื้อ กางเกงรัดรูปขาสั้นสีเนื้อ ถู้น่องสีเนื้อในลักษณะที่แตกต่างกันแต่มีความเป็นเอกภาพ เพื่อไม่ให้ดูเปลือยภาพแต่ดูเหมือนไม่ได้ใส่เสื้อผ้าใดเลย

ทั้งนี้ผู้วิจัยเคยมีประสบการณ์การกำกับลีลาและออกแบบการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ชุด ฮิวแมน บีอิง (Human Being) ที่ได้นำร่วมเผยแพร่และนำเสนอผลงานการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ชุดนี้ ได้จัดแสดงขึ้นในงานมหกรรมศิลปะ ดนตรีและการแสดง ครั้งที่ 7 ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้มีแนวคิดและแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ เพื่อแสดงให้เห็นถึงมุมมองของการมองผู้คนในสังคม โดยนำแนวคิดในเรื่องการตีความเชิงสัญลักษณ์ (sign) และชุดวาทกรรมสถาบันทางสังคมและวิทยาศาสตร์ในมิติเรื่องเพศสรีระ โดยผ่านการสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบนาฏศิลป์ร่วมสมัย



ภาพที่ 4.11 ภาพการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุด ฮิวแมน บีอิง (Human being)

ออกแบบท่าเต้นและกำกับการแสดงโดย วิทวัส กรมณีโรจน์

ที่มา: ผู้วิจัย

จากการออกแบบเครื่องแต่งกายสำหรับการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ของวิทยานิพนธ์เรื่อง “การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ” ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของความเหมาะสมเรื่องเพศสภาพ การสวดใส่ที่มีความสะดวกต่อการเคลื่อนไหวของร่างกายในการแสดงลีลานาฏศิลป์ รวมไปถึงการคำนึงถึงการออกแบบเครื่อง

แต่งกายที่สามารถสื่อความหมายด้วยสีของเครื่องแต่งกาย โดยมีแนวคิดและแรงบันดาลใจมาจาก 3 แนวคิดคือ สัญลักษณ์ทางเพศ หลักศิลปะมินิมอลลิสม์ (Minimalism) และหลักทฤษฎีเลส อีส มอร์ (Less is more) ในการออกแบบเครื่องแต่งกายสำหรับการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ในครั้งนี้

6) การออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดงครั้งที่ 3

การออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดงสำหรับการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พิจารณาถึงเรื่องราวการใช้สัญลักษณ์เป็นหลักสำคัญในการออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง โดยผู้วิจัยจะนำเสนออุปกรณ์ประกอบการแสดงในองค์ 1 และองค์ 2 ดังนี้

ตารางที่ 4.9 ตารางการออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดงครั้งที่ 3

ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

บทการแสดง	ภาพอุปกรณ์ประกอบการแสดง	อุปกรณ์ประกอบการแสดง	คำอธิบาย
องค์ 1		โคมไฟทรงกลม	โคมไฟทรงกลม ทำมาจากเส้นด้ายสีเนื้อ และประดับด้วยกระดาษสา โปร่งแสง และสามารถติดตั้งระบบไฟได้ ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงเลือกใช้โคมไฟทรงกลม เนื่องจากสามารถสื่อความหมายได้หลากหลาย อาทิ ทารกในครรภ์ เป็นต้น
องค์ 2		ผ้าตาข่ายคลุมหน้าสีน้ำตาล	ผ้าตาข่ายคลุมหน้าสีน้ำตาล มีความบางและโปร่งแสงเล็กน้อย เพื่อนำเสนอถึงความคลุมเครือในเพศสภาพ อีกทั้งยังสามารถสื่อถึงการปกปิด ความไม่จริง และความไม่เที่ยงแท้ อีกด้วย

อีกทั้งผู้วิจัยมีประสบการณ์รับชมการสร้างสรรคผลงานทางด้านนาฏศิลป์ ชุตจิตวิญญานบูรพา กำกับและออกแบบการแสดงโดย นราพงษ์ จรัสศรี ในการแสดงพิธีเปิดการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ ครั้งที่ 13 ณ ประเทศไทย ซึ่งการแสดงดังกล่าวได้มีการใช้สัญลักษณ์ในผลงานนาฏศิลป์ ที่มีลักษณะเป็นวัตถุทรงกลมหลากหลายสี อีกทั้งเป็นการใช้สัญลักษณ์ในการสื่อสารการแสดงได้อย่างเหมาะสม ดังที่ นราพงษ์ จรัสศรี ได้กล่าวไว้ว่า

การแสดงชุต จิตวิญญานบูรพา ในการแสดงพิธีเปิดการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ ครั้งที่ 13 ได้มีการใช้สัญลักษณ์ลูกบอล 4 สี ประกอบไปด้วย สีขาว สีแดง สีน้ำเงิน และสีเหลือง ซึ่งสื่อถึงประเทศต่าง ๆ ที่มาจากหลากหลายเชื้อชาติ ภาษาและวัฒนธรรมในการเข้าร่วมการแข่งขันกีฬา ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสามัคคีทางจิตวิญญานความเป็นนักกีฬาและมนุษย์ (นราพงษ์ จรัสศรี, สัมภาษณ์, 2 สิงหาคม 2561)



ภาพที่ 4.12 การแสดงชุต จิตวิญญานบูรพา
ในพิธีเปิดการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ ครั้งที่ 3 ณ ประเทศไทย
กำกับและออกแบบการแสดงโดย นราพงษ์ จรัสศรี
ที่มา: ภาพถ่ายส่วนตัวของนราพงษ์ จรัสศรี

อีกทั้งผู้วิจัยเคยมีประสบการณ์เข้าร่วมชมการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ชุด มฤตยู, นาฏกรรมและความตาย “MRTYA, Dance and Death” ออกแบบท่าเต้นโดย ธารากร จันทนะสาโร ซึ่งนำร่วมเผยแพร่และนำเสนอผลงานการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ชุดนี้ ได้จัดแสดงขึ้นในงานมหกรรมศิลปะ ดนตรีและการแสดง ครั้งที่ 8 ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้มีแนวคิดและแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์มาจากทฤษฎีเรื่องความตายตามแบบวิธีคิดของศาสนาพุทธชरणยานในธิเบต โดยผ่านการสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่



ภาพที่ 4.13 ภาพการแสดงนาฏศิลป์แบบหลังสมัยใหม่ชุด มฤตยู, นาฏกรรมและความตาย (MRTYA, Dance and Death)

ออกแบบท่าเต้นและกำกับการแสดงโดย ธารากร จันทนะสาโร

ที่มา: ผู้วิจัย

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เพิ่มเติมเกี่ยวกับการออกแบบอุปกรณ์การแสดงในการชุดนี้โดย ธารากร จันทนะสาโร กล่าวไว้ว่า




ผ้าคลุม แสดงให้เห็นถึง ความเป็นสสาร ความไม่เที่ยงแท้ ความหดหู่ และความตาย ที่ใช้ผ้าวัสดุนี้เนื่องจากมีความบาง ลูไปกับตัวนักแสดง โปร่งแสงเล็กน้อยให้ความคลุมเคลือเมื่ออยู่บนตัวนักแสดง เมื่อเวลานำมาใช้กับท่าเต้น จะทำให้ลีลาที่นักแสดงนั้น ไม่เหมือนกับคนที่กำลังเคลื่อนไหวที่ผู้ออกแบบตั้งใจให้เป็นปริศนาของการเคลื่อนไหว ในทำนองที่ว่า ความตายมีอยู่ทุกแห่งหน (ธารากร จันทนะสาโร, สัมภาษณ์, 17 สิงหาคม 2561)

อย่างไรก็ตามการออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดงในการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์นาฏยศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศในครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องศึกษาและพัฒนาการใช้ อุปกรณ์ประกอบการแสดงเพิ่มเติม เพื่อใช้ออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดงให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่าสูงสุด และการออกแบบลีลานาฏยศิลป์ให้มีความสอดคล้อง เหมาะสมกับอุปกรณ์ประกอบการแสดงในการสื่อความหมายให้ได้มากที่สุด ให้ก่อให้เกิดความสมบูรณ์ในการสร้างสรรค์นาฏยศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศต่อไป



4.2.1.6 สรุปการปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏยศิลป์ครั้งที่ 3

จากการปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏยศิลป์ครั้งที่ 3 ผู้วิจัยได้ทำการทดลองตามองค์ประกอบของการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏยศิลป์ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ การออกแบบบทการแสดง การคัดเลือกนักแสดง การออกแบบลีลานาฏยศิลป์ การออกแบบเสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง การออกแบบเครื่องแต่งกาย และการออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง โดยผู้วิจัยจึงขออธิบายข้อสรุปตามโครงสร้างของการปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏยศิลป์ครั้งที่ 3 ไว้ตามตารางดังต่อไปนี้




ตารางที่ 4.10 ตารางสรุปการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 3
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

บทการแสดง	ภาพประกอบ	คำอธิบายเพิ่มเติม
องค์ 1		<p>ผู้วิจัยได้ทำการออกแบบบทช่วงแรกของการแสดง โดยใช้นักแสดงได้เคลื่อนไหวร่างกายและลีลานาฏศิลป์ที่สื่อให้เห็นถึงประเด็น มุมมองของข้อถกเถียงเรื่องเพศเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเพศชายและเพศหญิงในการดำเนินชีวิตในสังคม อีกทั้งผู้วิจัยได้ออกแบบลีลานาฏศิลป์และการเคลื่อนไหวร่างกายที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างเพศชายและเพศหญิง เช่น บทบาทหน้าที่ ความเชื่อ เป็นต้น</p>
องค์ 1		
องค์ 1		




ตารางที่ 4.10 ตารางสรุปการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 3 (ต่อ)
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

บทการแสดง	ภาพประกอบ	คำอธิบายเพิ่มเติม
องค์ 1		ฉากที่ 2 นำเสนอถึงข้อถกเถียงเรื่องเพศในประเด็นเรื่องการเลือกเพศบุตร และความคาดหวังของเพศบุตร โดยนักแสดงเคลื่อนไหวร่างกายและลีลานาฏศิลป์ประกอบกับอุปกรณ์ประกอบการแสดง ทั้งนี้
องค์ 1		สัญลักษณ์ผ่านอุปกรณ์ประกอบการแสดง ผู้วิจัยได้ใช้คอมพิวเตอร์เพื่อสื่อให้เห็นถึงการตั้งครรภ์ของเพศหญิง
องค์ 1		




ตารางที่ 4.10 ตารางสรุปการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 3 (ต่อ)
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

บทการแสดง	ภาพประกอบ	คำอธิบายเพิ่มเติม
องค์ 1		<p>นักแสดงชายเคลื่อนไหวร่างกายและลีลานาฏศิลป์ โดยให้นักแสดงชายเปลี่ยนสีของไฟและแย่งชิงคอมพิวเตอร์มาจากนักแสดงหญิง เพื่อสื่อให้เห็นถึงข้อถกเถียงเรื่องเพศที่เกี่ยวกับการเลือกเพศบุตรที่อยู่ในครรภ์</p>
องค์ 1		
องค์ 1		

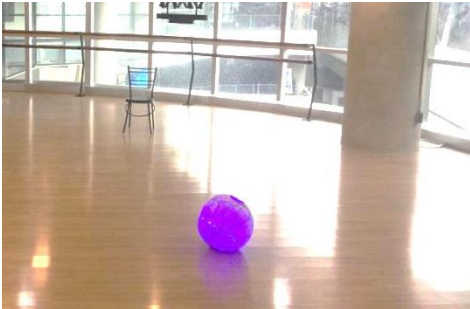
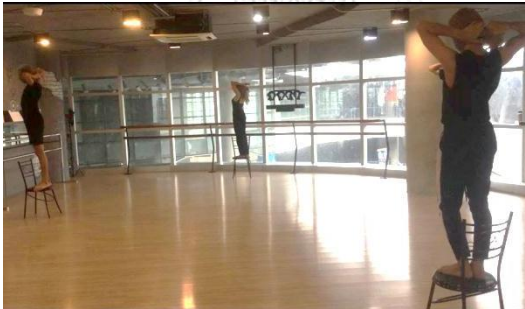

ตารางที่ 4.10 ตารางสรุปการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 3 (ต่อ)
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

บทการแสดง	ภาพประกอบ	คำอธิบายเพิ่มเติม
องค์ 1		<p>นักแสดงชายและนักแสดงหญิง แยกซึ่งเปลี่ยนสีโคมไฟซึ่งกันและกัน เพื่อสื่อให้เห็นถึงข้อถกเถียงเรื่องเพศที่เกี่ยวกับการเลือกเพศบุตรที่อยู่ในครรภ์ รวมไปถึงแสดงให้เห็นถึงความเชื่อแบบชายเป็นใหญ่ และแนวคิดแบบสตรีนิยมเพิ่มเติมอีกด้วย</p>
องค์ 1		
องค์ 1		




ตารางที่ 4.10 ตารางสรุปการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 3 (ต่อ)
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

บทการแสดง	ภาพประกอบ	คำอธิบายเพิ่มเติม
องค์ 1		<p>ฉากที่ 3 นำเสนอให้เห็นถึงประเด็น มุมมองที่ต้องการนำเสนอตามการออกแบบบทการแสดง อีกทั้งผู้วิจัยได้เพิ่มเติมการแสดงอารมณ์และความรู้สึกให้นักแสดงทางด้านการถกเถียงเรื่องการเลือกเพศบุตรที่อยู่ในครรภ์ตามความต้องการของทั้ง 2 ฝ่าย ซึ่งถือเป็นข้อถกเถียงเรื่องเพศที่เกี่ยวกับเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ตามทฤษฎีของวิทยาศาสตร์</p>
องค์ 1		
องค์ 1		




ตารางที่ 4.10 ตารางสรุปการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 3 (ต่อ)
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

บทการแสดง	ภาพประกอบ	คำอธิบายเพิ่มเติม
องก์ 1		<p>ช่วงสุดท้ายของการแสดงองก์ 1 ผู้วิจัยได้นักแสดงชายและนักแสดงหญิงออกจากพื้นที่การแสดง เหลือเพียงแต่โคมไฟสลัสนี้ ซึ่งผู้วิจัยต้องการนำเสนอให้เห็นถึงข้อถกเถียงเรื่องเพศทางด้านเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ตามทฤษฎีของวิทยาศาสตร์ที่ไม่สามารถหาที่สิ้นสุดหรือข้อยุติลงได้</p>
องก์ 2		<p>การแสดงองก์ 2 ผู้วิจัยได้ออกแบบลีลานาฏศิลป์และการเคลื่อนไหวร่างกายโดยให้นักแสดงทั้งหมดเดินออกมาจากที่นั่งผู้ชม เพื่อเป็นจุดเชื่อมของการแสดงจากองก์ 1 ไปองก์ 2 อีกทั้งผู้วิจัยได้ใช้ผ้าตาข่ายสีน้ำตาล ให้นักแสดงผูกปิดศีรษะ เพื่อมุ่งเน้น ประเด็น มุมมองเกี่ยวกับเพศรักร่วม</p>
องก์ 2		

ตารางที่ 4.10 ตารางสรุปการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 3 (ต่อ)
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

บทการแสดง	ภาพประกอบ	คำอธิบายเพิ่มเติม
องค์ 2		<p>ผู้วิจัยได้ทำการออกแบบบทการแสดงจากข้อถกเถียงเรื่องเพศทางด้านเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ตามทฤษฎีของมานุษยวิทยา ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอประเด็นมุมมองเรื่องเพศสรีระ โดยให้นักแสดงเคลื่อนไหวร่างกายและลีลานาฏศิลป์ ที่แสดงให้เห็นถึงสัญลักษณ์ทางเพศ เช่น อวัยวะเพศชาย และอวัยวะเพศหญิง เป็นต้น</p>
องค์ 2		
องค์ 2		




ตารางที่ 4.10 ตารางสรุปการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 3 (ต่อ)
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

บทการแสดง	ภาพประกอบ	คำอธิบายเพิ่มเติม
องค์ 2		<p>ฉากที่ 2 นำเสนอให้เห็นถึงความเคลื่อนไหวของเพศวิถี ความสัมพันธ์ระหว่างเพศที่ไม่มีความนิ่ง และไม่มีข้อจำกัดระหว่างเพศ เช่น ชายรักหญิง หญิงรักชาย ชายรักชาย และหญิงรักหญิง เป็นต้น</p>
องค์ 2		
องค์ 2		

ตารางที่ 4.10 ตารางสรุปการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 3 (ต่อ)
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

บทการแสดง	ภาพประกอบ	คำอธิบายเพิ่มเติม
องค์ 2		<p>นักแสดงชายและนักแสดงหญิงทั้งหมดแสดงลีลานาฏศิลป์และเคลื่อนไหวร่างกายที่น่าเสนอถึงการถกเถียงระหว่างเพศในสังคมเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตในสังคม เช่น การสมรส สิทธิ และเสรีภาพทางเพศ เป็นต้น</p>
องค์ 2		
องค์ 2		

ตารางที่ 4.10 ตารางสรุปการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 3 (ต่อ)
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

บทการแสดง	ภาพประกอบ	คำอธิบายเพิ่มเติม
องก์ 2		ช่วงสุดท้ายของการแสดงองก์ 2 ผู้วิจัยได้ทำการออกแบบลีลานาฏศิลป์และการเคลื่อนไหวร่างกายที่แสดงให้เห็นถึงข้อถกเถียงเรื่องเพศทางด้านเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ตามทฤษฎะของมานุษยวิทยา และตอนท้ายของการแสดงผู้วิจัยได้ออกแบบให้นักแสดงทั้งหมดถอดผ้าตาข่ายสีน้ำตาลซึ่งเป็นสัญลักษณ์ทางการแสดงออก เพื่อให้เห็นถึงใบหน้าที่แท้จริงของนักแสดง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการตัดสินใจจำกัดสิทธิอคติ สร้างความเป็นอื่นกับบุคคลอื่นในสังคมจากรูปลักษณ์ภายนอก โดยไม่คำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่น
องก์ 2		
องก์ 2		

จากตารางและภาพการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏยศิลป์ครั้งที่ 3 ผู้วิจัยสามารถพิจารณาและสรุปได้ว่า ผู้วิจัยทำการศึกษาค้นคว้าและหาข้อมูลเกี่ยวกับข้อถกเถียงเรื่องเพศในสังคมเพิ่มเติม โดยผู้วิจัยได้ศึกษาแรงบันดาลใจเพิ่มเติมเกี่ยวกับเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ในประเด็นใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น เช่น การกำหนด การตีตราเพศ การสมรสเพศเดียวกัน สิทธิเสรีภาพทางการจ้างงานของความหลากหลายทางเพศ เป็นต้น ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการทดลองวางโครงให้สอดคล้องกับแนวคิดและแรงบันดาลใจเบื้องต้นของผู้วิจัย โดยออกแบบบทการแสดงเกี่ยวกับข้อถกเถียงเรื่องเพศ ในประเด็นและมุมมองใหม่ ๆ ดังกล่าวให้มีความเชื่อมโยงกับเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ตามทฤษฎีวิทยาสาตร์ มานุษยวิทยา และการคัดเลือกนักแสดงที่มุ่งเน้นให้มีทักษะ ความสามารถทางด้านนาฏยศิลป์ร่วมสมัย รวมไปถึงจะต้องคัดเลือกนักแสดงที่มีความรู้ ความเข้าใจและประสบการณ์ที่เกี่ยวกับข้อถกเถียงเรื่องเพศอีกด้วย เพื่อให้เกิดความหลากหลายทางด้านการเคลื่อนไหวร่างกาย และลีลานาฏยศิลป์มากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทำการทดลองการออกแบบเสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงที่แสดงให้เห็นถึงเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์โดยเลือกใช้วิธีการสร้างสรรค์ดนตรีแบบวิธีการด้นสด เพื่อให้ศิลปินมีอิสระและสามารถถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึกลงไปในการเล่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการออกแบบเครื่องแต่งกาย ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของความเหมาะสมเรื่องเพศสภาพ การสวมใส่ที่มีความสะดวกต่อการเคลื่อนไหวของร่างกายในการแสดงลีลานาฏยศิลป์ รวมไปถึงการคำนึงถึงการออกแบบเครื่องแต่งกายที่สามารถสื่อความหมายด้วยสีของเครื่องแต่งกาย โดยมีแนวคิดและแรงบันดาลใจมาจาก 3 แนวคิดคือ สัญลักษณ์ทางเพศ หลักศิลปะมินิมอลลิสม์ (Minimalism) และหลักทฤษฎีน้อย เลส อีส มอร์ (Less is more) ซึ่งส่งเสริมให้การสร้างสรรค์นาฏยศิลป์ครั้งนี้มีความสมบูรณ์มากขึ้น อีกทั้งการออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง ผู้วิจัยได้ออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดงโดยใช้สัญลักษณ์เป็นหลักสำคัญเพื่อให้ความหมายและสื่อสารกับผู้ชมได้ง่าย รวมถึงแสดงให้เห็นถึงการถกเถียงได้เป็นอย่างดี หากแต่การทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏยศิลป์ครั้งที่ 3 ยังสามารถได้ข้อสรุปเป็นแนวทางสำคัญในการวิเคราะห์และนำไปปรับใช้กับการออกแบบตามองค์ประกอบการแสดงอื่น ๆ ในการค้นคว้าข้อมูลและสัมภาษณ์ทฤษฎีของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาการสร้างสรรค์นาฏยศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศในครั้งต่อไป

ตารางที่ 4.11 ตารางสรุปปัญหาและแนวทางการปรับปรุง

การสร้างสรรค์ผลงานทางดำนานาฏศิลป์ครั้งที่ 3

ที่มา: ผู้วิจัย

องค์ประกอบการ สร้างสรรค์ผลงาน ทางดำนานาฏศิลป์	ปัญหาที่พบ	แนวทางการปรับปรุง
การออกแบบ บทการแสดง	การออกแบบบทการแสดงมีความ เชื่อมโยงกับหลักและแนวคิดทฤษฎีเรื่อง เพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ ตามทฤษฎีของวิทยาศาสตร์และ มานุษยวิทยา ทำให้ผู้วิจัยจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถอธิบายให้ นักแสดงเข้าใจได้โดยยาก เนื่องจากเรื่อง ข้อถกเถียงเรื่องเพศในปัจจุบันมีความ เคลื่อนไหวตลอดเวลา	ผู้วิจัยต้องสรุปและจำกัด ความข้อถกเถียงเรื่องเพศให้ ชัดเจน เพื่อพัฒนาบทการแสดง ให้สมบูรณ์มากขึ้น
การคัดเลือกนักแสดง	เวลาในการฝึกซ้อมน้อย ทำให้ผู้วิจัย ต้องหาเวลาฝึกซ้อมและอธิบายให้ นักแสดงมีความเข้าใจในการแสดงมากขึ้น	ผู้วิจัยจะต้องหาเวลา ฝึกซ้อมให้นักแสดงมาซ้อมในวัน และเวลาเดียวกันให้ได้ รวมถึง แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ระหว่างผู้วิจัยกับนักแสดง เกี่ยวกับข้อถกเถียงเรื่องเพศ กว่านี้
การออกแบบ ลีลานาฏศิลป์	เนื่องจากนักแสดงมีทักษะทางด้าน นาฏศิลป์ร่วมสมัยและนาฏศิลป์ ตะวันตกเป็นอย่างมาก ทำให้การ แสดงออกที่ต้องอาศัยพื้นฐานของ ศิลปะการแสดงด้านการสื่อสารทาง อารมณ์และความรู้สึก มีไม่มากเพียงพอ	ผู้วิจัยจะต้องออกแบบลีลา และการเคลื่อนไหวที่สามารถ สื่อสารด้านอารมณ์ และ ความรู้สึกให้แก่นักแสดง

ตารางที่ 4.11 ตารางสรุปปัญหาและแนวทางการปรับปรุง

การสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏยศิลป์ครั้งที่ 3 (ต่อ)

ที่มา: ผู้วิจัย

องค์ประกอบการ สร้างสรรค์ผลงาน ทางด้านนาฏยศิลป์	ปัญหาที่พบ	แนวทางการปรับปรุง
การออกแบบ เสียงและดนตรี ที่ใช้ประกอบการ แสดง	บางครั้งเสียงและดนตรีที่ใช้ ประกอบการแสดงมีความคลาดเคลื่อน เกี่ยวกับจังหวะของเสียงและดนตรีที่ใช้ ประกอบการแสดง	ผู้วิจัยต้องหาข้อสรุปและ สร้างความแม่นยำให้กับ ผู้ประพันธ์เพลง โดยการ ประพันธ์เพลงใหม่ทั้งหมด โดย มีพื้นฐานมาจากการทดลองการ เต้นสด เพื่อให้การแสดงมี สมบูรณ์มากขึ้น
การออกแบบ เครื่องแต่งกาย	การใช้แนวคิด 3 แนวคิดในการ สร้างสรรค์เครื่องแต่งกายประกอบการ แสดง ทำให้ผู้วิจัยจะต้องคำนึงถึงความ เหมาะสมและความสะดวกการ เคลื่อนไหว	ผู้วิจัยจะต้องคัดเลือก เครื่องแต่งกายที่สื่อความหมาย ได้ชัดเจน เหมาะสมและ เคลื่อนไหวได้สะดวกมากกว่านี้
การออกแบบอุปกรณ์ ประกอบการแสดง	ในบางช่วงของการแสดงนั้น อุปกรณ์ประกอบการแสดงไม่สอดคล้อง กับลีลานาฏยศิลป์ ซึ่งทำให้นักแสดง จะต้องใช้ทักษะการแสดงนาฏยศิลป์กับ อุปกรณ์มากขึ้น	การออกแบบอุปกรณ์ ประกอบการแสดง ผู้วิจัยสร้าง ความคุ้นเคยและสร้างความ เชี่ยวชาญทางแสดงให้กับ นักแสดงในการใช้อุปกรณ์ ประกอบการแสดงลีลา นาฏยศิลป์

4.2.1.7 การปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 4

จากการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 3 ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงการพัฒนา ปรับปรุง ตลอดจนการวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อน ในการสร้างสรรค์ผลงานในเรื่องขององค์ประกอบของการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้การปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 4 นี้ ผู้วิจัยได้พิจารณาตามองค์ประกอบของการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ 7 องค์ประกอบ คือ การออกแบบบทการแสดง การคัดเลือกนักแสดง การออกแบบลีลานาฏศิลป์ การออกแบบเสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง การออกแบบเครื่องแต่งกาย การออกแบบพื้นที่แสดง และการออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง โดยมีรายละเอียดของการทดลองการปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 4 ดังต่อไปนี้

1) การออกแบบบทการแสดงครั้งที่ 4

การทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 4 ได้เลือกใช้แนวคิดจากการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ผนวกกับประเด็น มุมมองของข้อถกเถียงเรื่องเพศที่เกิดขึ้นในสังคมตามทฤษฎีของมานุษยวิทยาและสังคมวิทยา มาเป็นพื้นฐานร่วมกับการออกแบบบทการแสดงจากการทดลองครั้งที่ 1-3 เพิ่มเติม กล่าวคือ การวิเคราะห์ปัญหา ประเด็น และมุมมองที่มีความน่าสนใจและการค้นพบที่ได้จากการทดลองนำมาบูรณาการซึ่งผลลัพธ์ที่ได้จากการทดลองสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 องค์ ได้แก่ 1) กำหนดเพศ (Sex determination) ข้อถกเถียงเรื่องเพศตามทฤษฎีของวิทยาศาสตร์ 2) จิตวิญญาณ (Soul) ข้อถกเถียงเรื่องเพศตามทฤษฎีของมานุษยวิทยา 3) พื้นที่การแสดงออก (Space) ข้อถกเถียงเรื่องเพศตามทฤษฎีของสังคมวิทยา และ 4) การเคลื่อนไหวของเพศวิถี (Sexuality movement) ข้อถกเถียงเรื่องเพศตามทฤษฎีของมานุษยวิทยาและสังคมวิทยา นอกจากนี้ผู้วิจัยได้กำหนดโจทย์ในการออกแบบลีลานาฏศิลป์และการเคลื่อนไหวของร่างกายเพิ่มเติม โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีจากนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า มาปรับใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อให้การเคลื่อนไหวทางร่างกายมีความสอดคล้องกับการออกแบบลีลานาฏศิลป์มากยิ่งขึ้น

2) การคัดเลือกนักแสดงครั้งที่ 4

การคัดเลือกนักแสดงสำหรับวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การสร้างสรรคานาฏศิลป์ จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ” ในการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 4 นี้ ผู้วิจัยพิจารณาถึงการพัฒนา ปรับปรุงรูปแบบการแสดง โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกนักแสดงใหม่เพิ่มเติม 1 คน รวมทั้งสิ้น 8 คน ทั้งนี้นักแสดงที่ได้รับการคัดเลือกใหม่ 1 คน เป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจและความสามารถในการปฏิบัติการทางด้านนาฏศิลป์ตะวันตก นาฏศิลป์ร่วมสมัย และเคลื่อนไหวร่างกายได้เป็นอย่างดี อีกทั้งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์อีกด้วย ซึ่งผลการการคัดเลือกนักแสดงครั้งที่ 4 นี้ จะนำเสนอการแสดงการคัดเลือกนักแสดงใหม่ 1 คน ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.12 ตารางประวัติและรายชื่อนักแสดง

ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

ภาพนักแสดง	ชื่อ-สกุล อาชีพ สังกัด	การศึกษาและความสามารถ
	สมพงษ์ เลิศวิลเกษม	กำลังศึกษาระดับปริญญาโท ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและ นาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
	นักออกแบบท่าเต้น และ ผู้บริหารสังกัด 360ARTz Production & Dance Company	จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชานาฏศิลป์ วิชาเอกนาฏศิลป์สากล คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
		นาฏศิลป์ตะวันตก นาฏศิลป์ร่วมสมัย

3) การออกแบบลีลานาฏศิลป์ครั้งที่ 4

การออกแบบลีลานาฏศิลป์ครั้งที่ 4 ผู้วิจัยมุ่งประเด็นสำหรับการออกแบบลีลาครั้งที่ 4 ในส่วนของการแสดงองค์ 3 และองค์ 4 ซึ่งการออกแบบลีลานาฏศิลป์นี้ได้แนวคิดและแรงบันดาลใจมาจากข้อถกเถียงเรื่องเพศในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ องค์ 3 พื้นที่การแสดงออก (Space) ข้อถกเถียงเรื่องเพศตามทฤษฎีของสังคมวิทยาเรื่องสิทธิและเสรีภาพในการดำเนินชีวิต องค์ 4 การเคลื่อนไหวของเพศวิถี (Sexuality movement) ข้อถกเถียงเรื่องเพศทางด้านเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ รวมไปถึงแนวคิดที่ได้มาจากการประสบการณ์ตรงจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อถกเถียงเรื่องเพศ จากนั้นคัดเลือกสถานการณ์และพฤติกรรมของเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์จากแนวคิดเรื่องเพศตามทฤษฎีของมานุษยวิทยาและสังคมวิทยา มาใช้ในการออกแบบลีลานาฏศิลป์

ผู้วิจัยสร้างและเลือกประเด็นสำคัญจากข้อถกเถียงเรื่องเพศในประเด็นต่าง ๆ จากแนวคิดเรื่องเพศตามทฤษฎีของมานุษยวิทยาและสังคมวิทยาในการออกแบบลีลาการเคลื่อนไหวไว้เบื้องต้น เพื่อให้นักแสดงนำไปพัฒนาและสร้างลีลาการเคลื่อนไหวเพื่อสื่อให้เห็นถึงข้อถกเถียงเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ โดยผู้วิจัยได้ใช้หลักแนวคิดของการเคลื่อนไหวร่างกายในชีวิตประจำวัน และลีลาการเคลื่อนไหวนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ อีกทั้งผู้วิจัยได้นำผลการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ในครั้งที่ 1-3 มาพัฒนาและปรับใช้ในการออกแบบลีลานาฏศิลป์ครั้งที่ 4 อีกด้วย นอกจากนี้ในการสร้างสรรค์และออกแบบลีลานาฏศิลป์ครั้งที่ 4 นี้ ผู้วิจัยได้รับแรงบันดาลใจมาจากผลงานทางด้านทัศนศิลป์ของสุดาภรณ์ เตจา ที่ได้จัดแสดงผลงานภายใต้หัวข้อ แอลจีบีทีคิว เลิฟ เกท เบตเทอร์ วิท ไทม์ ไควเอตลี่ (LGBTQ Love get better with time quietly) ณ ซิรินเดีย แกรอลลี (SIRINDIA GALLERY) ที่ได้นำเสนอถึงการสะท้อนสภาพสังคมในเรื่องเพศ ที่มีความซับซ้อนและมีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น รวมไปถึงการเรียกร้องสิทธิและเสรีภาพทางเพศของกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ ตลอดจนสิทธิความเท่าเทียมกันระหว่างเพศ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากผลงานทางทัศนศิลป์ของสุดาภรณ์ เตจา จำนวน 4 ผลงาน ดังนี้

ตารางที่ 4.13 ตารางประมวลภาพผลงานทางด้านทัศนศิลป์ของ สุดาภรณ์ เตจา

ภายใต้หัวข้อ แอลจีบิทีคว เลิฟ เกท เบตเทอร์ วิท ไทม์ ไควเอทลี่

(LGBTQ Love get better with time quietly)

ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

ภาพผลงาน	คำอธิบายผลงาน
 <p>ชื่อผลงาน: เซลฟ์-แอคทัวไลเซชัน วัน – เอ็มทีเอฟ (Self-actualization I – mtf) (2018)</p>	<p>การที่คนเรารู้จักตัวเอง รู้ถึงความต้องการของตัวเองเลือกทางเดิมของชีวิตตัวเอง แล้วเปลี่ยนแปลงพัฒนาจนถึงขั้นสุดที่ตัวเองต้องการ เป็นหนึ่งในความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ทุกคนอยู่แล้ว ไม่ว่าคุณจะเป็นเพศใดก็ตาม</p>
 <p>ชื่อผลงาน: เลิฟ แฮส โน เจนเดอร์ (Love has no gender) (2018)</p>	<p>ความรักไม่มีเพศ บุคคล / บุคคลสามารถรักกันได้โดยไม่มีเรื่องเพศสภาพมาเกี่ยวข้อง</p>

ตารางที่ 4.13 ตารางประมวลภาพผลงานทางด้านทัศนศิลป์ของ สุดาภรณ์ เตจา
 ภายใต้หัวข้อ แอลจีบิทีคว เลิฟ เกท เบตเทอร์ วิท ไทม์ ไควเทลี
 (LGBTQ Love get better with time quietly)

ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

ภาพผลงาน	คำอธิบายผลงาน
 <p>ชื่อผลงาน: เดอะ พาราโดกส์ ออฟ เลิฟ แอนด์ เจนเดอร์ อีควาลิตี ทู – แฮปปี้ ทูเก็ทเธอร์ (The paradox of love & gender equality ii – happy together) (2017)</p>	<p>การถูกยึดเยียดภาพลักษณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในความรักของกลุ่มที่มีความหลากหลายทางเพศ ส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลจากการนำเสนอของสื่อต่าง ๆ ในสังคม หรือในบางกรณีเกิดจากความคาดหวังที่มีต่อคู่รักว่าจะจะเป็นสิ่งที่ยึดเหนี่ยวในชีวิต แทนสถาบันครอบครัวที่อาจจะไม่ยอมรับในเพศสภาพ</p>
 <p>ชื่อผลงาน: ยูนิวอล์ อีควาเอชัน วัน – ซิก (Unequal equations I – vi) (2018)</p>	<p>มาตรา 1448 และ มาตรา 1458 ไม่อนุญาตให้คนเพศเดียวกันสามารถแต่งงานกันได้ เป็นความไม่เท่าเทียมกันในสังคม ซึ่งส่งผลกระทบการเข้าถึงสิทธิต่าง ๆ ที่พึงได้ เฉกเช่นคู่สมรสชายหญิง พ.ร.บ.คู่ชีวิตควรจะได้รับ การเปลี่ยนแปลงเพื่อความเสมอภาคในสังคม มนุษย์ทุกคนควรจะได้รับสิทธินี้ ศิลปินนำเสนอการจัดวางที่เปรียบเสมือนเครื่องหมายเท่ากับที่ไม่เท่ากัน</p>

อย่างไรก็ตามเมื่อผู้วิจัยได้ทำการศึกษาผลงานทางด้านทัศนศิลป์ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานโดยกำหนดให้นักแสดงเครื่องไหวร่างกายโดยใช้วิธีการด้นสด (Improvisation) เพิ่มเติม เพื่อค้นหาแนวทางการออกแบบลีลานาฏศิลป์และเคลื่อนไหวร่างกาย โดยผสมผสานแนวคิดที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับข้อถกเถียงเรื่องเพศตาม

พรรณชนะของมานุษยวิทยาและสังคมวิทยา พบว่า ปัญหา ประเด็นหรือมุมมองของข้อถกเถียงเรื่องเพศ เป็นเรื่องที่ไม่สามารถหาข้อสรุปหรือหาข้อยุติได้ ผู้วิจัยจึงเกิดแรงบันดาลใจจากความหมายของ สัญลักษณ์อนันต์ (∞) ที่สื่อถึงไม่มีที่สิ้นสุด ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดและแรงบันดาลใจดังกล่าวมาบูรณาการ จากนั้นนำมาทดลองปฏิบัติการออกแบบลีลานาฏศิลป์และการเคลื่อนไหวร่างกายของนักแสดงโดยใช้วิธีการค้นสด ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอพอสังเขปดังนี้

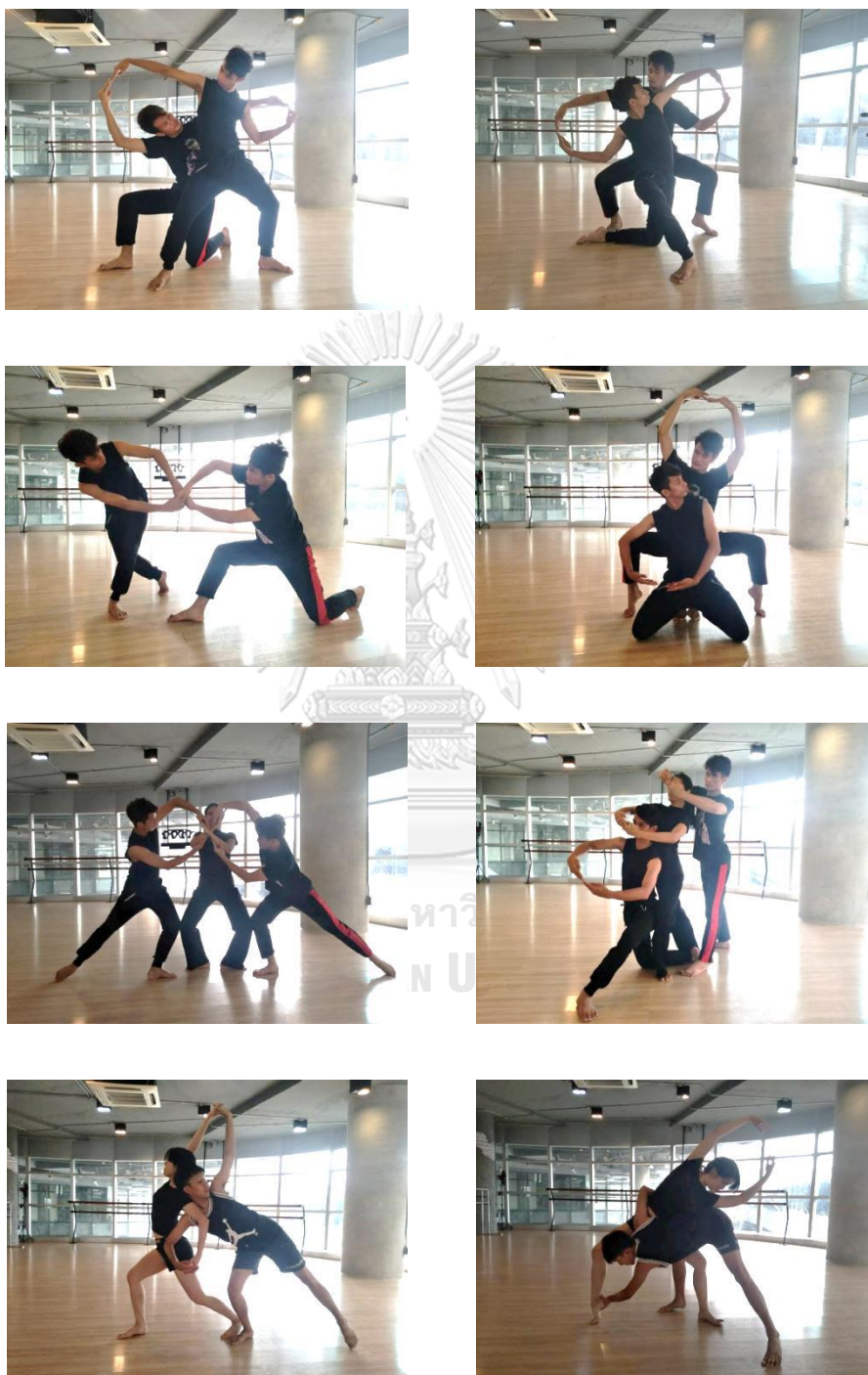


ภาพที่ 4.14 ภาพการทดลองปฏิบัติออกแบบลีลานาฏศิลป์จากสัญลักษณ์อนันต์ (∞)

ที่มา: ผู้วิจัย

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิด และแรงบันดาลใจของผลงานทางด้านทัศนศิลป์ของ สุตาภรณ์ เตจา ภายใต้หัวข้อ ภายใต้หัวข้อ แอลจีบีทีคิว เลิฟ เกท เบตเทอร์ วิท ไทม์ ไควเอทลี่ (LGBTQ Love get better with time quietly) และทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานโดยกำหนดให้นักแสดงเครื่องไหวร่างกายโดยใช้วิธีการค้นสด (Improvise) มาพัฒนาลีลานาฏศิลป์และ

ท่าทางการเคลื่อนไหวร่างกายในการแสดงองค์ 3 และองค์ 4 ให้มีความเหมาะสมในการออกแบบลีลานาฏศิลป์ครั้งที่ 4 ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอการพัฒนาและการออกแบบลีลานาฏศิลป์พอสังเขปดังนี้



ภาพที่ 4.15 ภาพการทดลองออกแบบลีลานาฏศิลป์ครั้งที่ 4

ที่มา: ผู้วิจัย

อย่างไรก็ตามการออกแบบลีลานาฏศิลป์ครั้งที่ 4 ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 4 จะแบ่งออกเป็น 2 องค์ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

องค์ 3 พื้นที่การแสดงออก (Space) นำเสนอถึงเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ตามทฤษฎีของสังคมวิทยา โดยการออกแบบลีลานาฏศิลป์ครั้งที่ 4 นี้ แสดงโดย วีระศิลป์ มาลี, นพตชนธรณ์ เลิศธีรพงษ์, วันวิสา ช้างช่างเรือ, อับดุลมาตีฟ สะมะแอ, อภิวัฒน์ เลื่อมไธสง ได้ใช้การออกแบบลีลาบนพื้นฐานของทักษะทางด้านนาฏศิลป์และศิลปะการแสดงเป็นหลักสำคัญในการออกแบบลีลาการเคลื่อนไหวร่างกาย โดยการออกแบบลีลานาฏศิลป์ ผู้วิจัยได้ใช้หลักและแนวคิดจากการเคลื่อนไหวในชีวิตประจำวัน รวมไปถึงให้ความสำคัญกับข้อถกเถียงเรื่องเพศทางสังคมวิทยา ที่มีประเด็น ปัญหาและมุมมองที่แสดงให้เห็นถึงสิทธิและเสรีภาพทางเพศ รวมถึงชุดวาทกรรมและอำนาจของสถาบันทางสังคมที่ปิดกั้นทางด้านสิทธิและเสรีภาพทางสังคม จากการออกแบบลีลานาฏศิลป์ให้นักแสดงได้ทดลองปฏิบัติการเคลื่อนไหวในครั้งนี้ ผลจากการทดลองผู้วิจัยพบว่านักแสดงสามารถปฏิบัติการเคลื่อนไหวลีลาทางด้านนาฏศิลป์และศิลปะการแสดงได้ดี หากแต่ยังขาดความเข้าใจทางการเคลื่อนไหวลีลานาฏศิลป์แบบหลังสมัยใหม่เท่าที่ควร และขาดความเป็นธรรมชาติในการแสดงการเคลื่อนไหวในชีวิตประจำวัน (Everyday movement)

องค์ 4 การเคลื่อนไหวของเพศวิถี (Sexuality movement) นำเสนอถึงเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ตามทฤษฎีของมานุษยวิทยาและสังคมวิทยา โดยการออกแบบลีลานาฏศิลป์ครั้งที่ 4 นี้ แสดงโดย กนกวรรณ ปริญญาศาสตร์, พัฒนา เกิดเพ็ง, สมพงษ์ เลิศวิมลเกษม, นพตชนธรณ์ เลิศธีรพงษ์, วันวิสา ช้างช่างเรือ, อับดุลมาตีฟ สะมะแอ, วีระศิลป์ มาลี และอภิวัฒน์ เลื่อมไธสง ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้การออกแบบลีลาบนพื้นฐานของทักษะทางด้านนาฏศิลป์และศิลปะการแสดงเป็นหลักสำคัญในการออกแบบลีลาการเคลื่อนไหวร่างกาย โดยการออกแบบลีลานาฏศิลป์ ผู้วิจัยได้ใช้หลักและแนวคิดจากการเคลื่อนไหวในชีวิตประจำวัน และแนวคิดการเคลื่อนไหวร่างกายแบบนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ รวมไปถึงแนวคิดของสัญลักษณ์อนันต์ (∞) แทนความหมายว่า ไม่สิ้นสุด ไม่มีขอบเขต มีนัยสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงการเคลื่อนไหวในทิศทางตามเข็มนาฬิกา และทวนเข็มนาฬิกา ที่ตีความได้ว่าเป็นความตรงกันข้ามที่แฝงไปด้วยความสมดุล มาใช้ในการแสดงองค์ 4 เพื่อแสดงให้เห็นถึงการเคลื่อนไหวของเพศวิถีที่ไม่มีวันสิ้นสุด และความสมดุล ความเท่าเทียมกันทางเพศในสังคม จากการออกแบบลีลาทางด้านนาฏศิลป์ให้นักแสดงได้ทดลองปฏิบัติการเคลื่อนไหวในครั้งนี้ ผลจากการทดลองผู้วิจัยพบว่า นักแสดงสามารถปฏิบัติการเคลื่อนไหวลีลาทางด้านนาฏศิลป์และศิลปะการแสดงได้ดี หากแต่ยังขาดความเป็นธรรมชาติทางการเคลื่อนไหวร่างกายแบบนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ ซึ่งผู้วิจัยจะต้องดำเนินการฝึกซ้อม ฝึกปฏิบัติให้แก่นักแสดงเพื่อ

เตรียมความพร้อมในการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานในครั้งต่อไป เพื่อเป็นการพัฒนาปรับปรุงและแก้ไขการสร้างสรรค์ผลงานให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จากการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านการออกแบบลีลนาฏศิลป์ครั้งที่ 4 ข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปการออกแบบลีลนาฏศิลป์ครั้งที่ 4 แบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1. การเคลื่อนไหวของนักแสดง ผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบลีลนาฏศิลป์ ประกอบกับการเคลื่อนไหวร่างกาย โดยใช้แนวคิดของนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ ผสมผสานการเคลื่อนไหวร่างกายในชีวิตประจำวัน (Everyday Movement) ตลอดจนบางช่วงของการแสดงผู้วิจัยได้สอดแทรกทฤษฎีทางสัญญาณ (Sign) มาบูรณาการกับลีลนาฏศิลป์และการเคลื่อนไหวร่างกาย เพื่อให้เกิดรูปแบบการแสดงรูปแบบใหม่และมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

2. การเคลื่อนย้ายตำแหน่งของนักแสดง จากการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 4 ผู้วิจัยได้คำนึงถึงการออกแบบลีลนาฏศิลป์และการเคลื่อนไหวร่างกายให้มีความเหมาะสมกับการออกแบบพื้นที่สำหรับการแสดง เช่น การใช้พื้นที่ การสร้างมิติทางการแสดง และกาสร้างความสัมพันธ์กับผู้ชม เป็นต้น ซึ่งกล่าวในหัวข้อการออกแบบพื้นที่แสดงในลำดับต่อไป

4) การออกแบบเสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงครั้งที่ 4

การออกแบบเสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงในการทดลองครั้งที่ 4 ในการแสดงองค์ 3 และองค์ 4 ผู้วิจัยได้ทำการทดลองและความร่วมมือกับศิลปินที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านการประพันธ์เพลง โดยเลือกใช้วิธีการสร้างสรรค์ดนตรีแบบวิธีการต้นสด เพื่อให้ศิลปินมีอิสระ และสามารถถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึกลงไปในการเล่นสด โดยผู้วิจัยได้ทำการทดลอง บันทึกและวิเคราะห์หาแนวทางการสร้างสรรค์ดนตรีทั้งหมด 3 ครั้ง จากนั้นผู้วิจัยจึงหาข้อสรุปสร้างสรรค์เสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์โดยมีแนวคิดข้อถกเถียงเรื่องเพศเป็นสำคัญ ในประเด็นเกี่ยวกับความขัดแย้ง การหมิ่นประมาท การเรียกร้องและต่อสู้เพื่อสิทธิเสรีภาพทางเพศ ซึ่งเครื่องดนตรีที่ใช้ในการทดลองการสร้างสรรค์เสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงนี้ ผู้วิจัยนำเอาหลักการบูรณาการความหลากหลายมาใช้ในการสร้างสรรค์ดนตรีโดยใช้เครื่องดนตรีไทย เครื่องดนตรีตะวันตก และเครื่องดนตรีสังเคราะห์ เพื่อให้เกิดการสร้างสรรค์ดนตรีรูปแบบใหม่ อีกทั้งผู้วิจัยได้คัดเลือกเครื่องดนตรีไทยและเครื่องดนตรีสากลมีนัยยะหรือสัญลักษณ์ทางเพศแอบแฝงอยู่เพิ่มเติม (ดูจากหัวข้อ 3) เพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ตามทฤษฎีของดริยางคศิลป์ หน้า 36) ดังที่ ศุภฤกษ์ พุฒสโร ศิลปินผู้ที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านการประพันธ์เพลง ได้ให้ความคิดเห็นในการประพันธ์ดนตรีสำหรับการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ โดยกล่าวไว้ว่า

การสร้างสรรค์เพลงประกอบการแสดงชุด “การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ” เน้นไปที่การสร้างพื้นผิว (Texture) ของเพลงให้เหมาะสมกับส่วนต่าง ๆ ในแต่ละช่วงการแสดง จะไม่เน้นถึงทำนอง หรือจังหวะที่ชัดเจนตลอดการแสดง ในภาพรวมของทั้งหมดจะใช้อัตราส่วนของเพลงที่ส่งเสริมความรู้สึกไม่แน่นอน, สับสน และวุ่นวาย ในเรื่องของโครงสร้างทางด้านเสียงประสานและทางเดินคอร์ดเพลงก็จะส่งเสริมความรู้สึกดังกล่าวเช่นกัน โดยมีเปียโนเป็นเครื่องดนตรีดำเนินทำนองหลัก ผสมผสานกับเครื่องดนตรีไทยในบางช่วงบางตอน (ศุภฤกษ์ พุดสโร, สัมภาษณ์, 29 สิงหาคม 2561)

ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า เสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศมีความสมบูรณ์ โดยเฉพาะประเด็นที่ต้องการนำเสนอในองก์ 3-4 เกี่ยวกับความขัดแย้ง ความไม่เท่าเทียมกันทางเพศ การต่อสู้เพื่อสิทธิและเสรีภาพทางเพศ ตลอดจนการสร้างการยอมรับของสังคมและการรณรงค์เกี่ยวกับความเท่าเทียมกันทางเพศ ซึ่งผู้วิจัยได้ออกแบบเสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง ที่สื่อถึงอารมณ์และสร้างบรรยากาศต่าง ๆ เช่น ทำท่าย เสียสติ ขัดแย้ง ถกเถียง สงสัยและตั้งคำถาม เป็นต้น และผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการใช้เสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงให้เชื่อมโยง ต่อเนื่องกันและความกลมกลืนไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งมีรายละเอียดดังตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 ตารางสรุปการประพันธ์เพลง
สำหรับการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ
ที่มา: ผู้วิจัย

บทการแสดง	ชื่อเพลง	คำอธิบาย
องก์ 1	โซซิโออีโคโนมิก 1 (Socioeconomic 1)	ผู้วิจัยและผู้ประพันธ์ใช้เสียงสังเคราะห์ที่สร้างขึ้นเพื่อเลียนแบบถึงจังหวะสัญญาณชีพ และการหายใจ ใช้อัตราจังหวะของเพลงเป็นแบบ 7/4 ให้ความรู้สึกถึงความไม่มั่นคงเหมือนเพลงทั่ว ๆ ไปที่มีจังหวะของเพลงเป็นแบบ 4/4 ระบบกุญแจเสียง (Key Tonality) ของเพลง จะอิงอยู่ที่บันไดเสียงเอไมเนอร์ (Am Scale) เป็นหลัก แต่จะมีทางเดินคอร์ดที่มีลักษณะไม่ปกติ จะใช้คอร์ด และโน้ตนอกคอร์ดข้ามไปมาตลอดทำนองเพลง สอดประสานด้วยเสียงสังเคราะห์ (Synthesizer) ที่ให้เสียงลากยาว เพื่อสะท้อนถึงพื้นผิวของช่วงนี้

ตารางที่ 4.14 ตารางสรุปการประพันธ์เพลง
สำหรับการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ (ต่อ)

ที่มา: ผู้วิจัย

บทการแสดง	ชื่อเพลง	คำอธิบาย
องค์ 2	โซซิโออีโคโนมิก 2 (Socioeconomic 2)	ผู้วิจัยและผู้ประพันธ์ใช้อัตราจังหวะ 5/4 ยังคงใช้เปียโนเป็นเครื่องดนตรีหลัก สิ่งที่โดดเด่นในช่วงนี้คือ ความเสียดแทงของเสียงเครื่องประกอบจังหวะที่ไม่ปกติอันเกิดจากเสียงสังเคราะห์ (Synthesizer) ผสมกับการผสมผสานเครื่องดนตรีไทยทั้ง ฉิ่ง กรับ จะเข้ ที่มาพร้อมอยู่ในช่วงนี้แบบไม่เป็นการดำเนินทำนองชัดเจน เป็นเพียงการส่งเสริมอารมณ์ความขัดแย้งเท่านั้น
องค์ 3	โซซิโออีโคโนมิก 3 (Socioeconomic 3)	ผู้วิจัยและผู้ประพันธ์กำหนดการแสดงให้มีอารมณ์รุนแรง และมีความขัดแย้งมากที่สุด โครงสร้างเชิงเสียงประสานกล่าวได้ว่า ไม่ได้อิงอยู่กับกฎแฉใด ๆ (Non-Tonality) มีแต่เพียงจะเข้ 3 ตัวเท่านั้นที่ดำเนินอยู่บน Am Scale แต่ผู้สร้างสรรค์เพลงได้ทำการจูนเสียงให้มีความแตกต่างกันทั้ง 3 ตัว ใช้อัตราจังหวะ 5/4 เช่นเดียวกับช่วงที่ 2 แต่จะมีความเร็วกว่าช่วงที่ 2 มาก และเร่งเร็วเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ตลอดเพลง บทบาทหลักของเพลงจะอยู่ที่ จะเข้ส่งเสริมอารมณ์ขัดแย้ง-ความรุนแรง และประสานเสียงด้วยเปียโน ซึ่งทั้งสองเครื่องดนตรีนี้ก็ใช้วิธีการบรรเลงทำนองที่รู้สึกถึงความไม่มั่นคงและสวนทางกันเสมอ พร้อมทั้งยังมีการเพิ่มเสียงกลองขนาดใหญ่เพื่อกระชากอารมณ์ให้รุนแรงยิ่งขึ้น

ตารางที่ 4.14 ตารางสรุปการประพันธ์เพลง
สำหรับการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ (ต่อ)
ที่มา: ผู้วิจัย

บทการแสดง	ชื่อเพลง	คำอธิบาย
องค์ 4	โซซิโออีโคโนมิก 4 (Socioeconomic 4)	ผู้วิจัยและผู้ประพันธ์กำหนดให้การแสดงเปรียบเสมือนการคลี่คลายในเชิงอารมณ์ ทำนองของเพลงช่วงนี้จะให้ความรู้สึกสว่างสดใสฟังดูแล้วไม่อึดอัดเหมือนทุกช่วงที่ผ่านมา จึงใช้เปียโน และเครื่องสายเป็นเครื่องดนตรีหลัก โครงสร้างของเพลงจะเป็นการรวมเอาจุดเด่นของช่วงที่ 1 และ 2 เข้าด้วยกันดำเนินทำนองด้วยอัตราจังหวะ 7/4 โครงสร้างของกุญแจเสียง (Key Tonality) จะอ้างอิงอยู่ที่จี เมเจอร์ สเกล (G Major Scale) แต่ก็ยังคงไว้ซึ่งการเติมโน้ตนอกคอร์ด และคอร์ดนอกเหนือจากระบบเมเจอร์ สเกล (Major Scale) อยู่เสมอ

5) การออกแบบเครื่องแต่งกายครั้งที่ 4

การออกแบบเครื่องแต่งกายสำหรับการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานครั้งที่ 4 นี้ ผู้วิจัยมุ่งประเด็นสำหรับการออกแบบเครื่องแต่งกาย ในส่วนของการแสดงองค์ 3 และองค์ 4 ซึ่งการออกแบบเครื่องแต่งกายนี้ได้แนวคิดและแรงบันดาลใจมาจากข้อถกเถียงเรื่องเพศในประเด็นต่าง ๆ อาทิ การจำกัดสิทธิทางเพศ ความไม่ยุติธรรม และการหมิ่นประมาท ที่เป็นผลกระทบจากสถาบันและโครงสร้างสังคม ซึ่งเป็นหนึ่งในประเด็นทางเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ตามทฤษฎีของมานุษยวิทยาและสังคมวิทยา โดยผู้วิจัยพิจารณาความเหมาะสมเรื่องออกแบบบทการแสดงและการออกแบบลีลานาฏศิลป์ รวมถึงการสวมใส่ใช้ประโยชน์ที่ส่งผลต่อการเคลื่อนไหวที่สะดวกในการแสดง อีกทั้งผู้วิจัยได้แรงบันดาลใจในการออกแบบเครื่องแต่งกายจากสถาปัตยกรรมต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์ของข้อถกเถียงเรื่องเพศกับมิติสถาบันและโครงสร้างทางสังคม อาทิ ศาสนสถาน สนามกีฬา อาคาร เป็นต้น ทั้งนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอการออกแบบเครื่องแต่งกายตามแต่ละองค์การแสดงดังนี้

ตารางที่ 4.15 ตารางประมวลภาพผลงานทางด้านสถาปัตยกรรม

ที่ใช้ในการออกแบบเครื่องแต่งกายในการแสดงองค์ 3

ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

ภาพผลงาน	คำอธิบายผลงาน
 <p>ที่มา: ผู้วิจัย</p>	<p>มัสยิดอัลฮะรอม ตั้งอยู่ที่นครมักกะฮ์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย เป็นศูนย์กลางในการปฏิบัติศาสนกิจของมุสลิมทั่วโลก และเป็นสถานที่ตั้งของสิ่งสำคัญต่าง ๆ และเป็นสถาปัตยกรรมอิสลามยุคสมัยใหม่</p>
 <p>ที่มา: ผู้วิจัย</p>	<p>มหาวิหารแห่งมิลาน ตั้งอยู่ที่เมืองมิลาน ประเทศอิตาลี เป็นมหาวิหารที่มีสถาปัตยกรรมแบบกอทิก บริเวณยอดสูงสุดของมหาวิหารมีรูปปั้นรูปแม่พระทำด้วยทองสัมฤทธิ์ที่มีขนาดใหญ่ บริเวณด้านหน้าของวิหารได้รับการตกแต่งด้วยรูปปั้นและรูปสลักหินอ่อนที่ประณีตสวยงาม ภายในตกแต่งด้วยรูปปั้นนักบุญและเรื่องราวในพระคัมภีร์</p>

ตารางที่ 4.15 ตารางประมวลภาพผลงานทางด้านสถาปัตยกรรม

ที่ใช้ในการออกแบบเครื่องแต่งกายสำหรับการแสดง (ต่อ)

ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

ภาพผลงาน	คำอธิบายผลงาน
 <p>ที่มา: ผู้วิจัย</p>	<p>โคลอสเซียม ตั้งอยู่ที่กรุงโรม ประเทศอิตาลี เป็นสนามกีฬากลางแจ้งขนาดใหญ่ ตั้งอยู่ใจกลางกรุงโรม อัฒจันทร์เป็นรูปวงกลม โคลอสเซียมได้ถูกใช้จัดการแข่งขันกลาดิเอเตอร์ การประหารและการแสดงละครเกี่ยวกับทวยเทพเพื่อมอบความบันเทิงให้แก่ผู้ชม และปัจจุบันสนามกีฬาโคลอสเซียมได้กลายเป็นสัญลักษณ์แห่งการท่องเที่ยวประหารชีวิต</p>
 <p>ที่มา: ผู้วิจัย</p>	<p>วัดร่องขุน ตั้งอยู่ในอำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย ประเทศไทย ออกแบบและก่อสร้างโดย เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์ เป็นสถาปัตยกรรมแบบพุทธศิลป์ โดยมีแนวคิดและแรงบันดาลใจมาจากชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์</p>

การออกแบบเครื่องแต่งกายในองค์กร 3 ผู้วิจัยมีแนวคิดที่ต้องการนำเสนอให้เห็นถึงอำนาจของสถาบันทางสังคมต่าง ๆ ที่มีความเชื่อ กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประเพณีต่อเรื่องข้อถกเถียงเรื่องเพศ อีกทั้งผู้วิจัยได้แนวคิดอวองการ์ด (Avant-garde) มาบูรณาการในการออกแบบเครื่องแต่งกายให้มีความสอดคล้องกับการแสดง โดยการลดทอน สร้างรูปร่าง รูปทรง รวมถึงวิธีการใส่เครื่องแต่งกายต่าง ๆ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการออกแบบเครื่องแต่งกายของนักแสดงดังนี้



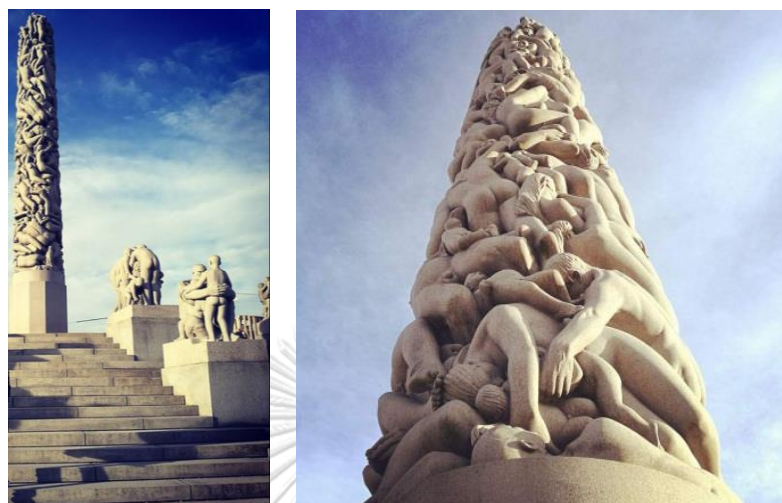
ภาพที่ 4.16 การออกแบบเครื่องแต่งกายนักแสดงชายและหญิงสำหรับการแสดงองค์ 3

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

อย่างไรก็ตามผู้วิจัยได้คำนึงถึงการออกแบบเครื่องแต่งกายให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับแนวคิดดังกล่าวข้างต้น โดยการใช้วัสดุในการตัดเย็บ คือ กระดาษสีขาว เพื่อสื่อให้เห็นถึงอำนาจ ค่านิยม ของสถาบันทางสังคมต่าง ๆ ที่มีต่อเรื่องเพศ รวมไปถึงความสอดคล้องกับอุปกรณ์ประกอบการแสดงซึ่งจะกล่าวถึงในหัวข้อต่อไป อีกทั้งยังคำนึงถึงความสะดวก ยืดหยุ่นของเครื่องแต่งกายสำหรับนักแสดงเพื่อสนับสนุนและเอื้อต่อการแสดงลีลาท่าร่ายรำให้มีความคล่องตัวอีกด้วย

ส่วนการออกแบบเครื่องแต่งกายสำหรับการแสดงองค์ 4 ผู้วิจัยมีแรงบันดาลใจและแนวคิดมาจากประติมากรรม ณ วิคเกอร์แลนด์ พาร์ค (Vigeland park) ประเทศนอร์เวย์ ที่ศิลปินได้มีแนวคิดมาจากมนุษย์เปลือย ในหลากหลายอิริยาบถทั้งนั่ง เดิน ยืน ทำกิจกรรม

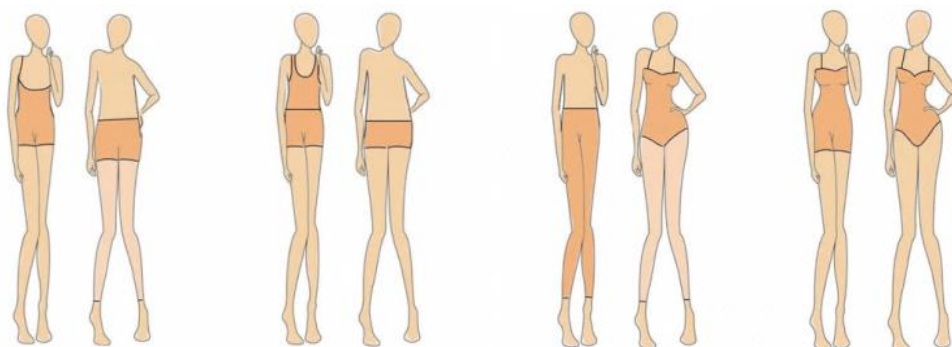
ต่าง ๆ เป็นรูปแบบเสมือนจริง พร้อมทั้งสื่อให้ถึงวัฏจักรแห่งชีวิต ที่จะมีการเวียนว่ายตายเกิดเป็นวงล้อ หมุนไปไร้จุดสิ้นสุด



ภาพที่ 4.17 ประติมากรรม ณ วิคเกอร์แลนด์ พาร์ค (Vigeland park) ประเทศนอร์เวย์

ที่มา: ผู้วิจัย

การออกแบบเครื่องแต่งกายในองค์ 4 ผู้วิจัยมีแนวคิดที่ต้องการนำเสนอให้เห็นถึงร่างกายตามกายภาพและรูปลักษณ์ที่แตกต่างกันของมนุษย์ตามอัตลักษณ์ทางเพศ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของสรีระและกายวิภาคภายใต้แนวคิดในการออกแบบจากประติมากรรมดังกล่าวข้างต้น ที่สื่อให้เห็นถึงวัฏจักรแห่งชีวิต ที่จะมีการเวียนว่ายตายเกิดเป็นวงล้อหมุนไปไร้จุดสิ้นสุด ผู้วิจัยจึงออกแบบเครื่องแต่งกายให้มีลักษณะร่างกายที่เปลือยเปล่า ปราศจากเครื่องแต่งกาย หากแต่ผู้วิจัยจะคำนึงถึงความเหมาะสมและกาลเทศะด้วย ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ออกแบบเครื่องแต่งกายสำหรับนักแสดงองค์ 4 ที่มีลักษณะเดียวกันกับการออกแบบเครื่องแต่งกายสำหรับนักแสดงองค์ 2



ภาพที่ 4.18 การออกแบบเครื่องแต่งกายนักแสดงชายและหญิงสำหรับการแสดงองค์ 4

ที่มา: ผู้วิจัย

6) การออกแบบพื้นที่แสดงครั้งที่ 4

การออกแบบพื้นที่แสดงครั้งที่ 4 สำหรับวิทยานิพนธ์เรื่อง “การสร้างสรรค
นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ” ผู้วิจัยได้ออกแบบพื้นที่ให้มีลักษณะผู้ชมสามารถรับชมการแสดง
ได้ทุกด้าน เนื่องจากผู้วิจัยต้องการนำเสนอให้เห็นถึงการสัมมนา การสนทนา หรือการถกเถียงประเด็น
เรื่องเพศระหว่างการแสดงกับผู้ชม โดยได้แนวคิดและแรงบันดาลใจมาจาก เวที และสนามกีฬาที่
สามารถรับชมได้รอบด้าน ได้แก่



ภาพที่ 4.19 สนามกีฬาโคลอสเซียม (Colosseum)

ที่มา: ผู้วิจัย

สนามกีฬาโคลอสเซียม (Colosseum) เป็นสัญลักษณ์ของกรุงโรมในปัจจุบัน สร้างขึ้นสำหรับการประลองฝีมือของเหล่ากลาดิเอเตอร์ หรือการประลองของกษัตริย์ใหม่ที่ต้องการแสดงฝีมือและอำนาจ เป็นสังเวียนเลือดที่มีชีวิตเป็นเดิมพัน และเพื่อความบันเทิงแก่ผู้ชม รวมถึงเป็นลานประหารชีวิต หากแต่ในปัจจุบันนี้ที่แห่งนี้ได้กลายเป็นสัญลักษณ์แห่งการต่อต้านโทษประหารชีวิต

เวทีการแข่งขันมวย หรือสังเวียนมวย เป็นสนามกีฬาสำหรับการแข่งขันกีฬามวย ไม่ว่าจะเป็นมวยไทยหรือมวยสากล โดยมากแล้วสังเวียนมวยมักจะเป็นสนามกีฬาในร่ม โดยมีพื้นที่แบ่งออกเป็น 2 มุม คือ ฝ่ายแดงและฝ่ายน้ำเงิน อีกทั้งผู้ชมสามารถดูได้ล้อมรอบจากทุกมุมของเวที



ภาพที่ 4.20 เวทีการแข่งขันมวย

ที่มา: Prayukvog & Junlakan (2005: 91)

อย่างไรก็ตามผู้วิจัยคัดเลือกการออกแบบพื้นที่แสดงให้มีความสอดคล้องกับแรงบันดาลใจข้างต้น โดยได้นำหลักการใช้พื้นที่การแสดงแบบวงกลม หรือลักษณะพื้นเวทีอะรีนา (Arena Stage) ดังที่ มัทนี รัตนิน ได้กล่าวถึงลักษณะเวทีและสถานที่การแสดง ไว้ว่า “เวทีอะรีนา เป็นเวทีที่เก่าแก่ที่สุด คือ มีบริเวณแสดงอยู่ตรงกลาง คนดูอยู่ล้อมรอบอาจอยู่กลางแจ้งหรือในโรง ถ้าเป็นเวทีขนาดใหญ่เหมาะที่จะแสดงมหกรรมนาฏศิลป์ หากอยู่ในโรงขนาดเล็กเหมาะสำหรับละครสมัยใหม่” (มัทนี รัตนิน, 2546: 58)

นอกจากนี้ พฤทธิ์ ศุภเศรษฐศิริ ได้กล่าวถึงแนวคิดและหลักการการใช้พื้นที่เวทีแบบวงกลม ไว้ว่า

เวทีประเภท (Theatre-in-the-round) เป็นลักษณะเวทีแสดงละครที่มีที่นั่งชมของคนดูล้อมรอบ คนดูสามารถชมการแสดงได้จากทุกมุมของเวที อาจกล่าวได้ว่าที่นั่งคนดูล้อมเป็นวงกลม ที่จริงเวทีประเภทนี้ก็สามารถใช้จัดแสดงละครได้ทุกเรื่องทุกประเภทแต่ปัญหาจะอยู่ที่ การสร้างคุณลักษณะของภาพลวงที่เหมือนจริง เวทีประเภทวงกลมมีทั้งผลดีและผลเสีย เพราะพื้นที่แสดงทุกจุด มีความสำคัญเท่า ๆ กันหมด ซึ่งอาจส่งผลทำให้ภาพการแสดงบนเวที ดูไม่มีจุดเด่นได้ การใช้ระยะห่างระหว่างตัวละครเป็นตัวแบ่งแยกการแสดงของนักแสดงแต่ละคนให้เห็นเด่นชัดได้ การเน้นจุดโฟกัสที่ชัดเจนเป็นสิ่งสำคัญ (พฤทธิ์ ศุภเศรษฐศิริ, 2538: 59)

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้คำนึงถึงการออกแบบลีลานาฏศิลป์ร่วมกับการออกแบบสถานที่สำหรับการแสดงให้มีความสอดคล้องกัน โดยนำหลักการใช้พื้นที่และการเคลื่อนไหวบนเวทีวงกลมแบบอะรีนามาประยุกต์ใช้ในการแสดง ดังที่ กฤษรา (ชูโรมาน) วริศราภุริชา ได้กล่าวถึง การเคลื่อนไหวบนเวทีแบบอะรีนา ไว้ว่า

นักแสดงจะสามารถมีอิสระในการเคลื่อนไหวบนเวทีอะรีนาได้มาก เพราะสามารถใช้ทุกบริเวณซึ่งสำคัญเท่า ๆ กัน สามารถมองเห็นได้ทุกด้านเหมือนชีวิตจริง ตัวละครจะเคลื่อนที่และมีกิจกรรมสำคัญในการแสดง (Action) ได้เป็นอย่างดีตลอดเวลา การเคลื่อนไหวนี้จะช่วยเปลี่ยนองค์ประกอบของภาพให้หมุนเวียนไปรอบ ๆ เพื่อคนดูทุกด้านจะได้ชัดเจน ฉะนั้นการเคลื่อนที่เป็นเส้นโค้งจะดีกว่า เช่น การเดินเป็นวงกลม เดินเป็นเลข 8 และเดินเป็นตัวเอส (s) จะให้ความรู้สึกที่นุ่มนวลและช้ากว่าเส้นตรง (กฤษรา [ชูโรมาน] วริศราภุริชา, 2551: 183)

ทั้งนี้ผู้วิจัยเคยมีประสบการณ์รับชมการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุด เอนีติง แคน เบรก (Anything Can Break) ที่ได้นำเสนอผลงานการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ชุดนี้ ได้จัดแสดงขึ้นในงานนิทรรศการ “ฝากไว้ในแผ่นดิน 140 ปี ป.ป.กริม” ณ หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร ซึ่งการสร้างสรรค์ผลงานนี้ได้ถูกออกแบบและควบคุมการแสดงโดย นพร วัฒนเกษม ทั้งนี้การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดนี้ ได้ออกแบบสถานที่และการใช้พื้นที่ในการแสดงในลักษณะเวทีแบบวงกลม



ภาพที่ 4.21 ภาพการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุด เอนีติง แคน เบรก (Anything Can Break)

ออกแบบท่าเต้นและกำกับการแสดงโดย นพร วัฒนเกษม

ที่มา: ผู้วิจัย

จากการออกแบบสถานที่สำหรับการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ของวิทยานิพนธ์เรื่อง “การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ” ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของความเหมาะสมกับการออกแบบบทการแสดง ออกแบบลีลานาฏศิลป์ และการใช้อุปกรณ์ประกอบการแสดง อีกทั้งการคำนึงถึงหลักการแสดงและการเคลื่อนไหวร่างกายสำหรับเวทีแบบวงกลม เพื่อนำไปพัฒนาและประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานในครั้งต่อไป

7) การออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดงครั้งที่ 4

การออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดงสำหรับการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พิจารณาถึงเรื่องราวการใช้สัญลักษณ์เป็นหลักสำคัญในการออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง โดยผู้วิจัยเลือกใช้กระดาษขนาดเอ4 (A4) หลากสี เนื่องจากกระดาษแสดงให้เห็นถึงพื้นที่ ตำแหน่ง อำนาจ ค่านิยมของวิถีชีวิตและอัตลักษณ์ทางเพศของคนในสังคมได้

ตารางที่ 4.16 ตารางการออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดงครั้งที่ 4

ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

ภาพอุปกรณ์ประกอบการแสดง	อุปกรณ์ประกอบการแสดง	คำอธิบาย
	กระดาษขนาดเอ4 (A4) หลากสี	กระดาษขนาด เอ 4 (A4) หลากสี ผู้วิจัย ได้ เลื อ ก ใช้ เป็ น อุปกรณ์ประกอบการแสดง เพื่อนำเสนอให้เห็นถึงพื้นที่ทางด้านสังคมของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศที่มีอยู่อย่างจำกัด

ทั้งนี้ผู้วิจัยเคยมีประสบการณ์การกำกับลีลาการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ชุด โล้ค อะ เปเปอ์ (Like a paper) ที่ได้นำร่วมเผยแพร่และนำเสนอผลงานการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ชุดนี้ ซึ่งจัดแสดงขึ้นในงานมหกรรมเต้นซ์ โชว์เครส เฟสติวอลซ์ 2016 (Dance Showcase Festival 2016) ณ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ได้มีแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ เพื่อแสดงให้เห็นถึงมุมมองของการมองผู้คนในสังคม โดยนำแนวคิดในเรื่องการตีความเชิงสัญลักษณ์ (sign) โดยใช้กระดาษเป็นสื่อให้เห็นถึงตำแหน่ง อำนาจ และค่านิยมของคนในสังคม

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาชมภาพบันทึกการแสดงของการแสดงเรื่อง ทอนปู (Tonpu) ซึ่งเป็นผลงานสร้างสรรค์ของนราพงษ์ จรัสศรี พบว่า เป็นการใช้สัญลักษณ์ที่มีความสมัยใหม่ ดังที่ นราพงษ์ จรัสศรี ได้อธิบายเกี่ยวกับผลงานการสร้างสรรค์ชุดนี้ไว้ว่า

การสร้างสรรค์ผลงานชุด ทอนปู (Tonpu) ได้ใช้ผ้าสีขาวเป็นสัญลักษณ์ของพื้นที่ดินบนท้องนา เปรียบเหมือนท้องนาฤดูแห่งการเก็บเกี่ยว ซึ่งถือเป็นดินแดนแห่งสวรรค์ ที่มีความอุดมสมบูรณ์ รวมถึงเปรียบเหมือนแผ่นดินและเมฆที่มีความสัมพันธ์ในการเกษตรกรรม การแสดงจึงใช้ผ้าสีขาวทั้งหมด (นราพงษ์ จรัสศรี, สัมภาษณ์, 25 สิงหาคม 2561)

อย่างไรก็ตาม การออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดงในการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะต้องศึกษาและพัฒนาการใช้ อุปกรณ์ประกอบการแสดงเพิ่มเติม เพื่อใช้ออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดงให้เกิดประโยชน์และการออกแบบลีลานาฏศิลป์ การออกแบบพื้นที่แสดงให้มีความสอดคล้อง เหมาะสมกับอุปกรณ์ประกอบการแสดงในการสื่อความหมายให้ได้มากที่สุด เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศต่อไป

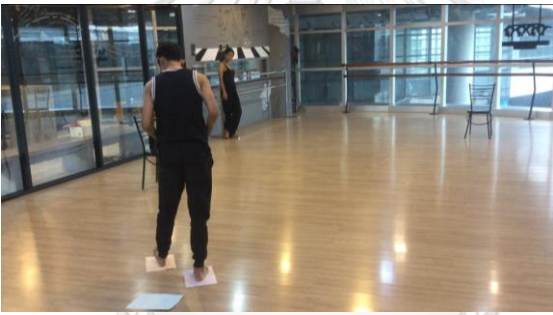
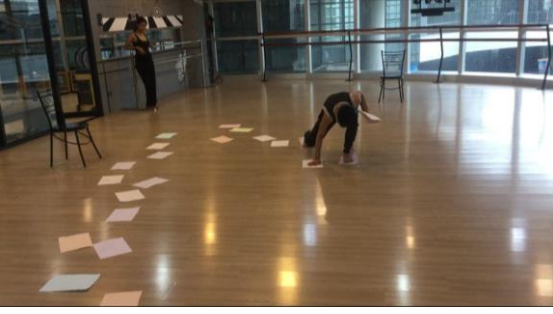


ภาพที่ 4.22 การทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 4
ที่มา ผู้วิจัย


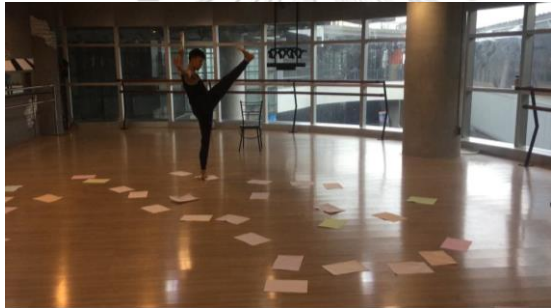
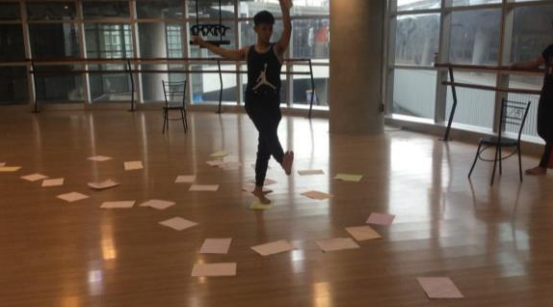
4.2.1.8 สรุปการปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 4

จากการปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 4 ผู้วิจัยได้ทำการทดลองตามองค์ประกอบของการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ 7 องค์ประกอบ ได้แก่ การออกแบบบทการแสดง การคัดเลือกนักแสดง การออกแบบลีลานาฏศิลป์ การออกแบบเสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง การออกแบบเครื่องแต่งกาย การออกแบบพื้นที่แสดง และการออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง โดยผู้วิจัยจึงขออธิบายข้อสรุปตามโครงสร้างของการปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 4 ไว้ตามตารางดังต่อไปนี้




ตารางที่ 4.17 ตารางสรุปการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 4
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

บทการแสดง	ภาพประกอบ	คำอธิบายเพิ่มเติม
องค์ 3		ช่วงแรกของการแสดง องค์ 3 ผู้วิจัยได้กำหนด นักแสดงเคลื่อนไหวจากกลุ่ม ผู้ชมออกมาแสดงบนพื้นที่ โดยผู้วิจัยได้ทำการออกแบบ ลีลานาฏศิลป์และการ เคลื่อนไหวร่างกายประกอบ กับอุปกรณ์ประกอบการ แสดง คือ กระดาษหลากสี
องค์ 3		ในการกำหนดทิศทาง และ สร้างกรอบการเคลื่อนไหว ร่างกายของนักแสดง เพื่อสื่อ ให้เห็นถึงพื้นที่และการ แสดงออกทางอัตลักษณ์ทาง เพศ

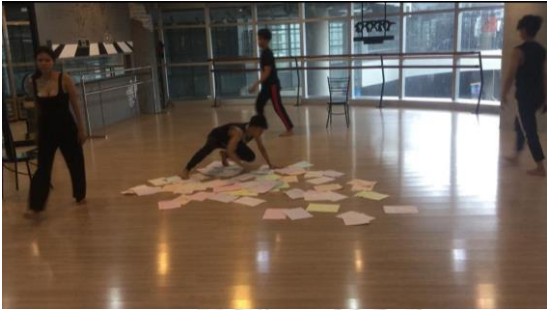


ตารางที่ 4.17 ตารางสรุปการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 4 (ต่อ)
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

บทการแสดง	ภาพประกอบ	คำอธิบายเพิ่มเติม
องค์ 3		<p>นักแสดงเคลื่อนไหวร่างกายอยู่บนกระดานหลากสีเท่านั้น รวมไปถึงการแสดงอารมณ์และความรู้สึกของนักแสดงหลักที่แสดงให้เห็นถึงความพยายามเรียกร้องสิทธิและเสรีภาพทางเพศจากสังคม</p>
องค์ 3		
องค์ 3		

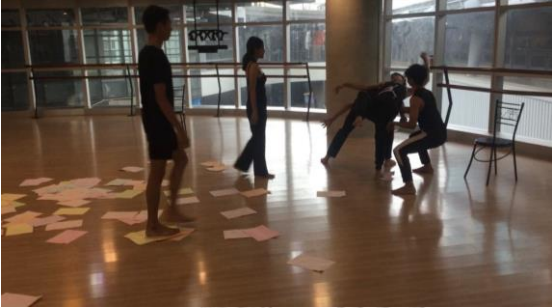

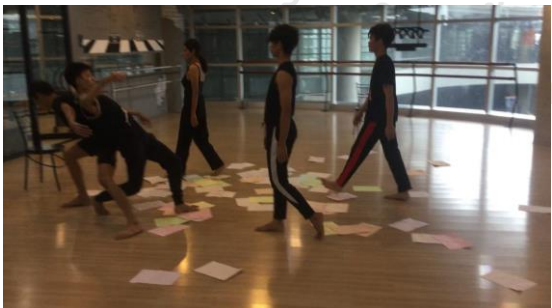
ตารางที่ 4.17 ตารางสรุปการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 4 (ต่อ)
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

บทการแสดง	ภาพประกอบ	คำอธิบายเพิ่มเติม
องค์ 3		<p>ฉากที่ 2 นักแสดงสมทบออกมาจากกลุ่มผู้ชม พร้อมทั้งกำจัดพื้นที่กระดาษสีของนักแสดงหลัก ให้มีขนาดและพื้นที่เล็กลง เพื่อแสดงให้เห็นถึงอำนาจ ค่านิยม ของสถาบันทางสังคมต่าง ๆ ที่มีต่อเรื่องเพศ</p>
องค์ 3		
องค์ 3		

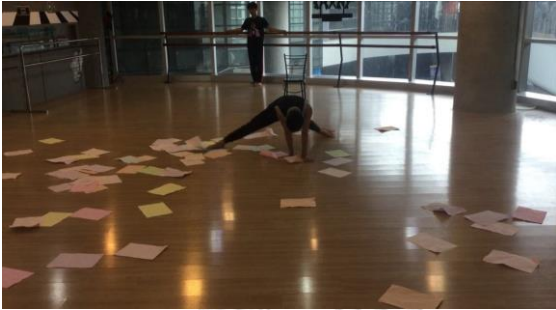
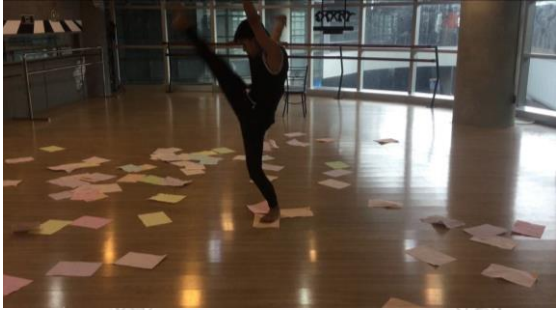
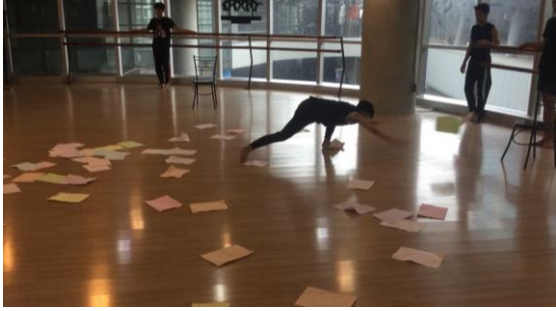
ตารางที่ 4.17 ตารางสรุปการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 4 (ต่อ)
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

บทการแสดง	ภาพประกอบ	คำอธิบายเพิ่มเติม
องค์ 3		<p>ต่อมาผู้วิจัยออกแบบลีลานาฏศิลป์หลังสมัยใหม่และการเคลื่อนไหวร่างกายให้กับนักแสดงหลักให้แสดงถึงความพยายามเรียกร้องสิทธิและเสรีภาพทางเพศ ในการถูกกีดกัน ตีตรา สร้าง</p>
องค์ 3		<p>ความเป็นอื่นจากสังคม ในขณะเดียวกับผู้วิจัยได้ออกแบบลีลานาฏศิลป์และการเคลื่อนไหวร่างกายให้กับนักแสดงสทบ แสดงให้เห็นถึงการจำกัดพื้นที่ ทำลาย</p>
องค์ 3		<p>ขัดขวางการสร้างพื้นที่ของนักแสดงหลัก</p>

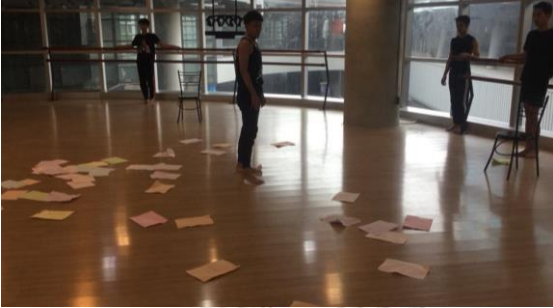
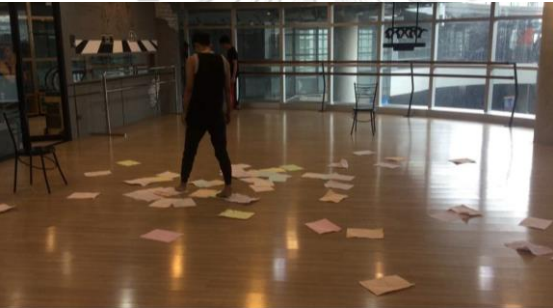
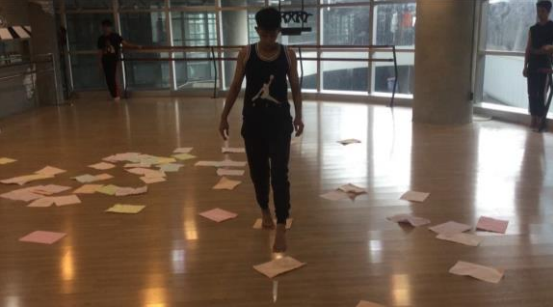
ตารางที่ 4.17 ตารางสรุปการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 4 (ต่อ)
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

บทการแสดง	ภาพประกอบ	คำอธิบายเพิ่มเติม
องค์ 3		ต่อมาผู้วิจัยได้ออกแบบลีลานาฏศิลป์หลังสมัยใหม่และการเคลื่อนไหวร่างกายโดยให้นักแสดงสมทบมีปฏิสัมพันธ์กับนักแสดงหลักมากขึ้น โดยการใช้การเคลื่อนไหวร่างกายในชีวิตประจำวัน เช่น โอบ อุ้ม พิง ดึง เป็นต้น เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ได้ให้การยอมรับสิทธิและเสรีภาพทางเพศแก่ผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศมากขึ้น หากแต่ยังคงเหลือกรอบทางความคิด อำนาจ และค่านิยมของสถาบันทางสังคมต่าง ๆ ที่มีต่อเรื่องเพศ
องค์ 3		
องค์ 3		


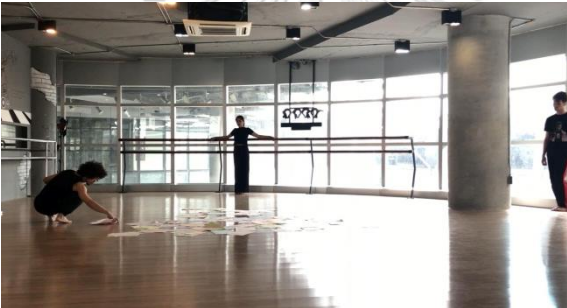

ตารางที่ 4.17 ตารางสรุปการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 4 (ต่อ)
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

บทการแสดง	ภาพประกอบ	คำอธิบายเพิ่มเติม
องค์ 3		<p>ฉากที่ 3 ผู้วิจัยได้ออกแบบลีลานาฏศิลป์หลังสมัยใหม่และการเคลื่อนไหวร่างกายให้กับนักแสดงหลักให้มีความอิสระในการเคลื่อนไหวมากขึ้น โดยไม่อยู่บนกระดานสี่ หรือมีพื้นที่ที่จำกัดอีกต่อไป อีกทั้งให้</p>
องค์ 3		<p>นักแสดงหลักแสดงอารมณ์และความรู้สึกที่สื่อให้เห็นถึงการต่อต้าน เรียกร้อง เพื่อยุติความรุนแรงและยอมรับอัตลักษณ์ทางเพศจากสังคม</p>
องค์ 3		


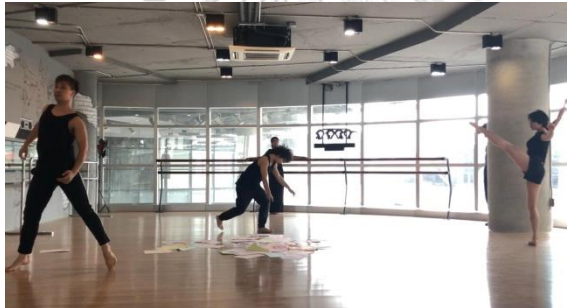

ตารางที่ 4.17 ตารางสรุปการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 4 (ต่อ)
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

บทการแสดง	ภาพประกอบ	คำอธิบายเพิ่มเติม
องค์ 3		<p>ช่วงสุดท้าย ผู้วิจัยได้ออกแบบลีลานาฏศิลป์หลังสมัยใหม่และการเคลื่อนไหวร่างกายในชีวิตประจำวัน โดยให้นักแสดงเคลื่อนไหวร่างกายด้วยอารมณ์และความรู้สึกสงบนิ่ง แสดงให้เห็นถึงความต้องการที่จะยุติและได้รับการยอมรับจากข้อถกเถียงเรื่องเพศทางด้านเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ตามทฤษฎีของสังคมวิทยา</p>
องค์ 3		
องค์ 3		




ตารางที่ 4.17 ตารางสรุปการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 4 (ต่อ)
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

บทการแสดง	ภาพประกอบ	คำอธิบายเพิ่มเติม
องค์ 4		<p>ช่วงแรกของการแสดง องค์ 4 ผู้วิจัยได้ต้องการนำเสนอรูปแบบจากแนวคิดมาจากข้อถกเถียงเรื่องเพศ โดยใช้นักแสดงนำเคลื่อนไหวร่างกายในชีวิตประจำวันและลีลานาฏศิลป์ ที่สื่อให้เห็นถึงการตั้งถามต่อประเด็นมุมมอง และปัญหาของข้อถกเถียงเรื่องเพศในสังคมเกี่ยวกับอัตลักษณ์ และรสนิยมทางเพศของแต่ละบุคคล</p>
องค์ 4		
องค์ 4		

ตารางที่ 4.17 ตารางสรุปการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 4 (ต่อ)
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

บทการแสดง	ภาพประกอบ	คำอธิบายเพิ่มเติม
องค์ 4		<p>ต่อมาผู้วิจัยได้ทำการออกแบบลีลานาฏศิลป์และการเคลื่อนไหวร่างกายในชีวิตประจำวันให้กับนักแสดงทั้งหมด เพื่อแสดงให้เห็นถึงเพศวิถีของคนในสังคมที่มีความเคลื่อนไหว และเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ</p>
องค์ 4		
องค์ 4		



ตารางที่ 4.17 ตารางสรุปการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 4 (ต่อ)
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

บทการแสดง	ภาพประกอบ	คำอธิบายเพิ่มเติม
องค์ 4		<p>ต่อมาผู้วิจัยได้ออกแบบลีลานาฏศิลป์และการเคลื่อนไหวร่างกายในชีวิตประจำวัน รวมไปถึงการใช้แนวคิดสัญลักษณ์ผ่านลีลานาฏศิลป์แบบหลังสมัยใหม่และการจัดวางองค์ประกอบ</p>
องค์ 4		<p>ทางการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ เช่น สัญลักษณ์เพศชาย และสัญลักษณ์เพศหญิง เป็นต้น เพื่อแสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์ทางเพศรสนิยมทางเพศ และการเคลื่อนไหวของเพศวิถีของแต่ละบุคคลในสังคม</p>
องค์ 4		




ตารางที่ 4.17 ตารางสรุปการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 4 (ต่อ)
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

บทการแสดง	ภาพประกอบ	คำอธิบายเพิ่มเติม
องค์ 4		<p>ต่อมาผู้วิจัยได้ออกแบบลีลานาฏศิลป์และการเคลื่อนไหวร่างกายในชีวิตประจำวัน โดยมุ่งเน้นให้นักแสดงเคลื่อนไหวได้อย่างอิสระ และสามารถสร้างพื้นที่และเปลี่ยนพื้นที่การแสดงได้อย่างอิสระ เพื่อสื่อให้เห็นถึง</p>
องค์ 4		<p>รสนิยมทางเพศ เพศสภาพ และเพศวิถีในมิติต่าง ๆ ของบุคคลในสังคม</p>
องค์ 4		




ตารางที่ 4.17 ตารางสรุปการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 4 (ต่อ)
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

บทการแสดง	ภาพประกอบ	คำอธิบายเพิ่มเติม
องค์ 4		<p>ฉากที่ 2 ผู้วิจัยได้กำหนดให้นักแสดงสมทบทั้งหมดนั่ง และหยุดการแสดงลีลานาฏศิลป์และการเคลื่อนไหวร่างกาย อีกทั้งให้นักแสดงหลักแสดงลีลานาฏศิลป์หลังสมัยใหม่และการเคลื่อนไหวร่างกายที่สื่อ</p>
องค์ 4		<p>ให้เห็นถึงการตั้งคำถามต่อประเด็น มุมมอง และปัญหาของข้อถกเถียงเรื่องเพศที่เกิดขึ้นในสังคมในประเด็นเกี่ยวกับบรรณนิยมาทางเพศ และความหลากหลายของมิติความเท่าเทียมกันในมนุษย์</p>
องค์ 4		




ตารางที่ 4.17 ตารางสรุปการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 4 (ต่อ)
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

บทการแสดง	ภาพประกอบ	คำอธิบายเพิ่มเติม
องค์ 4		<p>ต่อมาผู้วิจัยได้เพิ่มเติมแนวคิดและแรงบันดาลใจมาจากสัญลักษณ์อนันต์ (∞) มาออกแบบลีลานาฏศิลป์และการเคลื่อนไหวร่างกายให้นักแสดง เพื่อแสดงให้เห็นถึงข้อถกเถียงเรื่องเพศในประเด็นเกี่ยวกับข้อถกเถียงเรื่องเพศนั้น ไม่สามารถหาข้อสรุปหรือหาข้อยุติได้</p>
องค์ 4		
องค์ 4		




ตารางที่ 4.17 ตารางสรุปการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 4 (ต่อ)
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

บทการแสดง	ภาพประกอบ	คำอธิบายเพิ่มเติม
องค์ 4		<p>ฉากที่ 3 ผู้วิจัยได้ออกแบบลีลานาฏศิลป์โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีทางด้านนาฏศิลป์และทัศนศิลป์ในการจัดวางองค์ประกอบทางการแสดงให้กับนักแสดง ทั้งนี้การจัดวางองค์ประกอบทางการแสดงได้ใช้แนวคิดสัญลักษณ์ผ่านลีลานาฏศิลป์และการจัดวางองค์ประกอบ ภายใต้อารมณ์และความรู้สึกเช่น การยุติ การเรียวร้อง ความร่วมมือซึ่งกันและกัน เป็นต้น</p>
องค์ 4		
องค์ 4		

ตารางที่ 4.17 ตารางสรุปการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 4 (ต่อ)
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

บทการแสดง	ภาพประกอบ	คำอธิบายเพิ่มเติม
องค์ 4		ต่อมาผู้วิจัยกำหนดให้นักแสดงเคลื่อนไหวร่างกายและลีลานาฏศิลป์สมัยใหม่แสดงให้เห็นถึงข้อถกเถียงเรื่องเพศทางด้านเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ตามทฤษฎีของวิทยาศาสตร์
องค์ 4		มานุษยวิทยาและสังคมวิทยา ในการยุติความรุนแรง การต่อสู้จากการหมิ่นประมาท การเรียกร้องสิทธิและเสรีภาพทางเพศ ตลอดจนการสร้าง ความเท่าเทียมในมนุษย์
องค์ 4		

ตารางที่ 4.17 ตารางสรุปการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 4 (ต่อ)
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

บทการแสดง	ภาพประกอบ	คำอธิบายเพิ่มเติม
องค์ 4		<p>ช่วงสุดท้ายขององค์ 4 ผู้วิจัยได้ออกแบบบทการแสดงให้นักแสดงหลักหยิบยื่นกระดาษหลากสีให้กับนักแสดงสมทบทั้งหมด เพื่อสื่อให้เห็นถึงการแบ่งปันพื้นที่ และสร้างความเท่าเทียมในมนุษย์ที่สามารถเกิดขึ้นได้ในสังคม ถ้าหากสังคมมีความรู้ ความเข้าใจ เรื่องเพศ และเคารพด้านสิทธิและเสรีภาพทางเพศใน ความมนุษย์ซึ่งกันและกัน</p>
องค์ 4		
องค์ 4		

ตารางที่ 4.17 ตารางสรุปการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 4 (ต่อ)
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

บทการแสดง	ภาพประกอบ	คำอธิบายเพิ่มเติม
องค์ 4		<p>นักแสดงเข้าไปมีส่วนร่วมกับผู้ชม ในการแบ่งปัน กระดาษสีให้กับผู้ชมที่รับชม การแสดงอยู่โดยรอบของ พื้นที่การแสดง เพื่อเป็นการ ตั้งคำถามต่อสังคมในความ เข้าใจเรื่องความเท่าเทียม และยอมรับในตัวตนซึ่งกัน และกันของความเป็นอื่นเรื่อง เพศในสังคมปัจจุบัน อีกทั้ง เพื่อให้สังคมได้ตระหนักและ ตั้งคำถามถึงความคิดเรื่อง เพศในการทำความเข้าใจ เกี่ยวกับเพศวิถีและความเท่า เทียมในมนุษย์ที่เป็นแรง ขับเคลื่อนของสังคมอย่าง หนึ่งต่อไป</p>
องค์ 4		
องค์ 4		

จากตารางและภาพการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏยศิลป์ครั้งที่ 4 ผู้วิจัยสามารถพิจารณาและสรุปได้ว่า ผู้วิจัยทำการศึกษาค้นคว้าและหาข้อมูลเกี่ยวกับข้อถกเถียงเรื่องเพศในสังคมเพิ่มเติม โดยผู้วิจัยได้ศึกษาแรงบันดาลใจเพิ่มเติมเกี่ยวกับเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ในประเด็นใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น เช่น พื้นที่การแสดงออกทางเพศ อัตลักษณ์ทางเพศ สิทธิและความเท่าเทียมกันทางเพศ เป็นต้น ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการทดลองวางโครงให้สอดคล้องกับแนวคิดและแรงบันดาลใจเบื้องต้นของผู้วิจัย โดยออกแบบบทการแสดงเกี่ยวกับข้อถกเถียงเรื่องเพศ ในประเด็นและมุมมองใหม่ ๆ ดังกล่าวข้างต้น โดยให้ความสำคัญเชื่อมโยงกับเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ตามทฤษฎีมานุษยวิทยาและสังคมวิทยา และการคัดเลือกนักแสดงเพิ่มเติม 1 คน ที่มีทักษะ ความสามารถทางด้านนาฏยศิลป์เป็นอย่างดี รวมไปถึงจะต้องคัดเลือกนักแสดงที่มีความเข้าใจและประสบการณ์ที่เกี่ยวกับข้อถกเถียงเรื่องเพศอีกด้วย เพื่อให้เกิดความหลากหลายทางด้านการเคลื่อนไหวร่างกาย และลีลานาฏยศิลป์มากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทำการทดลองการออกแบบเสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงที่แสดงให้เห็นถึงเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์โดยเลือกใช้วิธีการสร้างสรรค์ดนตรีแบบวิธีการดั้งเดิม เพื่อให้ศิลปินมีอิสระและสามารถถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึกลงไปในการเล่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการออกแบบเครื่องแต่งกาย ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของความเหมาะสมต่อการเคลื่อนไหวของร่างกายในการแสดงลีลานาฏยศิลป์ รวมไปถึงการคำนึงถึงการออกแบบเครื่องแต่งกายที่สามารถสื่อความหมายด้วยสีของเครื่องแต่งกาย โดยมีแนวคิดและแรงบันดาลใจมาจาก 3 แนวคิดคือ หลักศิลปะมินิมอลลิสม์ (Minimalism) หลักทฤษฎีเลส อีส มอร์ (Less is more) และแนวคิดอวองการ์ด (Avant-garde) ซึ่งส่งเสริมให้การสร้างสรรค์นาฏยศิลป์ครั้งนี้มีความสมบูรณ์มากขึ้น และการออกแบบพื้นที่แสงให้มีความสอดคล้องกับบทการแสดง ลีลานาฏยศิลป์และการเคลื่อนไหวร่างกายของนักแสดง ซึ่งคำนึงถึงการเสริมสร้างบรรยากาศให้มีความสมจริงเกี่ยวกับการถกเถียงระหว่างกัน เช่น การสัมภาษณ์ ประชุม หรือบรรยาย เป็นต้น โดยผู้วิจัยได้นำหลักการเคลื่อนไหวร่างกายบนเวทีแบบวงกลมที่ผู้ชมสามารถรับชมการแสดงได้รอบด้านมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงาน อีกทั้งการออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง ผู้วิจัยได้ออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดงโดยใช้สัญลักษณ์เป็นหลักสำคัญเพื่อให้ความหมายและสื่อสารกับผู้ชมได้ง่าย เช่น พื้นที่ทางสังคม พื้นที่การแสดงออกทางอัตลักษณ์ทางเพศ และกรอบคิดเรื่องเพศของสถาบันทางสังคม เป็นต้น รวมถึงแสดงให้เห็นถึงการถกเถียงได้เป็นอย่างดี หากแต่การทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏยศิลป์ครั้งที่ 4 ยังสามารถได้ข้อสรุปเป็นแนวทางสำคัญในการวิเคราะห์และนำไปปรับใช้กับการออกแบบตามองค์ประกอบการแสดงอื่น ๆ ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ในการค้นคว้าข้อมูลและสัมภาษณ์ทฤษฎีของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาการสร้างสรรค์นาฏยศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศในครั้งต่อไป

ตารางที่ 4.18 ตารางสรุปปัญหาและแนวทางการปรับปรุง

การสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 4

ที่มา: ผู้วิจัย

องค์ประกอบ การสร้างสรรค์ ผลงานทางด้าน นาฏศิลป์	ปัญหาที่พบ	แนวทางการปรับปรุง
การออกแบบ บทการแสดง	การออกแบบบทการแสดงมีความเชื่อมโยงกับหลักและแนวคิดทฤษฎีเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ตามธรรมชาติของมานุษยวิทยาและสังคมวิทยา ทำให้ผู้วิจัยจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถอธิบายให้นักแสดงเข้าใจได้โดยยาก เนื่องจากเรื่องข้อถกเถียงเรื่องเพศในปัจจุบันมีความเคลื่อนไหวตลอดเวลา	ผู้วิจัยต้องสรุปและจำกัดความข้อถกเถียงเรื่องเพศให้ชัดเจน เพื่อพัฒนาบทการแสดงให้สมบูรณ์มากขึ้น
การคัดเลือก นักแสดง	ผู้วิจัยได้ทำการเพิ่มจำนวนนักแสดง 1 คน ทำให้ต้องคำนึงถึงเวลาในการฝึกซ้อมน้อย ทำให้ผู้วิจัยต้องหาเวลาฝึกซ้อมและอธิบายให้นักแสดงมีความเข้าใจในการแสดงมากขึ้น	ผู้วิจัยจะต้องหาเวลาฝึกซ้อมให้นักแสดงมาซ้อมในวันและเวลาเดียวกันให้ได้มากขึ้น
การออกแบบ ลีลานาฏศิลป์	เนื่องจากนักแสดงมีทักษะทางด้านนาฏศิลป์แบบหลังสมัยใหม่มากขึ้น ทำให้การแสดงออกที่ต้องอาศัยพื้นฐานของศิลปะการแสดงด้านการสื่อสารทางอารมณ์และความรู้สึก มีไม่มากเพียงพอ	ผู้วิจัยจะต้องออกแบบลีลาและการเคลื่อนไหวที่สามารถสื่อสารด้านอารมณ์และความรู้สึกให้แก่นักแสดง

ตารางที่ 4.18 ตารางสรุปปัญหาและแนวทางการปรับปรุง

การสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏยศิลป์ครั้งที่ 4 (ต่อ)

ที่มา: ผู้วิจัย

องค์ประกอบการ สร้างสรรค์ผลงาน ทางด้านนาฏยศิลป์	ปัญหาที่พบ	แนวทางการปรับปรุง
การออกแบบ เสียงและดนตรี ที่ใช้ประกอบ การแสดง	เนื่องด้วยผู้วิจัยได้ทำงานร่วมกัน ผู้ประพันธ์เพลงในการทดลองค้นสด การ ออกแบบเสียงและดนตรีที่ใช้ ประกอบการแสดง ทำให้บางครั้งมีความ คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับระยะเวลาที่ใช้ใน การแสดงได้	ผู้วิจัยต้องหาข้อสรุปเรื่อง ระยะเวลาของการแสดง เพื่อให้ การแสดงมีสมบูรณ์มากขึ้น
การออกแบบ เครื่องแต่งกาย	การใช้แนวคิด 3 แนวคิดในการ สร้างสรรค์เครื่องแต่งกายประกอบการ แสดง ทำให้ผู้วิจัยจะต้องคำนึงถึงความ เหมาะสมและความสะดวกในการ เคลื่อนไหว	ผู้วิจัยจะต้องคัดเลือก เครื่องแต่งกายที่เหมาะสมและ เคลื่อนไหวได้สะดวกมากขึ้น
การออกแบบ พื้นที่แสดง	การออกแบบพื้นที่แสดง ผู้วิจัยได้ เลือกใช้เวทีทรงกลม ทำให้มีอุปสรรคใน การออกแบบลีลานาฏยศิลป์	ผู้วิจัยจะต้องมีความรอบ ครอบในการออกแบบลีลา นาฏยศิลป์ให้มีความเหมาะสม กับการออกแบบสถานที่
การออกแบบอุปกรณ์ ประกอบการแสดง	ผู้วิจัยได้นำเอาอุปกรณ์ประกอบการ แสดงมาออกแบบให้สอดคล้องกับลีลา นาฏยศิลป์ ซึ่งทำให้นักแสดงจะต้องใช้ ทักษะการแสดงนาฏยศิลป์กับอุปกรณ์ มากขึ้น	ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคย ทางแสดงให้กับนักแสดงในการ ใช้อุปกรณ์ประกอบการแสดง ลีลานาฏยศิลป์

4.2.1.9 ปฏิบัติการสร้างสรรคผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 5

การปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ครั้งที่ 5 นี้ ผู้วิจัยได้ทำการทดลองและปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานในทุกองค์ประกอบเป็นครั้งสุดท้าย โดยนำประเด็น มุมมอง และปัญหาจากการทดลองและปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทั้ง 4 ครั้งก่อนหน้า มาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในการสร้างสรรค์ผลงาน พร้อมทั้งปรับปรุงและพัฒนาผลงานสร้างสรรค์ในครั้งนี้ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ในครั้งนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอการดำเนินการเพิ่มเติมในขั้นตอนของการทดลองและปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) การออกแบบบทการแสดงครั้งที่ 5

การออกแบบการแสดงครั้งที่ 5 ผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบบทการแสดง โดยยึดถือจากการทดลองและปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานครั้งที่ 3-4 โดยทำการเพิ่มเติมเนื้อหาในการตั้งคำถามเรื่องข้อถกเถียงเรื่องเพศให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งไม่มีผลกระทบต่อแนวคิดและแรงบันดาลใจ การวางโครงเรื่องของการแสดง ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

องค์ 1 เพศกำหนด (Sex determination) นำเสนอรูปแบบของข้อถกเถียงเรื่องเพศในประเด็นต่าง ๆ จากแนวคิดเรื่องเพศตามทฤษฎีของวิทยาศาสตร์ มุ่งประเด็นเรื่องเพศที่เกิดขึ้นตามกำหนดลักษณะของอวัยวะเพศที่มนุษย์มี ซึ่งแบ่งตามวิทยาศาสตร์แบบชีววิทยาเมื่อแรกเกิด

องค์ 2 จิตวิญญาณ (Soul) นำเสนอรูปแบบของข้อถกเถียงเรื่องเพศในประเด็นต่าง ๆ จากแนวคิดเรื่องเพศตามทฤษฎีของมานุษยวิทยา มุ่งประเด็นเกี่ยวกับมุมมองเรื่องเพศสรีระหรือเพศสภาพ ผู้คนในสังคมที่มีการมองเพียงแค่รูปลักษณ์ภายนอกมากกว่าความสำคัญของอัตลักษณ์ทางเพศ โดยผู้วิจัยกำหนดโครงสร้างบทการแสดงมาจากประเด็นปัญหาของกฎหมายพระราชบัญญัติคู่ชีวิต หรือการสมรสระหว่างเพศเดียวกัน

องค์ 3 พื้นที่การแสดงออก (Space) นำเสนอรูปแบบของข้อถกเถียงเรื่องเพศในประเด็นต่าง ๆ จากแนวคิดเรื่องเพศตามทฤษฎีของสังคมวิทยา มุ่งประเด็นเกี่ยวกับชุดวาทกรรมเรื่องเพศทางโครงสร้างของสังคมที่ชี้วัด ตัดสิน จัดประเภท ตีตรา กดขี่ข่มเหง ตลอดจนละเมิดสิทธิเสรีภาพทางเพศและพื้นที่การแสดงออกทางอัตลักษณ์ทางเพศของผู้ที่มีพฤติกรรมในกลุ่มที่มีความหลากหลายทางเพศ โดยผู้วิจัยกำหนดโครงสร้างบทการแสดงมาจากสิทธิ เสรีภาพทางเพศ และพื้นที่ในการแสดงออกทางด้านอัตลักษณ์ทางเพศในสังคม

องค์ 4 การเคลื่อนไหวทางเพศวิถี (Sexuality Movement) นำเสนอรูปแบบข้อถกเถียงเรื่องมาสร้างสรรค์ โดยใช้ทฤษฎีทางด้านนาฏศิลป์ ทศนศิลป์และการสร้างสรรค์นาฏศิลป์มาเป็นหลักสำคัญในการสร้างสรรค์ ผู้วิจัยได้บูรณาการองค์ความรู้ต่าง ๆ มาวิเคราะห์แนวทางในการสร้างสรรค์ผลงาน ไม่ว่าจะเป็นการเคลื่อนไหว การสร้างและจัดวางองค์ประกอบการ

สร้างสรรค์นาฏศิลป์ เพื่อให้การผลงานสื่อถึงการตั้งคำถามต่อสังคมในความเข้าใจเรื่องความเท่าเทียม และยอมรับในตัวตนซึ่งกันและกันของความเป็นอื่นเรื่องเพศในสังคมปัจจุบัน อีกทั้งเพื่อให้สังคมได้ตระหนักและตั้งคำถามถึงความคิดเรื่องเพศในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ที่เป็นแรงขับเคลื่อนของสังคมอย่างหนึ่งต่อไป

2) การคัดเลือกนักแสดงครั้งที่ 5


การคัดเลือกนักแสดงครั้งที่ 5 ผู้วิจัยได้ดำเนินการคัดเลือกนักแสดงโดยยึดถือจากการทดลองและปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานครั้งที่ 3-4 ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดจำนวนนักแสดงให้มีความสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องเพศ และมีความเหมาะสมกับการแสดง โดยผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญของคุณภาพของนักแสดง เช่น ทักษะทางด้านนาฏศิลป์ ความรับผิดชอบ และความมีระเบียบวินัย เป็นต้น

3) การออกแบบลีลานาฏศิลป์ครั้งที่ 5

การออกแบบลีลานาฏศิลป์ครั้งที่ 5 ผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบลีลานาฏศิลป์โดยยึดถือจากการทดลองและปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานครั้งที่ 3-4 ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงการออกแบบลีลานาฏศิลป์และการเคลื่อนไหวร่างกายให้มีความชัดเจนและมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นในทุกองค์ของการแสดง โดยทุกองค์ของการแสดงทั้งหมดผู้วิจัยได้มีแนวคิดและแรงบันดาลใจมาจากแนวคิดของนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ในการออกแบบลีลานาฏศิลป์ โดยเฉพาะแนวคิดการเคลื่อนไหวลีลาของมาธา เกรแฮม (Matha Graham) มีแนวคิดการเคลื่อนไหวร่างกายแสดงอาการกระตุก สะดุ้ง การยืดและการหดกล้ามเนื้อ (Contraction and Release) ดอริส ฮัมเฟรย์ (Doris Humphrey) มีแนวคิดการเคลื่อนไหวจากการล้มลงสู่พื้น (Fall) การพยุงตัวลุกขึ้น (Recovery) การหยุดนิ่ง (Motionless) และกฎของแรงโน้มถ่วงของโลก (Law of Gravity) ส่วนพอล เทย์เลอร์ (Paul Taylor) มีแนวคิดเคลื่อนไหวร่างกายจากท่าทางในชีวิตประจำวัน และพิน่า เบาซ์ (Pina Bausch) มีแนวคิดการเคลื่อนไหวโดยใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายให้เคลื่อนไหวการเต้นสด การใช้ท่าทางในชีวิตประจำวัน และการแสดงอารมณ์ทางการเคลื่อนไหว (ดูหัวข้อ 2.5.2 ผลงานนาฏศิลป์สร้างสรรค์ในศตวรรษที่ 20 จนถึงปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับหัวข้องานวิจัย หน้า 55) กล่าวได้ว่าเป็นการบูรณาการความหลากหลายให้กับการแสดง ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญกับการออกแบบลีลานาฏศิลป์ในเชิงสัญลักษณ์ และการแสดงอารมณ์ ความรู้สึกของนักแสดงอย่างตรงไปตรงมา เพื่อให้เกิดสุนทรียะทางการแสดง ความสมดุลระหว่างลีลานาฏศิลป์และการแสดงความรู้สึก นอกจากนี้ผู้วิจัยได้คำนึงถึงข้อถกเถียงเรื่องเพศทางด้านเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ตามทฤษฎีของวิทยาศาสตร์ มานุษยวิทยาและสังคมวิทยา ผ่านการเคลื่อนไหวร่างกายและลีลานาฏศิลป์ ผู้วิจัยจึงได้สร้างความชัดเจนให้กับการแสดงในทุก ๆ องค์ของการแสดงตามแนวคิดนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ รวมไปถึงผู้วิจัยได้กำหนดทิศทางการเคลื่อนไหวให้มีความสัมพันธ์กับพื้นที่

การแสดงในลักษณะที่สามารถรับชมการแสดงได้ทุกทิศ และสอดคล้องกับแนวคิดการย้ายตำแหน่งของนักแสดง ตลอดจนผู้วิจัยดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาลีลานาฏศิลป์และการเคลื่อนไหวร่างกาย ทุกครั้งตามแต่ละองค์การแสดงดังนี้

ตารางที่ 4.19 ตารางปรับปรุงและพัฒนาการออกแบบลีลานาฏศิลป์ ครั้งที่ 5
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

บทการแสดง	ภาพประกอบ	คำอธิบายเพิ่มเติม
องค์ 1		ผู้วิจัยนำแนวคิดการออกแบบลีลานาฏศิลป์และการเคลื่อนไหวร่างกายของมาธา เกรแฮม ในลีลาการเคลื่อนไหวโดยใช้การยืด และการหดกล้ามเนื้อ นำมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบลีลานาฏศิลป์เพิ่มเติม โดยการเคลื่อนไหวร่างกายแสดงอาการกระตุก สะดุ้ง เพื่อให้สอดคล้องกับบทการแสดง เสียง และดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง และอุปกรณ์ประกอบการแสดงให้ไปในทิศทางเดียวกัน อาทิ ลีลา กับ เนื้อหา ลีลา กับ ดนตรี และลีลา กับ ความหมายของอุปกรณ์ เป็นต้น
องค์ 1		
องค์ 1		




ตารางที่ 4.19 ตารางปรับปรุงและพัฒนาการออกแบบลีลานาฏศิลป์ ครั้งที่ 5 (ต่อ)

ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

บทการแสดง	ภาพประกอบ	คำอธิบายเพิ่มเติม
องค์ 2		<p>ผู้วิจัยนำแนวคิดการออกแบบลีลานาฏศิลป์และการเคลื่อนไหวร่างกายของดอริส ฮัมเฟรย์ โดยนำแนวคิดการเคลื่อนไหวจากการล้มลงสู่พื้น การพุงตัวลุกขึ้น การหยุดนิ่ง และแรงโน้มถ่วงของโลก เพื่อให้สอดคล้องกับบทการแสดง เสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง</p>
องค์ 2		
องค์ 2		




ตารางที่ 4.19 ตารางปรับปรุงและพัฒนาการออกแบบลีลานาฏศิลป์ ครั้งที่ 5 (ต่อ)

ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

บทการแสดง	ภาพประกอบ	คำอธิบายเพิ่มเติม
องค์ 3		<p>ผู้วิจัยนำแนวคิดการออกแบบลีลานาฏศิลป์และการเคลื่อนไหวร่างกายของพอล เทย์เลอร์ (Paul Taylor) มีแนวคิดเคลื่อนไหวร่างกายจากท่าทางในชีวิตประจำวันเพื่อให้สอดคล้องกับบทการแสดง เสียงและดนตรีที่ใช้</p>
องค์ 3		<p>ประกอบการแสดง และอุปกรณ์ประกอบการแสดงได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งยังสามารถสื่อการเนื้อหาในการแสดงได้อย่างเหมาะสม</p>
องค์ 3		

ตารางที่ 4.19 ตารางปรับปรุงและพัฒนาการออกแบบลีลานาฏศิลป์ ครั้งที่ 5 (ต่อ)

ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

บทการแสดง	ภาพประกอบ	คำอธิบายเพิ่มเติม
องค์ 4		<p>ผู้วิจัยนำแนวคิดการออกแบบลีลานาฏศิลป์และการเคลื่อนไหวร่างกายของพิน่า บาอช (Pina Bausch) มีแนวคิดการเคลื่อนไหวโดยใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายให้เคลื่อนไหวการเต้นสด การใช้ท่าทางในชีวิตประจำวันและการแสดงอารมณ์ทางการเคลื่อนไหว เพื่อสื่อสารเนื้อหาในการแสดงให้สอดคล้องกับบทการแสดง เสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง และอุปกรณ์ประกอบการแสดง</p>
องค์ 4		
องค์ 4		

4) การออกแบบเสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงครั้งที่ 5

การออกแบบเสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง ผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบเสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงโดยยึดถือจากการประพันธ์เพลงในการปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานครั้งที่ 3-4 ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาเรื่องการใช้เสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงอย่างเหมาะสม ทั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเพิ่มเสียงบรรยากาศและการกระจายเสียงมากขึ้น เพื่อให้อารมณ์และบรรยากาศของการแสดงมีความสมบูรณ์และมีความหลากหลายมากขึ้น อีกทั้งผู้วิจัยคงไว้ซึ่งสร้างจุดเด่นกับเครื่องดนตรีที่เลือกใช้ให้มีความสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องเพศเป็นสำคัญอีกด้วย

5) การออกแบบเครื่องแต่งกายครั้งที่ 5

การออกแบบเครื่องแต่งกาย ผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบเครื่องแต่งกายโดยยึดถือจากการทดลองและการปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานครั้งที่ 3-4 ในการใช้สัญลักษณ์ แนวคิดเรื่องเพศสรีระ หลักศิลปะมินิมอลลิสม์ (Minimalism) หลักทฤษฎีเลส อีส มอร์ (Less is more) และแนวคิดอวองการ์ด (Avant-garde) มาเป็นหลักสำคัญในการออกแบบเครื่องแต่งกายสำหรับการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ ทั้งนี้ในการออกแบบเครื่องแต่งกายครั้งที่ 5 ผู้วิจัยได้ดำเนินการให้นักแสดงทุกคนสวมใส่เครื่องแต่งกาย เพื่อตรวจสอบความเรียบร้อยด้านต่าง ๆ เช่น ความยาว ขนาด การเคลื่อนไหวและอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นได้ระหว่างการแสดง เป็นต้น



ภาพที่ 4.23 ภาพนักแสดงทดลองเคลื่อนไหวและสวมใส่เครื่องแต่งกาย

ที่มา: ผู้วิจัย

6) การออกแบบพื้นที่แสดงครั้งที่ 5

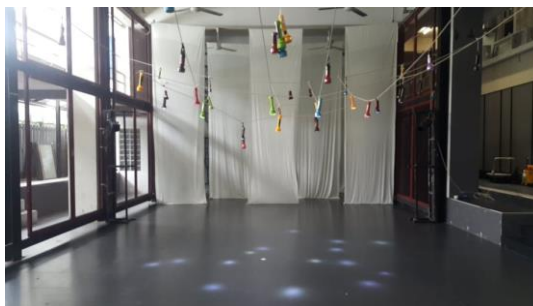
การออกแบบสถานที่ ผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบพื้นที่แสดงโดยยึดถือจาก การทดลองและการปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานครั้งที่ 3-4 ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกใช้บริเวณพื้นที่ด้านในของ โถงอาคารคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่สี่เหลี่ยม เปิดโล่ง และสามารถชมการแสดงได้ 3 ด้าน โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาทิศทางและการเคลื่อนย้าย ตำแหน่งของนักแสดงตามพื้นที่ที่ใช้ในการแสดงจากวงกลมเป็นสี่เหลี่ยมตามลักษณะพื้นที่ของโถง หากแต่ผู้วิจัยยังคงใช้แนวคิดการรับชมการแสดงได้รอบด้านตามแนวคิดทิศทางและการเคลื่อนย้าย ตำแหน่งของนักแสดงแบบเดิม



ภาพที่ 4.24 ลักษณะและพื้นที่ของโถงอาคารคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา: ผู้วิจัย

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ออกแบบและปรับปรุงพื้นที่ของโถง เพื่อเตรียมความพร้อมใน การจัดการแสดง โดยออกแบบให้มีพื้นที่หลังของบริเวณที่จัดการแสดงเป็นสีขาว โดยดำเนินการติดตั้ง ผ้าสีขาวจากเพดานของโถง เพื่อใช้เป็นทางเข้าและทางออกของการแสดง รวมไปถึงผู้วิจัยได้ให้ ความสำคัญการจัดพื้นที่แสดงที่สามารถรับชมการแสดงได้รอบด้าน อีกทั้งเป็นการทำให้ผู้เข้าร่วมชม การแสดง มีส่วนร่วมในการแสดงในฉากสุดท้าย ขององค์ 4 อีกด้วย



ภาพที่ 4.25 การจัดเตรียมพื้นที่แสดง ณ โถงอาคารคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา: ผู้วิจัย

ทั้งนี้ผู้วิจัยเคยมีประสบการณ์การนำเสนอผลงานและร่วมแสดงในงานจามจุรี ศรีสภา ณ โรงแรมตะวันนา กรุงเทพฯ ซึ่งออกแบบและกำกับการแสดงโดย นราพงษ์ จรัสศรี โดยการนำเสนอการแสดงเกี่ยวกับข้อถกเถียงเรื่องเพศในปัจจุบัน ซึ่งถือเป็นการทดลองและการปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงนำประสบการณ์ที่ได้จากการนำเสนอผลงานครั้งนี้ มาปรับใช้ในการแก้ไขปัญหาเรื่องการใช้พื้นที่และการสร้างความน่าสนใจในการแสดง



ภาพที่ 4.26 ภาพการนำเสนอผลงานและร่วมแสดง
ในงานจามจุรี ศรีสภา ณ โรงแรมตะวันนา กรุงเทพฯ
ที่มา: ผู้วิจัย

7) การออกแบบแสงครั้งที่ 5

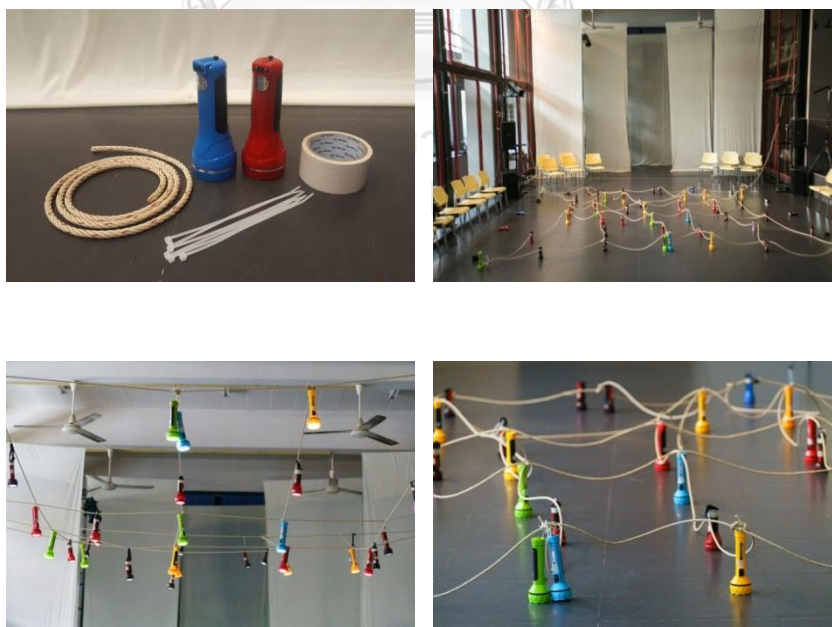
การออกแบบแสง ผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบแสงสำหรับการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ ซึ่งได้ทำการทดลองและปฏิบัติจากแนวคิดการใช้แสง สี เพื่อการแสดง ทั้งนี้ผู้วิจัยได้คำนึงถึงออกแบบแสงเพื่อสนับสนุนการสร้างบรรยากาศ และขยายอารมณ์ให้กับผู้แสดง อีกทั้งผู้วิจัยได้คำนึงถึงความงามของสีบนพื้นที่การแสดง และการตกกระทบของแสงต่อเครื่องแต่งกาย อุปกรณ์ประกอบการแสดงให้มีความเหมาะสม ตลอดจนการสร้างสุนทรียภาพทางการแสดงโดยรวมให้มีความสมบูรณ์ และสอดคล้องไปกับบทของการแสดง ดังที่ กฤษรา (ชูโรมาน) วิศวกริชา กล่าวถึงการใช้แสงในละครไว้ว่า

แสงสว่างช่วยให้นักแสดงสามารถแสดงได้ และแสงช่วยให้แลเห็นรายละเอียด ลวดลายที่พลิกแพลงมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถเน้นที่ส่วนใดส่วนหนึ่งของเวที โดยเฉพาะ แสงบนเวทีสามารถเน้นมิติหรือเปลี่ยนแปลงฉากให้ปรากฏได้อย่างที่เราต้องการเห็น สามารถสร้างสรรค์มิติและองค์ประกอบอื่น ๆ ให้แก่ฉากได้อย่างน่าพอใจ (กฤษรา [ชูโรมาน] วิศวกริชา, 2552: 5)

จากแนวคิดการออกแบบแสงข้างต้นสอดคล้องกับ ฤทธิรงค์ จิวากานนท์ ได้ อธิบายถึงความสำคัญของแสงในละคร ไว้ว่า

แสงมีความสำคัญในการสร้างภาพรวมบนเวทีเป็นอย่างมาก นอกจากจะให้แสงสว่างทำให้เรามองเห็นแล้ว แสงยังสร้างจุดสนใจ จำกัดมุมมองและพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง หรือที่ตัวละครใดตัวหนึ่ง แสงเป็นตัวแปรสำคัญทำให้ผู้ชมรับรู้ถึงบรรยากาศแวดล้อม (mood) สร้างความเสมือนจริง (realistic elements) บอกเวลา อากาศ ฤดู และลักษณะแวดล้อมอื่น ๆ ที่เข้ากับละคร ความเป็นธรรมชาติ และสมจริง (ฤทธิรงค์ จิวากานนท์, 2558: 158)

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการออกแบบแสงสำหรับการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ ให้มีความสัมพันธ์กับทุกองค์ประกอบของการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ ทั้งนี้วัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ คือ การนำเสนอถึงประเด็นข้อถกเถียงเรื่องเพศในสังคม ไม่สามารถหาข้อยุติหรือหาที่สิ้นสุดไม่ได้ ทางด้านเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ตามทฤษฎีของวิทยาศาสตร์ มานุษยวิทยาและสังคมวิทยา อีกทั้งเป็นการตั้งคำถามในการแสดง การตั้งคำถามกับผู้ชม และการตั้งคำถามจากผู้ชมกับการแสดง โดยใช้อุปกรณ์ได้แก่ เทปขาวสีขาว สายรัดพลาสติก ไฟฉาย เชือก ในการติดตั้งแหล่งกำเนิดแสงที่ใช้ประกอบการแสดง



ภาพที่ 4.27 อุปกรณ์และวิธีการออกแบบแสงในการสร้างสรรค์งานจากข้อถกเถียงเรื่องเพศ

ที่มา: ผู้วิจัย

8) การออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดงครั้งที่ 5

การออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง ผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดงโดยยึดถือจากการทดลองและการปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานครั้งที่ 3-4 โดยผู้วิจัยได้ออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดงจากแนวคิดการใช้สัญลักษณ์ในงานนาฏศิลป์ คือ โคมไฟ ผ้าตาข่ายสีน้ำตาล และกระดาษหลากสี ซึ่งในการทดลองและปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำอุปกรณ์ประกอบการแสดงจริงมาให้นักแสดงได้ทดลองและฝึกซ้อม เพื่อตรวจสอบความเรียบร้อยทางด้านต่าง ๆ เช่น น้ำหนัก พับผิว การเก็บ และอุปกรณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้ระหว่างการแสดง เป็นต้น ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการใช้อุปกรณ์ประกอบการแสดงให้มีความสัมพันธ์กับคุณภาพของลีลานาฏศิลป์และการเคลื่อนไหวร่างกายของนักแสดง

อีกทั้งผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญต่ออุปกรณ์ประกอบการแสดงให้เข้าไปมีส่วนร่วมกับผู้เข้าร่วมชมการแสดง เพื่อสื่อให้เห็นถึงความรับผิดชอบร่วมกันต่อสังคมเกี่ยวกับการเรียกร้องสิทธิและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ รวมไปถึงการรณรงค์เรื่องการยอมรับ และความเคารพทางด้านสิทธิมนุษยชนอีกด้วย





ภาพที่ 4.28 ภาพนักแสดงทดลองเคลื่อนไหวกับอุปกรณ์ประกอบการแสดง

ที่มา: ผู้วิจัย




4.2.1.10 สรุปการปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 5

จากการปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 5 ผู้วิจัยได้ทำการทดลองตามองค์ประกอบของการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ 8 องค์ประกอบ ได้แก่ การออกแบบบทการแสดง การคัดเลือกนักแสดง การออกแบบลีลานาฏศิลป์ การออกแบบเสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง การออกแบบเครื่องแต่งกาย การออกแบบพื้นที่แสดง การออกแบบแสง และการออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง โดยผู้วิจัยจึงขออธิบายข้อสรุปตามโครงสร้างของการปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 5 ไว้ตามตารางดังต่อไปนี้




ตารางที่ 4.20 ตารางสรุปการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 5
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

บทการแสดง	ภาพประกอบ	คำอธิบายเพิ่มเติม
องค์ 1		องค์ 1 ฉากที่ 1 นำเสนอเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างชายและหญิงในสังคม ซึ่งนักแสดงชายและนักแสดงหญิงจะแสดงลีลานาฏศิลป์ในการเต้นท่าคู่ระหว่างชายและหญิง การยกตัว การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างร่างกาย
องค์ 1		ของนักแสดงชายและหญิง ซึ่งผู้วิจัยมีแนวคิดมาจากความไม่เท่าเทียมกันทางเพศ แนวคิดสตรีนิยม และแนวคิดความเป็นชาย




ตารางที่ 4.20 ตารางสรุปการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 5 (ต่อ)
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

บทการแสดง	ภาพประกอบ	คำอธิบายเพิ่มเติม
องก์ 1		องก์ 1 ฉากที่ 2 นำเสนอลีลานาฏศิลป์และการเคลื่อนไหวร่างกายโดยการลูบหรือจับอวัยวะเพศ เพื่อสื่อให้เห็นถึงการเลือกและการกำหนดเพศตามความต้องการของสังคม ประกอบกับการเปลี่ยนแสงและสีของอุปกรณ์ประกอบการแสดง
องก์ 1		
องก์ 1		องก์ 1 ฉากที่ 3 นำเสนอลีลานาฏศิลป์และการเคลื่อนไหวร่างกาย โดยแบ่งนักแสดงออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) นำเสนอความพึงพอใจในการเลือกเพศ 2) ความขัดแย้งที่เกิดจากการเลือกและการกำหนดเพศตามความต้องการของสังคม




ตารางที่ 4.20 ตารางสรุปการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 5 (ต่อ)
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

บทการแสดง	ภาพประกอบ	คำอธิบายเพิ่มเติม
องค์ 1		
องค์ 2		<p>องค์ 2 ฉากที่ 1 นำเสนอถึงมุมมองของการมองผู้คนในสังคมทางด้านอัตลักษณ์ทางเพศผ่านเพศสรีระและลักษณะทางเพศของคนในสังคม ซึ่งเคลื่อนไหวร่างกายได้ใช้ท่าทางในชีวิตประจำวันของชาย หญิง และกลุ่มความหลากหลายทางเพศ</p>
องค์ 2		

ตารางที่ 4.20 ตารางสรุปการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 5 (ต่อ)
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

บทการแสดง	ภาพประกอบ	คำอธิบายเพิ่มเติม
องค์ 2		<p>องค์ 2 ฉากที่ 2 นำเสนอถึงการดำเนินชีวิตของทุกเพศในสังคมที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน รวมถึงอัตลักษณ์ทางเพศที่มีความหลากหลายของคนในสังคมที่สามารถอยู่ภายใต้สังคมเดียวกันได้ อีกทั้งยังนำเสนอประเด็นข้อถกเถียงเรื่องเพศ ยกตัวอย่างเช่น การสมรสเพศเดียวกัน รสนิยมทางเพศ ความเคลื่อนไหวของความเปลี่ยนแปลงทางเพศมาใช้ในการออกแบบลีลานาฏศิลป์ซึ่งเคลื่อนไหวร่างกายได้ใช้ลีลานาฏศิลป์และการเคลื่อนไหวท่าทางในชีวิตประจำวันตามแนวคิดแบบนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่</p>
องค์ 2		
องค์ 2		



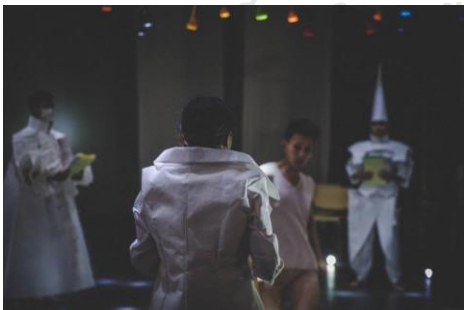
ตารางที่ 4.20 ตารางสรุปการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 5 (ต่อ)
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

บทการแสดง	ภาพประกอบ	คำอธิบายเพิ่มเติม
องค์ 4		
องค์ 4		
องค์ 3		<p>องค์ 2 ฉากที่ 3 นำเสนอ ข้อถกเถียงเรื่องเพศตาม ทฤษฎีของมานุษยวิทยา เกี่ยวกับเพศสรีระหรือเพศ สภาพ ที่มาจากความไม่เข้าใจ และความไม่เท่าเทียมทางเพศ ในสังคม รวมไปถึงการเหยียด เพศ การตีตราทางเพศ ในมิติ ของความหลากหลายตาม ลักษณะทางเพศ</p>




ตารางที่ 4.20 ตารางสรุปการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 5 (ต่อ)
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

บทการแสดง	ภาพประกอบ	คำอธิบายเพิ่มเติม
องค์ 2		
องค์ 3		องค์ 3 ฉากที่ 1 นำเสนอถึงนำเสนอถึงการสร้างพื้นที่ของอัตลักษณ์ทางเพศ สิทธิและเสรีภาพทางเพศที่จำกัดในสังคม โดยนักแสดงใช้กระดาษหลากหลายสีเป็นสัญลักษณ์ของพื้นที่ทางสังคม
องค์ 3		อีกทั้งแสดงลีลานาฏศิลป์และการเคลื่อนไหวท่าทางในชีวิตประจำวันด้วยการวางและเดินบนกระดาษ

ตารางที่ 4.20 ตารางสรุปการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 5 (ต่อ)
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

บทการแสดง	ภาพประกอบ	คำอธิบายเพิ่มเติม
องค์ 3		
องค์ 3		องค์ 3 ฉากที่ 2 นำเสนอถึงโครงสร้างทางสังคม ได้แก่ สถาบันการเมืองการปกครอง สถาบันทางสังคม สถาบันทางศาสนา และสถาบันการศึกษา ดังจะเห็นได้จากนักแสดงสมทบเก็บกระดาษและสร้างพื้นที่
องค์ 3		สี่เหลี่ยมให้กับนักแสดงนำสื่อให้เห็นถึงกำหนดและตีตราทางเพศจากโครงสร้างทางสังคม




ตารางที่ 4.20 ตารางสรุปการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 5 (ต่อ)
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

บทการแสดง	ภาพประกอบ	คำอธิบายเพิ่มเติม
องค์ 3		
องค์ 3		<p>องค์ 3 ฉากที่ 3 นำเสนอการเรียกร่องสีทิวและเสรีภาพทางเพศ โดยการทำลายกรอบที่กลุ่มโครงสร้างทางสังคมได้กำหนดขึ้น ซึ่งได้ใช้การเคลื่อนไหวลีลานาฏศิลป์หลังสมัยใหม่และการเคลื่อนไหวท่าทางในชีวิตประจำวัน รวมไปถึงสื่อสารอารมณ์อย่างตรงไปตรงมา</p>
องค์ 3		




ตารางที่ 4.20 ตารางสรุปการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 5 (ต่อ)
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

บทการแสดง	ภาพประกอบ	คำอธิบายเพิ่มเติม
องค์ 3		<p>องค์ 4 ฉากที่ 1 นำเสนอข้อถกเถียงเรื่องเพศที่หลากหลายมุมมองในการแสดงอัตลักษณ์ทางเพศ และรสนิยมของแต่ละบุคคล รวมไปถึงมีความเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา เหตุการณ์สถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอยู่เสมอ</p>
องค์ 3		
องค์ 3		


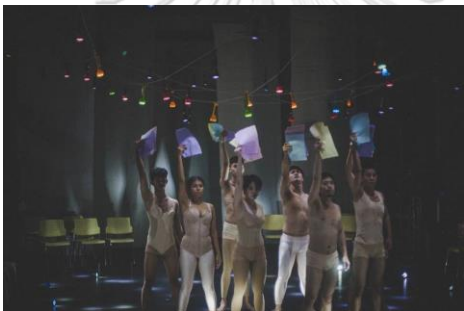
ตารางที่ 4.20 ตารางสรุปการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 5 (ต่อ)
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

บทการแสดง	ภาพประกอบ	คำอธิบายเพิ่มเติม
องค์ 3		<p>องค์ 4 ฉากที่ 2 นำเสนอเพศวิถีของคนในสังคม เพื่อแสดงให้เห็นถึงการเคลื่อนไหวของเพศวิถีที่ไม่มีวันที่สิ้นสุดและความสมดุล ความเท่าเทียมกันทางเพศในสังคม โดยมีแนวความคิดการออกแบบลีลานาฏศิลป์จากสัญลักษณ์อนันต์ (∞) แทนความหมายว่า ไม่สิ้นสุด ไม่มีขอบเขตเป็นอนันต์ ที่มีนัยสำคัญในการแสดงให้เห็นถึงการเคลื่อนไหวของเพศวิถีมีการเปลี่ยนแปลงเสมอ</p>
องค์ 3		
องค์ 3		

ตารางที่ 4.20 ตารางสรุปการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 5 (ต่อ)
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

บทการแสดง	ภาพประกอบ	คำอธิบายเพิ่มเติม
องค์ 4		
องค์ 4		องค์ 4 ฉากที่ 3 นำเสนอ การเรียกร้อง รณรงค์การ ยอมรับ การเคารพสิทธิและ เสรีภาพทางเพศในสังคม ผ่าน การออกแบบลีลานาฏศิลป์ และการเคลื่อนไหวท่าทางใน ชีวิตประจำวัน รวมถึงการจัด วางองค์ประกอบลีลา นาฏศิลป์ตามแนวคิด นาฏศิลป์หลังใหม่
องค์ 4		

ตารางที่ 4.20 ตารางสรุปการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 5 (ต่อ)
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

บทการแสดง	ภาพประกอบ	คำอธิบายเพิ่มเติม
องค์ 4		
องค์ 4		ในช่วงสุดท้ายของการแสดง นำเสนอถึงการต่อสู้เพื่อสิทธิและเสรีภาพทางเพศ ตลอดจนการรณรงค์การสร้าง ความรับผิดชอบ และการยอมรับความแตกต่างระหว่างเพศ รวมไปถึงการสร้าง ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นมนุษย์ที่แท้จริง เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการแก้ไขปัญหาของข้อถกเถียงเรื่องเพศต่อไปในอนาคต

จากการทดลองและปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งที่ 5 นี้ ผู้วิจัยถือได้ว่าเป็นการทดลองและปฏิบัติครั้งสุดท้าย ทั้งนี้ผู้วิจัยได้คำนึงถึงองค์ประกอบของการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครบทุกองค์ประกอบ โดยตรวจสอบความเรียบร้อย ความเหมาะสม และความสมบูรณ์ของการแสดง โดยจะขอสรุปประเด็นปัญหาและแนวทางการแก้ไขตามตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.21 ตารางสรุปปัญหาและแนวทางการปรับปรุง

การสร้างสรรค์ผลงานทางดำนานาฏศิลป์ครั้งที่ 5

ที่มา: ผู้วิจัย

องค์ประกอบการ สร้างสรรค์ผลงาน ทางดำนานาฏศิลป์	ปัญหาที่พบ	แนวทางการปรับปรุง
การออกแบบ บทการแสดง	ไม่พบปัญหาในการออกแบบบทการ แสดง และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ทุก ประการ	ไม่มี
การคัดเลือกนักแสดง	ไม่พบปัญหาในการดำเนินการแสดง อีกทั้งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ทุกประการ	ไม่มี
การออกแบบ ลีลานาฏศิลป์	การแสดงลีลานาฏศิลป์และการ เคลื่อนไหวร่างกาย ขาดความชัดเจน เนื่องจากเปลี่ยนสถานที่ในการแสดง	ฝึกซ้อม และปรับ การ ออกแบบลีลานาฏศิลป์บาง ช่วงให้เหมาะสมกับพื้นที่แสดง
การออกแบบเสียง และดนตรีที่ใช้ ประกอบการแสดง	ไม่พบปัญหาในการออกแบบเสียง และดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง และ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ทุกประการ	ไม่มี
การออกแบบ เครื่องแต่งกาย	ไม่พบปัญหาในการออกแบบเครื่อง แต่งกาย และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ทุก ประการ	ไม่มี
การออกแบบ พื้นที่แสดง	ผู้วิจัยฝึกซ้อมจากสถานที่ลักษณะ วงกลม หากแต่สถานที่ใช้ในการแสดง เป็นพื้นที่สี่เหลี่ยม ทำให้ผู้วิจัยต้องปรับ การแสดงบางช่วงให้เหมาะสมกับสถานที่	ฝึกซ้อมนักแสดงให้มีความ ชำนาญของนักแสดง และปรับ มุมมองการแสดงบางช่วงให้ เหมาะสมกับสถานที่
การออกแบบแสง	แสงในการแสดงบางช่วงมีลักษณะ มืดเกินไป ทำให้การมอการสร้างมีความ ไม่ชัดเจน	ควรฝึกซ้อมการแสดงกับ แสงให้มีความชัดเจน และ แม่นยำ
การออกแบบอุปกรณ์ ประกอบการแสดง	ไม่พบปัญหาในการออกแบบ อุปกรณ์ประกอบการแสดง และเป็นไป ตามวัตถุประสงค์ทุกประการ	ไม่มี

4.2.2 การวิเคราะห์แนวคิดที่ได้หลังจากการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์

การศึกษาแนวคิดที่ได้หลังจากการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์โดยการสมมุติฐานในการวิจัยภายใต้หัวข้อ การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ มาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อศึกษา ค้นคว้า หาคำตอบจากแนวคิดที่ได้หลังจากการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ ทั้งนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอจำแนกตามหัวข้อดังต่อไปนี้

4.2.2.1 การคำนึงถึงประเด็นเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์

จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลผู้วิจัย พบว่า ศิลปินจำนวนมากได้นำแนวคิดเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์มาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปกรรม เช่น ประติมากรรม จิตรกรรม ทัศนศิลป์ และศิลปะการแสดง เป็นต้น หากแต่ในลักษณะของการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ยังขาดความลึกซึ้งเกี่ยวกับเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์นั้น อีกทั้งผลงานสร้างสรรค์ได้มีพัฒนาการและการปรับเปลี่ยนมุมมองเรื่องเพศไปตามช่วงเวลา สถานการณ์ และสภาพสังคม ทั้งนี้การคำนึงถึงประเด็นเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์จึงมีความสำคัญในการแสดงให้เห็นถึงสภาพสังคมหรือสถานการณ์ที่เกี่ยวกับเรื่องเพศ และเพื่อสะท้อนประเด็น มุมมอง และปัญหาเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ตามทฤษฎีของวิทยาศาสตร์ มานุษยวิทยา และสังคมวิทยา ที่เป็นชุดวาทกรรมในการกำหนด ค่านิยม ความเชื่อเรื่องเพศในมิติต่าง ๆ ที่ไม่สิ้นสุดหรือหาข้อสรุปได้ รวมไปถึงทำให้เกิดการแบ่งแยก ตีตรา สร้างความแตกต่าง การใช้ความรุนแรง รวมไปถึงการละเมิดสิทธิและเสรีภาพทางเพศ ซึ่งเป็นเหตุผลที่ทำให้เกิดข้อถกเถียงเรื่องเพศเกิดขึ้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาผลงานของ นราพงษ์ จรัสศรี เกี่ยวกับการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ที่คำนึงถึงประเด็นเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ จากผลงานสร้างสรรค์เรื่อง อีตัว (E-Toor) ดังนี้

การแสดงชุดอีตัว เป็นการแสดงที่มีเนื้อหาเพศวิถีของผู้หญิงและบริบทสังคม ที่มีอาชีพเป็นโสเภณี หรือเรียกได้ว่า ผู้หญิงหากิน สะท้อนให้เห็นถึงชะตากรรมของผู้หญิงบริสุทธิ์ที่ส่วนมากเป็นคนที่มิถุมิลาเนาต่างจังหวัด ที่ต้องทำงานเพื่อหาเลี้ยงดูตนเองและครอบครัว รวมถึงการแสดงชุดนี้ผู้สร้างสรรค์งานมีเจตนาให้สังคมได้ตระหนักถึงสิทธิและเสรีภาพทางอัตลักษณ์ทางเพศของผู้หญิง (นราพงษ์ จรัสศรี, สัมภาษณ์, 28 กันยายน 2561)

การคำนึงถึงประเด็นเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการนำการคิดคำนึงดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์และอธิบายแนวคิดในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ ตลอดจนผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าการ

สร้างสรรค์นาฏศิลป์ที่เกี่ยวกับเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์เรื่อง การสร้างสรรค์นาฏศิลป์เพื่อผู้หญิงกับการยุติความรุนแรง ของ ดาริณี ชำนาญหมอ ได้อธิบายเกี่ยวกับแนวคิดของความเสมอภาพทางเพศ โดยกล่าวไว้ว่า

การสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ในประเด็นผู้หญิงกับการยุติความรุนแรง มีแนวเรื่องมาจากมุมมองที่ผู้หญิงมีสิทธิในการเรียกร้องหรือต่อสู้เพื่อปกป้องตนเองจากความรุนแรงมาเป็นโครงสร้างรวมของการแสดงทั้ง 3 องค์ อันประกอบด้วย ผู้หญิงกับพันธนาการ สื่อให้เห็นว่าผู้หญิงมีสิทธิในร่างกายของตนเองและสามารถปลดปล่อยพันธนาการที่เกิดขึ้นได้ด้วยตนเองอย่างมีเสรีภาพ (ดาริณี ชำนาญหมอ, 2555: 187-188)



ภาพที่ 4.29 การสร้างสรรค์นาฏศิลป์เพื่อผู้หญิงกับการยุติความรุนแรง

ที่มา: ดาริณี ชำนาญหมอ

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่า ผลงานสร้างสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์ของทราวิส วอลล์ (Travis Wall) นำแนวคิดเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์มาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานชุด เวิน บีนิท มาย วิงส์ (When beneath my wings) ที่จัดแสดงขึ้นในรายการโซ ยู ทิงส์ ยู แคน ดานซ์ ฤดูกาล 12 (So you think you can dance season 12) ซึ่งการแสดงชุดนี้ได้รับการยอมรับและได้รับรางวัลชนะเลิศในสาขาออกแบบท่าเต้น จากการประกาศผลรางวัลเอมมี อวอร์ด 2015 (Emmy Award 2015) โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการสมรสเพศเดียวกัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงสิทธิและเสรีภาพในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ อีกทั้งยังเป็นการเรียกร้องความเท่าเทียมในมนุษย์ผ่านการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์อีกด้วย

ส่วนในงานวิจัยเชิงสร้างสรรค์เรื่อง การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศของผู้วิจัย เป็นการนำเรื่องราวของข้อถกเถียงเรื่องเพศทางด้านเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ มาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงาน เนื่องจากเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์เป็นประเด็น มุมมอง และการตั้งคำถามที่หาจุดสิ้นสุดไม่ได้ ตลอดจนมีชุดวาทกรรม

ตามทฤษฎีของวิทยาศาสตร์ มานุษยวิทยา และสังคมวิทยา มาเป็นสิ่งที่อธิบายและกำหนดความคิดของวัฒนธรรมนั้น ๆ อาจกล่าวได้ว่าเป็นหลักสำคัญในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ที่ได้นำเสนอและออกแบบตามแนวคิดของข้อถกเถียงเรื่องเพศทางด้านเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ตามทฤษฎีของวิทยาศาสตร์ มานุษยวิทยา และสังคมวิทยา ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงประเด็น มุมมองของข้อถกเถียงเรื่องเพศที่เกิดขึ้น เช่น อัตลักษณ์ทางเพศ เพศสรีระ สิทธิและเสรีภาพทางเพศ เป็นต้น รวมไปถึงการรณรงค์เกี่ยวกับความเท่าเทียมกันทางเพศ และสร้างการยอมรับในความเป็นมนุษย์ซึ่งกันและกันของคนในสังคมอีกด้วย



ภาพที่ 4.30 การนำเสนอผลงานระดับคุณวุฒิ
เรื่อง “การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ”
ที่มา: ผู้วิจัย

ตัวอย่างภาพการแสดงข้างต้น เป็นการนำเสนอการคำนึงถึงประเด็นเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ตามทฤษฎีของวิทยาศาสตร์ มานุษยวิทยาและสังคมวิทยา โดยผ่านการออกแบบบทการแสดงทั้ง 4 องค์ ได้แก่ องค์ 1 เพศกำหนด (Sex determination) นำเสนอข้อถกเถียงเรื่องเพศตามทฤษฎีของวิทยาศาสตร์ องค์ 2 จิตวิญญาณ (Soul) นำเสนอข้อถกเถียงเรื่องเพศตามทฤษฎีของมานุษยวิทยา องค์ 3 พื้นที่การแสดงออก (Space) นำเสนอข้อถกเถียงเรื่องเพศตามทฤษฎีของสังคมวิทยา และองค์ 4 การเคลื่อนไหวของเพศวิถี (Sexuality Movement) นำเสนอข้อถกเถียงเรื่องเพศตามทฤษฎีของมานุษยวิทยาและสังคมวิทยา ซึ่งทั้งหมดนี้

เป็นการนำเสนอมุมมอง ประเด็นและปัญหาของข้อถกเถียงเรื่องเพศในสังคมที่เกิดขึ้น จากที่กล่าวมาข้างต้น การคำนึงถึงประเด็นเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ มีความสำคัญต่อการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ เพื่อเป็นข้อมูลสำคัญในการคิดวิเคราะห์ และสร้างสรรค์การแสดงที่มีความแปลกใหม่ได้เป็นอย่างดี

4.2.2.2 การคำนึงถึงข้อถกเถียงเรื่องเพศในปัจจุบัน

ข้อถกเถียงเรื่องเพศในปัจจุบันมีความเคลื่อนไหวและเปลี่ยนแปลงของสังคมอยู่เสมอ ทำให้เห็นถึงปรากฏการณ์เรื่องเพศเกี่ยวกับการแบ่งแยก ตีตรา สร้างความแตกต่าง การใช้ความรุนแรง รวมไปถึงการละเมิดสิทธิและเสรีภาพทางเพศ ซึ่งจะก่อให้เกิดข้อถกเถียงเรื่องเพศในปัจจุบันเกิดขึ้นตลอดเวลา หากจำแนกข้อถกเถียงตามชุดวาทกรรมต่าง ๆ จะเห็นได้ว่าทฤษฎีของวิทยาศาสตร์ มานุษยวิทยาและสังคมวิทยา จะได้ชุดความรู้ที่ครอบคลุมเรื่องเพศเป็นอย่างมาก หากแต่การเรียกร้องสิทธิและเสรีภาพทางเพศโดยใช้ข้อถกเถียงเรื่องเพศเป็นประเด็นสำคัญในการนำเสนอผ่านรูปแบบของการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ เป็นอีกหนึ่งทางเลือกในการแสดงให้สังคมได้รับรู้ถึงประเด็น มุมมอง และปัญหาเรื่องข้อถกเถียงเรื่องเพศที่ไม่สามารถยุติลงได้ อีกทั้งยังประโยชน์เพื่อให้สังคมได้มีความรู้ ความเข้าใจเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ในอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งนราพงษ์ จรัสศรี ได้แสดงทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ที่คำนึงถึงประเด็นเรื่องข้อถกเถียงเรื่องเพศในปัจจุบัน จากผลงานสร้างสรรค์ที่กำลังและออกแบบ ไว้ว่า

การแสดงชุดนี้ เป็นการแสดงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศ ที่สะท้อนให้เห็นถึงเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ อีกทั้งแสดงให้เห็นถึงการเรียกร้องสิทธิและความเท่าเทียมกันในสังคม เพื่อให้สังคมได้รับรู้ และเข้าใจในการยอมรับ เคารพในเรื่องของสิทธิและเสรีภาพทางอัตลักษณ์ทางเพศอีกด้วย (นราพงษ์ จรัสศรี, สัมภาษณ์, 28 กันยายน 2561)



ภาพที่ 4.31 การสร้างสรรค์นาฏศิลป์ร่วมสมัยที่มีการออกแบบเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศ

ออกแบบให้กับนักศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

ที่มา: ภาพถ่ายส่วนตัวของนราพงษ์ จรัสศรี

การคำนึงถึงประเด็นเรื่องข้อถกเถียงเรื่องเพศ ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการคำนึงถึงข้อถกเถียงเรื่องเพศในปัจจุบันดังกล่าว มาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์และอธิบายแนวคิดในการสร้างสรรค์นาฏยศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าการสร้างสรรค์นาฏยศิลป์ที่เกี่ยวกับข้อถกเถียงเรื่องเพศในปัจจุบันเรื่อง การสร้างสรรค์นาฏยศิลป์เพื่อผู้หญิงกับการยุติความรุนแรง ของดาริณี ชำนาญหมอ ได้อธิบายไว้ว่า

การสร้างสรรค์ผลงานนาฏยศิลป์ในประเด็นผู้หญิงกับการยุติความรุนแรง ควรเรียกร้องถึงสิทธิความเท่าเทียมกันทางเพศ โดยใช้แนวคิดของความเสมอภาคทางเพศ สอดแทรกผ่านองค์ประกอบทางการแสดงต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการออกแบบลีลาที่สามารถแสดงให้เห็นถึงความเท่าเทียมกันของผู้หญิงและผู้ชายผ่านเทคนิคการเต้น และการเคลื่อนไหวอย่างมีอิสรภาพของนักแสดงหญิง (ดาริณี ชำนาญหมอ, 2555: 187-188)



ภาพที่ 4.32 การสร้างสรรค์นาฏยศิลป์เพื่อผู้หญิงกับการยุติความรุนแรง
ที่มา: ดาริณี ชำนาญหมอ

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่า ผลงานสร้างสรรค์ทางด้านนาฏยศิลป์ของทราวิส วอลล์ (Travis Wall) นำแนวคิดเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์มาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานชุดอิท เทคส์ อะ ลอต ทู โนว อะ แมน (It Takes A Lot To Know A Man) ที่จัดแสดงขึ้นในรายการโซ ยู ทิงส์ ยู แคน ด๊านซ์ ฤดูกาล 15 (So you think you can dance season 15) ซึ่งการแสดงชุดนี้มีเนื้อหาเกี่ยวกับอคติระหว่างเพศ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงสิทธิและเสรีภาพทางอัตลักษณ์ทางเพศ อีกทั้งยังเป็นผลงานสร้างสรรค์ทางด้านนาฏยศิลป์ที่ทำให้เกิดการยอมรับในฐานะนักเต้นในการเต้นรำแบบคู่โดยไร้ขีดจำกัดเรื่องเพศอีกด้วย

ส่วนในงานวิจัยเชิงสร้างสรรค์เรื่อง การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศของผู้วิจัย เป็นการนำเรื่องราวของข้อถกเถียงเรื่องเพศในปัจจุบัน มาเป็นแรงบันดาลใจในการออกแบบการแสดงและการสร้างสรรค์ผลงาน เนื่องจากข้อถกเถียงเรื่องเพศในปัจจุบันเป็นประเด็น มุมมอง และปัญหาของข้อถกเถียงเรื่องเพศในปัจจุบัน เช่น การกำหนดเพศ การสมรสเพศเดียวกัน พื้นที่การแสดงออกทางอัตลักษณ์ และการเคลื่อนไหวของเพศวิถี เป็นต้น



ภาพที่ 4.33 การนำเสนอผลงานระดับดุซนิจนิพนธ์
เรื่อง “การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ”

CHULALONGKORN UNIVERSITY ที่มา: ผู้วิจัย

ตัวอย่างภาพการแสดงข้างต้น เป็นการนำเสนอการคำนึงถึงข้อถกเถียงเรื่องเพศในปัจจุบัน โดยผ่านการออกแบบลีลานาฏศิลป์ และการเคลื่อนไหวร่างกายในชีวิตประจำวัน ดังจะเห็นได้จากองค์ 1 ฉากที่ 2 ทำที่นักแสดงลูบและจับอวัยวะเพศ เพื่อนำเสนอถึงการเลือกและกำหนดเพศ องค์ 2 ฉากที่ 2 เป็นการเต้นคู่ระหว่างหญิงและหญิง เพื่อนำเสนอถึงความสัมพันธ์และการสมรสเพศเดียวกัน องค์ 3 ฉากที่ 1 นักแสดงเคลื่อนไหวบนกระดานสีที่อยู่บนพื้นที่แสง แสดงให้เห็นถึงพื้นที่การแสดงออกทางอัตลักษณ์ทางเพศในสังคม และองค์ 4 ฉากที่ 3 นักแสดงทั้งหมดชูกระดาษสีที่เป็นสัญลักษณ์ของอุดมการณ์ในการเรียกร้องสิทธิและเสรีภาพทางเพศต่อสังคม จากทั้งหมดที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การคำนึงถึงข้อถกเถียงเรื่องเพศในปัจจุบัน เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ เนื่องจากข้อถกเถียงเรื่องเพศในปัจจุบัน ยังไม่สามารถหาข้อยุติ

ลงได้ อีกทั้งยังมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ทำให้ในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์จะต้องคำนึงถึงข้อถกเถียงเรื่องเพศในปัจจุบัน เพื่อก่อให้เกิดแนวคิดและรูปแบบของการแสดงที่มีความแตกต่างไปจากเดิม และมีความแปลกใหม่อยู่เสมอ

4.2.2.3 การคำนึงถึงความคิดสร้างสรรค์ในผลงานนาฏศิลป์

การสร้างสรรค์ผลงานไม่ว่าจะเป็นประเภทใดก็ตาม สิ่งสำคัญที่สุดในการออกแบบและสร้างสรรค์ก็คือ ความคิดสร้างสรรค์ ทั้งนี้การสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์จะใช้ความคิดสร้างสรรค์ในทุกองค์ประกอบของการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ด้วยเช่นกัน เพื่อก่อให้เกิดผลงานที่มีความแปลกใหม่ และมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น อีกทั้งศิลปินหรือผู้สร้างสรรค์ผลงานจะต้องมีคุณลักษณะทางด้านความคิดสร้างสรรค์ จรรยาบรรณ ความรอบรู้และเฝ้าหาความรู้อยู่เสมอ เพื่อสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ให้ทันกระแส ทิศทาง เหตุการณ์และยุคสมัยอยู่เสมอ ดังที่ ธรากร จันทะสาโร ได้แสดงทรรศนะถึงการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุด เบื้องหน้า เบื้องหลัง การเต้นระบำ (Dance Laboratory) ที่กำกับ ออกแบบ และนำเสนอด้วย นราพงษ์ จรัสศรี ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า

การแสดงชุดเบื้องหน้า เบื้องหลัง การเต้นระบำ ผลงานของนราพงษ์ จรัสศรี เมื่อปี พ.ศ. 2556 นั้น มีความแปลกตาในด้านของการนำเสนอเรื่องราวที่ถ่ายทอดมาสู่ผู้ชม เป็นการนำภาพเบื้องหลังการฝึกซ้อมงานนาฏศิลป์ต่าง ๆ มาเปิดเผยให้ผู้ชมได้เห็น โดยการนำเสนอที่นำเสนอในแบบเบื้องหน้า ซึ่งมองว่าเป็นการนำเสนอ "ความคิดสร้างสรรค์" ที่แตกต่างจากงานนาฏศิลป์อื่น ๆ ตรงที่งานนาฏศิลป์อื่นมักอาศัยความคิดสร้างสรรค์ไปผูกติดกับการออกแบบท่าทาง เครื่องแต่งกาย ดนตรี หรืออุปกรณ์การแสดง โดยเฉพาะผลงานสร้างสรรค์ของศิลปินชิ้นนี้ เป็นการแสดงที่สะกิดสายตาผู้ชมอย่างมาก เนื่องด้วยทักษะนาฏศิลป์ที่ศิลปินนำมาใช้มีความหลากหลายอย่างมาก เช่น บัลเลต์ แจ๊สด้านซ์ แท็ปแดนซ์ และนาฏศิลป์ร่วมสมัย รวมถึงเปิดเผยให้เห็นถึง "การบาดเจ็บ" ที่เกิดขึ้นระหว่างฝึกซ้อม ศิลปินก็นำลักษณะเหล่านั้นมานำเสนอต่อสายตาผู้ชมอย่างน่าสนใจ ด้วยการออกแบบการเคลื่อนไหวที่เรียบง่าย ตรงไปตรงมา ผ่านท่าทาง สีหน้า และความรู้สึกของศิลปินสู่กลุ่มผู้ชม (ธรากร จันทะสาโร, สัมภาษณ์, 18 ตุลาคม 2561)



ภาพที่ 4.34 การสร้างสรรค์นาฏศิลป์ร่วมสมัยเรื่อง เบื้องหน้า เบื้องหลัง การเต้นระบำ
(Dance Laboratory)

ที่มา: BU Theatre Company

ส่วนผลงานสร้างสรรค์ของ ดาริณี ชำนาญหมอ ได้อธิบายเกี่ยวกับการคำนึง
ความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์เพื่อผู้หญิงกับการยุติความรุนแรง โดยกล่าวไว้ว่า

เนื่องจากผลงานการแสดงในประเด็นที่เกี่ยวกับผู้หญิงและความรุนแรง มีผู้เคย
จัดแสดงหลายครั้ง ดังนั้นผู้วิจัยจึงคำนึงถึงความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบผลงานการ
แสดง โดยพยายามหาความแตกต่างจากผลงานที่มีมา เพื่อให้เกิดผลงานที่มีความแตกต่าง
และแปลกใหม่แก่ผู้ชม จึงมุ่งให้ความสำคัญไปที่รูปแบบการแสดงและแนวคิดเรื่อง
ที่ต้องการสื่อมุมมองให้ผู้หญิงควรหันกลับมาสร้างคุณค่าให้ตนเองเพื่อลดปัญหาความรุนแรง
(ดาริณี ชำนาญหมอ, 2557: 189)

จากประสบการณ์ของผู้วิจัยในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ชุด
โฮโม (HOMO) ซึ่งจัดแสดงขึ้นในงานมหกรรมศิลปะ ดนตรีและการแสดง ครั้งที่ 6 ระหว่างวันที่ 29-
30 มิถุนายน พ.ศ. 2559 ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้คำนึงถึงความคิดสร้างสรรค์
ในงานนาฏศิลป์ในการนำเสนอผ่านการใช้อุปกรณ์ประกอบการแสดง โดยใช้สไลม์ สิ่งประดิษฐ์ทาง
วิทยาศาสตร์ที่มีลักษณะเป็นของเหลวและเหนียว เพื่อสะท้อนใช้เป็นถึงการกำเนิดของกะเทยในครรภ์
และสื่อให้เห็นถึงการยึดเหนี่ยวและภาพตัวแทนของสังคมในการกำหนดเพศที่สร้างความเป็นอื่นให้กับ
กะเทยที่เติบโตในสังคม



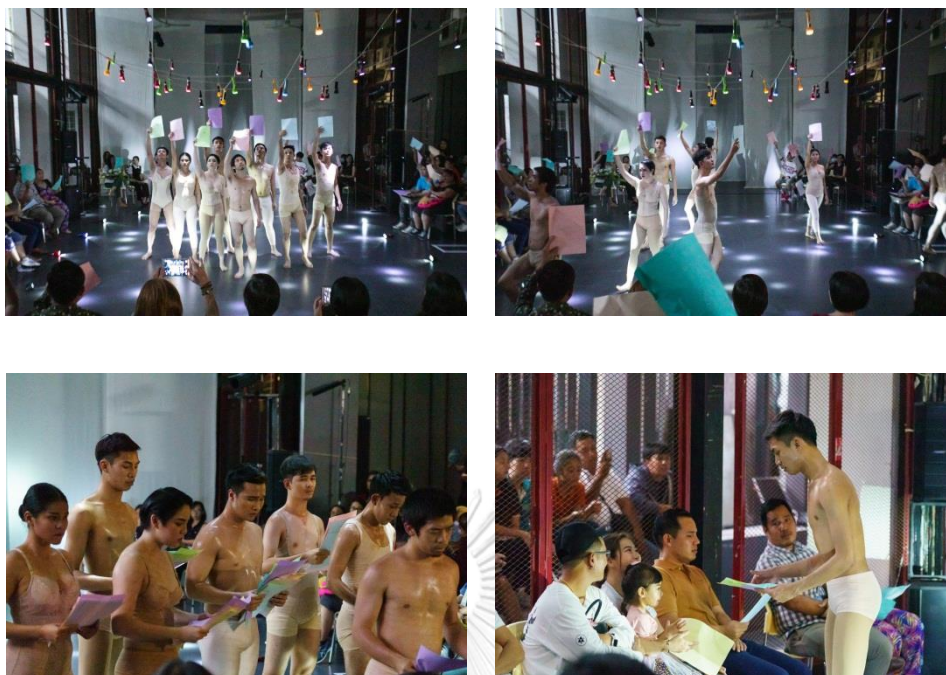
ภาพที่ 4.35 ภาพการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุด โฮโม (HOMO)

ออกแบบท่าเต้นและกำกับการแสดงโดย วิทวัส กรมณีโรจน์

ที่มา: ผู้วิจัย

ทั้งนี้ ธรากร จันทนะสาโร ได้เข้าร่วมชมการแสดงและได้แสดงทรรศนะเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศไว้ว่า

ความคิดสร้างสรรค์ในที่นี้คงหมายถึง ความแปลกใหม่ ความแตกต่างไปจากสิ่งที่เคยมีมาก่อน สิ่งที่เคยมีมาก่อนก็คือ การนำเสนอเรื่องข้อถกเถียงเกี่ยวกับเพศ แม้ว่าจะมีนาฏศิลป์ป็นชาวไทยหรือชาวต่างประเทศได้สร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ในลักษณะเช่นนี้อยู่บ้าง แต่ผลงานครั้งนี้มีความน่าสนใจในด้านการผนวกเรื่องราวที่เป็นข้อถกเถียงเกี่ยวกับเพศในด้านวิทยาศาสตร์ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ รวมถึงศิลปกรรมศาสตร์ ได้อย่างน่าประทับใจ การตรึงสภาพความคิดของผู้ชมที่อาจสับสนในแง่ข้อถกเถียงดังกล่าว ค่อย ๆ นำผู้ชมก้าวผ่านทัศนคติของผู้วิจัย โดยมีการจัดองค์ประกอบนาฏศิลป์เป็นสื่อทางความคิดและสื่อแสดงออก ความแปลกใหม่จึงกลายเป็นความกลมกล่อมในงานนาฏศิลป์ที่ดูแล้วเกิดความพอดี แม้ว่าข้อถกเถียงนั้นยังคงดำเนินต่อไปก็ตาม (ธรากร จันทนะสาโร, สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2562)



ภาพที่ 4.36 การนำเสนอผลงานระดับดุชนิพนธ์
เรื่อง “การสร้างสรรค่านาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ”

ที่มา: ผู้วิจัย

ตัวอย่างภาพการสร้างสรรค่านาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศของผู้วิจัย
ข้างต้น เป็นการนำเสนอการคำนึงถึงความคิดสร้างสรรค์ในผลงานนาฏศิลป์ โดยผ่านการออกแบบ
ลีลานาฏศิลป์ และการเคลื่อนไหวร่างกายในชีวิตประจำวัน ดังจะเห็นได้จากองค์ 4 ฉากที่ 3
นักแสดงทั้งหมดแสดงลีลานาฏศิลป์และการเคลื่อนไหวร่างกาย ซึ่งนำท่าทางของการประท้วง
เรียกร้อง โดยยืนกางขาทั้งสองข้าง แสดงให้เห็นความมั่นคงและแข็งแกร่งในอุดมการณ์ และชูกระดาด
สีที่เป็นสัญลักษณ์ของอัตลักษณ์ทางเพศ อีกทั้งยังนำเอากระดาดสีไปให้กับผู้เข้าร่วมชมการแสดง
จากนั้นนักแสดงและผู้เข้าร่วมชมการแสดงร่วมกันชูกระดาดสีด้วยกัน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการเรียกร้อง
สิทธิและเสรีภาพทางเพศของคนในสังคม กล่าวได้ว่าเป็นความคิดสร้างสรรค์ในการแสดงแบบมีส่วนร่วม
ระหว่างนักแสดงและผู้เข้าร่วมชมการแสดง

4.2.2.4 การคำนึงถึงการใช้สัญลักษณ์ในการแสดงนาฏศิลป์

สัญลักษณ์ คือ สิ่งที่สร้างขึ้นมาใช้อธิบายและแทนความหมายของสิ่งหนึ่ง
เพื่อใช้แทนการสื่อความหมาย หรือสร้างความเข้าใจกับมนุษย์ให้ไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้การใช้
สัญลักษณ์ในการแสดงนาฏศิลป์ถือว่าเป็นเรื่องที่มีความน่าสนใจ เพื่อสื่อสารการแสดงตามแนวคิด
และแรงบันดาลใจของศิลปิน ไม่ว่าจะใช้สัญลักษณ์ผ่านการออกแบบลีลานาฏศิลป์ สัญลักษณ์ผ่าน
การออกแบบเสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง หรือสัญลักษณ์ผ่านการออกแบบเครื่องแต่งกาย

สัญลักษณ์ผ่านอุปกรณ์ประกอบการแสดง ซึ่งผู้ชมอาจจะตีความหมายออกไปในทิศทางที่แตกต่างกันได้ ดังที่นราพงษ์ จรัสศรี ได้กล่าวถึงการสร้างสรรค์การแสดงชุด ทอนปู (Tonpu) ที่ใช้สัญลักษณ์ในการแสดงนาฏศิลป์ ไว้ว่า

การสร้างสรรค์ผลงานชุด ทอนปู (Tonpu) ใช้สัญลักษณ์ในการแสดงนาฏศิลป์นี้ คือ ผ้าสีขาว ซึ่งเป็นหนึ่งในอุปกรณ์ประกอบการแสดง เพื่อเป็นสัญลักษณ์ของพื้นที่ดินบนท้องนา และเปรียบเหมือนท้องนาฤดูแห่งการเก็บเกี่ยว ซึ่งถือเป็นดินแดนแห่งสวรรค์ที่มีความอุดมสมบูรณ์ รวมถึงเปรียบเหมือนแผ่นดินและเมฆที่มีความสัมพันธ์ในการเกษตรกรรม และได้ใช้ก้อนหินเป็นสัญลักษณ์ในการแสดง เพื่อสื่อให้รู้สึกที่ดูหนักและล้าลึกอีกด้วย (นราพงษ์ จรัสศรี, สัมภาษณ์, 25 สิงหาคม 2561)

ธรากร จันทนะสาโร ได้ทำการศึกษาวิจัยเชิงสร้างสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์จากแนวคิดไตรลักษณ์ในพระพุทธศาสนา โดยอธิบายเรื่องการใช้สัญลักษณ์ในการแสดงนาฏศิลป์ไว้ว่า

สัญลักษณ์มีความหมายต่อแนวคิดหลังสมัยใหม่ (postmodern) ประกอบไปด้วยเรื่องราวทางประวัติศาสตร์และค่านิยม สัญลักษณ์จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ เพราะเป็นเรื่องการสื่อสารด้วยการรับรู้เชิงประจักษ์อย่างตรงไปตรงมา โดยนำเสนอผ่านสัญลักษณ์ทางสี ได้แก่ สีขาว สัญลักษณ์ทางอุปกรณ์ ได้แก่ ดอกบัวและเทียนไข สัญลักษณ์ที่กล่าวมาย่อมมีการถอดความหมายที่ลึกซึ้งแตกต่างกัน ดังนั้นการคำนึงถึงเรื่องการใช้สัญลักษณ์ในงานนาฏศิลป์จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่องานนาฏศิลป์ในสมัยปัจจุบัน เป็นการเติมเต็มให้กับคุณสมบัติของงานศิลปะหลังสมัยใหม่ให้มีชีวิตตรึงใจปัจจุบัน (ธรากร จันทนะสาโร, 2557: 255)

จากประสบการณ์ของผู้วิจัยในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ชุด ฮิวแมน บีอิง (Human being) ซึ่งจัดแสดงขึ้นในงานมหกรรมศิลปะ ดนตรีและการแสดง ครั้งที่ 7 ระหว่างวันที่ 16-17 มิถุนายน พ.ศ. 2560 ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้วิจัยได้คำนึงถึงการใช้สัญลักษณ์ในการแสดงนาฏศิลป์ โดยนำเสนอสัญลักษณ์ผ่านการเคลื่อนไหวร่างกายและการออกแบบลีลานาฏศิลป์ในมิติเรื่องเพศสรีระ เพื่อให้สังคมได้เข้าใจถึงความเท่าเทียม และยอมรับในตัวตนซึ่งกันและกันของความเป็นอื่น



ภาพที่ 4.37 ภาพการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุด ฮิวแมน บีอิง (Human being)

ออกแบบท่าเต้นและกำกับการแสดงโดย วิทวัส กรมณีโรจน์

ที่มา: ผู้วิจัย

ทั้งนี้ ธารากร จันทนะสาโร ได้เข้าร่วมชมการแสดงและได้แสดงทรรศนะเกี่ยวกับการใช้สัญลักษณ์ในงานนาฏศิลป์จากการสร้างสรรค์นาฏศิลป์เรื่องข้อถกเถียงไว้ว่า

ประเด็นการใช้สัญลักษณ์ในผลงานสร้างสรรค์เรื่องนี้ มีความหลากหลายมากมาย เช่น การเคลื่อนไหวร่างกาย เครื่องแต่งกาย อุปกรณ์ประกอบการแสดง ส่วนที่โดดเด่นและประทับใจคงหนีไม่พ้นเรื่องการออกแบบเครื่องแต่งกาย ที่ผู้วิจัยได้สร้างสรรค์ออกมาอย่างหลุดกรอบ ภายใต้แนวคิดของศิลปะแบบอาร์ว็อง-การ์ด อีกประการก็คือ การเคลื่อนไหวร่างกายที่มีการทำท่าทางแบบสมจริงและการทำท่าทางประดิษฐ์ โดยเฉพาะการให้นักแสดงสัมผัสสอวัยวะที่เป็นส่วนเว้า ส่วนโค้ง หรือส่วนที่แสดงลักษณะของเพศชาย-หญิงตามความคิดแบบประเพณีนิยม เป็นการใช้สัญลักษณ์ผ่านการเคลื่อนไหวและการออกแบบอีกชั้นหนึ่ง ในช่วงสุดท้ายของการแสดงเป็นการนำเสนอสัญลักษณ์ที่เรียบง่ายคือ กระดาษ เป็นตัวแทนของการยอมรับและสิทธิเสรีภาพ ตัวอย่างภาพการแสดงที่ยกมาให้เห็นนี้เป็นตัวแทนของการคำนึงถึงสัญลักษณ์ในการสร้างสรรคงานนาฏศิลป์ สัญลักษณ์ในการแสดงทำหน้าที่นำพาเจตนาธรรมของผู้วิจัย ผ่านตัวกลางคือนักแสดง มาสู่ผู้รับสารคือกลุ่มผู้ชม ได้อย่างไม่เขินอาย จริงจัง และตระหนักรู้ต่อสถานการณ์ที่มนุษย์ยังคงอยู่ท่ามกลางการถกเถียงเรื่องเพศ เรื่องเพศจึงกลายเป็นสัญลักษณ์ทั้งเชิงรูปธรรมและนามธรรมที่เกี่ยวพันกับงานศิลปะมาโดยตลอดและยากต่อการเลี่ยงหลีกเลี่ยงได้ (ธารากร จันทนะสาโร, สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2562)



ภาพที่ 4.38 การนำเสนอผลงานระดับชุมชนนิพนธ์
เรื่อง “การสร้างสรรค่านาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ”

ที่มา: ผู้วิจัย

ตัวอย่างภาพการสร้างสรรค่านาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศของผู้วิจัย
ข้างต้น เป็นการนำเสนอการคำนึงถึงใช้สัญลักษณ์ในงานนาฏศิลป์ เพื่อให้สังคมได้ตระหนักถึง
สถานการณ์ของข้อถกเถียงเรื่องเพศในสังคม อาทิ การออกแบบลีลานาฏศิลป์ นำเสนอการ
เคลื่อนไหวร่างกายที่มีการทำท่าทางแบบสมจริงและการทำท่าทางประดิษฐ์ที่แสดงลักษณะของเพศ
ชาย-หญิง การออกแบบเครื่องแต่งกาย ผู้วิจัยได้สร้างสรรค์ออกมาอย่างหลุดกรอบ ภายใต้แนวคิดของ
ศิลปะแบบอาร์ว็อง-การ์ด และการออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง การนำเสนอสัญลักษณ์ที่เรียบ
ง่ายคือ กระดาษ เป็นตัวแทนของการยอมรับและสิทธิเสรีภาพ

4.2.2.5 การคำนึงถึงทฤษฎีทางด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ และทัศนศิลป์

ทฤษฎีทางด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ และทัศนศิลป์ เป็นองค์ประกอบ
สำคัญในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ ก่อให้เกิดสุนทรียภาพ ความสวยงาม คุณค่า และ
การสื่อความหมายผ่านการแสดงได้ ซึ่งความสัมพันธ์และการเชื่อมโยงของศาสตร์ทั้ง 3 จะเห็นได้จาก
ทุกองค์ประกอบในการสร้างสรรค์ผลงาน ไม่ว่าจะเป็น การออกแบบลีลานาฏศิลป์ การออกแบบ
เสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง การออกแบบเครื่องแต่งกาย และการออกแบบสถานที่ เป็นต้น
ทั้งนี้การสร้างสรรคผลงานทางด้านนาฏศิลป์จึงจำเป็นต้องใช้ทฤษฎีทางด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์
และทัศนศิลป์ให้มีความสอดคล้องกัน เพื่อให้ผลงานมีความสมบูรณ์และประสิทธิภาพอีกด้วย

ดาริณี ชำนาญหมอ ได้กล่าวถึงประสบการณ์ในการสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ชุด “WEME ปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิง เราช่วยกันได้” โดยแสดงทรรศนะเกี่ยวกับการคำนึงถึงทฤษฎีทางด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ และทัศนศิลป์ ไว้ว่า

ดาริณี ชำนาญหมอ ได้ใช้การคำนึงถึงทฤษฎีทางด้านทัศนศิลป์มาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน โดยการสร้างฉากหลังจากแผ่นพลาสติกลูกฟูก (corrugated plastic) หรือฟิวเจอร์บอร์ด (future board) โดยจัดวางในรูปทรงที่ไม่น่าเบื่อและไม่ซ้ำกัน และการทำสีดำที่สื่อถึงรอยแตกร้าวภายในจิตใจของผู้หญิง โดยเลือกใช้วัสดุสีขาวเพื่อให้สามารถรองรับการฉายภาพความรุนแรงต่าง ๆ ผ่านเครื่องโปรเจคเตอร์ ซึ่งก่อให้เกิดพื้นผิวหรือมิติทางภาพในการแสดง นอกจากนี้ยังมีการใช้ถุงน่องเป็นอุปกรณ์ประกอบการแสดงเพื่อเป็นสัญลักษณ์สื่อถึงการปิดกั้นอริสราภาพของผู้หญิง โดยใช้ร่วมกับการจัดวางองค์ประกอบของนักแสดง ก็สามารถสร้างเอกภาพให้การแสดงได้อย่างน่าสนใจ (ดาริณี ชำนาญหมอ, 2555: 167-168)



ภาพที่ 4.39 การสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ชุด “WEME ปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิง เราช่วยกันได้”
ที่มา: ดาริณี ชำนาญหมอ

จากประสบการณ์ของผู้วิจัยในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ชุด โฮโม (HOMO) ซึ่งจัดแสดงขึ้นในงานมหกรรมศิลปะ ดนตรีและการแสดง ครั้งที่ 6 ระหว่างวันที่ 29-30 มิถุนายน 2559 พ.ศ. ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้คำนึงถึงการใช้ทฤษฎีทางด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ และทัศนศิลป์ ในการนำเสนอผ่านการจัดวางองค์ประกอบทางด้าน

นาฏยศิลป์ โดยใช้ทฤษฎีทางด้านนาฏยศิลป์และทัศนศิลป์ นำมาประกอบในการประดิษฐ์และออกแบบท่าเต้นเพื่อเกิดความเป็นเอกภาพในการแสดง



ภาพที่ 4.40 ภาพการแสดงนาฏยศิลป์ร่วมสมัยชุด โฮโม (HOMO)

ออกแบบท่าเต้นและกำกับการแสดงโดย วิทวัส กรมณีโรจน์

ที่มา: ผู้วิจัย

ทั้งนี้ เชาว์มนัส ประภักดิ์ ได้เข้าร่วมชมการแสดงและได้แสดงทรรศนะเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีทางนาฏยศิลป์ ดุริยางคศิลป์ และทัศนศิลป์ในการสร้างสรรค์นาฏยศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศไว้ว่า

ผลงานการสร้างสรรค์ทางด้านนาฏยศิลป์ชิ้นนี้ มีการคิดวิเคราะห์ทางด้านนาฏยศิลป์ ดุริยางคศิลป์ และทัศนศิลป์ทางด้านองค์ประกอบของการแสดง อาทิ ลีลานาฏยศิลป์ เครื่องแต่งกาย อุปกรณ์ประกอบการแสดง เสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง ต่างล้วนมีจุดมุ่งหมายไปในแนวทางเดียวกันกับการสื่อัยยะที่แฝงไว้ด้วยเรื่องเพศและการถกเถียงเรื่องเพศที่ผู้คนในสังคมต่างตั้งคำถาม หรือองค์ประกอบเหล่านั้นซึ่งเป็นสัญลักษณ์แทนบริบทต่าง ๆ รอบตัวผู้ที่ต่างได้มีประเด็นเรื่องเพศเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องไม่มากนักน้อย นับว่าเป็นผลงานอีกชิ้นหนึ่งที่มีความชัดเจนทางการสื่อสารการแสดงผ่านประเด็น หัวข้อ แนวคิด ผู้แสดง และองค์ประกอบต่าง ๆ กับผู้รับสารหรือผู้เข้าร่วมชมการแสดง รวมไปถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสังคมวัฒนธรรมของสังคมไทยและสังคมโลกต่อไป (เชาว์มนัส ประภักดิ์, สัมภาษณ์, 9 กุมภาพันธ์ 2562)



ภาพที่ 4.41 การนำเสนอผลงานระดับดุซงึนนิพนธ์
เรื่อง “การสร้างสรรค่านาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ”

ที่มา: ผู้วิจัย

ตัวอย่างภาพการสร้างสรรค่านาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศของผู้วิจัย
ข้างต้น เป็นการนำเสนอการคำนึงถึงแนวคิดทฤษฎีทางนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ และทัศนศิลป์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการออกแบบลีลานาฏศิลป์ ที่มีการออกแบบให้มีความสอดคล้องกับการออกแบบเสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง และการจัดวางองค์ประกอบต่าง ๆ ในการแสดง โดยมุ่งเน้นความเรียบง่ายและมีความแปลกใหม่ บนพื้นฐานของแนวคิดนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่และการเคลื่อนไหวร่างกายในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้การออกแบบเสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง ผู้วิจัยทำการสร้างสรรค์ประพันธ์เพลงขึ้นมาใหม่ ภายใต้แนวคิดเรื่องเพศผ่านเครื่องดนตรีที่มีนัยยะทางเพศ สัญลักษณ์ทางเพศ และมีประเด็นเรื่องข้อถกเถียงเรื่องเพศในเครื่องดนตรีทั้งเครื่องดนตรีไทย เครื่องดนตรีสากล และเครื่องดนตรีสังเคราะห์ ซึ่งจะมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวในการออกแบบเสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงครั้งนี้ โดยจะมีท่วงทำนองที่เรียบง่าย สื่อถึงการตั้งคำถามขัดแย้ง คลื่นคลายที่มีความสอดคล้องกับบทการแสดงในแต่ละองค์ของการแสดง ทั้งหมดที่กล่าวมาจึงสรุปได้ว่า การคำนึงถึงแนวคิดทฤษฎีทางนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ และทัศนศิลป์ เป็นสิ่งสำคัญในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ ซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญในการที่จะทำให้ผู้ชมได้มีความรู้ความเข้าใจและเกิดสุนทรียะในการแสดงได้อย่างเหมาะสม

4.2.2.6 การคำนึงถึงแนวคิดของนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่

นาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ (postmodern dance) เป็นนาฏศิลป์ประเภทหนึ่งที่ไม่ยึดติดกับ จารีต ขนบประเพณี หรือปฏิเสธความเป็นแบบแผนในการแสดง มุ่งเน้นความแปลกใหม่ และคิดนอกกรอบจากกฎเกณฑ์ต่าง ๆ กล่าวคือ นาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ คือ นาฏศิลป์ที่ไม่มีลักษณะและรูปแบบเฉพาะ ซึ่งจะเห็นได้จากการสร้างสรรค์ผลงานที่มีเฉพาะของศิลปินที่ถ่ายทอดเอกลักษณ์เฉพาะตัวผ่านการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ อีกทั้งการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ในแต่ละองค์ประกอบ ศิลปินหรือผู้สร้างสรรค์ผลงานสามารถมีแนวคิดและแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานได้อย่างอิสระ ส่งผลให้เกิดความแปลกใหม่ในการแสดงได้อีกด้วย ดังที่นางพงษ์จรัสศรี ได้แสดงทฤษฎะถึงแนวคิดของนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ ซึ่งยกตัวอย่างการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ชุด บิวตี้ อาร์ต แอนด์ เดอะ คิทเชน ซิงค์ (Beauty, art and the kitchen sink) โดยกล่าวว่า

การสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ชุด บิวตี้ อาร์ต แอนด์ เดอะ คิทเชน ซิงค์ (Beauty, art and the kitchen sink) เป็นการทำงานร่วมกับศิลปินที่ชื่อว่า ลอร์ดยูนิวสัน (Lloyd Newson) ซึ่งประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก จากการได้รับคำชมจากหนังสือพิมพ์ระดับชาติของสหราชอาณาจักร อังกฤษ ในฐานะศิลปินนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยชั้นนำ ตลอดจนการชุดนี้มีแนวคิดของนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ก็คือ การสักรูปแบบของเครื่องแต่งกายแบบคลาสสิก ไม่จำกัดเพศทางการแสดง นักแสดงชายสวมใส่รองเท้าบัลเลต์ปลายเท้าของผู้หญิง รวมถึงลีลานาฏศิลป์และการเคลื่อนไหวร่างกายที่มีอิสระตามแนวคิดแบบนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ (นางพงษ์จรัสศรี, สัมภาษณ์, 15 ตุลาคม 2561)

ธรากร จันทนะสาโร ได้กล่าวถึงแนวคิดการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์เกี่ยวกับการคิดคำนึงถึงแนวคิดของนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ ไว้ว่า

การคำนึงถึงความเรียบง่ายตามแนวคิดนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ โดยได้ให้ความสนใจไปที่การนำเสนอความประหยัดหรือความเรียบง่าย (minimalism or simplicity) ตามแนวคิดของนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ (postmodern dance) เป็นการพัฒนางานศิลปะที่ลดทอนรายละเอียดดั้งเดิมที่มีอยู่ให้กระชับมากยิ่งขึ้น เป็นลักษณะที่เรียกว่านาฏศิลป์บริสุทธิ์ (pure dance) ที่ให้ความสนใจต่อลีลาการเคลื่อนไหวเป็นพิเศษ ดังคำกล่าว Dance for movement sake (ธรากร จันทนะสาโร, 2557: 262)

จากประสบการณ์ของผู้วิจัยในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ หลังสมัยใหม่ชุด อันเดอร์ ดิกเทชั่น (Under dictation) ซึ่งจัดแสดงขึ้นในโครงการเสวนาวิชาการ “แนวคิดและการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย” จัดขึ้นโดยสาขาวิชาการละคร (นาฏยศาสตร์ ไทย) คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ทั้งนี้ผู้วิจัยได้คำนึงถึงการใช้ทฤษฎี ทางด้านนาฏศิลป์สมัยใหม่ มาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานทั้งในส่วนของการออกแบบลีลานาฏศิลป์ การออกแบบเสียงดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง และนำมาใช้ในการตีความปรากฏการณ์ทางสังคม วัฒนธรรมที่ โดยแสดงให้เห็นถึงประเด็นเรื่องเพศที่ตกอยู่ภายใต้อำนาจของสถาบันต่าง ๆ ทางสังคม



ภาพที่ 4.42 ภาพการแสดงนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ชุด อันเดอร์ ดิกเทชั่น (Under dictation) ออกแบบท่าเต้นและกำกับการแสดงโดย วิทวัส กรมณีโรจน์

ที่มา: ผู้วิจัย

ทั้งนี้ ธีรกร จันทนะสาโร ได้เข้าร่วมชมการแสดงและได้แสดงทรรศนะ เกี่ยวกับแนวคิดของนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ ไว้ว่า

การปรากฏขึ้นของแนวคิดนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ในผลงานสร้างสรรค์นี้ เป็น เรื่องของการไม่ระบุเพศสภาพของนักแสดง คือนักแสดงชายมีการสวมใส่เครื่องแต่งกาย หญิง และนักแสดงหญิงมีการทำท่าที่แสดงถึงความแข็งแรงในเพศชาย ในแนวคิด นาฏศิลป์หลังสมัยใหม่จะเรียกประเด็นดังกล่าวว่า ยูนิเซ็กซ์ (Unisex) ถือได้ว่าเป็นการ นำเสนอผ่านหัวใจสำคัญของการสร้างสรรค์ผลงานนี้ เพราะผู้วิจัยก้าวผ่านเรื่องเพศ ไม่ กำหนดความเป็นชายหรือหญิง แต่นักแสดงทุกคนบนเวทีคือ ศิลปิน ผู้ถ่ายทอดเรื่องราว ที่เกิดขึ้น ดังนั้นข้อถกเถียงเรื่องเพศที่เป็นแรงบันดาลใจของงานวิจัยนี้ จึงเป็นการ ตอบสนองต่อกระบวนการสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์แบบหลังสมัยใหม่ได้อย่างดี (ธีรกร จันทนะสาโร, สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2562)



ภาพที่ 4.43 การนำเสนอผลงานระดับดุซุญนิพนธ์
เรื่อง “การสร้างสรรคนาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ”

ที่มา: ผู้วิจัย

ตัวอย่างภาพการสร้างสรรคนาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศของผู้วิจัยข้างต้น จะเห็นได้ว่าการสร้างสรรคนาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ ได้คำนึงถึงแนวคิดของนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ ที่ปรากฏอยู่ในการออกแบบบทการแสดงที่ถ่ายทอดเรื่องราวอย่างตรงไปตรงมา การคัดเลือกนักแสดง ที่ได้คัดเลือกนักแสดงที่มีความรู้ ความเข้าใจและความสามารถทางด้านศิลปะการแสดงและนาฏศิลป์ได้เป็นอย่างดี การออกแบบเครื่องแต่งกาย มุ่งเน้นความเรียบง่าย ไม่ซับซ้อนและไม่จำกัดเพศ และการออกแบบพื้นที่แสดง เป็นการจัดแสดงนาฏศิลป์เฉพาะที่ โดยไม่ได้จัดแสดงภายในโรงละคร ดังที่กล่าวข้างต้นจึงสรุปได้ว่า การคำนึงถึงแนวคิดของนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ที่มุ่งเน้นความเรียบง่าย สื่อสารอย่างตรงไปตรงมา อีกทั้งยังสร้างความแปลกใหม่ให้กับการสร้างสรรคผลงานทางด้านนาฏศิลป์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.2.2.7 การคำนึงถึงการสะท้อนสภาพสังคมผ่านการสร้างสรรคนาฏศิลป์เพื่อสังคม

นาฏศิลป์ เป็นสื่อกลางประเภทหนึ่งในการสื่อสารหรือสะท้อนสภาพสังคมได้ อีกทั้งยังประโยชน์ในการใช้นาฏศิลป์เป็นสื่อจรรโลงใจเพื่อสังคมได้ ทั้งนี้การสะท้อนสภาพสังคมผ่านการสร้างสรรคนาฏศิลป์สามารถนำเสนอมุมมอง ประเด็นหรือปัญหาของสังคมตามแต่ละแนวคิด

และแรงบันดาลใจของศิลปิน เช่น เศรษฐกิจ การเมือง สังคม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และ วัฒนธรรม เป็นต้น

นราพงษ์ จรัสศรี ได้กล่าวถึงการสะท้อนสภาพสังคมผ่านการสร้างสรรค์ นาฏศิลป์เพื่อสังคม ซึ่งยกตัวอย่างผลงานนาฏศิลป์ชุด โนสตาเจีย (Nostagia) โดยกล่าวไว้ว่า

การสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ชุดโนสตาเจีย (Nostagia) มีแนวคิด และแรงบันดาลใจมาจากบริบทและสถานการณ์ทางสังคมของประเทศไทยที่ประสบกับ โรคระบาดของไข้หวัดนก อีกทั้งการใช้สีแดงทาที่ฝ่ามือและเท้า สื่อให้เห็นถึงเลือด รวมถึง การออกแบบลีลานาฏศิลป์ ได้ออกแบบลีลาการเคลื่อนไหวจากไก่ หากเชื่อมโยงกับ แนวคิดเรื่องเพศ กล่าวคือ การแสดงชุดนี้ ไม่จำกัดเพศทางการแสดง เพื่อแสดงให้เห็นถึงการไม่กำหนดเพศให้กับงานศิลปะ นักแสดงชายสวมใส่กระโปรงบัลเลต์ (Tutu) และ รองเท้าบัลเลต์ปลายเท้าของผู้หญิง ตลอดจนลีลานาฏศิลป์และการเคลื่อนไหวร่างกายที่มี อิสระตามแนวคิดแบบนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ ที่สื่อความหมายไปในเชิงของศาสนาพุทธ อีกด้วย ซึ่งทั้งหมดนี้ทำให้ผลงานการสร้างสรรค์ชิ้นนี้เป็นจุดเด่นในผลงาน ตลอดจนเป็นจุด แข็งของศิลปินในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ในแต่ละองค์ประกอบของการ สร้างสรรค์ผลงาน (นราพงษ์ จรัสศรี, สัมภาษณ์, 15 ตุลาคม 2561)



ภาพที่ 4.44 การสร้างสรรค์นาฏศิลป์ร่วมสมัยเรื่อง โนสตาเจีย (Nostagia)

ที่มา: ภาพถ่ายส่วนตัวของนราพงษ์ จรัสศรี

ดาริณี ชำนาญหมอ ได้อธิบายเกี่ยวกับการสร้างสรรค์นาฏศิลป์เพื่อสังคม
ในงานการสร้างสรรค์นาฏศิลป์เพื่อผู้หญิงกับการยุติความรุนแรงไว้ว่า

บทบาทนาฏศิลป์สามารถสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นไปของสภาพสังคมตั้งแต่
อดีตจนถึงปัจจุบัน ดังนั้นในฐานะผู้สร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์จึงควรสร้างสรรค์การแสดง
ที่สามารถสื่อสารมุมมองหรือแง่คิดที่เป็นประโยชน์แก่สังคม โดยนำเสนอมุมมองความคิด
ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแก่คนในสังคมได้ ซึ่งถือเป็นการสร้างคุณค่าให้ผลงาน
นาฏศิลป์มีบทบาทรับใช้สังคมได้อีกด้วย (ดาริณี ชำนาญหมอ, 2557: 189)

จากคำอธิบายดังกล่าวข้างต้นสอดคล้องกับ ธีรากร จันทนะสาโร ได้อธิบาย
เกี่ยวกับการสะท้อนภาพสังคมโดยใช้นาฏศิลป์ จากการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากแนวคิดไตรลักษณ์
ในพระพุทธศาสนา โดยกล่าวไว้ว่า

การนำเสนอผ่านความหมายของหลักไตรลักษณ์เป็นการสะท้อนสภาพสังคม
ปัจจุบัน เพราะสังคมก็เปรียบเสมือนกับกระจกที่สะท้อนธรรมชาติที่หลากหลาย โดยเฉพาะ
สภาพสังคมที่ห่างไกลจากอุดมคติของพระพุทธศาสนา ส่งผลทำให้การนำแนวคิดทางด้าน
องค์ประกอบของการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ผสมผสานกับเรื่องราวของพระพุทธศาสนานั้น
จึงเป็นปรากฏการณ์ทางศิลปะที่ใช้อธิบายสภาพสังคมได้เป็นอย่างดีและเหมาะสม (ธีรากร
จันทนะสาโร, 2557: 263)

ทั้งนี้ เขาวรรณัส ประภักดิ์ ได้เข้าร่วมชมการแสดงและได้แสดงทรรศนะ
เกี่ยวกับแนวคิดของนาฏศิลป์เพื่อสังคมในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์เรื่องข้อถกเถียงไว้ว่า

การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ ถือได้ว่าเป็นงานนาฏศิลป์
เพื่อสังคม ที่มีคุณภาพ ทุกเพศทุกวัยสามารถรับชมและเข้าใจได้โดยง่าย โดยเฉพาะองค์
4 ของการแสดง แสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมระหว่างผู้เข้าร่วมชมการแสดงและผลงาน
นาฏศิลป์ ที่สะท้อนมุมมองของการเรียกร้อง การยอมรับ และความร่วมมือร่วมใจกันใน
สังคมได้ ในการตั้งคำถาม การค้นหาคำตอบ และข้อยุติของข้อถกเถียงเรื่องเพศทางด้าน
เพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ ผลงานทางด้านนาฏศิลป์นี้ควรได้รับการเผยแพร่
ออกไปสู่สาธารณชน เพื่อให้ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ชิ้นนี้ เป็นอีกหนึ่งเครื่องมือในการ
ขับเคลื่อนการยุติความรุนแรงทางเพศ ลดความเกลียดกลัวทางเพศ การตีตราทางเพศ

การเคารพสิทธิและความเท่าเทียมกันทางเพศของสังคมต่อไปในอนาคต (เข้าร่วมนัส
ประภักดี, สัมภาษณ์, 9 กุมภาพันธ์ 2562)



ภาพที่ 4.45 การนำเสนอผลงานระดับชุมชน
เรื่อง “การสร้างสรรค่านาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ”

ที่มา: ผู้วิจัย

ตัวอย่างภาพการสร้างสรรค่านาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศของผู้วิจัย
ข้างต้น จะเห็นได้ว่าการสร้างสรรค่านาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ ได้คำนึงถึงแนวคิดของ
นาฏศิลป์เพื่อสังคม ถือเป็นส่วนหนึ่งของผลงานทางด้านศิลปะที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึง
สภาพการณ์ สถานการณ์หรือความเป็นมาของข้อถกเถียงเรื่องเพศที่ไม่สามารถหาข้อยุติและที่สิ้นสุด
ลงได้ที่เกิดขึ้นจากชุดวาทกรรมทางวิทยาศาสตร์ มานุษยวิทยาและสังคมวิทยา อีกทั้งยังประโยชน์เพื่อ
ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการยอมรับ ความเคารพสิทธิและเสรีภาพทางเพศในความเป็น
มนุษย์ที่มีความเท่าเทียมกันของสังคมมากยิ่งขึ้น จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การคำนึงถึงแนวคิด
ของนาฏศิลป์เพื่อสังคม มีบทบาทสำคัญต่อการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์เพื่อสังคม เพื่อ
กระตุ้น สร้างมุมมอง ภาพลักษณ์ และทัศนคติเชิงบวกให้กับสังคม โดยใช้ผลงานศิลปะเพื่อศิลปะเป็น
เครื่องมือในการถ่ายทอดและจรรโลงสังคมได้อย่างเหมาะสม

4.3 อภิปรายผล

การวิจัยเชิงสร้างสรรค์เรื่อง “การสร้างสรรคานาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ” ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เกี่ยวกับรูปแบบการสร้างสรรคผลงานทางด้านนาฏศิลป์และแนวคิดที่ได้หลังจากการสร้างสรรคผลงานทางด้านนาฏศิลป์แล้วนั้น ผู้วิจัยจึงนำเสนอการอภิปรายผลตามหัวข้อต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์และการตั้งคำถามในการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.3.1 รูปแบบของการสร้างสรรคานาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ

ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลโดยจำแนกตามองค์ประกอบของการสร้างสรรคผลงานทางด้านนาฏศิลป์ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การออกแบบบทการแสดง ผู้วิจัยได้ทำการทดลองและปฏิบัติการสร้างสรรคผลงานทางด้านนาฏศิลป์ โดยการคัดเลือกประเด็น มุมมอง และปัญหาของข้อถกเถียงเรื่องเพศที่มีความสำคัญ ซึ่งจัดกลุ่มข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) เพศวิถีและความเท่าเทียมตามทฤษฎีของวิทยาศาสตร์ 2) เพศวิถีและความเท่าเทียมตามทฤษฎีของมานุษยวิทยา และ 3) เพศวิถีและความเท่าเทียมตามทฤษฎีของสังคมวิทยา ทั้งนี้ผู้วิจัยสามารถสรุปและพัฒนาออกแบบบทการแสดงโดยวางโครงสร้างบทการแสดงโดยแบ่งการแสดงออกเป็น 4 องค์ ได้แก่ 1) กำหนด (Sex Determination) ข้อถกเถียงเรื่องเพศตามทฤษฎีของวิทยาศาสตร์ 2) จิตวิญญาณ (Soul) ข้อถกเถียงเรื่องเพศตามทฤษฎีของมานุษยวิทยา 3) พื้นที่การแสดงออก (Space) ข้อถกเถียงเรื่องเพศตามทฤษฎีของสังคมวิทยา และ 4) การเคลื่อนไหวของเพศวิถี (Sexuality Movement) ซึ่งผลที่ได้จากการออกแบบบทการแสดง พบว่า มีคุณสมบัติในด้านผู้นำและบุกเบิก เนื่องจากว่าผู้วิจัยได้รวบรวมของข้อถกเถียงเรื่องเพศตามทฤษฎีทั้ง 3 ศาสตร์ให้อยู่ภายใต้หัวข้อเดียวกัน และแบ่งเป็น 4 องค์ เพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาและสร้างความชัดเจนให้กับการสร้างสรรคผลงานมากขึ้น ทำให้เกิดผลงานทางด้านนาฏศิลป์ที่มีความแปลกใหม่และไม่เคยปรากฏที่ใดมาก่อน

เนื่องจากผู้วิจัยทำการสร้างสรรคานาฏศิลป์เพื่อเสริมสร้างข้อคิดที่มีความลึกซึ้ง โดยมีเนื้อหาการแสดงที่สื่อสารกับผู้ชมเกี่ยวกับปัญหาของข้อถกเถียงเรื่องเพศทำให้มีความเข้าใจในประเด็นต่าง ๆ มากขึ้น อีกทั้งยังประโยชน์ในการสร้างคุณค่าทางด้านปรัชญาทางความคิดของมนุษย์เกี่ยวกับเรื่องเพศผ่านการสร้างสรรคผลงานในรูปแบบศิลปะเพื่อศิลปะ สอดคล้องกับคุณสมบัติทางด้านปรัชญาซึ่งปรากฏในการออกแบบบทการแสดงสำหรับการสร้างสรรคานาฏศิลป์ของผู้วิจัยชิ้นนี้

ส่วนคุณสมบัติในด้านความหลงใหล จะเห็นได้จากการกำหนดรูปแบบของแนวทางในการออกแบบบทการแสดง โดยคัดเลือกความสนใจส่วนตัวในข้อคิดเรื่องเพศตามทฤษฎี 3 ศาสตร์ดังกล่าวข้างต้น ซึ่งทำให้กลายเป็นเรื่องที่สำคัญที่ผู้วิจัยให้ความสำคัญ และให้ความสนใจเป็นอย่างมาก

ประกอบกับเรื่องเล่าและประสบการณ์ส่วนตัวของผู้วิจัย ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงนำองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่ได้ทำการศึกษาค้นคว้ามาประยุกต์และพัฒนาในการออกแบบบทการแสดงที่สะท้อนประเด็น มุมมอง และปัญหาของข้อถกเถียงเรื่องเพศตามความหลงใหลของผู้วิจัย

ทั้งนี้บทการแสดงที่ปรากฏในผลงานสร้างสรรค์ชิ้นนี้ จึงมีคุณสมบัติในด้านผู้นำและบุกเบิก มีความคิดทางด้านปรัชญา และความหลงใหลในการสร้างสรรค์นาฏยศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ

การคัดเลือกนักแสดง ผู้วิจัยมีกระบวนการคัดเลือกนักแสดงโดยใช้นักแสดงที่มีทักษะและศักยภาพทางด้านศิลปะการแสดงและนาฏยศิลป์สากล รวมถึงมีความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์เกี่ยวกับข้อถกเถียงเรื่องเพศไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้การฝึกปฏิบัติและสร้างสรรค์ตามบทการแสดงในผลงานทางด้านนาฏยศิลป์เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้คำนึงถึงคุณสมบัติและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของการเป็นนักแสดงประกอบการพิจารณาคัดเลือกนักแสดงอีกด้วย ซึ่งผลที่ได้จากการคัดเลือกนักแสดง พบว่า มีคุณสมบัติทางด้านจิตวิญญาณ เนื่องจากนักแสดงมีความรู้ ความเข้าใจและความสามารถในการทำให้การเคลื่อนไหวร่างกายและลีลานาฏยศิลป์ที่ถูกถ่ายทอด สื่อสารอารมณ์และความรู้สึกในการแสดงได้อย่างลึกซึ้ง ตลอดจนการใช้จิตวิญญาณ ความเป็นศิลปินและนักแสดงทางด้านนาฏยศิลป์อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย

ด้านความสามารถหลากหลาย เนื่องจากผู้วิจัยคัดเลือกนักแสดงจากบุคคลที่มีคุณสมบัติทางด้านทักษะ และความสามารถทางด้านศิลปะการแสดงและนาฏยศิลป์อย่างหลากหลาย เช่น ทักษะทางด้านนาฏยศิลป์สมัยใหม่และหลังสมัยใหม่ ตรงตามความต้องการของรูปแบบของผลงานสร้างสรรค์ในปัจจุบัน ซึ่งคุณสมบัติทางด้านทักษะที่มีความหลากหลายของนักแสดงดังกล่าวข้างต้น มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในผลงานทางด้านนาฏยศิลป์สร้างสรรค์ ซึ่งจะส่งเสริมให้ผลงานการสร้างสรรค์นาฏยศิลป์มีคุณภาพทางด้านความหลากหลาย

ส่วนความรู้ทางด้านประสบการณ์ เนื่องจากนักแสดงที่ได้รับการคัดเลือกแสดง มีประสบการณ์เกี่ยวกับศิลปะการแสดงและนาฏยศิลป์ จึงมีความชำนาญในการแสดงได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ รวมไปถึงการมีประสบการณ์ทางด้านเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ของนักแสดง เช่น การตีตราทางเพศ สิทธิและเสรีภาพทางเพศ อัตลักษณ์ทางเพศ เป็นต้น นักแสดงจึงสามารถถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึกทางการแสดงได้อย่างเหมาะสม ส่งเสริมทำให้การสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏยศิลป์ชิ้นนี้มีความสมบูรณ์มากขึ้น

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า นักแสดงที่ปรากฏในผลงานสร้างสรรค์ชิ้นนี้ มีคุณสมบัติในด้านจิตวิญญาณในการเป็นนักแสดง มีความสามารถหลากหลาย และมีความรู้ทางด้านประสบการณ์เหมาะสมในการสร้างสรรค์นาฏยศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ

การออกแบบลีลานาฏศิลป์ ผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับประเด็น มุมมองและ ปัญหาของข้อถกเถียงเรื่องเพศเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นเรื่องราวที่มีการเคลื่อนไหวและเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ผู้วิจัยจึงเลือกใช้แนวคิดของนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ในการออกแบบลีลานาฏศิลป์ โดยเฉพาะแนวคิด การเคลื่อนไหวลีลาของ มาธา เกรแฮม, ดอริส ฮัมเฟรย์, พอล เทย์เลอร์ และพินา เบาซ์ ประยุกต์ใช้ในการ ออกแบบลีลานาฏศิลป์ครั้งนี้ หากแต่ผู้วิจัยพบว่า การใช้นาฏศิลป์หลังสมัยใหม่มาใช้อย่างเดียว อาจจะไม่เพียงพอ ผู้วิจัยจึงเลือกใช้การเคลื่อนไหวร่างกายในชีวิตประจำวัน (Everyday Movement) มาผสมผสานในการสร้างสรรค์ผลงาน อาจกล่าวได้ว่ามีคุณสมบัติทางด้านการสร้างสรรค์ เนื่องจาก เป็นการบูรณาการระหว่างแนวคิดของศิลปินมาใช้ในการออกแบบลีลานาฏศิลป์ เช่น มาธา เกรแฮม (Matha Graham) มีแนวคิดการเคลื่อนไหวร่างกายแสดงอาการกระตุก สะดุ้ง การยืดและการหด กล้ามเนื้อ (Contraction and Release), ดอริส ฮัมเฟรย์ (Doris Humphrey) มีแนวคิดการ เคลื่อนไหวจากการล้มลงสู่พื้น (Fall), การพยุงตัวลุกขึ้น (Recovery), การหยุดนิ่ง (Motionless) และ กฎของแรงโน้มถ่วงของโลก (Law of Gravity), ส่วนพอล เทย์เลอร์ (Paul Taylor) มีแนวคิด เคลื่อนไหวร่างกายจากท่าทางในชีวิตประจำวัน และพินา เบาซ์ (Pina Bausch) มีแนวคิดการ เคลื่อนไหวร่างกายด้วยวิธีด้นสดและการแสดงอารมณ์อย่างละคร เป็นต้น การบูรณาการระหว่าง แนวคิดของศิลปินจะทำให้เกิดเป็นผลงานใหม่ ตรงกับคุณภาพของความคิดสร้างสรรค์ที่ปรากฏอยู่ใน งานของผู้วิจัยชิ้นนี้

เนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษาถึงข้อถกเถียงเรื่องเพศทางด้านเพศวิถีและความเท่าเทียมใน มนุษย์ตามทฤษฎีของวิทยาศาสตร์ มานุษยวิทยาและสังคมวิทยา มาประยุกต์ใช้กับการออกแบบ ลีลานาฏศิลป์และการเคลื่อนไหวร่างกายให้มีความสอดคล้องกับประเด็นข้อถกเถียงเรื่องเพศใน ปัจจุบันที่ปรากฏอยู่ในเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งการออกแบบลีลานาฏศิลป์สำหรับ ผลงานชิ้นนี้ได้ใช้การบูรณาการ 3 ศาสตร์ ดังกล่าวมาเป็นประเด็นในการออกแบบลีลานาฏศิลป์ให้มี การใช้อารมณ์ ความรู้และการจัดวางลีลานาฏศิลป์จากประเด็นทางสังคม ซึ่งการใช้ความรู้ทางด้าน 3 ศาสตร์ ล้วนแล้วแต่นำไปสู่ความลึกซึ้งทางด้านปรัชญาทางด้านเพศวิถีและความเท่าเทียมกันใน มนุษย์ ซึ่งสอดคล้องกับคุณสมบัติทางด้านปรัชญาซึ่งปรากฏในงานของผู้วิจัย ดังจะเห็นได้จากการ ออกแบบลีลานาฏศิลป์ในทุกองค์ของการแสดงตามแนวคิดนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่

ด้านความสามารถหลากหลาย ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และพิจารณาองค์รวมของ การแสดงให้ลีลาที่ใช้ในการแสดงตั้งแต่องค์ 1 ถึงองค์ 4 ผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญกับการนำทักษะทาง นาฏศิลป์ ที่มีความหลากหลายรูปแบบนับตั้งแต่ บัลเลต์ นาฏศิลป์สมัยใหม่ การเคลื่อนไหวท่าทาง ในชีวิตประจำวันตามแนวคิดของนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ จึงปรากฏเป็นความหลากหลายของลีลา นาฏศิลป์ ตรงกับเกณฑ์มาตรฐานศิลปินในเรื่องของความสามารถหลากหลาย ก่อให้เกิดความเป็น เอกภาพให้กับผลงาน อีกทั้งยังสร้างความรู้ ความเข้าใจ และการยอมรับทางด้านสิทธิ เสรีภาพ

ทางด้านเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ผ่านการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ได้อย่างเหมาะสม

จากที่กล่าวมาข้างต้น ลีลานาฏศิลป์ที่ปรากฏในผลงานสร้างสรรค์ชิ้นนี้ มีคุณสมบัติในด้านการสร้างสรรค์ ด้านปรัชญา และความสามารถหลากหลายในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ

การออกแบบเสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ มีแนวคิดและแรงบันดาลใจมาจากข้อถกเถียงเรื่องเพศตามทฤษฎีของวิทยาศาสตร์ มานุษยวิทยาและสังคมวิทยา ซึ่งผู้วิจัยมีแนวทางการสร้างเสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงให้มีความสัมพันธ์กับแนวคิดและแรงบันดาลใจดังกล่าว ซึ่งผลที่ได้จากการออกแบบเสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง พบว่า มีคุณสมบัติทางด้านหลงใหล เนื่องจากผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญในการออกแบบเสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง รวมถึงผู้วิจัยมีความสนใจและพึงพอใจในการออกแบบเสียงและดนตรีที่มีความเป็นเอกภาพ และสนับสนุนต่อลีลานาฏศิลป์และการเคลื่อนไหวร่างกายของนักแสดง รวมไปถึงเพื่อให้สอดคล้องกับองค์ประกอบในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ด้านอื่น ๆ ตลอดจนเพื่อก่อให้เกิดสุนทรียภาพและการแสดงที่มีความสมบูรณ์

ผู้วิจัยทำการคัดเลือกเครื่องดนตรีที่มีนัยยะทางเพศ สัญลักษณ์ทางเพศ และมีประเด็นเรื่องข้อถกเถียงเรื่องเพศในเครื่องดนตรีทั้งเครื่องดนตรีไทย เครื่องดนตรีสากล และเครื่องดนตรีสังเคราะห์ โดยผู้วิจัยดำเนินการทดลองออกแบบเสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงทั้งหมด 3 ครั้ง ซึ่งผลสรุปได้ว่า ผู้วิจัยได้เสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงทั้งสิ้น 4 บทเพลง ได้แก่ 1) โซซิโออีโคโนมิก 1 2) โซซิโออีโคโนมิก 2 (Socioeconomic 2) 3) โซซิโออีโคโนมิก 3 (Socioeconomic 3) 4) โซซิโออีโคโนมิก 4 (Socioeconomic 4) ซึ่งจะมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวในการออกแบบเสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงครั้งนี้ โดยจะมีท่วงทำนองที่เรียบง่ายให้อารมณ์ และความรู้สึกถึงการตั้งคำถาม ขัดแย้ง คลื่นคล้อยและสามารถสร้างบรรยากาศที่สอดคล้องกับบทการแสดงที่ผู้วิจัยได้กำหนดอย่างสร้างสรรค์ ตลอดจนทำให้การแสดงมีความเอกภาพสื่อให้เห็นถึงข้อถกเถียงเรื่องเพศทางด้านเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ที่มีความซับซ้อนได้ อีกทั้งยังประโยชน์เป็นแนวทางในการสร้างสรรค์เสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงที่มีคุณภาพได้อีกด้วย

ส่วนด้านประสบการณ์ ผู้วิจัยมีประสบการณ์ในการออกแบบเสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง ภายใต้แนวคิดเรื่องเพศในสังคมมาก่อน ผู้วิจัยจึงเฝ้าประสบการณ์ดังกล่าวมาต่อยอดและปรับใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ชิ้นนี้ เพื่อให้ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ชิ้นนี้ มีความแปลกใหม่และไม่เคยปรากฏที่ใดมาก่อนอีกด้วย

จากข้อความดังกล่าวข้างต้น นักแสดงที่ปรากฏในผลงานสร้างสรรค์ชิ้นนี้ มีคุณสมบัติในด้านหลงใหล ด้านการสร้างสรรค์ และด้านประสบการณ์ในการสร้างสรรคานาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ

การออกแบบเครื่องแต่งกาย ข้อถกเถียงเรื่องเพศทางด้านเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ตามทฤษฎีของวิทยาศาสตร์ มานุษยวิทยาและสังคมวิทยาเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นกับทุกมิติทางเพศของคนในสังคม ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ออกแบบเครื่องแต่งกายให้มีความสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีดังกล่าว โดยมีแนวคิดและแรงบันดาลใจมาจาก 3 แนวคิด คือ 1) หลักศิลปะมินิมอลลิสม์ (Minimalism) เพื่อนำมาใช้โดยการสื่อสารผ่านการเลือกใช้สีเครื่องแต่งกายและรูปแบบที่เรียบง่าย การออกแบบเครื่องแต่งกายแบ่งระดับขั้นและลักษณะทางกายภาพระหว่างเพศ 2) หลักทฤษฎีเลส อีส มอร์ (Less is more) ผู้วิจัยมีแนวคิดในการออกแบบเครื่องแต่งกายโดยใช้สีเนื้อแทนความหมายของร่างกายมนุษย์ และสื่อสารการแสดงให้เห็นกับผู้ชมได้ง่าย และ 3) แนวคิดแบบอวองการ์ด (Avant-garde) ผู้วิจัยได้นำแนวคิดนี้มาออกแบบเครื่องแต่งกายให้มีความแปลกใหม่ ซึ่งผลที่ได้จากการออกแบบเครื่องแต่งกาย พบว่า มีคุณสมบัติในด้านรสนิยม เนื่องจากรูปแบบของเครื่องแต่งกายที่ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบให้เกิดความเอกภาพและเกิดความเท่าเทียมกันในเรื่องของการออกแบบเครื่องแต่งกาย ไม่ว่าจะเป็นลักษณะทางกายภาพ ความเหมาะสมกับเพศสภาพ ซึ่งส่งเสริมและมีความสอดคล้องกับการแสดงให้การสร้างสรรคานาฏศิลป์ครั้งนี้มีความสมบูรณ์มากขึ้น นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญกับความสามารถทางเคลื่อนไหวร่างกายและแสดงลีลานาฏศิลป์ได้อย่างเหมาะสมและความสะดวกในการเคลื่อนไหวร่างกาย

ผู้วิจัยออกแบบเครื่องแต่งกายให้สอดคล้องกับบทการแสดง ที่มีโครงสร้างมาจากลักษณะทางเพศสรีระ และกลุ่มโครงสร้างทางสังคม อีกทั้งยังได้สร้างสรรค์เครื่องแต่งกายด้วยวิธีการลดทอน สร้างรูปร่าง รูปทรง เพื่อสื่อให้เห็นถึงอำนาจ ค่านิยม ของสถาบันทางสังคมต่าง ๆ ที่มีต่อเรื่องเพศ ตลอดจนการนำมาจัดรวมไว้ในการแสดงเดียวกันได้อย่างสร้างสรรค์ตามแนวคิดของนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่

ส่วนความลึกซึ้งทางด้านปรัชญา ผู้วิจัยได้ออกแบบเครื่องแต่งกายในแนวคิดแบบยูนิเซ็กซ์ (Unisex) กล่าวคือ ผู้วิจัยไม่ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับเพศ รูปร่าง ขนาดของนักแสดงแต่อย่างใด ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแนวคิดทางนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ผ่านเครื่องแต่งกาย อีกทั้งยังเป็นการเสริมสร้างความรู้ทางด้านปรัชญาเกี่ยวกับเรื่องอัตลักษณ์ทางเพศ การเคารพสิทธิและเสรีภาพทางเพศในมนุษย์อีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับคุณสมบัติทางด้านปรัชญาซึ่งปรากฏในงานของผู้วิจัยชิ้นนี้

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า เครื่องแต่งกายที่ปรากฏในผลงานสร้างสรรค์ชิ้นนี้ มีคุณสมบัติในด้านรสนิยม ด้านการสร้างสรรค์ และด้านปรัชญาในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ

การออกแบบพื้นที่แสดง ผู้วิจัยพิจารณาความเหมาะสมในการออกแบบพื้นที่แสดงสำหรับการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศนั้น ผู้วิจัยได้ออกแบบให้มีลักษณะพื้นที่มีมุมมองการชมการแสดงได้จากทุกทิศทาง เพื่อสร้างบรรยากาศการนั่งพูดคุย สนทนา และถกเถียงในกลุ่มผู้ชมการแสดงได้ ซึ่งจะทำให้ผู้ชมและนักแสดงเห็นซึ่งกันและกันได้อีกด้วย โดยผู้วิจัยได้พิจารณาเลือกบริเวณโถงด้านในอาคารคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมทั้งในด้านของบรรยากาศและสภาพแวดล้อม เพราะเป็นพื้นที่เปิดโล่งและสามารถรับชมการแสดงได้รอบด้าน ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดการออกแบบสถานที่จากรูปแบบเวทีอะรีนา (Arena) ซึ่งผลที่ได้จากการออกแบบพื้นที่แสดง พบว่า การออกแบบพื้นที่แสดงมีคุณสมบัติทางด้านรสนิยม เนื่องจากผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญและมีความสนใจกับการออกแบบพื้นที่แสดงที่มีมุ่งเน้นเรียบง่าย ซึ่งส่งผลในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์มีความแตกต่างไปจากการแสดงอื่น ๆ ตามแนวคิดของนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ ทำให้ผลงานสร้างสรรค์นาฏศิลป์นี้มีคุณภาพและเอกลักษณ์เฉพาะอย่างมีรสนิยม

เนื่องจากผลงานการสร้างสรรค์นาฏศิลป์นี้ได้มีการออกแบบสถานที่แสดงเชิงสัญลักษณ์โดยผ่านพื้นที่แสดง ซึ่งทำให้กำหนดทิศทาง การเคลื่อนย้ายตำแหน่งของนักแสดงตามแนวคิดการออกแบบสถานที่จากรูปแบบเวทีอะรีนา (Arena) รวมถึงการสร้างสรรค์ทิศทาง การเคลื่อนย้ายตำแหน่งในการเคลื่อนไหวร่างกายและลีลานาฏศิลป์ของนักแสดงมาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ ตลอดจนเป็นการสร้างสรรค์บรรยากาศใหม่ ๆ ให้กับการรับชมการแสดง ส่งผลทำให้สถานที่แสดงเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการทำหน้าที่ในเชิงสัญลักษณ์ของการถกเถียงได้อย่างสร้างสรรค์อีกด้วย

ส่วนด้านประสบการณ์ เนื่องจากผู้วิจัยความสนใจและคุ้นเคยกับสถานที่ ของโถงคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์การปรับพื้นที่ให้มีความเหมาะสมกับการแสดงผลงาน โดยการออกแบบและปรับปรุงเป็นสถานที่จัดการแสดงเนื่องจากเป็นพื้นที่เปิดโล่ง และสามารถรับชมการแสดงได้รอบด้าน ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ในการจัดแสดงผลงานทางด้านนาฏศิลป์ ที่ไม่จำเป็นต้องแสดงบนเวทีหรือโรงละครเสมอไป หากแต่สามารถออกแบบสถานที่แสดงในรูปแบบอื่น ๆ ที่มีความเหมาะสมกับผลงานได้ เพื่อให้เกิดการสร้างสรรค์ผลงานมีรูปแบบที่มีความน่าสนใจและแปลกใหม่

ทั้งนี้ที่แสดงที่ปรากฏในผลงานสร้างสรรค์ชิ้นนี้ มีคุณสมบัติในด้านรสนิยม ด้านการสร้างสรรค์ และด้านประสบการณ์ในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ

การออกแบบแสง ผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบแสงสำหรับการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ ผู้วิจัยได้ทำการออกแบบแสงสำหรับการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ ซึ่งผลที่ได้จากการออกแบบแสงสำหรับการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ พบว่า มีคุณสมบัติทางด้านรสนิยม เนื่องจากผู้วิจัยมีความพึงพอใจในการใช้อุปกรณ์ที่มีความเรียบง่าย และสามารถสื่อความหมายได้อย่างตรงไปตรงมา ผู้วิจัยจึงออกแบบแสงโดยการเลือกใช้ไฟฉายที่มีขนาดและรูปแบบของแสงให้มีความแตกต่างกัน ด้วยการฉายไฟจากทิศทางแนวดิ่ง และแนวราบของพื้นที่การแสดง เพื่อก่อให้เหมาะสมกับการใช้พื้นที่ของการแสดง ซึ่งในการออกแบบแสงสำหรับผลงานสร้างสรรค์ชิ้นนี้ได้สนับสนุนทำให้องค์ประกอบอื่น ๆ อาทิ ลีลานาฏศิลป์ เครื่องแต่งกาย และอุปกรณ์ประกอบการแสดง มีความสมบูรณ์อย่างมีรสนิยมมากขึ้นอีกด้วย

การออกแบบแสงเป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบการแสดงที่สำคัญอย่างหนึ่ง ซึ่งสามารถสร้างภาพ สร้างจุดสนใจ ถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึกในการแสดงอย่างสร้างสรรค์ รวมไปถึงสร้างบรรยากาศให้กับการแสดง สื่อถึงเข้าใจความเท่าเทียม และยอมรับในตัวตนซึ่งกันและกันของความเป็นอื่นเรื่องเพศในสังคมปัจจุบัน อีกทั้งผู้วิจัยได้คำนึงถึงการสร้างสรรค์ความงามของสื่อบนพื้นที่การแสดง และการตกกระทบของแสงต่อเครื่องแต่งกาย อุปกรณ์ประกอบการแสดงให้มีความเหมาะสม

การออกแบบแสงสำหรับผลงานการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ชิ้นนี้ มีแนวทางและรูปแบบของผลงานที่มีลักษณะเฉพาะภายใต้หลักศิลปะมินิมอลลิสม์ (Minimalism) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแนวคิดทางนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ผ่านการออกแบบแสง โดยการสื่อความหมายถึงการสืบ การค้นหาคำตอบ การตั้งคำถามต่อความรู้ ตั้งคำถามในการแสดง การตั้งคำถามกับผู้ชม และการตั้งคำถามจากผู้ชมกับการแสดงในการทำความเข้าใจเรื่องความเท่าเทียม และยอมรับในตัวตนซึ่งกันและกันของความเป็นอื่นเรื่องเพศในสังคมปัจจุบัน อีกทั้งยังเป็นการสร้างคุณค่าให้กับผลงานการแสดงทางด้านปรัชญาเกี่ยวกับการยอมรับและการสร้างความเข้าใจเรื่องเพศในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับคุณสมบัติทางด้านปรัชญาซึ่งปรากฏในงานของผู้วิจัยชิ้นนี้

ทั้งนี้แสงที่ปรากฏในผลงานสร้างสรรค์ชิ้นนี้ มีคุณสมบัติในด้านรสนิยม ด้านการสร้างสรรค์ และด้านปรัชญาในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ

การออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง อุปกรณ์ประกอบการแสดงการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ ผู้วิจัยได้มีแนวคิดมาจากข้อถกเถียงเรื่องเพศ เช่น การกำหนดเพศ การสมรสเพศเดียวกัน การสร้างพื้นที่ทางสังคม และการตั้งคำถามเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ เป็นต้น ซึ่งผลของการออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง พบว่า มีคุณสมบัติทางด้านการสร้างสรรค์ เนื่องจากผู้วิจัยมีความสนใจในการนำอุปกรณ์ที่สามารถหาได้ง่าย เรียบง่ายและสื่อสาร

การแสดงได้ง่าย โดยใช้แนวคิดเชิงสัญลักษณ์ผ่านอุปกรณ์ประกอบการแสดง ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกใช้อุปกรณ์ 3 ชนิด ได้แก่ 1) โคมไฟทรงกลม นำเสนอถึงการตั้งครุฑและการกำหนดเพศ 2) ผ้าตาข่ายสีน้ำตาล นำเสนอถึงการปกปิด ความคลุมเครือของเพศสรีระ 3) กระดาษขนาด A4 หลากสี นำเสนอถึงการสร้างพื้นที่ของอัตลักษณ์ทางเพศในสังคม เพื่อนำมาเป็นสัญลักษณ์ในงานนาฏศิลป์ที่สื่อให้เห็นถึงความคลุมเครือในเพศสภาพ พื้นที่การสร้างอัตลักษณ์ทางเพศ ความไม่จริง และความไม่เที่ยงแท้ อีกทั้งยังเป็นการออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดงที่มีความแตกต่างกันให้อยู่ในเรื่องเดียวกันได้อย่างสร้างสรรค์อีกด้วย

เนื่องจากอุปกรณ์ประกอบการแสดงดังกล่าวข้างต้น ผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์และตีความอย่างหลากหลายรูปแบบ เพื่อให้อุปกรณ์ประกอบการแสดงสอดคล้องกับบทการแสดง ลีลานาฏศิลป์ เครื่องแต่งกาย พื้นที่แสดง และแสงในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ เพื่อให้มีความสมบูรณ์ในความหลากหลายของอุปกรณ์ประกอบการแสดง รวมไปถึงผู้วิจัยได้จัดทำและจัดทำอุปกรณ์ประกอบการแสดง รวมไปถึงการทดลองใช้ด้วยตนเองก่อนที่จะดำเนินการออกแบบลีลานาฏศิลป์ เพื่อค้นหาปัญหาและอุปสรรคในการใช้อุปกรณ์ประกอบการแสดง แล้วจึงนำมาปรับแก้และพัฒนาอุปกรณ์ประกอบการแสดงให้มีสนับสนุนต่อนักแสดงและการแสดงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยได้ทำการออกแบบและเลือกใช้วัสดุที่เหมาะสมต่อการแสดงลีลานาฏศิลป์ และการเคลื่อนไหวร่างกายเป็นสำคัญ เนื่องจากผู้วิจัยมีความพึงพอใจและรสนิยมในการใช้อุปกรณ์ประกอบการแสดงที่เอื้อต่อการแสดง อีกทั้งยังต้องมีหลักคิดในการสร้างสรรค์ผลงานที่ชัดเจนและมีเอกลักษณ์เฉพาะในผลงาน ซึ่งจะก่อให้เกิดผลงานสร้างสรรค์ที่มีความสมบูรณ์ในแต่ละองค์ของการแสดง และสามารถสื่อสารการแสดงให้กับผู้ชมได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

จากข้อความดังกล่าวข้างต้น อุปกรณ์ประกอบการแสดงที่ปรากฏในผลงานสร้างสรรค์ชิ้นนี้ มีคุณสมบัติในด้านการสร้างสรรค์ ด้านความสามารถหลากหลายและด้านรสนิยมในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ

4.3.2 แนวคิดที่ได้หลังจากการสร้างสรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ

หลังจากการปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลโดยจำแนกตามประเด็นต่าง ๆ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การคำนึงถึงประเด็นเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ จากการปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ ผู้วิจัยได้คำตอบในการคำนึงถึงประเด็นเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ ซึ่งผู้วิจัยได้นำเนื้อหาของเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์มาใช้ในการออกแบบบทการแสดงทั้ง 4 องค์ ได้แก่ องค์ 1 เพศกำหนด (Sex determination) องค์ 2

จิตวิญญาณ (Soul) องค์ 3 พื้นที่การแสดงออก (Space) และองค์ 4 การเคลื่อนไหวของเพศวิถี (Sexuality Movement)

อีกทั้งการออกแบบลีลานาฏศิลป์ในองค์ 1 ฉากที่ 1 นำเสนอถึงเรื่องราวความสัมพันธ์ระหว่างเพศชายและเพศหญิง เช่น การเต้นคู่ระหว่างชายและหญิง การยกตัว การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างร่างกายของนักแสดงชายและหญิง เป็นต้น องค์ 2 นำเสนอถึงมุมมองของการมองผู้คนในสังคมทางด้านอัตลักษณ์ทางเพศผ่านเพศสรีระและลักษณะทางเพศของคนในสังคม ยกตัวอย่างเช่น การเคลื่อนไหวร่างกายโดยใช้ท่าทางในชีวิตประจำวันของชาย หญิง และกลุ่มความหลากหลายทางเพศ มาสร้างสรรค์เป็นลีลานาฏศิลป์ และองค์ 4 การนำเสนอลีลานาฏศิลป์และการเคลื่อนไหวชีวิตประจำวันที่มาจากเพศวิถีของคนในสังคม เช่น การเต้นคู่ระหว่างชายกับหญิง ชายกับชาย และหญิงกับหญิง เป็นต้น

การออกแบบเครื่องแต่งกาย นำเสนอถึงความหลากหลายทางลักษณะทางกายภาพ และเพศสรีระที่มีความแตกต่างกันตามเพศวิถี ยกตัวอย่างเช่น การสวมใส่เครื่องแต่งกายรัดรูปสีเนื้อที่มีลักษณะแตกต่างกันและมีรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อนำเสนอถึงเพศสรีระและความเป็นมนุษย์ที่หลากหลายของคนในสังคม รวมไปถึงเครื่องแต่งกายที่ปรากฏในผลงานชิ้นนี้ ได้ออกแบบอย่างไม่ระบุเพศ รูปร่าง ขนาด เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความเท่าเทียมกันในมนุษย์อีกด้วย

ทั้งนี้การสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ที่มีเนื้อหาสาระสำคัญเกี่ยวกับเรื่องเพศในสังคมจึงต้องคำนึงถึงประเด็นเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ในสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ชิ้นนี้ จะปรากฏในองค์ประกอบการออกแบบการแสดง การออกแบบลีลานาฏศิลป์ และการออกแบบเครื่องแต่งกาย ซึ่งการคำนึงถึงประเด็นเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์จะเป็นข้อมูลหรือแนวคิดที่สามารถนำไปทดลองและต่อยอดในการสร้างสรรค์ผลงานอื่นๆ ต่อไปได้อีกทั้งยังเป็นองค์ความรู้ในการกำหนดรูปแบบผลงานสร้างสรรค์ได้อีกด้วย

การคำนึงถึงข้อถกเถียงเรื่องเพศในปัจจุบัน จากการปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ ผู้วิจัยได้คำตอบในการคำนึงถึงข้อถกเถียงเรื่องเพศในปัจจุบัน ซึ่งผู้วิจัยเลือกประเด็น มุมมอง และปัญหาข้อถกเถียงเรื่องเพศทางด้านเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ตามทฤษฎีของวิทยาศาสตร์ มานุษยวิทยาและสังคมวิทยา มาใช้ในการออกแบบและแบ่งองค์ของการแสดงอย่างชัดเจน ดังจะเห็นได้จากองค์ 1 นำเสนอข้อถกเถียงเรื่องเพศตามทฤษฎีของวิทยาศาสตร์ องค์ 2 นำเสนอข้อถกเถียงเรื่องเพศตามทฤษฎีของมานุษยวิทยา องค์ 3 นำเสนอข้อถกเถียงเรื่องเพศตามทฤษฎีของสังคมวิทยา และองค์ 4 นำเสนอข้อถกเถียงเรื่องเพศตามทฤษฎีของมานุษยวิทยาและสังคมวิทยา

การออกแบบลีลานาฏศิลป์ ผู้วิจัยได้นำข้อถกเถียงเรื่องเพศที่เกิดขึ้นระหว่างชายและหญิงตามทฤษฎีของวิทยาศาสตร์ ดังจะเห็นได้จากองค์ 1 ฉากที่ 3 มีการเคลื่อนไหวร่างกายและ

ลีลานาฏศิลป์ในการถกเถียงเรื่องเพศที่เกิดขึ้นตามกำหนดลักษณะของอวัยวะเพศที่มนุษย์มี ซึ่งแบ่งตามวิทยาศาสตร์แบบชีววิทยาเมื่อแรกเกิด ผู้วิจัยจึงกำหนดโครงสร้างการออกแบบลีลานาฏศิลป์จากการกำหนดเพศที่เป็นข้อถกเถียงที่มีความสัมพันธ์ระหว่างเพศวิถี ความเท่าเทียมกันในมนุษย์และสิทธิมนุษยชน โดยใช้แนวคิดการเคลื่อนไหวร่างกายแสดงอาการกระตุก สะดุ้ง การยืดและการหดกล้ามเนื้อ (Contraction and Release) เพื่อให้เกิดความแปลกใหม่ในการแสดง และองค์ 2 ฉากที่ 2-3 ผู้วิจัยได้นำข้อถกเถียงเรื่องเพศตามทฤษฎีของมานุษยวิทยา โดยมีการเคลื่อนไหวร่างกายและลีลานาฏศิลป์จากแนวคิดเรื่องเพศสรีระหรือเพศสภาพ ซึ่งผู้วิจัยใช้การออกแบบลีลาบนพื้นฐานของหลักและแนวคิดจากการเคลื่อนไหวในชีวิตประจำวัน และลีลานาฏศิลป์หลังสมัยใหม่มาใช้ในองค์ 2 เช่น การหยุดนิ่ง (Motionless), กฎของแรงโน้มถ่วงของโลก (Law of Gravity), เคลื่อนไหวร่างกายด้วยวิธีการดันสัด การแสดงอารมณ์ทางการเคลื่อนไหว เป็นต้น เพื่อให้มีความเหมาะสมกับบทการแสดงที่วาดด้วยเรื่องของเพศสรีระ โดยผู้วิจัยกำหนดโครงสร้างบทการแสดงมาจากประเด็นปัญหาของกฎหมายพระราชบัญญัติคู่ชีวิต หรือการสมรสระหว่างเพศเดียวกัน และผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสื่อสารการแสดงในด้านการนำเสนอภาพตัวแทนของอัตลักษณ์ทางเพศ อีกทั้งองค์ 3 ฉากที่ 2 ผู้วิจัยได้นำข้อถกเถียงเรื่องเพศตามทฤษฎีของสังคมวิทยา ซึ่งมีพื้นฐานจากสถาบันและโครงสร้างทางสังคมที่มีความไม่เข้าใจในบทบาท สิทธิและเสรีภาพทางเพศในสังคม ซึ่งมีการเคลื่อนไหวร่างกายและลีลานาฏศิลป์ โดยใช้การออกแบบลีลาบนพื้นฐานของหลักและแนวคิดจากการเคลื่อนไหวในชีวิตประจำวัน เช่น การล้มลงสู่พื้น (Fall) การพุงตัวลุกขึ้น (Recovery) เป็นต้น เพื่อสื่อสารกับผู้ชมอย่างตรงไปตรงมา รวมไปถึงให้ความสำคัญกับข้อถกเถียงเรื่องเพศทางสังคมวิทยา ที่มีประเด็นปัญหาและมุมมองที่แสดงให้เห็นถึงสิทธิและเสรีภาพทางเพศ รวมถึงชุดวาทกรรมและอำนาจของสถาบันทางสังคมที่ปิดกั้นทางด้านสิทธิและเสรีภาพทางสังคม ส่วนองค์ 4 ฉากที่ 1 ผู้วิจัยได้นำข้อถกเถียงเรื่องเพศที่หลากหลายมุมมอง และมีความเคลื่อนไหวและเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา เหตุการณ์ สถานการณ์ต่าง ๆ อยู่เสมอ ผู้วิจัยมีการออกแบบลีลาบนพื้นฐานจากการเคลื่อนไหวในชีวิตประจำวัน และแนวคิดการเคลื่อนไหวร่างกายแบบนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่มาใช้ในองค์ 4 เพื่อแสดงให้เห็นถึงการเคลื่อนไหวของเพศวิถีที่ไม่มีวันสิ้นสุด และความสมดุล ความเท่าเทียมกันทางเพศในสังคม

นอกจากนี้การออกแบบเสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง ดังจะเห็นได้จากการสร้างสรรค์เสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงขึ้นใหม่โดยใช้เครื่องดนตรีไทย เครื่องดนตรีตะวันตก และเครื่องดนตรีสังเคราะห์ ที่มีนัยยะเรื่องเพศหรือสัญลักษณ์ทางเพศแอบแฝงอยู่ในการแสดงทั้ง 4 องค์ เช่น จะเข้ กลองทัด เซลโล และไวโอลิน เป็นต้น มาผสมผสานกันโดยไม่เน้นความชัดเจนของทำนองและจังหวะ เพื่อให้เกิดการสร้างสรรค์เสียงและดนตรีรูปแบบใหม่ที่นำเสนอความขัดแย้ง ความไม่ชัดเจนของข้อถกเถียงเรื่องเพศในปัจจุบัน

จะเห็นได้ว่าการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ที่มีประเด็นเกี่ยวกับเรื่องเพศในสังคม จึงต้องคำนึงถึงประเด็นเรื่องข้อถกเถียงเรื่องเพศในสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ ดังที่ปรากฏในองค์ประกอบการออกแบบบทการแสดง การออกแบบลีลานาฏศิลป์ และการออกแบบเสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง ซึ่งการคำนึงถึงประเด็นเรื่องข้อถกเถียงเรื่องเพศจะเป็นแนวทางสำคัญในการสร้างความแตกต่างให้กับการสร้างสรรค์ผลงานที่มีความแปลกใหม่ต่อไปในอนาคต เนื่องจากประเด็นเรื่องข้อถกเถียงเรื่องเพศมีความเปลี่ยนแปลงและเคลื่อนไหวอยู่เสมอ ทำให้สามารถปรับปรุงและพัฒนาการสร้างสรรค์ผลงานต่อไปในอนาคต

การคำนึงถึงความคิดสร้างสรรค์ในผลงานนาฏศิลป์ จากการปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ ผู้วิจัยได้คำตอบในการคำนึงถึงความคิดสร้างสรรค์ในผลงานนาฏศิลป์ ซึ่งผู้วิจัยได้คำนึงถึงความคิดสร้างสรรค์ในองค์ประกอบการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ ได้แก่ การออกแบบบทการแสดง เนื่องจากบทการแสดงทั้ง 4 องค์ของการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ ขั้นนี้เป็นการรวบรวมข้อถกเถียงเรื่องเพศตามทฤษฎีของวิทยาศาสตร์ มานุษยวิทยาและสังคมวิทยาภายใต้เรื่องเดียวกัน อีกทั้งยังแบ่งองค์ของการแสดงตามทฤษฎีทั้ง 3 อย่างชัดเจนในการแสดง

การออกแบบลีลานาฏศิลป์ ผู้วิจัยได้แรงบันดาลใจในการออกแบบลีลานาฏศิลป์ จากปัญหา ประเด็นหรือมุมมองของข้อถกเถียงเรื่องเพศ เป็นเรื่องที่ไม่สามารถหาข้อสรุปหรือหาข้อยุติได้ ผู้วิจัยจึงเลือกใช้สัญลักษณ์อนันต์ (∞) ที่สื่อถึงไม่มีที่สิ้นสุด ผู้วิจัยจึงนำมาสร้างสรรค์เป็นลีลานาฏศิลป์และการเคลื่อนไหวร่างกาย โดยเน้นความเรียบง่ายตามแนวคิดแบบหลังสมัยใหม่ ดังจะเห็นได้จากองค์ 4 ฉากที่ 1 นำเสนอลีลานาฏศิลป์จากมุมมองเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ รวมไปถึงการเคลื่อนย้ายตำแหน่งการแสดงลีลานาฏศิลป์ของนักแสดง ผู้วิจัยได้ออกแบบให้การเคลื่อนย้ายตำแหน่งของนักแสดงมีลักษณะสัญลักษณ์อนันต์เช่นเดียวกับลีลานาฏศิลป์อีกด้วย

ส่วนการออกแบบเครื่องแต่งกาย ผู้วิจัยใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการนำเสนอเครื่องแต่งกายโดยสื่อความหมายด้วยสี และรูปแบบของเครื่องแต่งกาย ซึ่งมีแนวคิดและแรงบันดาลใจมาจาก 3 แนวคิด คือ หลักศิลปะมินิมอลลิสม์ (Minimalism) ดังจะเห็นได้จากเครื่องแต่งกายของการแสดงองค์ 1 เพื่อนำมาใช้โดยการสื่อสารผ่านการเลือกใช้สีเครื่องแต่งกายและรูปแบบที่เรียบง่าย การออกแบบเครื่องแต่งกายแบ่งระดับชั้นและลักษณะทางกายภาพระหว่างเพศ หลักทฤษฎีเลส อีส มอร์ (Less is more) ผู้วิจัยมีแนวคิดในการออกแบบเครื่องแต่งกายโดยใช้สีเนื้อแทนความหมายของร่างกายมนุษย์ และสื่อสารการแสดงให้กับผู้ชมได้ง่าย ที่ปรากฏอยู่ในเครื่องแต่งกายของการแสดงองค์ 2 และ องค์ 4 และแนวคิดแบบอวองการ์ด (Avant-garde) ผู้วิจัยได้นำแนวคิดนี้มาออกแบบเครื่องแต่งกายให้มีความแปลกใหม่ โดยมีขนาดใหญ่เกินจริงตามบทการแสดง เพื่อแสดงให้เห็นถึงพลังและอำนาจของโครงสร้างทางสังคม และใช้สีขาวแทนความหมายของอำนาจที่ไม่มีอยู่จริง ดังจะเห็นได้จาก

เครื่องแต่งกายของการแสดงองค์ 3 ซึ่งส่งเสริมให้การสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ครั้งนี้มีความสมบูรณ์มากขึ้น

อย่างไรก็ตาม การสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับเพศ การเรียกร่องสิทธิ หรือยุติความรุนแรง มีศิลปินและนักออกแบบท่าเต้นสร้างสรรค์เป็นผลงานมาแล้วหลายครั้ง และมีรูปแบบที่มีความหลากหลาย การคำนึงถึงความคิดสร้างสรรค์ในผลงานนาฏศิลป์จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพื่อนำเสนอถึงประเด็น มุมมองและข้อถกเถียงเรื่องเพศที่มีความแตกต่างจากผลงานการแสดงอื่น ๆ สร้างความแปลกใหม่และมีความน่าสนใจแก่ผู้ชม ดังที่ปรากฏในองค์ประกอบการออกแบบบทการแสดง การออกแบบลีลานาฏศิลป์ และการออกแบบเครื่องแต่งกายของผลงานสร้างสรรค์ชิ้นนี้ อีกทั้งยังเป็นการนำเสนอแนวคิดที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็น มุมมอง และปัญหาของข้อถกเถียงเรื่องเพศทางด้านเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ได้อย่างเหมาะสม

การคำนึงถึงการใช้สัญลักษณ์ในการแสดงนาฏศิลป์ จากการปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ ผู้วิจัยได้คำตอบในการคำนึงถึงการใช้สัญลักษณ์ในการแสดงนาฏศิลป์ ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ในการสื่อความหมายอย่างตรงไปตรงมาตามแนวคิดของนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ (Postmodern Dance) ทั้งนี้การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศครั้งนี้ ผู้วิจัยได้คำนึงถึงการใช้สัญลักษณ์ในการแสดงนาฏศิลป์ผ่านการออกแบบลีลานาฏศิลป์ โดยออกแบบให้มีความหมายอยู่ในลีลานาฏศิลป์และการเคลื่อนไหวร่างกาย ดังจะเห็นได้จากองค์ 1 ฉากที่ 2 มีการนำเสนอลีลานาฏศิลป์และการเคลื่อนไหวร่างกายโดยการลูบหรือจับอวัยวะเพศ เพื่อสื่อให้เห็นถึงการเลือกและการกำหนดเพศตามความต้องการของสังคม และองค์ 4 ฉากที่ 3 แสดงให้เห็นถึงการเรียกร่อง ฌรณงค์ในการยอมรับและเคารพ สิทธิและเสรีภาพทางเพศในสังคม

ส่วนด้านการออกแบบเครื่องแต่งกาย ผู้วิจัยออกแบบบนพื้นฐานของความเรียบง่ายไว้ซึ่งโครงสร้างทางเพศสรีระ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความเป็นมนุษย์ของบุคคลในสังคม ดังที่ปรากฏในการแสดงองค์ 1 ผู้วิจัยได้ใช้ลักษณะสามเหลี่ยมด้านเท่าซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของเพศชายและหญิง มาออกแบบเครื่องแต่งกายประกอบการแสดง อีกทั้งองค์ 2 และองค์ 4 รวมไปถึงการนำเอาสัญลักษณ์เชิงอำนาจของสถาบันและโครงสร้างทางสังคมต่าง ๆ ที่มีความเชื่อ กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประเพณีต่อเรื่องข้อถกเถียงเรื่องเพศมาบูรณาการในการออกแบบเครื่องแต่งกายให้มีความสอดคล้องกับการแสดง โดยการลดทอน สร้างรูปร่าง รูปทรง รวมถึงการออกแบบเครื่องแต่งกาย

การออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดงเพื่อมีส่วนช่วยสนับสนุนในการสื่อความหมายและการสื่อสารทางการแสดงดังจะเห็นได้จากการแสดงองค์ 3 ส่วนด้านอุปกรณ์ประกอบการแสดง พิจารณาถึงเรื่องราวการใช้สัญลักษณ์เป็นหลักสำคัญ เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจทิศทางในการสร้างสรรค์ผลงานมากขึ้น ยกตัวอย่างเช่นองค์ 1 การใช้โคมไฟ นำเสนอถึงการตั้งครุฑ และการกำหนดเพศ องค์ 2 การใช้ผ้าตาข่ายสีน้ำตาล นำเสนอถึงการปกปิด ความคลุมเครือของเพศ

สรีระ องค์ 3 และองค์ 4 การใช้กระดาดหลากหลายสี นำเสนอถึงการสร้างพื้นที่ของอัตลักษณ์ทางเพศ ในสังคม การเรียกร้อง และนำเสนอความเข้าใจในการยอมรับและเคารพสิทธิเสรีภาพทางเพศจากสังคม

ดังนั้นการคำนึงถึงการใช้สัญลักษณ์ในการแสดงนาฏศิลป์จึงกล่าวได้ว่าเป็นส่วนสำคัญในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ในการใช้เป็นแนวทางด้านการสื่อสารการแสดงกับผู้ชม ดังที่ปรากฏในองค์ประกอบการออกแบบลีลานาฏศิลป์ การออกแบบเครื่องแต่งกาย และการออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง ซึ่งสามารถทำให้ผู้ชมเกิดการตีความร่วมกับการแสดง อีกทั้งสร้างความรู้และความเข้าใจในผลงานทางด้านนาฏศิลป์ทางด้านการสื่อสารการแสดงให้กับผู้ชมอย่างเหมาะสม

การคำนึงถึงทฤษฎีทางด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ และทัศนศิลป์ จากการปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ ผู้วิจัยได้คำตอบในการคำนึงถึงทฤษฎีทางด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ และทัศนศิลป์ ผู้วิจัยได้แนวคิดหลังจากการทดลองและปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ โดยบูรณาการการใช้การสร้างสรรค์ผลงานในองค์ประกอบของการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ ยกตัวอย่างเช่น การออกแบบลีลานาฏศิลป์ และการออกแบบเสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง ซึ่งการออกแบบทั้ง 2 องค์ประกอบนี้ผู้วิจัยให้ความสำคัญกับความสอดคล้อง และต่อเนื่องกันระหว่างการออกแบบลีลานาฏศิลป์กับการออกแบบเสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงทั้ง 4 องค์ ด้วยหลักและวิธีคิดแบบศิลปะหลังสมัยใหม่ในการถ่ายทอดความหมาย และสื่อสารการแสดงได้อย่างตรงไปตรงมา ดังจะเห็นได้จากลีลานาฏศิลป์ในองค์ 3 ด้วยการออกแบบเสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงมีความหนักแน่น ชัดแจ้ง และเสียดสีสังคม ทำให้ลีลานาฏศิลป์ของนักแสดงมีการเคลื่อนไหวที่ช้าและเร็วสลับกันไป ตามทำนองของเสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง นอกจากนี้ผู้วิจัยนำทฤษฎีทางด้านทัศนศิลป์มาใช้ในการจัดวางองค์ประกอบของการแสดง ดังจะเห็นได้จากการออกแบบลีลานาฏศิลป์ในองค์ 2 และองค์ 4 เช่น การเดินคู่ การเดินกลุ่มขนาดเล็ก การเดินกลุ่มขนาดใหญ่ของนักแสดง เป็นต้น เพื่อสื่อให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างเพศ การอยู่ร่วมกันในสังคม

การออกแบบเสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงในผลงานนี้ ผู้วิจัยได้คำนึงแนวคิดของดุริยางคศิลป์ในการออกแบบและประพันธ์เพลง โดยการบูรณาการความหลากหลายของเครื่องดนตรี 3 ประเภท ได้แก่ เครื่องดนตรีไทย เครื่องดนตรีสากล และเครื่องดนตรีสังเคราะห์ มาประยุกต์ใช้ในการออกแบบและประพันธ์เพลงขึ้นใหม่ทั้งหมด ก่อให้เกิดเสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงมีเอกลักษณ์เฉพาะทางการแสดง และไม่เคยปรากฏที่ใดมาก่อน อีกทั้งยังประโยชน์ช่วยสร้างบรรยากาศให้กับนักแสดงและเข้าร่วมผู้ชมการแสดงได้เป็นอย่างดีอีกด้วย

การออกแบบพื้นที่แสดง ผู้วิจัยได้นำเสนอมุมมองของพื้นที่แสดงในลักษณะที่ผู้ชมสามารถรับชมการแสดงได้ทุกทิศทางตามแนวคิดทฤษฎีของนาฏศิลป์ เพื่อสร้างบรรยากาศให้สามารถพูดคุย สนทนา และถกเถียงในกลุ่มผู้ชมการแสดงได้ อีกทั้งการออกแบบพื้นที่แสดงในผลงานสร้างสรรค์ชิ้นนี้ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการแสดงในโรงละคร หากแต่เป็นการสร้างความน่าสนใจและความแปลกใหม่ รวมไปถึงการปรับเปลี่ยนมุมมองในการรับชมให้กับผลงานสร้างสรรค์ชิ้นนี้ตามแนวคิดของทัศนศิลป์

จะเห็นได้ว่า การคำนึงถึงทฤษฎีทางด้านนาฏศิลป์ ดุริยางค์ศิลป์ และทัศนศิลป์ มีความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎีดังกล่าวเป็นอย่างมาก ซึ่งส่งผลทำให้การสร้างสรรคผลงานทางด้านนาฏศิลป์ ก่อให้เกิดสุนทรียภาพทางการแสดง รวมไปถึงสร้างความเป็นเอกภาพและความสมบูรณ์ของการแสดงอีกด้วย ดังที่ปรากฏอยู่ในองค์ประกอบการออกแบบลีลานาฏศิลป์ การออกแบบเสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง และการออกแบบพื้นที่แสดง ทั้งนี้ในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ในอนาคต สามารถนำเอาองค์ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการคำนึงถึงทฤษฎีทางด้านนาฏศิลป์ ดุริยางค์ศิลป์ และทัศนศิลป์ ไปประยุกต์และพัฒนาก่อสร้างสรรคผลงานทางด้านนาฏศิลป์ในรูปแบบอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การคำนึงถึงแนวคิดของนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ จากการปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ ผู้วิจัยได้คำตอบในการคำนึงถึงแนวคิดของนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ ผู้วิจัยได้แนวคิดหลังจากการทดลองและปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ ยกตัวอย่างเช่น การออกแบบลีลานาฏศิลป์ทั้ง 4 องค์ของการแสดงที่นำแนวคิดของนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่และท่าทางการเคลื่อนไหวในชีวิตประจำวันมาใช้ในการแสดง รวมไปถึงผลงานสร้างสรรค์ชิ้นนี้ไม่ได้ให้ความสำคัญกับเพศ รูปร่าง ความสามารถ และประสบการณ์ของนักแสดงแต่อย่างใด หากแต่เป็นการเปิดโอกาส และให้ความสำคัญกับการแสดงเอกลักษณ์เฉพาะตน ทักษะ ความเชี่ยวชาญทางลีลานาฏศิลป์และการเคลื่อนไหวร่างกายของนักแสดงทุกคนที่มีอย่างหลากหลายเท่ากันทั้งหมด ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการสร้างความเท่าเทียมกันทางเพศที่มีความหลากหลายในสังคม โดยผ่านการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ตามแนวคิดของนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่

ส่วนการออกแบบเครื่องแต่งกาย ผู้วิจัยได้มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการนำเสนอความเรียบง่ายและการสื่อสารอย่างตรงไปตรงมา อีกทั้งยังนำเอาแนวคิดของศิลปะสมัยใหม่และศิลปะหลังสมัยใหม่มาเป็นแนวทางในการออกแบบเครื่องแต่งกาย เนื่องจากเครื่องแต่งกายเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญในการสื่อสารการแสดงให้ผู้ชมเข้าใจในบทบาทของผู้แสดงได้ ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวมาเป็นไปตามแนวคิดของนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่

การออกแบบแสง ผู้วิจัยได้ทำการออกแบบแสง โดยใช้ไฟฉายที่มีขนาดและรูปแบบของแสงที่มีความแตกต่างกัน ซึ่งเป็นเครื่องฉายแสงที่ธรรมดา เรียบง่าย และมีความหมายในตัวเอง

รวมไปถึงการฉายไฟจากแนวดิ่งและแนวรายของพื้นที่การแสดง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเลส อีส มอร์ (less is more) ตามแนวคิดของนาฏยศิลป์หลังสมัยใหม่ ก่อให้เกิดเหมาะสมกับการใช้พื้นที่ของการแสดง และสื่อถึงการสืบ การค้นหาคำตอบ การตั้งคำถามต่อความรู้ ตั้งคำถามในการแสดง การตั้งคำถามกับผู้ชม และการตั้งคำถามจากผู้ชมกับการแสดง

ทั้งนี้การสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏยศิลป์จึงต้องคำนึงถึงแนวคิดของนาฏยศิลป์หลังสมัยใหม่ ดังที่ปรากฏอยู่ในองค์ประกอบการออกแบบลีลานาฏยศิลป์ การออกแบบเครื่องแต่งกาย และการออกแบบแสงในผลงานสร้างสรรค์ชิ้นนี้ เพื่อก่อให้รูปแบบของผลงานทางด้านนาฏยศิลป์สร้างสรรค์ที่มีความแปลกใหม่ เรียบง่ายและสื่อความหมายได้อย่างชัดเจน อีกทั้งยังจะเป็นองค์ความรู้ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนารูปแบบของการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏยศิลป์ต่อไปในอนาคตได้อีกด้วย

การคำนึงถึงการสะท้อนสภาพสังคมผ่านการสร้างสรรค์นาฏยศิลป์เพื่อสังคม จาก การปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏยศิลป์ ผู้วิจัยได้คำตอบในการคำนึงถึงแนวคิดของนาฏยศิลป์หลังสมัยใหม่ ผู้วิจัยได้แนวคิดหลังจากปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏยศิลป์ ทางด้านการออกแบบบทการแสดงทั้ง 4 ของการแสดงที่สะท้อนให้เห็นถึงมุมมอง ประเด็นและปัญหาของข้อถกเถียงเรื่องเพศทางด้านเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ตามทฤษฎีของวิทยาศาสตร์ มานุษยวิทยาและสังคมวิทยา รวมไปถึงการเรียกร้อง การรณรงค์ การยอมรับและเคารพด้านสิทธิและเสรีภาพทางเพศในสังคม

การออกแบบลีลานาฏยศิลป์ ผู้วิจัยได้ออกแบบลีลานาฏยศิลป์และการเคลื่อนไหวร่างกายจากมุมมอง ประเด็นและปัญหาที่ปรากฏอยู่ในสังคม เช่น การกำหนดเพศ การแสดงลีลาของชาย หญิงที่แตกต่างกันสะท้อนถึงการกำหนดเพศ มุมมองเรื่องเพศสรีระ ที่ให้ความสัมพันธ์ และความแตกต่างทางด้านกายภาพ นอกจากนี้ยังมีการออกแบบลีลานาฏยศิลป์ให้เข้ากับพื้นที่การแสดงออกของอัตลักษณ์ทางเพศ ส่วนการเคลื่อนไหวของเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ จะปรากฏโดยการใช้พื้นที่และการเคลื่อนไหวในชีวิตประจำวัน เป็นต้น จากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นถึงการคำนึงถึงการสะท้อนสภาพสังคมผ่านการสร้างสรรค์นาฏยศิลป์เพื่อสังคมดังที่ปรากฏตามองค์ของการแสดงทั้งหมด

ส่วนการออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง ในองค์ 4 ฉากที่ 3 ผู้วิจัยได้ออกแบบให้นักแสดงนำเอากระดาษสีมอบให้กับผู้เข้าร่วมชมการแสดง พร้อมทั้งนักแสดงและผู้เข้าร่วมชมการแสดงชูกระดาษสีในตอนจบการแสดง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการยอมรับ และเคารพทางด้านสิทธิมนุษยชนซึ่งกันและกัน อีกทั้งยังเป็นการมีส่วนร่วมในการแสดงของผู้เข้าร่วมรับชมการแสดง สะท้อนให้เห็นถึงร่วมมือความรับผิดชอบต่อสังคม โดยแสดงออกระหว่างผู้ชมกับนักแสดงอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม การคำนึงถึงการสะท้อนสภาพสังคมผ่านการสร้างสรรค์นาฏศิลป์เพื่อสังคม มีความจำเป็นอย่างมากในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ที่มีแนวคิดมาจากสภาพการณ์ หรือสถานการณ์ ที่เกิดขึ้นจริงในสังคม เนื่องจากการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ถือเป็นส่วนหนึ่งของผลงานทางด้านศิลปะที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงสภาพการณ์ สถานการณ์หรือความเป็นมาของในสังคมในแต่ละยุคสมัย ดังที่ปรากฏอยู่ในองค์ประกอบการออกแบบบทการแสดง การออกแบบลีลานาฏศิลป์ และการออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง ดังนั้นจึงคำนึงถึงการสะท้อนสภาพสังคมผ่านการสร้างสรรค์นาฏศิลป์เพื่อสังคม อีกทั้งยังประโยชน์เพื่อความความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการยอมรับ ความเคารพสิทธิและเสรีภาพทางเพศในความเป็นมนุษย์ที่มีความเท่าเทียมกันของสังคมมากยิ่งขึ้น

4.4 สรุปบท

บทที่ 4 ของวิทยานิพนธ์เรื่อง “การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ” ได้อธิบายถึงกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ ซึ่งประกอบไปด้วยขั้นตอนในการปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงาน การพัฒนาผลงานนาฏศิลป์ รูปแบบของการสร้างสรรค์ผลงานและแนวคิดที่ได้หลังจากการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ ซึ่งในบทต่อไป บทที่ 5 นี้ ผู้วิจัยนำเสนอบทสรุปของการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ ประกอบไปด้วย ผลที่ได้จากการวิจัยเรื่อง “การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ” และข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาค้นคว้าและการทำวิจัยต่อไปในอนาคต

บทที่ 5

บทสรุป

5.1 อารัมภบท

บทที่ 4 ที่ผ่านมาของวิทยานิพนธ์เรื่อง “การสร้างสรรคานาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ” ได้อธิบายถึงกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ ซึ่งประกอบไปด้วยขั้นตอนในการปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงาน การพัฒนาผลงานนาฏศิลป์ รูปแบบของการสร้างสรรค์ผลงานและแนวคิดที่ได้หลังจากการสร้างสรรคผลงานทางด้านนาฏศิลป์ ส่วนในเนื้อหาของบทที่ 5 นี้ ผู้วิจัยนำเสนอบทสรุปของการสร้างสรรคานาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ ประกอบไปด้วย ผลที่ได้จากการวิจัยเรื่อง “การสร้างสรรคานาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ” และข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาค้นคว้าและการทำวิจัยต่อไปในอนาคต โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.2 ผลที่ได้จากการวิจัยเรื่อง “การสร้างสรรคานาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ”

การวิจัยเรื่อง “การสร้างสรรคานาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ” มีรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรูปแบบและแนวคิดที่ได้หลังการสร้างสรรคานาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ ซึ่งผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยโดยจำแนกตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

5.2.1 รูปแบบของการสร้างสรรคานาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ

การสร้างสรรคผลงานทางด้านนาฏศิลป์นี้เป็นการนำเสนอเรื่องราวของข้อถกเถียงเรื่องเพศมาสร้างสรรค์เป็นงานนาฏศิลป์เพื่อสังคม โดยเป็นการแสดงข้อถกเถียงเรื่องเพศทางด้านเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ตามทฤษฎีของวิทยาศาสตร์ มานุษยวิทยาและสังคมวิทยาสามารถจำแนกตามองค์ประกอบของการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ทั้งหมด 8 ประการ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.2.1.1 การออกแบบบทการแสดง ผู้วิจัยได้เริ่มศึกษาข้อถกเถียงเรื่องเพศทางด้านเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ตามทฤษฎีของวิทยาศาสตร์ มานุษยวิทยาและสังคมวิทยา ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดที่ได้จากข้อถกเถียงเรื่องเพศทั้ง 3 ศาสตร์ดังกล่าว มาโครงสร้างของบทการแสดงที่แบ่งออกเป็น 4 องค์ ได้แก่ องค์ 1 เพศกำหนด (Sex determination) นำเสนอรูปแบบของข้อถกเถียงเรื่องเพศในประเด็นต่าง ๆ จากแนวคิดเรื่องเพศตามทฤษฎีของวิทยาศาสตร์ มุ่งประเด็นเรื่องเพศที่เกิดขึ้นตามกำหนดลักษณะของอวัยวะเพศที่มนุษย์มี ซึ่งแบ่งตามวิทยาศาสตร์แบบชีววิทยาเมื่อแรกเกิด องค์ 2 จิตวิญญาณ (Soul) นำเสนอรูปแบบของข้อถกเถียงเรื่องเพศในประเด็นต่าง ๆ จากแนวคิดเรื่องเพศตามทฤษฎีของมานุษยวิทยา มุ่งประเด็นเกี่ยวกับมุมมองเรื่องเพศสรีระหรือเพศ

สภาพ องค์ 3 พื้นที่การแสดงออก (Space) นำเสนอรูปแบบของข้อถกเถียงเรื่องเพศในประเด็นต่าง ๆ จากแนวคิดเรื่องเพศตามทฤษฎีของสังคมวิทยา มุ่งประเด็นเกี่ยวกับชุดวาทกรรมเรื่องเพศทางโครงสร้างของสังคมที่ขัดแย้ง ตัดสิน ตีตรา กดขี่ข่มเหง ตลอดจนละเมิดสิทธิเสรีภาพทางเพศและพื้นที่การแสดงออกทางอัตลักษณ์ทางเพศ องค์ 4 การเคลื่อนไหวทางเพศวิถี (Sexuality Movement) นำเสนอรูปแบบข้อถกเถียงเรื่องมาสร้างสรรค์ โดยใช้ทฤษฎีทางด้านนาฏศิลป์ ทัศนศิลป์ เป็นหลักสำคัญในการสร้างสรรค์

5.2.1.2 การคัดเลือกนักแสดง ผู้วิจัยคัดเลือกนักแสดงจากผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการปฏิบัติการทางด้านนาฏศิลป์ได้เป็นอย่างดี รวมไปถึงการมีความรู้ ความเข้าใจเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในมนุษย์ ซึ่งจะทำให้การเคลื่อนไหว และการแสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึกของนักแสดงสามารถสื่อสารออกมาได้อย่างมีคุณภาพ นอกจากนี้ผู้วิจัยคำนึงถึงการสร้างภาพลักษณ์เรื่องเพศให้กับนักแสดงโดยให้ความสำคัญที่เท่าเทียมกันในทุก ๆ เพศ

5.2.1.3 การออกแบบลีลานาฏศิลป์ ผู้วิจัยได้ออกแบบลีลานาฏศิลป์จากสัญลักษณ์เครื่องหมายอนันต์ (∞) แทนความหมายว่า ไม่สิ้นสุด ไม่มีขอบเขต มีนัยสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงการเคลื่อนไหวของเพศวิถีที่ไม่มีวันที่สิ้นสุด และความสมดุล ความเท่าเทียมกันทางเพศในสังคม และนำแนวคิดของนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ในการออกแบบลีลานาฏศิลป์ ดังที่ปรากฏในองค์ 1 กำหนดเพศ (Sex determination) ใช้การเคลื่อนไหวร่างกายแสดงอาการกระตุก สะดุ้ง การยืดและการหดกล้ามเนื้อ ตามแนวคิดการเคลื่อนไหวลีลาของมาธา เกรแฮม องค์ 2 จิตวิญญาณ (Soul) ใช้การเคลื่อนไหวจากการล้มลงสู่พื้น, การพุงตัวลุกขึ้น, การหยุดนิ่ง และกฎของแรงโน้มถ่วงของโลก ตามแนวคิดการเคลื่อนไหวลีลาของดอริส ฮัมเฟรย์ องค์ 3 พื้นที่การแสดงออก (Space) ใช้การเคลื่อนไหวร่างกายจากท่าทางในชีวิตประจำวัน ตามแนวคิดการเคลื่อนไหวลีลาของพอล เทย์เลอร์ และองค์ 4 การเคลื่อนไหวของเพศวิถี (Sexuality movement) มีแนวคิดการเคลื่อนไหวโดยใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายให้เคลื่อนไหวการดันสัดและการเคลื่อนไหวที่แสดงออกด้วยอารมณ์อย่างละคร ตามแนวคิดการเคลื่อนไหวของพินา บาซ์ อีกทั้งผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญกับการออกแบบลีลานาฏศิลป์ในเชิงสัญลักษณ์ และการแสดงอารมณ์ ความรู้สึกของนักแสดงอย่างตรงไปตรงมา ตามแนวคิดนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่

5.2.1.4 การออกแบบเสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง ผู้วิจัยได้ใช้เสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง ซึ่งทำการคัดเลือกจากเครื่องดนตรีที่มีนัยยะเรื่องเพศหรือสัญลักษณ์ทางเพศ โดยใช้เครื่องดนตรีไทย เครื่องดนตรีตะวันตก และเครื่องดนตรีสังเคราะห์ มาผสมผสานกันโดยไม่เน้นถึงทำนองและจังหวะในแสดง

5.2.1.5 การออกแบบเครื่องแต่งกาย ผู้วิจัยออกแบบเครื่องแต่งกายเพื่อสื่อความหมายด้วยสี รูปแบบของเครื่องแต่งกาย มีแนวคิดและแรงบันดาลใจมาจาก 3 แนวคิด คือ

1) หลักศิลปะมินิมอลลิสม์ เพื่อนำมาใช้โดยการสื่อสารผ่านการเลือกใช้สีเครื่องแต่งกายและรูปแบบที่เรียบง่ายในการออกแบบเครื่องแต่งกายแบ่งระดับชั้นและลักษณะทางกายภาพระหว่างเพศ 2) หลักทฤษฎีน้อยดีกว่ามาก ผู้วิจัยมีแนวคิดในการออกแบบเครื่องแต่งกายโดยใช้สีเนื้อแทนความหมายของร่างกายมนุษย์ และสื่อสารการแสดงให้เห็นกับผู้ชมได้ง่าย และ 3) แนวคิดแบบอวองการ์ด ผู้วิจัยนำแนวคิดนี้มาออกแบบเครื่องแต่งกายให้มีความแปลกใหม่ โดยมีขนาดใหญ่เกินจริงตามบทการแสดง เพื่อแสดงให้เห็นถึงพลังและอำนาจของโครงสร้างทางสังคม โดยใช้สีขาวแทนความหมายของอำนาจที่ไม่มีอยู่จริง ซึ่งส่งเสริมให้การสร้างสรรค์งานศิลปะครั้งนี้มีความสมบูรณ์มากขึ้น



5.2.1.6 การออกแบบพื้นที่แสดง ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดการออกแบบพื้นที่แสดงจากรูปแบบเวทีอารีนา รวมถึงทิศทางและการเคลื่อนย้ายตำแหน่งในพื้นที่แสดงของนักแสดง ผู้วิจัยจึงได้ออกแบบสถานที่และจัดพื้นที่ในลักษณะวงกลม ผู้ชมสามารถรับชมการแสดงได้ทุกทิศทาง เพื่อสร้างบรรยากาศการพูดคุย สนทนา และถกเถียงกัน

5.2.1.7 การออกแบบแสง ผู้วิจัยได้ใช้ไฟฉายที่มีขนาดและรูปแบบของแสงที่มีความแตกต่างกัน ด้วยการฉายไฟจากรอบทิศทางของพื้นที่การแสดง เพื่อก่อให้เหมาะสมกับการใช้พื้นที่ของการแสดง และสื่อถึงการสืบ การค้นหาคำตอบ การตั้งคำถามต่อความรู้ ตั้งคำถามในการแสดง การตั้งคำถามกับผู้ชม และการตั้งคำถามจากผู้ชมกับการแสดงในการทำความเข้าใจเรื่องความเท่าเทียม และยอมรับในตัวตนซึ่งกันและกันของความเป็นอื่นเรื่องเพศในสังคมปัจจุบัน

5.2.1.8 การออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดการใช้สัญลักษณ์ในการแสดงนาฏศิลป์ ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกใช้อุปกรณ์ประกอบการแสดง 3 อย่าง ได้แก่ 1) โคมไฟ นำเสนอถึงการตั้งครุฑและการกำหนดเพศ ซึ่งเป็นข้อถกเถียงเรื่องเพศตามทฤษฎีของวิทยาศาสตร์ 2) ผ้าตาข่ายสีน้ำตาล นำเสนอถึงการปกปิด ความคลุมเครือของเพศสรีระ ซึ่งเป็นประเด็นข้อถกเถียงเรื่องเพศตามทฤษฎีของมานุษยวิทยา และ 3) กระดาษหลากหลายนสี นำเสนอถึงการสร้างพื้นที่ของอัตลักษณ์ทางเพศในสังคม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของประเด็นข้อถกเถียงเรื่องเพศตามทฤษฎีของสังคมวิทยา

จากการทดลองและปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ของงานวิจัยเชิงสร้างสรรค์เรื่อง “การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ” เป็นจำนวนทั้งสิ้น 5 ครั้ง เพื่อศึกษาค้นคว้าสรุปความสำคัญที่จะนำมาปรับปรุง พัฒนาและออกแบบผลงานทางด้านนาฏศิลป์ให้มีคุณค่าและคุณภาพในทุกองค์ประกอบของการสร้างสรรค์ผลงาน ผู้วิจัยได้จัดนิทรรศการนำเสนอผลงานระดับดุชนิพนธ์ทางด้านนาฏศิลป์ ประจำปีการศึกษา 2561 ในวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2562 ณ บริเวณโถงอาคารคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เวลา 16.30-22.00 น.




ตารางที่ 5.1 ประมวลภาพการแสดงผลงานการสร้างสรรค์นาฏยศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

องค์ 1 เพศกำหนด (Sex Determination)	
ภาพประกอบการแสดง	คำอธิบายการแสดง
	นักแสดงชายเดินออกมาสู่เคลิออนไหวลีลานาฏยศิลป์อยู่ตรงกลางพื้นที่แสดง
	นักแสดงชายและหญิงแสดงลีลานาฏยศิลป์นำเสนอสู่จุดเริ่มต้นความสัมพันธ์ระหว่างเพศ
	นักแสดงชายและหญิง แสดงลีลานาฏยศิลป์โดยการเต้นคู่ แสดงให้เห็นถึงบทบาททางเพศของเพศชายและเพศหญิง


ตารางที่ 5.1 ประมวลภาพการแสดงผลงานการสร้างสรรค์นาฏยศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ (ต่อ)
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

องค์ 1 เพศกำหนด (Sex Determination)	
ภาพประกอบการแสดง	คำอธิบายการแสดง
	นักแสดงชายและนักแสดงสมทบแสดงการเคลื่อนไหวในชีวิตประจำวัน สื่อถึงการเลือกเพศ และกำหนดเพศ เช่น การลูบร่างกาย การบีบกล้ามเนื้อ และการจับอวัยวะเพศ เป็นต้น ส่วนนักแสดงหญิงนั่งเปลี่ยนสีของอุปกรณ์ประกอบการแสดงที่พื้นที่แสดง
	
	


ตารางที่ 5.1 ประมวลภาพการแสดงผลงานการสร้างสรรค์นาฏยศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ (ต่อ)
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

องค์ 1 เพศกำหนด (Sex Determination)	
ภาพประกอบการแสดง	คำอธิบายการแสดง
	นักแสดงชายเคลื่อนไหวลีลานาฏยศิลป์ สื่อให้เห็นถึงความพึงพอใจการกำหนดเพศ ผ่านการใช้อุปกรณ์ประกอบการแสดง
	นักแสดงหญิงสมทบ นำอุปกรณ์ประกอบการแสดงมาที่ตรงกลางบริเวณพื้นที่แสดง และนักแสดง
	นักแสดงชายและนักแสดงหญิง แสดงการถกเถียงเรื่องการกำหนดเพศ ผ่านการเคลื่อนไหวร่างกายในชีวิตประจำวัน

ตารางที่ 5.1 ประมวลภาพการแสดงผลงานการสร้างสรรค์นาฏยศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ (ต่อ)
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

องค์ 1 เพศกำหนด (Sex Determination)	
ภาพประกอบการแสดง	คำอธิบายการแสดง
	นักแสดงชายและนักแสดงหญิง แสดงการเคลื่อนไหวลีลาในชีวิตประจำวัน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งเกี่ยวกับการเลือกเพศ และการกำหนดเพศ
	นักแสดงชายและนักแสดงหญิงทั้ง 2 กลุ่ม แสดงลีลานาฏยศิลป์และการเคลื่อนไหวร่างกายในชีวิตประจำ
	นักแสดงทั้ง 2 กลุ่ม นำเสนอความแตกต่างระหว่างความพึงพอใจ ความขัดแย้งเกี่ยวกับการกำหนดเพศ และเดินออกจากพื้นที่แสดงอย่างช้า

ตารางที่ 5.1 ประมวลภาพการแสดงผลงานการสร้างสรรค์นาฏยศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ (ต่อ)
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

องค์ 2 จิตวิญญาณ (Soul)	
ภาพประกอบการแสดง	คำอธิบายการแสดง
	นักแสดงชายและนักแสดงหญิง เดินเข้ามาสู่บริเวณพื้นที่แสดงอย่างช้าทีละหนึ่งคน โดยนำเสนออัตลักษณ์ทางเพศด้วยการเคลื่อนไหวร่างกายในชีวิตประจำวัน
	นักแสดงชายและนักแสดงหญิง แสดงลีลานาฏยศิลป์และการเคลื่อนไหวร่างกายในชีวิตประจำวัน นำเสนอถึงเพศสรีระ ที่มีความแตกต่างตามอัตลักษณ์ทางเพศของแต่ละบุคคล
	นักแสดงชายและนักแสดงหญิง แสดงลีลานาฏยศิลป์อย่างช้า นำเสนอถึงความสัมพันธ์ระหว่างเพศในการดำเนินชีวิตทางสังคม




ตารางที่ 5.1 ประมวลภาพการแสดงผลงานการสร้างสรรค์นาฏยศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ (ต่อ)
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

องค์ 2 จิตวิญญาณ (Soul)	
ภาพประกอบการแสดง	คำอธิบายการแสดง
	นักแสดงชายและนักแสดงหญิง แสดงลีลานาฏยศิลป์ นำเสนอถึงความเปลี่ยนแปลง และรสนิยมทางเพศของคนในสังคม ซึ่งถูกกำหนดโดยชุดวาทกรรมทางมานุษยวิทยา
	
	

ตารางที่ 5.1 ประมวลภาพการแสดงผลงานการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ (ต่อ)
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

องค์ 2 จิตวิญญาณ (Soul)	
ภาพประกอบการแสดง	คำอธิบายการแสดง
	นักแสดงชายและนักแสดงหญิง เคลื่อนไหวร่างกายในชีวิตประจำวัน นำเสนอถึงความขัดแย้งการเหยียดเพศทางเพศสรีระในสังคม
	นักแสดงชายและนักแสดงหญิง นำเอากระดานสีที่สื่อถึงข้อถกเถียงเรื่องเพศที่มีต่อมุมมองเรื่องเพศสรีระในสังคม เพื่อตั้งคำถามกับผู้เข้าร่วมชมการแสดงเกี่ยวกับเพศสรีระ
	

ตารางที่ 5.1 ประมวลภาพการแสดงผลงานการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ (ต่อ)
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

องค์กร 2 จิตวิญญาณ (Soul)	
ภาพประกอบการแสดง	คำอธิบายการแสดง
	ช่วงสุดท้ายนักแสดงชายและนักแสดงหญิงแสดงลีลานาฏศิลป์และการเคลื่อนไหวร่างกายในชีวิตประจำวัน นำเสนออัตลักษณ์ทางเพศที่แท้จริงของบุคคลในสังคม โดยปลดผ้าตาข่ายสีน้ำตาลที่เป็นอุปกรณ์ประกอบการแสดง ออกมาใช้เป็นเครื่องแต่งกาย เครื่องประดับ หรือส่วนต่างๆของร่างกายการนำเสนอความแตกต่างของเพศสรีระ
	
	

ตารางที่ 5.1 ประมวลภาพการแสดงผลงานการสร้างสรรค์นาฏยศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ (ต่อ)
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

องค์ 3 พื้นที่การแสดงออก (Space)	
ภาพประกอบการแสดง	คำอธิบายการแสดง
	<p>นักแสดงหลักเดินออกจากกลุ่มผู้เข้าร่วมชมการแสดงมาที่บริเวณพื้นที่แสดง โดยแสดงลีลานาฏยศิลป์และการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบกับอุปกรณ์ประกอบการแสดง คือ กระดาษหลากสี ในการกำหนดทิศทาง และสร้างกรอบการเคลื่อนไหวร่างกายของนักแสดง เพื่อสื่อให้เห็นถึงพื้นที่และการแสดงออกทางอัตลักษณ์ทางเพศ</p>
	
	

ตารางที่ 5.1 ประมวลภาพการแสดงผลงานการสร้างสรรค์นาฏยศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ (ต่อ)
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

องค์ 3 พื้นที่การแสดงออก (Space)	
ภาพประกอบการแสดง	คำอธิบายการแสดง
	นักแสดงสมทบ ออกมาจากกลุ่มผู้ชม พร้อมทั้งกำจัดพื้นที่กระตาศีของนักแสดงหลัก ให้มีขนาดและพื้นที่เล็กลง โดยตีกรอบเป็นรูปสี่เหลี่ยม เพื่อแสดงให้เห็นถึงอำนาจ ค่านิยม ของสถาบันทางสังคมต่าง ๆ ในการกำหนดกรอบเรื่อง
	
	




ตารางที่ 5.1 ประมวลภาพการแสดงผลงานการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ (ต่อ)
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

องค์ 3 พื้นที่การแสดงออก (Space)	
ภาพประกอบการแสดง	คำอธิบายการแสดง
	<p>นักแสดงหลักให้แสดงถึงความพยายามเรียกร้องสิทธิและเสรีภาพทางเพศ ในการถูกกีดกัน ตีตรา สร้างความเป็นอื่นจากสังคม ในขณะที่เดียวกับนักแสดงสมทบ แสดงลีลานาฏศิลป์และการเคลื่อนไหวร่างกาย นำเสนอการจำกัดพื้นที่ทำลาย ขัดขวางการสร้างพื้นที่ของนักแสดงหลัก อีกทั้งนักแสดงสมทบมีปฏิสัมพันธ์กับนักแสดงหลักมากขึ้น โดยการใช้การเคลื่อนไหวร่างกายในชีวิตประจำวัน เช่น โอบ อุ้ม พิง ดึง เป็นต้น เพื่อให้การยอมรับสิทธิและเสรีภาพทางเพศ</p>
	
	

ภาพที่ 5.1 ประมวลภาพการแสดงผลงานการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ (ต่อ)
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

องค์ 3 พื้นที่การแสดงออก (Space)	
ภาพประกอบการแสดง	คำอธิบายการแสดง
	<p>นักแสดงหลัก มีความอิสระในการเคลื่อนไหวมากขึ้น โดยไม่อยู่บนกระดานสี หรือมีพื้นที่ที่จำกัดอีกต่อไป อีกทั้งนักแสดงหลักแสดงอารมณ์และความรู้สึกที่สื่อให้เห็นถึงการต่อต้านเรียกร้อง เพื่อยุติความรุนแรงและยอมรับอัตลักษณ์ทางเพศจากสังคม รวมไปถึงความต้องการที่จะยุติและได้รับการยอมรับจากข้อถกเถียงเรื่องเพศ</p>
	
	

ภาพที่ 5.1 ประมวลภาพการแสดงผลงานการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ (ต่อ)
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

องค์ 4 การเคลื่อนไหวทางเพศวิถี (Sexuality Movement)	
ภาพประกอบการแสดง	คำอธิบายการแสดง
	นักแสดงชายและนักแสดงหญิงทั้งหมดแสดงเคลื่อนไหวร่างกายในชีวิตประจำวันและลีลานาฏศิลป์ ที่สื่อให้เห็นถึงการตั้งถามต่อประเด็น มุมมอง และปัญหาของข้อถกเถียงเรื่องเพศในสังคมที่มีความเคลื่อนไหว และเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ
	
	

ภาพที่ 5.1 ประมวลภาพการแสดงผลงานการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ (ต่อ)
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

องค์ 4 การเคลื่อนไหวทางเพศวิถี (Sexuality Movement)	
ภาพประกอบการแสดง	คำอธิบายการแสดง
	นักแสดงชายและนักแสดงหญิงทั้งหมดแสดงลีลานาฏศิลป์และการเคลื่อนไหวร่างกายในชีวิตประจำวัน โดยใช้สัญลักษณ์ผ่านลีลานาฏศิลป์แบบหลังสมัยใหม่ และการจัดวางองค์ประกอบทางด้านการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ เช่น สัญลักษณ์เพศชาย และสัญลักษณ์เพศหญิง เป็นต้น ตลอดจนการใช้สัญลักษณ์อนันต์ (∞) มาออกแบบลีลานาฏศิลป์และการเคลื่อนไหวร่างกายให้กับนักแสดง เพื่อแสดงให้เห็นถึงข้อถกเถียงเรื่องเพศที่ไม่สามารถหาข้อสรุปหรือหาข้อยุติได้
	
	

ภาพที่ 5.1 ประมวลภาพการแสดงผลงานการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ (ต่อ)
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

องค์ 4 การเคลื่อนไหวทางเพศวิถี (Sexuality Movement)	
ภาพประกอบการแสดง	คำอธิบายการแสดง
	นักแสดงทั้งหมดร่วมกันเก็บกระดาษสีจากพื้นที่แสดง เพื่อสื่อให้เห็นถึงการแบ่งปันพื้นที่และสร้างการยอมรับ ความเท่าเทียมในมนุษย์ที่เคารพด้านสิทธิและเสรีภาพทางเพศในความมนุษย์ซึ่งกันและกัน
	
	

ภาพที่ 5.1 ประมวลภาพการแสดงผลงานการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ (ต่อ)
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

องค์ 4 การเคลื่อนไหวทางเพศวิถี (Sexuality Movement)	
ภาพประกอบการแสดง	คำอธิบายการแสดง
	นักแสดงทั้งหมด แสดงลีลานาฏศิลป์และการเคลื่อนไหวร่างกายในชีวิตประจำวัน นำเสนอถึงการเรียกร้อง รณรงค์ในการยอมรับและเคารพสิทธิและเสรีภาพทางเพศในสังคม
	
	

ภาพที่ 5.1 ประมวลภาพการแสดงผลงานการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ (ต่อ)
ที่มาภาพและตาราง: ผู้วิจัย

องค์ 4 การเคลื่อนไหวทางเพศวิถี (Sexuality Movement)	
ภาพประกอบการแสดง	คำอธิบายการแสดง
	นักแสดงทั้งหมดนำเอากระดาษสีมอบให้กับผู้เข้าร่วมชมการแสดง พร้อมทั้งนักแสดงและผู้เข้าร่วมชมการแสดงชูกระดาษสีในตอนจบการแสดง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการยอมรับ และเคารพทางด้านสิทธิมนุษยชนซึ่งกันและกัน อีกทั้งยังเป็นการมีส่วนร่วมในการแสดงของผู้เข้าร่วมรับชมการแสดง
	
	

5.2.2 แนวคิดที่ได้หลังการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่อง

การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ ผู้วิจัยมีแนวคิดที่ได้หลังการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ โดยสามารถแบ่งออกได้ 7 ประการ ซึ่งคำนึงถึงประเด็นต่อไปนี้

5.2.2.1 เพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ ผู้วิจัยนำประเด็นเรื่องเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ มาเป็นแนวคิดและแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ จาก 3 ศาสตร์ ได้แก่ 1) วิทยาศาสตร์ นำชุดวาทกรรมที่สร้างมายาคติเกี่ยวกับการกำหนดเพศ 2) มานุษยวิทยา คัดเลือกจากแนวคิด ประเด็น มุมมองเรื่องเพศสรีระ และ 3) สังคมวิทยา นำข้อถกเถียงเรื่องเพศผ่านโครงสร้างสังคม ดังปรากฏในบทการแสดง ลีลานาฏศิลป์และเครื่องแต่งกายในการแสดง

5.2.2.2 ข้อถกเถียงเรื่องเพศในปัจจุบัน ผู้วิจัยเลือกประเด็น มุมมอง และปัญหาข้อถกเถียงเรื่องเพศ มาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ ดังที่ปรากฏในบทการแสดง โดยใช้ 3 ศาสตร์ในการแบ่งช่วงของบทการแสดง ลีลานาฏศิลป์ นำเสนอความขัดแย้งและความไม่สิ้นสุดในลีลานาฏศิลป์ เสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง นำความขัดแย้งจากข้อถกเถียงเรื่องเพศมาออกแบบเสียงและดนตรี

5.2.2.3 ความคิดสร้างสรรค์ในผลงานนาฏศิลป์ การสร้างสรรค์นาฏศิลป์ข้อถกเถียงเรื่องเพศครั้งนี้ ผู้วิจัยได้คำนึงถึงความคิดสร้างสรรค์ในผลงานนาฏศิลป์ทางด้านองค์ประกอบการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ นำเสนอถึงประเด็น มุมมองและข้อถกเถียงเรื่องเพศที่ โดยผ่านกระบวนการทางความคิดวิเคราะห์ ทดลอง และสร้างสรรค์ในการรวมแนวคิดจากวิทยาศาสตร์ มานุษยวิทยา และสังคมวิทยาภายใต้แนวคิดเรื่องเพศ อีกทั้งยังแบ่งองค์การแสดงตามจาก 3 ศาสตร์ อย่างชัดเจน ดังที่ปรากฏในบทการแสดง ลีลานาฏศิลป์ เครื่องแต่งกาย เพื่อก่อให้เกิดผลงานสร้างสรรค์ที่มีความแตกต่าง แปลกใหม่มีความแตกต่างจากผลงานการแสดงอื่น ๆ

5.2.2.4 การใช้สัญลักษณ์ในการแสดงนาฏศิลป์ ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ในการแสดงนาฏศิลป์ผ่านลีลานาฏศิลป์ โดยออกแบบให้มีความหมายอยู่ในลีลานาฏศิลป์และการเคลื่อนไหวร่างกาย สัญลักษณ์ผ่านเครื่องแต่งกาย ซึ่งมีพื้นฐานของความเรียบง่ายไว้ซึ่งโครงสร้างทางเพศสรีระและเพศสภาพ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความเป็นมนุษย์ของบุคคลในสังคม สัญลักษณ์ผ่านอุปกรณ์ประกอบการแสดงเพื่อมีส่วนช่วยสนับสนุนในการสื่อความหมาย และการสื่อสารทางการแสดงให้กับผู้ชมได้ตีความและมีความเข้าใจในการแสดง

5.2.2.5 ทฤษฎีทางด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ และทัศนศิลป์ การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้คำนึงถึงทฤษฎีทางด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ และทัศนศิลป์มาบูรณาการในการสร้างสรรค์ผลงาน และสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับข้อถกเถียงเรื่องเพศทางด้านเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ตามทฤษฎีของวิทยาศาสตร์ มานุษยวิทยาและ

สังคมวิทยา โดยผ่านกระบวนการทดลอง สร้างสรรค์ ปรับปรุงและพัฒนาอย่างเป็นระบบในการ ออกแบบลีลานาฏศิลป์ การจัดวางองค์ประกอบของแบบรูปในการแสดง ตำแหน่งการเคลื่อนไหว ลีลานาฏศิลป์ ดังที่ปรากฏอยู่ในลีลานาฏศิลป์ เสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง และพื้นที่แสดง

5.2.2.6 แนวคิดของนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อ ถกเถียงเรื่องเพศ ผู้วิจัยได้มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการนำเสนอความเรียบง่ายและการสื่อสารอย่าง ตรงไปตรงมาตามแนวคิดของนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ ดังที่ปรากฏอยู่ในลีลานาฏศิลป์ เครื่องแต่งกาย และแสง นำมาพัฒนาการสร้างสรรค์ผลงานให้สื่อสารการแสดงกับผู้ชมได้เข้าใจ และเข้าถึงใน วัตถุประสงค์ของผู้วิจัยได้กำหนดไว้

5.2.2.7 การสะท้อนสภาพสังคมผ่านการสร้างสรรค์นาฏศิลป์เพื่อสังคม การ สร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ ถือเป็นส่วนหนึ่งของผลงานทางด้านศิลปะที่สามารถสะท้อนให้ เห็นถึงสภาพการณ์ สถานการณ์หรือความเป็นมาของในสังคมในแต่ละยุคสมัย ดังนั้นผู้วิจัยจึงคำนึงถึง การสะท้อนสภาพสังคมผ่านการสร้างสรรค์นาฏศิลป์เพื่อสังคม ในการนำเสนอข้อถกเถียงเรื่องเพศ ตามทฤษฎีของวิทยาศาสตร์ มานุษยวิทยาและสังคมวิทยา ดังที่ปรากฏอยู่ในบทบาทการแสดง ลีลา นาฏศิลป์ และอุปกรณ์ประกอบการแสดง อีกทั้งยังประโยชน์เพื่อความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการ ยอมรับ ความเคารพสิทธิและเสรีภาพทางเพศในความเป็นมนุษย์ที่มีความเท่าเทียมกันของสังคม มากยิ่งขึ้น

5.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาค้นคว้าการทำวิจัยต่อไปในอนาคต

จากการวิจัยเชิงสร้างสรรค์เรื่อง การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ ผู้วิจัยมี ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาค้นคว้าการทำวิจัยต่อไปดังนี้

5.3.1 ผลที่ได้จากแบบประเมินทั้งหมด 150 ชุด และมีจำนวนผู้ตอบแบบประเมิน ได้รับคืน ทั้งหมด 150 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของผู้เข้าร่วมชมการแสดง ผู้วิจัยพบว่า ความคิดเห็นที่เกี่ยวข้อง กับการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศโดยรวมว่า มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของแนวความคิดในการแสดง และองค์ประกอบของการสร้างสรรค์ผลงาน ทางด้านนาฏศิลป์ทั้ง 8 ด้าน พบว่า มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดในทุกด้าน อย่างไรก็ตาม สำหรับผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า ผลที่ได้จากการประเมินไม่สามารถเป็นตัวบ่งชี้ในการประเมินคุณภาพ ผลงานสร้างสรรค์ได้ เนื่องจากการประเมินจากผู้ชมเพียงกลุ่มเดียว อีกทั้งไม่สามารถชี้วัดความ ลึกซึ้งของผลงานศิลปะได้ เพราะผลงานในรูปแบบศิลปะเพื่อศิลปะ ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการสื่อสาร เพื่อให้ผู้ชมเกิดความรู้ ความเข้าใจในการแสดงทั้งหมด ดังนั้นการประเมินจากแบบสอบถาม จึงไม่ สามารถนำผลที่ได้จากการประเมินมาใช้ในการวัดหรือหาคุณค่าในงานศิลปะได้ แต่อาจจะทำไว้เพื่อให้ ผู้ชมตอบรับและแสดงความคิดเห็นที่มีต่อศิลปะสมัยนิยม

5.3.2 ในฐานะผู้สร้างสรรค์ผลงาน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า การสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏยศิลป์ในศตวรรษที่ 21 ไม่ควรออกแบบการแสดงให้เป็นการชี้นำแก่ผู้ชมมากเกินไป หากแต่ควรให้อิสระภาพแก่ผู้ชมในการตีความ และการทำความเข้าใจในสาระสำคัญของการแสดง

5.3.3 การสื่อสารในการสร้างสรรค์ผลงานในอนาคต ผู้สร้างสรรค์ผลงานควรให้ความสำคัญกับระดับประสบการณ์ของผู้ชม เนื่องจากผู้ชมการแสดงในแต่ละครั้ง อาจมีผู้ชมที่มีประสบการณ์แตกต่างกันออกไป ทำให้การสื่อสารในการสร้างสรรค์ผลงานในบางครั้ง อาจจะไม่ต้องการสื่อสารอย่างตรงไปตรงมาได้ เพื่อให้ผู้ชมใช้ประสบการณ์ที่มีในการคิดและตีความในการแสดงตามประสบการณ์ของแต่ละบุคคล



บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กนกวรรณ ธรารวรรณ. *ประชากรและสังคม 2556 : ประชากรและสังคมในอาเซียน ความท้าทายและ*

โอกาส. ใน สุชาดา ทวีสิทธิ์, มาลี สันถาวรณ และศุทธิดา ชวนวัน, บรรณาธิการ.

พิมพ์ครั้งที่ 1. นครปฐม : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2556.

(เอกสารทางวิชาการ / สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ; หมายเลข 413), 2556.

กฤษฎี ชัยศิลป์บุญ. ผู้เชี่ยวชาญทางด้านศิลปะและวัฒนธรรมแบบล้านนา, สัมภาษณ์, 14 ธันวาคม 2560.

กฤษรา (ชูโรมาน) วริศราภูริชา. *งานฉากละคร 2*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.

กาญจณี ละอองศรี. *ประวัติศาสตร์ศิลปะบันดาลใจ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ภาพพิมพ์, 2557.

กัจจกร สุนพงษ์ศรี. *สุนทรียศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556.

_____. *สุนทรียศาสตร์: หลักปรัชญาศิลปะ ทฤษฎีทัศนศิลป์ ศิลปะวิจารณ์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2559.

คมชัชวาล พสุริจันทร์แดง. *การสร้างสรรค์นาฏศิลป์ผ่านพัฒนาการด้านปรัชญาในเรื่อง พระมหาชนก*. วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2558.

_____. อาจารย์ประจำสาขาวิชานาฏศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, สัมภาษณ์, 13 ธันวาคม 2560.

_____. อาจารย์ประจำสาขาวิชานาฏศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, สัมภาษณ์, 19 เมษายน 2561 .

จารุณี หงส์จารุ. *เสียงในละคร*. ใน นพมาส แววหงส์ (บรรณาธิการ) *ปริทัศน์ศิลปะการละคร*. กรุงเทพฯ: คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2558.

จิรายุทธ พนมรักษ์. *การถ่ายทอดแนวคิดด้านการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยประเภท ศิลปะการแสดงเด่นรำฉะพะพื้นที่ของนราพงษ์ จรัสศรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2559.

จิตติกา โกศลเหมมณี. *รูปแบบและแนวความคิดในการสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยของ นราพงษ์ จรัสศรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556.

ชะลูด นิ่มเสมอ. *องค์ประกอบศิลปะ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อมรินทร์, 2557.

เชาวน์มนัส ประภักดี. *หัวหน้าภาควิชาดนตรีไทย วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา*, สัมภาษณ์, 14 ธันวาคม 2560.

_____. *หัวหน้าภาควิชาดนตรีไทย วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา*, สัมภาษณ์, 4 มกราคม 2561.

_____. *หัวหน้าภาควิชาดนตรีไทย วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา*, สัมภาษณ์, 5 มกราคม 2561.

_____. *หัวหน้าภาควิชาดนตรีไทย วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา*, สัมภาษณ์, 8 มกราคม 2561.

จิตพล เปลี่ยนสิริ. *อาจารย์ประจำสาขาวิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, สัมภาษณ์, 4 กันยายน 2561.

ชุมารณ ฝาชัยภูมิ. *เพศวินศึกษา*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น, 2559.

ฐาปนีย์ สังสิทธิวงศ์. *การสร้างสรรค์ละครเพลงร่วมสมัย เรื่องศิลปินผู้บุกเบิกนาฏศิลป์ร่วมสมัยในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปกรรมดุฎิบัณฑิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2558.

ณัฐพัฒน์ ผลพิกุล. *อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปะการแสดง คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, สัมภาษณ์, 8 มิถุนายน 2561.

_____. *อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปะการแสดง คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2561.

ดนัย ลินจงรัตน์. *ผู้อำนวยการ สมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย*, สัมภาษณ์, 24 มกราคม 2561.

ดาริณี ชำนาญหมอ. *ศิลปะแห่งการออกแบบและกำกับลิลา*. กรุงเทพฯ: ไอเดียสแควร์, 2545.

_____. *การสร้างสรรค์นาฏศิลป์เพื่อผู้หญิงกับการยุติความรุนแรง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปกรรมศาสตรดุฎิบัณฑิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2557.

ดาร์วิน, ชาร์ลส์ โรเบิร์ต. *กำเนิดสปีชีส์. The Origin of Species*. พิมพ์ครั้งที่2, กรุงเทพฯ: สารคดี, 2558.

ติก แสนบุญ. *เพศวิน...เพศสภาพ ในปริณทลแห่งศิลปะงานช่างสุวรรณภูมิ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ภาพพิมพ์, 2557.

ทศพร มณีศรีขำ. *การสร้างความเป็นอื่นให้กับเกย์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุฎิบัณฑิต สาขาพัฒนศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2545.

ธรรณู ภูมิจิโรจ. *แนวความคิดในการสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยเกี่ยวกับบทบาทของสตรีในสังคมไทยของนราพงษ์ จรัสศรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรดุฎิบัณฑิต คณะศิลปกรรม

ศาสตราจารย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556.

ธรากร จันทนะสาโร. *นาฏยศิลป์สร้างสรรค์จากแนวคิดไตรลักษณ์ในพระพุทธศาสนา*. วิทยานิพนธ์
ปริญญาศิลปกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2557.

_____. อาจารย์ประจำสาขาวิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ, สัมภาษณ์, 8 พฤษภาคม 2560.

_____. อาจารย์ประจำสาขาวิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ, สัมภาษณ์, 14 ธันวาคม 2560.

_____. อาจารย์ประจำสาขาวิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ, สัมภาษณ์, 4 มกราคม 2561.

_____. อาจารย์ประจำสาขาวิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ, สัมภาษณ์, 8 พฤษภาคม 2561.

_____. อาจารย์ประจำสาขาวิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ, สัมภาษณ์, 20 มิถุนายน 2561.

_____. อาจารย์ประจำสาขาวิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ, สัมภาษณ์, 8 กรกฎาคม 2561.

_____. อาจารย์ประจำสาขาวิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ, สัมภาษณ์, 6 สิงหาคม 2561.

_____. อาจารย์ประจำสาขาวิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ, สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2561.

ธีรเนตร วิโรจน์สกุล. อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปะการแสดง คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีปทุม บางเขน, สัมภาษณ์, 4 มกราคม 2561.

_____. อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปะการแสดง คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีปทุม บางเขน, สัมภาษณ์, 6 มกราคม 2561.

นริรัตน์ พินิจนสาร. อาจารย์ประจำสาขาวิชาการละคร คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์, สัมภาษณ์, 25 พฤษภาคม 2561.

_____. อาจารย์ประจำสาขาวิชาการละคร คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
สัมภาษณ์, 1 มิถุนายน 2561.

_____. อาจารย์ประจำสาขาวิชาการละคร คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2561.

นราพงษ์ จรัสศรี. *ประวัตินาฏยศิลป์ตะวันตก*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

2548.

- _____. ศาสตราจารย์ ประจำภาควิชานาฏยศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2561.
- _____. ศาสตราจารย์ ประจำภาควิชานาฏยศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สัมภาษณ์, 4 พฤษภาคม 2561
- _____. ศาสตราจารย์ ประจำภาควิชานาฏยศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สัมภาษณ์, 22 พฤษภาคม 2561
- _____. ศาสตราจารย์ ประจำภาควิชานาฏยศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สัมภาษณ์, 1 มิถุนายน 2561
- _____. ศาสตราจารย์ ประจำภาควิชานาฏยศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สัมภาษณ์, 8 มิถุนายน 2561
- _____. ศาสตราจารย์ ประจำภาควิชานาฏยศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สัมภาษณ์, 28 กันยายน 2561
- _____. ศาสตราจารย์ ประจำภาควิชานาฏยศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สัมภาษณ์, 24 สิงหาคม 2561
- _____. ศาสตราจารย์ ประจำภาควิชานาฏยศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สัมภาษณ์, 25 กุมภาพันธ์ 2562
- นฤพนธ์ ตัววิเศษ. *เกย์และเลสเบี้ยนศึกษาในวิชามานุษยวิทยา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, 2553.
- ป. รัตนปัญญา. *ชุดเที่ยวเมืองจีน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2536.
- ปณณดา สายยศ. *การใช้สัญลักษณ์ภาพแทนร่างกายในงานศิลปกรรมของพินรี สันต์พิทักษ์ และวัชรพงษ์ อยู่ดี*. วารสารวิชาการ Veridian E-journal ปีที่ 7 ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน – ธันวาคม, ฉบับมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 2557.
- เปรมปรีดา ปราโมช ณ อยุธยา. *อุปนายกสมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์*, สัมภาษณ์, 6 สิงหาคม 2561.
- พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ. *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 132. ตอนที่ 18ก. 17. , 2558.
- พูนศักดิ์ ประถมบุตร. *กายวิภาคและสรีรวิทยา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2532.
- พันธุ์ชนะ สุนทรพิพิธ. *เช็กส์กับแพชั่น: ประวัติศาสตร์เครื่องแต่งกายผ่านมุมมองเรื่องเพศ*. *วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ : ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (26) มกราคม - มิถุนายน 2555*, 2555.
- ไพโรจน์ ชุมณี. *สุนทรียศาสตร์ตะวันตก*. โครงการตำราและหนังสือ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัย

- ศิลปากร. กรุงเทพฯ: แพลน พรินท์ติ้ง จำกัด, 2559.
- ระวีวรรณ วรรณวิไชย. *นาฏยศิลป์เพื่อเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554.
- รักษ์สินี อัครศวะเมฆ. *นาฏยศิลป์สร้างสรรค์สำหรับการแข่งขันยิมนาสติกลีลาในระดับนานาชาติ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2557.
- ฤทธิรงค์ จิวากานนท์. *ภาพบนเวที*. ใน นพมาส แววหงส์ (บรรณาธิการ) *ปริทัศน์ศิลปะการละคร*. กรุงเทพฯ: คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2558.
- รวุฒิ โต๊ะอี. ผู้เชี่ยวชาญและนักออกแบบอิสระด้านเครื่องแต่งกายสำหรับการแสดง, สัมภาษณ์, 26 มกราคม 2561.
- วิชชุดา วุชาทิพย์. *ข้าราชการบำนาญ และกองบรรณาธิการวารสารคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สัมภาษณ์, 31 สิงหาคม 2560.*
- _____. *ข้าราชการบำนาญ และกองบรรณาธิการวารสารคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สัมภาษณ์, 19 มกราคม 2561*
- วิรุณ ตั้งเจริญ. *วิสัยทัศน์ศิลปกรรม*. โครงการประกาศเกียรติคุณ มศว 60 ปี ศรีสง่ามมหานคร “จุดเปลี่ยน มศว”. กรุงเทพฯ: ศูนย์สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2553.
- ศรียา หงส์สีบเอ็ด. อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปะการแสดง คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, สัมภาษณ์, 8 มิถุนายน 2561.
- ศรัณยา พิษรณนท. *สัญลักษณ์ทางเพศในผลงานจิตรกรรมของ จอร์เจีย โอคีฟ*. วารสารวิชาการ Veridian E-journal ปีที่ 9 ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน – ธันวาคม, ฉบับมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 2559.
- สกนธ์ ภู่งามดี. *ศิลปปริทัศน์*. กรุงเทพฯ: บิ๊ก พอยท์, 2547.
- สทาศัย พงศ์ธีรภู. *ดรา บาหลา: นาฏยศิลป์สร้างสรรค์จากวรรณคดีไทย เรื่อง อิเหนา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2557.
- สมพร พูราจ. *Mime ศิลปะท่าทางและการเคลื่อนไหว*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554.
- สหพร ยี่สีตัน. หัวหน้าฝ่ายการแสดง กำกับการแสดง คัดสรรและพัฒนาศิลปิน บริษัท เวิร์คพอยท์เอนเตอร์เทนเมนต์ จำกัดมหาชน, สัมภาษณ์, 5 มกราคม 2561.
- สุชาติ ทวีสิทธิ์. *ผู้หญิง ผู้ชาย และเพศวิถี: เพศภาวะศึกษาในงานมานุษยวิทยา*. วารสารสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ปีที่19 ฉบับที่1 เดือนมกราคม-มิถุนายน, 2550.
- สุชาติ เมฆรุ่งเรืองกุล. *การเรียบเรียงคำนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง “ความเสมอภาคทางเพศ”*.

โครงการพัฒนาผู้ผลิตอิสระระดับบุคคล ชุมชน เพื่อพัฒนารายการทีวีเพื่อการส่งเสริมความ
เสมอภาคระหว่างเพศในสื่อสาธารณะ. องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพ สาธารณะแห่ง
ประเทศไทย (ส.ส.ท.), 2554.

สุนันทา เกตุเหล็ก. อาจารย์ประจำสาขาวิชานาฏศิลป์และการแสดง คณะมนุษยศาสตร์ และ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2561.

สุพิชฌาย์ นพวงศ์ ณ อยุธยา. อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, สัมภาษณ์, 5 มกราคม 2561.

สุภางค์ จันทวานิช. *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556.

สุรางค์ศรี ตันเสียงสม. *ประวัติศาสตร์ญี่ปุ่น*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2536.

สุรินทร์ เมทะนี. อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปะการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรัตน
บัณฑิต, สัมภาษณ์, 21 มิถุนายน 2560

_____. อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปะการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต,
สัมภาษณ์, 14 ธันวาคม 2560.

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. *หลักการ Yogyakarta Principles*. ไพศาล ลิขิตปรีชากุล (แปล).

กรุงเทพ: หจก.ไอเดีย สแควร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. The ASEAN LGBTIQ Caucus Statement.
www.ilga.org, 2552.

อมรา พงศาพิชญ์ และมาร์จอร์ เมอเกะ. *เพศสภาพและเพศวิถีในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

อรรถพล ปะมะโช. อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาอังกฤษและภาษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง, สัมภาษณ์, 12 มีนาคม 2561.

อรวรรณ ชมดง, อรหันเพียรยุระ. *เพศวิถีและสังคมไทยในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่ง*. วารสารบัณฑิตศึกษา
มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์. ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2557, 2557.

อดิเทพ พันธุ์ทอง. *เว็บเกย์อ้าว “ฮ่อแต่ฮั่น” ส่วนใหญ่เคยผ่านประสบการณ์ทางเพศกับผู้ชาย
ด้วยกัน*. ศิลปวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: มติชน, 2559.

อภิธรรม กำแพงแก้ว. *งานออกแบบท่าเต้น*. คณะศิลปกรรมศาสตร์, 9(1), 21-28, 2544.

อภิวัฒน์ สุธรรมดี. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, สัมภาษณ์, 5 มกราคม 2561.

อุรพงศ์ แพทย์คชา, สุรกิจ ปรามสร. *การนำเสนอความเป็นเพศวิถีผ่านสื่อภาพยนตร์ไทย: ในมิติความ
เป็นจริงของสังคมไทย*. วารสาร : วารสารนักบริหาร ปีที่ : 32 ฉบับที่ : 4 เลขหน้า : 147-
155, 2555.

ภาษาอังกฤษ

- Banes, Sally. (1998). *Dancing women : female bodies on stage*. USA and Canada by Routledge, 2010.
- Baunach, Dawn Michelle. *Changing Same-Sex Marriage Attitudes in America from 1988 Through 2010*. *Public Opinion Quarterly*. Volume 76, Issue 2, 1 July 2012, Pages 364–378, Oxford University Press, 2012.
- Barrett, Greg. *Tutu*. A Sue Hines Book, Allen & Unwin Pty Ltd, 1943.
- Brandstetter, Gabriele; translation from the German by Polzer Elena. *Poetics of dance: body, image, and space in the historical avant-gardes*. Oxford University Press, 1995.
- Copeland, Roger. *Postmodern Dance Postmodern Architecture Postmodernism*. *Performing Arts Journal*. Vol. 7, No. 1 (1983), pp. 27-43. *Performing Arts Journal, Inc*, 1983.
- Daly, Kathleen. *Discrimination in the Criminal Courts: Family, Gender, and the Problem of Equal Treatment*. *Social Forces*, Volume 66, Issue 1, 1 September 1987, Pages 152–175, The University of North Carolina Press, 1987.
- Gagnon, John H. and Simon, William. *Sexual Conduct: The Social Sources of Human Sexuality, paperback edn*. Chicago, IL: Aldine Press, 1974.
- Gaton, Strphen. *Histories of Sexuality*. New York, Rourledge, 2004
- Gough, Brendan, Nicky Weyman, Julie Alderson, Gary Butler & Mandy Stone.r. ‘They did not have a word’: The parental quest to locate a ‘true sex’ for their intersex children, *Psychology & Health*, 23:4, **493-507**, 2008.
- Felski, Rita. *Sexology in Culture*. Introduction in Lucay Bland and Laura Doan (eds). Chicago, The University of Chicago Press, 1994.
- Foucault, Michel. *The Will to Knowledge: The History of Sexuality 1*. New York, Penguin Books, 1990.
- Halperin, David M. “*Is There a History of Sexuality?*”. *History and Theory*, vol. 28, no. 3, pp. 257–274. JSTOR, JSTOR, www.jstor.org/stable/2505179, 1989.
- Hunt, S. (Ed.). *Contemporary Christianity and LGBT Sexualities*. London: Routledge, 2009.

- James, Neufeld ; foreword by Kain Karen. *Passion to dance : the National Ballet of Canada*. Library and Archives Canada Cataloguing in Publication, 2011.
- Martos, A. J, Wilson, P. A, & Meyer, I. H. *Lesbian, gay, bisexual, and transgender (LGBT) health services in the United States: Origins, evolution, and contemporary landscape*. *PLOS One*, 12(7). The Williams Institute, 2017.
- Mazo, Joseph H.. *The Makers of Modern Dance in America*. Princeton Book Company, 1993.
- Noisette Philippe. *talk about contemporary dance*. Flammarion, S.A, Paris, 2011.
- Pizer, J, & Kuehl, S. *Same-Sex Couples and Marriage: Model Legislation for Allowing Same-Sex Couples to Marry or All Couples to Form a Civil Union*. The Williams Institute, 2012.
- Revathi, A. *Truth About Me, The: A Hijra Life Story*. USA: Penguin book, 2010.
- Richard, B. and Jean, L. *Health sexuality*. Australia: Thomson Learning, 2005.
- Siraj, Asifa. "*I Don't Want to Taint the Name of Islam*": *The Influence of Religion on the Lives of Muslim Lesbians*, *Journal of Lesbian Studies*, Volume 16, 2012 - Issue 4: Lesbians, Sexuality, and Islam, 2012.
- Torranc, E. P. *Scientific views of creativity and factors effecting is growth*. *Deadalus*, 94 p. 663, 1965.
- Weeks, Jeffrey; Holand, Janet and Waites, Matthew. *Sexualities and Society*. Cambridge, Polity Press, 2003.
- WHO/UNFPA/UNICEF. *Study group on programming for adolescent health: Programming for adolescent health and development*. Geneva: WHO, 1999.



ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY



ภาคผนวก ก

สัจจิบัตร กำหนดการ และนิทรรศการข้อมูลการแสดงผลงานดุษฎีนิพนธ์ทางด้านนาฏศิลป์
เรื่อง การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ



จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY



กำหนดการแสดงผลงานชุดสูทสีฟ้าทางด้านนาฏยศิลป์

ประจำปีการศึกษา 2561

วันอาทิตย์ที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2562

ณ ห้องโถง ชั้น 1 คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

16.00 น. ลงทะเบียนเข้าชมงาน

16.30 น. ช่วงพิธีการ ประธานในพิธีกล่าวเปิดงาน

17.00 น. การแสดงแฟชั่นโชว์ โดยโรงเรียนนาฏยศิลป์จากวิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ โดยนายวิวัฒน์ กรมประจักษ์

17.45 น. พิธีการแสดง 15 นาที

18.00 น. การแสดงชุดที่ 2 การสร้างสรรค์นาฏยศิลป์จากสัญลักษณ์ของนาฏศิลป์ไทย ในความเชื่อของศาสนา พราหมณ์-ฮินดู โดยนายอภิสิทธิ์ เกตุแก้ว

18.45 น. จบการแสดง

กำหนดการแสดงผลงานดุชนิพนธ์ทางด้านนาฏศิลป์
ประจำปีการศึกษา 2561
วันอาทิตย์ที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2562
ณ ห้องโถง ชั้น 1 คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การสร้างสรรคานาฏยศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ
THE CREATION OF A DANCE FROM GENDER CONTROVERSY

DFA^{๑๑}
DANCE
FESTIVAL



วิทวัส กรมณีโรจน์
VITTA VAT KORNMANEEROJ

แนวคิดและแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงาน

ในปัจจุบันปรากฏการณ์ข้อถกเถียงเรื่องเพศ ได้มีความเคลื่อนไหวและเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอไม่ว่าจะเป็นการกำหนดเพศ การตัดสินเรื่องเพศ จากบุคลิกภายนอก การศัลยกรรม และแม้แต่สื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งต้องยอมรับว่าความวุ่นวาย ความเข้าใจทางด้านเพศวิถีและความเท่าเทียมกันในหมู่นักสร้างสรรค์ผลงานได้มีแนวคิดและแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏยศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ เพื่อหาจุดในการสร้างสรรค์นาฏยศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ และเพื่อหาแนวคิดหลังการสร้างสรรค์นาฏยศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ ซึ่งแสดงให้เห็นมุมมองของการมองผู้คนในสังคมเรื่องเพศจากความหลากหลายทางเพศวิถี มาดูขงความและสังคมภายในมิติของข้อถกเถียงเรื่องเพศ อีกทั้งยังประโยชน์เพื่อให้สังคมได้เข้าใจถึงความเท่าเทียม และยอมรับข้อถกเถียงดังกล่าวและสนับสนุนด้านการสร้างสรรค์ผลงานนาฏยศิลป์หลังสมัยใหม่

องค์ 1 ก้นหัด (Sex Determination)
นำเสนอรูปแบบของข้อถกเถียงเรื่องเพศในประเด็นต่าง ๆ จากแนวคิดเรื่องเพศตามทฤษฎีของมานุษยวิทยาในมุมมองของการมองผู้คนในสังคมผ่านเพศวิถี โดยผู้วิจัยมีโครงร่างการแสดงมาจากระเบียบปฏิบัติทางเพศวิถี หรือการยอมรับระหว่างเพศเดียวกันอีกด้วยผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสื่อสารทางการแสดงในการนำเสนอภาพตัวแทนของอัตลักษณ์ทางเพศ โดยนำแนวคิดในเรื่องการตีความเชิงสัญลักษณ์ (sign) เรื่องเพศวิธียามาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏยศิลป์

องค์ 2 จิตวิญญาณ (Soul)
นำเสนอรูปแบบของข้อถกเถียงเรื่องเพศในประเด็นต่าง ๆ จากแนวคิดเรื่องเพศตามทฤษฎีของมานุษยวิทยาในมุมมองของการมองผู้คนในสังคมผ่านเพศวิถี โดยผู้วิจัยมีโครงร่างการแสดงมาจากระเบียบปฏิบัติทางเพศวิถี หรือการยอมรับระหว่างเพศเดียวกันอีกด้วยผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสื่อสารทางการแสดงในการนำเสนอภาพตัวแทนของอัตลักษณ์ทางเพศ โดยนำแนวคิดในเรื่องการตีความเชิงสัญลักษณ์ (sign) เรื่องเพศวิธียามาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏยศิลป์

องค์ 3 พื้นที่ (Space)
นำเสนอรูปแบบของข้อถกเถียงเรื่องเพศในประเด็นต่าง ๆ จากแนวคิดเรื่องเพศตามทฤษฎีของมานุษยวิทยา โดยผู้วิจัยมีโครงร่างการแสดงมาจากระเบียบปฏิบัติทางเพศวิถี โดยผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสื่อสารทางการแสดงในการนำเสนอภาพตัวแทนของอัตลักษณ์ทางเพศ โดยนำแนวคิดในเรื่องการตีความเชิงสัญลักษณ์ (sign) เรื่องเพศวิธียามาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏยศิลป์

องค์ 4 การเคลื่อนไหวทางเพศวิถี (Sexuality Movement)
นำเสนอรูปแบบจากแนวคิดจากข้อถกเถียงเรื่องเพศ โดยใช้ทฤษฎีทางด้านนาฏยศิลป์ ทักษะศิลป์และการสร้างสรรค์นาฏยศิลป์ เพื่อเป็นการตั้งคำถามต่อสังคมในความเข้าใจเรื่องความเท่าเทียม และยอมรับในตัวคนซึ่งกันและกันของความเท่าเทียมในสังคมเรื่องเพศในปัจจุบัน อีกทั้งเพื่อให้สังคมได้ตระหนักและตั้งคำถามถึงความคิดเรื่องเพศ ในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับเพศวิถีและความเท่าเทียมในมนุษย์ที่เน้นเรื่องเคลื่อนไหวของสังคมอย่างหนึ่งต่อไป

นิทรรศการข้อมูลการแสดงผลงานดุซงึนนิพนธ์ทางด้านนาฏยศิลป์เรื่อง
การสร้างสรรคานาฏยศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ





แบบประเมินผลงานการสร้างสรรค์นาฏศิลป์

การแสดงผลงานดุริยางคศิลป์ทางด้านนาฏศิลป์ ประจำปีการศึกษา 2561

โดยนิสิตหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาศิลปกรรมศาสตร์ (นาฏศิลป์) รุ่นที่ 9

คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำชี้แจงในการตอบแบบประเมิน

1. แบบประเมินฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความพึงพอใจของการเข้าชมผลงานการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ โดยมีคำตอบที่ถูกต้องหรือผิด ซึ่งขอความร่วมมือจากผู้ตอบแบบประเมินทุกท่านในการให้คำตอบที่ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด และคำตอบของท่านจะเป็นแนวทางในการพัฒนาผลงานการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ในโอกาสต่อไป
2. การแสดงผลงานดุริยางคศิลป์ทางด้านนาฏศิลป์ ประจำปีการศึกษา 2561 ครั้งนี้ ประกอบไปด้วยการแสดงผลงานจำนวน 2 ชุด ได้แก่

ลำดับ	รายชื่อผลงานการสร้างสรรค์นาฏศิลป์	นิสิตผู้สร้างสรรค์ผลงาน
1	การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ	นายวิวัฒน์ กรมณีโรจน์
2	การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากสัญลักษณ์โอม ในความเชื่อของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู	นายอภิชาติ เกตุแก้ว

3. แบบประเมินฉบับนี้มี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน จำนวน 1 หน้า

ตอนที่ 2 แบบประเมินผลงานการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ จำนวน 2 หน้า

4. ขอความร่วมมือในการตอบแบบประเมินฉบับนี้ให้ครบทุกการแสดงหรือมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์มากที่สุดและนำไปใช้ประโยชน์ในการวิจัยต่อไป

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ให้ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด

เพศ

☐ ชาย ☐ หญิง

อายุ

☐ 15-20 ปี ☐ 21-25 ปี ☐ 26-30 ปี
☐ 31-35 ปี ☐ 36-40 ปี ☐ มากกว่า 40 ปี

สถานภาพ

☐ นักเรียน

ระดับชั้น

☐ มัธยมศึกษาตอนต้น

☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย

☐ นิสิต/นักศึกษา

ระดับชั้น

☐ ปริญญาตรี

☐ ปริญญาโท

☐ ปริญญาเอก

☐ ครู/อาจารย์/พนักงานมหาวิทยาลัย

☐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ/พนักงานของรัฐ/พนักงานเอกชน

☐ ศิลปินอิสระ

☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)

ประสบการณ์ในการรับชมการแสดงการสร้างสรรค์นาฏศิลป์/นาฏยศิลป์สร้างสรรค์

☐ ไม่เคย ☐ 1-3 ครั้ง/ปี ☐ 4-6 ครั้ง/ปี

☐ 7-10 ครั้ง/ปี ☐ มากกว่า 10 ครั้ง/ปี

ท่านทราบข่าวการจัดการแสดงนาฏศิลป์ครั้งนี้จากช่องทางใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ครู/อาจารย์ ☐ เพื่อน/คนรู้จัก ☐ คนในครอบครัว

☐ ป้ายประชาสัมพันธ์ ☐ สื่อออนไลน์ ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)

ตอนที่ 2 แบบประเมินผลงานการแสดงนาฏศิลป์

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความและทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ให้ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด

การแสดงชุดที่ 1
การสร้างสรรคานาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ
โดย
นายวิวัฒน์ กรมณีโรจน์

1. โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ให้ตรงกับหมายเลขตามระดับความพึงพอใจหรือความรู้สึกของท่าน

ลำดับ	หัวข้อรายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจหรือความรู้สึก				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
1	แนวความคิดในการแสดง (Concept)					
2	ด้านบทการแสดง (Script)					
	2.2 ความเหมาะสมของบทการแสดงกับการสื่อสารเรื่องราว					
	2.3 ความคิดสร้างสรรค์ของบทการแสดงกับผลงานการแสดง					
3	ด้านนักแสดง					
	3.1 ความเหมาะสมของนักแสดงกับผลงานการแสดงในด้านทักษะ					
	3.2 ความเหมาะสมของนักแสดงกับผลงานการแสดงในด้านบุคลิกภาพ					
	3.3 ความเหมาะสมของนักแสดงกับผลงานการแสดงในด้าน การสื่อสารเรื่องราวกับผู้ชม					
4	ด้านการออกแบบลีลานาฏศิลป์ (Choreograph)					
	4.1 ความคิดสร้างสรรค์ของลีลาหรือท่วงท่าในการแสดง					
	4.2 ความเหมาะสมของรูปแบบการเต้นกับหัวข้อผลงาน					
5	ด้านการออกแบบดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง (Sound)					
	5.1 ความคิดสร้างสรรค์ของดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง					
	5.2 ความเหมาะสมของดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง					

ลำดับ	หัวข้อรายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจหรือความรู้สึก				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
6	ด้านการออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง (Props)					
	6.1 ความเหมาะสมของอุปกรณ์ประกอบการแสดง					
	6.2 ความคิดสร้างสรรค์ของอุปกรณ์ประกอบการแสดง					
7	ด้านการออกแบบพื้นที่ (Performance Area)					
	7.1 ความเหมาะสมของในใช้พื้นที่แสดง					
	7.2 ความคิดสร้างสรรค์ในการใช้พื้นที่แสดง					
8	ด้านการออกแบบเครื่องแต่งกาย (Costume)					
	8.2 ความเหมาะสมของเครื่องแต่งกายกับผลงานการแสดง					
	8.1 ความคิดสร้างสรรค์ของเครื่องแต่งกายกับผลงานการแสดง					
9	ด้านการออกแบบแสง (Lighting)					
	9.1 ความเหมาะสมของแสงกับผลงานการแสดง					

2. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากที่ได้กล่าวมาในข้อ 1

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ร่วมตอบแบบประเมิน
และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าข้อคิดเห็นของท่านจะสามารถ
นำไปพัฒนาผลงานการสร้างสรรค์นาฏยศิลป์ในโอกาสต่อไป



ผลของการสอบถามความคิดเห็น ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบการสำรวจความคิดเห็นที่เกี่ยวกับการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ โดยจำแนกตามผลสำรวจข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน และผลสำรวจการประเมินผลการแสดงนาฏศิลป์ของผู้ตอบแบบประเมิน ซึ่งมีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน วิเคราะห์ไต่ถามการหาค่าร้อยละของผู้ตอบแบบประเมิน

รายการประเมิน	ร้อยละของผู้ตอบแบบประเมิน	หมายเหตุ
เพศ		
- ชาย	39.33	
- หญิง	60.67	
อายุ		
- 15 – 20 ปี	29.33	
- 21 – 25 ปี	16.67	
- 26 – 30 ปี	9.33	
- 31 – 35 ปี	16.00	
- 36 – 40 ปี	10.67	
- มากกว่า 40 ปี	18.00	
สถานภาพ		
- นักเรียน		
1) มัธยมศึกษาตอนต้น	4.00	
2) มัธยมศึกษาตอนปลาย	6.00	
- นิสิต/นักศึกษา		
1) ปริญญาตรี	28.67	
2) ปริญญาโท	3.33	
3) ปริญญาเอก	2.00	
- ครู/อาจารย์/พนักงานมหาวิทยาลัย	8.67	
- พนักงานรัฐวิสาหกิจ/พนักงานเอกชน	18.67	
- ศิลปินอิสระ	8.67	
- อื่น ๆ	20.00	

รายการสอบประเมิน	ร้อยละของผู้ตอบ แบบประเมิน	หมายเหตุ
ประสบการณ์ในการรับชมการแสดงการสร้างสรรค์ นาฏศิลป์/นาฏศิลป์สร้างสรรค์ <ul style="list-style-type: none"> - ไม่เคย - 1 – 3 ครั้ง/ปี - 4 – 6 ครั้ง/ปี - 7 – 10 ครั้ง/ปี - มากกว่า 10 ครั้ง/ปี 	<ul style="list-style-type: none"> 20.67 47.33 12.67 5.33 14.00 	
ท่านทราบข่าวการจัดการแสดงนาฏศิลป์ครั้งนี้จาก ช่องทางใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) <ul style="list-style-type: none"> - ครู/อาจารย์ - เพื่อน/คนรู้จัก - คนในครอบครัว - ป้ายประชาสัมพันธ์ - สื่อออนไลน์ - อื่น ๆ 	<ul style="list-style-type: none"> 27.27 35.89 5.74 6.70 19.14 5.26 	

ตอนที่ 2 แบบประเมินผลงานการแสดงนาฏศิลป์ ผู้วิจัยได้จัดทำแบบประเมินจำแนกตามแนวคิดคิดในการแสดง และองค์ประกอบการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ รวมทั้งสิ้น 9 ด้าน ได้แก่ 1.ด้านแนวคิดในการแสดง 2. ด้านบทการแสดง 3. ด้านนักแสดง 4. ด้านการออกแบบลีลานาฏศิลป์ 5. ด้านการออกแบบเสียงและดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง 6. ด้านการออกแบบเครื่องแต่งกาย 7. ด้านการออกแบบพื้นที่ 8. ด้านการออกแบบแสง 9. ด้านการออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง วิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อตรวจสอบความคิดเห็นและความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมชมการแสดง

ผลสำรวจการประเมินผลการแสดงนาฏยศิลป์ของผู้ตอบแบบประเมินโดยหาค่าร้อยละ

ลำดับ	รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจหรือความรู้สึก					หมายเหตุ
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1	
1.	แนวความคิดในการแสดง (concept)	77.62	22.38				
2.	ด้านบทการแสดง (Script)						
	2.1 ความเหมาะสมของบทบาทการแสดงกับการสื่อสารเรื่องราว	76.76	21.97	1.27			
	2.2 ความคิดสร้างสรรค์ของบทบาทการแสดงกับผลงานการแสดง	72.95	26.63	0.42			
3.	ด้านนักแสดง						
	3.1 ความเหมาะสมของนักแสดงกับผลงานการแสดงในด้านทักษะ	79.58	17.46	2.96			
	3.2 ความเหมาะสมของนักแสดงกับผลงานการแสดงในด้านบุคลิกภาพ	74.68	22.76	2.56			
	3.3 ความเหมาะสมของนักแสดงกับผลงานการแสดงในด้านการสื่อสารเรื่องราวกับผู้ชม	78.54	20.20	1.26			
4.	ด้านการออกแบบลีลานาฏยศิลป์ (Choreograph)						
	4.1 ความคิดสร้างสรรค์ของลีลาหรือท่วงท่าในการแสดง	79.50	20.08	0.42			
	4.2 ความเหมาะสมของรูปแบบการเต้นกับหัวข้อผลงาน	82.75	15.58	1.67			
5.	ด้านการออกแบบดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง (Sound)						
	5.1 ความคิดสร้างสรรค์ของดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง	83.80	14.96	1.25			
	5.2 ความเหมาะสมของดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง	84.60	13.31	2.08			

ลำดับ	รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจหรือความรู้สึก					หมายเหตุ
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1	
6.	ด้านการออกแบบอุปกรณ์ ประกอบการแสดง						
	6.1 ความเหมาะสมของอุปกรณ์ ประกอบการแสดง	70.71	25.40	3.90			
	6.2 ความคิดสร้างสรรค์ของ อุปกรณ์ประกอบการแสดง	79.47	18.00	2.53			
7.	ด้านการออกแบบพื้นที่						
	7.1 ความเหมาะสมของในพื้นที่ แสดง	75.65	17.87	6.48			
	7.2 ความคิดสร้างสรรค์ในการ ใช้พื้นที่แสดง	75.00	21.14	3.86			
8.	ด้านการออกแบบเครื่องแต่ง กาย (Costume)						
	8.1 ความเหมาะสมของเครื่อง แต่งกายกับผลงานการแสดง	71.84	24.71	3.45			
	8.2 ความคิดสร้างสรรค์ของ เครื่องแต่งกายกับผลงานการ แสดง	71.02	26.40	2.58			
9.	ด้านการออกแบบแสง						
	9.1 ความเหมาะสมของแสงกับ ผลงานการแสดง	76.65	17.77	5.59			

ผลสำรวจการประเมินผลการแสดงนาฏยศิลป์ของผู้ตอบแบบประเมิน
โดยหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยรวมและในแต่ละด้าน

ลำดับ	รายการประเมิน	ผู้ตอบแบบประเมิน (n= 150)		ระดับ ความ เหมาะสม
		(\bar{x})	SD	
1.	แนวความคิดในการแสดง (concept)	4.74	0.44	มากที่สุด
	ผลรวม	4.74	0.44	มากที่สุด
2.	ด้านบทการแสดง (Script)			
	2.1 ความเหมาะสมของบทบาทการแสดงกับการ สื่อสารเรื่องราว	4.70	0.50	มากที่สุด
	2.2 ความคิดสร้างสรรค์ของบทบาทการแสดงกับ ผลงานการแสดง	4.68	0.48	มากที่สุด
	ผลรวม	4.69	0.49	มากที่สุด
3.	ด้านนักแสดง			
	3.1 ความเหมาะสมของนักแสดงกับผลงานการแสดง ในด้านทักษะ	4.70	0.55	มากที่สุด
	3.2 ความเหมาะสมของนักแสดงกับผลงานการแสดง ในด้านบุคลิกภาพ	4.66	0.55	มากที่สุด
	3.3 ความเหมาะสมของนักแสดงกับผลงานการแสดง ในด้านการสื่อสารเรื่องราวกับผู้ชม	4.72	0.49	มากที่สุด
	ผลรวม	4.85	0.53	มากที่สุด
4.	ด้านการออกแบบลีลานาฏยศิลป์ (Choreograph)			
	4.1 ความคิดสร้างสรรค์ของลีลาหรือท่วงท่าในการ แสดง	4.75	0.45	มากที่สุด
	4.2 ความเหมาะสมของรูปแบบการเต้นกับหัวข้อ ผลงาน	4.76	0.48	มากที่สุด
	ผลรวม	4.75	0.46	มากที่สุด

ลำดับ	รายการประเมิน	ผู้ตอบแบบประเมิน (n= 150)		ระดับ ความ เหมาะสม
		(\bar{x})	SD	
5.	ด้านการออกแบบดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง (Sound)			
	5.1 ความคิดสร้างสรรค์ของดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง	4.59	0.60	มากที่สุด
	5.2 ความเหมาะสมของดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง	4.71	0.53	มากที่สุด
	ผลรวม	4.65	0.56	มากที่สุด
6.	ด้านการออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง			
	6.1 ความเหมาะสมของอุปกรณ์ประกอบการแสดง	4.60	0.66	มากที่สุด
	6.2 ความคิดสร้างสรรค์ของอุปกรณ์ประกอบการแสดง	4.64	0.59	มากที่สุด
	ผลรวม	4.62	0.62	มากที่สุด
7.	ด้านการออกแบบพื้นที่			
	7.1 ความเหมาะสมของในพื้นที่แสดง	4.61	0.59	มากที่สุด
	7.2 ความคิดสร้างสรรค์ในการใช้พื้นที่แสดง	4.62	0.56	มากที่สุด
	ผลรวม	4.61	0.57	มากที่สุด
8.	ด้านการออกแบบเครื่องแต่งกาย (Costume)			
	8.1 ความเหมาะสมของเครื่องแต่งกายกับผลงานการแสดง	4.62	0.64	มากที่สุด
	8.2 ความคิดสร้างสรรค์ของเครื่องแต่งกายกับผลงานการแสดง	4.59	0.60	มากที่สุด
	ผลรวม	4.60	0.62	มากที่สุด
9.	ด้านการออกแบบแสง			
	9.1 ความเหมาะสมของแสงกับผลงานการแสดง	4.71	0.53	มากที่สุด
	ผลรวมค่าเฉลี่ย	4.68	0.53	มากที่สุด



ภาคผนวก ง

บรรยายกาศการแสดงผลงานดุชฎินิพนธ์ทางด้ำนนาฏยศิลป์
เรื่อง “การสร้างสรรค์นาฏยศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ”

วันที่ 6 มกราคม 2562



จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY



บรรยากาศการแสดงผลงานดุษฎีนิพนธ์ทางด้านนาฏศิลป์เรื่อง
 “การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ”
 วันที่ 6 มกราคม 2562



บรรยายกาศการแสดงผลงานดุษฎีนิพนธ์ทางด้านนาฏยศิลป์เรื่อง
 “การสร้างสรรค์นาฏยศิลป์จากข้อถกเถียงเรื่องเพศ”
 วันที่ 6 มกราคม 2562

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายวิทวัส กรมณีโรจน์
วัน เดือน ปี เกิด	19 เมษายน 2529
สถานที่เกิด	จันทบุรี
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2551 ศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ วิชาเอกนาฏศิลป์ สากล มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พ.ศ. 2556 การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ พ.ศ. 2556 เกียรตินิยมวิทยาศาสตรบัณฑิตทางการเต้นบัลเลต์ และโมเดิร์นแดนซ์ จากออสเตรเลีย แอ็นซ์ แอสโซซิเอชั่น (Australasian Dance Association) ประเทศออสเตรเลีย พ.ศ. 2562 ศิลปกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่อยู่ปัจจุบัน
	41 ซอยประวิทย์และเพื่อน 13/2 ถนนสุขุมวิท 101/1 แขวงบางจาก เขตพระโขนง กรุงเทพฯ 10260